

กระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี โดยวุฒิสภา
ภายใต้บริบท ของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

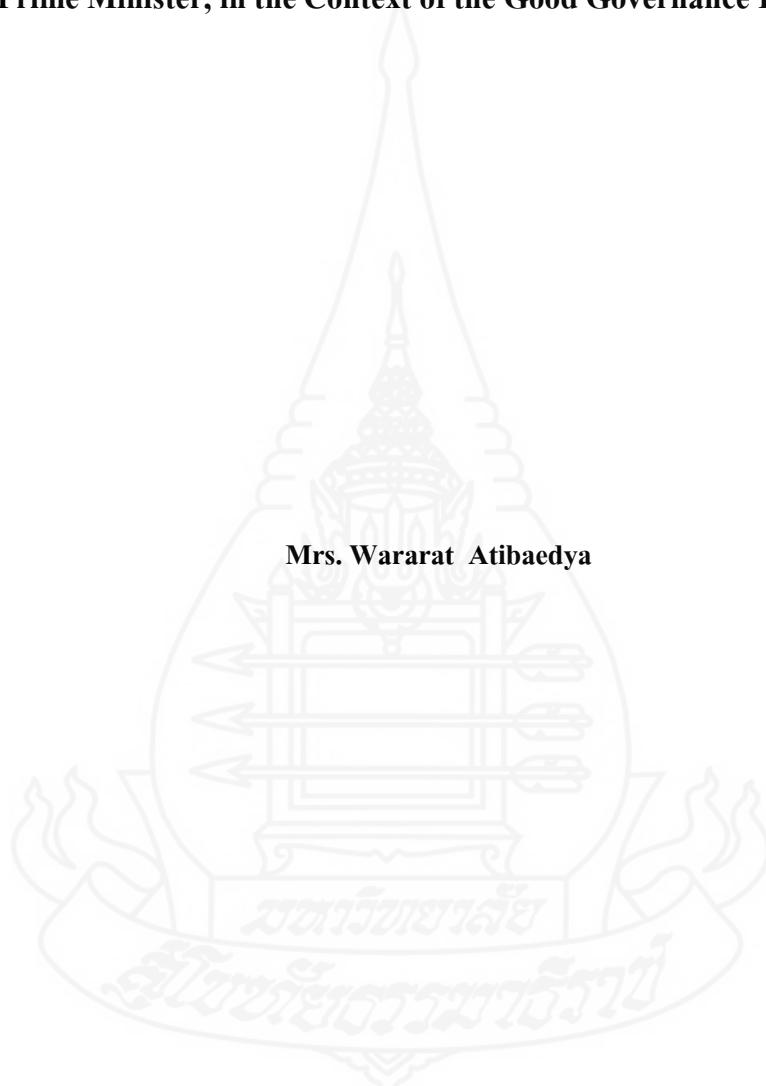

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2554

**The Senate's Impeachment Process of Mr. Somchai Wongsawat, the Former
Prime Minister, in the Context of the Good Governance Principle**

Mrs. Wararat Atibaedya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อวิทยานิพนธ์ กระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี โดยวุฒิสภา
ภายใต้บริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี
ชื่อและนามสกุล นางวรารัตน์ อติแพทย์
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย
2. ศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2554

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภามา
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กรณีศึกษาการถอดถอน นายสมชาย
วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความ
ช่วยเหลือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ ให้เป็นที่
ปรากฏ ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับทุกท่านที่ได้กรุณาให้ข้อเท็จจริง และ
ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกวุฒิสภา คือนายพิเชต สุนทรพิพิธ
พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นายเจริญ ภักดีวานิช นายจำนงค์ สวมประจำ นายวิชาญ ศิริชัยกวัฒน์
นายสุรชัย เลียงบุญเลิศชัย นายสมักร เชาวภานันท์ นายวิทยา อินาลา และนางรสสุคนธ์ ภูริเดช
รวมทั้ง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต นายวิชา มหาคุณ และอดีตรองกรรมการและป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต นางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนพล และผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ
รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ต้นไชย นายศิระ แสงมณี นายธนพิชญ์ มูลพฤกษ์ ศาสตราจารย์ ดร.
สมคิด เลิศไพฑูรย์ รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ โทณวนิก รองศาสตราจารย์ ดร.วรเจตน์ ภาคีรัตน์
รองศาสตราจารย์ จิราพร ลิ้มปานานนท์ ตลอดจนกลุ่มสื่อมวลชน คือ นายสุทธา พิมาลัย และ
นางสาวประภาศรี โอสดานนท์ รวมถึงผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา นางมัลลิกา ลับไพรี
ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้ข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษาในครั้งนี้

นอกจากนี้ ขอขอบคุณ นายสมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และนางสาวสิริวรรณ โชติพันธุ์
ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย นางสาวสุภาวค์จิตต์ ไตรเทพพิสัย ในฐานะผู้อำนวยการสำนัก
กำกับและตรวจสอบ เจ้าหน้าที่สำนักกำกับและตรวจสอบ และเจ้าหน้าที่สำนักการประชุม ที่กรุณา
ให้ข้อมูลเพิ่มเติม รวมทั้งนางสาว บงกช วงษ์ไทย ที่ได้ช่วยเหลือในการจัดพิมพ์ และประสานงาน
ด้านต่าง ๆ จนงานชิ้นนี้สำเร็จลุล่วง รวมทั้ง บุคคลอื่น ๆ ที่มีโอกาสล่วงนามได้ทั้งหมด

สุดท้าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ยุทธพร อิศรชัย อาจารย์ที่ปรึกษา
หลัก และ ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและ
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการศึกษาในครั้งนี้

วรารัตน์ อติแพทย์

ตุลาคม 2554

ชื่อวิทยานิพนธ์ กระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี โดยวุฒิสภา ภายใต้บริบท
ของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ผู้วิจัย นางวรารัตน์ อติแพทย์ รหัสนักศึกษา 2528001866 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการ
ปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิสรชัย (2) ศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) อิทธิพลของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีใน
กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภา (2) ผลที่เกิดจากการนำหลักการบริหารจัดการ
บ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์เจาะลึก
กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างได้ 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่มีบทบาทโดยตรง ได้แก่ สมาชิกวุฒิสภา
คณะกรรมการ ป.ป.ช. 2) กลุ่มที่มีบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการถอดถอน ได้แก่
ข้าราชการรัฐสภาในระดับผู้บริหาร 3) กลุ่มที่มีบทบาทในแนวคิดหลักของกระบวนการถอดถอน รวม 22 คน
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และค่าสถิติร้อยละ รวมทั้งการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) สามารถจัดกลุ่มตัวชี้วัดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีได้ 3 กลุ่ม คือ หลัก
นิติธรรม หลักความยุติธรรม และหลักความโปร่งใส โดยเป็นกลุ่มที่มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนภาพ
การดำเนินการของวุฒิสภาและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งในแง่การสอบสวนข้อเท็จจริง การยึดหลักกฎหมาย การ
เปิดเผยข้อเท็จจริงเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนด ขณะที่หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า เป็นกลุ่มที่มี
ค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ (2) ผลที่เกิดจากการนำ
หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ยังไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งสะท้อนจากภาพรวมของการดำเนินการของวุฒิสภาว่า แม้ตัวกระทำหลักของ
กระบวนการ คือ วุฒิสภา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีการดำเนินการ โดยยึดหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และ
ความโปร่งใส ในการดำเนินกระบวนการ แต่การดำเนินการดังกล่าวกลับไม่สอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่ม
สนับสนุนหลัก สี่มวลชน กระแสสังคมหรือสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่มีการแบ่งเป็นกลุ่มเสื้อสีต่าง ๆ
รวมทั้งภาคประชาชน โดยสามารถพิจารณาได้จากการสร้างโอกาสหรือกระบวนการที่ภาคประชาชนจะเข้ามา
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการถอดถอน หรือการร่วมกำหนดกติกาการควบคุมการดำเนินการด้านต่าง ๆ ที่
อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งค่าตัวชี้วัดดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ส่วนใหญ่เห็นว่า
กระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ของวุฒิสภาขาดกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมใน
กระบวนการตรวจสอบ และรับฟังข้อเท็จจริง รวมทั้งยังขาดการให้ข้อมูลที่เพียงพอแก่สังคม ซึ่งส่งผลต่อการ
ยอมรับในกระบวนการดังกล่าวของวุฒิสภาโดยเฉพาะในเรื่องหลักความคุ้มค่าและหลักการมีส่วนร่วม นอกจากนี้
ยังพบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของไทยนั้น จะไม่
สามารถนำหลักการดังกล่าวมาใช้ได้จริงทุกประเด็น เนื่องจากปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่มีความชัดเจน

คำสำคัญ กระบวนการ การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง วุฒิสภา นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์
หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

Thesis title: The Senate's Impeachment Process of Mr. Somchai Wongsawat, the Former Prime Minister, in the Context of the Good Governance Principle

Researcher: Mrs. Wararat Atibaedya; **ID:** 2528001866; **Degree:** Master of Political Science (Politics and government); **Thesis advisors:** (1) Yuttaporn Issarachai, Associate Professor; 2) Dr. Thirapat Serirangsan, Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The objective of this thesis is to study 1) the good governance principle which affected to the impeachment process in the Senate of Thailand 2) The evaluation which was from using the good governance principle in the impeachment process of person holding political positions.

This research used qualitative research method based on the study of related documents and in-depth interviews with a purposively selected sample which can be divided into 3 groups 1) Group that had direct role, that are the Senator and the National Counter Corruption Commission 2) Group that had supported role in the impeachment process which were parliamentary staffs in the executive level position 3) Group of 22 people that had a role related to the major concept of impeachment process by frequency distribution and percentages including descriptive analysis.

The research showed that (1) The good governance principle indicators can be divided into 3 groups which are: The rule of law, Justice and Accountability. These groups had score in high level and reflected the Senate and the National Counter Corruption Commission's performance of investigation, legal compliance and disclosure of the facts subjected to the laws whereas the principle of Responsibility and Cost-effectiveness had score in average level and the principle of Participation has score in low level. (2) The result of applying the good governance principle in the impeachment process is still unsuccessful reflecting from the overall senate's performance. Despite the fact that the Senate and the National Counter Corruption Commission are relying on The rule of law, Justice and Accountability, the process is not complying with the perspective of the major supporter, such as press, people and the current political situation by concerning from the score at low level in the matter of the participation of people in the process of the impeachment or the rule-making process. This indicator result is complying with most of the sample's opinions from in-depth interviews which had an opinion that the Senate's impeachment process of Mr. Somchai Wongsawat lacked of people's participation in the process of investigation and providing enough information to the public which had an effect in the acceptance of such process, especially in the context of principle of Cost-effectiveness and Participation. In addition, the research also showed that the good governance principle, in practical, cannot be applied in every single concept because there were uncertainty due to related laws.

Keywords: Process, the impeachment process of person holding political positions, The Senate, Mr. Somchai Wongsawat, the good governance principle

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	7
ข้อจำกัดการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
การควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	10
แนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) และหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี	15
แนวคิดเกี่ยวกับการถอดถอน (Impeachment) ในต่างประเทศ	21
กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	59
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
ข้อมูลทั่วไป	61
การวิเคราะห์ตัวชี้วัดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	62
ประเด็นการสัมภาษณ์	71
ลักษณะหรือรูปแบบการดำเนินการของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอน นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ที่อาจถือว่าขัดต่อ หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า	72
ความเหมาะสมของการใช้ดุลพินิจของวุฒิสภาในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ..	96
ความเหมาะสมของมาตรการและขั้นตอนต่าง ๆ ตามกฎหมายในการลงมติถอดถอน ..	106
ปัจจัยที่ส่งผลให้มีการลงมติถอดถอน และไม่ถอดถอน นายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง	128
ความสนใจของประชาชนในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ	139
พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาเกี่ยวกับการเล่นพรรคเล่นพวก ..	146
ข้อเสนอแนะที่จะทำให้กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง	154
ภาพรวม และสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน	162
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	171
สรุปผลการวิจัย	171
การอภิปรายผล	184
ข้อเสนอแนะ	187
บรรณานุกรม	196
ภาคผนวก	201
ก แบบสอบถาม	202
ข แบบสัมภาษณ์	209
ค ประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง	215
ประวัติผู้วิจัย	377

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตอบแบบสอบถาม	61
ตารางที่ 4.2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี ด้านหลักนิติธรรม	64
ตารางที่ 4.3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดีด้านหลักคุณธรรม	65
ตารางที่ 4.4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี ด้านหลักความโปร่งใส	66
ตารางที่ 4.5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี ด้านหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน	67
ตารางที่ 4.6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี ด้านหลักความรับผิดชอบ	69
ตารางที่ 4.7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี ด้านหลักความคุ้มค่า	70
ตารางที่ 4.8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดีในภาพรวม	71

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิด (Conceptual Framework)	6
ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการดำเนินการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งกรณีประชาชนร้องขอ ให้ถอดถอน	41
ภาพที่ 2.2 แสดงขั้นตอนการพิจารณาเพื่อลงมติถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ของวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551	47

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งเป็นมาตรการในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ 2550 โดยให้วุฒิสภามีอำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงออกจากตำแหน่ง ซึ่งเป็นวิธีการสำคัญที่จะใช้ในการตรวจสอบพฤติการณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวว่ามีความเหมาะสมหรือสมควรในการดำรงตำแหน่งต่อไปหรือไม่ และเป็นมาตรการที่จะทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวังการใช้อำนาจของตน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นผลมาจากการผลักดันอย่างต่อเนื่องของภาคประชาชนที่ต้องการให้มีการปฏิรูปการเมืองและเจตนารมณ์ประการหนึ่งที่ชัดเจน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งหากจะพิจารณาเอาผิดตามประมวลกฎหมายอาญาแล้วก็ต้องหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าผู้กระทำความผิดการที่เชื่อว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมทุจริต ไม่สามารถเอาผิดได้ แต่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งขึ้นเพื่อควบคุมการใช้อำนาจรัฐ กรณีไม่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ชัดเจนว่ามีการกระทำความผิด เพียงแต่มีพฤติการณ์ถือว่าได้กระทำความผิดก็ถูกถอดถอนได้ และนอกจากนั้น หากกรณีใดมีหลักฐานชัดเจนว่ามีการกระทำความผิด บุคคลผู้นั้นนอกจากจะถูกถอดถอนแล้วยังถูกดำเนินคดีอาญาในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และถูกตัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งใดในทางการเมืองหรือรับราชการเป็นเวลาห้าปีอีกด้วย อันเป็นมาตรการที่ชัดเจนของบทลงโทษทางการเมือง

แม้ต่อมาจะมีเหตุการณ์ วันที่ 19 กันยายน 2549¹ ก็ตาม แต่เมื่อมีการประกาศใช้

¹วันที่ 19 กันยายน 2549 คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ทำรัฐประหารยึดอำนาจปกครองจากรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และได้มีการออกประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งต่อมาได้มีการประกาศรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในลำดับต่อมา ซึ่งถือเป็นกฎหมายไทยฉบับแรกที่มีการเผยแพร่ให้ประชาชนทราบและจัดให้มีการลงประชามติเพื่อขอความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในร่างรัฐธรรมนูญในวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในบทบัญญัติว่าด้วยการถอดถอนออกจากตำแหน่ง ก็ยังคงเนื้อความที่บัญญัติว่าด้วยการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งไว้ครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ทุกประการ ทั้งยังกำหนดให้กระบวนการถอดถอนโดยภาคประชาชนสามารถกระทำได้โดยง่ายขึ้น รวมทั้งการเพิ่มมูลเหตุแห่งการยื่นถอดถอนและการลดจำนวนผู้เข้าชื่อขอถอดถอนให้น้อยลง แต่เมื่อเวลาผ่านไป จนถึงปัจจุบัน กลับพบว่า ปัญหาของกระบวนการถอดถอนยังคงมีอยู่เช่นเดิม แม้จะมีความพยายามแก้ไขโดยการสร้างกลไกให้วิธีปฏิบัติรัดกุมขึ้น อาทิ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551 ในหมวด 6 ว่าด้วยการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญ หรือระเบียบของวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบและการพิจารณาคำร้องขอถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญ ออกจากตำแหน่ง พ.ศ. 2551 แต่ในทางปฏิบัติ ก็ยังคงมีปัญหาและอุปสรรค ทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายไม่ว่ารัฐธรรมนูญฯ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ซึ่งยังมีได้มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งนับจนบัดนี้ วุฒิสภาได้เคยดำเนินการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งเพียง 2 ราย คือ กรณีการลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ และการลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนนายนพดล ปัทมะ ซึ่งทั้งสองกรณีเป็นกรณีที่เกิดขึ้นไล่เลี่ยกัน

ทั้งนี้ ประเด็นปัญหาของกระบวนการถอดถอนเกิดขึ้นนับแต่คณะกรรมการป.ป.ช. แจ้งมายังวุฒิสภาว่าข้อกล่าวหาไม่มูล เป็นเหตุให้วุฒิสภาต้องพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินการถอดถอน จนเมื่อมีมติไปแล้ว ก็ประสบปัญหาในทางปฏิบัติ ทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายอันเป็นความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันตลอดมา ทั้งในหมู่นักวิชาการ สื่อมวลชนและสมาชิกวุฒิสภาว่า การดำเนินการทั้งสองกรณีดังกล่าวถูกต้องตามหลักกฎหมายหรือเจตนารมณ์ หรือหลักรัฐศาสตร์เพียงใด

อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้านี้ สมาชิกวุฒิสภาได้มีการอภิปรายประเด็นการถอดถอนบุคคลทั้งสองอย่างกว้างขวาง ซึ่งส่วนใหญ่เห็นควรให้วุฒิสภาดำเนินการถอดถอนบุคคลทั้งสองตามมติของ ป.ป.ช. เพื่อให้เป็นบรรทัดฐาน และเพื่อไม่ให้มีการเมืองชิงลาออกหนีความผิด รวมทั้งยังเห็นว่า วุฒิสภาไม่สามารถละเว้นกระบวนการถอดถอนบุคคลทั้งสองได้ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายมาตราใดที่ให้อำนาจการดำเนินการถอดถอน แม้ว่าผู้ถูกกล่าวจะลาออกตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่งแล้วก็ตาม นอกจากนี้ การใช้เสียงสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 3 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด คือ 90 เสียง เพื่อดำเนินการถอดถอนนั้น เกิดขึ้นได้ยากโดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่มีการแบ่งขั้วอย่างชัดเจน

ขณะที่สมาชิกวุฒิสภาอีกส่วนหนึ่งเห็นว่า วุฒิสภาไม่สามารถดำเนินการถอดถอนบุคคลทั้งสองได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องทั้งสองคนได้พ้นจากตำแหน่งก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมี

มติซึ่งมึลความผิด พร้อมตั้งข้อสังเกตถึงอำนาจของสมาชิกวุฒิสภาว่าสามารถวินิจฉัยประเด็นดังกล่าวหรือไม่ รวมทั้งเสนอให้ส่งเรื่องดังกล่าวเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความเพื่อให้เกิดบรรทัดฐานและความชัดเจนในการปฏิบัติ และในที่สุดที่ประชุมวุฒิสภา เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2553 มีมติ 41 ต่อ 37 งดออกเสียง 19 เสียง เห็นควรให้ดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ฯ ออกจากตำแหน่ง กรณีการสลายการชุมนุม เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2551

ทั้งนี้ หากพิจารณาการดำเนินการของวุฒิสภาทั้งสองกรณี พบว่า กระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง มีลักษณะที่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นกรณีการดำเนินการในกระบวนการถอดถอนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 270 และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ ในหมวด 6 ว่าด้วยการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ กรณีแรกของวุฒิสภา และเป็นการดำเนินการในกระบวนการถอดถอนกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฝ่ายบริหารที่มีอำนาจในทางการเมือง นอกจากนี้ นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ยังเป็นบุคคลที่มีลักษณะน่าสนใจในทางการเมือง ในฐานะตัวแสดงหลักหนึ่งในเวทีการเมืองของไทยในช่วงที่สังคมไทยเกิดความแตกแยกอย่างรุนแรง จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า องค์กรประกอบต่าง ๆ จะส่งผลต่อกระบวนการลงมติถอดถอนของวุฒิสภาอย่างไร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษา เรื่อง กระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี โดยวุฒิสภา ภายใต้บริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ว่ามีความถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมายและเจตนารมณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยแท้จริงหรือไม่ อย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง กระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี โดยวุฒิสภา ภายใต้บริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภา

2.2 เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากการนำหลักธรรมมาธิบาลมาใช้ในการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในบริบทของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้สร้างกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ดังภาพที่ 1.1 ดังนี้

กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภากฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง มีตัวกระทำหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการดังกล่าว 2 ส่วน คือ วุฒิสภา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยสภาพแวดล้อมภายนอก ที่มีอิทธิพลต่อตัวกระทำหลักทั้ง 2 ส่วน ในกระบวนการถอดถอน ได้แก่ กระแสสังคมคือ การแบ่งกลุ่มเสื้อสีต่าง ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ฯ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551 และระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตรวจสอบและการพิจารณาคำร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญออกจากตำแหน่ง พ.ศ. 2551 รวมทั้งกลุ่มผลประโยชน์ ได้แก่ กลุ่มประชาชนที่สนับสนุนนายสมชายฯ และกลุ่มที่ต่อต้านนายสมชายฯ นอกจากนี้ ยังมีอิทธิพลจากแนวคิดของกลุ่มสภาร่างรัฐธรรมนูญทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญฯ ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการถอดถอนฯ ผ่านทางสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ

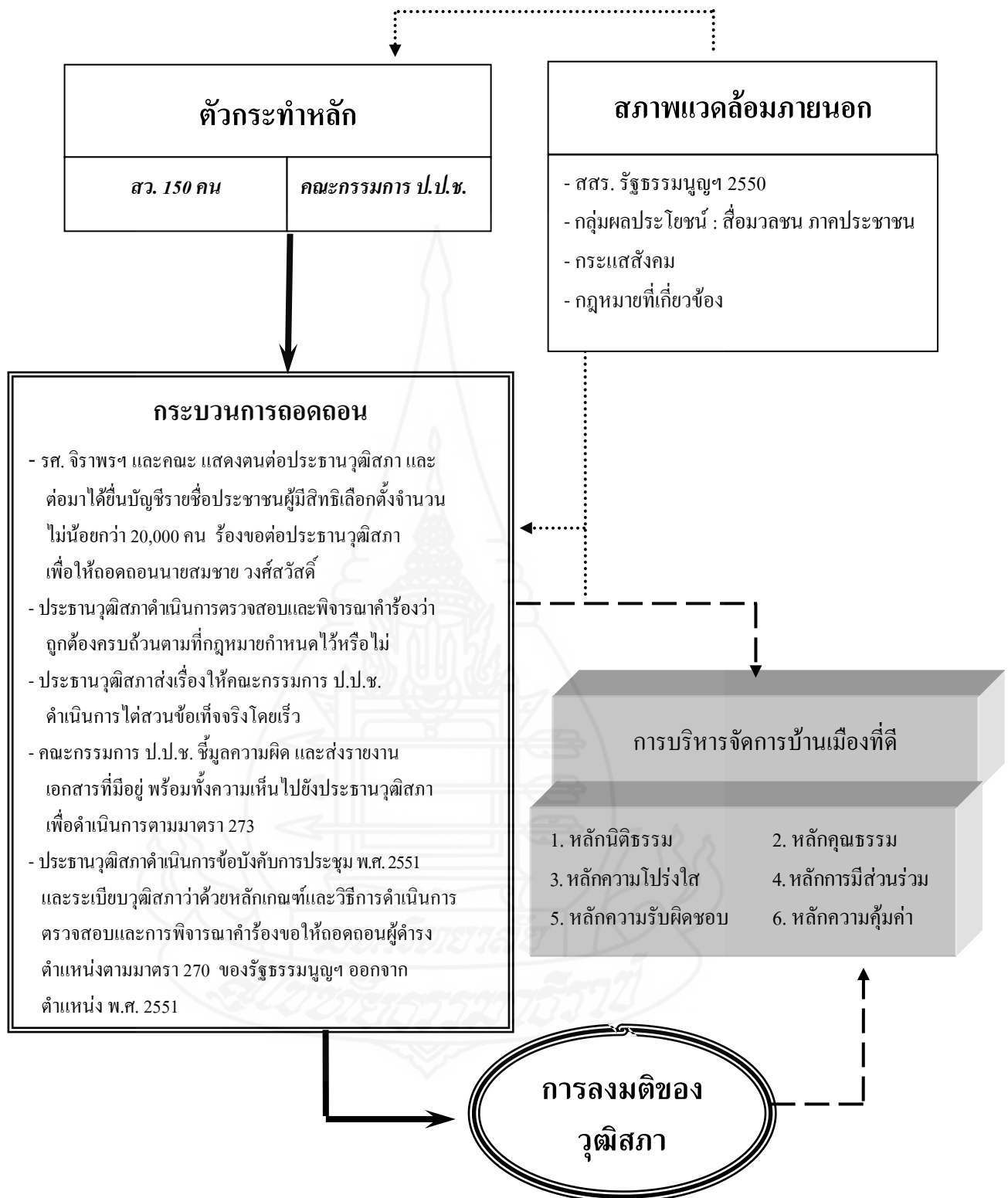
ทั้งนี้ ในส่วนของตัวกระทำหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการคือ วุฒิสภาและคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น เนื่องจากฐานที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่มีความแตกต่างกันส่งผลต่อแนวคิดการดำเนินงานพอสมควร ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากพรรคการเมืองจำนวน 74 คน และกลุ่มมาจากการเลือกตั้ง จำนวน 76 คน ส่วนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะองค์กรที่ทำหน้าที่ชี้มูลความผิดถือเป็นตัวกระทำที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เนื่องจากรายงานความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งผลต่อกระบวนการถอดถอนในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภาโดยตรง ซึ่งในกรณีนี้ สามารถจำแนกตามผลการลงมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ออกเป็น 2 ส่วนคือ กลุ่มเสียงข้างมากที่เห็นว่า คำร้องของรองศาสตราจารย์จิราพร ลิ้มปานานนท์และคณะมีมูล จำนวน 8 เสียง และกลุ่มเสียงข้างน้อยที่เห็นว่า คำร้องฯ ดังกล่าวไม่มีมูล จำนวน 1 เสียง

ในการศึกษากระบวนการถอดถอนฯ ดังกล่าว จะเริ่มต้นตั้งแต่มีการแสดงตนต่อประธานวุฒิสภา การรับคำร้องและตรวจสอบคำร้องตามที่กฎหมายกำหนด และส่งคำร้องฯ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 272 วรรคสี่ แล้ว และประธานวุฒิสภาได้รับรายงานและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีมติชี้มูลว่าผู้ถูกกล่าวหาผิดกฎหมายอันเป็นเหตุแห่งการถอดถอนตามที่ผู้ถูกกล่าวหา ประธานวุฒิสภาจัดให้มี

การประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณาโดยเร็ว เพื่อดำเนินการกระบวนการถอดถอนตามที่ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551 ประกอบระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตรวจสอบและการพิจารณาคำร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญออกจากตำแหน่ง พ.ศ. 2551

ทั้งนี้ ในการศึกษากระบวนการฯ ข้างต้นของวุฒิสภาจะได้พิจารณาในบริบทของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อศึกษาว่ากระบวนการถอดถอนของวุฒิสภาและการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีอย่างไร

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ของการศึกษา เรื่อง กระบวนการถอดถอน นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี โดยวุฒิสภา ภายใต้บริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “กระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี โดยวุฒิสภา ภายใต้บริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี” ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

4.1 ศึกษากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.2 ศึกษาแนวทางและรูปแบบ การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี โดยวุฒิสภา ภายใต้บริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

4.3 เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

4.4 ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นที่ทำการศึกษา ออกเป็น 2 ประเด็น คือ

- กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภาฯ ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้สะท้อนการดำเนินการภายใต้หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีอย่างไร

- กระบวนการดังกล่าวข้างต้นของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่ง จะส่งผลกระทบหรือถือเป็นแนวทาง บรรทัดฐานในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตอย่างไร

5. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

5.1 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

หลักนิติธรรม หมายถึง หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักประกันในคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน หลักความชอบด้วยกฎหมายในเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของวุฒิสภาและคณะกรรมการ ป.ป.ช. หลักไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

หลักคุณธรรม หมายถึง ความเป็นธรรมและความเสมอภาคที่เกิดขึ้นจากผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา รวมถึงการเสริมสร้างความเป็นธรรมผ่านองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน

หลักความโปร่งใส หมายถึง การจัดกระบวนการเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และตรวจสอบกระบวนการถอดถอน พร้อมทั้งสามารถแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการต่าง ๆ ของวุฒิสภาและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีผลกระทบต่อกระบวนการถอดถอน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนข้อมูลเพื่อให้ประชาชนได้พิจารณา

หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การกระจายโอกาสและสร้างกระบวนการที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการถอดถอน ประชาชนมีส่วนกำหนดกติกาในการควบคุม กำกับการดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีผลกระทบต่อกระบวนการถอดถอน อันจะนำไปสู่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

หลักความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมการทำงานในระดับบุคคล หรือองค์กร ที่มุ่งเน้นการทำงานที่โปร่งใส สามารถอธิบายการทำงานได้ทุกขั้นตอน และความสามารถตอบคำถามข้อสงสัยที่เกิดขึ้นได้ เป็นการทำงานที่เน้นการมีลายลักษณ์อักษร มีหลักฐาน เพื่อสามารถใช้ในการตรวจสอบ อ้างอิงการทำงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้

หลักความคุ้มค่า หมายถึง พฤติกรรมการทำงานในระดับบุคคล หรือองค์กร ที่มุ่งเน้นความประหยัด การใช้ทรัพยากรมีความคุ้มค่าและเหมาะสม รวมถึงการทำงานที่รวดเร็ว และมีคุณภาพ

5.2 นิยามศัพท์เฉพาะ

รัฐธรรมนูญฯ หมายถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
คณะกรรมการ ป.ป.ช. หมายถึง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ หมายถึง ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551

6. ข้อจำกัดในการวิจัย

6.1 การศึกษามุ่งวิเคราะห์เฉพาะกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภา กรณี การถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ

6.2 แม้ว่าคณะกรรมการป.ป.ช. จะถือว่าเป็นตัวกระทำหลักที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยตรง ในฐานะองค์กรที่ทำหน้าที่ชี้มูลความผิด และเป็นผู้ส่งรายงานการไต่สวนเพื่อให้วุฒิสภาพิจารณา ประกอบกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551 ข้อ 119 ที่ได้กำหนดให้ ในการพิจารณาของวุฒิสภาให้ยึดสำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลัก แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์เฉพาะกระบวนการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภา

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งรัฐธรรมนูญ ๗ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ระเบียบของวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบและการพิจารณาคำร้องขอถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญ ออกจากตำแหน่ง พ.ศ. 2551

7.2 ทำให้ทราบถึงแนวทางและรูปแบบการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภาในบริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

7.3 ทำให้ทราบกระบวนการดำเนินการถอดถอนและผลที่เกิดจากการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภา กรณี การถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่ง ว่ามีลักษณะสอดคล้องและเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีอย่างไร

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง กระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี โดยวุฒิสภา ภายใต้บริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานประกอบความเข้าใจในการศึกษาลำดับต่อไป โดยจำแนกเป็น 5 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- การควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย
- แนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) และหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี
- แนวคิดเกี่ยวกับการถอดถอน (Impeachment) ในต่างประเทศ
- กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย¹

การควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยมาจากแนวคิดเรื่องสัญญาประชาคม ทฤษฎีอำนาจอธิปไตย และหลักการแบ่งแยกอำนาจประกอบกัน ทั้งนี้ ภายใต้สัญญาประชาคมถือว่ารัฐและประชาชนต่างตกลงยินยอมทำสัญญาไว้ต่อกันว่า ประชาชนจะยอมสละสิทธิเสรีภาพบางประการของตนให้แก่รัฐ ขณะที่รัฐตกลงจะให้การรับรองและคุ้มครองเสรีภาพของพลเมืองโดยเสมอภาคเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ซึ่งนำมาสู่การยอมรับให้ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครองมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ แต่การให้อำนาจดังกล่าวแก่ฝ่ายบริหารจัดการจนเกินขอบเขต ทำให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนถูกละเมิดหรือถูกละเลยโดยฝ่ายปกครองได้ ดังนั้น ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจจึงมีสิทธิที่จะสงวนไว้ซึ่งอำนาจในการตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครอง

ในหลักการของการปกครองแบบประชาธิปไตยแม้จะมีการแบ่งแยกองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ส่วน คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ ออกจากกัน และให้แต่ละ

¹ กานดา สิริฤทธิภักดี “การนำระบบ “อิมพีชเมนต์” มาใช้ในประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2538

องค์กรมีการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน แต่ในทางปฏิบัติองค์กรที่ใช้อำนาจด้านการบริหาร มักมีอำนาจเหนือกว่าฝ่ายอื่นเสมอ ทำให้การกระทำของฝ่ายบริหารอาจกระทบกระเทือนต่อสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนได้ง่าย รวมทั้งนำไปสู่ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ฝ่าย ต่าง ๆ

จากสภาพปัญหาข้างต้น รัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรสมัยใหม่จึงมีการป้องกันมิให้ฝ่าย บริหารอ้างเหตุผลและความจำเป็นในการบริหารราชการแผ่นดินกระทำการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพ ของประชาชนมากเกินไป โดยการวางกลไกและกระบวนการควบคุมการใช้อำนาจรัฐขึ้นซึ่งระบบ การควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารของแต่ละประเทศมีกลไกและกระบวนการที่แตกต่างกัน ออกไป ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ตามระบบกฎหมายของประเทศนั้น รวมถึงประวัติศาสตร์และเหตุผล ทางการเมืองของแต่ละประเทศ

ในการควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร โดยทั่วไปสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การควบคุมการใช้อำนาจก่อนการบริหารราชการแผ่นดิน และการควบคุมการใช้อำนาจหลัง การเข้าบริหารราชการแผ่นดิน

การควบคุมการใช้อำนาจก่อนการบริหารราชการแผ่นดิน

เป็นการควบคุมฝ่ายบริหารมิให้กระทำการขัดต่อกฎหมาย หรือกระทบสิทธิของ ประชาชนก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นการควบคุมฝ่ายบริหารในฐานะที่เป็นรัฐบาล โดยการ ควบคุมแบบป้องกัน ซึ่งอำนาจในการควบคุมแบบนี้เป็นของรัฐสภาหรือสภานิติบัญญัติ ที่กระทำ ด้วยวิธีการตรวจสอบผ่านทางนโยบายของฝ่ายบริหาร ในระบบรัฐสภามักกำหนดความสัมพันธ์ ระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติด้วยกระบวนการให้ความไว้วางใจ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญอาจ กำหนดให้รัฐสภาต้องลงมติให้ความเห็นชอบในแนวนโยบายของรัฐบาลก่อนบริหารประเทศ หาก รัฐสภาลงมติไม่ให้ความเห็นชอบในนโยบายของรัฐบาลมีผลทำให้รัฐบาลไม่สามารถเข้าบริหาร ประเทศได้ โดยบางประเทศอาจกำหนดให้รัฐบาลแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยไม่ต้องมีการลงมติ ให้ความเห็นชอบก็ได้

ในประเทศที่ใช้ระบบการปกครองแบบประธานาธิบดี เช่น สหรัฐอเมริกา หรือระบบ การปกครองกึ่งรัฐสภากึ่งประธานาธิบดี เช่น ฝรั่งเศส การควบคุมฝ่ายบริหารก่อนเข้าบริหาร ประเทศไม่สามารถกระทำได้ เพราะในระบบแบบนี้ได้แยกฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติออกจากกัน อย่างเด็ดขาด ประธานาธิบดีเป็นผู้กำหนดและรับผิดชอบในแนวนโยบายการบริหารประเทศด้วย ตนเอง ไม่ต้องแถลงหรือขอความไว้วางใจจากฝ่ายนิติบัญญัติ การควบคุมการใช้อำนาจของฝ่าย บริหารในระบบแบบนี้มักเป็นการควบคุมด้วยกลไกทางรัฐธรรมนูญ หรือผ่านทางกระบวนการ

พิจารณาร่างกฎหมายต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับงบประมาณ กฎหมายให้หรือจำกัดอำนาจประธานาธิบดีในบางประการ เป็นต้น

นอกจากนี้ การควบคุมฝ่ายบริหารก่อนการบริหารราชการแผ่นดินในฐานะฝ่ายปกครองยังสามารถควบคุมในระยะเตรียมการก่อนที่จะมีคำสั่งหรือออกกฎเกณฑ์บางประการ ซึ่งอาจจัดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมโดยตรง โดยกำหนดให้องค์กรนั้นมีหน้าที่ให้ความเห็นชอบเบื้องต้นในแง่ของความเหมาะสม และความชอบด้วยกฎหมาย เช่น สภาแห่งรัฐของฝรั่งเศส หรือการจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมก่อนการกระทำหรือมีนิติกรรมทางปกครอง โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การปรึกษาหารือ หรือการไต่สวนสาธารณะ ตลอดจนการกำหนดให้ฝ่ายบริหารต้องให้เหตุผลในคำสั่งทางปกครองซึ่งถือเป็นวิธีการควบคุมการกระทำของฝ่ายบริหาร ที่ให้หลักประกันแก่ประชาชนว่าการดำเนินงานของฝ่ายบริหารจะไม่ได้กระทำโดยอำเภอใจ ขาดความถูกต้อง ปราศจากเหตุผลที่เหมาะสม ดังนั้น ในการออกกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติจึงกำหนดให้ฝ่ายบริหารต้องให้เหตุผลแก่ประชาชนในคำสั่ง หรือนิติกรรมทางปกครองใด ๆ ที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครองได้กระทำ

การควบคุมการใช้อำนาจหลังการเข้ามาบริหารราชการแผ่นดิน

การควบคุมแบบป้องกันหรือการควบคุมการใช้อำนาจก่อนเข้ามาบริหารประเทศเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมฝ่ายบริหารได้ จำเป็นต้องมีกลไกในการควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารภายหลังการเข้ามาบริหารราชการแผ่นดิน เรียกว่า กลไกการควบคุมการใช้อำนาจแบบแก้ไข ซึ่งสามารถจำแนกตามองค์กรควบคุมได้ 2 ประเภท คือ

- **การควบคุมโดยองค์กรภายใน** เป็นการควบคุมผ่านองค์กรของฝ่ายบริหารเอง เช่น วิธีการร้องเรียนภายในฝ่ายบริหารเพื่อให้มีการทบทวนข้อวินิจฉัยหรือคำสั่งใด ๆ หากไม่มีการแก้ไข ผู้ร้องสามารถร้องเรียนต่อฝ่ายปกครองที่มีอำนาจเหนือผู้ออกคำสั่งขึ้นไปตามลำดับชั้น วิธีการนี้เป็นที่นิยมมาก แต่เป็นวิธีที่ได้ผลน้อยในทางปฏิบัติ เนื่องจากฝ่ายบริหารมักยึดถือและรับฟังข้อเท็จจริงจากเจ้าหน้าที่ของตนเป็นหลัก และวิธีการลักษณะกึ่งข้อพิพาท เป็นการจัดให้มีองค์กรพิเศษซึ่งไม่ใช่ศาลยุติธรรมทำหน้าที่ในการวินิจฉัยการกระทำทางปกครองของฝ่ายปกครอง โดยกำหนดให้มีกระบวนการพิจารณาอย่างชัดเจนในกฎหมายสารบัญญัติ ตั้งแต่การร้องทุกข์ การไต่สวนข้อเท็จจริง การวินิจฉัย การอุทธรณ์ และการโต้แย้งคำวินิจฉัย

- **การควบคุมโดยองค์กรภายนอก** ได้แก่ การควบคุมโดยทางการเมือง และการควบคุมโดยทางศาล

ก. **การควบคุมโดยทางการเมือง** มีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับระบบการเมืองการปกครอง และรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามองค์กรที่ทำหน้าที่

ควบคุมการใช้อำนาจในกรณีนี้ ได้แก่ สถาบันนิติบัญญัติหรือรัฐสภาเป็นหลักสำคัญ ซึ่งสามารถแบ่งการควบคุมได้ 4 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 ระบบรัฐบาลภายใต้รัฐสภา (Assembly Government) เป็นระบบที่ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจเหนือฝ่ายบริหารอย่างมาก จนถึงได้ว่ารัฐบาลที่เป็นผู้ใช้อำนาจบริหารเป็นเพียงเจ้าหน้าที่ของรัฐสภา ฝ่ายนิติบัญญัติจะทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการบริหารบ้านเมือง และควบคุมการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาลอย่างเคร่งครัด ฝ่ายนิติบัญญัติสามารถอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้ ขณะที่ฝ่ายรัฐบาลไม่มีอำนาจในการยุบสภา

รูปแบบที่ 2 ระบบรัฐสภา (Parliamentary System) เป็นระบบที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ลักษณะสมดุล มีนิติสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยรัฐบาลต้องได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภาจึงจะบริหารประเทศได้ รัฐสภาสามารถเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้ ขณะเดียวกันรัฐบาลก็มีอำนาจที่จะยุบสภาได้เช่นกัน หากเกิดความขัดแย้งจนรัฐบาลไม่สามารถบริหารราชการแผ่นดินต่อไปได้ ซึ่งการยุบสภาอาจกระทำได้โดยการออกพระราชกฤษฎีกาหรือรัฐกฤษฎีกา (le Décret)²

รูปแบบที่ 3 ระบบประธานาธิบดี (Presidential System) เป็นระบบที่ถือหลักการแบ่งแยกอำนาจอย่างเด็ดขาด ฝ่ายต่าง ๆ มีอิสระต่อกันในลักษณะของการแบ่งแยกหน้าที่ คือ ฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่ในการตรากฎหมายให้กับฝ่ายบริหาร ขณะที่ฝ่ายบริหารไม่มีหน้าที่เสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา เพียงแต่รับเอากฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้นไปบังคับใช้ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ ส่วนฝ่ายตุลาการมีหน้าที่เด็ดขาดในการตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายของฝ่ายบริหารและตรวจสอบความชอบธรรมของกฎหมายแต่ละฉบับให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ

รูปแบบที่ 4 ระบบคอมมิวนิสต์ (Communist System) ถือเป็นระบบที่การควบคุมการใช้อำนาจบริหารในการปกครองประเทศไม่มีข้อจำกัด โดยถือว่ารัฐสภาเป็นองค์กรสูงสุดที่ทำหน้าที่ควบคุมฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ ขณะที่มีการควบคุมฝ่ายนิติบัญญัติจะกระทำโดยผ่านสภาในระดับต่างๆ ลดหลั่นกันลงมาจนถึงสภาท้องถิ่น

ข. การควบคุมโดยองค์กรตุลาการ

เป็นการควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารด้วยองค์กรศาล ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้กันอยู่ในเกือบทุกประเทศและทุกระบบการปกครอง เนื่องจากถือกันว่าองค์กรศาลเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระสูง มีระบบและกระบวนการตรวจสอบที่เป็นไปตามกฎหมายอย่างชัดเจนและมีเหตุผลที่ยอมรับได้ ความสำคัญของการควบคุมด้วยองค์กรศาลนี้ คือ ตุลาการหรือผู้พิพากษาต้องมีความ

² รัฐกฤษฎีกา (le Décret) หมายถึง กฎหมายลำดับรองที่ออกโดยฝ่ายบริหารประเภทพระราชกฤษฎีกาซึ่งมีใช้อยู่ในบางประเทศ เช่น ฝรั่งเศส โปรตุเกส

เป็นอิสระ มีกระบวนการพิจารณาที่ชัดเจน มีเงื่อนไขการฟ้องร้องดำเนินคดี มีการกำหนดอายุความเริ่มต้นและสิ้นสุดคดี ศาลมีอำนาจวินิจฉัยทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดของการควบคุมในระบบศาล คือ ศาลจะไม่มีอำนาจก้าวล่วงวินิจฉัยในสิ่งที่เป็น “ดุลยพินิจโดยแท้” (Opportunity) ของฝ่ายปกครองได้ การควบคุมการใช้อำนาจบริหารหรืออำนาจปกครองโดยองค์กรศาลสามารถจำแนกได้เป็น 2 ระบบ คือ

ระบบศาลเดี่ยว เป็นการกำหนดให้มีองค์กรศาล ที่ใช้อำนาจตุลาการเพียงศาลเดี่ยว เรียกว่า ศาลยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อพิพาททุกประเภท รวมทั้งข้อพิพาททางปกครอง ซึ่งเป็นข้อพิพาทระหว่างรัฐและเอกชน

ระบบศาลคู่ เป็นระบบที่มีองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการมากกว่าศาลยุติธรรมเพียงศาลเดี่ยว เช่น อาจมีศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง ศาลแรงงาน ศาลสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

ค. การควบคุมโดยองค์กรพิเศษ

การควบคุมโดยองค์กรพิเศษหมายถึง การควบคุมฝ่ายบริหารที่ไม่ใช้องค์กรทางการเมืองและองค์กรฝ่ายตุลาการแต่เป็นองค์กรพิเศษที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายพิเศษ ซึ่งอาจเป็นรัฐธรรมนูญ องค์กรพิเศษเหล่านี้จะมีอำนาจหน้าที่และรูปแบบอย่างไร ขึ้นอยู่กับการบัญญัติของกฎหมาย เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งแนวทางการควบคุมแบบนี้ประสบความสำเร็จในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย และต่อมาขยายไปสู่กลุ่มประเทศเอง โกล-แซกซอน และอเมริกาเหนือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา หมายถึง ผู้แทนหรือผู้รับมอบอำนาจในการตรวจการหรือกระทำการต่าง ๆ เป็นการทั่วไป โดยปกติจะเป็นเจ้าหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ หรือสมาชิกของคณะกรรมการที่รัฐสภาแต่งตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยศาลยุติธรรมก็มีข้อจำกัดค่อนข้างมาก ทั้งในส่วนของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ องค์กรในกระบวนการยุติธรรม และในส่วนของประชาชนก็มีข้อจำกัดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างมาก ทั้งนี้ หลักการสำคัญของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ จึงมุ่งเพื่อที่จะขจัดหรือลดข้อเสียที่เกิดจากพฤติกรรมและการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบของนักการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยวางรูปแบบและโครงสร้างทางการเมือง เพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (Check and Balance)

2. แนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) และหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

คำว่า **ธรรมาภิบาล** หรือ Good Governance เริ่มใช้กันแพร่หลายในประเทศไทย หลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเมื่อเกิดภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2540 เนื่องมาจากหนังสือแสดงเจตจำนงของประเทศไทยในการขอกู้เงินจำนวน 17.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) รัฐบาลไทยให้คำมั่นว่าจะต้องสร้าง “Good Governance” ขึ้นในการบริหารจัดการภาครัฐ³ ในระยะแรก คำศัพท์ที่ใช้แทนคำว่า Good Governance ในภาษาอังกฤษ และการให้ความหมาย ยังไม่มีความชัดเจน คำว่า Good Governance มีผู้แปลเป็นภาษาไทยหลากหลายคำ อาทิ ธรรมรัฐ ธรรมราชา วิธีการปกครองที่ดี และธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นคำที่ใช้กันแพร่หลาย

ธีรยุทธ บุญมี⁴ ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาล ว่าเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชนโดยทั่วไป ในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรมและตรวจสอบได้

ทั้งนี้ ยังได้เสนอว่าธรรมรัฐแห่งชาติ เป็นยุทธศาสตร์ที่ถูกต้อง ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชาติ แนวทางที่ถูกคือทางสายกลาง คือการพึ่งพาตนเอง และเสริมปัญญาไทยใจสากล ธรรมรัฐแห่งชาติเป็นการเคลื่อนไหวอย่างมีพลังขององค์กรท้องถิ่น ประชาคม ชุมชน เพื่อเข้าใจปัญหาพึ่งพาตนเอง ช่วยตนเอง ปฏิรูปตนเองขณะเดียวกันก็เพื่อความเข้มแข็งที่จะตรวจสอบ สิ่งที่ไม่ดีไม่งาม ได้อย่างจริงจัง รูปแบบธรรมรัฐแห่งชาติก็คือ การยกระดับกระบวนการความสัมพันธ์ความร่วมมือของส่วนต่าง ๆ ในสังคม อันได้แก่ภาครัฐ ภาคสังคม และเอกชน สถาบันสำคัญ ๆ ของประเทศ คือ ชุมชน ประชาคม ภูมิภาคและระดับชาติ ในลักษณะเป็นรูปธรรม

ชัยอนันต์ สมุทวณิช⁵ ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่า การที่กลไกของรัฐ ทั้งการเมืองและการบริหาร มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส และรับผิดชอบเป็นการให้ความสำคัญกับภาครัฐและรัฐบาลเป็นด้านหลัก

ปรีชา ช้างขวัญยืน⁶ ได้ให้ความหมายของ ธรรมาภิบาลว่า เป็นรัฐที่มุ่งความดีงาม ความมีศีลธรรมเป็นจุดหมายสูงสุด ความมั่งคั่งของรัฐมิไว้เพื่อกระจายทรัพย์สินไปสู่คนทุกหมู่เหล่า

³ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ “การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 2542 หน้า 17

⁴ ธีรยุทธ บุญมี “ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมไทยในขั้นที่สอง” *วารสารกรมประชาสัมพันธ์* ปีที่ 3 ฉบับที่ 5 (พฤษภาคม 2541) หน้า 9

⁵ ชัยอนันต์ สมุทวณิช “ธรรมาภิบาลกับการพัฒนาที่ยั่งยืน” 2541 [Online]. Available. URL: <http://maracrack.hypermart.net/index103.htm>

ไม่ให้เดือดร้อนด้วยเรื่องการอุปโลก บริโภค ในนโยบายด้านเศรษฐกิจนั้น ต้องได้ทรัพย์มาด้วยความชอบธรรม และมีส่วนเกื้อกูลประชาชนการใช้ทรัพย์ก็ต้องใช้โดยธรรม มุ่งสิ่งที่เป็นธรรม เป็นความดี สนับสนุนให้คนประพฤติดี คนควรบูชาความดีไม่ใช่ทรัพย์ ด้วยเหตุนี้ธรรมาภิบาล จึงมุ่งเน้นสร้างคนให้มีคุณงามความดี ให้บุชชาคุณงามความดีมากกว่าจะเน้นระบอบการปกครอง

อานันท์ ปันยารชุน⁷ ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่า เป็นผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรมซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐและภาคเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้กระทำลงไป ในหลายทาง มีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้โดยสาระธรรมาภิบาลหรือ Good Governance คือ องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดไว้จะได้ผล หมายถึงการมีบรรทัดฐาน

เกษียร เตชะพีระ⁸ กล่าวถึงโดยในความหมายของ ธรรมาภิบาลหรือธรรมรัฐ โดยได้เสนอความหมายออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

(1) ธรรมรัฐอำนาจนิยม หมายถึง การมองธรรมรัฐในทัศนะของฝ่ายมั่นคง เช่น กองทัพ ฝ่ายปกครอง และภาคราชการ โดยสัมพันธ์กับการอธิบายบทบาทของทางราชการในการสร้างธรรมรัฐในสังคมไทย ในที่นี้หมายถึง รัฐเป็นเจ้าของธรรม การสร้างธรรมรัฐในภาครัฐ คือการใช้กลไกทางการเมืองอันได้แก่ รัฐธรรมนูญ ระดับภาคีรัฐบาล ก็คือการปฏิรูประบบราชการให้มีขนาดเล็กลง และทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวงราชการ และการสร้างความโปร่งใสในการบริหารงานราชการ โดยเฉพาะระบบข้อมูลสาธารณะที่ประชาชนพึงรู้

(2) ธรรมรัฐเสรีนิยม หมายถึงการมองธรรมรัฐในแง่ของนักธุรกิจ นักจัดการสมัยใหม่ เป็นแนวคิดเรื่องการเปิดเสรี โดยเป็นเรื่องของการบริหารให้เกิดผลสำเร็จโดยไม่เกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งมีองค์ประกอบที่จำเป็นต้องมี ได้แก่ การมีส่วนร่วมจากประชาชน (Participation) มีหลักการและความรับผิดชอบ (Accountability) การสามารถคาดการณ์ได้ (Predictability) และมีความโปร่งใส (Transparency) ตลอดจนต้องมีระบบกฎหมายที่มีความยุติธรรม (Rule of Law)

(3) ธรรมรัฐชุมชนนิยม หมายถึง ธรรมรัฐใน แนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจ การเสริมความเข้มแข็งให้แก่ภาคสังคม ที่จะไปตรวจสอบภาครัฐและเอกชนได้ โดยให้ความสำคัญต่อ

⁶ ปรีชา ช้างขวัญยืน *ธรรมรัฐ-ธรรมราชา* โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542 หน้า 103

⁷ อานันท์ ปันยารชุน “ธรรมรัฐกับสังคมไทย” มติชนรายวัน วันที่ 25 มีนาคม 2541

⁸ เกษียร เตชะพีระ “ธรรมรัฐ-ธรรม” *ทีเพิล* ปีที่ 10 (ฉบับที่ 10 มิถุนายน, 2541) หน้า30-31

แนวคิดเรื่องความร่วมมือระหว่างกลุ่มต่างๆ เพื่อให้เกิดการถักทอทางสังคม และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ภาคประชาสังคมโดยสัมพันธ์กับประชาธิปไตย

ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งเน้นการให้ความหมายและองค์ประกอบของธรรมาภิบาลในแนวทางของสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และต่อมาได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 สรุปองค์ประกอบและอธิบายความหมายไว้ 6 ประการ คือ⁹

(1) หลักนิติธรรม เป็นการตรากฎหมาย และกฎข้อบังคับ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

(2) หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยบรรจงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

(3) หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

(4) หลักความมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ

(5) หลักความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

(6) หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยบรรจงให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์

⁹ บุญจง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมา ลี รายงานการวิจัยเรื่อง ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544 หน้า 15-16

สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ เมื่อมีการยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กรอบความคิดหลักของผู้ร่างรัฐธรรมนูญ ต้องการให้เกิดการปฏิรูปการเมือง โดยมีพื้นฐานทางความคิด 3 ประการอันจะนำไปสู่การพัฒนาทางการเมืองตามหลักธรรมาภิบาลสากล กล่าวคือ

(1) การปรับปรุง “การเมืองของนักการเมือง” ให้เป็น “การเมืองของพลเมือง” หรืออีกนัยหนึ่งคือ การปรับระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน (Representation Democracy) ให้เป็นประชาธิปไตยที่พลเมืองมีส่วนร่วมในการเมืองทั้งกระบวนการ (Participatory Democracy) โดยการขยายการรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของพลเมืองให้มากขึ้นและเป็นจริง ขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองตั้งแต่การเลือกตั้ง การบริหารจัดการทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(2) การทำให้ภาครัฐทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำซึ่งมีปัญหาเรื่องความโปร่งใสและความสุจริต เป็นภาคที่โปร่งใส สุจริต และชอบธรรมในการใช้อำนาจ โดยวางมาตรการป้องกันการซื้อเสียง และที่สำคัญที่สุดคือ การกำหนดองค์กรตรวจสอบและกระบวนการควบคุมฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำให้ครอบคลุมกิจกรรมทุกประเภท และสามารถทำงานได้อย่างอิสระและมีประสิทธิภาพ

(3) การปรับปรุงระบบการเมืองและระบบราชการที่ไร้เสถียรภาพและประสิทธิภาพให้เป็นระบบการบริหารจัดการรัฐที่มีเสถียรภาพ (Stability) และมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ภายใต้อระบบตรวจสอบที่เข้มงวดทางกฎหมายจากองค์กรต่าง ๆ และการตรวจสอบทางการเมืองจากสื่อมวลชนและสาธารณชน¹⁰

ในการนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้วางรากฐานที่สอดคล้องกับหลักการของธรรมาภิบาล โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญบางมาตราได้สะท้อนให้เห็นแนวคิดและคุณค่าในเรื่องธรรมาภิบาล และรองรับต่อแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ดังนี้¹¹

1) หลักนิติธรรม (Rule of Law) อาทิ

¹⁰ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย อ่างแล้ว

¹¹ มนตรี กนกาวรี “รัฐธรรมนูญกับการสร้างธรรมรัฐในองค์กรอิสระ” <http://www.publaw.net/publaw/view.aspx?ID=705> สืบค้นวันที่ 9 พฤษภาคม 2553

- สถานะความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ เช่น มาตรา 6 รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันบังคับใช้ไม่ได้

- หน้าที่ของบุคคลในการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น มาตรา 67 บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

- การรับโทษทางกฎหมาย เช่น มาตรา 32 กำหนดว่าบุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลานั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่ทำ ความผิดมิได้

2) หลักคุณธรรม (Virtues) อาทิ

- การคุ้มครองและสร้างหลักประกันสิทธิ เสรีภาพ และ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง

- จริยธรรมและคุณธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง เช่น มาตรา 110 การห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งหน้าที่ หรือรับสัมปทาน และเงินหรือผลประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ

- มาตรการลงโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ขาดจริยธรรมและคุณธรรม เช่น มาตรา 303 การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มาตรา 308 การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

3) หลักความโปร่งใส (Transparency) อาทิ

- กระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจ มีการบัญญัติให้หลายองค์กรรับผิดชอบดูแล เช่น มาตรา 291 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มาตรา 308 ในกรณีที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือข้าราชการการเมืองอื่น ถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีอำนาจพิจารณาพิพากษา

- ระบบการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร โดยสร้างหลักประกันสิทธิที่จะได้รับข้อมูลหรือข้อมูลข่าวสาร เช่น มาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้ส่วนเสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น

4) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) อาทิ

- การคุ้มครองสิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐ โดยสร้างหลักประกันในเรื่องสิทธิที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐ เช่น มาตรา 56 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ มาตรา 76 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทาง เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

- การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยการสร้างกระบวนการทางการเมืองของภาคพลเมือง เช่น มาตรา 214 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5 มาตรา 286 ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียงเห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้สมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง

5) หลักความรับผิดชอบ (Accountability) อาทิ

- การกำหนดกรอบของรัฐ บุคลากรของรัฐ และองค์กรในรัฐธรรมนูญในการทำงานตอบสนองต่อผลประโยชน์สาธารณะ เป็นหลักประกันในการทำงานของรัฐที่จะต้องตอบสนองต่อผลประโยชน์ส่วนรวม เช่น หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 70 บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน

- การสร้างระบบและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง เช่น มาตรา 214 วรรคแรก ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่าในกิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภา เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้

6) หลักความคุ้มค่า (Effectiveness) อาทิ

- การกำหนดกรอบหน้าที่ของบุคลากรภาครัฐ โดยมุ่งเน้นในการทำหน้าที่ของบุคลากรในภาครัฐ เช่น มาตรา 70 บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือของราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน

- การสร้างเครื่องมือของรัฐในการปรับโครงสร้างระบบราชการ เพื่อตอบสนองในเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน ได้กำหนดให้การจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม เป็นไปตามแนวทางที่สร้างกลไกให้รัฐบาลในฐานะผู้กำหนดนโยบายจะได้ปรับปรุงการบริหารภาครัฐให้ตอบสนองหลักความคุ้มค่า เช่น มาตรา 230 การจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่ โดยมีการกำหนดตำแหน่ง หรืออัตราของข้าราชการ หรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติพรรคสอง

3. แนวคิดเกี่ยวกับการถอดถอน (Impeachment) ในต่างประเทศ

ระบบอิมพีชเมนต์ (Impeachment System) เป็นกระบวนการที่กล่าวโทษโดยฝ่ายนิติบัญญัติ หรือฝ่ายบริหารว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ (Civil Officials) ประพฤติผิดขณะดำรงตำแหน่ง หรือบางกรณีใช้กล่าวหาประชาชนที่ร่วมกันกระทำผิดกับเจ้าหน้าที่ (Private Citizens) ซึ่งเป็นกระบวนการควบคุมพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐเฉพาะรายบุคคล มิใช่การควบคุมทางด้านนโยบาย

ประเทศต่าง ๆ มีการให้ความสำคัญกับการมีกลไกตรวจสอบการใช้อำนาจโดยมิชอบของฝ่ายบริหารที่เรียกว่า ระบบอิมพีชเมนต์ แม้ว่าประเทศต่าง ๆ จะมีระบบการปกครอง ที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะองค์การฝ่ายบริหารและองค์กรในการควบคุมฝ่ายบริหารไม่เหมือนกัน แต่ปัญหาเรื่องการควบคุมฝ่ายบริหารเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุก ๆ ประเทศ

ในอดีต ฝ่ายนิติบัญญัติเท่านั้นที่มีอำนาจกล่าวโทษตามกระบวนการอิมพีชเมนต์ แต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ขอบเขตแนวความคิดในการบังคับใช้ได้ขยายกว้างมากขึ้น ระบบอิมพีชเมนต์ อาจจะถูกใช้โดยฝ่ายบริหาร หรือทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจหน้าที่ร่วมกันในการกล่าวหาฟ้องร้อง โดยในบางประเทศ เช่น เบลเยียม ฝรั่งเศส อินเดีย รวมถึงบางรัฐในสหรัฐอเมริกา หรือการพิจารณาคดีฟ้องร้องดำเนินการโดยศาลปกติทั่วไป อาทิ สหพันธรัฐเยอรมัน ที่มีระบบพิจารณาคดีโดยศาลปกติ คือ ศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์

ทั้งนี้ กระบวนการอิมพีชเมนต์ในต่างประเทศ ซึ่งถือเป็นต้นแบบการปกครองในระบบประชาธิปไตยรูปแบบต่าง ๆ ทั้งรูปแบบรัฐสภา รูปแบบกึ่งรัฐสภา รูปแบบประธานาธิบดีที่สำคัญ มีดังนี้

กระบวนการอิมพีชเมนต์ในประเทศอังกฤษ¹²

ในกลุ่มประเทศที่มีการปกครองในระบบประชาธิปไตย อังกฤษถือเป็นต้นแบบของระบบอิมพีชเมนต์ซึ่งมีวิวัฒนาการของกระบวนการมากกว่า 400 ปี โดยไม่มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ระบบอิมพีชเมนต์กลายเป็นแบบแผนธรรมเนียมของรัฐสภาอังกฤษ ที่มีพัฒนาการหลักในเรื่องความรับผิดชอบของรัฐมนตรี จุดเริ่มต้นของกระบวนการอิมพีชเมนต์ในอังกฤษเป็นความพยายามของรัฐสภาที่ใช้ต่อสู้กับพระมหากษัตริย์ เพื่อลดอำนาจพระองค์ให้อยู่ภายใต้บทบัญญัติกฎหมายของรัฐสภา หากรัฐมนตรีซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่อยู่ฝ่ายพระมหากษัตริย์ กระทำการใด ๆ อันล่วงละเมิดต่อบทบัญญัติของกฎหมายย่อมเท่ากับเป็นการกระทำของพระมหากษัตริย์ด้วย ดังนั้นรัฐสภาจึงต้องดำเนินกระบวนการอิมพีชเมนต์ เพื่อเรียกร้องให้พระมหากษัตริย์ถอดถอนรัฐมนตรีหรือที่ปรึกษาคนนั้นออกไปจากตำแหน่ง รวมถึงห้ามมิให้กลับมาดำรงตำแหน่งหน้าที่ใด ๆ ในทางการเมือง

ในสมัยพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 3 พระองค์มีอำนาจในการแต่งตั้งรัฐมนตรีเป็นที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน โดยไม่ต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา ซึ่งมีกลุ่มที่ปรึกษาและรัฐมนตรีของพระมหากษัตริย์ให้คำปรึกษาการแก้ไขปัญหาและการบริหารประเทศที่ไม่เป็นธรรมต่อประชาชน ทำให้สมาชิกรัฐสภาเกิดความไม่พอใจจนเกิดข้อขัดแย้งขึ้น ในปี ค.ศ. 1386 สภาสามัญได้นำข้อกล่าวหา Sir Michael de la Pole ซึ่งเป็นรัฐมนตรีของพระมหากษัตริย์ว่า กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ขึ้นฟ้องต่อสภาขุนนาง เพื่อขอให้พิจารณาลงโทษ หลังจากที่ได้อ่านเรื่องเรียนเรื่องดังกล่าวต่อพระมหากษัตริย์ แต่ได้รับการเพิกเฉย เมื่อสภาขุนนางได้เปิดการพิจารณากรณีดังกล่าว และลงมติให้ลงโทษจำคุก และปรับรัฐมนตรีทั้งสองรวมทั้งให้ถอดยศและตำแหน่ง และริบทรัพย์สินทั้งหมด แต่ในเวลาต่อมารัฐมนตรีทั้งสองได้รับการพระราชทานอภัยโทษจากพระมหากษัตริย์

การต่อสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจการปกครองระหว่างพระมหากษัตริย์และรัฐสภามาถึงจุดที่ขัดแย้งรุนแรงที่สุดในสมัยพระเจ้าชาร์ลที่ 1 เมื่อพระองค์ปฏิเสธการดำเนินการจำกัดอำนาจของพระองค์ตามที่ตกลงกับรัฐสภา จนรัฐสภาต้องเปิดอภิปรายอย่างกว้างขวาง และรัฐสภาได้ตั้งข้อหา กบฏและลงมติให้ประหารชีวิตพระองค์ในปี 1648 จากนั้นจึงสถาปนาโอลิเวอร์ ครอมเวลล์ ขึ้นเป็น

¹² ถังไชย รอดประเสริฐ และคณะ การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา 2542 หน้า 104-107

ผู้นำเครื่องจักรภาพ จากจุดกำเนิดของกระบวนการอิมพีชเมนต์ของอังกฤษ ทำให้กระบวนการนี้เป็นกลไกที่สำคัญในการต่อสู้ทางการเมือง และกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ยึดถือมาตลอด

ธรรมเนียมปฏิบัติดังกล่าวเป็นการให้อำนาจสภาสามัญเข้าควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินจากฝ่ายบริหาร โดยทางอ้อมประการหนึ่ง ทำให้สภาสามัญมีอำนาจหรือมีอิทธิพลเหนือฝ่ายบริหาร หรือคณะรัฐมนตรี ทำให้คณะรัฐมนตรีต้องบริหารราชการแผ่นดินด้วยความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ กระบวนการอิมพีชเมนต์ยังทำให้รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อพระมหากษัตริย์มากขึ้น

ดังนั้น อิมพีชเมนต์ของอังกฤษ หมายถึง การพิจารณาคำกล่าวโทษบุคคลผู้ใช้อำนาจไปในทางทุจริต ประพฤติมิชอบต่อประชาชนหรือปฏิบัติตนเป็นปฏิปักษ์ต่อผลประโยชน์ของประเทศ เป็นกระบวนการที่รัฐสภานำมาใช้ต่อรัฐมนตรี โดยมีลักษณะกึ่งตุลาการ ที่มาจากหลักการที่ถือว่า กษัตริย์ไม่สามารถกระทำความผิดในทางกฎหมายได้ หรือกษัตริย์ไม่ต้องรับผิดชอบในการกระทำใด ๆ ทางกฎหมาย (The King can do no wrong) ดังนั้น รัฐมนตรีของกษัตริย์จึงต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อการกระทำนั้นเอง ในฐานะที่กระทำการภายใต้พระราชอำนาจ ทั้งนี้ กระบวนการอิมพีชเมนต์ของอังกฤษมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1) ผู้กล่าวหา ซึ่งตามธรรมเนียมการเมืองการปกครองกำหนดให้รัฐสภาเป็นผู้ใช้อำนาจในกระบวนการนี้แต่ผู้เดียว โดยเริ่มต้นจากสภาสามัญเป็นผู้ทำหน้าที่ฟ้องร้องกล่าวหา แต่ไม่มีหน้าที่ในการวินิจฉัย ทั้งนี้สมาชิกสภาสามัญเพียงคนเดียวก็สามารถฟ้องร้องกล่าวโทษต่อที่ประชุมสภาสามัญได้ เพื่อให้ที่ประชุมสภาสามัญพิจารณาว่า ข้อกล่าวหาที่มีมูลความผิดก่อนที่จะลงมติเพื่อส่งข้อกล่าวหาขึ้นไปยังสภาขุนนาง

2) ผู้ถูกกล่าวหา ได้แก่ ขุนนาง หรือสมาชิกสภาขุนนาง รัฐมนตรี ส่วนตำแหน่งผู้พิพากษา หลังจากที่มีการประกาศกฎหมาย Act of Settlement 1701 รับรองความเป็นอิสระของผู้พิพากษาทำให้รัฐสภาไม่สามารถถอดถอนได้ เว้นแต่จะประพฤติมิชอบ (Misconduct) ในตำแหน่งหน้าที่ และทั้งสองสภาคือ สภาสามัญและสภาขุนนาง ลงมติไปในทิศทางเดียวกัน ให้กษัตริย์ถอดถอนผู้พิพากษาผู้นั้นออกจากตำแหน่ง ทำให้การถอดถอนผู้พิพากษาออกจากตำแหน่งไม่ถือเป็นกระบวนการอิมพีชเมนต์ เนื่องจากมีลักษณะและกระบวนการแตกต่างออกไป

3) ผู้พิจารณาตัดสิน ได้แก่ สภาขุนนาง โดยธรรมเนียมปฏิบัติของรัฐสภาอังกฤษ กำหนดให้สภาขุนนางทำหน้าที่เป็นศาลในการพิจารณาข้อกล่าวหาที่สภาสามัญได้ฟ้องร้องกล่าวหาผู้ถูกกล่าวหา ทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย พร้อมกับพิพากษาลงโทษตามข้อกล่าวหาที่พิจารณาได้ จึงถือได้ว่า สภาขุนนางทำหน้าที่เสมือนเป็นศาลสูงสุดหรือศาลพิเศษ (Supreme Tribunal) ในเวลานั้น

4) ข้อกล่าวหา สาเหตุที่ทำให้ต้องมีการกล่าวหาที่มีความสำคัญต่อกระบวนการอิมพีชเมนต์ของรัฐสภาอังกฤษอย่างมาก โดยข้อกล่าวหาต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามฐานความผิดที่รัฐสภาได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อมา สภาสมาชิกไม่อาจฟ้องร้องกล่าวหาในความคิดที่ไม่ได้เป็นไปตามธรรมเนียมประเพณี หรือไม่ได้ถูกกำหนดไว้โดยแบบแผนธรรมเนียมปฏิบัติของรัฐสภา ขณะเดียวกันสภาขุนนางก็ไม่อาจรับข้อกล่าวหาที่ไม่เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติเช่นกัน ข้อกล่าวหาที่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติ นั้น มีทั้งที่เป็นความผิดทางอาญาและมีได้เป็นความผิดทางอาญา เช่น การกระทำความผิดฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ และชักยอกเงินของทางราชการ การกระทำความผิดฐานกบฏ ความพยายามทำการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งความผิดที่นำมาซึ่งความเสียหายแก่ประเทศ เช่น การรับสินบน การทรยศต่อชาติ การเข้าข้างศัตรู ซึ่งเรียกว่าการกระทำความผิดอาญาชั้นสูง (High Crimes and Misdemeanors)

5) ขั้นตอนการกล่าวหา เมื่อสมาชิกสภาสามัญคนหนึ่งยื่นคำฟ้องต่อที่ประชุมสภาสามัญ หากที่ประชุมพิจารณาเห็นว่าคำฟ้องร้องมีมูลน่าเชื่อถือ จะลงมติตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่สอบสวนหาข้อเท็จจริงว่ามีมูลเพียงใด แต่ไม่มีอำนาจที่จะเรียกผู้ถูกกล่าวหามาให้การหรือสอบสวน หากคณะกรรมการสืบสวนแล้วเห็นว่า มีการกระทำเช่นนั้นจริง และมีหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินกระบวนการอิมพีชเมนต์ได้ จึงจะมีการเขียนคำฟ้องอย่างเป็นทางการ (The Articles of Impeachment) นำเสนอต่อสภาสามัญเพื่อขอมติ คำฟ้องอย่างเป็นทางการจะระบุข้อกล่าวหาเป็นข้อ ๆ ซึ่งอาจมีมากกว่า หนึ่งข้อก็ได้ และข้อกล่าวหาเหล่านั้นต้องได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการที่สภาตั้งขึ้น และได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสภาสามัญ และในระหว่างสภาสามัญพิจารณาฟ้องอย่างเป็นทางการนั้น กษัตริย์จะทรงออกพระราชกฤษฎีกายุบสภาสามัญโดยไม่มีเหตุผลอย่างเหมาะสมและเพียงพอมิได้

เมื่อสภาสามัญลงมติเห็นชอบกับคำฟ้องอย่างเป็นทางการ ในแต่ละข้อกล่าวหาแล้ว สภาสามัญจะต้องลงมติแต่งตั้งผู้แทนเรียกว่า Managers เป็นผู้ที่ทำหน้าที่นำข้อกล่าวหาอย่างเป็นทางการนั้นไปฟ้องร้องต่อสภาขุนนางในนามสภาสามัญ การแต่งตั้ง Managers ต้องตั้งจากสมาชิกสภาสามัญมีจำนวนตามที่สภาสามัญกำหนด เพื่อทำหน้าที่เป็น โจทก์ฟ้องคดีในนามสภาสามัญ รวมทั้งเป็นผู้เตรียมและแสดงหลักฐานต่อสภาขุนนางเพื่อประกอบการพิจารณาของสภาขุนนาง

6) ขั้นตอนการสอบสวนและตัดสิน

ในขั้นตอนนี้ สภาขุนนางจะทำหน้าที่เสมือนศาลสูง และถูกขุนในเวลาเดียวกัน โดยแบ่งกระบวนการพิจารณาเป็น 2 ส่วน คือ

(1) กระบวนการพิจารณาชั้นไต่สวน โดยสภาขุนนางจะเป็นผู้กำหนดระยะเวลาการพิจารณาสอบสวนด้วยตนเอง และในการสอบสวนต้องมีกระบวนการที่โปร่งใส และเปิดเผย

(2) ผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมจะเปลี่ยนแปลงไปตามกรณีของผู้ถูกกล่าวหา เช่น หากผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาขุนนาง ประชานที่ประชุมคือ Lord High Steward ซึ่งเป็นบุคคลที่กษัตริย์แต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวเป็นการเฉพาะ หากผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาสามัญหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชานของที่ประชุม ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือ Lord Speaker ของสภาขุนนาง

ทั้งนี้ การดำเนินกระบวนการอิมพีชเมนต์ในสภาขุนนางใช้วิธีพิจารณาเหมือนการพิจารณาของศาลยุติธรรม เป็นการพิจารณาโดยเปิดเผยที่คู่กรณีทั้งสองฝ่าย คือ Managers ในฐานะตัวแทนของสภาสามัญเป็นผู้กล่าวหา จะทำหน้าที่แถลงข้อเท็จจริงและหาหลักฐานมาสนับสนุน ซึ่งต้องเป็นไปตามข้อกล่าวหาอย่างเป็นทางการ ขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาสามารถนำพยานหลักฐานเข้าสู่การพิจารณาเพื่อหักล้างข้อกล่าวหา นั้น รวมทั้งสามารถตั้งที่ปรึกษาทนายความหรือทนายความเพื่อให้ข้อแนะนำและต่อสู้ข้อกล่าวหาแทนตนได้

ในการรับฟังพยานหลักฐานในชั้นการพิจารณาของสภาขุนนางจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ทำหน้าที่รับฟังพยานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา แล้วรายงานต่อสภาขุนนางโดยตรง จากนั้น สมาชิกสภาขุนนางจะเปิดการอภิปรายซักถามคณะกรรมการ ทั้งนี้ สภาขุนนางจะพิจารณาข้อกล่าวหา เมื่อการอภิปรายสิ้นสุดสภาขุนนางต้องลงมติตัดสินชี้ขาดตามข้อกล่าวหาอย่างเป็นทางการที่ละข้อ โดยใช้คะแนนเสียงข้างมากของสมาชิกสภาขุนนางที่เข้าร่วมประชุมว่า ข้อกล่าวหาเป็นความจริง และสภาสามัญจะเรียกร้องให้สภาขุนนางลงโทษผู้ถูกกล่าวหา มติของสภาขุนนางว่าข้อกล่าวหาเป็นความจริง และผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำผิดจริงตามข้อกล่าวหานี้ถือเป็นเด็ดขาด ไม่สามารถอุทธรณ์หรือฎีกาได้ ทั้งนี้ สภาขุนนางสามารถกำหนดบทลงโทษที่แตกต่างกันไปตั้งแต่การถอดถอนออกจากตำแหน่ง หรือกำหนดโทษทางอาญา เช่น ปรับ จำคุก หรือประหารชีวิต

กล่าวโดยสรุป กระบวนการอิมพีชเมนต์ของอังกฤษนั้น มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ ความพยายามที่จะลงโทษผู้ที่กระทำความผิดที่อยู่ในฐานะพิเศษ ที่เหนือกว่าหรือแตกต่างจากบุคคลธรรมดาทั่วไป อันเป็นผลมาจากการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจระหว่างฝ่ายกษัตริย์และรัฐสภา จนกลายเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่สำคัญประการหนึ่งในปัจจุบัน

การดำเนินคดีกับนักการเมืองในประเทศฝรั่งเศส¹³

ระบอบการปกครองของฝรั่งเศสในระบอบการปกครองของสาธารณรัฐที่ 5 ภายใต้รัฐธรรมนูญปี 1958 เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีลักษณะเด่นประการหนึ่ง คือ

¹³ กานดา สิริฤทธิภักดี อ้างแล้ว, 2538 หน้า 280-289

เป็นระบบกึ่งรัฐสภา กึ่งประธานาธิบดี (Semi Parliamentary – Presidential System) ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากการปกครองแบบประชาธิปไตยในประเทศอื่น ๆ คือ ประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 7 ปี ไม่มีฐานะเป็นหัวหน้ารัฐบาล แต่ประธานาธิบดีมีอำนาจในการยุบสภาผู้แทนราษฎร ขณะที่หัวหน้าฝ่ายบริหาร คือนายกรัฐมนตรีมาจากการแต่งตั้งของประธานาธิบดี รัฐสภาฝรั่งเศสมีอำนาจในการออกกฎหมายอย่างจำกัด คือ มีอำนาจตรากฎหมายได้บางประเภทเท่านั้น กฎหมายส่วนใหญ่ตราขึ้นโดยฝ่ายบริหาร แต่คณะรัฐมนตรีที่เป็นผู้กำหนดนโยบายต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา ด้วยการตอบกระทู้ถามหรืออาจถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ

การปกครองระบบกึ่งรัฐสภา กึ่งประธานาธิบดีของฝรั่งเศสให้ความสำคัญกับอำนาจฝ่ายบริหารค่อนข้างมาก ไม่ยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจอย่างเด็ดขาด แต่ยอมให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมีความสัมพันธ์กันในบางกรณี คือ ฝ่ายบริหารหรือประธานาธิบดีสามารถยุบสภาผู้แทนราษฎรได้ ขณะเดียวกันรัฐสภาสามารถเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหารได้

แม้การปกครองของฝรั่งเศสจะไม่เน้นหลักการแบ่งแยกอำนาจอย่างเด็ดขาด แต่ก็ยึดหลักการถ่วงดุลอำนาจและตรวจสอบซึ่งกันและกันอยู่เสมอ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายบริหารก้าวล่วงอำนาจฝ่ายอื่นๆ หรือใช้อำนาจโดยมิชอบ ซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดองค์กรและกำหนดกระบวนการพิเศษสำหรับการพิจารณาความผิดของนักการเมืองไว้ ได้แก่ ศาลอาญาชั้นสูง (La Haute Cour de Justice) และศาลอาญาแห่งสาธารณรัฐ (La Cour de Justice de la Republique)

ศาลอาญาชั้นสูง

ถูกกำหนดขึ้นเพื่อพิจารณาความผิดของประธานาธิบดี โดยเฉพาะในข้อหาความผิดฐานทรยศต่อประเทศ เมื่อมีการกล่าวหาโดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ว่าประธานาธิบดีกระทำการทรยศต่อชาติต้องมีการไต่สวนข้อเท็จจริง ซึ่งกระทำโดยองค์กรอิสระที่ไต่สวนข้อเท็จจริงของศาลอาญาชั้นสูง ประกอบด้วย ผู้พิพากษาศาลฎีกา 5 นาย ซึ่งเลือกจากที่ประชุมหัวหน้าคณะในศาลฎีกา จำนวน 7 นาย องค์กรนี้มีหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริงตามที่สภากล่าวหาผ่านอัยการประจำศาลฎีกา และในระหว่างการไต่สวน หากพบข้อมูลที่ทำให้สภากล่าวหาใหม่ได้ องค์กรไต่สวนต้องแจ้งให้อัยการประจำศาลฎีกาทราบ เพื่อขอมติจากสภาทั้งสองว่า จะให้ดำเนินการฟ้องร้องกล่าวหาเพิ่มเติมหรือไม่ หากสภาทั้งสองไม่มีมติ หรือลงมติไม่ให้กล่าวหาฟ้องร้องเพิ่มเติมให้ยกฟ้องในมูลฐานความผิดที่พบในระหว่างการไต่สวนดังกล่าว

องค์กรตัดสินคดีในศาลอาญาชั้นสูงประกอบด้วย ผู้พิพากษาจำนวน 36 คน แยกเป็นผู้พิพากษาในสำนวน 24 คน และผู้พิพากษาสำรอง 12 คน ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เลือกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่มีการประชุมสภาครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป

มีจำนวน 18 คน (แยกเป็นผู้พิพากษาในจำนวน 12 คน และผู้พิพากษาสำรองอีก 6 คน) และวุฒิสภำทำการเลือกจากบรรดาสมาชิกวุฒิสภำเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาในจำนวน อีก 12 คน และผู้พิพากษาสำรองอีก 6 คน โดยทำการเลือกภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่มีการประชุมวุฒิสภำครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป

กระบวนการพิจารณาในศาลอาญำชั้นสูงมีลักษณะเหมือนกระบวนการพิจารณาคดีอาญำทั่วไป เมื่อเสร็จการพิจารณาผู้พิพากษาทุกนายที่นั่งพิจารณาต้องออกเสียงว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ ซึ่งคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดนั้นต้องมีเสียงสนับสนุนจากผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีมากกว่ากึ่งหนึ่ง จากนั้นจึงให้มีการลงมติในการระวางโทษอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งการระวางโทษนั้น ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบในโทษที่จะลงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้พิพากษา หากไม่มีระวางโทษใดได้รับคะแนนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งให้นำเอาโทษที่ถูกเสนอที่มีอัตราโทษต่ำกว่ำนั้นมาลงมติใหม่ จนกว่าจะได้อัตราโทษที่มีคะแนนสนับสนุนเกินกว่ากึ่งหนึ่ง และคำพิพากษาของศาลอาญำชั้นสูงถือเป็นยุดิ ส่วนการบังคับการตามคำพิพากษาของศาลเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหาร

ศาลอาญำแห่งสาธารณรัฐ

เป็นศาลที่รัฐพิจารณาคดีที่มีการกล่าวหา รัฐมนตรีกระทำผิดอาญำอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่ หรือเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ในฐานะรัฐมนตรี โดยมีองค์คณะผู้พิพากษาจำนวน 15 คน ประกอบด้วยสมาชิกรัฐสภา 12 คน ซึ่งมาจากสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 6 คน และมาจากวุฒิสภำ จำนวน 6 คน และผู้พิพากษาศาลฎีกำชั้นพิเศษอีก 3 นาย

กระบวนการพิจารณาคดีของศาลอาญำแห่งสาธารณรัฐมีลักษณะคล้ายคลึงกับกระบวนการพิจารณาของศาลอาญำชั้นสูง ส่วนสาเหตุที่จะฟ้องร้องกล่าวหา รัฐมนตรีต่อศาลอาญำแห่งสาธารณรัฐได้นั้น ต้องเป็นเหตุที่กล่าวหาว่า รัฐมนตรีกระทำผิดความผิดขั้นร้ายแรงต่อตำแหน่งหน้าที่เท่านั้น

คำพิพากษาของศาลอาญำแห่งสาธารณรัฐสามารถอุทธรณ์ไปยังที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกำได้ ซึ่งที่ประชุมต้องพิจารณาคำอุทธรณ์นั้นภายใน 3 เดือน และเมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกำวินิจฉัยเช่นใดถือเป็นที่สุด หากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกำพิพากษายกคำพิพากษาของศาลอาญำแห่งสาธารณรัฐ และสั่งให้พิจารณาคดีนั้นใหม่ ผู้พิพากษาศาลอาญำแห่งสาธารณรัฐที่มีได้พิจารณาคดีนั้นมาก่อนเท่านั้นจึงจะเป็นผู้พิจารณาคดีนั้นได้ใหม่

กล่าวโดยสรุป แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนของฝรั่งเศสสืบเนื่องจากพัฒนาการการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีมาเป็นเวลานาน จนกระทั่งมีการสถาปนาระบบการปกครองแบบกึ่งประธานาธิบดีและกึ่งรัฐสภา ซึ่งเป็นระบบที่ประธานาธิบดีมีอำนาจพิเศษในการบริหารประเทศ การตรวจสอบฝ่ายบริหารจึงจำเป็นต้องกระทำอย่างรัดกุม อันเป็นที่มาในการ

กำหนดให้ม็องค็กรและกระบวนการพิเศษสำหรับพิจารณาความผิดของนักการเมือง คือ ศาลอาญาชั้นสูงและศาลอาญาแห่งสาธารณรัฐ

กระบวนการอิมพีชเมนต์ในประเทศสหรัฐอเมริกา¹⁴

สหรัฐอเมริกาถือเป็นต้นแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในระบบประธานาธิบดี (Presidential System) ที่มีประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหารในเวลาเดียวกัน และยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจอิมพีชเมนต์ คือ ด้านนิติบัญญัติ ด้านบริหาร และด้านตุลาการออกจากกันอย่างเคร่งครัด โดยมีกลไกต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองความเป็นอิสระของแต่ละองค์ ในระบบนี้ถือว่าทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติต่างมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และต่างมีอำนาจหน้าที่เฉพาะ ต่างหากจากกัน จึงไม่มีการตรวจสอบถ่วงดุลกันภายในระบบรัฐสภา ดังนั้นรัฐสภาจึงไม่สามารถอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร และฝ่ายบริหารก็ไม่มีอำนาจที่จะยุบสภา รวมทั้งประธานาธิบดีก็ไม่มีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมาย หรือสามารถใช้สิทธิยับยั้ง (Veto) ร่างกฎหมายของฝ่ายรัฐสภาได้

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายต่างๆ โดยเฉพาะฝ่ายบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้มีระบบอิมพีชเมนต์ขึ้น เพื่อเป็นกลไกเดียวที่ให้อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมฝ่ายบริหารในทุกระดับด้วยการปลดออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ระบบดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากอังกฤษ แต่มีขอบเขตของข้อกล่าวหาที่ชัดเจนมากกว่าโดยมุ่งเน้นเฉพาะ การกระทำความผิดที่สืบเนื่องจากการกระทำทางการเมือง หรือการกระทำที่เกิดขึ้นเพราะเหตุแห่ง การดำรงตำแหน่งทางการเมือง แม้ไม่เป็นการกระทำความผิดแต่หากเป็นการบิดเบือนอำนาจตามกฎหมายก็สามารถดำเนินการตามกระบวนการนี้ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นความผิดทางอาญา

ผลของการอิมพีชเมนต์ในสหรัฐฯ เป็นเพียงการถอดถอนจากตำแหน่งและตัดสิทธิประโยชน์บางประการเท่านั้น มิได้มุ่งเน้นการลงโทษทางอาญาอย่างในอังกฤษ กระบวนการอิมพีชเมนต์ในสหรัฐฯ ม็องค็ประกอบสำคัญดังนี้

1) ผู้ถูกกล่าวหา

รัฐธรรมนูญกำหนดให้ ประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี และข้าราชการพลเรือนของสหรัฐฯ ทุกคนจะต้องออกจากตำแหน่ง หากถูกฟ้องขังจากตำแหน่ง และถูกตัดสินว่า

¹⁴ สัจคม ศรีแก้ว “มาตรการทางกฎหมายในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” รายงานการศึกษาคตามหลักสุตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2546 หน้า 44-50

กระทำผิดฐานกบฏ รับสินบน หรือกระทำผิดอาญาร้ายแรงอื่น ทั้งนี้ ยังรวมถึงสมาชิกสภาองเกรส
ข้าราชการทหาร และสมาชิกวุฒิสภา

2) ผู้กล่าวหา

รัฐธรรมนูญกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ฟ้องร้องกล่าวโทษ และวุฒิสภา
เป็นผู้รับคำฟ้องไว้พิจารณา เพื่อแยกองค์คณะที่ทำการพิจารณาวินิจฉัยออกจากองค์คณะที่ฟ้องร้อง
กล่าวโทษ เนื่องจากการดำเนินคดีอิมพีชเมนต์ถือเป็นเรื่องร้ายแรงที่ส่งผลกระทบในทางการเมือง
ต่อผู้ถูกร้องได้ หากมีการกำหนดให้การพิจารณาและการวินิจฉัยอยู่ในองค์กรเดียวกันอาจก่อให้เกิด
การบิดเบือนและการใช้อำนาจโดยมิชอบได้ รวมทั้งยังเป็นการถ่วงดุลระหว่างสภาทั้งสองให้
เหมาะสม หากให้มีองค์กรตุลาการ โดยเฉพาะศาลฎีกาซึ่งมีสมาชิกจำนวนน้อยเข้ามาทำหน้าที่
พิจารณาแทนวุฒิสภาและผู้พิพากษาเหล่านั้นไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่มาจากการ
แต่งตั้งของประธานาธิบดี อาจทำให้มีการพิจารณาคดีโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ของสาธารณะมากนัก

3) ข้อกล่าวหา

รัฐธรรมนูญกำหนดกรณีที่จะฟ้องร้องกล่าวหาเป็นคดีอิมพีชเมนต์ได้ต้องเป็น
ความผิดใน 3 ฐานความผิดเท่านั้น คือ ความผิดฐานทรยศต่อประเทศ ความผิดฐานรับสินบน ความผิด
อาญาชั้นสูง ได้แก่ การกระทำความผิดอาญาร้ายแรงในลักษณะการล้มล้างรัฐธรรมนูญ การกระทำ
ความผิดโดยการใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขตทำให้รัฐหรือหน่วยงานของรัฐเสียหาย ทั้งนี้ ขึ้นกับ
ลักษณะของการกระทำแต่ละคดี

4) กระบวนการพิจารณาอิมพีชเมนต์

รัฐธรรมนูญของสหรัฐฯ มิได้บัญญัติขั้นตอนการฟ้องร้องกล่าวโทษ โดย
กำหนดแต่เพียงให้สภาผู้แทนราษฎรองค์กรเดียวมีอำนาจฟ้องจับออกจากตำแหน่ง ดังนั้น
กระบวนการกล่าวหาฟ้องร้องจึงเกิดจากธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดกันมา คือ เมื่อมีความผิดตาม 3
ฐานความผิด และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่ง กล่าวหาต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร
และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยมติเสียงข้างมากรับข้อกล่าวหาไว้พิจารณา จะมีการตั้ง
คณะกรรมการขึ้น เรียกว่า คณะกรรมการยุติธรรม ทำหน้าที่พิจารณาข้อเท็จจริงเพื่อการตั้งข้อ
กล่าวหาอย่างเป็นทางการ (Bill of Impeachment หรือ The Article of Impeachment) โดย
คณะกรรมการยุติธรรมอาจแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้าน
กฎหมาย หรืออื่น ๆ มีหน้าที่ในการสืบสวนและแสวงหาพยานหลักฐานก่อนจัดทำรายงานเสนอต่อ
ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ความเห็นชอบเป็น “ข้อกล่าวหาอย่างเป็นทางการ” จากนั้นจึง
แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคล เรียกว่า Managers ทำหน้าที่เป็น โจทก์แทนสภาผู้แทนราษฎรในการ
ดำเนินการนำข้อกล่าวหาอย่างเป็นทางการฟ้องร้องต่อวุฒิสภา

วุฒิสภำทำหน้าทีเป็นองคักรพิจารณาข้อกล่าวหาและวินิจฉัยข้อกล่าวหาในลักษณะทีเป็นศาลพิเศษเฉพาะการพิจารณาคดีอิมพีชเมนต์ ซึ่เป็นการใช้อำนาจกึ่งตุลาการ (Semi Judicial) ในทางปฏิบัติวุฒิสภำจะอาศัยกระบวนการพิจารณาคดีทั่วไปและข้อบังคับการประชุมเป็นหลักในการพิจารณา คดีอิมพีชเมนต์ เช่น การรับฟังพยานหลักฐาน การแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นรับฟังพยานหลักฐานและคำให้การของพยานต่าง ๆ และทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภำโดยไม่สามารถให้ความเห็นในทางใดทางหนึ่ได้

ในชั้นการตัดสินวุฒิสภำจะต้องลงมติลับในทุกข้อกล่าวหาที่ถูกลงมติขึ้นในคำกล่าวหาอย่างเป็นทางการ และคะแนนเสียงทีจะถือว่ามีความผิดจริงตามข้อกล่าวหาต้องไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกวุฒิสภำทีเข้าร่วมประชุม หากผลการลงคะแนนไม่ถึงสองในสามให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์และพ้นจากข้อกล่าวหาโดยทันที ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของวุฒิสภำต้องไม่เกินไปกว่าการถอดถอนออกจากตำแหน่ง และการสั่งให้ขาดคุณสมบัติทีจะดำรงอยู่ในตำแหน่งใดขณะเดียวกัน กระบวนการอิมพีชเมนต์นี้ไม่ทำให้ผู้ถูกดำเนินคดีพ้นโทษหรือไม่ได้รับการพิจารณาในความผิดอาญาอย่างอื่นใน ศาลยุติธรรมตามทีกฎหมายบัญญัติไว้

การควบคุมการใช้อำนาจรัฐด้วยกระบวนการรีคอลล์ (Recall)

การควบคุมการใช้อำนาจรัฐด้วยกระบวนการรีคอลล์ (Recall) หมายถึง วิธีการให้สิทธิแก่ประชาชนสามารถลงคะแนนเสียง เพื่อกดถอนตัวแทนของตนออกจากตำแหน่งได้โดยตรง ซึ่เป็นวิธีการทีใช้ในระบอบการปกครองของชาวเอเธนส์ในอดีต ปัจจุบัน กระบวนการนี้มีใช้อยู่ในบางรัฐของประเทศสวิสเซอร์แลนด์ สหรัฐฯ และแคนาดา ส่วนใหญ่เป็นการใช้กับการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยถือว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองทีมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างประชาชนผู้ได้ปกครองและผู้ถูกเลือกให้ทำหน้าทีบริหารมากกว่าระบบการปกครองแบบอื่น ในทีนี้จะได้กล่าวถึงกระบวนการรีคอลล์ในสหรัฐฯ เพื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการอิมพีชเมนต์ ดังนี้

กระบวนการรีคอลล์ในสหรัฐฯ

กระบวนการรีคอลล์ในสหรัฐฯ ถูกนำมาใช้กับการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลท้องถิ่น โดยมูลเหตุทีใช้กล่าวหา มีลักษณะกว้างขวางไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำผิดกฎหมายหรือผิดต่อตำแหน่งหน้าทีราชการก็ได้ โดยผู้มีสิทธิเสนอคำร้องและยื่นคำร้อง ได้แก่ ประชาชนทีมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทุกคน ซึ่มีจำนวนตามทีรัฐธรรมนูญของแต่ละมลรัฐกำหนด โดยทั่วไปจะกำหนดไว้ประมาณร้อยละสิบห้าของจำนวนผู้มาออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งครั้งสุดท้าย โดยยื่นคำร้องโดยตรงต่อองค์กรทีผู้ถูกถอดถอนนั้นดำรงตำแหน่งอยู่ ซึ่มีเงื่อนไข รูปแบบ และขั้นตอนการดำเนินการตามทีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของแต่ละมลรัฐ ทั้งนี้ ต้องมีการระบุไว้ในคำร้องทียื่นว่า เป็นการร้องเพื่อกขอให้มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งนั้นๆ

กรณีคำร้องให้ถอดถอนถูกต้อง จะถูกส่งต่อไปยังผู้ว่าการรัฐ เพื่อมีคำสั่งให้จัดให้มีการออกเสียงลงคะแนนถอดถอน ซึ่งต้องกำหนดวันออกเสียงลงคะแนนไม่น้อยกว่า 30 วัน และไม่เกิน 60 วัน นับจากวันที่ได้ส่งคำร้องนั้นไปยังผู้ว่าการรัฐ หากเป็นคำร้องกล่าวหาเพื่อถอดถอนผู้ว่าการรัฐออกจากตำแหน่ง เลขานุการรัฐจะเป็นผู้รับและส่งคำร้องนั้นแทนผู้ว่าการรัฐ

เมื่อถึงกำหนดวันออกเสียงลงคะแนน ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทุกคนมีสิทธิออกเสียงเพื่อลงคะแนนว่า จะถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งที่ถูกกล่าวหาตามคำร้องหรือไม่ โดยมีองค์กรที่รับผิดชอบการเลือกตั้งในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้จัดให้มีการออกเสียงลงคะแนน หากคะแนนเสียงส่วนใหญ่ลงคะแนนเห็นด้วยกับการถอดถอน ผู้ถูกร้องต้องพ้นจากตำแหน่ง และจะถือว่าตำแหน่งนั้น ๆ วางลง ซึ่งจะต้องมีการเลือกตั้งใหม่แทนตำแหน่งที่ว่าง และผู้ที่ได้รับเลือกตั้งแทนจะมีวาระเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทนเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม การควบคุมและการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งด้วยระบบรีคอลล์ มีข้อจำกัดบางประการ คือ ไม่สามารถใช้ได้กับรูปแบบการปกครองขนาดใหญ่ แม้ว่าจะมีความพยายามที่จะใช้ระบบนี้กับการปกครองในระดับมลรัฐของสหรัฐฯ แต่เนื่องจากขนาดของพื้นที่แต่ละมลรัฐ ให้เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารและโน้มน้าวให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ทั้งมลรัฐ ซึ่งมีความแตกต่างจากกระบวนการเลือกตั้ง นอกจากนี้ ระบบรีคอลล์ที่ใช้กับการปกครองถิ่นขนาดเล็กก็อาจก่อให้เกิดปัญหาความแตกแยกในชุมชนให้เกิดขึ้นโดยง่าย

กล่าวโดยสรุป กระบวนการอิมพีชเมนต์ในประเทศตะวันตกเป็นกระบวนการควบคุมการใช้อำนาจรัฐด้วยการถอดถอนออกจากตำแหน่งที่มีองค์กรผู้ใช้อำนาจนี้เป็นการเฉพาะ และเป็นกระบวนการที่มีการดำเนินการเฉพาะ เช่น ในอังกฤษกระบวนการอิมพีชเมนต์ถือว่าเป็นเรื่องของรัฐสภาโดยตรง ขณะที่ในสหรัฐฯ ถือเป็นกระบวนการไต่สวนและวินิจฉัยข้อกล่าวหาในลักษณะเดียวกับการพิจารณาคดีในศาลยุติธรรม อย่างไรก็ตาม กระบวนการดังกล่าวจะมีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดลงด้วยการดำเนินการผ่านตัวแทนของประชาชนในฝ่ายนิติบัญญัติ ส่วนระบบการควบคุมการใช้อำนาจรัฐโดยประชาชนโดยตรงในระบบรีคอลล์มีการใช้ค่อนข้างจำกัด และถือเป็นระบบที่ไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากเป็นระบบที่ขัดแย้งกับหลักการเลือกตั้งตัวแทนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน

ในทางกฎหมาย ระบบอิมพีชเมนต์ หมายถึง การกล่าวหาฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น ส่วนการนำไปใช้ในกระบวนการพิจารณาคดีข้อกล่าวหาได้มีการนำไปใช้ในรูปแบบที่ต่างกันไป เช่น สหรัฐอเมริกาและอังกฤษอำนาจพิจารณาขึ้นกับฝ่ายนิติบัญญัติ หรือกำหนดให้เป็นอำนาจหรือรูปแบบการพิจารณาโดยศาล เช่น ฝรั่งเศส เบลเยียม อิตาลี หรือทั้งสองรูปแบบผสมกัน เช่น บางมลรัฐในสหรัฐอเมริกา แม้ว่าประเทศส่วนใหญ่ที่ใช้ระบบอิมพีชเมนต์จะมีจุดมุ่งหมายในการถอดถอน

เจ้าหน้าที่ของรัฐออกจากตำแหน่ง รวมถึงประมุขของรัฐ รัฐมนตรี ผู้พิพากษา แต่บางประเทศ เช่น อังกฤษ ได้ประยุกต์ใช้กับสภาสามัญ และผู้ดำรงตำแหน่งขุนนางในข้อหาทรยศต่อชาติ และความผิดอาญาชั้นสูง และความผิดอาญาอื่น ๆ

ทั้งนี้ สามารถสรุปรูปแบบเฉพาะของวิธีการในระบบอิมพีชเมนต์ ที่มีใช้กันในกลุ่มประเทศต่าง ๆ โดยจัดเป็นกลุ่มได้ ดังนี้

1. การพิจารณาโดยองค์กรการเมืององค์กรเดียว ซึ่งถือกำเนิดในประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา โดยมีการนำเอาวิธีการอิมพีชเมนต์แบบนี้มาใช้ทั้งในระบบสหพันธรัฐและมลรัฐ การกำหนดให้องค์กรทางการเมืองเท่านั้นที่มีอำนาจพิจารณาคดีความผิดของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คือ สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กล่าวหาไปยังสภาขุนนางหรือสภาสูง

2. การพิจารณาโดยองค์กรพิเศษที่ไม่ใช่ศาลธรรมดา เช่น ประเทศฝรั่งเศส โดยเรียกองค์กรตรวจสอบควบคุมนี้ว่า ศาลอาญาชั้นสูง หรือศาลอาญาแห่งสาธารณรัฐ

3. ระบบการพิจารณาคดีโดยรัฐสภาและศาลพิเศษที่ตั้งขึ้น เช่น ระบบของฝรั่งเศส เดนมาร์ก จอร์แดน และระบบญี่ปุ่น ซึ่งใช้ในการพิจารณาคดีถอดถอนผู้พิพากษาโดยผู้กล่าวหา คือ คณะกรรมาธิการกล่าวหา และศาลพิจารณาคดีถอดถอนผู้พิพากษาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกของสองสภาเป็นผู้ตัดสิน (The Judge Indictment Committee และ The Judge Impeachment Court)

4. ระบบการพิจารณาคดีโดยสภาพิเศษ (Control Yuan) ของสาธารณรัฐจีน สภาควบคุมเป็นฝ่ายควบคุมสูงสุดของชาติมีสิทธิในการให้ความคิดเห็นการพิจารณาความผิดของข้าราชการ การว่ากล่าวตักเตือน การลงโทษ และการตรวจสอบบัญชี สภาควบคุมมีอำนาจเป็นลำดับที่สองของอำนาจการปกครองของไต้หวันที่สืบทอดกันมา 2 สภา (อีกสภาหนึ่งคือสภาตรวจสอบและคัดเลือก) ซึ่งถูกผสมผสานเข้ากับสภาบริหารสภานิติบัญญัติสภาตุลาการของระบอบประชาธิปไตยทางตะวันตกในระบบการปกครองทั้ง 5 อำนาจแห่งสภา สภาควบคุม

5. ระบบพิจารณาคดีโดยศาลปกติและกระบวนการปกติเหมือนพิจารณาคดีบุคคลธรรมดาทั่วไป ได้แก่ อัลจีเรีย คองโก ฟิจิ ยูโกสลาเวีย สวิสเซอร์แลนด์ ซึ่งสอบสวนและฟ้องร้องต่อศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา เหมือนการดำเนินคดีอาญาทั่วไปที่ดำเนินต่อบุคคลธรรมดา

4. กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

การศึกษากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในส่วนนี้ จะได้กล่าวถึงกระบวนการตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ 2 ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญฯ ดังนี้

กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้มอบบทบาทที่สำคัญในกระบวนการถอดถอนเจ้าหน้าที่ของรัฐออกจากตำแหน่งให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และวุฒิสภา ทั้งนี้ ในการศึกษาครั้งนี้ จะกล่าวถึงเฉพาะกระบวนการที่เกิดขึ้นในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภา ทั้งนี้ สามารถแบ่งขั้นตอนในกระบวนการถอดถอนตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็น 4 ขั้นตอน ดังจะได้เสนอเป็นลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนของการริเริ่มกระบวนการถอดถอน

ในขั้นตอนของการริเริ่มกระบวนการถอดถอนนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 303 มาตรา 304 ได้บัญญัติตำแหน่งที่อาจถูกถอดถอน เหตุที่อาจถูกถอดถอน และผู้มีสิทธิร้องขอให้ถอดถอนไว้ ดังนี้

ตำแหน่งที่อาจถูกถอดถอน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 303 ได้บัญญัติ ระบุตำแหน่งที่ผู้ดำรงตำแหน่งที่อาจถูกดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนออกจากตำแหน่งไว้ทั้งสิ้น 17 ตำแหน่ง คือ

(1) นายกรัฐมนตรี	(2) รัฐมนตรี
(3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	(4) สมาชิกวุฒิสภา
(5) ประธานศาลฎีกา	(6) ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
(7) ประธานศาลปกครองสูงสุด	(8) อัยการสูงสุด
(9) กรรมการการเลือกตั้ง	(10) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
(11) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	(12) กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
(13) รองประธานศาลฎีกา	(14) รองประธานศาลปกครองสูงสุด
(15) หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร	(16) รองอัยการสูงสุด
(17) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง	

ตำแหน่งทั้ง 17 ตำแหน่งข้างต้นนั้น¹⁵ ตำแหน่งที่ 1 ถึงตำแหน่งที่ 12 เป็นตำแหน่งที่รัฐธรรมนูญฯ บัญญัติไว้อย่างชัดเจน ส่วนตำแหน่งที่ 13 ถึงตำแหน่งที่ 16 เป็นตำแหน่งที่

¹⁵ จากการกำหนดข้างต้น จะเห็นว่ารัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มิได้กำหนดให้กระบวนการถอดถอนครอบคลุมการถอดถอนกรรมการ ป.ป.ช. กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยตำแหน่งทั้งสององค์กรนี้ มีกระบวนการถอดถอนและเหตุแห่งการถอดถอนกำหนดต่างหากในพระราชบัญญัติของแต่ละองค์กร

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ มาตรา 58 บัญญัติขยายความรัฐธรรมนูญ มาตรา 303 วรรคสอง(2)สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงนั้น มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ให้หมายความถึง ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม ทบวง หรือกระทรวง สำหรับข้าราชการพลเรือน ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการเหล่าทัพ หรือผู้บัญชาการทหารสูงสุด สำหรับข้าราชการทหาร และผู้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกรุงเทพมหานคร กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล หรือผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ

เหตุที่อาจถูกถอดถอน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา 58 ได้กำหนดให้บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงอาจถูกถอดถอนจากตำแหน่ง หากปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้มีพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการถอดถอน ดังนี้

- (1) ร่ำรวยผิดปกติ
- (2) ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่
- (3) ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- (4) ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกาวยุติธรรม
- (5) ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

เมื่อพิจารณาพฤติการณ์ 5 ประการข้างต้น พบว่า มีเพียงการร่ำรวยผิดปกติเท่านั้น ที่กฎหมายมิได้ใช้ถ้อยคำว่า “ส่อว่า” ความแตกต่างดังกล่าวนี้มีผลอย่างสำคัญสำหรับการลงมติ ขีดขาดข้อกล่าวหาว่ามีมูลหรือไม่โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช.

การมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หมายถึง การมีทรัพย์สินมากผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ หรือการมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่สมควร สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือการใช้อำนาจหน้าที่ ซึ่งทั้ง 4 ประการนี้ ต้องเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่

การส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ เป็นกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งมีพฤติการณ์ที่ชี้ให้เห็นเหตุจูงใจในการกระทำหรือละเว้นการกระทำของตนว่า มุ่งหมายประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบเพื่อตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งต้องมีการพิจารณาลักษณะของการกระทำประกอบกับประโยชน์ที่เกี่ยวข้องว่า มีความสัมพันธ์ในระดับที่น่าเชื่อถือ่า ผู้นั้นมุ่งหมายประโยชน์ดังกล่าวหรือไม่ การที่กฎหมายใช้คำ

ว่า “สื่อว่า” จึงไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เด็ดขาดโดยปราศจากข้อสงสัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดอาญาฐานทุจริตต่อหน้าที่

การสื่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการนั้น ต้องพิจารณาก่อนว่าความผิดตามที่ได้มีการกล่าวหาเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในลักษณะใด หากพิจารณาจากกฎหมายอาญาแล้ว จะเห็นได้ว่ามีทั้งความผิดที่มีลักษณะเป็นการกระทำโดยทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์และความผิดที่มีลักษณะเป็นการกระทำให้เกิดความเสียหาย โดยผู้กระทำไม่ต้องมีมูลเหตุจูงใจ ในการพิจารณาจะต้องคำนึงถึงลักษณะแห่งการกระทำประกอบกับความมุ่งหมายของผู้กระทำเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม กรณีไม่จำเป็นต้องมีการพิสูจน์ให้เด็ดขาดปราศจากข้อสงสัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดอาญา เพียงแต่เข้าลักษณะที่มีมลทินมัวหมอง ก็อาจถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งได้

การสื่อว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่าเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเรื่องใด เช่น ช่วยผู้อื่นไม่ให้ต้องโทษ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 200 วรรคหนึ่ง) แกล้งผู้อื่นให้ต้องโทษ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 200 วรรคสอง) เป็นต้น การสื่อว่ากระทำผิดจึงไม่จำเป็นที่ผู้ถูกกล่าวหาได้ลงมือกระทำความผิดถึงขั้นพยายาม หากมีสภาพแวดล้อมที่บ่งชี้ว่า ผู้นั้นมุ่งหมายที่จะกระทำการดังกล่าวก็เพียงพอที่จะถือว่าผู้ดำรงตำแหน่งนั้นสื่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

การสื่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย คำว่า บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมีความหมายชัดเจนว่า หมายถึง กฎเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนคำว่า กฎหมายนั้น หมายถึงกฎเกณฑ์ใด ๆ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษรที่มีผลบังคับใช้อยู่จริง ผูกพันบุคคลให้ต้องปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนจะมีโทษหรือมีสภาพบังคับในทางใดทางหนึ่ง กรณีที่กฎหมายกำหนดให้เป็นดุลพินิจของผู้ดำรงตำแหน่งในการวินิจฉัยสั่งการ การวินิจฉัยสั่งการนั้นจะถือว่าสื่อว่าจงใจใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายต่อเมื่อ การใช้ดุลพินิจนั้นเป็นไปตามอำเภอใจ หรือบิดเบือน หรือการดำเนินการโดยปราศจากฐานทางกฎหมายที่จะสามารถอธิบายได้

ผู้มีสิทธิร้องขอให้ถอดถอน

ในส่วนของผู้มีสิทธิร้องขอให้ถอดถอนบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทั้ง 17 ตำแหน่งข้างต้น ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 304 ประกอบกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา 59 ได้แก่

(1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่อยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือ

(2) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นชื่อ

(3) ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งที่จะถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภานอกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นชื่อจะเป็นผู้ริเริ่มกระบวนการถอดถอนแล้ว ยังให้สิทธิสมาชิกวุฒิสภานับจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเป็นผู้ริเริ่มกระบวนการถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาด้วย

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 มาตรา 23 ได้บัญญัติให้บุคคลผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ ให้ผู้นั้นเสียสิทธิ 8 ประการ ดังนั้น หากประชาชนคนใดมิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและแจ้งเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ จะไม่มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มิได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้มีการดำเนินการถอดถอน เนื่องจากอาจก่อให้เกิดปัญหาความไม่เหมาะสมและความเป็นกลางในการดำเนินการ เพราะวุฒิสภาต้องเป็นองค์กรที่ต้องทำหน้าที่ลงมติถอดถอนบุคคลต่าง ๆ ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาไม่มีสิทธิริเริ่มกระบวนการถอดถอนบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกวุฒิสภา เพื่อป้องกันปัญหาการกลั่นแกล้งกันทางการเมือง

กรณีการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติต่อฝ่ายบริหารโดยการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ หากมีการยื่นญัตติในเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมร้ายร้ายผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือจงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้ร้องคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร จะต้องยื่นคำร้องขอถอดถอน ตามมาตรา 304 ของรัฐธรรมนูญฯ ก่อน เพื่อให้สามารถดำเนินการในขั้นตอนของการอภิปรายไม่ไว้วางใจได้

ในการนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 304 ประกอบกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 59 และมาตรา 60 ได้กำหนดให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องทำคำร้องเป็นหนังสือ โดยระบุข้อกล่าวหาหรือพฤติกรรมที่กล่าวหาเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน รวมทั้งระบุพยานหลักฐานหรือเบาะแสตามสมควรและเพียงพอที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวน

ข้อเท็จจริงต่อไปได้ ทั้งนี้ บุคคลที่มีอำนาจรับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป คือ ประชานวุฒิสภา

ในกรณีที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนร้องขอให้ถอดถอน ต้องมีผู้ริเริ่มรวบรวมลายมือชื่อจำนวนไม่เกินหนึ่งร้อยคน ผู้ริเริ่มรวบรวมลายมือชื่อดังกล่าวจะต้องไปแสดงตนต่อประชานวุฒิสภาก่อนเริ่มรวบรวมลายมือชื่อประชาชน และมีหน้าที่ในการดำเนินการจัดทำคำร้องและรับรองลายมือชื่อของประชาชนที่เข้าชื่อให้ครบจำนวนภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

การที่ผู้ริเริ่มรวบรวมลายมือชื่อต้องไปแสดงตนต่อประชานวุฒิสภาก่อนเริ่มรวบรวมลายมือชื่อประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน มีความสำคัญในแง่ของกระบวนการรวบรวมลายมือชื่อ เพราะผู้ริเริ่มจะต้องยื่นคำร้องขอให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ไปแสดงตนต่อประชานวุฒิสภา โดยในคำร้องขอให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งนั้น จะต้องทำเป็นหนังสือระบุหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เข้าชื่อร้องขอแล้ว ยังต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาเป็นข้อ ๆ ใน 5 ฐานความผิดตามที่ได้กล่าวไปแล้วให้ชัดเจน รวมถึงต้องระบุพยานหลักฐานและเบาะแสตามสมควรและเพียงพอที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการต่อไปได้ ส่วนกรณีคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องมีลักษณะและวิธีการเดียวกัน เพียงแต่ไม่ต้องมีผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อและไปแสดงตนต่อประชานวุฒิสภา

เมื่อได้รับคำร้องแล้ว ประชานวุฒิสภาจะต้องดำเนินการตรวจสอบและพิจารณาคำร้องว่าถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ หากเห็นว่าถูกต้องและครบถ้วนให้ประชานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดใน มาตรา 305 วรรคหนึ่งว่า “เมื่อได้รับคำร้องตามมาตรา 304 แล้ว ให้ประชานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติโดยเร็ว” หากเห็นว่าคำร้องไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้ประชานวุฒิสภาแจ้งให้ผู้ร้องหรือผู้ริเริ่มทราบ เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประชานวุฒิสภา ทั้งนี้ ในการยื่นคำร้องและการตรวจสอบคำร้องของประชานวุฒิสภากำหนดในหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ มาตรา 61 และมาตรา 63 โดยบัญญัติว่า

“ มาตรา 61 การร้องขอให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา 59 และ มาตรา 60 ต้องทำเป็นหนังสือระบุชื่อ อายุ ที่อยู่ หมายเลขประจำตัวประชาชน พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตร หรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และลงลายมือชื่อ

ของผู้ร้องขอ โดยระบุ วัน เดือน ปี ที่ลงลายมือชื่อให้ชัดเจน และต้องระบุพฤติการณ์ ที่กล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 58 เป็นข้อ ๆ อย่างชัดเจนว่ามีพฤติการณ์ร้ายแรง ผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายใดและต้องระบุพยานหลักฐานหรือเบาะแส ตามสมควรและเพียงพอที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ และให้ยื่นคำร้องขอดังกล่าวต่อประธานวุฒิสภาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อไปแสดงตนต่อประธานวุฒิสภา ”

“มาตรา 63 เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องขอแล้ว ให้ประธานวุฒิสภา ดำเนินการตรวจสอบและพิจารณาว่าคำร้องขอถูกต้องและครบถ้วนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และตามมาตรา 61 หรือ มาตรา 62 หรือไม่ หากเห็นว่าถูกต้องและครบถ้วนแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการตามหมวด 4 การไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว หากเห็นว่าคำร้องขอไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ผู้ร้องขอหรือผู้ริเริ่มทราบเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป

ให้ผู้ร้องขอหรือผู้ริเริ่มดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานวุฒิสภา ”

ในช่วงปีแรกของการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในขั้นตอนการรับและตรวจสอบคำร้องขอของประธานวุฒิสภาเป็นขั้นตอนที่มีปัญหาพอสมควร เนื่องจากความไม่ชัดเจนในอำนาจหน้าที่ของประธานวุฒิสภาว่ามีเพียงใด ประธานวุฒิสภามีอำนาจปฏิเสธหรือไม่ส่งคำร้องไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่ หากผู้ร้องระบุพฤติการณ์เป็นข้อ ๆ ตามฐานความผิดทั้ง 5 ข้อ แต่สามารถพิจารณาในเบื้องต้นว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาไม่เข้าข่ายพฤติการณ์ตามที่ผู้ร้องระบุอย่างชัดเจน

กรณีการลงมติถอดถอนของวุฒิสภาและผลของมติของวุฒิสภา

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องมีมูล และได้ส่งรายงานไปยังประธานวุฒิสภาแล้ว ประธานวุฒิสภามีหน้าที่ในการจัดให้มีการประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้มีมติโดยเร็ว หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานในให้นอกสมัยประชุม ประธานวุฒิสภาต้องแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบเพื่อดำเนินการจัดให้มีการเรียกประชุมสภาสมัยวิสามัญ เพื่อพิจารณากรณีดังกล่าว

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภากรณีต้องมีการพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้ว่าคำร้องมีมูล จึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 เกี่ยวกับการดำเนินการของวุฒิสภาในเรื่องกระบวนการถอดถอน¹⁶ โดยกำหนดให้การพิจารณาถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งต้องกระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะสำคัญ

เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับรายงานและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีมติชี้มูลว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการถอดถอนตามที่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีการประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณาโดยเร็ว ยังมีการกำหนดเงื่อนไขให้ประธานวุฒิสภาต้องส่งเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สมาชิกวุฒิสภาและผู้ถูกกล่าวหา เพื่อศึกษาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันประชุมนัดแรก¹⁷ ทั้งนี้ เอกสารทุกฉบับที่ใช้ประกอบการประชุมวุฒิสภาหรือที่เป็นหลักฐานเรื่องการพิจารณาถอดถอน ให้ถือว่าเป็นเอกสารเปิดเผย เว้นแต่ที่ประชุมวุฒิสภาจะมีมติเป็นอย่างอื่น

นอกจากนี้ ในการพิจารณาให้ยึดรายงาน เอกสาร ความเห็น และสำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลัก โดยในวาระเริ่มแรกของการพิจารณา ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสิทธิแถลงเปิดสำนวนตามรายงาน และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หลังจากนั้น ให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้แทนมีสิทธิแถลงคัดค้านโต้แย้งคำแถลงเปิดสำนวน หรือรายงานความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยไม่มีการซักถาม

ในการพิจารณาของวุฒิสภานั้น ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ กำหนดห้ามมิให้เรียกเอกสารหรือพยานอื่น ๆ นอกเหนือจากเอกสารที่ ป.ป.ช. ส่งให้มาสอบเพิ่มเติม เว้นแต่พยานเอกสารหรือพยานวัตถุอื่น เป็นพยานที่สำคัญที่ผู้ถูกกล่าวหาได้แสดงให้เห็นว่า ได้พยายามนำเข้าสู่การพิจารณาในชั้นไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ยอมรับ

ก่อนที่สมาชิกวุฒิสภาจะลงมติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิแถลงปิดสำนวนต่อที่ประชุมวุฒิสภา หรือยื่นคำแถลงการณ์เป็นหนังสือได้ โดยไม่มีการซักถาม ทั้งนี้ ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมเพื่อลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนภายในสามวัน นับแต่วันแถลงปิดสำนวน หรือวันพ้นกำหนดให้ยื่นคำแถลงการณ์เป็นหนังสือ เมื่อวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งมติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยทันที

¹⁶ หมวด 5/1 การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 303 ของรัฐธรรมนูญ ข้อ 105/1-15

¹⁷ กรณีที่มีเอกสารหลักฐานจำนวนมาก ให้สมาชิกหรือคู่กรณีตรวจดูได้ที่ห้องเก็บหลักฐานซึ่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดไว้

ในการพิจารณาลงมติถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งนั้น สมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการออกเสียงคะแนน ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้การลงคะแนนต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองมิให้สมาชิกวุฒิสภาต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลใด ๆ ในการออกเสียงลงคะแนน

กรณีวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง จะเกิดผลต่อบุคคลดังกล่าว 2 ประการ คือ

(1) บุคคลผู้ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง จะพ้นจากตำแหน่งหรือออกจากราชการนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติให้ถอดถอน และ

(2) บุคคลผู้ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งจะถูกตัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งใดในทางการเมือง หรือในหน่วยงานของรัฐ หรือในการรับราชการเป็นเวลาห้าปี

นอกจากนี้ ผลของมติของวุฒิสภาที่มีต่อกระบวนการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง มี 2 ประการ คือ

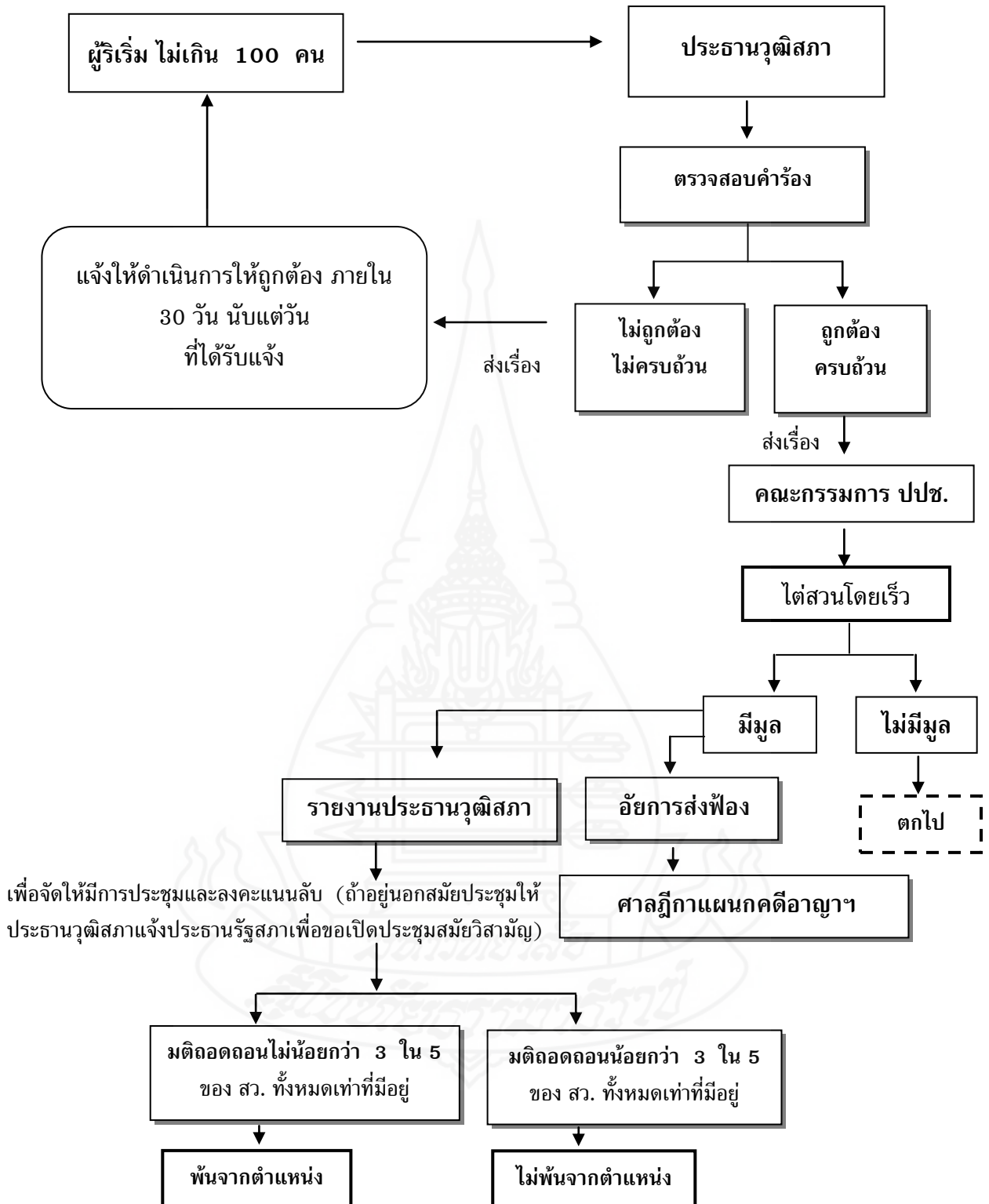
(1) มติของวุฒิสภาให้ถอดถอนหรือไม่ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งถือเป็นที่สุด

(2) จะมีการร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าวออกจากตำแหน่งโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีกมิได้ แต่มติของวุฒิสภาไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี

การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มติของวุฒิสภาเป็นที่สุดหมายความว่า มติของวุฒิสภาดังกล่าวไม่อาจถูกทบทวนตรวจสอบโดยองค์กรใดได้อีก บุคคลผู้ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งจึงไม่อาจนำมติของวุฒิสภาไปฟ้องร้องคดียังศาลใด ๆ ได้ ในขณะที่เดียวกันหากวุฒิสภามีมติไม่ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่อาจร้องขอให้องค์กรอื่นใดทบทวนมติของวุฒิสภาได้เช่นกัน

ส่วนการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติห้ามมิให้ร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าวออกจากตำแหน่งโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีก เนื่องมาจากหลักกฎหมายที่กำหนดไม่ให้บุคคลต้องเดือดร้อนในเรื่องเดียวกันสองครั้ง (ne bis in idem) อย่างไรก็ตาม เหตุอันเป็นมูลเหตุแห่งการถอดถอน อาจจะเข้าลักษณะเป็นความผิดอาญา ซึ่งผู้กระทำอาจถูกดำเนินคดีในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือในศาลอื่นที่มีเขตอำนาจเหนือคดีได้ การที่มติของวุฒิสภาไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการดำเนินการทางอาญากับบุคคลผู้ถูกกล่าวหา เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาถือเป็นคนละกรณีกับการถอดถอนออกจากตำแหน่ง จึงไม่ต้องห้ามตามหลัก ne bis in idem ตามที่กล่าวมาแล้ว

ทั้งนี้ จากการศึกษาข้างต้นกล่าวได้ว่า กระบวนการของผู้มีสิทธิร้องขอให้ถอดถอนโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นชื่อมีขั้นตอนการดำเนินการและการตรวจสอบที่ซับซ้อนมากที่สุด ซึ่งจากการประมวลภาพขั้นตอนต่าง ๆ ของการถอดถอนทั้ง 4 ขั้นตอนข้างต้น สามารถสรุปรายละเอียด ดังแสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการดำเนินการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งกรณีประชาชนร้องขอให้ถอดถอน

กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฯ

หลังจากที่มีการประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยคณะปฏิรูปการปกครองอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 นำมาซึ่งการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งมีหลายประเด็นที่มีการถกเถียงกัน ทั้งนี้ ในหมวดเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจก็เป็นหนึ่งในข้อถกเถียงเหล่านั้น จนกระทั่ง ในชั้นการยกร่างรัฐธรรมนูญ การแก้ไขในชั้นกรรมาธิการ และที่ประชุมสภากร่างรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญเกี่ยวกับการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจึงมีความแตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หลายประการ ทั้งนี้ สามารถแบ่งสาระสำคัญของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการถอดถอนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ได้ดังนี้

ขั้นตอนของการริเริ่มกระบวนการถอดถอน

ขั้นตอนของการริเริ่มกระบวนการถอดถอนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 270 ได้บัญญัติตำแหน่งที่อาจถูกยื่นขอถอดถอนออกจากตำแหน่ง ไม่แตกต่างจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ทั้งนี้ สาระสำคัญของความแตกต่างในเรื่องดังกล่าวของรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับ คือ เหตุที่อาจถูกถอดถอน และผู้มีสิทธิร้องขอให้ถอดถอน โดยมีสาระสำคัญคือ

เหตุที่อาจถูกถอดถอน

รัฐธรรมนูญฯ มาตรา 270 ได้กำหนดให้บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงอาจถูกถอดถอนจากตำแหน่ง หากปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้มีพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการถอดถอน ดังนี้

- (1) ร่ำรวยผิดปกติ
- (2) ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่
- (3) ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- (4) ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
- (5) ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย
- (6) ฟ่ำฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

จากเหตุแห่งการถอดถอนข้างต้น จะเห็นว่า รัฐธรรมนูญฯ ได้เพิ่มเติมเหตุแห่งการถอดถอนที่สำคัญ คือ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

รัฐธรรมนูญฯ ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีการกำหนดไว้เป็นหมวดต่างหาก และมาตรา 244 ยังได้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและ

เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 279 และมาตรา 280 ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาเพื่อจัดวางระบบหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งต่อมา คณะกรรมการฯ ชุดดังกล่าว ได้มีมติให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานจัดทำประมวลจริยธรรมของตนเองให้เสร็จภายในหนึ่งปี ตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนด คือ ภายในวันที่ 24 สิงหาคม 2551 และในการจัดทำประมวลจริยธรรมของแต่ละหน่วยงานต้องอยู่ในกรอบค่านิยมหลัก (Core Value) สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ครบถ้วนทั้ง 9 ประการ ซึ่งประกอบด้วย

1. การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
 2. การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
 3. การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
 4. การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกต้องกฎหมาย
 5. การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
 6. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
 7. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
 8. การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 9. การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร
- ทั้งนี้ เหตุแห่งการถอดถอนที่เพิ่มขึ้นเพียงประการเดียวตามรัฐธรรมนูญฯ คือ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ส่งผลให้การขยายการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างมาก รวมทั้งเป็นการเพิ่มช่องทางผู้มีสิทธิร้องขอให้ถอดถอนอีกประการหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม เหตุแห่งการยื่นเรื่องขอถอดถอนคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ยังคงมีสาระสำคัญคงเดิม

ผู้มีสิทธิร้องขอให้ถอดถอน

เมื่อพิจารณาเหตุแห่งการถอดถอนข้างต้น จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญฯ ที่ได้กำหนดเหตุแห่งการถอดถอนเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผู้มีสิทธิร้องขอให้ถอดถอนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนี้

(1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือ

(2) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นชื่อ

(3) สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาออกจากตำแหน่ง

(4) ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาดำเนินการหากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

ตามที่ได้กล่าวถึงการเพิ่มเหตุในการถอดถอนตามรัฐธรรมนูญฯ นั้น ส่งผลให้ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถยื่นเรื่องเข้าสู่กระบวนการถอดถอนได้อีกช่องทางหนึ่ง ตามมาตรา 244 ประกอบมาตรา 279 และ มาตรา 280 ซึ่งกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถไต่สวนและพิจารณาเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส หากพบว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาดำเนินการตามมาตรา 272 ของรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ในส่วนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อร้องขอให้มีการถอดถอนตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 270 นอกจากจะมีความแตกต่างจากเดิมในเรื่องจำนวนประชากรที่ลดลงเหลือเพียงสองหมื่นคนแล้ว คุณสมบัติของประชาชนที่จะร่วมเข้าชื่อถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งก็ยังคงน้อยลงด้วย กล่าวคือ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 26 ได้กำหนดการเสียสิทธิของประชาชนที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว แต่เหตุนั้นมีใช้เหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้นั้นเสียสิทธิเพียง 3 ประการ จากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ที่กำหนดเหตุการเสียสิทธิไว้ถึง 8 ประการ ซึ่งรวมถึงสิทธิการเข้าชื่อถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง แต่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ประชาชนที่ไม่ไปเลือกตั้งฯ จะเสียสิทธิเพียงการยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา สิทธิสมัครรับเลือกตั้งและสิทธิได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และสิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น โดยไม่รวมสิทธิการเข้าชื่อถอดถอนบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ

ขั้นตอนการตรวจสอบคำร้องขอให้ถอดถอนโดยประธานวุฒิสภา

ขั้นตอนการตรวจสอบคำร้องขอให้ถอดถอนโดยประธานวุฒิสภายังคงแนวปฏิบัติในกระบวนการถอดถอนตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 แต่มีการกำหนดแนวปฏิบัติที่

เครื่องครัดมากขึ้น โดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551¹⁸ ข้อ 113 ได้เพิ่มแนวทางในการควบคุมให้มีการเร่งรัดกระบวนการถอดถอนบุคคลตามมาตรา 270 ออกจากตำแหน่ง โดยได้กำหนดเงื่อนไขในการเร่งรัดการดำเนินการของวุฒิสภา กล่าวคือ

1. กรณีประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องขอถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 271 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานวุฒิสภาคำเนินการตรวจสอบและพิจารณาว่าคำร้องขอถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 จากนั้น ประธานวุฒิสภาต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ

2. กรณีประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องขอถอดถอนฯ ตามมาตรา 271 วรรคสามของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานวุฒิสภาคำเนินการตรวจสอบและพิจารณาว่าคำร้องขอถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ จากนั้น ต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ

ต่อมา ได้มีการออกระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตรวจสอบและการพิจารณาคำร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญ ออกจากตำแหน่ง พ.ศ. 2551¹⁹ เพื่อให้การตรวจสอบและการพิจารณาคำร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญ ออกจากตำแหน่ง การส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวน และการแจ้งผลการตรวจสอบกรณีคำร้องขอไม่ถูกต้อง หรือไม่ครบถ้วนไปยังผู้ร้องขอหรือผู้ริเริ่มเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ตามระเบียบฯ ข้างต้น ข้อ 15 และข้อ 17 ได้กำหนดให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ผู้ร้องขอหรือผู้ริเริ่มทราบ กรณีคำร้องขอไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด เพื่อดำเนินการให้ถูกต้องภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานวุฒิสภา และเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้ร้องขอหรือผู้ริเริ่มมิได้ดำเนินการแก้ไขคำร้องขอให้ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้คำร้องขอนั้นเป็นอันตกไป และให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ผู้ร้องขอหรือผู้ริเริ่มทราบ

ส่วนการกำหนดระยะเวลาการส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนนั้น หากไม่สามารถดำเนินการตามที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ข้อ 113 ได้ให้ประธานวุฒิสภาชี้แจงเพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาทราบ เพื่อขอขยายระยะเวลา ทั้งนี้ หากในช่วง

¹⁸ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนพิเศษ 76 ง วันที่ 25 เมษายน 2551

¹⁹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนพิเศษ 157 ง วันที่ 25 กันยายน 2551

ระยะเวลาดังกล่าวอยู่นอกสมัยประชุม ให้ประธานวุฒิสภามีอำนาจขยายเวลาได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้วุฒิสภาทราบภายหลัง²⁰ ดังนั้น ขั้นตอนการตรวจสอบคำร้องขอให้ถอดถอนโดยประธานวุฒิสภาตามแนวทางของรัฐธรรมนูญฯ จึงมีการสร้างกลไกหรือเพิ่มมาตรการในการเร่งรัดการดำเนินการของวุฒิสภาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

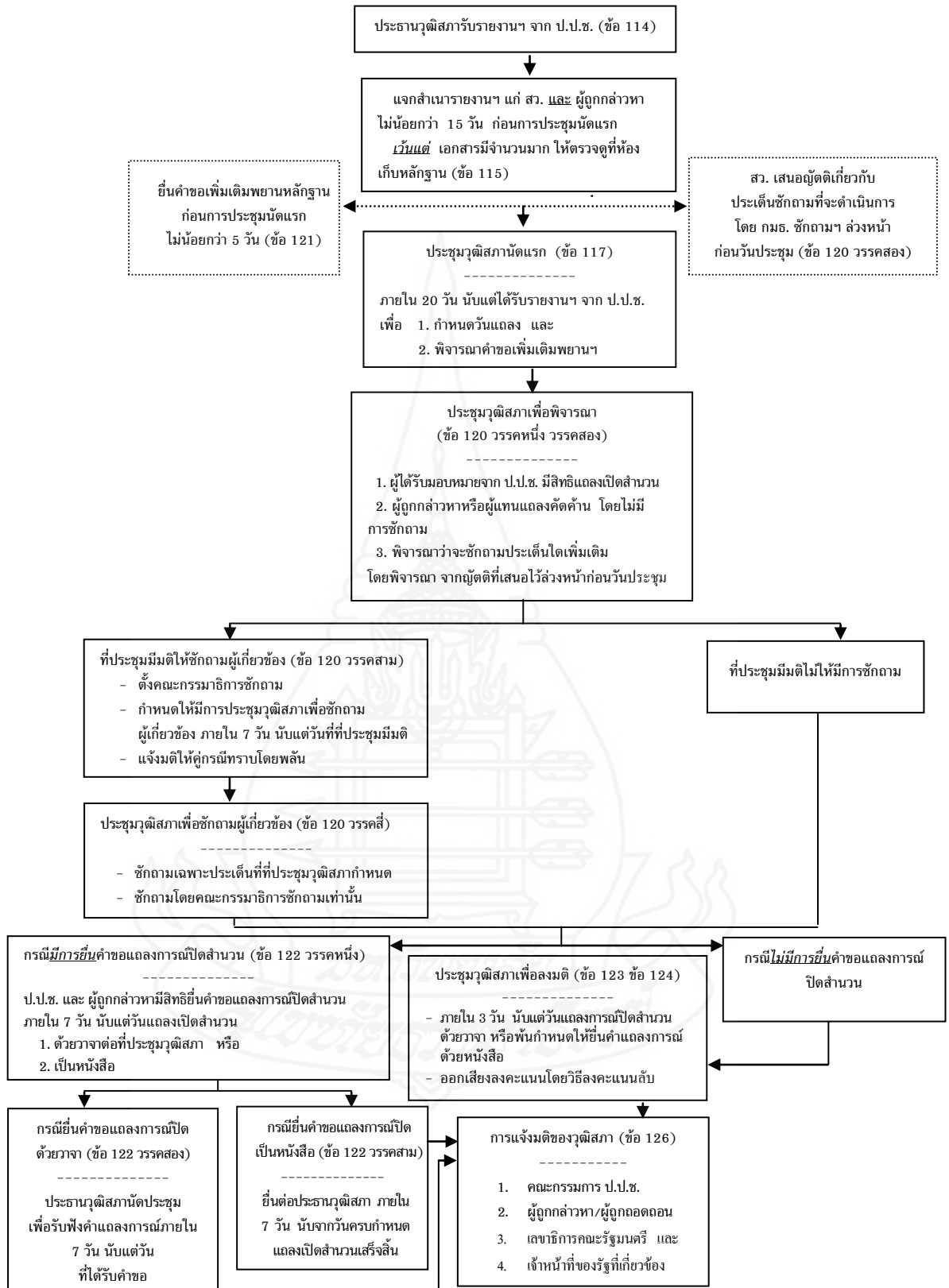
กรณีการลงมติถอดถอนของวุฒิสภาและผลของมติของวุฒิสภา

หลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลว่าคำร้องขอให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งมีมูล และได้ทำรายงานเสนอต่อวุฒิสภา รัฐธรรมนูญฯ มาตรา 273 กำหนดหลักการไว้เช่นเดิม คือ ประธานวุฒิสภาต้องจัดให้มีการประชุมวุฒิสภา เพื่อพิจารณากรณีดังกล่าวโดยเร็ว และหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานให้นอกสมัยประชุม ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ เพื่อนำความกราบบังคับทูล เพื่อมีพระบรมราชโองการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญ

นอกจากนี้ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551 มีการกำหนดรายละเอียดการดำเนินการไว้เช่นเดียวกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 รายละเอียดปรากฏตาม ภาพที่ 2.2

²⁰ ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตรวจสอบและการพิจารณาคำร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรง

ภาพที่ 2.2 แสดงขั้นตอนการพิจารณาเพื่อลงมติถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา

ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551

** ที่มา : กลุ่มงานถอดถอนและตรวจสอบ สำนักกำกับและตรวจสอบ (2552: 52)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อมร รักษาสัตย์²¹ ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ในการบังคับใช้ระบบอิมพีชเมนต์ ในหลาย ๆ ประเทศ ซึ่งมีการใช้จำนวนน้อยครั้ง และในหลายประเทศได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลักของการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการพิเศษ คือ

1. เพื่อให้เกิดความแน่นอนในการดำเนินคดีต่อบุคคลผู้ซึ่งมีอำนาจในการบริหารในขณะนั้น โดยที่บุคคลนั้นอาจจะกลับมามีอำนาจในการบริหารอีกครั้ง
2. เพื่อป้องกันไม่ให้ศาลยุติธรรมต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับปัญหาทางการเมือง
3. เพื่อผลประโยชน์ของผู้ต้องหาในคดีนั้นเอง กล่าวคือ ผู้ต้องหาจะได้รับการพิจารณาพิพากษาจากองค์กรที่สามารถพิจารณาปัญหาได้ทุกด้าน

การบังคับใช้ระบบอิมพีชเมนต์ถือว่าเป็นเรื่องร้ายแรง ถ้าบุคคลใดถูกฟ้องร้องจะเป็นที่เสื่อมเสียแก่เกียรติยศ ชื่อเสียง และเกียรติภูมิส่วนตัว ตลอดจนพรตการเมืองที่ตนสังกัด โดยเฉพาะบุคคลชั้นนำของประเทศที่ผ่านการเลือกสรรมาอย่างดี ย่อมระมัดระวังไม่ประพฤติดนในทางเสื่อมเสีย จนเป็นเหตุให้ถูกฟ้องร้องขับออกจากตำแหน่ง แต่เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ที่มีอำนาจอยู่ในมือ จึงมักพยายามบิดเบือนข้อมูลเพื่อให้เกิดประโยชน์สำหรับตนเองและพวกพ้อง จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ จึงจำเป็นต้องมีกลไกในการควบคุมการใช้อำนาจโดยมิชอบของฝ่ายบริหารโดยวิธีการพิเศษ เพื่อเป็นทางออกทางหนึ่งในทางกฎหมาย

กานดา สิริฤทธิภักดี²² ได้ทำการศึกษาระบบอิมพีชเมนต์ในประเทศไทยในช่วงก่อนมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พบว่า กระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจโดยมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายหลังการบริหารราชการแผ่นดิน ประกอบด้วยวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการทั่วไป คือ ระบบตรวจสอบโดยองค์กรฝ่ายปกครอง รัฐสภา ศาลยุติธรรมหรือองค์กรพิเศษ และวิธีการพิเศษที่กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า ได้แก่ การใช้อำนาจพิเศษในการตรวจสอบนักการเมืองภายหลังการรัฐประหารโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ทั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ลักษณะจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละระบบตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีการใช้ในประเทศไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน และทำให้ทราบว่าระบบตรวจสอบควบคุมของไทยเป็นระบบที่ไม่สมบูรณ์ขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพ และขาดความชอบธรรมในการตรวจสอบควบคุมอย่างเพียงพอ

²¹ อมร รักษาสัตย์ รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พร้อมบทวิจารณ์ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2544

²² กานดา สิริฤทธิภักดี “การนำระบบ “อิมพีชเมนต์” มาใช้ในประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ²³ ได้ศึกษากระบวนการตรวจสอบทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยได้เสนอหลักการสำคัญของระบบการตรวจสอบ ดังนี้

1. หลักนิติธรรมและความชอบด้วยกฎหมายทางอาญา (Rule of Law and Criminal Legality) หมายถึง หลักความผิด (Offense) โทษ (Penalty) องค์กรพิจารณาคดีและวิธีพิจารณาคดี (Court and Procedure) ต้องกำหนดไว้โดยกฎหมายที่ประกาศใช้ก่อนเกิดเหตุ การใช้มาตรการย้อนหลังโดยผู้กระทำผิดไม่ทราบอยู่ ขณะทำผิดว่าตนต้องถูกปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งในเรื่องสารบัญญัติ หรือวิธีพิจารณา จึงไม่ชอบด้วยหลักการนี้

หลักการนี้เรียกว่า แนวความคิดทางกฎหมายอาญาในการพิจารณาคดีการเมือง ซึ่งถือหลักว่า ความผิดและโทษต้องอาศัยกฎหมายอาญาที่ใช้อยู่ในขณะกระทำผิดเป็นหลัก แต่อาจตั้งศาลพิเศษมีวิธีพิจารณาพิเศษเพื่อพิจารณาคดีได้ หากศาลและวิธีพิจารณาคดีนั้นตั้งไว้ก่อนผู้ถูกพิจารณาคดี

2. หลักการพิจารณาคดีการเมืองหรือกิจการเมืองให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้ความคุ้มครองผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจและอิทธิพลอย่างเหมาะสม เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงย่อมมีอำนาจและอิทธิพล การกิจที่ทำก็มีลักษณะทางนโยบายซึ่งเป็นเรื่องการเมือง และการกระทำนั้นอาจเป็นความผิดอาญาหรือไม่ก็ได้

หากการกระทำนั้นเป็นความผิดทางการเมือง เช่น ดำเนินนโยบายผิดพลาด หรือขัดต่อความต้องการของคนส่วนใหญ่ สภาพบังคับควรมีลักษณะทางการเมือง เช่น มีการถอดถอนจากตำแหน่งด้วยการลงมติไม่ไว้วางใจ ซึ่งทำให้ผู้นั้นพ้นตำแหน่ง ดังนั้น ในกรณีทำความผิดทางการเมือง หรือทางนโยบายโดยไม่มี ความผิดอาญาอื่น อาจใช้เพียงกระบวนการไม่ไว้วางใจ

หากการกระทำนั้นมีความผิดทางอาญาอยู่ด้วย การพิจารณาโดยอาศัยสภาพบังคับทางการเมืองโดยถอดถอนเพียงอย่างเดียวอาจไม่พอเพียง เช่น ความผิดทางนโยบายและอาญานั้นอาจร้ายแรงมาก เช่น ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ บุคคลนั้นควรได้รับโทษอาญาเพิ่มจากการถอดถอนจากตำแหน่งด้วย นอกจากนี้ หากถอดถอนเพียงอย่างเดียวโดยไม่ต้องรับโทษอาญา บุคคลนั้นอาจพ้นตำแหน่งไปเพียงช่วงเวลาสั้น ๆ แล้วกลับมาดำรงตำแหน่งเดิมได้อีกเพราะการเมืองเป็นเรื่องสับเปลี่ยนตำแหน่งตลอดเวลา รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามหลักความเสมอภาค กล่าวคือ ถ้าบุคคลธรรมดาทำผิดต้องรับโทษอาญาเสมอแต่ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทำผิดไม่ต้องรับโทษอาญานอกจากการถูกถอดถอนจะขัดต่อหลักความเสมอภาคทางอาญา

²³ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ระบบการตรวจสอบทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย 2538

ธีระชาติ ปางวิรุฬห์รักษ์²⁴ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พบว่า การไต่สวนถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยังไม่มีประสิทธิภาพพอที่จะตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ ทางออกที่เหมาะสมในการดำเนินการถอดถอนในเบื้องต้น เห็นว่า ควรมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้มีอำนาจในการไต่สวนและวินิจฉัยแทน เนื่องจากที่มาของผู้มีอำนาจในการไต่สวนวินิจฉัยจะมีหลักประกันในเรื่องความเป็นอิสระ และมีความเป็นกลางทางการเมืองมากกว่า นอกจากนั้น การเลือกผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะจะมีลักษณะที่ไม่ยึดติดกับตำแหน่ง หรืออาจให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีส่วนในการไต่สวนข้อเท็จจริงในส่วนของกรณีเบื้องต้น โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยังมีอำนาจเช่นเดิม แนวคิดดังกล่าวเห็นว่าจะเป็นหลักประกันเรื่องความเป็นอิสระ และปราศจากการเมืองเข้าไปแทรกแซง และยังเป็นประโยชน์แก่ผู้ถูกยื่นขอให้ถอดถอน เพราะจะมีองค์กรอื่นช่วยตรวจสอบ เป็นการเสริมการไต่สวนถอดถอนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ศุภพงษ์ มาสะวิสุทธิ²⁵ ได้ศึกษาเรื่องปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าชื่อของประชาชนเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง โดยมุ่งเน้นแนวคิดและปรัชญาเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐซึ่งประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยตรง และเห็นว่ากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นกระบวนการใหม่ที่จำเป็นต้องมีการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจกับประชาชนให้ชัดเจนในทุกมิติ เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดของกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ผลการศึกษาพบว่า

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังมีช่องว่างและเป็นอุปสรรคสำคัญทำให้กระบวนการดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จในประเทศไทย ควรมีการปรับปรุงในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการสร้างกลไกและกระบวนการเข้าชื่อร้องขอของประชาชน การจัดทำคำร้อง การรับและส่งคำร้องของประธานวุฒิสภา การไต่สวนข้อเท็จจริง การจัดทำรายงานผลการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งการดำเนินการของวุฒิสภาในการพิจารณาและลงมติให้ชัดเจนและมีสภาพบังคับที่สามารถปฏิบัติตามได้

²⁴ ธีระชาติ ปางวิรุฬห์รักษ์ “ปัญหาเกี่ยวกับการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” เอกสารอัดสำเนา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546

²⁵ ศุภพงษ์ มาสะวิสุทธิ “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าชื่อของประชาชนเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ” เอกสารวิจัยส่วนบุคคลลักษณะวิชาทางการเมือง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2545

วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ²⁶ ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมือง โดยการเสนอ การเสริมสร้างค่านิยมแบบประชาธิปไตย 5 ประการ เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยให้มีลักษณะสอดคล้อง สนับสนุน และสร้างสรรค์ให้การปกครองระบบ ประชาธิปไตยของไทยให้มีประสิทธิภาพ และเสถียรภาพ ทั้งนี้ 1 ใน 5 ค่านิยมดังกล่าว คือ การเสริมสร้างค่านิยม “การตื่นตัวทางการเมืองเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” โดยเห็นว่า บทบาทของ ประชาชนในการมีวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้มีอำนาจเป็นผล มาจากการที่ประชาชนมีสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีจิตสำนึกประชาธิปไตย และมีบทบาท การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นปกติวิสัย

บทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมีกำเนิดมาจากหลักการที่ว่า การมอบอำนาจ อธิปไตยอันเป็นของประชาชนให้กับผู้แทนของประชาชน เพื่อไปใช้อำนาจรัฐแทนประชาชน มิใช่การมอบที่เบ็ดเสร็จเด็ดขาด แต่เป็นการมอบอำนาจโดยมีเงื่อนไข คือ หากผู้แทนที่ได้รับมอบ อำนาจจากประชาชนใช้อำนาจโดยมิชอบ เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ประชาชนผู้มอบอำนาจสามารถใช้ สิทธิตรวจสอบการใช้อำนาจดังกล่าว และทวงอำนาจที่มอบให้กลับคืนได้ หลักการนี้จึงเป็น หลักการที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการแสดงบทบาทของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

ทั้งนี้ เครื่องชี้วัดความเป็นประชาธิปไตยของค่านิยมตื่นตัวทางการเมืองเพื่อตรวจสอบ การใช้อำนาจ คือ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือการประชาพิจารณ์ (Public Hearing) การแสดงประชามติ (Referendum) การริบอำนาจคืน (Recall) และการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง (Impeachment)

กาญจน์ วรกุล²⁷ ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการเข้าชื่อถอดถอนจากตำแหน่งกระทบ ต่อความเป็นอิสระของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ : ศึกษากรณีการขอให้ถอดถอนตุลาการศาล ธรรมนูญ ผลการศึกษา พบว่า การที่ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ใ้สวนคำร้องขอให้ถอดถอนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งสี่คนออกจากตำแหน่ง โดยมีได้ดำเนินการ ตามกระบวนการให้ถูกต้องครบถ้วนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ก็มีผลกระทบกระเทือนต่อความ เป็นอิสระของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย และข้อกล่าวหาที่ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาล รัฐธรรมนูญทั้งสี่คนส่อว่าจงใจขัดต่อกฎหมายนั้น เป็นเรื่องตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งสี่คนได้ใช้ อำนาจตุลาการตามรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ร้องขอให้ศาล

²⁶ วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ “วัฒนธรรมทางการเมือง” การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ ประชาชน . กรุงเทพมหานคร วิ.เจ. พรินต์ติ้ง 2544

²⁷ กาญจน์ วรกุล “กระบวนการเข้าชื่อถอดถอนจากตำแหน่งกระทบต่อความเป็นอิสระของตุลาการศาล รัฐธรรมนูญ : ศึกษากรณีการขอให้ถอดถอนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย์ 2547

รัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด กรณีที่ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ โดยจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 จึงเป็นกรณีที่ตุลาการทั้งสี่คนได้ใช้อำนาจตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคดีโดยมิใช่เป็นการใช้อำนาจหลุดออกนอกกรอบ หรือขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญ และมีได้ใช้อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นใดวินิจฉัยคดี ดังนั้น กรณีที่ผู้ร้องกล่าวหาว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งสี่คนมีพฤติการณ์ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อกฎหมาย จึงเป็นไปได้เช่นเดียวกัน

สันติเลิศ เพ็ชรอาภรณ์²⁸ ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษาเฉพาะกรณีการเสนอร่างกฎหมายและการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของประชาชน ผลการศึกษาพบว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2540 ที่ได้บัญญัติรับรองการให้สิทธิแก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกระบวนการและขั้นตอน รวมทั้งหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยประชาชนนั้น เป็นที่มาก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อประชาชนในการที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งส่งผลให้กระบวนการและขั้นตอนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยประชาชน ไม่สามารถตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ได้มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและยังไม่อาจเกิดผลได้จริงในทางปฏิบัติ เพราะในทางปฏิบัติกระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยประชาชนนั้น ไม่ว่าจะเป็นการเริ่มต้นจากผู้ริเริ่มดำเนินการ การรวบรวมเอกสารหลักฐานที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งระยะเวลาของกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการต่างๆ ยังไม่มีความชัดเจนแน่นอน จากปัญหาต่างๆ ดังกล่าวในข้างต้น จึงควรที่จะมีการแก้ไขพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้กระบวนการและขั้นตอนต่างๆ มีประสิทธิภาพและเกิดผลได้จริงในทางปฏิบัติ อันเป็นเรื่องสำคัญที่จะส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมทางการเมืองได้อย่างแท้จริงต่อไป

กฤตติกา ยวนะเดมิย์²⁹ ได้ศึกษาเรื่อง การถอดถอนข้าราชการประจำจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

²⁸ สันติเลิศ เพ็ชรอาภรณ์ “ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษาเฉพาะกรณีการเสนอร่างกฎหมายและการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของประชาชน” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 2547

²⁹ กฤตติกา ยวนะเดมิย์ “การถอดถอนข้าราชการประจำจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2543

พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดระบบการถอดถอนจากตำแหน่งขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ในการควบคุมการทุจริตหรือใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง โดยไม่เพียงแต่ใช้ตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเท่านั้น ยังครอบคลุมไปถึงการตรวจสอบข้าราชการประจำระดับสูงด้วย ในกรณีนี้ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อกระบวนการพิจารณาลงโทษทางวินัยของข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบวินัยข้าราชการที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการบังคับใช้มาตรการถอดถอนจากตำแหน่งกับข้าราชการประจำ จากการศึกษาวิจัยพบว่าอาจเกิดปัญหาในการถอดถอนข้าราชการประจำจากตำแหน่งขึ้นสองประการ คือ

ประการแรก คือ ปัญหาที่มีต่อระบบการควบคุมข้าราชการประจำ กระบวนการถอดถอนจากตำแหน่งจะทำให้เกิดความถกเถียงต่อการพิจารณาลงโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชา และต่อการพิจารณาคดีได้แย้งคำสั่งทางวินัยของศาลปกครองส่งผลให้เกิดความสับสนในการบังคับตามคำวินิจฉัยขององค์กรทั้งสาม รวมทั้งในการพิจารณาถึงสิทธิของข้าราชการตามกฎหมายระเบียบวินัยข้าราชการ

ประการที่สอง คือ ปัญหาในกระบวนการลงโทษถอดถอนจากตำแหน่งเนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนจากตำแหน่งมีความไม่ชัดเจนและคลุมเครือในบางกรณี อาจทำให้ผู้ถูกกล่าวหาใช้ช่องว่างของกฎหมายเพื่อหลีกเลี่ยงบทลงโทษของมาตรการดังกล่าวได้ และยังเป็นผลให้องค์กรผู้พิจารณาคดี (วุฒิสภา) ตัดสินคดีโดยขาดความเป็นกลางได้

ณวัฒน์ ศรีปัดดา³⁰ ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นไปได้ในการนำหลักการในระบบอิมพีชเมนต์ของประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้กับการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ผลการศึกษาพบว่า การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นมาตรการควบคุมการใช้อำนาจรัฐที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ แต่ยังมีขาดรายละเอียดการดำเนินงานในบางขั้นตอน ซึ่งจากการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบมาตรการดังกล่าวในประเทศไทยกับระบบอิมพีชเมนต์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ความเป็นไปได้การนำหลักการในระบบอิมพีชเมนต์ของประเทศสหรัฐอเมริกามาปรับใช้ และเป็นแนวทางในการดำเนินกระบวนการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งในประเทศไทย พบว่า กระบวนการถอดถอนจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญไทย และกระบวนการอิมพีชเมนต์ของประเทศสหรัฐอเมริกา มีความคล้ายคลึงกันในหลายประการ และมีความเป็นไปได้ในการที่จะนำหลักการในระบบอิมพีชเมนต์มาปรับใช้กับกระบวนการถอดถอนออกจากตำแหน่งของประเทศไทย อาทิ การกำหนดข้อบังคับการประชุมเพื่อพิจารณาถอดถอนออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา

³⁰ ณวัฒน์ ศรีปัดดา “ความเป็นไปได้ในการนำหลักการในระบบอิมพีชเมนต์ของประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้กับการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2544

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นิยามศัพท์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

กลุ่มของประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ เป็นกลุ่มประชากรที่มีบทบาทต่อกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยตรงและโดยอ้อม ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

- กลุ่มที่มีบทบาทโดยตรง ได้แก่ สมาชิกวุฒิสภา จำนวน 150 คน และคณะกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน 9 คน

- กลุ่มที่มีบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการถอดถอน ได้แก่ ข้าราชการรัฐสภาในระดับผู้บริหาร จำนวน 11 คน

- กลุ่มที่มีบทบาทในแนวคิดหลักของกระบวนการถอดถอน ทั้งนี้ กลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีลักษณะทางประชากรที่ไม่สามารถระบุจำนวนได้แน่นอน (Infinite Population) ซึ่งผู้วิจัยได้ระบุกลุ่มที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2550 กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มสื่อมวลชน และภาคประชาชน

สำหรับประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกโดยอาศัยเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. เป็นกลุ่มหรือบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ

2. เป็นกลุ่มหรือบุคคลที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือมีความสนใจในกระบวนการถอดถอนของวุฒิสภา อันส่งผลต่อการรับรู้ พฤติกรรมในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภา หรือผลการปฏิบัติงานของวุฒิสภาในเรื่องการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

3. เป็นกลุ่มหรือบุคคลที่มีลักษณะเป็นผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) สามารถโน้มน้าวหรือชักจูงใจบุคคลอื่น ๆ ให้มีความคิดเห็นหรือความรู้สึกตามตนเองได้

4. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางและรูปแบบการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภา ดังนั้น กลุ่มหรือบุคคลที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างการศึกษา จึงต้องเป็นกลุ่มหรือบุคคลที่มีลักษณะโดดเด่นในจุดขึ้นทางการเมือง เพื่อให้สามารถสื่อถึงแนวคิด ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างกรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากร โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างได้ 3 กลุ่ม โดยการเลือกประชากรในแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการใช้ดุลพินิจของผู้วิจัยในการกำหนดสมาชิกของประชากรที่จะมาเป็นสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง ว่ามีลักษณะสอดคล้อง และเป็นตัวแทนในการศึกษากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประมาณร้อยละ 5 ของกลุ่มประชากรแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทโดยตรง คือ

- กลุ่มสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 150 คน เลือกสัมภาษณ์ จำนวน 9 คน ได้แก่

1. นายพิเชต สุนทรพิพิธ	2. พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์
3. นายเจริญ ภัคดีวานิช	4. นายจันทน์ สวมประคำ
5. นางรสสุคนธ์ ภูริเดช	6. นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์
7. นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย	8. นายสมักร เขาวงกต
9. นายวิทยา อินาลา	

- กลุ่มคณะกรรมการป.ช. จำนวน 9 คน เลือกสัมภาษณ์ จำนวน 2 คน ได้แก่ 1. นางสมลักษณ์ จัดกระบวนพล 2. นายวิชา มหาคุณ

2) กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการถอดถอน คือข้าราชการรัฐสภาในระดับผู้บริหาร จำนวน 12 คน เลือกสัมภาษณ์ จำนวน 2 คน ได้แก่ 1. นางมัลลิกา ลับไพรี 2. นางสาวสุภางค์จิตต์ ไตรเทพพิสัย

3) กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทในแนวคิดหลักของกระบวนการถอดถอน คือ

- กลุ่มสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 จำนวน 100 คน เลือกสัมภาษณ์ จำนวน 4 คน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย	2. นายศิวัช แสงมณี

3. นายชนพิชญ์ มูลพฤกษ์ 4. ศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์

- กลุ่มนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพที่มีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ เลือกสัมภาษณ์กลุ่มละ 1 คน รวมจำนวน 2 คน ได้แก่ 1. รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎ์ โทณวนิก 2. รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์

- กลุ่มสื่อมวลชนประจำรัฐสภาจากสำนักข่าวต่าง ๆ จำนวนประมาณ 20 คน เลือกสัมภาษณ์ จำนวน 2 คน ได้แก่ 1. นายสุทธา พิมาลัย 2. นางสาวประภาศรี โอสถานนท์

- ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอนจำนวน 6 คน เลือกสัมภาษณ์ จำนวน 1 คน คือ รองศาสตราจารย์ จิราพร ลิ้มปานานนท์

รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ จำนวน 22 คน

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยการส่งแบบสอบถามปลายปิดให้ตอบก่อนล่วงหน้า ประมาณ 1-2 วัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น ประมาณ 2 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน 2553

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการใช้แบบสอบถามนำการสัมภาษณ์ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) ดังนี้

- การศึกษาจากข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้าแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล และการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี จากตำรา บทความทางวิชาการ เอกสารของทางราชการที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง

- แบบสอบถามนำการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) เพื่อรวบรวมประมวลความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำผลการสัมภาษณ์ไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการถอดถอน โดยเฉพาะกระบวนการในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภา เพื่อให้สะท้อนการปฏิบัติตามแนวคิดธรรมาภิบาล

ทั้งนี้ แบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด ซึ่งมีการเรียบเรียงคำถามโครงสร้างแบบข้าวหลามตัด (Diamond – shaped Structure) โดยเริ่มต้นคำถามแบบกว้าง ๆ เกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เพื่อนำเข้าสู่การสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการของวุฒิสภา การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่คิดว่าเกี่ยวข้องกับกระบวนการดังกล่าว

ทั้งในส่วนของวุฒิสภา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะกลไกหลักของกระบวนการ จากนั้น จึง
จับด้วยคำถามทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และภาพรวม เพื่อเป็นการสรุปการสัมภาษณ์

แบบสอบถามนำการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพ ตำแหน่งงาน

ส่วนที่ 2 ตัวชี้วัดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของวุฒิสภา จำนวน 34 ข้อ
เป็นคำถามแบบใช้มาตราวัดของลิเคอร์ต (Likert) ซึ่งเป็นคำถามทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ โดยมี
ตัวเลือก 5 ระดับ ในแต่ละคำตอบ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับ
ความคิดเห็นมากที่สุด ประกอบด้วย

หลักนิติธรรม จำนวน 7 ข้อ

1. วุฒิสภามีการกำหนดขั้นตอนการลงมติถอดถอนอย่างชัดเจน
2. การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการถอดถอนมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคลและประชาชน
3. วุฒิสภาได้ปฏิบัติหน้าที่ในการลงมติถอดถอนตามที่รัฐธรรมนูญฯ กฎหมาย และ
ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ กำหนด
4. ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ ว่าด้วยการลงมติถอดถอนถูกต้องตามบทบัญญัติของ
รัฐธรรมนูญฯ
5. ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ ว่าด้วยการลงมติถอดถอน ไม่ขัดแย้งกับบทบัญญัติ
ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
พ.ศ. 2542
6. การปฏิบัติหน้าที่ของประธานวุฒิสภาเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
7. การจัดทำรายงานการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปตามที่กฎหมาย
กำหนด

หลักคุณธรรม จำนวน 4 ข้อ

1. การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนปลอดจากการทำผิดกฎหมาย
2. การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาปลอดจากการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรม
3. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปลอดจากการทำผิดทางวินัย
4. การนำหลักคุณธรรมมาใช้ในกระบวนการ

หลักความโปร่งใส จำนวน 5 ข้อ

1. โครงสร้างของคณะกรรมการที่สร้างขึ้นเพื่อสอบสวนหาข้อเท็จจริงมีความ โปร่งใส
2. วุฒิสภามีความโปร่งใสในการให้คุณให้โทษผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. วุฒิสภามีความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล
4. มีการอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการขอข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการ
5. การนำหลักความโปร่งใสมาใช้ในกระบวนการ

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 6 ข้อ

1. ในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภามีการรับฟังข้อมูลเพิ่มเติมจากประชาชน
2. วุฒิสภามีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบว่า จะมีกระบวนการถอดถอน นายสมชายฯ

3. วุฒิสภามีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ขั้นตอนและแนวทางในการลงมติถอดถอน

4. ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังกระบวนการสอบสวนของคณะกรรมการการชกถาม
5. ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังกระบวนการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ของวุฒิสภา
6. ประชาชนสามารถรับรู้แนวทางและขั้นตอนการสอบสวนของคณะกรรมการที่ทำหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริง

หลักความรับผิดชอบ จำนวน 4 ข้อ

1. วุฒิสภามีระบบการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่มีประสิทธิภาพ
2. คณะกรรมการการชกถามมีเป้าหมายการปฏิบัติหน้าที่ที่ชัดเจน
3. มีการตอบข้อสงสัยของสาธารณะชนอย่างชัดเจน
4. มีระบบสถิติ การจัดทำรายงาน และการรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ
5. มีการนำหลักความรับผิดชอบมาใช้ในกระบวนการ

หลักความคุ้มค่า จำนวน 6 ข้อ

1. การจัดเตรียมเอกสารในขั้นตอนต่าง ๆ คำนึงถึงความประหยัด
2. วุฒิสภาได้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในกระบวนการถอดถอน
3. วุฒิสภามีศักยภาพในการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่าง ๆ
4. ความถี่ของการประชุมวุฒิสภาเพื่อลงมติถอดถอนนายสมชายฯ
5. ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการการชกถามมีความเหมาะสม
6. การนำหลักความคุ้มค่ามาใช้ในกระบวนการ

ส่วนที่ 3 เป็นประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี โดยวุฒิสภา ภายใต้บริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 8 ประเด็นหลัก คือ

- ลักษณะหรือรูปแบบการดำเนินการที่อาจถือว่าขัดต่อหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบหลักความคุ้มค่า

- ความเหมาะสมของการใช้ดุลพินิจของวุฒิสภาในกระบวนการถอดถอน ประกอบด้วย ความคิดเห็นในการลงมติของวุฒิสภาทั้งในมุมมองของข้อกฎหมายและทางปฏิบัติ

- ความเหมาะสมของมาตรการและขั้นตอนต่าง ๆ ตามกฎหมายในการลงมติถอดถอน ประกอบด้วย การสอบถามความคิดเห็นในกระบวนการของวุฒิสภา และความเหมาะสม ถูกต้องของกระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดของนายสมชายฯ

- ปัจจัยที่ส่งผลให้มีการลงมติถอดถอน และไม่ถอดถอน นายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง

- ความสนใจของประชาชนในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ

- พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาเกี่ยวกับการเล่นพรรคเล่นพวก

- ข้อเสนอแนะที่จะทำให้กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

- ภาพรวม และสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน

เมื่อผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเสร็จแล้ว ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ หลังจากปรับปรุงแบบสอบถาม และคำถามสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความชัดเจน และตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จึงได้นำไปใช้กลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดต่อไป

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์จากเอกสาร และการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีแหล่งข้อมูล ดังนี้

แหล่งข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนำการสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ติดต่อประสานกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้พิจารณาเลือกจากความเหมาะสม และเป็นผู้มีบทบาทในภาคส่วนของตนเองที่มีอิทธิพลและมีบทบาทต่อกระบวนการถอดถอนของวุฒิสภา เพื่อขอแจกแบบสอบถามและนัดวันสัมภาษณ์

ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีเวลาเตรียมตัวและรายละเอียดในการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ประมาณ 45 นาทีถึง 1 ชั่วโมง

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จะรวบรวมและศึกษาข้อมูล แนวความคิดที่เกี่ยวข้องจากตำรา บทความทางวิชาการ บทความ เอกสารของทางราชการ รายงานการวิจัย หนังสือพิมพ์ เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เอกสารประกอบการสัมมนา ซึ่งรวบรวมจากห้องสมุด สถานศึกษาต่าง ๆ และข้อมูลจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งข้อมูลด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และผลการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้วิเคราะห์ข้อมูลใน 2 ลักษณะ คือ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายข้อมูลทั่วไป ซึ่งเป็นลักษณะส่วนบุคคล และความคิดเห็นในการปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภาดำรงตามรัฐธรรมนูญฯ กรณีศึกษาการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่ง จำนวน 6 ตัวชี้วัด คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

- 4.24-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดมากที่สุด
- 3.43-4.23 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดมาก
- 2.62-3.42 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดปานกลาง
- 1.81-2.61 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดน้อย
- 1.00-1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว จะได้ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และจัดกลุ่มคำตอบของการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อแจกแจงข้อมูลและวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อวิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในการสัมภาษณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ เพื่อนำไปสู่คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ คือ ตัวกระทำหลักและสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภาในบริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า รวมทั้งผลที่เกิดจากการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา อายุ อาชีพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	16	72.7
หญิง	6	27.3
การศึกษา		
ปริญญาตรี	8	36.4
ปริญญาโท	10	45.5
ปริญญาเอก	4	18.2
อายุ		
31-40 ปี	3	13.6
41-50 ปี	1	4.5
51-60 ปี	8	36.4
มากกว่า 60 ปี	10	45.5

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
นักการเมือง	8	36.4
สื่อมวลชน	2	9.1
ข้าราชการ	8	36.4
ธุรกิจส่วนตัว	2	9.1
องค์กรอิสระ	2	9.1

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 72.7 โดยมีระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน คือ จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวนร้อยละ 36.4 และปริญญาโท ร้อยละ 45.5 ทั้งนี้ จากข้อมูลทั่วไปยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 45.5 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 36.4 นอกจากนี้ ยังมีสัดส่วนการประกอบอาชีพที่ใกล้เคียงกัน คือ กลุ่มนักการเมืองและข้าราชการ ร้อยละ 36.4 และกลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มธุรกิจส่วนตัว และองค์กรอิสระ ร้อยละ 9.1

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ตัวชี้วัดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

การวิเคราะห์ตัวชี้วัดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของวุฒิสภา ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 34 ข้อ คือ

1) หลักนิติธรรม จำนวน 7 ข้อ

1. วุฒิสภามีการกำหนดขั้นตอนการลงมติถอดถอนอย่างชัดเจน
2. การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการถอดถอนมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลและประชาชน
3. วุฒิสภาได้ปฏิบัติหน้าที่ในการลงมติถอดถอนตามที่รัฐธรรมนูญฯ กฎหมาย และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภากำหนด
4. ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ วุฒิสภาว่าด้วยการลงมติถอดถอนถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ
5. ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ ว่าด้วยการลงมติถอดถอนไม่ขัดแย้งกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542
6. การปฏิบัติหน้าที่ของประธานวุฒิสภาเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

7. การจัดทำรายงานการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปตามที่
กฎหมายกำหนด

2) หลักคุณธรรม จำนวน 4 ข้อ

1. การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนปลอดจากการทำผิดกฎหมาย
2. การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาปลอดจากการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรม
3. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปลอดจากการทำผิดทางวินัย
4. การนำหลักคุณธรรมมาใช้ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ

3) หลักความโปร่งใส จำนวน 5 ข้อ

1. โครงสร้างของคณะกรรมการซักถามที่ตั้งขึ้นเพื่อสอบสวนหาข้อเท็จจริงมี
ความโปร่งใส

2. วุฒิสภามีความโปร่งใสในการให้คุณให้โทษผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. วุฒิสภามีความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล
4. มีการอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการขอข้อมูลเกี่ยวกับ
กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ

5. การนำหลักความโปร่งใสมาใช้ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ

4) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 6 ข้อ

1. ในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภามีการรับฟังข้อมูลเพิ่มเติมจากประชาชน
2. วุฒิสภามีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบว่าจะมีกระบวนการถอดถอน
นายสมชายฯ

3. วุฒิสภามีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ขั้นตอนและแนวทางในการลงมติ
ถอดถอน

4. ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังกระบวนการของคณะกรรมการซักถาม
5. ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังกระบวนการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ของ
วุฒิสภา

6. ประชาชนสามารถรับรู้แนวทางและขั้นตอนของคณะกรรมการซักถามที่ทำหน้าที่
สอบสวนข้อเท็จจริง

5) หลักความรับผิดชอบ จำนวน 4 ข้อ

1. วุฒิสภามีระบบการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่มีประสิทธิภาพ
2. คณะกรรมการซักถามมีเป้าหมายการปฏิบัติหน้าที่ที่ชัดเจน
3. มีการตอบข้อสงสัยของสาธารณะชนอย่างชัดเจน
4. มีระบบสถิติ การจัดทำรายงาน และการรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ

5. มีการนำหลักความรับผิดชอบมาใช้กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ

6) หลักความคุ้มค่า จำนวน 6 ข้อ

1. การจัดเตรียมเอกสารในขั้นตอนต่าง ๆ คำนึงถึงความประหยัด

2. วุฒิสภาได้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในกระบวนการถอดถอน

นายสมชายฯ

3. วุฒิสภามีศักยภาพในการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่าง ๆ

4. ความถี่ของการประชุมวุฒิสภาเพื่อลงมติถอดถอนนายสมชายฯ

5. ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการชั่งถ่วงมีความเหมาะสม

6. การนำหลักความคุ้มค่ามาใช้ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้านตัวชี้วัดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของวุฒิสภา จำนวน 34 ข้อ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.2 ถึงตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักนิติธรรม

ดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	จำนวน (N=22)		ระดับ ความ คิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
หลักนิติธรรม			
1. วุฒิสภามีการกำหนดขั้นตอนการลงมติถอดถอนอย่างชัดเจน	3.77	.973	มาก
2. การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯถอดถอนออกจากตำแหน่ง มีการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด	3.50	1.102	มาก
3. วุฒิสภาได้ปฏิบัติหน้าที่ในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯตามที่กฎหมายกำหนด	3.68	1.129	มาก
4. ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ ในหมวดว่าด้วยการถอดถอนมีความถูกต้องตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ	3.59	1.141	มาก
5. ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ ในหมวดว่าด้วยการถอดถอนไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542	3.59	1.098	มาก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	จำนวน (N=22)		ระดับ ความ คิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
6. การจัดทำรายงานการสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีชี้มูลความผิดนายสมชายฯ ถูกต้องตามที่กฎหมายบัญญัติ	3.09	1.342	ปานกลาง
7. มีการนำหลักนิติธรรมมาใช้ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯออกจากตำแหน่ง	3.14	1.356	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.480	0.899	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{x}=3.48$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละตัวชี้วัด พบว่า ความเห็นเกี่ยวกับวุฒิสภามีการกำหนดขั้นตอนการลงมติถอดถอนอย่างชัดเจนอยู่ในระดับสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.77 รองลงมาคือ วุฒิสภาได้ปฏิบัติหน้าที่ในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ตามที่กฎหมายกำหนดในระดับที่ใกล้เคียงกัน คือมีค่าเฉลี่ย 3.68 ทั้งนี้ ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดทำรายงานการสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีการชี้มูลความผิดนายสมชายฯ ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด มีค่าเฉลี่ย 3.09

ตารางที่ 4.3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักคุณธรรม

ดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	จำนวน (N=22)		ระดับ ความ คิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
หลักคุณธรรม			
1. การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ไม่มีการดำเนินการที่ละเมิดหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย	3.50	1.371	มาก
2. การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาปลอดจากการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรม	3.45	1.224	มาก
3. การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปลอดจากการกระทำผิดทางวินัย	3.45	1.565	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	จำนวน (N=22)		ระดับ ความ คิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
4. การนำหลักคุณธรรมมาใช้ในกระบวนการถอดถอนนาย สมชายฯออกจากตำแหน่งมากน้อยเพียงใด	3.36	1.293	ปาน กลาง
เฉลี่ยรวม	3.44	1.183	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{x}=3.44$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละตัวชี้วัด พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวชี้วัดด้านหลักคุณธรรมแต่ละตัว มีคะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ไม่มีการดำเนินการที่เป็น การละเมิดหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.50 ซึ่งใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยใน อันดับรองลงมาคือ การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาปลอดจากการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรม และ การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปลอดจากการกระทำผิดทางวินัย ซึ่งมี ค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.45 อย่างไรก็ตาม ในแง่ของการปฏิบัติกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่ามี การนำ หลักคุณธรรมมาใช้ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯออกจากตำแหน่งในระดับปานกลาง โดย มีค่าเฉลี่ย 3.36

ตารางที่ 4.4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักความโปร่งใส

ดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	จำนวน (N=22)		ระดับ ความ คิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
หลักความโปร่งใส			
1. โครงสร้างของคณะกรรมการชั่งถ่วงกรณีการถอดถอน นายสมชายฯ มีความเหมาะสม	3.45	.858	มาก
2. การลงมติในการถอดถอนนายสมชายฯ ของวุฒิสภา มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้	3.86	.710	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	จำนวน (N=22)		ระดับ ความเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
3. วุฒิสภามีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนาย สมชายฯอย่างโปร่งใส	3.82	.853	มาก
4. การอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในการขอข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ	3.23	1.771	ปาน กลาง
5. การนำหลักความโปร่งใสมาใช้ในกระบวนการถอดถอนนาย สมชายฯออกจากตำแหน่ง	3.82	.795	มาก
เฉลี่ยรวม	3.636	0.711	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{x} = 3.363$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละตัวชี้วัด พบว่า ค่าเฉลี่ยที่มีคะแนนสูงสุดและอันดับรองลงมา มีค่าคะแนนที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ การลงมติของวุฒิสภาในการถอดถอนนายสมชายฯ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.86 โดยค่าคะแนนเฉลี่ยในลำดับรองลงมามีจำนวนเท่ากัน คือ 3.82 ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ของวุฒิสภามีความโปร่งใส และมีการนำหลักความโปร่งใสมาใช้ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า การอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการขอข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ อยู่ในระดับปานกลาง และเป็นตัวชี้วัดที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.23

ตารางที่ 4.5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

ดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	จำนวน (N=22)		ระดับ ความเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน			
1. ในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ มีการรับฟังข้อมูลเพิ่มเติม จากประชาชน	1.91	1.019	น้อย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	จำนวน (N=22)		ระดับความคิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
2. การประชาสัมพันธ์ของวุฒิสภาให้ประชาชนได้รับทราบว่า จะมีการดำเนินกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ	2.55	1.057	น้อย
3. วุฒิสภามีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ขั้นตอน และแนวทางในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ	2.41	.959	น้อย
4. ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังกระบวนการซักถามของ คณะกรรมาธิการซักถามที่ที่ประชุมวุฒิสภาตั้งขึ้น	2.59	1.403	น้อย
5. ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังกระบวนการลงมติของวุฒิสภา	2.68	1.249	ปานกลาง
6. ประชาชนสามารถรับรู้แนวทางและขั้นตอนการซักถาม ของคณะกรรมาธิการซักถาม	2.32	1.171	น้อย
7. การนำหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้ในกระบวนการ ถอดถอนนายสมชออกจากตำแหน่ง	2.32	.945	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.396	.893	น้อย

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับ “น้อย” ($\bar{x}=2.396$) เมื่อพิจารณา ในรายละเอียดแต่ละตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดด้านประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังกระบวนการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ของวุฒิสภา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.68 รองลงมาคือ การที่ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังกระบวนการซักถามของคณะกรรมาธิการซักถามที่ที่ประชุมวุฒิสภาตั้งขึ้น มีค่าเฉลี่ย 2.59 ทั้งนี้ ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การลงมติถอดถอนนายสมชายฯ มีการรับฟังข้อมูลเพิ่มเติมจากประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ยเพียง 1.91

ตารางที่ 4.6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักความรับผิดชอบ

ดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	จำนวน (N=22)		ระดับ ความ คิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
หลักความรับผิดชอบ			
24. วุฒิสภามีระบบการตรวจสอบข้อเท็จจริงรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีประสิทธิภาพ	2.77	1.152	ปานกลาง
25. คณะกรรมาธิการซักถามที่วุฒิสภาตั้งขึ้นมีเป้าหมายการปฏิบัติหน้าที่ที่ชัดเจน	3.23	1.378	ปานกลาง
26. วุฒิสภามีการตอบข้อสงสัยของสาธารณะชนอย่างชัดเจน	2.41	1.182	น้อย
27. วุฒิสภามีระบบสถิติ การจัดทำรายงาน และการรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ กรณีการลงมติถอดถอนนายสมาชิกที่มีประสิทธิภาพ	3.05	1.558	ปานกลาง
28. การนำหลักความรับผิดชอบมาใช้ในกระบวนการถอดถอนสมาชิกฯ ออกจากตำแหน่ง	2.82	1.563	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.856	1.143	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{x} = 2.856$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละตัวชี้วัด พบว่า คณะกรรมาธิการซักถามที่วุฒิสภาตั้งขึ้นมีเป้าหมายการปฏิบัติหน้าที่ที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.23 อยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ยในอันดับรองลงไป คือ วุฒิสภามีระบบสถิติ การจัดทำรายงาน และการรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ กรณีการลงมติถอดถอนนายสมาชิกฯ ที่มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.05 ส่วนตัวชี้วัดด้านการตอบข้อสงสัยของสาธารณะชนอย่างชัดเจนของวุฒิสภามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเพียง 2.41 อยู่ในระดับที่น้อย

ตารางที่ 4.7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักความคุ้มค่า

ดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	จำนวน (N=22)		ระดับ ความ คิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
หลักความคุ้มค่า			
1. การจัดเตรียมเอกสารของวุฒิสภาในขั้นตอนต่าง ๆ ในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ คำนึงถึงความประหยัด	2.68	1.249	ปานกลาง
2. วุฒิสภาใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯออกจากตำแหน่ง	2.77	1.445	ปานกลาง
3. วุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีศักยภาพในการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามรายงานการไต่สวนข้อมูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณี นายสมชายฯ	3.00	1.113	ปานกลาง
4. การประชุมวุฒิสภาเพื่อลงมติถอดถอนนายสมชายฯ มีปริมาณความถี่ที่เหมาะสม	3.32	1.129	ปานกลาง
5. คณะกรรมาธิการซักถามมีการประชุมเพื่อพิจารณาญัตติที่สมาชิกวุฒิสภาต้องการให้มีการซักถามผู้เกี่ยวข้องในปริมาณความถี่การประชุมที่เหมาะสม	2.77	1.378	ปานกลาง
6. การนำหลักความคุ้มค่ามาใช้ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง	2.86	1.037	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.90	1.019	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{x}=2.90$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละตัวชี้วัด พบว่า การประชุมวุฒิสภาเพื่อลงมติถอดถอนนายสมชายฯ มีปริมาณความถี่ที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.32 รองลงมาคือ วุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีศักยภาพในการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามรายงานการไต่สวนข้อมูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ย 3.32 และดัชนีตัวชี้วัดที่มีค่าต่ำที่สุด คือ การจัดเตรียม

เอกสารของวุฒิสภาในขั้นตอนต่าง ๆ ในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ คำนึงถึงความประหัยด์ มีค่าเฉลี่ย 2.68

ตารางที่ 4.8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในภาพรวม

ดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	จำนวน (N=22)		ระดับความคิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1. หลักนิติธรรม	3.480	0.898	มาก
2. หลักคุณธรรม	3.443	1.182	มาก
3. หลักความโปร่งใส	3.636	0.711	มาก
4. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน	2.396	0.893	น้อย
5. หลักความรับผิดชอบ	2.854	1.143	ปานกลาง
6. หลักความคุ้มค่า	2.901	1.019	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.119	0.745	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของดัชนีตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.119 และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีทั้ง 6 ด้าน พบว่า หลักความโปร่งใสมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก คือ 3.636 รองลงมาได้แก่ หลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.480 และ 3.443 ตามลำดับ ส่วนหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ 2.396

ตอนที่ 3 ประเด็นการสัมภาษณ์

ประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน เกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี โดยวุฒิสภา ภายใต้บริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 8 ประเด็นหลัก คือ

3.1 ลักษณะหรือรูปแบบการดำเนินการที่อาจถือว่าขัดต่อหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า

3.2 ความเหมาะสมของการใช้ดุลพินิจของวุฒิสภาในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ประกอบด้วย ความคิดเห็นในการลงมติของวุฒิสภาทั้งในมุมมองของข้อกฎหมายและทางปฏิบัติ

3.3 ความเหมาะสมของมาตรการและขั้นตอนต่าง ๆ ตามกฎหมายในการลงมติถอดถอน ประกอบด้วย การสอบถามความคิดเห็นในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯของวุฒิสภา และความเหมาะสม ถูกต้องของกระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดของนายสมชายฯ

3.4 ปัจจัยที่ส่งผลให้มีการลงมติถอดถอน และไม่ถอดถอน นายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง

3.5 ความสนใจของประชาชนในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ

3.6 พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาเกี่ยวกับการเล่นพรรคเล่นพวก

3.7 ข้อเสนอแนะที่จะทำให้กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

3.8 ภาพรวม และสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ

โดยมีรายละเอียดการสัมภาษณ์ จำแนกตามประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1 ลักษณะหรือรูปแบบการดำเนินการของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ที่อาจถือว่าขัดต่อหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า

ในการสัมภาษณ์ความคิดเห็นดังกล่าว ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นในเรื่องการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรมแตกต่างกัน โดยมีกลุ่มที่เห็นว่าแนวทางการปฏิบัติของวุฒิสภาเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักนิติธรรมและคุณคุณธรรม ขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์บางกลุ่มให้ความสำคัญกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักความคุ้มค่า ส่วนในเรื่องหลักความรับผิดชอบ จะสะท้อนจากการให้ความคิดเห็นในเรื่องการลงมติของวุฒิสภา โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1) **กลุ่มที่เห็นว่าแนวทางการปฏิบัติของวุฒิสภาเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักนิติธรรมและคุณธรรม** จะพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมาย โดยส่วนใหญ่เห็นว่า การดำเนินการของวุฒิสภาเป็นไปตามหลักนิติธรรม เนื่องจากรัฐธรรมนูญมิได้เปิดช่องให้วุฒิสภางดเว้นการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอน การถูกต้องสิทธิทางการเมืองของ

นายสมชายฯ จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญกรณีการยุบพรรคการเมือง ก่อให้เกิดผลในเดือนเวลาที่ต่างกัน ได้แก่ นายสมกร เขาวงกนันท์ นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย นายพิเชต สุนทรพิพิธ และรองศาสตราจารย์วุฒิสาร ดันไชย นายวิชา มหาคุณ นางมัลลิกา ลับไพรี รองศาสตราจารย์ ดร.เจตน์ โทณวนิก ศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์ และนายศิวะ แสงมณี ดังนี้

นายสมกรฯ และนายสุรชัยฯ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน โดยนายสมกรฯ เห็นว่า

“แนวทางปฏิบัติก็ถูกต้อง ถือว่าถูกต้อง ได้ปฏิบัติตามมาตลอดและเราก็เป็นคนทำ นักกฎหมายเป็นพยานที่ถูกต้องตามหลักนิติธรรม” (สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

ขณะที่ นายสุรชัยฯ เห็นว่า

“ผมมีความเห็นว่าเรื่องนี้ ก็มีหลักการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้วยเหตุที่ว่าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดไว้ว่าผู้ดำรงตำแหน่ง โดยเฉพาะในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี สามารถที่จะถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ ถ้าได้กระทำความผิดตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติไว้ในมาตรา 270 ซึ่งกระบวนการถอดถอนน่าจะเป็นไปตามมาตรา 274 เพราะฉะนั้นนั่นถือว่ากระบวนการถอดถอนอดีตนายกรัฐมนตรีที่วุฒิสภาได้ดำเนินการไปแล้วก็เป็นไปตามหลักการจัดการบ้านเมืองที่ดี เพื่อจะได้ให้วุฒิสภาใช้อำนาจตรวจสอบ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดไว้ได้ เรื่องนี้เป็นข้อถกเถียงกันว่ากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ มีอำนาจใช้กับบุคคลที่จะถูกถอดถอน ออกจากตำแหน่งแล้ว ได้หรือไม่ เป็นประเด็นซึ่งเชื่อมโยงกับคำถาม เนื่องจากว่าถ้าเรามองในหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีแล้ว จะเห็นภาพในเรื่องนี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกกล่าวหาว่ามีพฤติกรรมในการกระทำความผิดและเข้าข่ายจะต้องถอดถอนตามรัฐธรรมนูญฯ ได้ออกจากตำแหน่งแล้วไปก่อนที่กระบวนการถอดถอนจะเริ่มขึ้น แล้วเราไปตีความหรือแปลความว่าวุฒิสภาไม่สามารถดำเนินการถอดถอนได้ ก็จะขัดกับหลักการ บริหารบ้านเมืองที่ดี แปลว่าถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทราบว่าจะถูกถอดถอน ตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ จะใช้วิธีชิงออกจากตำแหน่งเสียก่อน มาตราการตรวจสอบโดยวุฒิสภาซึ่งออกแบบโดยรัฐธรรมนูญฯ ก็ไม่สามารถที่จะเอาผิดกับผู้ที่ถูกถอดถอนได้ด้วยวิธีการง่าย ๆ เพียงแค่ออกจากตำแหน่ง ถ้าเราไปแปลความเช่นนั้น ถ้าออกจากตำแหน่งแล้วมาตราการถอดถอนจะดำเนินต่อไปได้ก็จะมีปัญหาตามมาอีกว่า การออกจากตำแหน่งนั้น ต้องออกจากทุกตำแหน่งทางการเมืองหรือออกจากเฉพาะตำแหน่งในขณะที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำ

ความผิด ก็จะยิ่งเห็นชัดเจนขึ้นว่า มีปัญหาข้อกฎหมายเพิ่มเติม ซึ่งวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วนเกี่ยวข้องกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี” (สัมภาษณ์วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์วุฒิสารฯ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นหลักนิติธรรมว่า “เป็นการทำตามกฎหมาย หลักนิติธรรม ความจริงในกรณีคุณสมชาย แต่ถอดถอน 2 คน คือ คุณนพดลด้วย จริง ๆ ถ้าถามว่าถูกต้องตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่ ผมไม่แน่ใจว่าหมายถึงประเด็นไหน ถ้าถามผมหลักนิติธรรม ถูก คือ มีหน้าที่ตามกฎหมายใช้อำนาจถูกหรือไม่ แม้จะมีข้อถกเถียงเรื่องคุณสมชายไม่ได้เป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว ถอดถอนได้หรือไม่ ผมบอกว่าผลของการถอดถอนมีผลมากกว่าการออกจากตำแหน่ง ผมว่าการถอดถอนนั้นถูกแล้ว” (สัมภาษณ์วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2554)

นางมัลลิกาฯ ได้ให้ความเห็นในเรื่องความยุติธรรม ในมุมมองของผู้บริหาร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ว่า

“ก็ดีแล้ว เพราะเป็นกระบวนการถอดถอนในวุฒิสภาก็มีความเห็นหลากหลายอยู่แล้ว แล้วเรื่องคำถามก็มีคำถามจากทั้ง 2 ฝ่ายอยู่แล้ว น่าจะเหมาะสม” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายวิชาฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักความยุติธรรมของวุฒิสภาว่า

“โดยภาพรวมก็เป็นภารกิจที่เป็นหลักสากล ที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีข้อสงสัยหรือมีข้อที่ถือว่าทำผิดจริยธรรม หรือทำผิดรัฐธรรมนูญ ต้องดำเนินการ นอกจากดำเนินคดีอาญาแล้วก็ต้องดำเนินกระบวนการถอดถอน ก็เป็นปกติ แต่หน้าที่หรืออำนาจในการถอดถอนค่อนข้างกันว่ามันจะเป็นอำนาจของใคร เพราะบางประเทศให้สภาผู้แทนฯ วุฒิสภา หรือให้ศาลพิเศษ อะไรทำนองนี้ ที่ได้มีการจัดตั้งขึ้น อันนี้ก็เป็นการให้พ้นจากตำแหน่ง ซึ่งไม่เกี่ยวกับความผิดทางอาญา ก็จะตรงตามหลักเกณฑ์ของธรรมาภิบาล การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ถ้าผู้บริหารหรือผู้ปกครองทำผิดต่อหน้าที่ก็พ้นจากตำแหน่งได้” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายพิเชตฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักความยุติธรรมของวุฒิสภาในเชิงเห็นด้วยที่มีการตั้งเป็นข้อสังเกตว่า

“ผมคิดว่ากรณีท่านสมชายไม่เหมือนกรณีอื่น ประเด็นที่ว่าท่านถูกถอดถอน โดยการยุบพรรคด้วย ถ้ากระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ เข้าวุฒิสภา หลังจากที่ศาลชี้ให้ยุบพรรคแล้วท่านก็ต้องออก เล่นการเมืองไม่ได้ 5 ปี ถ้าเป็นอย่างนั้นผมคิดว่าวุฒิสภาไม่น่ารับเข้ามา

ถอดถอน เพราะว่าท่านไม่มีตำแหน่งอยู่แล้ว ถ้าผมจำไม่ผิด การที่วุฒิสภารับเรื่องนี้ยังไม่ได้ มีคดียุบพรรค โดยข้อกฎหมายวุฒิสภายู่ในฐานะที่ต้องรับแล้วดำเนินการส่งไป ป.ป.ช. เมื่อ ป.ป.ช. ส่งกลับเข้ามากระบวนการ ศาลตัดสินชี้ไปแล้ว นายฯ สมชายหลุดจากตำแหน่ง ตัดสิทธิ 5 ปี เป็นปัญหามากทั้งในแง่นิติศาสตร์/รัฐศาสตร์ว่าวุฒิสภาสวมควร โหวตถอดถอนหรือไม่ หลังจากพูดคุยหารือกันแล้วจะเห็นว่าวุฒิสภารับเข้ามาในกระบวนการแล้ว มันจำเป็นต้องดำเนินการต่อ แต่คนที่เห็นว่าไม่ควรดำเนินการเรื่องนี้ ก็สามารถโหวตไม่ถอดถอน เพราะฉะนั้นเสียงโหวตไม่ถอดถอนถึงได้สูง ในเบื้องต้นมัน ถูกต้องตามหลัก แต่ในช่วงเหล่านี้ไม่ถูกหลักที่ควรจะเป็น แต่ทำไปได้เรียบร้อยแล้ว

อันนี้เป็นเรื่องของความไม่ชัดเจนของรัฐธรรมนูญ ต้องยอมรับถ้าศาลรัฐธรรมนูญ กำหนดเพิ่มว่า ในกรณีที่บุคคลผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง วุฒิสภาไม่จำเป็นต้องดำเนินการต่อ แต่ไม่มีใครชี้ชัดแน่นอน ผมว่าเราใช้วิจารณญาณของเราเอง ควรทำหรือไม่ควรทำ แล้วเสียงส่วนใหญ่ บอกว่าทำให้เจ็บ จริง ๆ ผมว่าน่ามีการถามศาลรัฐธรรมนูญแต่ศาลรัฐธรรมนูญไม่เปิดโอกาสให้หารือยังคิดว่าใครควรไปฟ้องร้องหรือไม่ว่าวุฒิสภาทำตามอำนาจหน้าที่ที่ให้ศาลรัฐธรรมนูญชี้ มันไม่มี เราอาจเห็นว่าไม่ควรควมนำให้ชู้น ในกรณี ท่านสมชาย อาจไม่มีกรณี 2 ใน 3 เพราะมันตรวจสอบกับคดียุบพรรค มันเข้าเป็น เหมือนกัน 1) ต้องออกจากตำแหน่ง 2) เว้นวรรค มันเข้าเกณฑ์ วุฒิสภาควรทำหรือไม่ควรทำ” (สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ฯ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของ วุฒิสภาในประเด็นเรื่องหลักความยุติธรรมและหลักคุณธรรม ดังนี้

“คือ ถ้าเรามองว่าการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีที่เราบางครั้งจะเรียกว่า ธรรมภิบาล ในบริษัทจะเรียกบริษัทภิบาล สภาก็เรียกสภาภิบาล มันเป็นเรื่องที่มันเป็น 2 มุม เพราะว่ามุมหนึ่งเวลาที่เรายกขึ้นมาว่าเราจะใช้ธรรมภิบาลเป็นตัวตั้ง แล้วก็เอาเรื่องที่เป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาจับกับธรรมภิบาล แล้วก็เอาข้อเท็จจริงเหล่านี้มาดูว่าเข้ากับหลัก ถอดถอนอย่างไร เราจะต้องดูว่าสิ่งแรกที่วุฒิสภาทำในกระบวนการถอดถอนคุณ สมชายฯ พิจารณาจากอะไร ถ้าหากจะพิจารณาจากการกระทำที่เกิดขึ้น ต้องดูว่าคุณ สมชายฯ ทำอะไรลงไป ถ้าเพียงแต่คุณสมชายฯ เป็นนายกรัฐมนตรีในขณะที่มีการสั่ง การ ให้ตำรวจยิงประชาชน หรือว่ามีการสั่งการให้กระชกพื้นที่หรือให้ใช้อาวุธ เสรี แล้วปรากฏว่าสุดท้ายได้มีการใช้อาวุธจริง จนเสียชีวิต คำสั่งมาจากข้างบนว่าทำสิ่งนั้น ไปแล้ว

จากเหตุการณ์ 7 ตุลา เป็นคำสั่งที่คุณสมชายท่านว่าเป็นคำสั่งที่ได้มีการประชุมมาก่อน ถ้าเป็นอย่างนั้นก็คือ มันมีสาเหตุ ถ้าเรามองหลักธรรมาภิบาลว่ามันเกิดขึ้น ได้มีการพิจารณาแล้วว่า เรื่องมันเกิดขึ้นเป็นผลโดยตรงหรือผลกรรมคาที่ย่อมเกิดขึ้นจากคำสั่งนั้น ถ้าเรามองว่าเป็นผลโดยตรงเพราะมีคำสั่งนั้นขึ้นมา ถึงได้มีการยักกัน ถ้าไม่มีคำสั่งนั้นเกิดขึ้น มันจะไม่มีการยักกันตรงนั้น เป็นผลกรรมคาที่เกิดขึ้น คือ เมื่อมีคำสั่งนั้นออกมา เพราะฉะนั้นการตั้งเรื่องขึ้นมา ถือว่าสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ไม่ได้ใช้ความรู้สึกส่วนตัว จะเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นความผิคนั้น เพราะนายกรัฐมนตรียังไม่ได้แสวงหา มันใช่หรือไม่ มันเป็นผลจากนายกรัฐมนตรียะทำการใด ๆ หรือควั่นการกระทำใด ๆ หรือเปล่า ว่าใช่ มันเป็นผลโดยตรงหรือผลกรรมคาสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล เพียงแต่ที่เราว่าสอดคล้องกับธรรมาภิบาล ลำดับแรกต้องปราศจากอคติ ปราศจากความเอนเอียง ในการที่จะมีการยกเรื่องหนึ่งขึ้นพิจารณา อันที่ 2 พิจารณาโดยรอบ แสวงหาว่ามันเกิดอะไรขึ้นตรงนั้น สมมุติว่าคุณสมชายสั่งไม่ให้ใช้อาวุธเด็ดขาด แต่ตำรวจเกิดอารมณ์ขึ้นมาเองแล้วไปยิง อันนี้ชัดเจนว่าจะไปถอดถอนท่านมันก็ไม่สมควร เพราะสั่งไม่ให้ทำ แต่ไม่ว่าอะไรเลย แล้วมันยังกลับมาที่จุดเดิม มันเป็นผลต่อตัวเอง อันนี้เป็นผลรอบด้าน ในลักษณะการดำเนินการของวุฒิสภา ต้องโปร่งใส นอกจากโปร่งใส ต้องตรวจสอบได้ โปร่งใสคือ ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ สอบสวน สืบสวนหรือดำเนินการใดๆ ต่อคุณสมชาย ต้องเป็นที่สาธารณชนรับรู้ เมื่อสาธารณชนรับรู้ ตรวจสอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจจะเป็นการตรวจสอบหรือคุณสมชายเอง เป็นใครต้องสามารถตรวจสอบได้ ทำแบบนี้ได้มันก็แทบจะครบแล้ว สุดท้ายต้องเชื่อถือได้ สิ่งที่ท่านทำมาทั้งหมดท่านพิจารณา เหตุและผลว่าเกิดจากการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การละเว้นกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จริงหรือไม่ ถ้าโปร่งใส ตรวจสอบได้ ก็เป็นที่น่าเชื่อถือทั้งหมดครบถ้วน หากไม่น่าเชื่อถือมันก็ไม่สามารถ หากไม่น่าเชื่อถือมันก็ไม่สามารถเกิดธรรมาภิบาลได้ เพราะฉะนั้นกระบวนการถอดถอนคุณสมชายฯที่ผมดูจากวุฒิสภาทำทั้งหมดแล้ว ก็ถือว่าถ้าทำตามหลักธรรมาภิบาล ท่านทำถูกต้อง เพียงแต่คิดต่อไปว่าตอนที่ท่านดำเนินการคุณสมชายไม่ได้อยู่ในตำแหน่งแล้ว นั่นคือมันออกไปจากหลักธรรมาภิบาลแล้ว เพราะว่าท่านทำตามหลักธรรมาภิบาล คราวนี้ต้องย้อนกลับมาดูตัวบทกฎหมาย อันที่หนึ่ง ต้องพิจารณาในหลักความเป็นจริง ทางปฏิบัติกฎหมายว่ายังไง กฎหมายว่า ถอดถอนได้ กฎหมายบอกว่า ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลักษณะนั้น ท่านเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถ้าท่านไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตัวบทกฎหมายก็ตกไป เอาตาม

ความเป็นจริง ความเป็นจริงไม่ควรถูกตำหนิหรือไม่ เราควรจะต้องดูว่าคน ๆ นั้นทำจริงหรือเปล่า ย้อนกลับมาที่หลักกรรม ภูบาลที่มีไว้ ถ้าต้นเหตุคือใจ ก็ทำไปแต่เราต้องดูประการสุดท้ายว่าหน้าที่ของวุฒิสภาอยู่ตรงไหน ถ้าบทบาทหน้าที่วุฒิสภาคือ ดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้อ 1 ตกไปในส่วนของกฎหมาย ตกลงแต่ถ้าดำเนินการกับใครก็ได้ที่กระทำผิดคดีร้ายทำให้เกิดความเสียหายกับราษฎร ประการที่ 2 ดำเนินการต่อได้ แล้วต้องดูผลลัพธ์ของการดำเนินการว่าท่านจะทำได้แค่ไหน ถ้าผลลัพธ์คือ ถอดถอนออกจากตำแหน่ง จะถอดถอนออกจากตำแหน่งยังไง ใช้วิธีในหลาย ๆ ประเทศทำ คือ ไล่หลังไปในการดำเนินการ ว่าท่านออกจากตำแหน่งไปแล้ว ถ้ายังดำรงตำแหน่งอยู่ท่านจะต้องถูกถอดถอน อย่าคิดว่าออกจากตำแหน่งสะดวกสบาย เราไล่หลังไปว่าคน ๆ นี้ จะถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง บังเอิญว่าท่านพ้นจากตำแหน่งจะถูกถอดถอน นั่นคือการพิจารณาให้สาธารณชนได้รับรู้ว่า คนนี้เหมือนนักมวยต่อยกันล้มไป นับไป 5 ระฆังดัง พี่เลี้ยงต้องรีบอุ้มขึ้นมา กติกาสมัยก่อนของมวย ระฆังช่วยเหลือ 5 วินาที ยังไงถูกต่อยหลักก็ยังมีเวลาอีก ตอนพักที่จะกลับมาอีก แต่กติกาสมัยนี้ถ้าล้มไปหลักเลย นับต่อ แต่ปรากฏว่าในขณะที่ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งไปแล้ว แล้วไปไล่หลัง ถ้ามันไม่มีกรอบตรงนั้นก็ทำอะไรไม่ได้ แล้วหากไม่มีมาตรการอื่น เช่น เอาความเสียหายตั้ง วุฒิสภาที่ต้องทำไปมันคือคำสั่ง” (สัมภาษณ์ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

ขณะที่ ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด ฯ ได้แสดงความคิดเห็นว่า การดำเนินการของวุฒิสภาเป็นไปตามหลักนิติธรรม เนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯมิได้เปิดช่องให้วุฒิสภางดเว้นการดำเนินการประกอบกับการถูกตัดสิทธิทางการเมืองของนายสมชายฯ จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญกรณีการยุบพรรคการเมือง ก่อให้เกิดผลในเวลาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

“คือเวลาที่ทับซ้อนกันอยู่ แต่ถูกตัดสิทธิคนละเหตุ ถ้าถามผม ผมว่ากระบวนการถอดถอนนายสมชายฯต้องดำเนินการไป คือ กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯคล้าย ๆ กับเป็นกระบวนการตำหนิว่าคุณผิดจริงตำหนิทางการเมือง การยุบพรรค คุณสมชาย อาจไม่เกี่ยวข้องเป็นเรื่องของคุณงยุทธ ดิยไพรัชอะไรก็แล้วแต่ การถอดถอนคือการตำหนิว่าคุณทำผิดด้วยแล้วเวลา 5 ปี จะเหลื่อมกัน อาจเหลื่อมกัน 6 เดือน หรือ 3 เดือน มันเหลื่อมกันอยู่มันไม่ได้ตรงกันเปรี๊ยะ ๆ

ส่วนวิธีการ ต้องพิจารณาดูก่อนว่าจะใช้วิธีการเช่นไร จะตั้งกรรมการมาตรวจสอบก่อนก็ได้ แล้วลงมติ หรือว่าจะไม่ตั้งก็ได้ จะใช้เต็มสภาก็ได้ ผมว่าไม่มีเกณฑ์ แล้วก็เราไม่ได้

ลอกของต่างประเทศมาขึ้นตอนนี้เราต่างกับต่างประเทศเลย ต่างประเทศต้องมีอัยการอิสระ หรืออะไรก็แล้วแต่

กระบวนการลงมติ ในการลงมติครั้งแรก สมัย สนช. การถอดถอนมีครั้งเดียว คือ สนช. ทำหน้าที่รัฐสภา ถอดถอนคุณจรัล กรรมการสิทธิ ซึ่งเป็นการถอดถอนตามกฎหมายสิทธิ โดยไม่มีกระบวนการใด ๆ นอกจากตั้งกรรมการไปตรวจสอบข้อเท็จจริง แล้ว สนช. ชุดนั้น ลงมติถอดหรือไม่ถอดไปเลย แต่ชุดนี้มีการถามมติ ทั้งคุณสมชาย และคุณนพดล ว่าจะดำเนินกระบวนการถอดถอนหรือไม่ ซึ่งผมว่าผิด เพราะวุฒิสภาต้องดำเนินกระบวนการถอดถอน คือ กฎหมายไม่ได้พูด แต่พูดว่าเมื่อมีคนกล่าวหาโดยเหตุดังต่อไปนี้ จะต้องมีกรณียื่นถอดถอนกัน รัฐธรรมนูญฯพูดแค่นี้ถูกหรือไม่ ถามว่าแค่นี้รัฐธรรมนูญฯให้ถอดถอนเขาหรือไม่ ก็เป็นเรื่องตีความกฎหมาย ถ้าเป็นนักกฎหมายก็ไปค้นเจตนารมณ์ของกฎหมาย ว่ามีเจตนารมณ์ว่าไง แล้วพูดชัดว่าเรื่องนี้จะต้องถอดถอนการลงมติจะต้องถอดถอนหรือไม่ถอดถอน โชคดีที่ลงมติว่าไม่ถอดถอน ถ้าลงมติว่าถอดถอนเค้าต้องศาลรัฐธรรมนูญ แล้ววุฒิสภาชุดต่อไปไม่ควรมีการลงมติแบบนี้ ผมคิดว่าถูกแล้ว มันเป็นแนวทางต้องทำให้สม่ำเสมอ” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นอกจากนี้ นายสีวะฯ ได้แสดงความคิดเห็นว่า แม้วุฒิสภาจะมีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ตามหลักนิติธรรม หลักความยุติธรรม และมีความโปร่งใส แต่เมื่อมีการปฏิบัติโดยยึดโยงกับตัวบทกฎหมาย จะเป็นอุปสรรคในความสำเร็จของการดำเนินการในบริบทของหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งยังมีการตั้งข้อสังเกตในเรื่องหลักความคุ้มค่า ดังนี้

“จริง ๆ ผมคิดว่าอาจไม่ครบทุกข้อนะ มันก็อาจสอดคล้องในบางเรื่องแต่บางเรื่องมันก็ไม่ใช่ว่า อย่างเช่น หลักนิติธรรมหรือความยุติธรรมหรือหลักคุณธรรม ผมก็ว่าใช่ วุฒิสภาดำเนินการตามที่กฎหมาย ป.ป.ช. รัฐธรรมนูญฯหรือข้อบังคับฯของตนกำหนด ส่วนเรื่องคุณธรรม แม้ว่าโดยภาพรวมจะอธิบายค่อนข้างยาก เพราะเป็นเรื่องของรูปธรรมเห็นความสำเร็จยาก แต่ถ้าถามโดยความรู้สึก ผมว่าก็ไฉนนะ เพราะการทำงานของวุฒิสภายึดโยงกับหลักกฎหมาย มันก็ไม่ออกนอกกรอบ ก็ตอบคำถามเรื่องการมีคุณธรรมพอสมควร เว้นแต่จะมีการตั้งชงก่อน กลุ่มใครกลุ่มใคร ตรงนี้ของวุฒิสภา ก็จะทำให้หลักนิติธรรมเสียไป ที่นี้พอมาดูเรื่องเอกสาร จำนวนของ ป.ป.ช. หรือคำร้อง อะไรพวกนี้ ก็คิดว่ามันมีการเปิดเผยที่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด แต่ถ้าดูเอกสารของกรรมการซักถาม ผมว่ารายละเอียดมันไม่เอื้อให้เปิดเผย เพราะอาจไปคิดว่าเป็นการได้เปรียบเสียเปรียบอะไรไป ก็ว่าในเรื่องความโปร่งใสก็ดี ไม่มีอะไรบกพร่อง

แต่ส่วนที่ผมกังวลคือ เรื่องกระบวนการของวุฒิสภาตามที่กฎหมายกำหนด มันปิด มันไม่เปิดช่องหรือดึงให้คนหรือสังคมเข้ามาร่วมตรวจสอบ ตรงนี้ในอนาคตก็ฝาก หากมีการปรับปรุงอะไรข้อบังคับหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง น่าจะเสนอให้ทบทวน ยังขาดไป ซึ่งมันก็ตอบคำถามต่อไปถึงเรื่องความรับผิดชอบ ถ้าถามว่ารับผิดชอบต่อใคร ดูจากอะไร ก็คิดว่ากระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ แม้จะถูกต้องตามที่กำหนด แต่ ก็ยังไม่ตอบคำถามของประชาชนให้ชัดเจน คนก็ยังงง ๆ อยู่

...

ผมบอกตรงนี้นะ ด้านความคุ้มค่า ผมว่ามันโยงกับเรื่องเมื่อกี้ คือพอกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ มันอาจไม่ตอบคำถามสังคม ผลที่ออกมาคือ ต้องทำต้องถอดถอน ทั้งที่ไม่รู้จะถอดถอนไปเพื่ออะไรก็เลยไม่แน่ใจว่า ที่วุฒิสภาต้องเสียเวลาประชุมไปคู่นี้ มันจะคุ้มค่าหรือไม่” (สัมภาษณ์วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2554)

2) กลุ่มที่เห็นว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาไม่เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม โดยเห็นว่าแนวคิดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ไม่สามารถนำมาใช้ได้จริงในสังคมไทย และบริบทของการเมืองไทย เนื่องจากระบบอุปถัมภ์ทำให้กระบวนการยุติธรรมของวุฒิสภาขัดกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

การดำเนินการของวุฒิสภาในการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง ว่ามิได้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม เนื่องจากปัจจัยภายในของวุฒิสภาที่มีการแบ่งเป็นกลุ่ม การดำเนินการของวุฒิสภาเป็นการเลือกปฏิบัติ กรณีนี้นายสมชายฯ พ้นจากตำแหน่ง ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญแล้ว วุฒิสภาจึงไม่ควรมีส่วนในการดำเนินการใด ๆ ต่อไป และเห็นว่าแม้วุฒิสภาจะมีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ตามหลักนิติธรรม หลักความยุติธรรม และมีความโปร่งใส แต่เมื่อมีการปฏิบัติจะเป็นอุปสรรคในหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่เป็นไปตามหลักการมีส่วนร่วม เนื่องจากมิได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้กระบวนการและขั้นตอนที่เพียงพอ และยังไม่มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในการดำเนินกระบวนการ ทำให้วุฒิสภาไม่สามารถดำเนินการในหลักการนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยส่วนหนึ่งเห็นว่า หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม ต้องสอดคล้องกับหลักนิติธรรมหลักความยุติธรรม มิฉะนั้นจะจุดเริ่มต้นกระบวนการของวุฒิสภาที่มีความขัดแย้งกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการทั้งหมดมิได้เป็นไปตามหลักการทั้งหมด และมีข้อสังเกตในเรื่องหลักความคุ้มค่า สะท้อนจากการให้ความสำคัญเห็นในการลงมติของวุฒิสภา ได้แก่ นายจ่านงค์ สวมประคำ นางรสสุคนธ์ ฐิริเดช นายวิทยา อินาลา

นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์ นางสาวจิราพร ลิ้มปานานนท์
คั้งนี้

นายจ้างงค์ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้โดยให้ความสำคัญกับแนวทางปฏิบัติ
ของ ป.ป.ช. มากกว่าวุฒิสภา กล่าวคือ

“ การที่มีความเห็นของ ป.ป.ช. ในการถอดถอนคุณสมชาย คำแถลงของ ป.ป.ช. สาระสำคัญคือ การสลายการชุมนุม มีเสียชีวิต 1 คน หลักเป็นเรื่องร้ายแรง สลายแล้วมี ผู้บาดเจ็บ และมีผู้เสียชีวิต มีสมาชิกยกมือไม่ เห็นด้วย เห็นว่าเป็นข้อกล่าวหาที่ คลุมเครือ แม้มีการเสียชีวิตก็จริง แต่ไม่ชัดเจนว่าเสียชีวิต เพราะอะไร ข้อมูลยังไม่ แน่นนอน ระเบิดก็ไม่รู้ว่าระเบิดยังไง มันไม่เคลียร์ ซึ่งมันน่าจะเห็นว่าคุณคิดเห็นของ ป.ป.ช. น่าจะมีความไม่ยุติธรรมอยู่เบื้องหลัง ทั้ง ๆ ที่คิดว่าน่าจะปกป้องรัฐบาลว่าการ ปฏิบัติหน้าที่ตรงนั้นยากลำบาก มีการถูกทำร้าย แต่ถ้าถามถึงวันที่ 7 ก.พ. 54 รัฐบาล สลายการชุมนุม ตาย 90 บาดเจ็บเป็น 1,000 ป.ป.ช.เมื่อคิดแล้ว ป.ป.ช. ชุดนี้ขาดความ เป็นกลาง ทำการวินิจฉัยเหมือนมีใครบอกให้ทำ อย่างนี้ไม่ใช่ คัดสินคดีไปด้วยอำนาจ หน้าที่ จริงๆ คิดใจ มันทำให้องค์กร ไม่มีน้ำหนักในการที่จะวินิจฉัยความผิดของผู้ถูก กล่าวหาทั้งหลาย มีน้ำหนักน้อย ถ้าเรากล่าวไม่เกรงใจ คนกลุ่มนี้ไม่ชอบธรรม ไม่น่าจะทำ หน้าที่ซึ่งเป็นชี้ตายคนตาย คดีนี้ไม่รู้ว่าเขาคิดอะไร มันส่อให้เห็นว่าเขาคิดอะไร ทำให้คิด ว่าเขายังเป็นส่วนหนึ่งของพันธมิตร เขาไม่ใช่คนที่มายื่นธรรมคา เพราะมีธงอยู่แล้วว่า ใครถูกใครผิด”

....

“ มันไม่มี คำว่า ธรรมาภิบาล ที่เราพูดกัน มันต้องไม่มีอคติ ถามว่า ป.ป.ช. มีอคติ หรือไม่ ตามที่ได้ศึกษาธรรมะมา เป็นคนมีอคติ มีโทสาคติ รู้สึกไม่ชอบ คัดสินด้วยความรู้สึกไม่ชอบก็ไม่ใช่เป็นกลาง อีกอย่างทางธรรมที่จะมาตัดสินธรรมาภิบาลคือ พรหม วิหาร 4 เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ทำใจให้เป็นพรหม ขาดหิริ โอตปปะ ธรรมะที่ สอบให้ละเอียดเมื่อทำบาปแต่ที่เห็นคือไม่อาย หลายคดีที่เกี่ยวข้องด้วยพันธมิตรถูกหมด ไม่ว่าจะ องค์กรอิสระ รัฐบาลชุดนั้น ไม่ว่าจะรัฐบาลสมัคร รัฐบาลสมชาย ผิดหมด เป็นเหตุให้การ ที่รักความยุติธรรมทั้งหลายต้องเดินขบวน ถ้าในเรื่องธรรมาภิบาลเขาไม่มีธรรมเลย” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

ขณะที่ นางรสสุคนธ์ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักความยุติธรรม
ที่สอดคล้องกับนายจ้างงค์ฯ โดยกล่าวว่า

“คือถอดถอนโดยให้ สว. ลงมติ 3 ใน 5 ก็เป็นเหตุผลว่าใช้เสียงก่อนข้างยุติธรรม
กับผู้ถูกถอดถอนในการปฏิบัติของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เห็นว่า ถ้ามองในลักษณะที่

ท่านเป็นนายกฯ คิฉันเป็นผู้หนึ่งอยู่ในสภานั้นเกิดเหตุ ท่านไม่ได้ทำอะไรเกินเลยไปกว่านั้น ท่านเข้าไปเพื่อจะแถลงนโยบาย เพราะฉะนั้นท่านก็ไม่คิดอะไร ที่นี้กรณีถอดถอนต้องผ่าน ป.ป.ช. ว่ามีมูล คิฉันมองว่าท่านสมชาย พยายามที่จะแถลงนโยบาย ขณะนั้นมีผู้ท้วงติงอยู่นอกสภาเกิดความวุ่นวาย ตัดน้ำตัดไฟ แล้วพวกเราต้องอยู่ในสภาพใช้ไฟสอบถาม และต้องเร่งให้จบ เท่าที่ไฟสอบถามได้ วันนั้นคุณสมชาย ถ้าพูดถึงท่านทำผิดหรือไม่ หากมองว่าถ้าถอดถอนในวันนั้น ใช้เสียงเกินครึ่งก็แย่แล้ว 3 ใน 5 ก็ยุติธรรมแล้ว มองว่าที่ท่านไม่ถูกถอดถอน เห็นด้วย” (สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2554)

แม้ว่านางรสสุคนธ์ฯ จะมีความเห็นว่าการดำเนินการกรณีการถอดถอนนายสมชายฯ ของวุฒิสภาจะเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่เมื่อพิจารณาในหลักคุณธรรม เห็นว่ายังมีปัญหาในการดำเนินการ กล่าวคือ

“เป็นไปตาม กม. แต่ยังคงมองว่าทำให้อำนาจ ป.ป.ช. ซ้ำมูล แล้ว ป.ป.ช. ซ้ำมูลว่าผิด แต่คิฉันอยู่ในเหตุการณ์มองว่า ท่านสมชาย คิฉันถูกจำกัดสิทธิเหมือนกัน ต้องปีนกำแพง ลักษณะนั้นมีการสลายมือไปด้วย คิฉันมองว่า ป.ป.ช. ตัดสิทธิคุณสมชาย ผิด คิฉันรู้สึกว่า ป.ป.ช. ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ที่สภา ดูตามเอกสารที่กรรมการสิทธิทั้งหลายส่งไป คิฉันเองก็ถูกจำกัดสิทธิตำรวจถูกยิงในสภาที่พาพวกคิฉันหนี แต่หนีออกไปไม่ได้เพราะตำรวจถูกยิง อันนี้เหตุเกิดในสภาคนที่รายงานขณะนั้นคือ คนนอกสภา ไม่ได้เห็นเหตุการณ์จริง อันนี้ควรมีการสอบถามทั้งคนในสภาและอยู่นอกสภา ไม่ใช่ถามแต่นอกสภาอย่างเดียว คิฉันหนีออกไปขณะนั้นมีแก๊สน้ำตาเดินไปเกือบสะพานซังฮี้ กรรมการสิทธิต้องมาดูแลคิฉันด้วย เพื่อความเป็นธรรม

ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ มองว่ายังไม่สมบูรณ์ ถามได้ข้างเดียวไม่ใช่ 2 ข้าง สว. ยังคงมองว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ บางคนอยู่ข้างนอก แล้วจะมาตอบได้ไงว่าคุณมีโทษ คิฉันอยู่ในสภาเห็นหมด ความยุติธรรมต้องมีมากกว่านี้ ต้องถามทุกฝ่าย แต่นี้ไม่เห็นตามคนที่อยู่ในเหตุการณ์เลย” (สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2554)

ทั้งนี้ นายวิทยาฯ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว ว่าแนวคิดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ไม่สามารถนำมาใช้ได้จริงในสังคมไทย และบริบทของการเมืองไทย เนื่องจากระบบอุปถัมภ์ทำให้กระบวนการยุติธรรมของวุฒิสภาขัดกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี กล่าวคือ

“จริง ๆ มันเป็นไปตามรัฐธรรมนูญฯ แต่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร โดยฝ่ายนิติบัญญัติ ผมว่าในหลักการมันดี ผมก็เห็นด้วย แต่พอมาสู่กระบวนการถอดถอนแล้ว สังคมไทย ยังคงมีระบบอุปถัมภ์ ผมมองอย่างนั้น ทำให้การถอดถอนมันไม่ได้

เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ในสังคมไทย ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีส่วนได้เสีย หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองเอามาใช้กับบ้านเราไม่ได้ แม้ตามทฤษฎีจะอ้างถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ในทางปฏิบัติมันไม่ใช่ ผมว่าไม่เข้าหลักนี้สักข้อ นิธิยคนไทยนี่เกรงใจ มีระบบซีเนียร์ ทำให้กระบวนการถอดถอนมันไม่เป็นตามธรรมชาติ แม้ที่มาของวุฒิสภาเอง ก็คือ มาจากไม่ใช่ด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี Good governance เต็มๆ ก็คือใช้ระบบความคิด ความสัมพันธ์ส่วนตัว ระบบเกื้อหนุนกัน เอาตรงนี้มาคิดด้วย ไม่ใช่เอาระบบ good governance มาทำอย่างเดียวกันก็เลยทำให้การถอดถอนไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ...

คงเป็นเรื่องการทำงาน ที่ทำให้วุฒิสภาไม่บรรลุเป้าหมายที่ควร ที่สังคมคาดหวัง คือ ก่อนอื่นต้องมองคนไทยก่อนนะ เค้ารู้จักอ่อน จุดแข็งของคนไทยเป็นยังไง ภาพรวมเป็นยังไง คนไทยเนี่ย คนที่เก่งกาจ คนที่อะไรเค้าอาจจะไม่ได้พูด คนไทยจะเป็นลักษณะนี้ คนไหนที่ไม่เก่งแต่กล้าพูด กล้าอะไร คนนั้นจะได้ อย่างเช่นว่า ผมอยากได้เป็นประธาน ผมมีสิทธิอยากเป็น แต่ไม่พูด ไม่ลงสมัคร อย่างเศษหนึ่งขงเอกสารเมื่อวาน เอกชนเค้าคิดได้ เค้าก็จะได้ คนที่ไม่กล้าคือคนเสียเปรียบ นี่คือนิธิยคนไทย อันที่ 2 คือ นิธิยคนไทย ยังมีความเกรงใจ ระบบ ซีเนียร์ดี ยังมีอยู่ แล้วอีกอันหนึ่ง ก็คือระบบการอุปถัมภ์ยังมีอยู่ เพราะฉะนั้น เวลาจะไปอะไรต่าง ๆ ความเกรงใจมีอยู่ เมื่อไหร่ระบบพวกนี้เข้ามา มันอาจจะเกิดการแทรกแซงได้ ทำให้การเมืองของไทย ของวุฒิสภาพอมาทำเรื่องถอดถอน มันก็ขาดธรรมชาติไปด้วย” (สัมภาษณ์วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

ขณะที่นายวิชาญฯ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของวุฒิสภาในการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง ว่ามิได้เป็นไปตามหลักการบริการกิจการบ้านเมืองที่ดี ในบริบทของหลักนิติธรรมและหลักความยุติธรรม เนื่องจากปัจจัยภายในของวุฒิสภาที่มีการแบ่งเป็นกลุ่ม โดยเห็นว่าการดำเนินการของวุฒิสภาเป็นการเลือกปฏิบัติ กล่าวคือ

“ในเบื้องต้นผมไม่เห็นด้วยกับวุฒิสภาที่ดำเนินการถอดถอน ในกรณีนี้ที่จริงประธานแจ้งเพื่อทราบ เพราะตอนนั้นนายกฯ สมชายสิ้นสุด คิดว่าเป็นหลักการที่ถูกต้อง คือว่าการถอดถอนออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญฯ ไม่ต้องการให้ผู้ดำรงตำแหน่งทั้งหลาย ดำรงตำแหน่งต่อไปเพื่อสร้างความเสียหายให้แก่บ้านเมือง จึงให้มีกระบวนการถอดถอน แต่ สว. บางส่วนไปมองที่เป้าหมายว่า ถ้าวุฒิสภาถอดถอนจะต้องถูกเว้นวรรคทางการเมือง 5 ปี เลยเอาจุดนั้นมาเพื่อให้เกิดการถอดถอน ซึ่งผมเข้าใจว่าขัดกับหลักการของรัฐธรรมนูญฯ ที่ถอดถอนออกจากตำแหน่งขณะยังดำรงตำแหน่งอยู่ ไม่ใช่ถอดถอนออก

จากตำแหน่งเมื่อพ้นไปแล้ว ไม่เช่นนั้นต่อไปใครมีตำแหน่งแล้วพ้นไปแล้ว วันดีคืนดี วุฒิสภายกมาดำเนินการถอดถอนกระบวนการจะไม่สิ้นสุดเพราะการเอาผิดมีกฎหมาย อื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะกฎหมายอาญา กฎหมาย ป.ป.ช. เอาความผิดได้อยู่แล้ว ถ้าเป็น ปัญหา แต่ไม่ใช่เรื่องถอดถอนออกจากตำแหน่ง เพียงเพื่อหวังผลว่า ให้คนผู้นั้นเว้น วรรคจากตำแหน่ง 5 ปี กรณีคุณสมชาย ผมเรียนในเบื้องต้นว่าผมไม่เห็นด้วยไม่ สนับสนุนตั้งแต่ต้น และพยายามเสนอญัตติและเน้นย้ำในเรื่องของเงื่อนไขเวลา เพราะว่ามัน คือ จุดสำคัญถ้าถอดถอนควรถอดถอนออกจากตำแหน่งปัจจุบัน ผมมองย้อนกลับไป ถ้า ท่านออกไปแล้ว สภาไม่ถอดถอนจะคืนตำแหน่งให้ท่านหรือไม่ ซึ่งหมายความว่า ถ้าเราไม่ ถอดถอนต้องคืนตำแหน่งให้ท่าน ผมว่าตรงนี้จะเป็นการคิดเห็นส่วนตัวคือ รัฐธรรมนูญ ๔ ให้ถอดถอนบุคคลที่สร้างความเสียหาย ทำผิด ทำให้ประเทศชาติเสียหาย ควรไม่ให้อยู่ ดำรงตำแหน่งต่อเพื่อสร้างความเสียหายอีก

ผมว่าที่ผ่านมาเราไม่ได้ทำหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง คือ ทำหน้าที่แบบมือคึดต่อ บุคคลที่จะเอาข้อเท็จจริง และหลักการและเหตุผลมาพิจารณา ดูได้จากเหตุการณ์ที่คล้าย ๆ กัน แต่มีวิธีดำเนินการต่างกัน ถ้าเราเทียบ 7 ตุลา ที่เป็นต้นเหตุทำให้มีการยื่นถอดถอนคุณ สมชาย 10 เมษายน หรือ 19 พฤษภาคม แล้วเป็นเหตุให้คนตายมากกว่า ทำไมไม่มี กระบวนการถอดถอนมันเห็นชัดว่าลักษณะไม่เป็นกลาง ไม่ว่าจะใครเข้ามาเป็นรัฐบาลคือที่ เกิดขึ้นคือเสียงที่ฟังได้ว่าสมาชิกหรือสภาผู้แทน ตรงนั้นคือประเด็นปัญหา ถ้ามีการฟังและมี ความละเอียด ยอมรับความจริงผมว่าบ้านเมืองเราไปได้ แต่ที่ผ่านมาไม่รับฟัง ภาษาชาวบ้าน ว่าตะแบง ปฏิเสธไม่ได้ว่าวุฒิสภาแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ดูท่าทางตอนนี้ยิ่งจะมีมากขึ้น ซึ่งตรงนี้ เป็นข้อกังวลกลับมาสู่ว่าเราทำหน้าที่ถอดถอนด้วยความเป็นกลาง เป้าหมายตาม รัฐธรรมนูญฯ คนที่จะออกจากตำแหน่งที่สร้างปัญหาให้บ้านเมืองพ้นไปแล้ว คือจบ ถ้ามี ความผิดประการใดก็มีกฎหมายอาญา กฎหมายเกี่ยวกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่ง สามารถเอาผิดได้วันวรรค 5 ปี หรือไม่ 5 ปี ไม่มีความหมายเลย ถ้าเราคนที่วันวรรค 5 ปี ไปอยู่ข้างหลัง ชักใย หนักกว่าเดิมอีกสังคมไม่รู้ไม่ชี้ สังคมให้กระทำอย่างนั้น อันนี้ ขึ้นอยู่กับสภาเราว่าจะตั้งหลักอย่างไร ผมมองว่าลำบาก เพราะยังสภาที่มีความต่อเนื่อง สว. ที่จะสรรหามาใหม่ คงมีการตั้งกลุ่มขึ้นมาเยอะทีเดียว ตั้งเป็นกลุ่มการเมืองขึ้นมาใน วุฒิสภา ซึ่งตรงนั้น ถ้าทำด้วยความเป็นกลางจริง ๆ ผมว่าคงจะดี แต่ทำทางคงจะยาก มัน อาจจะเริ่มตั้งแต่เลือกประธาน ผมคิดอย่างนี้” (สัมภาษณ์วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2554)

ความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ฯ ที่ได้ แสดงความคิดเห็นในเรื่องการดำเนินการของวุฒิสภาในบริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมือง

ที่ดี ด้านหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม โดยการพิจารณาจากตัวบทกฎหมายที่ก่อให้เกิดปัญหาการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายของมวลชนมากขึ้น กล่าวคือ

“ผมเห็นว่าวุฒิสภาไม่มีอำนาจถอดถอนในทางกฎหมาย เพราะการถอดถอนออกจากตำแหน่งตัวทฤษฎีประสงค์จะใช้กับคนที่ดำรงตำแหน่งอยู่ประเด็นแรก เมื่อคุณสมชายพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ทางกฎหมายต้องถือว่าไม่มีอะไรให้ถอดถอน ถึงแม้จะมีคนบอกว่าพอถอดถอนจะมีเรื่องการตัดสิทธิทางการเมือง 5 ปีด้วย แต่อันนั้นคือผลตามมาประเด็นหลัก คือ ต้องมีตำแหน่งให้ถอดถอนก่อน เมื่อไม่มีตำแหน่งให้ถอดถอนสิ่งที่วุฒิสภาทำไป ผมจึงเห็นว่าเป็นเรื่องทางการเมืองมากกว่าเรื่องมุ่งเอาเป็นเอาตายหรือมุ่งเอาผิดกับคนซึ่งพ้นตำแหน่งไปแล้วระบบถอดถอนไม่ใช่ระบบการลงโทษ แต่เป็นการให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม ถ้าไม่ได้ดำรงตำแหน่งอยู่แล้วเกิดว่าใช้กระบวนการว่าออกจากตำแหน่งแล้ว ถอดถอนได้จะมีกระบวนการถอดถอนตามมาอีกว่า เช่น ตายแล้วจะถอดถอนหรือไม่ ลาออกไปแล้วถอดถอนหรือไม่ เรื่องนี้ในต่างประเทศ คนที่จะถูกถอดถอนคือคนที่อยู่ในตำแหน่ง เพราะงั้น ถ้าผู้นั้นซึ่งลาออกก็ถอดถอนไม่ได้ ผลการถอดถอนคือให้ออกจากอำนาจรัฐ ผมเห็นว่ามองในแง่ธรรมาภิบาลหลักนิติรัฐหรือนิติธรรม ผมคิดว่าไม่ได้มาตรฐานในเรื่องของระบบการถอดถอน ที่นี้ในแง่ของสมมุติว่าผู้นั้นอยู่ในตำแหน่ง แล้วใช้ระบบนี้ในการถอดถอนคือมีระบบการเปิดโอกาสให้มาชี้แจง รับฟัง มีการให้นำพยานหลักฐานเข้ามาหักล้าง ปัญหาการดำเนินกระบวนการไม่มีปัญหา แต่เรื่องนี้ดำเนินการไม่ได้ ตรงจุดนั้น ซึ่งวุฒิสภาข้างมากบอกว่าถอดถอนได้ มันไม่มีอะไรถอดถอนแล้ว เพราะผู้ถูกถอดถอนต้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นอดีตนายกฯ อดีตรัฐมนตรี หรือ สส. ไม่ถอดถอน นี่เป็นบรรทัดฐานที่ไม่ดีต่อไปข้างหน้า ทำให้เกิดกระบวนการถอดถอนเล่นการเมืองมากเกินไปในระบบถอดถอน ถึงแม้เป็นกระบวนการถอดถอนมันเป็นการตัดสินใจโดยเกณฑ์การเมือง ไม่ใช่ตามกฎหมาย เรื่องถอดถอนถ้าถามเรื่อง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาจมีหลักฐานน้อย กฎหมายเป็นวิถีทางการเมือง มันยุ่งยากมากขึ้นอีกถ้าเป็นตำแหน่งอื่น เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ตามกฎหมาย ปปท. เช่น ถอดถอน เลขาธิการวุฒิสภาหรือถอดถอนอัยการ ซึ่งอยู่ในระบบราชการ ถ้าเอาระบบถอดถอนนี้มาใช้ต่อให้ดำเนินกระบวนการถอดถอนดียังไงก็ตาม เปิดโอกาสให้ผู้นั้นมาชี้แจง ถึงแม้จะถูกหลักธรรมาภิบาล ยังไงก็ตาม ถึงที่สุดก็ใช้วิธีการยกมืออยู่ดี เป็นวิธีการพิสูจน์ความผิดด้วยวิธีการยกมือถอดถอนบ้านเรา คือ เราพยายามทำให้เกิดกระบวนการถอดถอนทางกฎหมายในแง่ถอดถอน แต่โดยผลลัพธ์คือ ใช้ผลทางการเมือง ถ้าเกิดใช้ระบบถอดถอน ต้องจำกัดตำแหน่งเฉพาะทางการเมือง ไม่ควรลงมาถึงข้าราชการประจำ ซึ่งควร

ว่ากันตามกระบวนการทางวินัย ให้สิทธินำเรื่องสู่ศาล เพราะถ้าใช้ระบบถอดถอน แล้วถอดถอนเขาไปแล้ว จะป้องกันได้ยังไง อย่างมีสมาชิกจำนวนหนึ่งไปแสดงความเห็นล่วงหน้าว่าเรื่องนี้ถอดถอนได้แน่ ในขณะที่เป็นศาลจะทำไม่ได้ อาจกลายเป็นอคติห้ามพูด วุฒิสภาถือการเมืองถือว่าพูดได้ ถ้าท่านถามถึงมาตรฐานมีการเปิดโอกาสมีขั้นตอนแบบนี้ อันนี้ OK แต่การมีขั้นตอนแบบนี้ มันไม่สร้างความชอบธรรมในการถอดถอนออกจากตำแหน่ง แต่สำหรับผู้ที่เป็ฝ่ายประจำ ให้กระบวนการถอดถอนดียังไงมันก็ไม่ชอบธรรม แต่ถ้าเป็นฝ่ายการเมืองก็ OK” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

ทั้งนี้ ประเด็นที่สืบเนื่องจากที่รองศาสตราจารย์ วรเจตน์ ฯ ได้กล่าวในตอนต้นเกี่ยวกับ กรณีนายสมชายฯ พ้นจากตำแหน่ง ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญแล้ว วุฒิสภาจึงไม่ควรมีอำนาจในการดำเนินการใด ๆ ต่อไป ว่าจะเป็นการลงโทษทางการเมือง หรือการดำเนินการของวุฒิสภาในการถอดถอนนายสมชายฯ จะเป็นซ้ำซ้อน หรือไม่นั้น รองศาสตราจารย์ วรเจตน์ ฯ ได้แสดงความเห็นในเรื่องนี้ว่า

“ผมไม่ได้มองแบบนั้นว่า การพ้นจากตำแหน่งเป็นเรื่องการเมืองอยู่แล้ว ถึงท่านลาออกเองเพราะถูกกดดันจากสาธารณชน มันเป็นผลในทางการเมืองอยู่แล้ว ถ้ามองเป็นผลลัพธ์ทางการเมืองบางที่วุฒิสภาจะเป็นเวทีประณาม คำหนิ เพราะมีหลายฝ่าย สภาพนั้นในแง่ของความเป็นธรรมหรือไม่ ผู้ที่รับโทษไปแล้ว ออกไปแล้วเหมือนมันเป็นเรื่องคำหนิทางการเมืองเพราะถ้าผู้ันทำผิดในแง่กฎหมายต้องขึ้นศาลลงโทษในทางศาลผมจึงไม่เห็นด้วยกับวิธีการเอาคนมาประจานทางการเมือง ทำให้เกิดการแบ่งฝ่าย ไม่ควรเป็นอย่างนั้น... มันไม่จำเป็น สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติตามที่กำหนดเอาไว้ตามข้อบังคับฯในทางธุรการไม่มีอะไรบกพร่อง ทำไปตามขั้นตอนที่กำหนดเอาไว้แต่ถ้ามีปัญหาที่เป็นเรื่องของตัวบทมากกว่าในทางปฏิบัติ” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

ทั้งนี้ รองศาสตราจารย์จิราพรฯ ในฐานะประชาชนผู้เข้าชื่อให้มีการดำเนินการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง เห็นว่า การดำเนินการของวุฒิสภาในเรื่องนี้ ขัดกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ทั้งในแง่ของหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม ซึ่งล้วนแต่ส่งผลต่อหลักความโปร่งใส กล่าวคือ

“มองว่ามันขัดแย้ง เพราะการจัดการบ้านเมืองที่ดี คือ ต้องให้เกิดความโปร่งใส เกิดธรรมาภิบาลที่มันชัดเจน เพราะฉะนั้นในเมื่อมีผู้เสนอให้ถอดถอนด้วยเหตุผลใดก็ตาม ประเด็นการพิจารณาก็ต้องพิจารณาตามที่ยื่นถอดถอน ถ้าเขาทำตามกระบวนการ

ถูกต้องมีผู้รับรอง มีรายชื่อครบถ้วน เพราะฉะนั้นเมื่อวุฒิสภารับแล้วนั้น ขั้นตอนต้องเดินไปจนจบ แต่ว่าขั้นตอนมาสะดุดว่าเอ๊ะจะรับพิจารณาหรือไม่ พิจารณาจะทำหรือไม่ทำ ปัจจุบันเขาออกไปจากตำแหน่งแล้ว เป็นต้นเพราะฉะนั้นตรงนี้เป็นการศึกษาที่มันขัดกับหลักการ คือถ้าเรายึดหลักการจัดการบ้านเมืองก็มีประชาชนกลุ่มหนึ่งทำตามรัฐธรรมนูญด้วย เกิดข้อข้องใจให้เห็นบรรทัดฐานว่าถ้านายกรัฐมนตรีทำแบบนี้ แล้วมันมีข้อมูลเหตุผลสนับสนุน ก็สมควรถอดถอนหรือไม่ถอดถอน มันก็มีออกมา ฉะนั้นคิดว่ามันขัดกับหลักการทุกประการของ *good governance* แล้ววุฒิสภาที่ยังไปเสียเวลาในการตีความว่าพ้นจากตำแหน่งหรือไม่พ้นจากตำแหน่ง มันเป็นตัวบดบัง” (สัมภาษณ์ วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2554)

กลุ่มที่เห็นว่าแนวทางการปฏิบัติของวุฒิสภาไม่เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักการมีส่วนร่วม โดยผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดที่มีการกล่าวถึงประเด็นนี้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า วุฒิสภายังไม่สามารถดำเนินการในหลักการนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักการมีส่วนร่วม คือ นายสมักร เชาวภานันท์ นายวิทยา อินาลา นางสาวสุภางค์จิตต์ ไตรเทพพิสัย นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย นางสาวประภาศรี โอสถานนท์ และนายสุทธา พิมาลัย โดยมีนายพิเชต สุนทรพิพิธ ได้ตั้งข้อสังเกตประเด็นหลักการมีส่วนร่วมที่แตกต่างจากผู้ให้สัมภาษณ์คนอื่น ๆ กล่าวคือ

นายสมักรฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า

“ในประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมตามหลักแล้วไม่ค่อยมี การดำเนินการ ไม่มีเป็นเรื่องแรกของเรา มันจะเป็นระบบอย่างไรในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือนายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่งจะเป็นแบบอันหนึ่งซึ่งเราถือว่าเป็นการทำที่ดีที่สุด ตามแบบวิธีการที่เราคิดว่าถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ” (สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายวิทยาฯ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมว่า

“ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชน ผมว่า คือพูดตามหลักทฤษฎี บ้านเราจะให้เป็นแบบโน้นแบบนี้ แต่ในเรื่องของการปฏิบัติมันไม่ใช่ เพราะอะไร เพราะคนเรา ความรู้มันยังไม่ถึงที่จะบอกว่าเรา ตามหลักสากลทั่วโลก สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มันก็ใช้ด้วยกันไม่ได้ อย่างไหนดี แต่เอาไปใช้กับการบริหารจัดการต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมภายใน และสิ่งแวดล้อมภายนอก สิ่งแวดล้อมภายในเป็นหลักใหญ่ เราก็อาจจะเอาสิ่งแวดล้อมใดที่ว่าดีมาใช้กับเรา มันคนละยุคคนละสมัยมันก็ใช้ไม่ได้ เพราะฉะนั้น

ตรงนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทย ผมว่ามันใช้ตามประเทศที่เค้าใช้ได้
ประโยชน์ได้ผล” (สัมภาษณ์วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางสาวสุภาวดีจิตตฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนว่า

“การมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมตอนแรก ตามที่รัฐธรรมนูญฯ
กำหนดให้ประชาชนร่วมเข้าซื้อถ้าประชาชนเห็นว่าคนนี้มีพฤติกรรมตามที่รัฐธรรมนูญฯ
กำหนดประชาชนก็มีส่วนร่วมตรงนั้น แต่พอหลังจากตรงนั้นแล้ว ประชาชนก็ไม่ได้มี
ส่วนร่วมอะไรรับทราบความคืบหน้า ประชาชนไม่ได้มีบทบาท ไม่ได้มีส่วนร่วมอะไร”
(สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายสุรชัยฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า
“ในเรื่องหลักธรรมาภิบาล กระบวนการถอดถอนจริง ๆ แล้วก็อิงหลักธรรมาภิบาล
แต่ไม่ได้เอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ทั้งหมด เหตุผลคือ เรื่องนี้เป็นเรื่องการใช้อำนาจ
ตรวจสอบ ภายใต้หลักการแบ่งแยกอำนาจอัยการ 3 ฝ่าย ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ ฝ่าย
นิติบัญญัติ โดยมีวุฒิสภาเป็นตัวแทนฝ่ายนิติบัญญัติใช้อำนาจในเรื่องนี้ ถ้ามองเรื่องหลัก
ธรรมาภิบาลกับกระบวนการถอดถอน โดยมีวุฒิสภา เห็นว่าเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้
เพียงส่วนหนึ่ง แต่ไม่ได้เอามาใช้ทั้งหมด ส่วนที่ขาดไปกับกระบวนการถอดถอนผมมี
ความเห็นว่าคุณหลักธรรมาภิบาลมาใช้เพียงส่วนหนึ่ง แต่ไม่ได้เอามาใช้ทั้งหมด ส่วนที่
ขาดไปที่เห็นคือเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ถ้าเรามองฝ่ายนิติบัญญัติเป็น
ตัวแทนประชาชน ว่าวุฒิสภาซึ่งเป็น 1 ใน 2 สภาของฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบไปด้วย
สมาชิกวุฒิสภา 150 คน ประกอบจากการเลือกตั้งและการสรรหา ตามบทบัญญัติของ
รัฐธรรมนูญฯ ถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชน ถ้ามองในมุมนี้ถือว่าประชาชนมีส่วน
ร่วม เพียงแต่ไม่มีส่วนร่วมโดยตรง มีส่วนร่วมในการถอดถอนทางอ้อมผ่านตัวแทนของ
ประชาชน คือ สว. 150 คน แต่ถ้าจะมองหลักธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชน
จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมของ ประชาชนโดยตรง อะไรด้วยกันทั้งหมด ถ้ามองในมุมนี้
ประชาชนมีส่วนร่วมแล้ว แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรง เป็นการมีส่วนร่วม โดย
กระบวนการถอดถอนทางอ้อมผ่านตัวแทนของประชาชน คือ สว. 150 คน แต่ถ้าคนมอง
ว่าหลักธรรมาภิบาลของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น จะต้องเป็นการมีส่วนร่วม
โดยตรง มันยังไม่มีในกระบวนการถอดถอน” (สัมภาษณ์วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

ขณะที่ นางสาวประภาศรีฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักการมีส่วนร่วม โดยนำมายึดโยงกับหลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม และหลักความยุติธรรม แม้นางสาวประภาศรีฯ จะเห็นว่าวุฒิสภามีการดำเนินการที่เป็นไปตามหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม แต่ยังคงมีความบกพร่องในบริบทของหลักการมีส่วนร่วมและหลักความโปร่งใส กล่าวคือ

“พูดถึงหน้าที่ของวุฒิสภาเอง ประการหนึ่ง คือ การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของวุฒิสภา เมื่อ ป.ป.ช. ส่งเรื่องมายังวุฒิสภา วุฒิสภาก็ต้องดำเนินการตามขั้นตอนและกระบวนการที่วางไว้ ถ้าหากวุฒิสภาพิกเฉยถือว่าเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งในเรื่องนี้คงไม่มีการขัดหรือแย้งกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เพราะว่าการถอดถอนเป็นหน้าที่ของวุฒิสภาอยู่แล้ว หลักอยู่ที่ว่าการถอดถอนจะมีความ โปร่งใสหรือมีธรรมาภิบาลหรือเปล่า มีความยุติธรรมหรือไม่ ปราศจากอคติหรือไม่ อันนั้นขึ้นอยู่กับตัวของวุฒิสภาเอง แต่กระบวนการถอดถอนนั้นซึ่งยังไม่เคยมีมาก่อน วุฒิสภาไม่เคยมีการถอดถอนมาก่อนเลย เพราะฉะนั้น การดำเนินการต้องมีความชัดเจน สามารถให้สาธารณะเข้ามาตรวจสอบการถอดถอนได้ เพราะการถอดถอนมีผลต่อผู้ที่ถูกถอดถอนและในอนาคตอาจเป็นบรรทัดฐานสำหรับการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้ามาอีกครั้งเพราะฉะนั้นความชัดเจนตรงนี้ต้องมี

แนวทางวุฒิสภาชุดนี้ที่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่ทำเท่าที่คู่ ก็เป็นไปตามขั้นตอนที่วางเอาไว้อยู่แล้ว คือให้ผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง แกลง โดยเฉพาะ ป.ป.ช. และตัวผู้กล่าวหาเอง เพียงแต่ว่าตรงนี้ไม่เป็นที่รับรู้ในที่สาธารณะ เพราะถือเป็นขั้นตอนภายในแต่จริง ๆ แล้วเห็นว่ามันควรจะมีการเผยแพร่ให้กับประชาชนผู้สนใจได้เข้าใจถึงกระบวนการถอดถอนเพราะนี่ถือเป็นครั้งแรกเลยที่วุฒิสภาชุดนี้ดำเนินการถอดถอนวิธีการดำเนินการ ประชาชนบางคนอาจไม่เข้าใจตรงนี้ก็จะได้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการถอดถอนตรงนี้ในฐานะผู้เข้าชื่อ แล้วก็แค่ติดตาม

แนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาที่ผ่านมาก็เป็นการปฏิบัติภายในวุฒิสภา แต่ยังไม่ได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนรับทราบหรือมีส่วนร่วม คือหมายถึงว่า กระบวนการถอดถอน ถ้าคนที่ไม่เกี่ยวข้องจริง ๆ จะไม่รู้เลยว่า กระบวนการถอดถอนหรือวิธีการที่จะดำเนินการในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น มีวิธีการ มีการดำเนินการ และขั้นตอนอย่างไร เพราะถือว่าการถอดถอนมีความสำคัญมาก ผู้สนใจซึ่งเป็นบุคคลภายนอกควรจะรู้ถึงวิธีการของวุฒิสภาว่าวุฒิสภามีขั้นตอนอย่างไรบ้าง ขนาดเรากลายในอยู่วุฒิสภามานาน บางครั้งไม่ได้รับรู้ถึงกระบวนการถอดถอน ขั้นตอนมัน

เป็นยังไง อย่างเมื่อครู ก็เพิ่งรู้ว่า สำนักงานวุฒิสภามีการวางเอกสารไว้ให้ตรวจสอบที่ห้อง 108 คือ มันขาดการประชาสัมพันธ์อย่างมากเลย

แม้ว่าการที่ประชาชนไม่ทราบแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจนของวุฒิสภา มันก็ไม่ถึงกับขัด ธรรมดาภิบาล หมายถึงความโปร่งใส ตรวจสอบได้ แต่หมายถึงว่าเรายังไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ว่ากระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ นั้นคืออะไร มีขั้นตอนอย่างไร เท่านั้นความขัดหรือแย้งคิดว่าไม่น่าจะเกี่ยวกับตรงนี้ คือ พอจะรับได้ในการดำเนินการของวุฒิสภาหลักนิติธรรม ความยุติธรรม แต่ในแง่ของความโปร่งใส หรือความมีส่วนร่วมของประชาชนมันยังน้อยอยู่ เพราะฉะนั้น ต้องให้ความสำคัญกับตรงนี้มากกว่านี้ ในขณะที่การดำเนินการของวุฒิสภาตามหลักนิติรัฐ หรือหลักนิติธรรม คิดว่าไม่ผิด เป็นไปตามหลักกฎหมายที่ต้องทำอยู่แล้ว แต่ขาดการประชาสัมพันธ์ บางคนจะสนใจตรงนี้ว่าการถอดถอนวิธีการอย่างไร มีขั้นตอนยังไง ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กล่าวหาต้องกระทำยังไง เหมือนกับศาลมีวิธีการพิจารณาของศาล ซึ่งคนจะรู้ว่า วิธีการของศาลพิจารณากันอย่างไร ซึ่งการถอดถอนมันก็น่าลักษณะอย่างนี้มาเทียบเคียงกันได้

ในส่วนของหลักการก็มองว่ามันต้องเป็นไปตามนั้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดแล้ว วุฒิสภาถือเป็นสถาบันนิติบัญญัติ ต้องอิงทางกฎหมายแล้ว วิธีการมันทำอะไรนอกเหนือไปจากนี้ไม่ได้แล้ว มันมีวิธีการที่กำหนดชัดเจนขั้นตอนที่ชัดเจน เพียงแต่เรากำหนดรายละเอียดได้ตรงไหน ได้บ้าง ถ้าถามว่าขั้นตอนที่ผ่านมา มันเป็นไปตามนั้นอยู่แล้ว ซึ่งวิธีการ กรอบ มันมีอยู่แล้ว

การขาดการประชาสัมพันธ์ของวุฒิสภา มันขาดทั้งหมดเลย ขั้นตอนของการเสนอชื่อ เขาต้องเสนอต่อตัวประธานอยู่แล้ว ถึงไม่ต้องมีการประชาสัมพันธ์ ในฐานะสื่อมวลชนเอง ก็ต้องขวนขวายที่จะมาทำข่าวตรงนี้ แต่การตรวจสอบรายชื่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย กกต. ตรวจสอบผู้มีสิทธิเลือกตั้งถูกเพิกถอนสิทธิ คุณไปใช้สิทธิ หรือไม่ กลับไปสู่วุฒิสภา หน่วยงานธุรการที่ต้องจัดการคืบหน้าไปถึงไหนแล้ว แต่ตรงนี้ในเรื่องความคืบหน้า ควรมีการเผยแพร่ว่าความคืบหน้าของกระบวนการตรงนี้นั้นถึงไหนแล้ว พอเมื่อเข้าสู่กระบวนการถอดถอนจริง ๆ เช่น กรณีประธานนัดประชุมเพื่อลงมติว่าจะถอดถอนหรือไม่อย่างไร ก็น่าจะมีการประชาสัมพันธ์ให้รู้มากกว่านี้คิดว่าจริง ๆ เรื่องอื่นก็โอเค ทำตามกฎหมาย หลักคุณธรรม ความโปร่งใส แต่เรื่องการมีส่วนร่วม คิดว่ายังขาดไปนิดหนึ่ง คือ ถ้ามอบการมีส่วนร่วมให้พื้นที่สาธารณะมากขึ้น ว่ามันน่าจะครบถ้วน” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายสุทธาฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักการมีส่วนร่วม ว่า

“ถ้าพูดถึงการดำเนินการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในการดำเนินการส่งไปตามขั้นตอนต่าง ๆ เป็นการยึดถือตามหลักการอยู่แล้ว ส่วนว่าจะคุ้มค่าหรือไม่ ตรงนี้เราตีเป็นมูลค่าไม่ได้อยู่แล้ว ส่วนเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน กับกรณีนี้ ผมคิดว่ายังค่อนข้างน้อยไปหน่อย มันมีแค่คนกลุ่มหนึ่งที่เป็นผู้ริเริ่ม เป็นผู้คิด ประชาชนข้างนอกยังไม่รู้ข่าว ตรงนี้มันบอกเป็นตัวเลขมันประเมินยากว่ามันคุ้มค่ายังไง เพราะเรามองอยู่แล้วว่ามันมีจุดประสงค์มาตั้งแต่แรก มันก็เลยมองไม่ออกว่า กระบวนการถอดถอนจะทำให้สังคมหรือว่า Publish ทั้งหมด ประชาชนได้อะไร ได้อะไรจากเคสนี้” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553)

ส่วนนายพิเชตฯ แม้ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนกรณีการดำเนินการของวุฒิสภาในการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งจะมีน้อย แต่ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากการติดต่อสื่อสารของวุฒิสภากับประชาชนยังอยู่ในวงจำกัด กล่าวคือ

“ผมว่าใช้ได้ ถ้าจะยกกรณีนายฯ สมชาย เมื่อเรื่องถอดถอนเข้ามาเราพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ ปังจัยทั้งหลายครบถ้วนตามกระบวนการถอดถอนวุฒิสภา ไม่ได้ทำโดยพลการ ทำตามรัฐธรรมนูญฯ เมื่อ ป.ป.ช. กลับมามีมูลแล้วเราจึงดำเนินการต่อ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าเราสนองตอบกระบวนการของประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญฯ เราทำตามขั้นตอน แม้เห็นว่าไม่น่าไหวถอดถอนอีก แต่เราก็ทำ ผมคิดว่าเราทำงานในกรอบ ส่วนในเรื่องการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของรัฐสภา มันเป็นปัญหาพื้นฐานประชาชนของเรา 1) การศึกษาอยู่ในระดับหนึ่งไม่ถึงขั้นที่จะมาสนใจเชี่ยวชาญหรืออยากรู้อยากเห็น มีบทบาทมาในเรื่องของการเมือง นิติบัญญัติ และโอกาสที่จะเข้ามา มีบทบาทโดยตรงก็น้อย เค้ผ่านผู้แทนส่วนหนึ่งวุฒิสภาสมาชิกแบบเลือกตั้งอีกส่วนหนึ่งของเราเองที่จะลงไปสัมผัสกับประชาชนโดยตรงน้อย ในเบื้องต้นเราพยายามพบปะประชาชนแต่ก็น้อย สว. เราสนองตอบความต้องการของประชาชนกับสัมผัสกับประชาชนโดยตรงน้อย” (สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

ส่วนในเรื่องหลักความโปร่งใส กลุ่มที่เห็นว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภา เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักความโปร่งใส ได้แก่ นางมัลลิกา ลับไพโรงศาสตราจารย์วุฒิสถาฯ ดันไชย กล่าวคือ

นางมัลลิกาฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักความโปร่งใสว่า

“ที่ไปโยงกับ *good governance* เพราะอะไร กับคำถามในเรื่องนี้ คิดว่ามัน สอดคล้องกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เพราะว่าถ้าดูตามข้อบังคับการประชุม วุฒิสภาเรื่องนี้ต้องบอกว่าเอกสารทุกฉบับเช่นเอกสารที่เปิดเผย แล้วก็การพิจารณาของ วุฒิสภาให้พิจารณาโดยเปิดเผยการลงมติก็ดี แม้ว่าเป็นการลงคะแนนลับก็ตาม แม้การนับ คะแนนตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ก็มีการกำหนดวิธีการไว้ มีความโปร่งใส จะต้องนับคะแนน มีการโหวตบัตรให้ดู กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ทั้งหมดถือว่าเป็นกระบวนการที่โปร่งใส” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์วุฒิสารฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักความโปร่งใส โดยเชื่อมโยงกับหลักการมีส่วนร่วม ว่า

“บางเรื่องในหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมีการอธิบายไม่ได้ทุกประเด็น เช่น หลักความโปร่งใส อาจจะใช่คือประเด็นการเปิดเผย และมีการอภิปรายที่เปิดเผย มีการ ตรวจสอบ มีกรรมการที่มีการซักถาม ตรวจสอบข้อเท็จจริง มีกระบวนการตรวจสอบ คำร้องตั้งแต่ต้น คิดว่ากระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ โปร่งใส แต่บังเอิญว่าเรื่อง หลักการมีส่วนร่วมมีกระบวนการที่มีโอกาสให้บุคคลแสดงความคิดเห็นแค่ไหน ไม่มี แต่การมีส่วนร่วมของสมาชิกผมคิดว่าโอเค ไม่จำเป็นต้องมีส่วนร่วมทุกเรื่อง บางเรื่องก็มีส่วนร่วมไม่ได้ เพราะไม่มีองค์ความรู้ ก็ร่วมไม่ได้ แต่ว่าคำว่ามีส่วนร่วมหมายถึงทุกคน คือทุกคนมีสิทธิ์” (สัมภาษณ์วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2554)

ในเรื่องหลักความโปร่งใส กลุ่มที่เห็นว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาไม่เป็นไปตาม หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักความ โปร่งใส ได้แก่ นายสุทธา พิมาลัย นายธนพิชญ์ มูลพฤกษ์ ดังนี้

นายสุทธา พิมาลัย ได้เสนอมุมมองในเรื่องความโปร่งใสในลักษณะที่มีความ เชื่อมโยงกับหลักนิติธรรม หลักคุณธรรมที่ไม่สอดคล้องกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ทำให้ การเริ่มต้นกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯของวุฒิสภาขัดแย้งกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี กล่าวคือ

“เท่าที่ติดตามมาตั้งแต่แรก เห็นว่ากระบวนการถอดถอนนายสมชายฯตั้งแต่เริ่มต้น การยื่นถอดถอน มาจากกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะการเป็นปฏิบัติทางการเมืองกันคุณ สมชายตั้งแต่แรก เพราะฉะนั้นกระบวนการต่าง ๆ ที่ยื่นเข้าไป จะมีข้อสงสัยว่า อาจเป็น กระทำโดยยึดเอาตามหลักของรัฐธรรมนูญฯ หรือตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่ หรือ เป็นเพียงการกระทำเพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมืองกันแน่ โดยตามตัวบทกฎหมาย มันสามารถดำเนินการตามนั้นได้ แต่ว่ากระบวนการถอดถอนนายสมชายฯต่าง ๆ ถ้าเรา

มองให้ดีและมองให้ลึกจริง ๆ มันมีจุดเริ่มต้นมาจากวิกฤติการเมืองอยู่ช่วงหนึ่ง เพราะฉะนั้นถ้าจะบอกว่าทำโดยบริสุทธิ์ใจ โดยแท้จริง ก็ยังมีคำถามค้างคาอยู่ ถ้าจุดเริ่มต้นมาจากการเมือง เป็นการกลั่นแกล้งทางการเมือง เพราะฉะนั้นกระบวนการที่จะดำเนินการต่อไปมันก็เป็นการเมือง กระบวนการมันก็มองว่าเริ่มต้นไม่โปร่งใส

ถ้าจะให้ยึดจริง ๆ รวมถึง หลักความยุติธรรม คุณธรรม และความโปร่งใสด้วย ส่วนหลักนิติธรรมจะต้องยึดเอาการดำเนินการตามกฎหมาย ตามระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ควบคุมไปกับความประพฤติและการปฏิบัติที่ผิดกฎหมายจริง ซึ่งต้องแยกแยะว่าการสั่งการของคุณสมชายมีกระบวนการถอดถอนนายสมชายอย่างไร การตัดสินใจมันเป็นยังไง ภาวะวิกฤตตรงนั้น มันมีหลายส่วนเป็นองค์ประกอบด้วย ” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายธนพิชญ์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักความโปร่งใสว่า

“ผมว่าในข้อที่ 1 ไม่ได้เปิดโอกาสให้นายสมชายได้แถลงคัดค้าน ไม่ได้ให้คัดค้านซักถามว่าทำไมถึงเป็นแบบนี้ แบบนี้ ไม่มีโอกาสเหมือนเตรียมมาข้างเดียว แต่ไม่ได้ให้แถลงคัดค้านว่าแต่ละข้อ ๆ เป็นยังไง ซึ่งในขั้นนี้ไม่แน่ใจ ในขั้นไตสวนของ ป.ป.ช. ได้เปิดโอกาสให้เค้าชี้แจงหรือไม่ ชี้แจงข้อกล่าวหาแต่ละข้อหรือไม่ เพราะถึงมาในสภาที่มาแถลงแค่นั้น ข้อกล่าวหาทั้งหมดคืออะไร เค้าได้มีโอกาสเหมือนศาล เหมือนการสืบพยานศาลทั้ง 2 ฝ่ายมีโอกาสสู้กันได้เต็มที่ ในแต่ละข้ออันนี้มาแถลงดูจากสำนวน ป.ป.ช. เป็นหลักเพราะฉะนั้น ผมคิดว่าไม่น่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้ต่อสู้กันได้เต็มที่ ซึ่งเท่ากับมีความบกพร่องในหลักความโปร่งใส ตามหลักการการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี” (สัมภาษณ์วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2554)

ในเรื่องหลักความคุ้มค่า ถ้ามองในหลักของความคุ้มค่าของกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯที่สะท้อนการทำงานของวุฒิสภา ได้มีการสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องมีการเตรียมการในเรื่องเอกสาร และระยะเวลา เพื่อให้วุฒิสภาได้ดำเนินการถอดถอน ดังนี้

กลุ่มที่เห็นว่า มีความคุ้มค่า ได้แก่ นายสมัคร เชาวภานันท์ นางมัลลิกา ลับไพรี ส่วนรองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย พิจารณาเรื่องหลักความคุ้มค่าในมุมมองของการดำเนินการถอดถอนนายสมชายฯและผลลัพธ์ เกี่ยวกับการเตรียมการ การใช้ทรัพยากรและความโปร่งใสที่ได้รับจากกระบวนการ กล่าวคือ

นายสมัคร เชาวภานันท์ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักความคุ้มค่า ว่า

“คุ้ม เจ้าหน้าที่ทำได้ดีด้วย ข้อมูลชัดเจนดี มีทั้งหลักกฎหมายที่เสนอมาให้ถูกต้องสมบูรณ์แบบ” (สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางมัลลิกา ลับไพรี ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับหลักความคุ้มค่า ว่า

“ถ้ามองความคุ้มค่า กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ของวุฒิ มันก็จะเริ่มจากการตรวจสอบรายชื่อ เจ้าหน้าที่ดำเนินการ นอกนั้นเป็นกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ป.ป.ช. กลับมาที่วุฒิดำเนินการตามข้อบังคับ ก็ถือว่าคุ้มค่า” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

ขณะที่ รองศาสตราจารย์วุฒิสารฯ พิจารณาเรื่องความคุ้มค่าทั้งในมุมมองของกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ และผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการของวุฒิสภา ว่า

“ส่วนเรื่องความคุ้มค่า มันคุ้มค่ากับอะไร เช่น ใช้เอกสารเยอะแต่ผลออกมาไม่สำเร็จคุ้มค่าไม่ใช่ ความคุ้มค่าที่มีคือ เอกสารที่มีอยู่มันเพียงพอต่อการประกอบการพิจารณาที่ทำให้เกิดความเป็นธรรมหรือไม่ ผมคิดว่าสำคัญ บางที่เราพูดว่าใช้เอกสารตั้งเยอะแต่ผลออกมาไม่สำเร็จ ถ้าสำเร็จแปลว่าคุ้มค่า ไม่ใช่ ความหมายคุ้มค่า คือ ใช้ทรัพยากรแล้วทำให้เกิดกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ไปร้องใสหรือไม่ คนเข้าถึงข้อมูลครบถ้วนหรือไม่ อันนั้นคือความคุ้มค่า ซึ่งผมว่าเรื่องนี้เอามาวัดไม่ได้ หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเอามาวัดไม่ได้ทุกเรื่อง มันต้องดูว่าเรื่องไหนสำคัญ กรณีนี้ ผมมองว่าเรื่องความโปร่งใสและหลักนิติธรรมเป็นประเด็นสำคัญ ไม่ใช่ว่าทุกเรื่องจะมาอธิบายกันด้วยหลักการนี้ได้” (สัมภาษณ์วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2554)

กลุ่มที่เห็นว่า ไม่มีความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร และบุคคลผู้ถูกถอดถอนพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว จึงเป็นความสูญเปล่า ไม่เกิดประโยชน์อันใดได้แก่ นายวิทยา อินาลา นางสาวสุภางค์จิตต์ ไตรเพทพิสัย นายชนพิชญ์ มูลพฤกษ์ รองศาสตราจารย์ ดร. เฉยฉวี โทณวนิก

นายวิทยา ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักความคุ้มค่า ว่า

“ผมบอกตรงนี้นะ ที่ทำงานอยู่ 3 ปี ไม่คุ้มค่า โดยเฉพาะเรื่องของเอกสาร ผมบอกเอกสารนัดประชุม ส่งเมลล์ตาม จริงๆ มันไม่ใช่ โทร.ตาม ที่จริงมันไม่ใช่ ถามว่าคุณส่งเมลล์ครั้งหนึ่งเท่าไร คุณส่งเอกสารครั้งหนึ่งเท่าไร แล้วถ้าคุณจะคิดถึงทำงานอย่างอื่น มันเสียไป ถ้าเอกชนจะบอกว่าถ้าคุณทำงาน double job นะ คุณทำงานซ้ำกันนะคุณแพ้ย่ ผู้เค้าไม่ได้ อันนี้วิธีการแข่งขัน ที่ผมบอกว่าถ้าเราลดพวกนี้ ลด communication โดยการอะไรต่าง ๆ งบประมาณจะเซฟมหาศาลแล้วไปใช้เอกสารให้เป็นประโยชน์ ถ้าถามว่าอยากจะได้น้อยอยากจะได้นี้ ถามว่าได้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า หรือไม่ ได้ใช้ แต่

บางทีการได้เอกสารมันก็ไม่เป็นไปตามความต้องการ” (สัมภาษณ์วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางสาวสุภางค์จิตต์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักความคุ้มค่าโดยเชื่อมโยงกับหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรมว่า

“อันนี้ ตอบตามความคิดเห็น เจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญฯ คือต้องการเอาคนชั่ว ออก เอาคนที่ไม่ดีออกมา กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯออกจากตำแหน่ง แต่ต้อง เป็นกรณีที่มีพฤติการณ์กำหนดตามรัฐธรรมนูญฯ กรณีถ้าแยกเป็นอย่างนั้นจริง ๆ เป็น หลักสอดคล้องกับหลักนิติธรรมการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หลักคุณธรรม คนที่มี หลัก เข้ามาทำงานในบ้านเมือง แต่อย่างในกรณีของบุคคลต่างๆ ไป เห็นด้วยกับที่มีการ ถอดถอน บุคคลที่ตามรัฐธรรมนูญฯกำหนด กรณีนี้มองว่าการปฏิบัติมันก็สอดคล้อง ถ้า มองกรณีที่น่าายกฯ สมชาย วงศ์สวัสดิ์ ท่านหลุดพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว จึงความรู้สึกว่า มันไม่ได้ประโยชน์อะไรจากกรณีนี้ ประเทศชาติไม่ได้รับประโยชน์อะไร กับกรณีที่ต้อง ดำเนินกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ คือ ท่านออกไปจากตำแหน่งแล้ว อีกอย่าง ท่านถูกตัดสิทธิทางการเมือง 5 ปี โดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ กระบวนการถอด ถอนนายสมชายฯที่ดำเนินการกับคุณสมชาย ของวุฒิสภา จึงมองว่าอาจจะมองว่าเสีย เปล่า ในเรื่องของความคุ้มค่าอาจจะมีการดำเนินการอย่างอื่นที่ดีกว่า อย่างเช่น ป.ป.ช. ส่ง เรื่องไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่แล้ว ถ้าดูตามคดีอาญา ถ้าผิดจริง ก็ต้องได้รับโทษทางโน้น แต่กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯที่รัฐธรรมนูญ ฯกำหนดว่าถ้าเข้าหลักรัฐธรรมนูญฯที่ต้องถูกถอดถอน มันถูกไปโดยคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญ คือ ถูกตัดสินทางการเมืองไปแล้ว ถ้ามองเจตนารมณ์จริง ๆ ไม่มาดูกรณี คุณสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ที่ถูกออกไปแล้วจากคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญเสียเวลาของ วุฒิสภา ควรได้ไปพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ที่สำคัญกว่ากับประเทศชาติ กลุ่มนักวิชาการบาง คนตีความว่า เขาผลตรงนี้ไปใช้ประโยชน์กับศาลฎีกาฯ ตามมาตรา 357 การละเว้นการ ปฏิบัติหน้าที่ ศาลฎีกาฯ จะมาเอาสำนวนของป.ป.ช.ที่ ป.ป.ช. ได้สวน ถ้าพวกมันจริง ๆ วุฒิสภาก็ไม่ได้มีกระบวนการถอดถอนอะไรที่ทำให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงเลย ไม่ได้ ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เพราะวุฒิสภาต้องยึดสำนวนของ ป.ป.ช. ไม่ได้มาขอเพิ่มเติมอะไรเลย เพียงแต่ให้ตั้งประเด็นซักถามได้ ซึ่งประเด็นซักถามคือ อ่านจากสำนวนที่ ป.ป.ช. เอามา เท่านั้นเอง มันก็ไม่ได้ข้อมูลเพิ่มมามาก มองว่าสำนวน ป.ป.ช. มีอยู่แล้ว แม้แต่ศาลฎีกา ถ้า เห็นว่าไม่พอยังไงก็อาจให้มาตั้งเพิ่ม ตั้งคณะทำงาน รู้สึกว่าอัยการเค้าจะแย้งกับ ป.ป.ช.

เค้าใช้ความเห็นของ ป.ป.ช. ที่มองว่ามันจะมีประโยชน์” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายชนพิชญ์ ๆ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นเรื่องหลักความคุ้มค่าว่า
 “เหมือนกัน การต่อสู้ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ต่อสู้อย่างเต็มที่ เค้าถูกกล่าวหาว่าแล้วเค้ามีโอกาสได้เตรียมตัวตั้งแต่แรกหรือไม่ ข้อกล่าวหา ถ้าเทียบเคียงกับพนักงานสอบสวน ในชั้นพนักงานสอบสวนให้การในชั้นแรกก่อน แล้วมาสู้กันในศาล อีกรอบ อย่างนั้นมันสู้กับแบบในชั้นตำรวจเข้าใจประเด็นข้อกล่าวหา แต่พอมาถึงศาลเหมือนมาสู้กันในสภาเทียบเคียงกันอย่างนั้น ซึ่งน่าจะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจง ชักถามกลับไปบ้างว่าทำไมจึงคิดอย่างนี้ ก็ต้องเปิดโอกาสให้สู้กันอย่างเต็มที่ และถ้าจะสรุปในเรื่องความคุ้มค่าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ดำเนินการมา รวมทั้งเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯทั้งหลายก็เหมือนกับไม่คุ้มค่าในผลที่ได้รับ” (สัมภาษณ์วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ ๆ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักความคุ้มค่าว่า
 “จริง ๆ โดยเฉพาะถ้าเราคิดตามหลักความคุ้มค่า และผลลัพธ์มันไม่ได้ประสิทธิภาพ ก็คนหลุดไปแล้ว แต่ถ้าเอาความเสียหายเป็นที่ตั้ง สามารถพิจารณาได้ว่าเกิดความเสียหายขึ้นจริง และเสียหายได้ คุณสมชายต้องจ่ายค่าเสียหายให้กับญาติพี่น้องหรือใครก็ได้แต่ที่ได้รับบาดเจ็บ แต่ถ้าสุดท้ายถอดถอน” (สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

ทั้งนี้ นางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนการพล ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยมีการนำไปยึดโยงกับเรื่องการแบ่งแยกอำนาจ ว่ามีความเหมาะสม โดยกล่าวว่า

“โดยภาพรวมก็คิดว่าสอดคล้อง ในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แบ่งอำนาจออกเป็น 3 ฝ่าย คือ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ แต่ก็ยังไม่ใช้การแบ่งอำนาจเด็ดขาด แต่ละอำนาจควบคุมกันและกัน การถอดถอนฝ่ายบริหารจึงควรอยู่ใต้อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ แต่ถ้าให้ ส.ส. ทำ มีอำนาจถอดถอน ก็ต้องมีการแทรกแซง เพราะนายกรัฐมนตรีมาจาก ส.ส. เพราะฉะนั้น การที่กำหนดให้วุฒิสภาทำหน้าที่ถอดถอนก็ถูกต้องแล้ว” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

3.2 ความเหมาะสมของการใช้ดุลพินิจของวุฒิสภาในกระบวนการถอดถอนนายสมาชิก

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้ดุลพินิจของวุฒิสภาในกระบวนการถอดถอนนายสมาชิกถอดถอน เป็นการสอบถามความคิดเห็นในการลงมติของวุฒิสภา ทั้งในมุมมองของข้อกฎหมายและทางปฏิบัติ รวมถึงกรณีการลงมติงดออกเสียงของวุฒิสภา เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 274 กำหนดให้วุฒิสภาลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน แต่ในการลงมติของวุฒิสภาในการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 15 (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันอังคารที่ 9 มีนาคม 2553 มีการออกเสียงลงคะแนน 4 ประเภท คือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย งดออกเสียง และไม่ลงคะแนน ดังนั้น มติในการถอดถอนนายสมาชิก ออกจากตำแหน่ง จึงเป็น ถอดถอน ไม่ถอดถอน งดออกเสียง และไม่ลงคะแนน ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว ดังนี้

1) กรณีการลงมติงดออกเสียง

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นด้วยกับการลงมติที่มี 4 ประเภท คือ ถอดถอน ไม่ถอดถอน งดออกเสียง และไม่ลงคะแนน เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิทธิของสมาชิกวุฒิสภาที่จะเลือกลงมติ ประกอบกับเป็นประเพณีปฏิบัติทั่วไปของวุฒิสภาในการลงมติยุติทั่วไป รวมทั้งยังเป็นกลุ่มที่ไม่แน่ใจในข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ที่เห็นว่า การลงมติเกี่ยวกับการถอดถอนของวุฒิสภาในอนาคต สามารถลงมติงดออกเสียงได้ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์ นางรสสุคนธ์ กุริเดช นายสมักร เขาวงกต นายจ่านงค์ สวมประจำ ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ นางมัลลิกา ลับไพรี กล่าวคือ

รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นนี้ว่า

“เวลาโหวตทางการเมืองยากที่จะห้ามสมาชิกงดออกเสียง จะให้มี 2 โหวตไม่ได้ ไม่ใช่ศาลยังมีระบบกรรมการตั้งคำถามแทน ต้องยังมีงดออกเสียง เพราะบางคำถามไม่เคลียร์ เค็ดัดคิดใจไม่ได้ถึงงดออกเสียงไป การงดออกเสียงเท่ากับมีผลไม่ถอดถอนอยู่แล้ว เพราะนับคะแนนถอดถอนเป็นสำคัญ จะมียกออกเสียงหรือไม่ ผมว่า ไม่ใช่เรื่องสำคัญอะไรเลย เพราะงดออกเสียงคือ ไม่ถอดถอนโดยปริยาย” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นางรสสุคนธ์ฯ ได้แสดงความคิดเห็นด้วยในการงดออกเสียง ว่า

“ครบทั้ง 4 มติ เพราะคนที่ไม่เห็นด้วยก็คือไม่เห็นด้วย กรณีไม่แน่ใจถึงงดออกเสียงเป็นสิทธิของเขา การงดออกเสียงมีผล เพราะเค้าชั่งน้ำหนักไม่ได้ เค้าไม่รู้เรื่องถึงคิดไป ถ้าไม่งดก็อาจถึง 3 ใน 5 อันนี้ผลเหมือนกัน” (สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายสมัครฯ ได้แสดงความเห็นด้วยในการงดออกเสียง ว่า

“ไอ้ที่งดออกเสียง ผมเข้าใจว่าเป็นเพราะเค้าถือว่าออกจากตำแหน่งแล้ว ไม่ควรเอาเรื่องลักษณะถอดถอนเข้ามาพิจารณาอีก เค้ามองในแง่ นั้น เค้าก็งดออกเสียง ส่วนพวกที่มองว่าถึงแม้ว่าออกไปแล้วก็ต้องพิจารณาให้สิ้นกระแสก่อน แล้วขอสิ้นกระแสก็เกิดความเห็น 2 อัน คือ ถึงแม้ออกแล้วมีพิจารณาต่อไปอีกคน ก็บอกว่าออกแล้วพิจารณาต่อไปไม่ได้ แต่กรรมวิธีต้องเป็นไปตามลำดับตามรัฐธรรมนูญฯ ตามกฎหมาย เค้าเรียกว่ากระบวนการพิจารณาถอดถอน

ตามที่เราได้พิจารณา เค้ามีสิทธิถอดถอน ถอดถอนชนะมาก มันก็หรือไม่ถอดถอน มีมติว่าถอดถอนหรือไม่ถอดถอน เค้าก็ลงมติ เค้าก็ไม่กด แต่นี่มีคะแนนเข้ามาพิจารณาที่คน หรือไม่เห็นด้วยมันมี 3 ทั้งไม่เห็นด้วย ไม่ลงมติ งดออกเสียง อันนี้เป็นสิทธิของเค้า ควรจะมี” (สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายจ่านงค์ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นนี้ว่า

“การเมืองน่าจะจะมี โดยหลักให้โอกาสที่จะลงมติ เค้าอาจไม่อยากร่วม แค่ 2 มติ” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

ศาสตราจารย์ ดร. สมคิดฯ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นนี้ว่า

“ผมเฉย ๆ ถ้าลงมติถอดหรือไม่ถอดคือศาล ศาลมี 2 อย่าง แต่วุฒิสภา ซึ่งเป็นกระบวนการถอดถอนกึ่งการเมืองกึ่งกฎหมาย เหตุผลนี้น่าจะได้ ถ้าเค้าไม่มั่นใจว่าผิดหรือถูก งดออกเสียง ผมว่ารับได้

มันว่าไปตามระบบ ถ้าคิดเร็ว ๆ หลัก ๆ คือ ผมไม่มั่นใจ ก็ไม่ควรลงคะแนน ถ้าไม่มั่นใจจากการอ่านเอกสารของ ป.ป.ช. ว่าเค้าผิดหรือถูก ฟังจากการโต้เถียงแล้วยังไม่มั่นใจ ว่าควรจะถอดถอน ผมก็งดออกเสียง ผมก็โอเค ระบบคนไทยมันไม่มีระบบตรวจสอบ คือการที่วุฒิสภาลงมติงดออกเสียงเห็นว่าวุฒิสภาทำการบ้านมาไม่ดีพอ คิดแบบดี ถ้าคิดแบบไม่ดี ก็คุณถูกล้อบปีให้งดออกเสียง ถ้าคิดแบบดี คือ ทำการบ้านไม่ดีพอทำให้ลงมติออกเสียงไปในทิศทางใดก็ได้” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นางมัลลิกาฯ ได้แสดงความเห็นด้วยในการงดออกเสียง ว่า

“รัฐธรรมนูญฯ มติให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งวุฒิสภาต้องทำตามข้อบังคับฯ ซึ่งข้อบังคับฯ บอกว่าให้วุฒิสภาลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน จริงๆ รัฐธรรมนูญต้องการเฉพาะถอดถอน โดยเสียงข้างมากคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 ต้องการเท่านั้น เพราะฉะนั้นในการออกเสียงลงคะแนนน่าจะใช้หลักทั่วไป ไม่แน่ใจว่าคนทำเรื่อง

ถอดถอนหรือไม่ถอดถอนหมายความว่าอย่างไร ถ้าคุณตามรัฐธรรมนูญต้องการคะแนนเสียงถอดถอน ไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 เท่านั้น เพราะฉะนั้น การโหวตเป็นการทั่วไปมีงดออกเสียงได้” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่าไม่ควรมีการงดออกเสียงในการลงมติถอดถอน เนื่องจากทำให้เกิดความไม่ชัดเจน เหมือนการไม่ใช้สิทธิของตนเอง ได้แก่ นางสาวประภาศรี โอสถานนท์ นายวิชาญ สิริชัยเอกวัฒน์ นายพิเชต สุนทรพิพิธ ดังนี้

นางสาวประภาศรีฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องการงดออกเสียงว่า กลุ่มคนที่งดออกเสียง คือ กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยให้มีการถอดถอน กล่าวคือ

“คนที่ลงมติงดออกเสียงคือคนที่ลงมติไม่เห็นด้วย เสียงไปทางนั้น เพราะผลของคะแนนฟองแต่มันไม่ชัด การลงมติถอดถอนมีผลต่อบุคคล เพราะฉะนั้นการทำความเข้าใจต้องชัดไปเลยการงดออกเสียงเราเข้าใจว่าไม่เห็นด้วยใช่ ถ้าเข้าใจอย่างนั้น แต่สาธารณะเขาเข้าใจอย่างที่เรารู้หรือเปล่า ถ้าคุณบอกลงมติ 80 ไม่เห็นด้วย 90 ต่างกัน 10 เสียง ชัดเสียงข้างมากของวุฒิสภา ให้ไม่ถอดถอน การไม่ลงมติถอดถอนมันเป็นเรื่องของกฎหมายมากกว่า ตามพรบ. คุณมีสิทธิอยู่แล้ว คุณไม่เห็นด้วย เป็นการลี้ภัยถอดถอนสองอย่างเลย กล้า ๆ หน่อย มันกำลังว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จ แต่ถ้านึกถึงคน ๆ เช่น วุฒิมิ 150 งด 80 ที่เหลือเป็น 30 หรือ 40 รับไม่ได้เลย” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายวิชาญฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องการงดออกเสียงว่า

“ที่จริงควรมี 2 คน ตัดสินใจจะบอกว่าคุณก็ไม่ได้หรือกฎหมายให้ใช้สิทธิคุณก็ใช้สิทธิถามว่าแล้วคุณมาทำหน้าที่ตรงนี้ทำไม มันควรตัดสินใจได้ในบางกรณี บางทีงดออกเสียงแม้แต่กฎหมายแต่ละเรื่องมันไม่ควรมีงดออกเสียง ถ้าอย่างนั้นคุณก็ไม่ลงมติไปเลยตั้งแต่ต้น หรือไม่ อยู่ในห้องประชุมหรืออะไรก็ว่าไป แต่ถ้าคุณมาใช้สิทธิแล้วคุณก็ต้องตัดสินใจ จะมาบอกว่างดออกเสียง เพราะกฎหมายมีบังคับว่าจะต้องออกเสียงให้แล้วใช้มติเป็นตัวตัดสินใจคนที่งดออกเสียงมันก็เป็นไปโดยปริยายเข้าข้างอีกฝ่ายหนึ่ง อยู่ที่ตรงที่ตั้ง ต้องมีเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งคนที่งดออกเสียงก็เหมือนคนที่ไม่เห็นด้วย” (สัมภาษณ์วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายพิเชตฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องการงดออกเสียงว่า

“วุฒิสภามีกลุ่ม พอมีการลงมติในกลุ่มจะคุยกันและโน้มน้าวขอกันไปแต่ที่ผมไม่ค่อยจะชอบ คือ ในบางเรื่องไม่ใช่ต้องมีการซักซ้อม เตรียมกันมากมาย ทำไมมีคนไม่ออกเสียงในเรื่องการลงมติในบางเรื่อง โดยเฉพาะในการพิจารณากฎหมาย ถ้าไม่เห็นชอบให้ผ่านก็ให้

ลงไม่เห็นด้วย การไม่ออกเสียงเป็นการไม่ใช้สิทธิของตัวเอง เหมือนไม่มีจุดยืน ไม่มี ความชัดเจน เพื่อว่าคน ๆ นี้ถูกหรือผิดสมควรถอดถอนหรือไม่ควรถอดถอน อันนี้สามารถไม่ออกเสียงได้ เนื่องจากเรื่องนี้ไม่ถูกต้อง กฎหมายไม่น่าจะมี คดออกเสียง การงดออกเสียง หมายถึงอะไร” (สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

ขณะที่ รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎ์ฯ ไม่ได้แสดงท่าทีในลักษณะที่เห็นด้วยหรือไม่กับการงดออกเสียง แต่มีการตั้งข้อสังเกตการงดออกเสียงกับการไม่ลงคะแนน โดยการแสดงเจตนาล่วงหน้าว่าตนเป็นผู้มีส่วนได้เสีย กล่าวคือ

“ผมคิดว่างดออกเสียงกับไม่ลงคะแนน ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ด้วย มันก็เป็นข้อยกเว้นกระบวนการในการกำหนดลักษณะการลงมติแค่ 2 อย่าง พวกนั้นคือข้อยกเว้น แต่พวกนี้อาจถูกนำมาปฏิบัติก็เป็นได้ คนลงมติว่าใช่ 5 คน ไม่ใช่ 5 คน ก็มีคนงดออกเสียง 20 คน แปลว่าท่านไม่ประสงค์จะให้ดำเนินการ บรรดาคะแนนที่เป็นข้อยกเว้น เช่น คนที่ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียง 25 คะแนน คนแพ้แพ้ 10 คะแนน ไม่ลงคะแนน 5 แปลว่าเค้าไม่อยากจะเลือกใครเลย เค้าอาจไม่ประสงค์ให้ดำเนินการ ถ้าเราคิดว่าจะเอาคะแนนงดออกเสียง ไม่ลงคะแนนเข้ามากำหนดในกฎหมายให้ชัดเจน ให้ลงมติไม่หรือถอดถอน แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้ตัดให้ถอดถอนไม่มากกว่าบรรดาคนที่ไม่ลงคะแนน งดออกเสียงถือว่า ถอดถอนไม่ได้ ต้องระวังเพราะคนจะเฮไปงดออกเสียงกัน

เคยมีคนเสนอห้ามงดออกเสียง แต่มันเป็นการไปกีดกันเสรีภาพ ก็ไม่อยากจะออก จะออกอะไรต้องเลือกไปเลยว่ามีผลหรือเปล่า อย่างมาอ้างทีหลังว่าเสียงคุณน้อยกว่าเสียงผมอีกระหว่างการงดออกเสียง ถึงถือว่าเป็นสิทธิของผู้นั้น ก็กับการทำหนังสือตัดตัวเองออก บอกว่าผมเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ผมไม่สามารถทำตัวเป็นกลางได้ ค่าเท่ากันหรือไม่

ถ้าเราบอกว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ผลที่ตามมาคือ ท่านถูกตัดไปเลย ไม่เอามานับเลย ไม่ว่ากฎหมายจะบอกว่าให้เอาเสียงผู้ไม่ลงคะแนนมาคิด ระบบที่บอกว่า งดออกเสียง ไม่ลงคะแนนทิ้งไปเลย เอาออกไปเลย ถ้าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งใจต่างประเทศมีงดออกเสียง โดยทั่วไปการไม่ตัดสินใจแบบนี้ มันไม่ค่อยเกิดขึ้น ฝรั่งเศสไม่ค่อยทำ บ้านเรางดออกเสียงเยอะ ฝรั่งเศสไม่ค่อยมีส่วนใหญ่จะลง ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง นอกจากกรณียกเว้นจริง ๆ ถึงจะงดออกเสียง ไม่ค่อยมี” (สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

ทั้งนี้ รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย ได้แสดงความคิดเห็นดังกล่าวในลักษณะเดียวกับรองศาสตราจารย์ เจษฎ์ฯ กล่าวคือ

“ผมมองไม่ออก เหตุผลของคนที่งดออกเสียงมีได้หลายอย่าง 1. ไม่มั่นใจในข้อกฎหมาย รัฐธรรมนูญที่มีอยู่จริง ไม่อยากตัดสินใจอะไรที่อยู่บนพื้นฐานของความไม่

แนใจ 2. กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯลงคะแนน การลงคะแนนลับ คนกลัวว่าถ้าลงว่าใครผิด ไม่อยากมีบทบาทตรงนั้น สำหรับคนไทยการลงคะแนนเสียงเป็นเรื่อง Safe ที่สุด แต่ผมคิดว่าที่งัดออกเสียงอันเนื่องมาจาก 2 อย่าง การไม่มีข้อเท็จจริงเพียงพอ หรือ การที่ Safe ตัวเองเพราะงัดออกเสียง มีผลต่อการตัดสินใจเสี่ยงข้างมาก 3 ใน 5 ของการลงมติ เอาแค่งัดออกเสียงก็จบแล้ว เช่น การถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น ต้องมาออกเสียงเกินกึ่งหนึ่ง และมติ 3 ใน 4 ให้ออกเกินกึ่งหนึ่ง ถ้าคนไม่มาออกเสียงเกินกึ่งหนึ่งก็ตกแล้ว มันเป็นเรื่องในเดียวกัน” (สัมภาษณ์วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2554)

2) กรณีการลงมติสองครั้ง

กรณีการลงมติสองครั้ง เป็นการดำเนินการของวุฒิสภาภายหลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีให้ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง เพื่อให้วุฒิสภาดำเนินการตามมาตรา 273 ของรัฐธรรมนูญ แต่เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำวินิจฉัยที่ 20/2551 ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2551 ให้ยุบพรรคพลังประชาชน ตามมาตรา 237 วรรคสองของรัฐธรรมนูญฯ ประกอบมาตรา 68 วรรคสี่ เนื่องจากนายชงยุทธ ดิยะไพรัช รองหัวหน้าพรรคพลังประชาชนและกรรมการบริหารพรรคพลังประชาชน กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ทำให้นายสมชายฯ นายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้าพรรคพลังประชาชนถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เป็นระยะเวลา 5 ปี เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามมาตรา 182 (5) ของรัฐธรรมนูญ วุฒิสภาจึงไม่สามารถดำเนินการมีมติถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา 274 ของรัฐธรรมนูญฯ ต่อไปได้ ประธานวุฒิสภาจึงบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม เพื่อแจ้งให้ที่ประชุมวุฒิสภาทราบ ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 12 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันจันทร์ที่ 19 ตุลาคม 2552 แต่ต่อมาได้มีสมาชิกวุฒิสภาขอหารือต่อประธานวุฒิสภาว่า วุฒิสภาควรดำเนินการ เช่นไร หากบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าชกกล่าวหาตามคำร้องขอให้ถอดถอนมิมูล ได้พ้นจากตำแหน่งที่จะให้วุฒิสภามีมติถอดถอนไปแล้ว โดยเห็นควรให้คณะกรรมการการยุติธรรมและการตำรวจ และคณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายประธานวุฒิสภาพิจารณาเสนอความเห็นในประเด็นดังกล่าว

จากนั้น ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 1 (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันจันทร์ที่ 25 มกราคม 2553 ที่ประชุมวุฒิสภาจึงได้มีมติให้ดำเนินการกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯต่อไป ซึ่งถือเป็นการลงมติเกี่ยวกับการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง ครั้งแรก ต่อมา ในการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 15 (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันอังคารที่ 9 มีนาคม 2553 ที่ประชุมได้ลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวของ

วุฒิสภา ก่อให้เกิดการโต้เถียงอย่างมาก ทั้งในแง่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการลงมติสองครั้งดังกล่าว

กรณีการลงมติงดออกเสียง

กลุ่มที่เห็นด้วยกับการลงมติที่มี 4 ประเภท เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิทธิของสมาชิกวุฒิสภาที่จะเลือกลงมติ และเป็นประเพณีปฏิบัติทั่วไปของวุฒิสภาในการลงมติญัตติทั่วไป และเห็นว่ากลุ่มที่งดออกเสียง เป็นกลุ่มที่ไม่แน่ใจในข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าควรมีการลงมติแค่ 2 ประเภท เนื่องจากเห็นว่า ส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มที่งดออกเสียง คือ กลุ่มคนที่งดออกเสียง คือ กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยให้มีการถอดถอน

กรณีการลงมติสองครั้ง มีความเห็นที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากเห็นว่า กฎหมายไม่เปิดช่องให้วุฒิสภาเลือกดำเนินการ วุฒิสภาต้องดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดจนจบกระบวนการแต่มีข้อสังเกตในเรื่องการลงคะแนนสองครั้งว่าแม้เป็นดุลพินิจของวุฒิสภา และการดำเนินการดังกล่าวจะถือเป็นบรรทัดฐานในกระบวนการถอดถอนในอนาคตหรือไม่

ทั้งนี้ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์ นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ นายวิชา มหาคุณ นายชนพิชัญญ์ มูลพฤกษ์ พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นางประภาศรี โอสถานนท์ นางมัลลิกา ลับไพรี รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎ์ โทณวนิก เห็นว่าการดำเนินการของวุฒิสภาในการมีขั้นตอนการอภิปรายและลงมติในที่ประชุมวุฒิสภาว่าจะมีการดำเนินการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งหรือไม่ก่อน มีความไม่เหมาะสม ดังนี้

รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ฯ ได้แสดงความเห็นถึงการลงมติสองครั้งของวุฒิสภา โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นประกอบกับข้อกฎหมายที่ไม่ควรมีการดำเนินการถอดถอนต่อไป ดังนั้น การดำเนินการของวุฒิสภาในการถามมติที่ประชุมสองครั้ง จึงไม่มีความเหมาะสม กล่าวคือ

“เห็นด้วย ถ้าดูจากเนื้อหา เพราะเค้าเป็นนายกฯ ต้องทำยังไงมีความมาล้อมสภาอยู่ มันไม่มีทางอื่น แต่ ป.ป.ช. ชี้มูล ผมไม่เห็นด้วยกับป.ป.ช. ในกรณีของตำรวจด้วย คุณพัชรวาทกับพลตำรวจโท สุชาติ เหมือนแก้ว ที่ถูกร้องให้ถอดถอนด้านวินัย คือ ป.ป.ช. ชี้แต่ผมรู้สึกว่าจะต้องเห็นใจคนที่ปฏิบัติงานในเวลานั้น มันจะทำยังไง ถ้ามีการชุมนุมแบบนั้น ก็ที่สุดเป็นเรื่องทางการเมือง

.....

ผมว่าไม่ อาจมีคนบอก พอถึงข้างหน้าที่จะมีคนยกขึ้นมาอีก วุฒิสภาคนี่ชุดนั้น เคยทำมาแล้ว เห็นว่ามีเสียงวิจารณ์กันอยู่ ว่าทำไม่ได้ ในครั้งหน้าหากมีกรณีเช่นเดียวกันนี้ วุฒิสภาอาจไม่จำเป็นต้องดำเนินการถอดถอนต่อก็ได้ ไม่จำเป็น ชุดใหม่อาจวาง

แนวว่าพ้นแล้วไม่ถอดถอน ที่รัฐธรรมนูญฯบอกว่ตัดสิทธิ 5 ปี ผมว่าต้องเลิก การเขียนแบบนี้ คือนึกอะไรไม่ออกก็ใส่ให้มันหนัก ๆ เข้าไว้โดยไม่คิดถึงระบบ/หลักการ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไปเลย มันไม่ได้คุณ ไม่ใช่ศาล แล้วคนที่โหวตโหวตจากเพียงแค่ว่าได้ฟังเฉย ๆ ซึ่งไม่ใช่คนที่เข้าไปคลุกกับพยานหลักฐานจริง ๆ วุฒิไม่ต้องให้เหตุผลว่าถอดถอนจากอะไร ไม่ใช่ไปใช้เหตุผลทางการเมืองที่ไม่ได้มาตรฐานที่คินัก” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

ทั้งนี้ นางมัลลิกา ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องการลงคะแนนสองครั้งว่าเป็นคุณลักษณะของวุฒิสภา แม้จะเป็นแนวการปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินกระบวนการถอดถอนนายสมาชิกถอดถอนในอนาคต แต่มติของที่ประชุมวุฒิสภามีได้มีผลผูกพันการปฏิบัติของวุฒิสภาชุดอื่น ๆ กล่าวคือ

“มันเป็นเรื่องตามมติ ซึ่งวุฒิสภาได้วินิจฉัยไปแล้วว่ามันสามารถดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งตรงนี้ยังไม่แน่ว่าที่ดำเนินการ วุฒิสภาตีความมันถูกต้องหรือไม่ มีบางส่วนที่ไม่เห็นด้วย ส่วนในเรื่องถอนสิทธิเลือกตั้ง มันน่าจะเป็นคนละประเด็นกัน กรณียุบพรรค เป็นการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกรณีนี้เป็นการตัดสิทธิทางการเมือง ซึ่งบางส่วนเกี่ยวพันกัน แต่ก็ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมือง คือถ้าทำให้มันชัดเจน ในข้อกำหนด มันก็จะดีไม่มีปัญหาในภายหลัง

.....

ตรงนี้ไม่สามารถกำหนดได้ มันก็เป็นเรื่องที่สภาแต่ละชุดจะตีความ แต่ถ้าถือตามหลักทั่วไปเมื่อมีการปฏิบัติแล้วก็ถือเป็นบรรทัดฐานได้ อย่างอาจารย์ หากมีการดำเนินการครั้งหนึ่งถือว่าเป็นประเพณีปฏิบัติได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นอยู่ที่สภาว่าจะเห็นยังไง สามารถกลับมาได้” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายวิชาญฯ ได้แสดงความคิดเห็นกรณีการลงมติสองครั้งของวุฒิสภา ว่า

“ผมคิดว่าควรตั้งหลักใหม่ ให้มีการลงมติ หลาย ๆ อย่างที่สภาชุดนี้ทำ มันเป็นบรรทัดฐานยกตัวอย่างกรณีมาตรา 161 ที่ในสมัย ที่แล้วมีการยื่นกัน มีท่านเรื่องไกรย่นไปก่อน ยุติคดีสมบูรณ์แล้ว แต่ท่านประธานกลับบออีกคดีหนึ่งซึ่งยังไม่ได้ล่ำรายชื่อเลย ส่งอีกอันหนึ่งเป็นยุติช้อน ส่งไปซัก 2 ยุติคดี ให้รัฐบาลพิจารณา รัฐบาลก็บ้ำจ้อออกมาตอบ 2 ยุติคดีนี้ต่อไปนี่ผมไปรวมรายชื่อ 2-3 ยุติคดี แล้วจะมีปัญหาอีกว่า การลงมติโน้นกับยุติคดีนี้ซ้ำกันหรือไม่ คือมันควรมีหนึ่ง เขาก็ไม่ได้ปิดกั้นการอภิปราย เรามีสิทธิอภิปราย ไม่ใช่แค่จำกัดคนเสนอยุติเท่านั้น คนอื่นก็มีสิทธิอภิปราย แล้วมันเรื่อง

เดียวกัน ไม่ใช่คนละเรื่องกัน ผมมองว่าอันนี้คือสิ่งที่เกิดขึ้น เหมือนในเรื่องถอดถอน ถามว่ามาจากกลุ่มไหน มาจากกลุ่ม 40 นั้นแหละ” (สัมภาษณ์วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายวิชาฯ ได้แสดงความคิดเห็นต่อกรณีการลงคะแนนสองครั้งของวุฒิสภาว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจากในการลงมติครั้งแรก วุฒิสภามีมติเสียงข้างมากให้ดำเนินกระบวนการถอดถอนต่อไป ซึ่งถือเป็นผลสำเร็จของการใช้รัฐธรรมนูญ กล่าวคือ

“ไอ้ อันนี้สำคัญมาก เพราะว่าถ้าไม่ทำตั้งแต่แรก ผมก็เกรงอยู่ว่าจะลงมติไม่ให้ไอ้ ถ้าลงมติดังนั้น จะเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรง รัฐธรรมนูญฯเขียนมาให้ใช้แล้ว ไม่ใช่จะทำให้วุฒิสภาอาจถูกตำหนิหรือตั้งข้อหาได้ว่าไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฯจะยิ่งแย่ใหญ่” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

แม้ว่า นายชนพิชญ์ ฯ จะไม่เห็นด้วยกับการดำเนินการของวุฒิสภา แต่ในประเด็นดังกล่าว กลับมีความเห็นว่า วุฒิสภาควรดำเนินการลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนเลย โดยไม่ต้องมาถามมติที่ประชุมวุฒิสภาให้มีการดำเนินการต่อไปหรือไม่ ว่า

“ผมว่าจบไปแล้วก็ไปเลย ไม่ต้องมาถามแล้ว ขั้นตอนของวุฒิสภา OK ว่าสำคัญ วุฒิสภาแล้วส่งให้ ป.ป.ช. ไป ป.ป.ช. มีหน้าที่ทำเรื่องไป ก็จบ แต่ถ้า ป.ป.ช. มีความเห็นมากก็ต้องส่งวุฒิสภาตามสเต็ปของงานไปไม่ใช่ย้อนไปย้อนมา ซึ่งผมคิดว่าวุฒิสภาดำเนินการไปเลยไม่ต้องมาถามอีกว่าดำเนินการได้หรือไม่ เราต้องยอมรับวุฒิสภา ก็คือวุฒิสภา ตรงนี้น่าจะเป็นบรรทัดฐานไปเลย” (สัมภาษณ์วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2554)

ขณะที่ พลอากาศเอก วีรวิทฯ แสดงความไม่เห็นด้วยกับการลงมติสองครั้ง กล่าวคือ

“ผมว่าจริง ๆ มันผิด มันไม่ใช่หน้าที่ที่จะโหวต ผมไม่เห็นด้วย ตัวคนงดออกเสียงไม่ใช่ไม่เห็นด้วย เปิดรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 273 วันนั้นผมอภิปรายค้านว่า ในกรณีนี้รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้ให้อำนาจวุฒิสภาที่จะวินิจฉัยว่าจะรับหรือไม่รับ แต่ให้ดำเนินการไปตามนั้น ผมเสนอแล้ว ผมบอกไม่เห็นด้วยในการดำเนินการ เพราะเราไม่มีอำนาจหน้าที่ ผมว่าวันนั้นหลายคน อยากรงดออกเสียงเยอะ เพราะว่าไม่แน่ใจ รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้ให้สิทธิในการลงมติ คือ บางครั้งพอเราถกเถียงกัน ก็มีคนว่าเรื่องนี้ไม่น่าถกเถียง เรื่องนี้ไม่น่าจะมาถกเถียงกันว่าจะทำยังไง เปิดรัฐธรรมนูญฯอย่างเดียวกันคือ ประธานเปิดให้ลงมติโดยเร็ว ที่นี้ตอนนั้นท่านประธานกึ่ง ๆ ในข้อกฎหมาย ผมถือว่าหัวใจของปัญหาคือ ข้อกฎหมาย แล้วทุกคนก็ปฏิบัติตามนั้นกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯก็คือดำเนินการ

ประเด็นคือความรับผิดชอบของตัวสมาชิกในการศึกษาสำนวนเพื่อใช้วิเคราะห์ให้เกิดความเป็นธรรม” (สัมภาษณ์วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางสาวประภาศรี ฯ ได้แสดงความไม่เห็นด้วยในเรื่องการลงคะแนนสองครั้ง ว่า “น่าจะเอาให้ชัด ไม่งั้นก็จะเป็นศรีธนญชัยกันหมด ดีความเข้าข้างตัวเองทั้งหมด ตกลงมีตำแหน่งในปัจจุบันหรือเปล่า หรือว่าถูกถอดถอน หรือครอบครัวทั้งหมด จะออกหรือไม่ออกก็ถอดถอนไป ไม่เช่นนั้นก็มีปัญหาตลอด” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ฯ ได้แสดงความคิดเห็นว่า การดำเนินการของวุฒิสภาในการถอดถอนแม้ผู้ันั้นจะพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว ควรยึดถือแนวปฏิบัติของวุฒิสภาที่เคยมีการลงมติให้มีการดำเนินการต่อไป เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูล กล่าวคือ

“ผมคิดว่าควรเป็นมาตรฐาน ไม่ควรเป็นผลของแต่ละชุด ต้องหาเหตุผลการมีมติ มตินั้น เนื่องจากที่ความเห็น ผมคิดว่าเรื่องนี้ไม่ควรลงมติ ต้องไปตามศาลรัฐธรรมนูญ ถ้าเป็นผม คิดว่าวุฒิสภาไม่ควรลงมติคือการลงมติ มันมีผลค่อนข้างผูกพัน หรือถ้ามีมติจับทางว่าไม่ต้อง ถอดถอน ก็จบละนะ เป็นบรรทัดฐาน ผมคิดว่า process นี้ ผมไม่ค่อยเห็นด้วยที่วุฒิสภาไป ลงมติ ควรเป็นมติ ควรเป็นการตัดสินใจโดยองค์กรที่มีอำนาจในการชี้ว่าควรเป็นอย่างไร ซึ่งผมไม่แน่ใจ ถ้าไปถามศาลรัฐธรรมนูญว่าได้หรือไม่ ผมว่าได้ เป็นความเห็นที่ขัดกัน แล้วศาลรัฐธรรมนูญบอกว่าได้ อย่างนี้จะให้ถอดถอนได้หรือไม่ พอศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ก็ให้เป็นบรรทัดฐาน แล้วผูกพัน เพราะฉะนั้นหากมีการลงมติแล้วมีการกลับมติ ปัญหาความน่าเชื่อถือของวุฒิสภาก็มีปัญหาอีก

ผมว่ารัฐธรรมนูญไม่สามารถจะเขียนละเอียดมาก กรณีคุณสมชายเป็นกรณีพ้นจากตำแหน่ง ไม่มีคนคิด กรณีลาออก รัฐธรรมนูญเขียนอภิปรายไม่ไว้วางใจ ถ้าคุณลาออกหรือย้าย ตำแหน่งก็ยังไม่พ้น เขียนขนาดว่าถ้าอภิปรายไม่ไว้วางใจ คุณจะยุบสภาไม่ได้ เจตนารมณ์คือไม่ให้มีการตรวจสอบ เพราะฉะนั้นการถอดถอนหมายถึงขั้นของกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ถึงจุดที่ว่า มีหน่วยงานที่พิสูจน์ความผิดแล้วว่าเป็นเหตุแห่งการถอดถอนได้คือ ป.ป.ช. กรณีคุณสมชาย คือ ถอดถอนการดำรงตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่งถอดถอนหรือไม่ ผมคิดว่า วันนี้ต้อง ถามว่าหลักทั่วไปท่านเป็นข้าราชการผิควินัยและผิควินัยด้วย ถ้าท่านลาออกโทษทางวินัย เลิกหรือไม่ เป็นโทษอาญาด้วย เหมือนกันผมว่าบทลงโทษมันมี 2 เรื่อง โทษทางวินัย กับ บทลงโทษทางอาญา กรณีนี้ก็เหมือนกัน” (สัมภาษณ์วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2554)

ทั้งนี้ รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎ์ ฯ เห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวของวุฒิสภามีความไม่เหมาะสม และส่งผลให้การดำเนินการดังกล่าวไม่สามารถใช้เป็นบรรทัดฐานได้ เนื่องจาก

“มันข้ามชั้นไปนิดหนึ่งว่าจะดำเนินการหรือไม่ ควรจะถามว่าทำได้หรือไม่ ถ้าหากว่าเรามาตั้งถามกันก่อนว่าดำเนินการได้หรือไม่ แล้วปรากฏว่าเสียงข้างหนึ่งบอกว่าดำเนินการได้ อีกข้างหนึ่งบอกดำเนินการไม่ได้ เรายังไม่รู้เลยว่าดำเนินการได้หรือไม่ แต่มาถามว่าดำเนินการหรือไม่ มันข้ามชั้นไป ถ้าจะมองว่าดำเนินการได้หรือไม่ แต่บอกว่าได้ครั้งหนึ่งเถียงกันไปมา ลองโหวตดู ลงมติว่าเราเชื่อว่าดำเนินการได้ ต้องมาคุยกัน ต้องยอมรับ จะมาถามกันว่าดำเนินการหรือไม่ สมมุติดำเนินการได้ เป็นเสียงข้างมาก ดำเนินการหรือไม่ ให้เสียงข้างมากมาดำเนินการต่อไป คือ ชั้นที่ 2 พอเอาชั้นที่ 2 มาเป็นชั้นที่ 1 เสร็จดำเนินการ คุยกันไปจนสุดทาง ดำเนินการไม่ได้

.....

ใช้เป็นบรรทัดฐานไม่ได้ เพราะมันตอบ โจทย์ไม่ได้ เพราะมันไม่น่าเชื่อถือ ถ้าเอามาเป็นเคสต่อ ๆ ไป ถ้ามีอันนี้ขึ้นมาอีก น่าจะเป็นสาเหตุ สิ่งที่เราทำคือเหตุโดยตรง ก่อให้เกิดผลลัพธ์โดยตรง ทุกอย่างพิจารณารอบด้านแล้ว ตรวจสอบได้แต่ไม่น่าเชื่อถือ เดียวมันจะกลับมาที่จุดเดิมสมาชิกวุฒิสภาชุดต่อไปก็ไม่แน่ว่าจะใช้วิธีนี้หรือไม่ มองเห็นว่าเป็นความคิดเห็นของกลุ่มนี้เท่านั้น มันก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง ยกตัวอย่างเช่น การดำเนินการของ กกต. กกต. ต้องไปแสวงหาข้อมูล แล้วต้องทำหน้าที่ในฐานะ กกต. ได้มาซึ่ง สว. การเลือกตั้ง สส. มติ กกต. ก็ตาม คนที่ต้องดำเนินการคือ ประธาน กกต. ต้องดำรงตำแหน่งนายทะเบียนพรรคการเมือง จริงๆ นักศึกษาถามพิจารณาอย่างไร พิจารณายากมาก ถ้าคุณมีกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ อยู่ในมือคุณไม่ต้องทำอะไร ไปค้นหาในพรบ.พรรคการเมือง คุณเจอคำว่า ประธาน กกต. ก็ค่านายทะเบียนพรรคการเมืองก็คำ ต่างกันลิบลับ นายทะเบียน สส. สว. นายทะเบียนการเลือกตั้ง นายทะเบียนพรรคการเมืองต่างกันลิบลับ คุณจะเห็นกฎหมายหลายฉบับ คุณต้องพิจารณาสิ่งเหล่านี้ ถ้าคุณพิจารณาไม่ถึงถ้วน กกต. เขียนว่า ดำเนินการหรือไม่ ดำเนินการ จะเสียหายทั้งหมด ศาลรัฐธรรมนูญก็เสียหาย วุฒิสภาที่เช่นกัน ตอนนี้กรณีคุณสมชาย อาจไม่ได้มีความเสียหายในแบบเดียวกัน แต่ถ้าเกิดวุฒิสภาต่อไปทำให้เสียหายแบบนี้เอาผิดกับเค้าไม่ได้ ในขณะที่เค้าดำรงตำแหน่งอยู่ ยิ่งไปกันใหญ่ หรือเค้าออกจากตำแหน่งไปแล้ว ก่อความเสียหายไว้มากมาย ท่านใช้วิธีอื่น เหมือน กกต. ถ้าท่านใช้วิธีแบบนี้ยิ่งไปกันใหญ่ แบบ กกต. หน้าที่ท่านสำคัญกว่ามาก ท่านเป็นผู้ตั้งองค์กรอิสระต้องเป็นคนคอยตรวจสอบ สส. ทั้งหมด ยิ่งเป็นคนตั้งเรื่องถอดถอนต้องพิจารณาให้รอบคอบ

ผมคิดว่าสายตาคณนอก โดยเฉพาะคนที่ได้รับผลกระทบโดยตรง หรือพรรคพวกของคนที่โดนผลกระทบโดยตรงของคุณสมชาย พรรคพวกคุณสมชาย พวกนี้ก็จะเอามาพูดกันต่อได้ แล้วเวลาที่วุฒิสภาทำในเรื่องอื่น พวกนี้จะจับตามอง แต่ถ้ายังข้ามชั้น

อยู่ มาโหวตกันว่าจะทำหรือไม่ ก็โดนอีกเหมือนเดิม เพราะฉะนั้นผมคิดว่า
ลัดขั้นตอนไปนิดหนึ่ง

พูดง่าย ๆ ถ้าวันนี้วุฒิสภาต้องถอดถอนคุณอภิสิทธิ์ ถ้าไม่พิจารณาแบบเดียวกัน
ทำไมคุณสมชาย ซึ่งเป็นคนธรรมดา คุณอภิสิทธิ์ไม่ใช่เหรอ ตายไปตั้ง 9 คน บาดเจ็บ
ไปอีกตั้งเท่าไร” (สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

3.3 ความเหมาะสมของมาตรการและขั้นตอนต่าง ๆ ตามกฎหมายในการลงมติ

ถอดถอน

ในการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของมาตรการและขั้นตอน
ต่าง ๆ ตามกฎหมายในการลงมติถอดถอน นายสมชาย ฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา เป็นการ
สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการลงมติของวุฒิสภา และกระบวนการไต่สวนของ
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดนายสมชาย ฯ กล่าวคือ

1) กระบวนการลงมติของวุฒิสภา

ในกระบวนการลงมติของวุฒิสภา สามารถจำแนกความคิดเห็นของผู้ให้
สัมภาษณ์ในเรื่องดังกล่าวได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เห็นว่ามีเหมาะสม และกลุ่มที่เห็นว่าไม่
เหมาะสม โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

กลุ่มที่เห็นว่า มาตรการและขั้นตอนต่าง ๆ ตามกฎหมายในการลงมติถอดถอน
นายสมชาย ฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา มีความเหมาะสม โดยพิจารณาจากกรอบการยื่นเอกสาร
เพิ่มเติม กระบวนการพิจารณาที่นำระบบถึงลูกขุนมาใช้แต่มีข้อสังเกตว่าวุฒิสภาไม่สามารถหา
พยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ ได้แก่ นายสุรชัย เลียงบุญเลิศชัย นายสมักร เชาวภานันท์ นางประภาศรี
โอสถานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาศิริรัตน์ นางมัลลิกา ลับไพรี นางสาวสุภาวงศ์จิตต
ไตรเทพพิสัย นายศิระ แสงมณี และนางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนการพล ดังนี้

นายสุรชัย ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวโดยพิจารณาในกรอบของการ
ยื่นเอกสารเพิ่มเติม ดังนี้

“ผมว่าเหมาะสมแล้ว คือถูกออกแบบไว้โดยมีการแบ่งแยก นอกจากกระบวนการ
ขั้นตอนในการซักถามแล้ว ผมว่าขั้นตอนและรูปแบบที่กำหนดไว้โดยให้วุฒิสภาถอด
ถอนด้วยผมเห็นด้วยกับกระบวนการถอดถอนครั้งนี้แล้ว ไปแก้ไขในกระบวนการ สิทธิ
การซักถามเพิ่มเติม อย่าจำกัดให้ถามตามคำถาม ก็น่าจะทำให้กระบวนการถอดถอนนาย
สมชาย ฯ นี้ได้ข้อมูลในรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น ทำให้กรรมการมีโอกาสในการเข้าไป
ตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์มากขึ้น ข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์ที่สุดจะ
เป็นประโยชน์กับสมาชิกทั้งหมด เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจโหวต และเรื่องบัตรลงมติ

ควรเหลือแค่ 2 อย่าง คือ ถอดถอนกับไม่ถอดถอน ไม่ควรมึงคอกเสียงเพราะเป็นหน้าที่คนที่ต้องตัดสินใจ คุณเอาตัวออกจากกระบวนการตรงนั้น โดยการไม่ออกเสียง”

....

ส่วนการยื่นเอกสารเพิ่มเติม ไม่ควรเป็นกฎเกณฑ์เด็ดขาดตายตัวหมายความว่า กฎหมายต้องมีหลักข้อยกเว้น คือ หลักต้องมีพยานหลักฐานอะไร ต้องเสนอในชั้น ป.ป.ช. ต้องผ่านกระบวนการไต่สวนใน ป.ป.ช. ทั้งหมดก่อน เนื่องจากไม่เอาหลักฐานไปเสนอในชั้น ป.ป.ช. แล้วเอามาเสนอในกระบวนการของวุฒิสภา เท่ากับว่าไม่ให้อีกฝ่ายได้ตรวจสอบว่าพยานหลักฐานอะไร ต้องเสนอให้ชั้น ป.ป.ช. ต้องผ่านกระบวนการไต่สวนในป.ป.ช. ทั้งหมดก่อน เนื่องจากว่าไม่เอาหลักฐานไปเสนอในชั้นป.ป.ช. แล้วเอามาเสนอในกระบวนการของวุฒิสภา เท่ากับว่าไม่ให้อีกฝ่ายได้ตรวจสอบว่าพยานหลักฐานนั้นมันถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องความจริงมันคืออะไร มันเป็นปัญหามาไปสู่ข้อเท็จจริงที่ยังไม่สิ้นสุด ผมว่าหลักควรเอาหลักฐานทั้งหมดไปส่งในชั้น ป.ป.ช. เพื่อให้ ป.ป.ช. มีโอกาสตรวจสอบหลักฐานจริงเท็จแค่ไหน รับฟังได้หรือไม่ได้ หรือเชื่อมโยงไปสู่คนภายนอกหรือผู้มีส่วนได้เสียกับพยานหลักฐานอ้าง จะได้เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกซึ่งมีส่วนได้เสียเข้ามานำเสนอ แต่ควรมีข้อยกเว้นว่าในหลักฐานที่เพิ่งพบ อย่างนี้เอามาเสนอได้ และต้องไม่ตัดสิทธิป.ป.ช. ที่จะหาพยานหลักฐานอื่นที่หักล้างหลักฐานที่คุณนำมาแสดงภายหลัง อย่างนี้ทำให้กระบวนการถอดถอนมีความเสมอภาค ทุกฝ่ายสู้คดีซึ่งกันและกัน จะทำให้ทุกฝ่ายมีโอกาสเสนอพยานหลักฐานของตัวเองได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้าให้เสนอเพิ่มเติมโดยไม่มีหลักเกณฑ์ อันตราย เพราะจะเปิดช่องให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเก็บพยานหลักฐานไว้ แล้วเอามาเสนอภายหลังให้อีกฝ่ายหนึ่งตั้งตัวไม่ได้ ทางกฎหมายเรียกว่า โจมตีกันด้วยพยานหลักฐาน ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียเปรียบกัน” (สัมภาษณ์วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายสมักรฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความเหมาะสมดังกล่าว โดยเฉพาะกรอบกระบวนการพิจารณาในระบบลูกขุนที่วุฒิสภานำมาปรับใช้ ว่า

“ผมคิดว่าไม่มีปัญหา เหมาะสม เพราะว่าเรื่องนี้ที่มีปัญหาและอุปสรรคคือ การตีความว่าคุณสมชายฯ ออกและตาย วันนี้อยู่ก็พิจารณาไปตามนี้ แต่ปัญหาที่ว่า มันมีกระบวนการที่ว่า คำลาออกก่อน มาตรการทางกฎหมายจะแก้ไขยังไง ถ้าคำลาออกก่อน อันนั้นถูกขับไล่ก่อน ท่านสมชายออกตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตรงนี้ในทางกฎหมาย จะไม่ให้มีปัญหาคำความเห็นแตกต่างกันออกไป มาตรการทางกฎหมาย

ต้องให้ชัดเจนว่า ไม่ว่าศาลตัดสินออกหรือไม่ออก ฟ้นหรือไม่ฟ้นสภาพไปแล้ว ก็ให้มีผลบังคับ ซึ่งเราต้องแก้ไขให้ชัดเจน

ส่วนข้อบังคับที่กำหนดให้ในการพิจารณาของวุฒิสภา ที่ให้ใช้กระบวนการคล้ายกับการพิจารณาของศาล และระบบลูกขุนบางส่วน ใช้ได้นะ เพราะไม่มีส่วนไหนที่ดีกว่านี้ ระบบของศาลมีอยู่ แต่ระบบของศาลที่เราจะเอามาใช้ ควรจะใช้กฎหมายที่ชัดเจน ไม่ใช่มาใช้โดยอนุโลม ให้ระบุให้ชัดเจน คือ เมื่อออกมาแล้วกระบวนการอย่างนี้ เราต้องมีข้อบังคับฯ ให้ชัดเจน แก้ไขให้สอดคล้องกับการพิจารณาที่พูดกันตามหนังสือคือ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากชุดแรกมันควรเอาปัญหาตรงนั้นมาร่างเป็นระเบียบหรือข้อบังคับฯ ให้ชัดเจน ไม่งั้นลำดับต่อไป ชุด 2 ชุด 3 จะมีปัญหาอีก ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เค้าวางกรอบไว้แต่กรอบไม่ชัดเจน เอาวิ.แพ่งมาใช้ ต้องมาจัดการให้ชัดเจน สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องมาดำเนินการ เอาส่วนที่ดีส่วนที่เสียหรือข้อบกพร่องมาดำเนินการถอดถอนนายสมชายฯ พิจารณาแล้วกฎหมายที่นำมาใช้มันถูกต้อง ชัดเจนหรือไม่ เอามาจัดการร่างเป็นข้อบังคับให้มันเรียบร้อยไปซะ

อย่างกรณีการรับฟังพยานหลักฐานเพิ่มเติม ป.ป.ช. อันนี้ ไม่ใช่ เมื่อรับแล้วมีสิทธิที่จะยื่นหรือไม่ เราไม่ให้ แต่ในการพิจารณาของศาลตามวรรคสาม วรรคสี่ ถ้าหากว่ายื่นมาเลยกำหนดเวลาที่ยื่น ก็ต้องขออนุญาต โดยทำว่าเพื่อความยุติธรรมของทั้ง 2 ฝ่าย อย่างนี้เราก็เอาเข้ามาได้ สมมติถ้าเกิดเอกสารชุดนี้ ผู้ถูกกล่าวหาเค้าไม่รู้ว่ามีอยู่ในชั้น ป.ป.ช. หรือว่าจะตัดสินแล้วเค้าไปเจอเอกสารที่หักล้างข้อมูลเค้าได้ทั้งหมด ไม่ควรเอาข้อต้องห้ามของกฎหมาย เอามาห้ามเค้า เพราะใครจะไปรู้ พวกนี้ไม่ใช่ นักกฎหมายเหมือนกัน นักกฎหมายก็ใช้ว่าจะรู้ทุกคน เรามาเห็นว่าอันไหนทำให้เปลี่ยนแปลงก็รับเข้ามาที่เราจะวินิจฉัยหรือไม่อยู่กับดุลพินิจของพวกเค้าเอง” (สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางสาวประภาศรี โอสถานนท์ ได้แสดงความเห็นด้วยในเรื่องความเหมาะสมของมาตรการตามกฎหมาย แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยในการดำเนินการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง กล่าวคือ

“ในการลงมติ สมควรเป็นลับ แต่ทุกคนมีเอกลักษณ์ของตัวเอง คุณคิดยังไงไม่มีการตรวจสอบ การลงมติก็นิ่งไปเลย เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องของการเมืองแน่นอน ถ้าลงแล้วบอกว่าผมลงมติ ผมไม่ลงมติ ต่อไป เช็คบิลทีหลังว่าไง ถูกเช็คบิลทีหลัง ส่วนมาตรการทางกฎหมาย รวมถึงขั้นตอนในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภา ก็ มีความเหมาะสม ขั้นตอนค่อนข้างกระชับ เท่าที่อ่านในเอกสารที่ได้มา ขั้นตอนค่อนข้าง กระชับ เข้าใจง่าย

แม้ว่าจะเป็นครั้งแรก ที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาดำเนินการ ตามกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯตรงนั้น คิดว่าโอเค

ส่วนกรณีที่เขากระบวนการทางศาล ทางลูกขุนเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นวิธีการที่ท่านประธานชี้แจงในห้องประชุมซึ่งถือเป็นแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่จะต้องทำ ท่านที่เป็นศาล ท่านจะรู้ว่าระบบลูกขุนกับระบบการ ไล่สวนมันแตกต่างกันยังไง บอกว่าวิธีการถอดถอนต้องเป็นระบบลูกขุนก็ถูกแล้ว ที่ท่านชี้แจงแนวทางตรงนี้เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องดำเนินการตามที่ท่านเสนอ และมีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้ ถ้าเราไม่มีไกด์ เราก็คงทำอะไรไม่ได้ เพราะเราไม่เคยใช้ตัวนี้มาก่อน

ส่วนในอนาคตเกิดมีการถอดถอนบุคคลขึ้นมาอีก ขึ้นตอนตามกฎหมาย ตามข้อบังคับฯตามระเบียบ หรือระเบียบที่ท่านประธานใช้แนวทางของลูกขุน ก็มองว่าระบบนี้น่าจะสร้างความยุติธรรมได้ ในระดับหนึ่งสำหรับผู้ที่ถูกกล่าวหาและผู้ที่ถูกกล่าวหา เพราะว่าทั้งสองฝ่ายสามารถเข้ามาชี้แจงในประเด็นซักถามของวุฒิสภาที่ได้ทำประเด็นซักถามให้กับทั้งสองฝ่าย เป็นการเปิด เหมือนสองทาง เหมือนการสื่อสารสองทาง” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

อย่างไรก็ตาม นางสาวประภาศรีฯ ได้ตั้งข้อสังเกตในส่วนของกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯทางกฎหมายที่ให้รับฟังจากรายงานของ ป.ป.ช. โดยวุฒิสภาไม่มีสิทธิแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมว่า

“มันควรหาหลักฐานอื่นเพิ่มเติมมากกว่า อาจไม่ได้ไปในสำนวนของ ป.ป.ช. แต่หมายความว่าไปเป็นข้อมูลในการตัดสินใจให้กับวุฒิสภา ซึ่งเราไม่ต้องไปเกี่ยวกับสำนวน ป.ป.ช. เพราะสำนวน ป.ป.ช. นั้น เป็นหน้าที่ของเขาอยู่แล้ว ในส่วนของหลักฐานเพิ่มเติม เป็นลักษณะให้ข้อมูล ให้สมาชิกได้มีการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ ข้อมูลเพิ่มเติม” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความเหมาะสมฯ ว่า “ผมว่าเหมาะสม ดีแล้ว รัฐธรรมนูญฯเขียนไว้แค่นี้ วุฒิสภาต้องพยายามทำให้ระบบหรือกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯมีความน่าเชื่อถือ และจะให้น่าเชื่อถือก็ต้องหาหลักเกณฑ์ในการประกันโอกาสของคนที่ถูกถอดถอน ให้มีโอกาสได้โต้แย้ง/ชี้แจงเต็มที่ และมีกระบวนการในการรับฟัง รวมทั้งฝ่ายที่กล่าวหา กระบวนการที่เดินไปตามกฎหมายในที่สุด ได้รับความจริงของเรื่อง หรือทำให้ประกันสิทธิในการรับฟังมันดีทั้งนี้ แต่

การแก้ไขรัฐธรรมนูญให้ชัดเจน กรณีต้องมาถอดถอนคนที่ลาออกเสียเวลา เป็นเรื่องตลก” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นางมัลลิกาฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความเหมาะสมฯ ว่า

“ขั้นตอน โอเค ที่พิจารณา คือ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไปแล้ว แต่ในชุดที่แล้วไม่ให้เพราะเปิดไว้ตามช่อง ช่องแรกคือ ป.ป.ช. ไม่รับ ช่องที่สอง ตอนที่อยู่ ป.ป.ช. เขาไม่ทราบว่ามีหลักฐานตรงนี้อยู่ ถ้ารับอันเดียวก็จะไม่ตรงกับข้อบังคับฯ ควรมีการแก้ไขข้อบังคับฯ ในเมื่อข้อบังคับฯ เปิดช่องให้เขา แต่เขาไม่รับต้องให้ความเป็นธรรม คือเปิดช่อง แต่เป็นไปตามมติที่ประชุม

แต่ถ้าที่ประชุมมีมติให้รับ ถ้าอย่างนี้ต้องคุณเป็นกรณีไป ข้อบังคับฯ เปิดช่องเราต้องมาคิดว่าควรแก้ไหนเพราะเค้าให้อำนาจที่ประชุมพิจารณาอยู่ดี คือเปิดช่องจริงแต่ก็ต้องแล้วแต่ที่ประชุม ถ้าที่ประชุมเห็นว่าจะวุ่นวายมาก แต่ถ้าเป็นหลักฐานที่สำคัญจริง ๆ อาจจะยอมก็ได้

ในหลักทั่วไปของกฎหมาย สมมุติบทของกฎหมายคือการรอนสิทธิหรือมีโทษที่เป็น การ ร้ายแรงต่อผู้ถูกกล่าวหา ปกติข้อกฎหมายต้องเขียนให้ชัดเจนแล้วก็ฟังงไม่มีทางบิด เป็นอย่างอื่น ถ้ามันเหมือนกับข้อบังคับฯของเราจะไม่เป็นไปตามหลัก good governance มองอย่างนั้นได้หรือไม่ เพราะถ้าเป็นการให้คุณให้โทษคนต้องชัดเจน ในข้อกฎหมาย ในความคิด อย่างในกฎหมายอาญาถ้าไม่มีการกำหนดโทษเอาไว้ ก็ไม่ถือเป็นความผิด ยกประโยชน์ให้จำเลยไป อันนี้มันน่าจะทำได้ทำเพราะสิ่งที่คุณทำให้คุณโทษคนรุนแรงในอนาคตต่อไปแต่ละสภาอาจจะไม่เหมือนกันก็ได้ การพิจารณาต้องได้ความชัดเจน ถ้าหลักฐานไปไม่ถึง ก็ยกประโยชน์ให้จำเลย” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นางสาวสุภางค์จิตตฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความเหมาะสมฯ ว่า

“คิดว่าเหมาะสมแล้ว มันเป็นกระบวนการเราเป็นผู้ปฏิบัติ เราเป็นวุฒิสภาไม่มีสิทธิที่จะมาขอเท็จจริงเพิ่มเติมจากของป.ป.ช. อันนี้เป็นหลักการ ที่นี้กระบวนการก็คือการลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน แจกสำนวนไปแล้วพิจารณาสำนวนเลยว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย แล้วนัด ลงมติเลยได้ด้วยซ้ำ แต่ก็ยังมีกระบวนการที่วุฒิสภาคิดค้นมาเพื่อให้เกิดความยุติธรรมขึ้น คือ เอาหลักความยุติธรรมมาใช้กับกระบวนการไม่ใช่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้ใช้แล้ว ก็ใช้สำนวน ในการลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนเลย ยังมีการให้ยื่นพยานหลักฐานเพิ่มเติมมาให้วุฒิสภาศึกษาเพิ่มเติม และให้ตั้งประเด็นซักถามที่คุณยังคาใจอยู่ ที่คุณอ่านแล้วมันยังไม่ครบถ้วน เป็นการออกแบบมา กระบวนการกฎหมายก็มีอยู่แล้ว

มันไม่เย็นเยื่อ ไม่ยาวเกินไป คือ ป.ป.ช. ใช้เวลาสอบข้อเท็จจริงไปแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง เกือบปีแล้ว ส่งกลับมาให้วุฒิสภา เพราะฉะนั้น การดำเนินการแค่ปลายมกราคม แล้วลงมติ คิดว่ามันสอดคล้อง ถูกต้อง” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายศิระฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความเหมาะสมฯ ว่า

“ก็กฎหมายกำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ลงมติถอดถอนเอาคนออกจากตำแหน่ง แล้วเจตนาธรรมณ์ของรัฐธรรมนูญก็ต้องการให้มีการคานอำนาจด้วย ไม่ให้วุฒิสภาใช้อำนาจเกินขอบเขต การทำหน้าที่นี้ ก็ต้องพิจารณารายงานของ ป.ป.ช. เป็นหลัก ต้องมีคนที่ทำหน้าที่ในกระบวนการได้ส่วนให้วุฒิสภา วุฒิสภาก็ต้องพิจารณาตามการชี้มูลของ ป.ป.ช. ผมว่าที่ทำมาก็เป็นไปตามหลักการนี้ ก็ถูกต้อง” (สัมภาษณ์วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2554)

นางสาวสมลักษณ์ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความเหมาะสมฯ ว่า

“มันก็เหมาะสมนะ เพราะเป็นการให้โอกาสผู้ถูกยื่นถอดถอน และผู้ที่ดำเนินกระบวนการได้ตอบคำถาม ได้มีโอกาสชี้แจงข้อเท็จจริง เหตุผลต่าง ๆ ตามที่ถูกกล่าวหาพอสมควร... เห็นว่าเป็นไปตามหลักการตรวจสอบแล้ว เพราะได้มีการส่งสำนวนให้วุฒิสภาตรวจสอบ ข้อเท็จจริงก่อนการลงมติ และได้มีการดำเนินการมาตรา 271 272 273 และการลงมติเป็นไปตามมาตรา 274 คือ มีการลงคะแนนโดยวิธีลงคะแนนลับ และเมื่อวุฒิสภามีมติด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในวุฒิสภาก็ไม่ถอดถอน ก็ถือว่าถูกต้อง... เพราะถ้าร้องตามมาตรา 157 ในเรื่องการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนายกฯ รองนายกฯ หรือนครบาล ต้องไม่ดำเนินการอะไร แต่การสลายการชุมนุมมีขั้นตอนชัดเจน ขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนด ตามแผนกรกฎ 48 เมื่อมีการชุมนุมปิดล้อมรัฐสภา นายกฯ สั่งเปิดทาง ไม่ได้ เป็นการใช้อำนาจผิดจากแผนกรกฎ 48 ไม่เข้าเจตนาตอนแถลงนโยบายเหมือนกัน เริ่มจากการตั้งคำถามว่าเลื่อนการแถลงนโยบายได้หรือไม่ ตกลงเลื่อนไม่ได้ เปลี่ยนสถานที่ประชุมได้หรือไม่ เปลี่ยนไม่ได้ เพราะฉะนั้นต้องถือว่าไม่มีเจตนาพิเศษที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ชุมนุม เป็นเหตุเกิดก่อน มีคนถามว่า จะเปิดทางได้หรือไม่ ถ้าเปิดทางจะเกิดการปะทะ นายกฯ จึงให้มีการประสานกับสำนักพระราชวัง ขอเปิดทางด้านหลังแล้ว นายกฯ ก็ออกจากสภาทางวิมานเมฆ ให้ส. มารับ คิดว่าเสียงของวุฒิสภาส่วนใหญ่จะมองตรงนี้ มีเหตุผล มีน้ำหนักเสียงข้างมากจึงไม่เห็นด้วยกับการลงมติให้ถอดถอน” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

กลุ่มที่เห็นว่า มาตรการและขั้นตอนต่าง ๆ ตามกฎหมายในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา ไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีความไม่สมบูรณ์ และมีข้อสังเกตเรื่องระยะเวลาของคณะกรรมการซักถามว่าน้อยเกินไป ได้แก่ นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ นายวิทยา อินลา พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นายจ่านงค์ สวมประจำ รองศาสตราจารย์ จิราพร ลิ้มปานานนท์ นายวิชา มหาคุณ นายสุทธา พิมาลัย นายพิเชต สุนทรพิธ และนายศิวัช แสงมณี ดังนี้

นายวิชาญฯ ได้แสดงความไม่เห็นด้วยในเรื่องความเหมาะสมในการดำเนินการฯ ว่า

“มันเป็นกระบวนการใหม่ เราไม่เคย ผมมองเรื่องนิติศาสตร์พอใช้ได้ ปัญหาในแง่ของเรื่อง กฎหมาย คือ ผมไม่ได้เรียนกฎหมาย แปลกใจว่านักกฎหมายตีความกันอย่างไร ถ้าเรามองการตีความในคดีกว้าง ๆ คดีใหญ่ ๆ ที่ผ่านมา ตีความโดยลี้มเจตนาธรรมณ์ ของกฎหมาย สมัยก่อนอาจารย์บอกว่า ต้องดูเจตนาธรรมณ์ของกฎหมาย แล้วลงไปประเด็นมาตรา แล้วลงไปประโยค วลี แต่วันนี้ ตีความโดยไม่สนใจว่าเจตนาเป็นอย่างไร ตัดตอนเป็นส่วน ๆ ปัญหาคือ การตีความกฎหมายให้เป็นประโยชน์กับตัวเอง มากกว่าผมไม่โทษรัฐธรรมนูญฯ แต่ทำไมเราต้องมาตีความทุกตัวอักษร อันนี้ปัญหาคือเราเอาความรู้สึกเข้าไปจับ แล้วไม่ได้มองถึงหลักการเบื้องต้น ผมจึงว่านักกฎหมายทั้งหลายจะเอาอะไรเป็นหลัก ถ้าศาลสูง ศาลรัฐธรรมนูญ อะไรต่าง ๆ มามองประเด็นเล็ก ๆ แทนที่จะมองในภาพกว้าง ผมไม่ตี กฎหมาย ผมตีเรื่องตีความ

แต่ถ้าหากจะกำหนดให้ประธานวุฒิสภามีอำนาจใช้ดุลพินิจก่อนว่า หากมีมูลจึงจะส่งสำนวนให้ ป.ป.ช. กฎหมายก็ไม่เปิดโอกาส คือ เรามีหน้าที่แค่บรูชไปรษณีย์เท่านั้นเอง ในทางกฎหมาย จะมีประเด็น ก็คือตรวจสอบรายชื่อว่าเป็นรายชื่อที่แท้จริง ตอนนั้นไม่ทราบว่ามีหรือเปล่า โอเคเราไม่มี ทางเลือก เราเป็นช่วงแรกบรูชไปรษณีย์ ช่วงที่สองกลับมาพิจารณา คือตัวข้อเท็จจริงอยู่ที่ตัว ป.ป.ช. อยู่แล้ว ถ้าเราทำหน้าที่ตรงนั้นก็จะต้องกับ ป.ป.ช. แต่แง่ของการสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติม ในเมื่อเราจะลงโทษเขา จะบอกว่าเขาคืนซ้ำ ทั้งที่อยู่ในกระบวนการพิจารณา ผมว่าทุกวันนี้ แม้แต่ศาลยังบอกว่ามีหลักฐานอะไรใหม่ พิพากษาไปแล้ว ตัดคุกไปแล้ว อย่างคดีเซอร์เียน สามารถพลิกคดีขึ้นมาได้ เราควรให้เวลาเขา” (สัมภาษณ์วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายวิทยาฯ ได้แสดงความไม่เห็นด้วยในเรื่องความเหมาะสมในการดำเนินการฯ
ว่า

“อันนี้ผมไม่ค่อยเข้าใจเหมือนกัน ระบบการไต่สวนของศาล แต่ผมมองว่าถ้าเข้ามา
ในสภา การถอดถอนถ้ามาถึงสภาแล้ว โอกาสที่จะถอดถอนมันยากมาก ถ้าไม่ร้ายแรงจริง ๆ
เพราะงั้นคนไทยมีระบบสงสาร ระบบอะไรอยู่ ในต่างประเทศผู้นำจะมีความละเอียด
สังคมีระบบ *sanction* ที่จริงถ้าจะทำตรงนี้ได้ต้องแยกให้ได้ ผิดคือผิด ถูกคือถูก トラบ
ใดก็ตามที่คุณแยกตรงนี้ได้ ระบบถอดถอนบ้านเราก็ไม่มีความสำเร็จ

จริง ๆ แล้ว ผมว่าควรใช้ระบบศาลรัฐธรรมนูญ เช่น กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญทำ
หน้าที่ ป.ป.ช. ไม่เหมาะสม สังคมไทยไม่ได้แยกอำนาจ 3 ฝ่าย ไม่ทำตามหลักการแยก
อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ กับตุลาการ แยกออกจากกันไม่ได้ เรื่องนี้ให้ฝ่ายตุลาการทำ
น่าจะเหมาะสมกว่า ผมเชื่อว่าบ้านเราไม่มีการถอดถอน เหมือนนายกฯ สมัยก่อน ถ้าเข้ามา
ถอดถอนในวุฒิสภาก็ไม่มีใครถอดถอนหรอก ในต่างประเทศการถอดถอน อย่างญี่ปุ่น เกาหลี
เค้าไม่ถอดถอน ในสังคมระบุว่า ถ้าคุณทำผิดสังคมจะลงโทษ ญี่ปุ่นมีการฆ่าตัวตายแต่บ้าน
เราไม่มีแบบนี้

ระบบไต่สวนของศาล มีระบบสู้กันอะไรกันต่าง ๆ เอาเอกสารมาได้ แต่เวลานั้นก็มี
จำกัดแล้วคนก็ไม่รู้เรื่อง แต่นี้วุฒิสภาต้องใช้เอกสารของ ป.ป.ช. แล้วป.ป.ช. ก็มีระบบ
เกื้อหนุน เพราะเราก็ได้พิจารณาแต่ต้น ว่าเราต้องพิจารณาตามนี้ พิจารณาตามเอกสาร
ของป.ป.ช. แต่ถ้าเป็นศาล ผมว่าระบบน่าจะดีกว่า

ผมคิดว่า การไต่สวนมันก็ ok แต่กรณีการถอดถอนคุณสมชาย การชี้มูลความผิดมัน
ไม่ชัดเจน ก็เป็น *case* การคอร์รัปชัน ผมว่าก็ ok แต่กรณีคุณสมชาย นี้มันไม่ชัดเจน ใน
แง่ของการร้องเรียน แต่ผมว่าวิธีการทำงานของ ป.ป.ช. ก็ยัง ok แต่คนที่กล่าวหา คือ คนที่มี
อคติ” (สัมภาษณ์วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายพิเชตฯ ได้แสดงความไม่เห็นด้วยในแง่ของกฎหมายที่ไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ
“ในเมื่อผมไม่ใช่ นักกฎหมาย ผมคิดว่ารัฐธรรมนูญมีช่องโหว่เยอะหลายประการ เอา
ง่าย ๆ ส.ว. สรรหาที่จะหมดเขตต้องอยู่ต่อไปขึ้นไหน อยู่ให้ครบวาระการดำรง
ตำแหน่งหรือลาออกก่อนพ้นวาระได้ ไม่มีความชัดเจนเลย ผู้ร่างรัฐธรรมนูญเองหลาย
คน ก็พูดไม่ตรงกัน เขียนขัดกันเอง อย่างในกรณีรัฐธรรมนูญฯ ไม่ชัดเจน ถ้าเขียนให้
ชัดเจนก็ลำบาก ไม่ควรเขียนละเอียดคียบ เมื่อไม่มีความชัดเจนก็ต้องมีศาลรัฐธรรมนูญ
ตีความ มีแง่ขัดข้องว่าศาลรัฐธรรมนูญ ไม่รับ จนกว่าจะมีเรื่องเกิดขึ้นแล้ว ถึงจะให้ศาล
รัฐธรรมนูญพิจารณาได้ เราอ่อน มันมัด มือตัวเอง ทำไมไม่ป้องกันก่อนที่จะแก้ไข ถ้าเปิด

ช่องในความไม่แน่ใจของตัวบทกฎหมาย หรือศาลรัฐธรรมนูญ ได้ เพื่อปฏิบัติให้ถูกต้อง มันน่าจะดีกว่า ผมว่ากระบวนการทั้งหลายเหล่านี้ของ โทว์ นำปรับปรุง การปรับปรุงต้องให้นักกฎหมายมานั่งสัมมนากัน เอาข้อกฎหมายแต่ละข้อมาเรียงกัน เช่น อายุของ ส.ว. สรรหา มาเรียงหาข้อยุติให้ได้

ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งไป หรือลาออกเอง โดยไม่มีคำสั่งศาลให้ยุติบทบาททางการเมือง เว้นวรรค 5 ปี กระบวนการถอดถอนนี้ต้องทำ ต้องทำแน่นอน การถอดถอนของวุฒิสภาคลุม 2 เรื่อง ถ้าท่านชิงลาออก ไม่อยู่ในตำแหน่ง แต่ท่านต้องเว้นวรรคการเมือง จะต้องทำ

กรณีที่ท่านสมชายอ้าง เมื่อ ป.ป.ช. ปิดสำนวนว่ามีพยาน เอกสารต่าง ๆ ภายหลังแต่วุฒิสภา มีข้อจำกัดสามารถรับฟังตรงนี้ได้อีก คิดว่าเมื่อมาชี้แจงในที่ประชุมน่าจะเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายนำพยานเพิ่มเติมมาชี้แจง ผมดูเจตนาของรัฐธรรมนูญว่าเรื่องนี้ขัดแย้งหรือไม่ กรณีมีการขัดแย้งกัน โดยวุฒิสภาได้กลับไป ป.ป.ช. การเปิดโอกาสให้ซักถาม ป.ป.ช. และผู้ถูกกล่าวหาได้ซักถามเพื่อการตัดสินใจ ไม่ใช่ซักถาม เพื่อได้กลับไป แต่ถ้าไปกำหนดให้วุฒิสภาแสวงหาข้อเท็จจริงได้อีก ถ้าเราแสวงหาข้อเท็จจริงอีกจะไปขัดกับ ป.ป.ช. 2 องค์กร ถ้า ป.ป.ช. ชี้มูล เรบอกไม่ใช่ ยุ่งเลยรัฐธรรมนูญกำหนดให้เราทำแบบนี้ถูกต้อง” (สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

พลอากาศเอก วีรวิทฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความไม่เหมาะสมเฉพาะในส่วนของเงื่อนไขเวลาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการซักถามซักถาม กล่าวคือ

“ปัญหาตรงนี้ ในชั้นการดำเนินการของกรรมการซักถาม ข้อจำกัดอย่างเดียวคือเรื่องเวลา กรอบของเวลาที่กำหนด เขียนไว้ในข้อบังคับ น่าจะมีเวลาให้กรรมการซักถาม เตรียมประเด็น ซักถาม 5-7 วัน เพราะถ้าผมจำไม่ผิด มีเวลาแค่ 2-3 วัน ซึ่งน้อยมากเราทำทั้งวันทั้งคืน สาเหตุคือเราได้ให้เพื่อนสมาชิกกดดันซักถามที่เราพยายามสรุปประเด็นซักถาม ที่หลากหลายของเพื่อนสมาชิกมาเป็นข้อซักถาม มาจดประเด็น ซึ่งเวลาตรงนี้ก็อาจจะมี ข้อจำกัด คือ ในกรณีคุณสมชาย เราไม่ได้ประเด็นซักถามที่สมบูรณ์ เรามองจากสำนวน เอกสารเพิ่มเติม กรณีนี้เราสามารถที่จะมองในเรื่องของระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ส่วนที่กรรมการซักถาม ทำตามกรอบในการซักถาม เราถือว่า อำนาจนายกรัฐมนตรีจะต้องปฏิบัติ ตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีความรับผิดชอบของนายกรัฐมนตรี ท่านได้ดำเนินการปฏิบัติอย่างไร ตัวท่านมีเวลาเพิ่มขึ้นอีกนิดหนึ่ง เพื่อจะทำให้ความละเอียดรอบคอบของการตั้งกระบวนการซักถามให้สมบูรณ์ขึ้น แต่ยังมีอีกจุดหนึ่งคิดว่า การซักถามต่อเนื่องคือในครั้งนั้น เราตั้งเอาไว้ว่า การซักถามจะซักถาม

ต่อเนืองได้ มีคำถามในการปฏิบัติผู้ถูกกล่าวหาที่พยายามเลี้ยง เป็นธรรมดา เราจะสร้าง สมมุติฐานว่าท่านไม่เข้าใจคำถาม เพราะฉะนั้นเราจะถามซ้ำ ในประเด็นเดิม ท่านเลือกที่จะตอบไม่ตรง พอท่านตอบไม่ตรง ผู้ซักถามจะถามนอกประเด็น ที่ตั้งไว้ มันก็จะไม่ได้ ถ้าคนที่มีความคุ้นเคยกับการไต่สวนทางกฎหมายจะได้เปรียบเพราะรู้ ข้อกฎหมายแล้วก็เรียบเรียง ไม่มีมีแนวทางและไม่รู้เกม ก็อาจจะตอบ อันนี้เป็นจุดอ่อนในการซักถาม เพราะว่ามีข้อบังคับฯและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนว่า กรรมการซักถามจะซักถามได้ เฉพาะประเด็นที่เตรียมมาไม่มีความชัดเจน คือ คำซักถาม คำถาม จะเปิดให้ผู้ถูกซักถาม ได้รู้ ก่อน ในครั้งที่ผ่านมาระยะไม่ให้รู้ แต่ในทางปฏิบัติผมสังเกตว่าเราจะ list ให้ อันนี้ มันจะเป็นจุดอ่อนของระเบียบว่ากรรมการซักถาม ถ้าใครหาข่าวไม่ได้ 2 ฝ่าย ระหว่างผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา คนหนึ่งรู้อีกคนหนึ่งไม่รู้ ซึ่งมันจะมีที่เกิเกิดขึ้นในประเด็นซักถาม เราจะให้ ผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหารับทราบประเด็นคำถามที่เราจะถาม หรือไม่ กรรมการซักถาม ก็คิดเห็นว่าไม่มีระเบียบ ในขณะเดียวกันเราก็บอกว่า เรื่องนี้มันไม่เป็นธรรม กับฝ่ายนั้น ที่ไม่มีข้อกำหนดที่จะให้ทั้งฝ่ายทราบ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้ง 2 ฝ่าย ถ้ากรรมการซักถาม ทำประเด็นซักถามเสร็จแล้ว จะได้ส่งหรือจะถือว่าเป็น ความลับ

กรณีข้อบังคับการประชุมวุฒิสภากำหนดไว้ว่าการพิจารณาของวุฒิสภา เราต้องใช้ จำนวนของ ป.ป.ช. เป็นหลักแต่มันก็มีช่องทางที่ให้ผู้ถูกร้องคือ คุณสมชาย ยื่นเอกสารเพิ่มเติมได้ ซึ่งในชั้นนั้น จำได้ว่ามีการยื่นเพิ่ม และมีเสียงคัดค้าน ว่าไม่ให้ยื่นหลักฐานใหม่ ซึ่ง ป.ป.ช. ไม่รับ ที่นี้จะถามต่อเนื่อง ถ้าอย่างนั้นในเมื่อวุฒิสภา การลงมติหรือการตั้งกรรมการซักถาม ก็แล้วแต่ ต้องยึด จำนวนของ ป.ป.ช. เป็นหลักแต่ว่า พยานหลักฐานที่ยื่นเข้ามาใหม่ มันไม่ได้รับการพิจารณา หรือศึกษาต่อเนืองว่ามันมีอยู่หรือไม่ อันนี้เป็นข้อสังเกตจากบุคคลภายนอก ส่วนใหญ่ หลักฐานเพิ่มเติมของคุณสมชายเป็นกรณีของวุฒิสภาเรื่องคนตาย ซึ่งเราไม่ได้มีประเด็นซักถาม ไปถึงจุดนั้น เพราะว่าจริงๆ แล้ว ถ้าพูดจริง ๆ แล้วทนายของท่านทราบอยู่แล้ว จริง ๆ แล้วมัน ไม่มีเรื่องการส่งเอกสารเพิ่มเติม เพื่อความเป็นธรรมของทุกฝ่าย เราไม่ได้พิสูจน์

ส่วนในประเด็นว่า วุฒิสภาควรหรือไม่ควรสอบเพิ่มเติมจาก ป.ป.ช. เราไต่สวน ป.ป.ช. เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายด้วย เวลาคำถามซักถามเราถาม ทั้ง 2 ฝ่าย คือเราถาม ป.ป.ช. ด้วยว่า ข้อสรุปของท่านสรุปว่าอย่างไร ข้อกฎหมายด้วย ข้อเท็จจริงที่ท่านระบุนมา ประเด็นซักถาม จะ โยงไปถึงที่นั่นด้วย เพราะฉะนั้นเรื่องที่น่าวิชาการเป็น ห่วง คือ การเร่ง เพราะว่าการกรรมการซักถามก็จะถาม ป.ป.ช. ด้วยข้อมูล ในสำนวนที่

ได้มา ได้มีการตรวจสอบทั่วถึงตรงนี้แล้ว เพราะฉะนั้นในฐานะ ส.ว. ไม่สามารถที่จะ
สั่งได้ว่า กระบวนการถอดถอนไต่สวนของ ป.ป.ช. มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

ส่วนเรื่องการสอบเพิ่มเติม การเปิดโอกาสให้คุณสมชายฯ ยื่นเพิ่มเติมเอกสารที่ไม่ได้
ยื่น ป.ป.ช. หมายถึงพยานหลักฐานใหม่ ๆ คือ มันมีข้อจำกัดด้านเวลา แล้วก็ต้องยอมรับ
ว่า ส.ว. บางส่วนไม่ได้เชี่ยวชาญในการสอบสวนขณะนี้ที่เราทำหน้าที่ในปัจจุบันก็คือเรา
จะดำเนินการตามความน่าเชื่อถือของกระบวนการไต่สวน ขณะเดียวกันก็จะซักถามถึง
การปฏิบัติของผู้ถูกซักถามเอง ในส่วนที่ประเด็นป.ป.ช. ไม่รับเอกสารหลักฐาน
บางอย่างก็มีประเด็นซักถามเหมือนกันว่าทำไมไม่รับ แล้วทางผู้แทน ป.ป.ช. ก็ตอบว่าไม่
รับด้วยเหตุผลใด สมาชิกวุฒิสภาที่ถาม ก็สามารถที่จะวินิจฉัยได้” (สัมภาษณ์วันที่ 17
ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายสุทธาฯ ได้แสดงความไม่เห็นด้วยในเรื่องความเหมาะสมฯ ว่า

“ผมว่ารูปแบบมันค่อนข้างสับสนในตัวเอง คือ 1. รัฐธรรมนูญกำหนดอยู่แล้วแบ่ง
ให้ ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานตรวจสอบ ไต่สวน ซึ่งผู้คิดเพื่อส่งมาให้วุฒิสภาถอดถอน
แต่ว่าในขั้นตอนของวุฒิสภาเองก็ยังมี การตั้งขั้นตอนขึ้นมาซ้ำซ้อนกันอีก มันก็เลย
กลายเป็น คือ ถ้าพูดถึงว่า ถ้าจะเอาผืนนักการเมืองที่ทุจริต จริงๆ ผมว่ามันซับซ้อนเกินไป
มันหลายกระบวนการเกินไป ที่วุฒิสภาไปลงมติในครั้งแรก

คือ ตรงนี้เราต้องทำความเข้าใจที่อำนาจการถอดถอนออกจากตำแหน่ง บุคคลที่มาจาก
การเลือกตั้งประชาชน คือคุณสมชาย ถือว่าเป็นคนที่ได้รับเลือกจากประชาชนเสียงส่วน
ใหญ่ ให้ดำรงตำแหน่งแต่บุคคลที่จะถอดถอนออกจากตำแหน่ง ถึงแม้ว่าจะผ่าน
กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯต่าง ๆ มาแล้วก็ตาม มันก็มีส่วนหนึ่งมาจากการสรร
หา มาจากการลากตั้ง คือ ถ้าภาษาสื่อจะเรียกว่า ลากตั้ง เข้ามา ไม่ได้อิงกับมวลชน
ไม่ได้อิงกับพื้นฐานที่มาจากประชาชน การใช้อำนาจถอดถอนของวุฒิสภา ผมว่ามัน
ลักลั่นกัน มีความลักลั่นกันอยู่ โดยความเห็นของผม ถ้าเห็นว่าเขาทำผิดกฎหมาย มันก็มี
ขั้นตอนของกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯเข้าสู่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมืองอยู่แล้ว เพราะยัง ไปถึง โคนลงโทษอยู่แล้ว และมันก็จะเป็นที่ยอมรับ
มากกว่าด้วย

ส่วนกรณีว่าวุฒิสภาพิจารณาเฉพาะสำนวนของป.ป.ช. เพียงพอหรือไม่ ตรงนี้น่าคิด
ผมอยากฝากด้วยว่า อย่างที่เคยบอกตั้งแต่ต้น คือ กระบวนการไต่สวน กระบวนการ
สอบสวน การแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน ก็คิดว่ามันถูกต้องแล้ว แต่ว่าพอเวลามันเกิดความ
ไม่รอบคอบ ความบกพร่องในจุดเหล่านี้เราควรมาหาทางป้องกันและแก้ไขช่องโหว่ตรง

นี้ เราควรจะมาอุดช่องโหว่ตรงนี้ อย่างที่เสนอว่าอาจจะมีกระบวนการตรวจสอบ กระบวนการถอดถอนอีกชั้นหนึ่งหรืออย่างไร แต่ถ้าจะให้วุฒิสภามีอำนาจมากกว่านี้ มากกว่าสำนวนของ ป.ป.ช. มันก็มองลำบาก ถ้าให้อำนาจมากเกินไป เราก็ไม่รู้ว่าจะ 1. ความเที่ยงธรรม ความบริสุทธิ์ยุติธรรมของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน ถ้าใช้อำนาจนั้น โดยเที่ยงธรรม โดยยุติธรรม มันก็ไม่มีปัญหา แต่ว่าใครจะรับรองได้ว่าใครยุติธรรม คนนี้ ไม่มี คนนี้มี เป้าประสงค์ทางการเมือง ใครมีจุดมุ่งหมายอย่างไร ซึ่งในภาพรวมก็จะออกมาให้เราเห็นแล้ว

แล้วในแง่ของการตรวจสอบ ถ้ามีข้อกล่าวหา มีข้อมูลเพิ่มเติม คุณสมบัติเพิ่มเติม ข้อมูลเพิ่มเติม แต่ในส่วนพิสูจน์หลักฐาน ป.ป.ช. ไม่ได้ หยิบยกขึ้นมา แต่ก็อ้างผลการตรวจสอบของคณะกรรมการการชกถามวุฒิสภา ซึ่งไม่มีอะไรรองรับเลย ไปเป็นข้ออ้างหลักของ กรรมการสิทธิมนุษยชนซึ่งเราไม่รู้ว่าจะ กรรมการสิทธิได้ตรวจสอบโดยรอบคอบหรือเปล่า เพราะใช้เวลาไว้มาก ตรงนี้เราก็เลยไม่รู้ว่าจะ กระบวนการที่ต้องหาหลักฐานหรือว่า กับสภาพศพหรืออะไรมันจะเกิดความรอบคอบแค่ไหน ยังไง ในกระบวนการตรวจสอบ ป.ป.ช. สำคัญ เพราะเป็นต้นทาง ต้นเรื่องถอดถอน เพราะเป็นตัวชี้มูล เพราะถ้าคุณชี้มูล ความผิด คน ๆ นั้นก็เหมือนตายไปครึ่งตัวแล้ว แล้วมันถึงจะส่งมาที่วุฒิสภาว่าจะมีมติถอดถอนหรือไม่” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายจ่านงค์ ได้แสดงความไม่เห็นด้วยในเรื่องความเหมาะสมฯ ว่า

“จริง ๆ เจตนารมณ์ที่ให้ถอดถอนคือ การเอาออกจากตำแหน่ง ประสงค์อย่างนั้น ถ้าอยู่ในตำแหน่งต่อไปจะเสียหาย แต่เขาไปแล้วมันน่าจะเลิกแล้ว ในทัศนะส่วนตัวคิดว่าไม่น่าเอาคนที่ออกมาแล้วมาขึ้น เพราะฉะนั้นจะมีเรื่องการตัดสิทธิ น่าจะเป็นประเด็นถามหมายความว่า ถ้าคุณคืออยู่จะถูกตัดสิทธิ คือ กระบวนการเร่งรัดให้คนออกจากตำแหน่ง และเมื่อเขาออกจากตำแหน่งแล้วควรจะยุติไม่ควรที่จะเอามาพิจารณาให้ออกจากอะไร ไม่มีน้ำหนักแล้ว ให้มีบทลงโทษก็มี ถ้าหากไม่เอามาพิจารณา ใครรู้ตัวว่าถูกถอดถอน ก็หนีไปก่อน เพื่อไม่ให้ โคนตัดสิทธิ ดังนั้น กระบวนการพิจารณาของวุฒิสภา เราน่าจะทบทวนว่ายังไงกันแน่ ที่จะต้องดำเนินการต่อ วุฒิสภาต้องทบทวนบทบาทของตัวเองใหม่” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

รองศาสตราจารย์จรรยาพรฯ ได้แสดงความไม่เห็นด้วยในเรื่องความเหมาะสมฯ ว่า

“อย่างที่บอกไปแล้ว ไม่เหมาะสม ไม่โปร่งใสเท่าไร อาจารย์ว่ามาตรการทางกฎหมายมัน เปิดโอกาสให้ตีความ และในระเบียบบางเรื่อง เช่น การตั้งกรรมการ

ซักถามหรืออะไรก็ตามทำให้ขั้นตอนไม่โปร่งใส หรือระเบียบ การที่มันรวมอยู่ในนี้ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาว่า มันต้องเป็นความลับ ลงมตลับอะไรอย่างนี้ วุฒิสภาไปตีความรัฐธรรมนูญฯ แต่ไม่เข้าใจว่าต้องไปตีความทำไม ไม่ควรต้องไปตีความ เพราะเมื่อคุณรับเรื่องมาแล้ว ไม่เช่นนั้น คุณต้องไม่รับเรื่องเขา รัฐธรรมนูญฯเขียนชัดเจนมาก คุณรับเรื่องเขามา วันนั้นเขายังเป็นนายกฯ อยู่ ถ้าอย่างนั้น คนอื่นจะใช้วิธีนี้ ถ้าอย่างนั้นฉันไม่อยากให้ถอดถอน พอรับเรื่อง ฉันทาออก จบ” (สัมภาษณ์วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายวิชาฯ ได้แสดงความไม่เห็นด้วยในเรื่องความเหมาะสมฯ ว่า

“มันจะมีกระบวนการที่เราต้องถือว่าที่มอบอำนาจให้ทาง ป.ป.ช. ใต้วานต้องใช้เวลา มันนานเกินไป ผมว่าข้อนี้ น่าจะทำให้มันขาดความเหมาะสม เพราะมันพ่วงอยู่กับความคิด ทางอาญา บางประเทศให้วุฒิสภาเป็นคนตั้งคณะลูกขุน หรือคณะกรรมการซักถาม หรือคณะกรรมการตุลาการของเขาเอง ในการดำเนินการเพื่อความรวดเร็ว คล้าย ๆ เอามาซักถามเลยในวุฒิสภา ว่าเรื่องราวเป็นไปอย่างไร พอเขาซักถามเองก็จะมีคนผูกพันมาตั้งแต่ว่า ถ้าฟังคุณแล้วมันน่าจะถอดถอนได้ เขาก็จะผูกพันในการลงมติกันเลย แต่พอโยนมาให้ ป.ป.ช. ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานภายนอกทำให้ แต่ไม่ใช่กระบวนการวุฒิสภาโดยแท้ หรือโดยสมบูรณ์ วุฒิสภาเพียงรับเรื่องขึ้นเหมือนไปรษณีย์รับแล้วส่งให้ ป.ป.ช. ใต้วาน

แล้วในประเด็นที่รัฐธรรมนูญฯกำหนดไม่ชัดเจน ก็น่าจะเขียนแยกแยะให้ชัดเจนถึงแม้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ยังดำเนินคดีได้อยู่ โดยให้ถือเรื่อง พ้นจากตำแหน่งเป็นคำขอที่มีความสำคัญ แล้วกรณี ข้อบังคับฯ ของวุฒิสภา ที่กำหนดให้ กระบวนการส่วนหนึ่งใช้ระบบลูกขุนมา ฉะนั้นการตั้งกรรมการซักถามก็ควรจะมีคนนอกหรือเป็นกรรมการวิสามัญ ข้อบังคับฯ ตรงนี้ควรมีการปรับปรุงด้วย จริง ๆ แล้วมัน ควรมีการปรับปรุงตั้งแต่เริ่มต้น ก่อนส่งมา ป.ป.ช. ควรให้ข้อมูลที่มีน้ำหนัก ถอดได้หรือไม่ได้ ตรงนี้ ถ้าหากว่ามันเบาบางเหลือเกิน ไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน ก็ให้ทางวุฒิสภามีอำนาจให้ตกไปได้ ก่อนที่ส่งให้ ป.ป.ช. ไม่ใช่เป็นไปรษณีย์อย่างเดียว แล้วมันจะมีน้ำหนัก เพราะมีการลงมติว่ามีน้ำหนัก ถึงส่งมาให้เรา เพราะฉะนั้นกลับไปต้องมีผลอย่างไรอย่างหนึ่ง” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายศิระฯ ได้แสดงความไม่เห็นด้วยในเรื่องความเหมาะสมของกระบวนการและแนวทางการทำหน้าที่ของคณะกรรมการซักถามซักถาม ว่า

“อันนี้ผมว่ายังไม่เหมาะสมเท่าไร วุฒิสภายังมีปัญหาว่าจะเอาอย่างไรกับกระบวนการถอดถอน ยังไม่ตกผลึกเลย ปัญหาข้อกฎหมายแบบนี้ ผมว่าถ้าไม่แก้อนาคตก็เกิดปัญหาต้องมาเถียงกันอีกว่าจะเอาระบบใด แล้วพอคำเนินกระบวนการคือมันถูกต้องที่กฎหมายกำหนดต้องยึดสำนวน ป.ป.ช. แต่ถ้าคิดว่ารายงานยังไม่ครบถ้วนน่าจะให้หาข้อมูลเพิ่มเติมได้ แต่กฎหมายไม่เปิดช่องให้หาเอง แต่ก็เป็นตามหลักการคานอำนาจนะ ตอนยกร่างก็คิดกันแบบนี้ แต่พอเอามาทำจริง ก็อาจถูกถาม อีกอย่างระบบลูกขุนที่วุฒิสภาใช้ ก็ไม่ค่อยชัดเจน เพราะถ้าเป็นลูกขุนจริงต้องเปิดกว้างมากกว่านี้ แต่นี้เป็นวุฒิสภามด

....

ส่วนการทำหน้าที่ของคณะกรรมการซักถามยังต้องปรับปรุง โดยโครงสร้างที่กำหนดให้มีกรรมการไว้ซักถาม ก็โอเค เพื่อไม่ให้ยุ่งยากเป็นระเบียบ แต่กรรมการต้องสามารถรับฟังความคิดเห็นจากข้างนอกได้ ไม่ใช่ดูแค่รายงานป.ป.ช. หรือฟังว่าวุฒิสภาสงสัยอะไร ชาวบ้านก็อาจสงสัยได้ ช่วยวุฒิสภาพิจารณา ตรงนี้ คนจะตั้งคำถามกับวุฒิสภาได้ พูดย่าง ๆ คือ ความเคลือบแคลงของประชาชน ไม่มีการให้ข้อมูล มันไม่กระจ่าง

คือผมมองว่า กระบวนการเรื่องนี้ยังไม่ค่อยเหมาะสม เพราะทำกันเฉพาะแค่กลุ่มวุฒิสภา แล้วก็ซักถามกันเฉพาะในเรื่องที่ ป.ป.ช. เสนอรายงานมาใช้หรือไม่ ประชาชนที่เขาสนใจเขาอาจมีคำถามในใจ ทำไมไม่อย่างนั้น ทำไมเป็นอย่างนี้ มันก็เคลือบแคลงไม่กระจ่าง แล้วที่ฟังนะ บางช่วงคำถามก็ไม่ต่อเนื่อง ผมว่าบางที่การทำงานของกรรมการก็มีกรอบกำหนดแคบเกินไป” (สัมภาษณ์วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2554)

2) ความเหมาะสมในกระบวนการถอดถอนนายสมชาย ๕ ใต้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิด

การสอบถามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์กรณีความเหมาะสมในการใต้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่วนใหญ่มีการตั้งข้อสังเกตเรื่องระยะเวลาในการใต้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และกระบวนการใต้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีการใช้คณะกรรมการชุดใหญ่เป็นผู้พิจารณา ผู้ให้สัมภาษณ์ที่แสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว คือ รองศาสตราจารย์ จิราพร ลิ้มปานานนท์ นายธนพิชญ์ มูลพฤกษ์ นางสาวประภาศรี โอสถานนท์ นายสิทธิ พิมาลัย นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎ์ โทณวนิก นายพิเชต สุนทรพิพิธ นายจันทน์ สวมประคำ รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย นายวิชา มหาคุณ นางสาวสุภางค์จิตต์ ไตรเทพพิสัย พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นางมัลลิกา ลับไพรี นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์

รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์ ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ นายศิวัช แสงมณี และนางสาวสมลักษณ์ จักรกระบวนพล โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

รองศาสตราจารย์ จิราพรฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวว่า

“อาจารย์ไม่ได้ไปดูในรายละเอียด แต่ว่าจากที่ตามข่าวจากภายนอก เขาก็เปิดโอกาสให้ส่งหลักฐานทางฝ่ายของผู้ถูกร้อง เชื่อว่ากระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ นั้น มันก็เปิดโอกาสให้ทั้งคู่ถูกกล่าวหาที่ชัดเจน ทั้งสองฝ่าย” (สัมภาษณ์วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายชนพิชญ์ฯ ได้แสดงความคิดเห็นว่า

“ผมคิดว่า ป.ป.ช. น่าจะเปิดโอกาสให้เขาทำเต็มที่ แต่ก็ไม่ได้ทำเต็มที่ ถึงแม้จะชุดใหญ่ก็ทำเต็มที่ที่เคยเป็นกรรมการ ป.ป.ช. รู้ว่าท่านมีภารกิจมาก กระบวนการถอดถอนเลยล่าช้า เพราะงานของ ป.ป.ช. มันมากเกินไปกว่าที่ควร ในรัฐธรรมนูญฯ จึงร่างกม. ใหม่ขึ้นมาว่าถ้าไม่ถึงเกณฑ์ให้ส่ง ปปท. ไป” (สัมภาษณ์วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2554)

นางรสสุคนธ์ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ที่สอดคล้องกับรองศาสตราจารย์จิราพรฯ และ นายชนพิชญ์ฯ ว่า

“มองว่ามันช้าไปนิด ถ้าเร็ว ๆ หน่อยก็ดี แต่ ป.ป.ช.งานท่านเยอะ ใช้คณะใหญ่ก็ดี ตั้งอนุฯ อาจยังช้าเข้าไปอีก” (สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2554)

นางสาวประภาศรีฯ ได้ตั้งข้อสังเกตในการสืบพยานหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า

“หลายเรื่อง พยานบุคคลก็เป็นเรื่องสำคัญ ถามว่า 7 ตุลาคม มันร้ายแรงหรือไม่ ตัวเองบอกไม่เคยเจออย่างนี้มาก่อน เคยเจอในเรื่องถูกตี ถูกไล่อิง มี แต่นั่นเป็นเรื่องของความศรัทธา แต่อันนี้เป็นเรื่องของความโกรธแค้น อยากจะทำลายอย่างเดียว คือคนที่ได้รับผลกระทบจริง ๆ ตั้งแต่เข้างานก็ ไม่เชื่อเลยที่อ้างว่าให้ไปดูสำนวน ป.ป.ช. การชุมนุมโดยสงบ โดยปราศจากอาวุธ คุณตรวจสอบได้แค่ไหน ถ้าบอกว่าชุมนุมได้โดยสงบ โดยปราศจากอาวุธ ถามหน่อย มีอบวันที่ 7 ตุลาคม ปราศจากอาวุธจริงหรือเปล่า คุณรู้ได้ไงว่าปราศจากอาวุธ เราเห็นแท้ ๆ ว่ามี อย่างน้อย ๆ ไม่ต้องอะไรมา ลูกแก้ว ยิ่งเข้ามา โคนลูกตา ตาบอดถามว่าเป็นอาวุธ หรือไม่ แล้วที่เห็นอยู่มีรอบตัว ถามหน่อย คุณปฏิเสธไม่ได้ แม้แต่มีอบปัจจุบันก็เถอะ มีที่ไหนที่ปราศจากอาวุธไม่มี แล้วคุณบอกในสำนวนมีอบชุมนุม โดยสงบ นี่มันก็ผิดแล้วสำนวนก็ผิดแล้ว” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายสุทธาฯ ได้ตั้งข้อสังเกตในเรื่องเงื่อนไขและกระบวนการไต่สวนของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า

“ที่จริงระยะเวลาเกือบ 2 ปี มันน่าจะไต่สวนได้ครอบคลุมทั้งหมด แต่ว่าการเลือก หยิบยกข้อมูลของกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งจากส่วนกลาง สอบสวนของคณะกรรมการ ชักถามวุฒิสภาหรือในส่วนของข้อมูลคำร้องจากกลุ่มพันธมิตร โดยที่ไม่ได้นำผลการ ชันสูตร หรือผลการตรวจสอบของทางตำรวจเข้ามาเป็นองค์ประกอบสำคัญ ผมว่ามัน เป็นการ Debate มันไม่ค่อย Balance กันเท่าไร ที่สุดไม่ว่าจะมองมุมไหน กระบวนการ ไต่สวนของ ป.ป.ช. ก็ยังไม่เหมาะสม” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายสุรชัย ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องระยะเวลาในการไต่สวนของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า

“ของ ป.ป.ช. เชื่อว่ามีเหตุผลคือไม่ต้งอนุฯ ใช้องค์คณะใหญ่เพราะเป็นเรื่องสำคัญ ถ้ากรรมการชุดใหญ่เข้าไปสัมผัสเองก็จะได้ทราบข้อเท็จจริงมากกว่าการมานั่งฟัง รายงานของอนุฯ ที่อยากให้ปรับปรุงคือความรวดเร็วในการไต่สวนของ ป.ป.ช. ช้า เกินไป เพราะต้องไม่ลืมว่าคนที่ถูกกล่าวหาต้องมลทินไปแล้ว การที่กระบวนการไต่ สวนล่าช้าทำให้เขาต้องอยู่ในมลทินเป็นเวลานาน เราต้องเคารพสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ถ้า วุฒิสภามีมติไม่ถอดถอนก็เท่ากับว่าวุฒิสภาเห็นว่าเขาไม่ได้ทำความผิด ถามว่าใครไป เยี่ยวยาในช่วงที่เขาถูกกล่าวหา เพราะฉะนั้นความรวดเร็วเป็นมาตรการที่ทำให้ผู้ถูก กล่าวหา บอบช้ำน้อยที่สุด” (สัมภาษณ์วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎาฯ ได้ตั้งข้อสังเกตในลักษณะเดียวกับนายสุทธาฯ ว่า “ผมคิดว่าเวลานาน ไปนิดหนึ่ง องค์ประกอบหรือที่ประชุมใหญ่ ป.ป.ช. คิดว่า เหมาะสมเพราะเป็นเรื่อง ใหญ่ ไม่ว่าจะคดีอุกฉกรรจ์ หรือคดีใหญ่ๆ ศาลฎีกายังใช้ชุดใหญ่ ป.ป.ช. ใช้แบบนี้ถูกต้องแล้ว มันจะให้ผล 2 ทาง ต่อภายในและภายนอก ต่อภายในไม่ ต้องโทษกัน ไม่มีการได้เปรียบเสียเปรียบกัน ทุกคนทำร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบ ทุกคนได้ ก็ได้หมด เสียก็เสียหมด ต่อภายนอก ชัดเจนว่าไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก หากตั้งอนุฯ อาจมี ปัญหา อย่างเคยกินข้าวกัน เรียนจบด้วยกัน เห็นชัดว่าท่านดำเนินการตามหน้าที่ ป.ป.ช. ทั้งหมด” (สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายพิเชตฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องข้อจำกัดการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า

“ผมคิดว่า ป.ป.ช. มีข้อจำกัดในการทำงานอยู่หลายประการ 1) มีเพียง 9 คน แต่ 9 คนต้องรับเรื่องร้องเรียนเดือนละก็เรื่อง ปี่ละก็เรื่อง เพราะฉะนั้นการทำงานของ ป.ป.ช. จำเป็นต้องตั้งอนุฯ ขึ้นมาช่วยเพื่อกลั่นแกล้งในเบื้องต้น หากไม่ตั้ง คณะใหญ่ก็ไม่มีโอกาสไปเสาะแสวงหาข้อมูลได้ในหลักการ ป.ป.ช. ต้องดำเนินการโดยอนุฯ ขึ้นมาก่อน ถึงขนาดนั้นยังทำงานไม่ทัน เรื่องค้างหกดอายุความเยอะ ในเรื่องสำคัญจริงๆ ป.ป.ช. ต้องครบองค์ หรือว่าเกือบจะครบ ต้องใช้ ข้อพิจารณาของคณะอนุฯ ประกอบ อย่างที่ผมเรียนมีข้อจำกัด ส่วนเรื่องระยะเวลาในการทำงานของ ป.ป.ช. มีผล กับ ส.ว. เอง ท่านรสนาบอกว่า ป.ป.ช. ควรจับ Primary ของเรื่องได้ ตามลำดับขั้นตอนสำคัญอาจใช้เวลามากเกินไป อาจจะว่าช้าไม่ทันการณ์ เรื่องไหนที่กระทบ ต่อสังคม การบริหารราชการบ้านเมือง น่าจะต้องดูก่อน กรณีท่านสมชาย ผมว่าช้า” (สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายจ่านักฯ ได้ตั้งข้อสังเกตการทำงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า

“ความจริงน่าจะมือนุฯ ส่วนเวลาไม่ไปคิดเขาเพราะ ป.ป.ช. เรื่องค้างเขาเยอะ ถ้าเขานำหลักว่าด้วยลำดับมาใช้เรื่องถอดถอนก็ไม่ได้พิจารณาใน 5 ปี เขาไม่ได้ใช้ลำดับ ใช้ความจำเป็น ใช้กระแสพิจารณา ตรงนี้เป็นเรื่องน่าคิด ว่ามันเหมาะหรือไม่ ที่ ป.ป.ช. ไม่สนใจลำดับ เรื่องที่เกิดขึ้น ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องใหญ่พอ ๆ กัน แต่ไปหยิบเรื่องที่ดูเหมือนมีคนอื่นบอกให้เลือกเหมือนไม่ได้ทำเอง อย่างกับมีคนจี้ให้ทำ ก็เลยรู้สึกว่ ป.ป.ช. ไม่เป็นกลางไม่อิสระ

เรื่องกำหนดเวลาให้ ป.ป.ช. ความจริงเรื่องเวลา ก็อาจจะมื แต่อาจไม่เท่ากันบางเรื่องอาจจะยาว บางเรื่องอาจจะสั้น แต่ถ้ามีขงว่าจะต้องทำโดยเร็วก็ไม่ควรช้า” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

รองศาสตราจารย์วุฒิสารฯ ได้แสดงความคิดเห็นในส่วนของการถอดถอนนายสมชายฯ ได้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิด ตามที่มีสื่อมวลชนและนักวิชาการบางกลุ่มเสนอให้วุฒิสภาชี้มูลในเบื้องต้นก่อนที่จะส่งมาให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา

“อันนั้นเป็นเรื่องของกติกาก็จะเขียนว่ากระบวนการถอดถอนเหล่านี้ ไม่ใช่แค่เรื่องถอดถอน คดีที่หกดอายุความของ ป.ป.ช. มีเยอะแยะ อยู่ที่ ป.ป.ช. จะเลือกหยิบเรื่องใดมาทำ ก่อน นี้ก็ไม่แฟร์แล้ว เรื่องบางเรื่องคุณไม่หยิบ บางเรื่องหยิบ อันนี้เป็นปัญหาของ ป.ป.ช. คดีเยอะแยะไม่หยิบ แต่เอาเรื่องนี้ อีกรื่องไม่ทำอะไรเลย จนหกดอายุความอย่าง

นี้ต้องไม่ดู กระบวนการของ ป.ป.ช. ประชาชน ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกลาง
จริงหรือไม่

.....

กฎหมายไม่ได้เขียนอย่างนั้น จริง ๆ แล้ว ในช่วงแรกวุฒิสภาควรเป็นแค่ไปรษณีย์
แต่หลัง การตรวจสอบรายชื่อแล้วส่ง ผมเห็นด้วย เพราะเป็นการแยกอำนาจชัด คนรับ
เรื่อง ถ้าใครตรงก่อน ก็อาจไม่ได้เป็นคนกลางในการหาข้อเท็จจริง แต่ปัญหาคือว่า
การดำเนินการของ ป.ป.ช. ต้องมีกรอบเวลาคือ คุณสมชายไม่ถูกถอดถอน แต่ออกเอง
แต่ว่าใช้เวลาสี่ปี คุณสมชายหมดวาระแล้ว ไม่มีประโยชน์ กระบวนการนี้ไม่มี
ประโยชน์ ผมคิดว่ากระบวนการของป.ป.ช. ค้นหาข้อเท็จจริงของป.ป.ช. ต้องเร็วให้ทัน
การ ต้องมี ระยะเวลาแน่นอนพอสมควร อย่างน้อยภายใน 180 วัน ขยายได้ไม่เกิน 2 ครั้ง
ผมว่าต้องมี แบบนี้ ไม่งั้นมาตรการเหล่านี้ไม่เกิดประโยชน์อะไรที่สามารถถ่วงดุล ถ้า
เป็นพวกผม ผมก็ทำซ้ำ ๆ ถ้าไม่ใช่พวกผมก็เอาเลย ผมว่ามันไม่ได้ ต้องมีกติกาศักดิ์เงิน”
(สัมภาษณ์วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายวิชาฯ ได้แสดงความคิดเห็นในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ใต้สวน
ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในมุมมองของกรรมการ ป.ป.ช. ว่าได้ทำหน้าที่ครบถ้วนแต่ติดขัดเรื่อง
งานมากจึงทำให้ล่าช้า วุฒิสภาควรช่วยตรวจสอบข้อมูล กล่าวคือ

“ในแง่ของการ ใต้สวนเราทำเต็มที่แล้ว ครบถ้วน แต่มันล่าช้า ผมมีความรู้สึกว่
น่าจะเร็วกว่านี้ แต่เราไม่สามารถเร็วได้ เพราะ ป.ป.ช. งานมากอยู่แล้ว ป.ป.ช. ต้องนับ
หนึ่งใหม่ เรารับ เรื่องมาจากวุฒิสภา ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องมาให้เรา ไม่มีอะไรอยู่ใน
มือเลย ไม่มีข้อมูล ไม่มี อะไรทั้งนั้น แจ้งว่ามีรายชื่อครบ 20,000 รายชื่อ ตรวจสอบดูแล้ว
ให้ช่วยมาดำเนินการต่อไปแต่ไม่มีข้อมูลอะไรเลย เพราะฉะนั้นผมว่าถ้ามีการตรวจสอบ
ข้อมูล ชักถามข้อมูลทางด้านสภา มาตั้งแต่แรก มันก็จะทำให้งานของเรามันเร็วขึ้น คือ
ในแง่ของเหมาะสม ถูกต้อง แต่อาจจะ ไม่เร็วเท่าที่ควร ก็ยังไม่มีประสิทธิภาพพอ

คิดว่ามาตรการทางกฎหมายต้องปรับปรุงแก้ไข เราต้องยอมรับ เมื่อกระบวนการทาง
กฎหมายเป็นอย่างนี้ มันส่งมา เราต้องนับหนึ่งใหม่ ต้องรวบรวมพยานหลักฐาน ต้องเรียก
มา ใต้สวน ตามปกติ ก็ระบบ ใต้สวนก็ใช้ระบบปกติคือ เรียกพยานแต่ละคน แต่ละคนมา
พยานเป็นร้อยปาก ใช้เวลานานมาก แล้วก็ปัญหาว่าประชาชนไม่ทันอกทันใจ ว่าทำงาน
ช้าเหลือเกิน โคนด่าตลอดเรื่องนี้” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

นางสาวสุภางค์จิตต์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นว่า

“ไม่ได้ลึกซึ้ง ไม่ได้คู่มาก แต่ก็เท่าที่อ่านคร่าว ๆ เขาก็มีการดูจากพยานหลักฐาน พยานเอกสารพยานบุคคลมาสอบ มองว่าเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญฯตั้งขึ้นมาให้มีบทบาท ทางด้านนี้ มองว่า เขาก็ต้องทำอย่างสุดฝีมือเขาเป็นพวกเลื้อยมาจากการสรรหา ผู้ที่ ทรงคุณวุฒิทั้งหลายเพราะฉะนั้น กระบวนการก็น่าจะถูกต้อง สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพคง เกื้อหนุนประเทศชาติ แล้วมาท่านก็ต้องตรวจพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ กระบวนการเขาน่าจะสมบูรณ์ ถูกต้อง กับหลักกฎหมาย ป.ป.ช. ใช้สำนวนของวุฒิสภา

ป.ป.ช. ต้องเห็นใจเขา เขามีมติเข้ามาตั้งเยอะแยะ ไม่ใช่แค่คดีถอดถอนนักการเมือง ออกอย่างเดียว เขามีคดีที่เค้าต้องรับผิดชอบอีกตั้งเยอะแยะ ยื่นทรัพย์สินเท็จ ปกปิดอะไร ตั้งเยอะแยะ เพราะฉะนั้นคดีที่ร้องเรียนเข้ามา ก็เป็นเรื่องที่แบบใหญ่ ๆ ทั้งนี้ การไป กำหนดเวลาให้เค้าว่าต้องเสร็จภายในเท่านี้ มันไม่เหมาะสมเท่าไร มันต้องให้โอกาสเขา ไปแสวงหาข้อมูลข้อเท็จจริง ในการที่จะให้เค้าได้ว่าเป็นจริงตามที่ประชาชนหรือใครร้องมา รีเปล่า มีระยะเวลาในการแสวงหาข้อเท็จจริง ข้อมูลต้องใช้เวลา เช่น เวลาของวุฒิสภา คือ วุฒิสภาไม่ต้องทำอะไรแล้ว แค่อัดสำนวนเป็นหลัก แต่ว่ากำหนดประชุมครั้งแรกทำอะไร ครั้งที่ 2 ทำอะไร แล้วกำหนดระยะเวลาอย่างนั้น กำหนดให้ตายตัวได้ คือ มันต้องเป็น ประโยชน์ของวุฒิสภา” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

พลอากาศเอก วีรวิท ฯ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาและการใช้ องค์คณะชุดใหญ่เป็นผู้พิจารณาว่า

“ยาวไป นี่คือความเห็นของ ป.ป.ช. ซึ่งต้องระมัดระวัง เนื่องจากระเบียบ ป.ป.ช. มีเรื่องการตั้งกรรมการได้ส่วน ต้องมีฐานะ วุฒิกวาระ เหมาะสมกับตัวผู้ถูกกล่าวหา ใน กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นนายกรัฐมนตรี มันหาใครไม่ได้ ก็ต้องใช้คณะใหญ่เป็นกรรมการ ได้ส่วน พอใช้คณะนี้ ท่านก็หาเวลาพร้อมกันได้ยาก กว่าจะนัดหมาย เกิดความล่าช้า กระบวนการตรงนี้จริงๆ แล้ว ประเด็นไม่น่าจะได้ พุดไปพุดว่าก็ผิดหรือไม่ผิด อย่างที่ผม บอกเราใช้ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินมาปรับ จะตอบได้ว่าปฏิบัติหน้าที่ถูกต้อง ใน การปฏิบัติตามตำแหน่งหรือเปล่าแล้วข้อกล่าวหาคุณสมชาย มันค่อนข้างหนัก” (สัมภาษณ์ วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางมัลลิกา ฯ ได้แสดงความคิดเห็นว่า

“ไม่รู้รายละเอียดกระบวนการของเขา แต่ที่มองเขาใช้เวลามากเกินไป เกือบ 2ปี” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553)

นายวิชาญฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องกระบวนการตรวจสอบ รวมถึงการใช้ระยะเวลาในการไต่สวน รวมถึงรายงานการชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า

“ผมมองว่ากระบวนการตรวจสอบของป.ป.ช. ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ใช้เวลานานมากในการทำงาน วันนี้ถามว่าป.ป.ช. มีคดีมากน้อยแค่ไหน คดีใหญ่ ๆ ทั้งหมดใช้เวลาเป็นปี ๆ ถ้างานเราจับคนโกงไม่ได้หรือ การจะทำให้คนโกงเข็ดหลาบคือทำให้คนโกงก่อนหน้านี้ ถูกลงโทษ แต่ถ้าเขาไม่ถูกลงโทษก็จะเป็นตัวอย่างว่ากระบวนการสิ้นสุดลงแล้ว เขาตายไปหมดแล้ว อันนี้คือปัญหาในพรรคการเมืองทั้งหมด ถามว่ากระบวนการป.ป.ช. ช่วยอะไรเขา ไม่ได้หรือ วันนี้ป.ป.ช. ยังไม่ได้รับคดีอย่างนี้ด้วยซ้ำ เท่าที่ดู เช่น คลองด่าน มีอีกหลายคดี ที่เกิดขึ้นมา 20 ปีแล้ว บางคดีหมดอายุความไปแล้ว บางคดียังอยู่ ถามว่าวันนี้มีการดำเนินการยังงัยบ้าง เพราะฉะนั้นจะมองแค่ปัญหาถอดถอนหรือไม่ถอดถอนไม่ได้ มันต้องมีกระบวนการมันต้องมีการรื้อระบบการทำงานของป.ป.ช. ใหม่ เพราะเป็นหน่วยงานที่ดูในเรื่องของการ ตรวจสอบ

ส่วนเรื่องเวลา มันต้องมีความชัดเจน มีเงื่อนไข เรามองว่ากระบวนการควรจะมีระยะเวลาแค่ไหน ไม่ใช่ว่า จนหมดอายุความ แล้วเอามาฟ้อง จับใส่มืออัยการ อัยการบอกจะให้ผมทำยังไง ให้เวลา 15 วัน ฟ้อง เขาก็ต้องดูเหมือนกัน มันเหมือนไม่ให้เวลาเค้าเลย ผมว่าทั้ง ป.ป.ช. ทั้งอัยการ ตำรวจ ศาล จะบอกว่ากระบวนการยุติธรรมทั้งหมดมันเป็นเครื่องมือที่คนทุจริต หาประโยชน์ ถ้าทำให้เร็วขึ้น ให้เกิดมีผลชัดเจนผมเชื่อว่า คนส่วนหนึ่งก็กลัวไม่ใช่ไม่กลัว แต่ประเด็น คือ ระบบที่มีอยู่ทุกวันนี้มันไม่ได้ทำให้เขากลัวเลย

ส่วนรายงานก็ไม่ครบถ้วน รายงาน ป.ป.ช. ก็เอาจากของเราไปนี่แหละ มีกระบวนการตั้งแทน ที่ผ่านไปเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว คือบางอย่าง ประเด็นผมดำเนินเขาอย่างเดียว ตั้งโจทก์ แล้วเขาตอบถูกต้อง อันนี้โจทก์มันผิดตั้งแต่ต้น คนก็จะถามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมันเกิดขึ้นยังงัย นำไปสู่การมีคนตายแต่ไปมุ่งอย่างเดียวผมว่ามันไม่ใช่ คือคณะกรรมการชกถามที่ไปศึกษา วันนี้โลกของเรามันหลาย มิติมาก การเอามิติใดมาตั้งแล้วหาคำตอบ กับมิติที่เชื่อมโยงกัน มันทำไม่ได้ วันนี้ถ้าจะดูต้อง ตั้งโจทก์แบบใจกว้าง หาคำตอบไปสู่คำตอบที่เราต้องการหรือไม่เราไม่รู้ นี่เขาไปตั้งคำตอบไว้แล้วที่ปลายทาง มันก็โอเคการนำไปสู่ตรงนั้น มันไม่ถูก” (สัมภาษณ์วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ฯ ได้แสดงความคิดเห็นโดยตั้งข้อสังเกตในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมถึงความน่าเชื่อถือ และความเหมาะสม กล่าวคือ

“กระบวนการของป.ป.ช. Ok แต่โดยสภาพการเมืองที่เกิดขึ้นเฉพาะกรณีคุณสมชาย มันทำให้เห็นได้ชัดว่าองค์กรที่อยู่ในกระบวนการถอดถอน ได้กลายเป็นคนซึ่งไป พัวพันหรือมีความ เกี่ยวพันอย่างใดอย่างหนึ่งในทางอ้อมกับคนที่ถูกถอดถอน เพราะคุณ สมชายเชื่อมโยงกับ พรรคไทยรักไทย เชื่อมโยงกับกระบวนการของคนเสื้อแดง และทาง เสื้อแดงก็ว่า ป.ป.ช. มาจากฝ่ายรัฐประหาร มันเป็นไปได้เสมอในแง่ของความรู้สึกว่าจะ ทำอะไร เขาอาจจะบอกว่า ไม่มีอคติ แต่สภาพอย่างนี้มันยากที่จะเชื่อ แม้ในกระบวนการ ทำงานของ ป.ป.ช. ซึ่งกรณีใช้ คณะกรรมการชุดใหม่ซึ่งมองในแง่ดีอาจเห็นว่า เป็น ตำแหน่งนายกฯ อย่างไรก็ตาม เวลาในการไต่สวนถือนานเกินไป ดูจากสภาพ ข้อเท็จจริง อาจทำเสร็จภายใน 6 เดือนด้วยซ้ำไป เนื่องจากข้อเท็จจริงมีอยู่แล้ว

กระบวนการของ ป.ป.ช. เอง ค่อนข้างจะมีปัญหาในแง่ของการที่เป็นองค์กรต้นเรื่อง ที่จะส่งให้วุฒิสภา ในเรื่องของความน่าเชื่อถือ มีคนถามเบื้องต้นเลยว่าเรื่องนี้ไม่น่า มาถึงวุฒิสภา ถามว่าทำไมป.ป.ช. ชี้มูล ไม่ตัดเรื่องไปเพราะเขาพ้นจากตำแหน่งแล้ว ทำไม ป.ป.ช. ชี้มูล หรือก่อนชี้มูลไม่ถามมาที่วุฒิสภาก่อนว่าตกลง ป.ป.ช. ชี้มูลได้ หรือไม่ หรือ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจชี้มูล ถ้าผมเป็น ป.ป.ช. ผมว่าผมไม่มีอำนาจชี้มูล เพราะ เขาให้ชี้มูลคนอยู่ในตำแหน่ง คนที่พ้นจากตำแหน่งแล้วจะไปชี้มูลอะไร

เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องวินัย ใช่ เรื่องวินัยตัดสินได้ แต่เรื่องทางการเมืองวัตถุประสงค์ ไม่เหมือนกัน กล่าวในเชิง กลไก ป.ป.ช. ไม่ใช่ลูกน้องของวุฒิสภา เขาทำเสร็จในตัวของ เขาเอง มีอำนาจในแง่ของการเมือง โดยไม่มีการถ่วงดุลจากข้างนอก ถูกหรือไม่ คือถ้า เป็นอย่างนั้นต้องตัด ป.ป.ช. ทิ้ง แล้วให้วุฒิสภา เป็นคนทำเอง สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทำ เอง ส่งเรื่องเข้าที่ประชุม ชั่งน้ำหนักเอง ทำอะไรเองหมด” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

ศาสตราจารย์ ดร.สมคิดฯ ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนาย สมชายฯไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า

“เรื่องเวลาไม่เหมาะสม มันควรจะเร็ว แต่ในเรื่ององค์คณะ ผมว่าไม่มีปัญหาอะไร เพราะ เป็นเรื่องใหญ่ ท่านรองฯก็คงพอทราบว่าเขาจะมีการแบ่งงานเป็นชุด ไปดูมีคนรับผิดชอบ โดยตรง 1 หรือ 2 คน แต่ว่า เรื่องทุกเรื่องของ ป.ป.ช. เข้ามาที่กรรมการใหญ่ทั้งสิ้น ถ้าถาม ผม คือท่านให้ความสำคัญกับการถอดถอนนายกฯ คือ เคสถอดถอนไม่ค่อยมี ส่วนใหญ่ เป็นเรื่องตรวจสอบทุจริต ง่ายๆ ง่ายๆ ในรอบ 40-50 มาถึง 53 ถามว่าเคสถอดถอนที่มาถึง ป.ป.ช. มีกี่เคส เข้าใจว่า ไม่เกิน 10 สมัยปี 40 มีช่วงรัฐบาลชุด พลเอก ชวลิต โคนด้วย เข้าใจว่าไม่เกิน 10” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายศิระฯ ได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับศาสตราจารย์ ดร. สมคิดฯ ว่า
 “ผมคิดว่า การดำเนินการของ ป.ป.ช. ใช้เวลานานมาก ก็เข้าใจนะ ภารกิจของป.ป.ช. เยอะ
 มากอนาคตต้องทำให้ชัดเจน อะไรที่ป.ป.ช. ควรทำ อะไรที่สามารถให้คนอื่นทำ แล้วจากที่ฟัง
 การแถลงของป.ป.ช. ผมว่ารับฟังหลักฐานด้านเดียวมากเกินไป” (สัมภาษณ์วันที่ 18 มกราคม
 พ.ศ. 2554)

ทั้งนี้ นางสาวสมลักษณ์ฯ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนาย
 สมชายฯ ใต้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีการชี้มูลความผิดของนายสมชายฯ ในฐานะกรรมการ
 ป.ป.ช. เสียงข้างน้อยที่น่าสนใจ ในประเด็นสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
 ฝึกรอบรมข้าราชการช่วยทำงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กล่าวคือ

“เรื่องนี้ต้องบอกก่อนว่า ไม่มีมีความมุ่งร้ายต่อท่าน แม้ตัวเองจะเป็นเสียงข้างน้อย แต่เป็น
 ความแตกต่างกันทางความเห็น คือว่า 8 ท่าน ให้เกียรติ ในการสอบข้อเท็จจริงเรื่องนี้มาก ไม่เคย
 มีท่านใดพูดให้อาจารย์ต้องรู้สึกถึงความแตกต่างเลย หรือใช้คำพูดที่ทำให้อาจารย์ต้องคิดหรือ
 เสียใจเลย คือมันเป็นข้อแตกต่างทางกฎหมาย คือ คดีใหญ่ ๆ อย่างนี้ จะต้องใช้คณะกรรมการ
 ชุดใหญ่ ซึ่งก็ต้องมีเจ้าหน้าที่ช่วย แต่เจ้าหน้าที่ก็ประสบการณ์น้อยผู้ช่วยการ ผู้พิพากษาไม่ได้
 เมื่อรวบรวมสำนวนเสนอเข้ามาที่ป.ป.ช. ก็มีเวลาน้อย ในฐานะเคยเป็นผู้พิพากษา คดีใหญ่ ๆ
 ต้องใช้เวลาตัวเอง เว้นมอบที่ปรึกษาตรวจดู...

กรณีท่านพัชรบาทส่งมาหลายสำนวน บางครั้งไว้ใจเจ้าหน้าที่เกินไป เจ้าหน้าที่ก็ตรวจไม่
 ละเอียด บางเรื่องส่งเกินระยะเวลากำหนด เป็นข้อมูลใหม่ มีการถกเถียงกันในกรรมการ
 อาจารย์ไม่เห็นด้วย เพราะคดีใหญ่ ๆ ต้องใช้เวลา กฎหมายวิ.อาญา แม้เลยเวลายังมีข้อยกเว้น
 เพื่อประโยชน์ของความยุติธรรม ถ้ามีโอกาสตรวจเองน้อย อาจพลาดเวลาในการถกเถียงมาก
 ทำงานหนัก แต่ต้องประกอบข้อเท็จจริงให้ชัดเจน ไม่อย่างนั้นจะพลาดได้

ความที่เคยเป็นผู้พิพากษา ต้องอ่านสำเนาเอง 3-4 ครั้ง เพราะบางครั้งสถานการณ์
 ข้อเท็จจริงเปลี่ยนหรือมีเงื่อนไขอะไรซ่อนอยู่ ต้องคลี่คลาย ซึ่ง หลายครั้งข้อมูลเปลี่ยน การตรวจ
 สำนวนต้องละเอียดและไว้ใจในการพิจารณาข้อกฎหมายของป.ป.ช.

ขณะนี้ อาจารย์ได้เสนอประธานว่า ถ้าไม่มีเวลา ให้ส่งกลับคณะป.ป.ช.ชุดใหญ่ เพราะ
 ป.ป.ช. คือกิ่งตุลาการ ขณะนี้ ทุกศาลคู่สำนวน ป.ป.ช. เพราะฉะนั้นเพื่อความเป็นธรรมต้องใช้
 เวลาคู่สำนวนให้รอบคอบ ก็มีข้ออ้างคือ เวลาการอ่านสำนวนของ ป.ป.ช. มีไม่มาก แต่
 ข้อเท็จจริง หากไม่ละเอียด อาจทำให้เกิดข้อผิดพลาด ถ้าในแง่ของประชาชน จะมองว่า
 กระบวนการทำงานของ ป.ป.ช. ใช้เวลานาน แต่อาจารย์เห็นว่า กระบวนการต้องตรวจสอบเพื่อ
 ทำให้เกิดความเป็นธรรม ขณะนี้ มีการตั้งสถาบันพัฒนาบุคลากร ต้องมีการพัฒนางานบุคคล
 ต้องสร้างพวกนี้ขึ้นมาเพื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ถ้าคนมีความสามารถแต่ประสบการณ์น้อยจะ

แก้ปัญหาอย่างไร และบางครั้งสำนวนจำนวนมากก็มีเงื่อนไขจำกัดด้านเวลาและเจ้าหน้าที่คนเดียวรับหลายสำนวน เป็นเรื่องการบริหารงานบุคคล ที่ต้องแก้ไข รวมทั้งความแตกต่างเรื่องค่าตอบแทน เพราะ ป.ป.ช. รับผิดชอบกฎหมายมากกว่า และได้รับความน่าเชื่อถือมากกว่า แต่ค่าตอบแทนน้อยกว่า จึงควรตั้งกองผู้ช่วย เหมือนศาลฎีกา เพื่อตรวจสอบข้อกฎหมายข้อเท็จจริง ก่อนเสนอกรรมการ ป.ป.ช. จะทำให้เกิดความผิดพลาดน้อย เพราะการทำงานของ ป.ป.ช. ถือเป็นบรรทัดฐานที่ต้องยึดถือ” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

3.4 ปัจจัยที่ส่งผลให้มีการลงมติถอดถอนและไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง

ในการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้มีการลงมติถอดถอนและไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง สามารถจำแนกผู้ให้สัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่เห็นว่ารายงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอิทธิพลต่อการลงมติของวุฒิสภา โดยเห็นว่ารายงานที่ปรากฏพยานหลักฐานต่างๆ และปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะข้อเท็จจริงที่ถูกเผยแพร่ผ่านเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการลงมติ ได้แก่ นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย รองศาสตราจารย์ วุฒิสภา ตันไชย รองศาสตราจารย์ จิราพร ลิ้มปานานนท์ นายวิชา มหาคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. เจริญ โททวนิก พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นายสมักร เขาวงกต คังนี่

นายสุรชัยฯ เห็นรายงานของ ป.ป.ช. มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของวุฒิสภา กล่าวคือ

“ผมเชื่อว่า 1) เชื่อว่าเมื่อลาออกจากตำแหน่งไปแล้ว ก็สามารถเข้าสู่กระบวนการถอดถอนได้อย่างมาตรการลงโทษตามมา คือ สิทธิลงโทษ 5 ปี อีกเรื่องคือ ฟังข้อเท็จจริงแล้วเชื่อว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้น

อันนั้นแน่นอนที่ส.ว. ต้องฟังข้อเท็จจริงของ ป.ป.ช./กฎหมายบังคับ ข้อเท็จจริงตามที่ ป.ป.ช. สอบสวนมา ตอนนี้จะสอบเพิ่มเติม เมื่อเป็นอย่างนี้กระบวนการได้สวนเพิ่มเติมทั้ง ป.ป.ช. ทำงานอย่างมีคุณภาพ มันเป็นข้อเท็จจริงสู่การพิจารณาตัดสินใจของวุฒิสภาแล้ว ถ้ามีการดำเนินคดีอาญาตามไปอีก ต้องการได้สวนของ ป.ป.ช. ด้วย มาตรฐานการได้สวนของ ป.ป.ช. ต้องเป็นมาตรฐานที่ดีที่สุด

.....

ผมว่าส่วนหนึ่งมาจากความคิดของ ส.ว. บางส่วนว่าเมื่อออกจากตำแหน่งแล้ว ไม่ควรลงโทษอีกบางส่วนคิดว่า เมื่อออกจากตำแหน่งแล้วไม่มีตำแหน่งที่จะต้องไปถอดถอนเขาอีก เพราะฉะนั้นจะผ่านกระบวนการนี้อีกทำไม ผมว่ามันเป็นปัจจัยที่ทำให้คะแนนเสียงไม่ถอดถอนสูง นอกจากนั้นมาจากการฟังข้อเท็จจริงที่ไม่ชัดเจน การกระทำผิดไม่เกิดขึ้นผมในส่วนตัว เชื่อว่าเป็นส่วนน้อย เมื่อไม่มีตำแหน่งก็ไม่ควรถอดถอนซ้ำอีก” (สัมภาษณ์วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2554)

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับรองศาสตราจารย์วุฒิสารฯ ที่เห็นว่า

“แน่นอนเป็นการใช้ดุลพินิจของคน การตัดสินใจส่วนหนึ่ง ตัดสินตามข้อเท็จจริงที่สรุปมา แต่ทุกคนก็มีสิทธิใช้ข้อมูลอื่นที่ตัวเองมี เพราะทุกคนไม่ใช่ไม่รู้อะไรเลย องค์ประกอบการตัดสินใจของวุฒิสภาแต่ละท่านอยู่บนพื้นฐานของการฟัง ป.ป.ช. และมีข้อมูลของตัว ที่ผมตอบไม่เห็นด้วยคือ ตรงที่วุฒิสภาไม่ควรมีกลไกในการมีระบบไต่สวนอีก เพราะฉะนั้น วุฒิสภาก็จะทำเหมือน ป.ป.ช. อีก ผมคิดว่ามันก้าวล่วงบทบาทหน้าที่กัน แต่ว่าการใช้ดุลพินิจแน่นอน คุณมีสิทธิได้ใช้ความรู้ความเห็น การที่คุณคุยกับใครต่อใคร คุยกับข้อเท็จจริงมา หาข้อเท็จจริงเอง เป็นสิทธิของวุฒิสภา แต่ละท่านที่จะทำรายงานป.ป.ช. ต้องมีอิทธิพลอยู่แล้ว แต่ถ้าใครมีข้อมูลอื่นก็โอเค แต่ไม่ใช่อยู่ในกระบวนการ

.....

แน่นอน ความสัมพันธ์ มันมีส่วนแน่ แต่เราไม่มีอะไรวาง ตกลงคนที่มีความสัมพันธ์เราวัด ไม่ได้ว่ามีความสัมพันธ์แล้ว โหวต yes หรือ no หลักความสัมพันธ์นี้ สมมุติว่าผมรู้จักคุณสมชาย ผมนับถือคุณสมชาย แล้วเรื่องนี้ผมไม่เห็นด้วยกับ ป.ป.ช. ผมถือว่าเรื่องของคุณสมชาย เรื่อง 7 ตุลา ผมไม่เห็นด้วย เพราะผมไม่คิดว่าจะมีนายกรัฐมนตรีคนใดสั่งให้ยิงประชาชน” (สัมภาษณ์วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2554)

ทั้งนี้ รองศาสตราจารย์จิราพร ฯ ได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับนายวิชาฯ โดยเห็นว่ารายงานที่ปรากฏพยานหลักฐานต่าง ๆ และปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะข้อเท็จจริงที่ถูกเผยแพร่ผ่านเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการลงมติของกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติให้ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง กล่าวคือ

“มันชัดเจน คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สมัยใหม่มันมีสื่อที่ตามได้ง่าย มีหลักฐานค่อนข้างชัดเจนเนื่องจากเทคโนโลยีด้วย คือถ้าเป็นสมัยก่อนมันจะไม่ชัดเท่านี้ เราจะเห็นว่าไม่ว่าเหตุการณ์ตุลาหรือเหตุการณ์อะไรก็ตามตรงนั้น ไม่ชัด เพราะสื่อไม่ทันสมัยเดี๋ยวนี้อะไรก็ชัด ๆ มันก็มีหมดแล้วการชี้มูลของ ป.ป.ช. ก็มีผลต่อการลงมติ

.....

คืออาจารย์คิดว่าเพราะว่ามันมีหลักฐาน แต่ว่าหลักฐานมันเกิดเนื่องจากเทคโนโลยี เพราะมันไม่สามารถปิดบังได้ และเชื่อว่าวุฒิสภาทั้งหลายก็ตามแน่นอน ไม่มีใครไม่ตามแต่อิทธิพลที่เหนือการตัดสินใจ ที่ข้อเมื่อกี้ไม่ลงมติคือเรื่องของพรรคพวก เรื่องของกระบวนการไม่โปร่งใสแม้ว่าอาจจะมีหลักฐานหรือมีอะไรก็ตาม เพราะฉะนั้นเหตุผลที่

อ้าง ก็มักจะบอกว่าเขาพ้นจากตำแหน่งไปแล้วเอาอะไรมากมาย ไปดูเหมือนไปทำอะไรมากมาย

อาจารย์เชื่อว่าอย่างนั้น ทั้ง ๆ ที่มีอิทธิพล อะไรกดดันพอควร ไม่ใช่ไม่กดดัน หลักฐานชัดเจนมากและ ป.ป.ช. ก็ชี้ด้วย มันชัดเจน ในส่วนของ ป.ป.ช. มีผล” (สัมภาษณ์วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2554)

ขณะที่ นายวิชาฯ เห็นว่า ปัจจัยที่ทำให้สมาชิกวุฒิสภาลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นประกอบกับรายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กล่าวคือ

“การสลายการชุมนุมมันรุนแรง มันไม่ถูกต้อง มันผิดตามหลักรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งศาลปกครองชี้ขาดไว้แล้วว่าขั้นตอนมันเป็นยังไง ในการสลายการชุมนุม ถึงแม้จะไม่ได้ชุมนุมโดยชอบ แต่ก็ไม่ได้มีอำนาจไปฆ่าเขาได้ ทำร้าย หรือทำอันตรายเขาได้ แล้วท่านก็เห็นต่อว่า หยุดได้ทำไมไม่หยุด อย่างกรณีท่านอภิสิทธิ์ เข้าดำรงตำแหน่ง ไม่ได้แถลงนโยบายที่สภาแต่ไปแถลงนโยบายที่กระทรวงต่างประเทศ ทำไม่ได้ แล้วก็ไม่มีใครว่าอะไร คือหมายความว่า เป็นการเอาชนะกันในการแก้ไขสถานการณ์มันไม่สอดคล้อง ทางฝ่ายนี้เห็นว่ามันน่าจะถอดถอน

ส่วนรายงานของเราก็ค่อนข้างละเอียด เราให้ข้อมูลค่อนข้างละเอียด ถ้าได้อ่านจะเข้าใจ ทาง ป.ป.ช. ได้สวนให้ ทำไมจึงไปสนับสนุนคนผิด อะไรทำนองนี้ คือสนับสนุนมือที่มากชุมนุมโดยไม่ถูกต้อง ซึ่งเราก็พูดว่าถึงชุมนุมไม่ถูกต้องก็ไม่ได้หมายความว่ามีความผิดอำนาจทำเกินเลยไป

ผมว่าเรื่องเห็นตามที่พูดมาแล้ว คือท่านไม่ชัดเจนในเรื่องว่าท่านเห็นด้วยในเรื่องพ้นจากตำแหน่งไปแล้วท่านถอดถอนได้หรือไม่ จะเรียกว่าบางท่านไม่เห็นด้วย บางท่านยังลังเลใจ ไม่ชัดเจน เนื่องจากว่า ส่วนใหญ่ที่เราเสนอไปเพื่อถอดถอน เป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้วทั้งนั้นเลย มันเป็นไปได้เลยว่าจะถอดถอนในขณะที่ดำรงตำแหน่ง เพราะใช้เวลานานในกระบวนการถอดถอนบางทีการเมืองไทยมีอุบัติเหตุก่อน

การที่เสนอไปเพื่อขอถอดถอน เขาถึงมีข้อให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ 5 ปี ข้อนี้ที่ฟุ้งไว้ เพราะว่ายัง ใจให้หลุดจากตำแหน่งคงเป็นไปได้ แต่ผลที่ตามมาคือเรื่องใหญ่ ที่ให้หยุดปฏิบัติหน้าที่พ้นจากหน้าที่ไป กว่าจะกลับมาได้ 5 ปี รู้สึกว่ามันนานมาก เขาจะคืนรนในข้อนี้ค่อนข้างมากข้อที่ 2 คือ ระบบอุปถัมภ์ เรายังหนีไม่พ้นการครอบงำในทางการเมือง ความผูกพันในทางการเมือง จริงอยู่วุฒิสภา พยายามให้ปลอดจากการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องวุฒิสภาที่มาจาก การเลือกตั้งที่ไม่มีพรรคการเมืองหนุนหลัง แต่เป็นไปได้เลยที่ไม่มีพรรคการเมืองเป็นฐาน อยู่ดี ๆ ท่านไปสมัคร แล้วบอกโดดเดี่ยว ไม่มีพรรคการเมืองหนุนหลัง มันเป็นไปได้ ต้องมีฐานการเมือง ต้องมีทีมที่ให้การสนับสนุนอยู่ แล้วที่อยู่

สมัยเดียว พอหลุดจากตรงนี้ไปบางท่านไปเป็น ส.ส. บางท่านเป็น ส.ส. เก่า แล้วให้คนอื่นเป็นทายาทแทน มันก็พัวพันอยู่ มันค่อนข้างยาก ผมว่าข้อใหญ่ใจความจริง ๆ คือ มันเป็นเรื่องที่เป็นความขัดแย้งทางการเมืองที่ค่อนข้างจะรุนแรง กรณี 7 ตุลา คือมันเริ่มต้นมาจากการที่ ไม่ใช่กรณีชุมนุมอย่างบริสุทธิ์จริง ๆ มันผิดชุมนุมตั้งแต่เริ่มต้น ขัดขวางไม่ให้เขาเข้าสภามีการล้อมสภาไว้ ทำให้ภาพของนายกฯ เสีย ทำให้เห็นอกเห็นใจนายกฯ มาก คุณสมชายได้รับความเห็นอกเห็นใจมาก ต้องหนีไป แต่เขาไม่มองกระบวนการต่อมาว่า แล้วต่อมาสลายการชุมนุม ต้องยิงไล่กันถึงขนาดว่าบาดเจ็บ คนต้องแขนขาด ขาขาด ถึงตายกันขนาดนั้นหรือ แต่มองว่ามันสมกันแล้ว คุณ ไปล้อมเขาขนาดนั้นทำให้เขาต้องอับอายขายหน้า ต้องหนีไป เพราะฉะนั้นกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ 7 ตุลา ทำให้คนไม่อาจเห็นด้วย อย่างเต็มที่ ก็มีกลุ่มคนที่เห็นด้วย ว่าทำไมต้องทำรุนแรงขนาดนั้น แต่คนทั่ว ๆ ไปจะมองจุดแรกว่าเป็นการชุมนุมที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญฯ ” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎ์ ฯ มีความเห็นในเรื่องดังกล่าว ว่าผู้ที่ลงคะแนนเสียงเห็นด้วยให้มีการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ จะพิจารณาจากรายงาน ป.ป.ช. กล่าวคือ

“คืออันนั้นต้องแล้วแต่ดุลพินิจของท่าน ที่ท่านลงมติว่าถอดหรือไม่ถอด ผมคิดว่ามันเป็นไปได้ทั้ง 2 ทาง ฝั่งที่ไม่ถอดถอนมีมากกว่า คงจะมองว่าไม่ใช่ผลโดยตรง เพื่อพิจารณาโดยรอบคอบ ไม่ว่าจะใครเป็นนายกรัฐมนตรี ไม่ว่าจะเป็นอย่างคุณสมชาย คุณอภิสิทธิ์ คุณทักษิณ คุณชวลิต คุณบรรหารหรืออะไรก็แล้วแต่ ตำรวจเขายัง มันไม่ได้เกี่ยวกับนายกรัฐมนตรี และก่อนที่เราจะไปลงมติตกลงไม่ถอดถอนหรือถอดถอน ต้องมาคิดกันก่อนว่าเรื่องจะเดินไปสู่ปลายทางอย่างถูกต้อง ไม่ไปสู่ปลายทางก็ถูกต้องอยู่ดี

ท่านอาจจะมองว่า คนที่ไปยิงประชาชน อาจจะยิ่งด้วยอารมณ์ตนเอง โดยพลการ หรือด้วยเหตุผลอื่น อาจไม่ได้โดยตรงจากคำสั่งคุณสมชาย และไม่ได้เป็นผลธรรมดาจากคำสั่งคุณสมชาย 2. ท่านมองว่าเหมือนกับศาล อาจจะเห็นว่าคุณสมชายสั่งไป ให้เกิดการยิงกันขึ้น แต่ปรากฏว่าหลักฐานต่างๆ ไม่มีคิ้วของคุณสมชายแน่นอนพอ โดยข้อมูลหลักฐานทั้งหลาย ในฐานะเป็นองค์กรทางยุติธรรม ท่านเหล่านั้นก็รู้ว่าหลักฐานไม่แน่นอนพอจะมีคิ้วคุณสมชาย มันเลยเกิดผลหลักฐานไม่พอ 3. ที่เป็นไปได้คือ พวกกัน พวกกันแบบพรรคพวกกันจริง ๆ พวกกันแบบชอบพอ อาจจะชอบพอคุณสมชาย คุณทักษิณ แต่ชอบพอคนเหล่านี้ อันที่ 3 พวกกันประมาณ อาจจะไม่ได้ชอบอะไรเท่าไร

คือ 1. ท่านพิจารณาแล้วว่ามันเป็นผลโดยตรงหรือผลธรรมดาของคำสั่งคุณสมชาย เพราะฉะนั้น คุณสมชายผิดแน่ 2. ดูจากเหตุผลและเชื่อในใจว่าคุณสมชายไม่ได้ผิด ไม่ได้ทำห้รอกแต่ข้อมูลสรุปว่าคุณสมชายทำผิดจริง ท่านเลยลงมติว่าใช่ จากสำนวน ป.ป.ช.

เป็นหลักฐานที่ปรากฏ 3. คือ ไม่ได้เป็นพวกเดียวกัน 1) ไม่ได้เป็นพวกเดียวกันแบบกับกลุ่มก้อนเดียวกันกับคุณสมชายหรือคุณทักษิณด้วย 2) ไม่ได้ชอบหน้ากัน 3) ไม่ได้ขอมามีใครขอมาคิดไปตาม เหตุผลของตน” (สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

พลอากาศเอก วีรวิทฯ ได้แสดงความคิดเห็นในฐานะกรรมการชกถาม และเห็นว่ารายงานป.ป.ช. มีส่วนอย่างสำคัญประกอบการลงมติของสมาชิกวุฒิสภา กล่าวคือ

“ในฐานะที่ผมมาเป็นประธานกรรมการชกถาม มีคำถามหลายอันที่คุณสมชายตอบไม่ได้ ในฐานะความรับผิดชอบของนายกรัฐมนตรี ในเหตุการณ์ 7 ตุลา คือ ในบางคำถามก่อนหน้านั้นคุณสมชายทราบหรือไม่ว่ามีการชุมนุมและทางสภาได้มีการขอให้เลิก แต่คุณสมชายไม่ทราบว่ามีการชุมนุม เข้าวันนั้นมีการปะทะกันแล้ว ก็มีการสอบถามว่าคุณสมชายได้รับทราบและสั่งการยังไง คุณสมชายก็บอกว่าไม่ทราบ อยู่ระหว่างเดินทาง ไม่ได้ดูข่าว ซึ่งผิควิสัยของคนเป็นนายกรัฐมนตรี อีกส่วนหนึ่งคือ เมื่อถึงสภาแล้ว ได้รับทราบข้อมูลการบาดเจ็บเสียหาย หรือการเสียชีวิตของประชาชนหรือไม่ ท่านบอกไม่รู้ มันเป็นไปได้ที่คนเป็นนายกรัฐมนตรีจะไม่รู้ เพราะฉะนั้นเรื่องประเด็นความรับผิดชอบ ท่านสมชายคิดอย่างเดียวว่าได้มอบหมายให้ ผบ.ตร. รับผิดชอบหรือว่าเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่อย่างหนึ่งอันนี้ถ้าพูดถึงในสำนวน คุณสมชายบกร่องในฐานะที่เป็นนายกรัฐมนตรี แล้วก็ประเด็นที่ชกถามกันก็คือ เรื่องของก่อนที่จะเป็นถึงแม้ว่าได้เข้าปฏิญาณตนในขณะนั้น ในการใช้ข้อกฎหมายไม่ต้องรับผิดชอบ แต่ในข้อเท็จจริงมันไม่ได้ในเมื่อรับปฏิญาณตนแล้ว ถึงแม้ว่าการแถลงต่อสภา ในสภาเป็นการปฏิบัติหน้าที่บริหารประเทศ ช่องว่างของการที่คุณสมชายได้เข้ารับหน้าที่แล้วคือ การปฏิญาณถวายสัตย์แล้ว แต่ก่อนที่จะเข้าแถลงนโยบายต่อสภามีเหตุการณ์บ้านเมืองถามว่าไม่ดูแลเลยหรือ

ประเด็นนี้ก็มีส่วน แต่หลังจากที่ได้แถลงในสภาแล้ว ถือว่าหมดขั้นตอนก็แสดงว่าได้เป็นนายกรัฐมนตรีเต็มอำนาจ เป็นนายกรัฐมนตรีเต็มตัวแล้ว ก็มีประเด็นชกถามต่อว่าคุณสมชายได้รู้ และสั่งแก้ไขยังไง คุณสมชายบอกว่า ไม่ได้สั่งการยังไง ซึ่งขณะนั้นสิ่งที่เรากำลังชกถาม คือ หลังจากที่เข้ารับหน้าที่แล้ว คุณสมชายได้สั่งให้ตำรวจแก้ไขสถานการณ์อย่างไร ปรากฏว่าคุณสมชายไม่ได้ให้คำตอบที่ชัดเจนว่า คุณสมชายทำยังไงในเรื่องที่จะหยุดการกระทำโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตอนบ่าย ตอนเย็น ที่มีการปะทะ ซึ่งกรณีอันนี้เป็นประเด็นที่ค่อนข้างชัดเจนว่าคุณสมชายเกี่ยวข้องในหน้าที่นายกรัฐมนตรีที่ค่อนข้างชัดเจน เพราะโดยสามัญสำนึกหรือความรับผิดชอบของตัวนายกรัฐมนตรีจะถือว่าควรมีความเป็นห่วง หรือความเป็นกังวลต่อชีวิตของประชาชนเป็นสิ่งที่ควรมีอยู่ใน

จิตสำนึกของนายกรัฐมนตรี ก็ไม่ได้ทำในช่วงแรก คือ เช้าวันที่ 7 ก็มีการปะทะกันและมีคนบาดเจ็บแล้ว ก่อนหน้าที่คุณสมชายแถลง หลังจากแถลงแล้ว ก็สมควรมีแนวทางยุติปฏิบัติการใช้ความรุนแรงกับประชาชน แต่คุณสมชายก็เลือกที่จะหนีออกจากสภาและไม่ได้สนใจมองผู้ใด ผมคิดว่า ในฐานะที่ผมดูสำนวน เมื่อตั้งประเด็นซักถามผมว่า คุณสมชายมีความบกพร่องในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ในฐานะนายกรัฐมนตรีต่อประชาชน ในเรื่องของการดำเนินการหรือยัง ใจก็แล้วแต่ นายกรัฐมนตรีควรดูแลทรัพย์สินของประชาชน จะอ้างว่าได้มอบไปแล้ว เป็นความรับผิดชอบของ ผบ.ตร ไม่ได้” (สัมภาษณ์วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายสมัคร ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในฐานะกรรมการซักถาม และเห็นว่า รายงานป.ป.ช. มีส่วนอย่างสำคัญประกอบการลงมติของสมาชิกวุฒิสภา กล่าวคือ

“ความเห็นทางด้านกฎหมายของเขา ปัจจัยเขามองด้านความคิดเห็น เหตุผลของเขา ด้าน กฎหมายอาจมองว่าเขาออกจากตำแหน่งแล้ว จะเอาเขาออกยังงัย ประเด็นที่สอง 5 ปี รอบแรกไม่ได้ รอบต่อไปก็คงไม่ได้ แล้วแต่ความเห็น ถ้าอย่างนี้ก็ลาออกเรื่อยเลย พอลงมติก็ลาออก ใช้บังคับไม่ได้ มันก็เป็นเหตุผลแต่ละคน อันนี้มันเป็นปัจจัยหรือความเห็นของผู้ให้ข้อมูลทางกฎหมายพวกนี้

รายงานไม่ว่าความคิดเห็นของแต่ละคนที่เขาคุยกัน และด้านเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพูดเรื่องนี้ เป็นปัจจัยที่ดี ชี้นำหรือเขาเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็คือเขาอ่านพวกนี้ ถ้าเกิดเขาเห็นด้วยก็เอกสารก็เป็นการชี้นำ เป็นการให้ ถ้าไม่เห็นด้วยเอกสารก็ถือว่าไม่ใช่เอกสารการชี้นำ ชี้นำเขาไม่ได้ ปัจจัยอยู่ที่ว่า 1) เหตุและผลปัจจัยที่เขาอ้างอาจจะเป็นการพบเห็นหรือฟังมาจากเอกสารต่าง ๆ แล้วมาวิเคราะห์เองว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งเราจะว่าเขาผิด คนที่ไม่เห็นด้วย คนที่ลงว่าไม่ถอดถอน จะไปว่าเขาผิดก็ไม่ได้ เป็นเหตุผลของเขา ซึ่งไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลรัฐธรรมนูญ หรือที่วินิจฉัย ผมตอบในฐานะผมเป็นนักกฎหมาย” (สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

- กลุ่มที่เห็นว่าปัจจัยทางการเมืองอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อการลงมติของวุฒิสภา อาจเป็นกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาหรือบุคคลที่ติดอยู่ในรัฐสภาวันเกิดเหตุ รวมทั้งความสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่ม ได้แก่ นางรสสุคนธ์ ภูริเดช นางสาวประภาศรี โอสถานนท์ นายพิเชต สุนทรพิพิธ นายจ่านงค์ สวมประจำ นายสุทธา พิมาลัย นายวิทยา อินาลา นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ รองศาสตราจารย์ วรเจตน์ ภาศิริรัตน์ นายธนพิชญ์ มูลพฤกษ์ นางมัลลิกา ลับไพรี นายศิวะ แสงมณี และนางสาวสมถักษณ์ จัคนะบวณพล ดังนี้

นางรสสุคนธ์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของวุฒิสภา ว่า

“เขาอาจมองในส่วนข้างนอก ไม่ได้เข้ามา คิดกันยังได้รับข้อความแจ้งว่าห้ามเข้าในสภา มีการชุมนุมที่ราชภัฏสวนดุสิต ไม่ให้มาประชุม อ้างว่าประธานป่วย แต่คิดกันก็ยังเข้ามา นี่ก็ข้อเท็จจริง ทำไมต้องอ้างว่าไม่มีประชุม เพราะฉะนั้นมีผู้ต่อต้านอยู่แล้วโดยไม่สุจริตใจ มีความตั้งใจไม่ให้ประชุมแน่นอน แต่คิดกันทำหน้าที่มาคิดว่าเข้าสภาได้หรือไม่ เข้าได้ก็เข้าไป คนพวกนี้ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ ไม่รู้ข้อเท็จจริง” (สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2554)

นางสาวประภาศรี ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของวุฒิสภา ว่า

“คิดว่ามันเป็นเรื่องของกลุ่มที่ต้องการให้คน ๆ นั้นถูกตัดสิทธิทางการเมืองมากกว่า มันอาจมีเรื่องของการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ประเด็นแรก 2. อาจเป็นการสร้างบรรทัดฐานให้วุฒิสภาชุดนี้ว่า สามารถถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ในวุฒิสภาชุดนี้ เหมือนเป็นผลงานของวุฒิสภาชุดนี้ว่า ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ เรื่องการถอดถอนเป็นเรื่องที่ยากมากยากที่สุดในการทำหน้าที่ ในบรรดาหน้าที่ 4 อย่างของวุฒิสภา อย่างน้อยคุณต้องถูกสังคมตั้งคำถามอย่างแน่นอน ไม่ว่าจะลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน ยิ่งตอนนี้โลกไซเบอร์กระชวย

วุฒิสภามองว่า คุณสมชายในขณะที่ดำเนินการถอดถอน คุณสมชายไม่มีสถานะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งหลายคนมองว่าเขาถูกตัดสิทธิไปแล้วไม่มีตำแหน่งใด ๆ ทั้งสิ้น แต่การที่วุฒิสภาไม่ถอดถอนก็ไม่ว่าจะถอดถอนไปทำไม ในเมื่อเขาไม่มีตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ถ้ามว่าถอดถอนแล้วถูกตัดสิทธิ 5 ปีหรือไม่ ไซ้ถูกตัดสิทธิอยู่แล้ว 5 ปี จากกรณีถูกยุบพรรคตามศาลรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้นประเด็นหลักที่วุฒิสภาลงมติไม่ถอดถอนเป็นเรื่องนี้มากกว่าความที่ไม่มีสถานะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นายกรัฐมนตรีก็ไม่มี ส.ส. ก็ไม่มี ก็จริง ๆ แล้วเคสนี้ถ้าคุณสมชายยังเป็นนายกฯ อยู่แน่นอน ไปแน่นอน แต่ว่าการไปคะแนนเสียงจะสูสีกันมาก คะแนนที่ลงไปค่อนข้างจะเยอะนะ ในแต่ละครั้งที่ลงไป ตั้งแต่เริ่มต้นที่จะดำเนินการถอดถอนหรือไม่ถอดถอน จนลงมติ ก้ากั๊งกันมา เสียงพวกนี้เป็นตัวชี้วัดได้ดีที่สุดแล้วยังมีเสียงลังเล เพราะไม่มั่นใจว่าทำถูกตามรัฐธรรมนูญฯหรือเปล่า เราเป็นหนึ่งในประวัติศาสตร์ของการมีส่วนร่วมในการถอดถอน เคยสอบถามท่านสมาชิกหลายคน ท่านก็ไม่รู้ตัวเองต้องทำอะไรบ้าง สู้ง้อออกเสียงดีกว่า ไม่กระทบตัวเอง ไม่กระทบต่อใครด้วย ส่วนทางการเมืองก็แล้วแต่ แล้วแต่คนจะคิด ปัจจัยสำคัญคือเรื่องสถานะของคน

ถ้าถามตัวเอง ส่วนตัว เห็นด้วย หรือไม่ถนัดตอน เพราะข้อมูลของ ป.ป.ช. ยังไม่ครบถ้วนเพียงพอไม่รอบด้าน การที่จะทำอะไรใครซักคน ข้อมูลต้องมีความรอบคอบมากกว่านี้ อย่าตั้งธง เรื่องนี้ไม่ควรมีการตั้งธง คุณใช้ผล หลักฐานบางอย่างที่ไม่ได้รับการรับรองจากวุฒิสภา ไปเป็นสำนวนของ ป.ป.ช. แล้วไปชี้มูลว่าทำผิด คือ ผลสอบของคณะกรรมการการชกถาม ซึ่งไม่ได้รับการรับรองจากวุฒิสภาเลย ไม่มีการลงมติว่าผลสอบเป็นในคุณเอาไปเป็นประเด็นหลักในการชี้มูลว่าเขาทำผิด คิดว่าข้อมูลตรงนี้มีครบพร้อมอยู่แล้วเท่าที่รู้ นอกจากสำนวน ป.ป.ช. ที่ว่า วุฒิสภาก็มีการพิจารณาศึกษา เป็นรายงานออกมา 3 คณะ แต่สภาไม่ได้รับการรับรองเลย ถือว่าไม่ได้เป็นในนามวุฒิสภา แต่เอามาเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาเลย เอาไปเป็นสำนวนหลักของ ป.ป.ช. อีกข้อที่ควรจะต้องทำก็คือ ป.ป.ช. ได้มีการสอบถามบุคคล ที่ถูกกระทำจากเหตุการณ์ 7 ตุลา เช่น ข้าราชการที่อยู่ที่นี่ ถูกกักขังหน่วงเหนี่ยว ถามเขาหรือไม่ว่าเขาถูกละเมิดสิทธิหรือไม่ สิทธิตามรัฐธรรมนูญฯ เขายังว่าการชุมนุมปราศจากอาวุธจริงหรือไม่ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฯ หรือเปล่า การชุมนุมโดยสงบโดยปราศจากอาวุธหรือไม่ เคยได้ถามผู้ที่เคยถูกกระทำหรือไม่ เคยถามสื่อมวลชนหรือไม่ เคยถามข้าราชการหรือไม่ เคยถาม ส.ว. ส.ส.หรือไม่ ซึ่งเขาเป็นผู้ถูกกระทำ ตรงนี้” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายพิเชต ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของวุฒิสภา ว่า

“ปัจจัยทางการเมือง เพราะส.ว. เองก็มีสี มีปัจจัยสนับสนุนสีเหลือง สีแดง ก็ผู้ที่มีปัจจัยฝั่งเหลืองก็เห็นว่าท่านสมชายทำผิด

.....

มันมีหลายความเห็น บางกลุ่มเห็นว่า การชี้ของ ป.ป.ช. มีมูล ถูกต้อง เหมาะสม บางกลุ่มเห็นว่าป.ป.ช. สองมาตรฐาน ในช่วงนั้นองค์กรอิสระ ป.ป.ช. กกต. ศาลรัฐธรรมนูญ ถูกมองว่า สองมาตรฐาน คดีท่านสมชาย ป.ป.ช. ถูกมองว่าตัดสินช่วยอีกฝ่าย เพราะฉะนั้นมีหลากหลายความคิด ... กรณีท่านสมชายพูดได้ว่ามีกลุ่มใหญ่ที่ไม่ต้องดำเนินการถอดถอน” (สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายจ่านงค์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของวุฒิสภา ว่า

“เป็นความไม่ชอบกันเป็นส่วนตัว มีการตั้งธงว่าผิดไว้ตั้งแต่แรกทำให้มองว่าวุฒิสภาไม่เป็นกลางโดยส่วนตัวคิดว่ารายงาน ป.ป.ช. ไม่น่าจะมีผลการลงมติถอดถอนของคนกลุ่มนี้” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายสุทธาฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของวุฒิสภา ว่า

“ถ้าตามที่ผมมอง ผมมองว่าปัจจัยทางการเมืองเป็นหลัก อาจจะต้องการให้คุณสมชายถูกเว้นวรรคเพื่อที่จะไม่ให้กลับมาดำรงตำแหน่งอีก 5 ปี หรืออาจจะบวกเวลาต่อไปอีกที่ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งเว้นวรรคไปแล้ว ให้บวกเพิ่มไปอีกเป็นเรื่องของการเมืองของฝ่ายที่ไม่อยากให้คุณสมชายมีบทบาททางการเมือง ทำนองนั้น เรื่องแบบนี้ มันต้องมีอคติอยู่แล้ว

คือการลงมติถอดถอนคุณสมชาย ในเมื่อคุณสมชายโดยเว้นวรรคทางการเมืองโดยศาลรัฐธรรมนูญ สั่งให้เว้นวรรคทางการเมืองอยู่แล้ว คุณสมชายก็ไม่ได้ดำรงตำแหน่งอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นกระบวนการที่จะถอดถอนไป โดยอ้างว่าเพื่อให้กระบวนการถอดถอนบรรลุไปจนถึงจุดสูงสุด จนถึงจุดเป้าประสงค์ของรัฐธรรมนูญที่เป็นจุดสูงสุด ผมคิดว่ามันค่อนข้างผิดหลักการ ค่อนข้างที่จะมีอคติกับตัวบุคคลมากเกินไป เพราะงานการลงมติไม่ถอดถอน ก็ถูกต้องแล้ว เพราะช่วงนั้นคุณสมชายไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายวิทยาฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของวุฒิสภา ว่า

“ผมคิดว่า เป็นอคติ กลุ่มนี้คงอยู่แล้วว่า นายสมชายผิคนั่นเอง คือคนไทยเป็นอย่างนี้ มีธงอยู่แล้ว ไม่สนใจเรื่องอื่น ใช้ความรู้สึกตัวเองตัดสินใจ นี่คือคนไทย

ผมว่าปัจจัยมันยังไม่ใช่ เพราะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ แล้วข้อมูลเราก็ไม่รู้ว่าคุณจริง ๆ คืออะไร หลักฐานทำตามหน้าที่ในเคส 7 ตุลา คุณสมชายก็ได้ทำตามหน้าที่ ถ้าในการทำตามหน้าที่ก็จะมีคนเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เพราะฉะนั้นเราจะมองว่า พันธมิตรเสื้อเหลือง ส.ว. ที่อยู่ในกลุ่มเสื้อเหลือง ก็มี ส.ว. ที่อยู่ตรงข้ามเสื้อเหลืองก็มี เพราะฉะนั้นส่วนหนึ่งก็คือ การตั้งข้อหา มันไม่ใช่ เพราะปฏิบัติในลักษณะ Ok ผมมองว่ามันเป็นการตัดสินใจของผู้นำ แต่คุณสมชายอาจจะไม่ตัดสินใจก็ได้ ในขณะนั้น ตัดสินใจแบบนั้น ผมคิดว่ามันก็คือสถานการณ์ แต่ถามว่าเหตุการณ์ 7 ตุลา ไปใช้กับวันอื่นได้หรือไม่ มันอาจไม่ใช่ก็ได้ ตั้งแต่ที่เรามาตั้งแต่เดือนเมษา มันก็ตัดสินใจคนละแบบ การสูญเสียสูญเสียมากหรือสูญเสียน้อยขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจ เป็นผู้นำต้องตัดสินใจ ตัดสินใจตามเหตุการณ์ที่ คิดว่าในสถานการณ์แบบนี้ ต้องตัดสินใจแบบไหน ในข้อมูลที่มีอยู่ ถามว่าเมื่อตัดสินใจไปแล้ว แล้วมันผิดพลาดแสดงว่า 1. ข้อมูลที่ให้ถูกถูกต้องตามเหตุการณ์ตรงนั้น หรือไม่ 2. ช่วงเวลาในการตัดสินใจของคุณ คุณตัดสินใจโดยมีข้อมูลทุกอย่างประกอบ ผมคิดว่าตรงนี้ คุณสมชายตัดสินใจตาม

หน้าที่ ตามข้อกำหนด ก็ต้องมีทั้งคนที่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และที่สำคัญคุณสมชายก็พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว” (สัมภาษณ์วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายวิชาญ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของสมาชิกวุฒิสภา ว่า

“หวังผล 5 ปีให้ถอดถอน มันเริ่มมาตั้งแต่ต้นกลุ่ม 40 ส.ว. มีธงมาตั้งแต่ต้นว่าต้องการหวังผล 5 ปี เป็นจุดที่เอามาเป็นประเด็น มากกว่ารายงานป.ป.ช. ผมว่าอิทธิพลน้อยมาก

คงเป็นประเด็นว่า ไม่เห็นด้วยกับกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯตั้งแต่ต้น อาจมีส่วนหนึ่ง คือถ้ามอง วันที่ 7 ตุลาคม ว่ามันไม่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ทั้งตอนเช้า ตอนบ่าย คนเสียชีวิตมาก ซึ่งคนคิดว่าไม่ใช่การกระทำของรัฐ ที่นำไปสู่การถอดถอน ว่าเป็นการสั่งการทำให้ประชาชนเสียชีวิต อย่างกรณีน้องโบว์ หากความชัดเจนไม่ได้ว่า เป็นแก๊สน้ำตาของรัฐหรือว่าแก๊สน้ำตาที่พกพามาเอง ซึ่งตรงนั้นคนมองว่าไม่น่าจะใช้” (สัมภาษณ์วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ ดร.วรเจตน์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของสมาชิกวุฒิสภาว่า

“หลายอย่าง ประการแรก คือ มีความสัมพันธ์กันในทางการเมืองกับผู้ถูกถอดถอน ประการที่ 2 คือ มีทัศนคติทางการเมืองสอดคล้องกับผู้ถูกถอดถอน ฟังจากเนื้อหาผู้ถูกถอดถอน ไม่ได้ทำความผิด เป็นมูลเหตุในการตัดสินใจว่าไม่ถอดถอน อีกกลุ่มคือมีความสัมพันธ์กับกลุ่มทางการเมืองที่ยื่นถอดถอนหรือคุณเนื้อหาและเห็นว่าผิดจริงสมควรถูกถอดถอน

ผมคิดว่ารายงานป.ป.ช. มีผลบ้าง แต่ไม่คิดว่าจะมีผลถึงขนาดว่าวุฒิสภาจะชี้ว่าต้องลงแบบนี้ ป.ป.ช. ชี้มูลแล้วต้องมีการถอดถอนเสมอ พิสูจน์ได้จากกรณีคุณสมชาย เรื่องนี้ถ้า ป.ป.ช. ถอดถอนได้เองป.ป.ช. ถอดถอนไปแล้ว ที่ผ่านมา ผมไม่เห็นด้วยกับป.ป.ช. หลายเรื่อง ลักษณะ ป.ป.ช. ทำงานมีปัญหาในลักษณะการแสดงออก ในทัศนคติของผมซึ่งมีต่อรัฐบาลอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นอีกฟากหนึ่งตอนแถลงเรื่องคุณสมัคร เห็นได้ชัด เพราะมีเรื่องกันมา กลุ่มฝ่ายนี้เขาว่า ป.ป.ช. ไม่ได้มาอย่างถูกต้อง ป.ป.ช. ชุดนี้มาจากรัฐประหาร กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯนี้ คือ องค์กรถอดถอนมันมีส่วนได้เสีย กับผู้ถูกถอดถอนหมดเลยมันจึงไม่สามารถเชื่อถือในกระบวนการได้ในที่สุด” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายชนพิชญ์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของสมาชิกวุฒิสภาว่า

“วุฒิสภาเป็นองค์กรทางการเมืองไม่ใช่ศาล เพราะถ้าศาลค่อนข้างชัดเจนว่ามันมีตัวอยู่แล้ว ศาลมี 9 คน หรือตุลาการสมัยก่อนมีอยู่ 5-6 คนเท่านั้น พอมาเป็นวุฒิสภา พอมากก็ต้องมีโอกาที่จะเป็นกลุ่ม อย่างเช่นกลุ่ม 40 ส.ว. เพราะฉะนั้น ระบบการเมือง หรือระบบอุปถัมภ์ ก็มีส่วนในการลงมติ” (สัมภาษณ์วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2554)

นางมัลลิกา ฯ ได้แสดงความคิดเห็นเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของสมาชิกวุฒิสภาว่า

“คิดว่าเป็นประเด็นข้อกฎหมาย ส่วนรายงาน ป.ป.ช. จะมีส่วนในการลงมติหรือไม่ นั้น ไม่แน่ใจ คือในเมื่อ ป.ป.ช. ชี้มูล น่าจะมีอิทธิพลในการลงมติบ้าง ปัจจัยอีกอย่าง คือ การแบ่งฝ่ายของวุฒิสภา ก็เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้ลงมติดอจดอนหรือไม่จดอดอน ถ้าดูจากคะแนนก็เป็นไปตามนั้น เพราะแต่ละฝ่ายมีธงของตัวเอง” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายศิระ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของสมาชิกวุฒิสภา ว่า

“อย่างที่ผมบอกเมื่อครู่ ถ้ามองแค่อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ก็คิดว่าปฏิบัติชอบแล้ว ตามที่กฎหมาย หรือรัฐธรรมนูญกำหนด แล้วที่สำคัญคนที่พ้นตำแหน่งไปแล้ว ถ้ามติออกมาให้ถอดถอน ต้องมาตอบคำถามอีก ถอดถอนอะไรจากอะไร เพราะคนที่พ้นตำแหน่งไปแล้ว

ผลของมติออกมาแบบนี้ คือไม่ถอดถอนก็โอเคนะ แล้วถ้ามาดูสำนวนของป.ป.ช. ผมว่ากระบวนการถอดถอนนายสมชายฯก็ยังไม่ชัดเจนว่าเปิดโอกาสให้คู่กรณี คนที่ถูกกล่าวหา อย่างเต็มที่ การที่ต้องมายื่นเอกสารเพิ่มเติมให้วุฒิสภาพิจารณาที่สะท้อนอะไรออกมาเหมือนกัน

....

ผมว่าระบบอุปถัมภ์ของบ้านเราก็มีส่วนสำคัญนะ มันต้องมีอยู่แล้วเรื่องเพื่อนฝูง พรรคพวก แล้วอีกอย่างว่าคนที่ไม่เห็นด้วย คือไม่เห็นด้วยกับรายงานของ ป.ป.ช. คือมองว่ามันไม่น่าเชื่อถือ กระบวนการไม่ครบถ้วนอะไรพวกนี้ แล้วที่ชัดที่สุดจะเป็นเรื่องของวุฒิสภาเอง ที่ยังไม่ชัดเจนว่าจะลงมติดอจดอนไปทำไม เพราะท่านสมชายท่านก็พ้นตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไปก่อนแล้ว

วุฒิสภาก็ประสบความสำเร็จในแง่ได้ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญกำหนดเรื่องการถอดถอนคนออกจากตำแหน่ง แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จในแง่การดำเนินการนะ ขึ้นตอนแต่ละขึ้นตอนทำให้การตัดสินใจของสมาชิกวุฒิสภาเอง ยังไม่มีความมั่นใจว่า สามารถลงมติดำเนินการถอดถอนได้ ทำให้ต้องมานั่งตีความกฎหมาย เพราะฉะนั้นมติในการถอดถอนส่วนหนึ่งมาจากความไม่แน่ใจของวุฒิสภาเอง” (สัมภาษณ์วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2554)

นางสาวสมลักษณ์ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของวุฒิสภา ว่าเป็นการพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น คือ

“จากข้อเท็จจริงมีเหตุผลเข้าใจได้ว่า คนที่ลงมติไม่เห็นด้วย เห็นว่า ทำไมไม่สั่งให้หยุดยั้ง ทั้ง ๆ ที่เกิดความเสียหาย อาจารย์เห็นตรงกันว่า ท่านนายกฯเป็นคนสั่งการ ถ้าจะมองว่า เหตุใดเมื่อเกิดความเสียหายแล้ว ทำไมไม่สั่งระงับการดำเนินการ ทำไมปล่อยให้เกิดความเสียหาย ต้องมองว่า คนเป็นนายกฯเป็นคนสั่งการ คนดำเนินการคือผู้บัญชาการทหารบก และเป็นผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ ที่เกิดเหตุ ซึ่งก็มีหลายที่ หลายจุด คนที่ไม่อยู่ในเหตุการณ์ ไม่เห็นภาพปัญหาทั้งหมด แต่ต้องรักษาชีวิตของคนที่อยู่ในที่ชุมนุม ทั้งเจ้าหน้าที่ด้วย จึงยังสั่งให้หยุดไม่ได้ เพราะไม่เห็นอารมณ์ของคนตอนนั้นว่าเป็นอย่างไร ไม่มีอะไรจะประกันได้ว่า จะไม่มีการทำลายรัฐสภา เพราะก็เคยเกิดเหตุเผากองสลาท เราต้องรักษาชีวิตทรัพย์สินคนที่ปฏิบัติหน้าที่ คนที่อยู่นอกสภาเป็นคนที่ทำผิดกฎหมาย การถ่ายทอดทีวีก็เป็นจุด ๆ คนที่จะสั่งการไม่สามารถเลี้ยงได้ แต่ละจุดสภาพปัญหาที่ไม่เหมือนกัน การสั่งการ โดยผ่านการดูที่ว้อย่างเดียว มันทำไม่ได้ การทำงานตามแผนกรกฎ 48 มันเป็นการมอบอำนาจ เมื่อเกิดเหตุการณ์ต้องตัดสินใจว่าจะรักษาสมบัติ รักษาชีวิตคนที่ปฏิบัติหน้าที่ กับผู้กระทำผิด คนที่มีอำนาจสั่งการต้องเลือก เพราะฉะนั้น กลุ่มที่ลงมติไม่ถอดถอนก็จะมองว่า ท่านสมชายไม่ผิดตามข้อกล่าวหา ไม่มีเจตนาพิเศษ” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

3.5 ความสนใจของประชาชนในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ

ในการสอบถามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อความสนใจของประชาชนในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง รวมถึงบทบาทของสื่อมวลชน นักวิชาการในการกระตุ้นความสนใจของประชาชนในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีความเห็นว่าประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอน เนื่องจากเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่จะมีการถอดถอนนายกรัฐมนตรี คือ นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ โทณวณิก รองศาสตราจารย์ จิราพร ลิ้มปานานนท์

นายสมักร เชาวภานันท์ พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นางรสสุคนธ์ ภูริเดช และนางสาว สมลักษณ์ จัดกระบวนพล ดังนี้

ทั้งนี้ นายสุรชัย ฯ ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับความสนใจของประชาชน ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯออกจากตำแหน่งว่า

“ให้ความสนใจเพราะมันเป็นกรณีแรกที่มีการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยวุฒิสภา เพราะรัฐธรรมนูญปี 40 วุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญปี 40 ไม่เคยมีกระบวนการ ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเลย ถอดถอนตามรัฐธรรมนูญปี 50 เป็นครั้งแรก ในประวัติศาสตร์ของวุฒิสภา เชื่อว่าประชาชนให้ความสนใจมา แต่เนื่องจากประชาชน ไม่เข้าใจกระบวนการถอดถอนเลยทำให้เนื้อหาที่ประชาชนติดตาม ประชาชนจะรู้สึก ว่าติดตามไม่ปะติดปะต่อกันเนื่องจากคำถามเป็นคำถามที่ไม่ต่อเนื่องกัน ซึ่งถ้ามีการ ปรับปรุงจะดึงความสนใจของประชาชนได้

ส่วนบทความวิชาการ ผมไม่ได้อ่าน เราอ่านได้มาประกอบข้อมูล แต่อย่าให้บทความ มามีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของเรา เพราะฉะนั้นแล้ว พอมีมาตรการถอดถอนเกิดขึ้น ก็จะมีคนยืมมือนักวิชาการ โหมโรงเขียนตั้งคู่ต่อสู้ให้ไปในทิศทางที่ตัวเองต้องการ ถ้าเรา ต้องทำหน้าที่ตุลาการ ไปตกอยู่ภายใต้อิทธิพลตรงนั้น เราไม่ได้มีแนวคิดที่เป็นอิสระว่า ไป ลงมติตามกระแส ซึ่งไม่ได้ดีขนาด ตรงนี้เป็นหลักสำคัญของคนที่ทำหน้าที่เป็นตุลาการ เพราะตัดสินใจตามกระแส มันทำให้เกิดขึ้นได้ ส่วนประชาชน ผมว่าก็มีส่วน เพราะ ประชาชนตามได้ แต่เราทำหน้าที่ตรงนั้นต้องไม่คล้อยตาม” (สัมภาษณ์วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2554)

ขณะที่ รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎ์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวใน ลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ

“ผมเชื่อว่าประชาชนให้ความสนใจ แยกประชาชนที่ให้ความสนใจเป็น 4-5 ประเภท 1) ประเภทแรก ให้ความสนใจโดยหลักการ อยากรู้ว่าการถอดถอนผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง ทำได้มากน้อยแค่ไหน เพราะเรื่องนี้สำคัญ เนื่องจากเราบอกว่า นายกรัฐมนตรี เป็นผู้นำฝ่ายบริหาร นายกรัฐมนตรีเทียบเท่ากับประธานรัฐสภาเทียบเท่า กับประธานศาลฎีกา แต่เมื่อเรานับโดยรวม นายกรัฐมนตรีจะถูกยกให้ความสำคัญที่สุด เพราะบริหารราชการแผ่นดิน เพราะฉะนั้นมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่เรียก วุฒิสภา เป็นที่กังขาว่า สรรหาครั้งหนึ่ง เลือกลงครั้งหนึ่ง มาถอดคนเป็นหัวหน้าพรรคที่ได้รับคะแนนสูงสุด ถึง 170-180 กว่าเสียง ทำได้ไง พวกนี้อยากรู้จริง ๆ อยากรู้โดยหลักการว่าเห็นด้วยไม่เห็น ด้วยเพราะผู้พิพากษา ยังสั่งประหารชีวิตคนได้ มันต้องคิดว่ามันทำได้หรือเปล่า 2) พวก

ที่เลือกพรรคไทยรักไทย พรรคพลังประชาชน สนใจมาก วุฒิสภาถอดถอนได้ยังไง
 3) พวกไม่ได้เลือก รอให้ถูกถอดถอน ต้องจัดการมันไป เป็นพวกที่อยากให้ถูกถอดถอน
 พวกนี้สนใจมาก 4) พวกที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ส.ส. ทั้งหลาย /รัฐมนตรี จะอยู่ไหน
 เป็นรัฐบาลหรือไม่ วันหนึ่งถ้าเราไปนั่งอยู่ตรงนั้น เราโดนบ้าง หาทางหนียังไงดี หรือทำ
 ยังไงไม่ให้โดยทางดีหรือไม่ดี คิดได้ทั้งนั้น คิดทางดี เราต้องไม่ทำอะไรแบบนั้น
 สุดท้ายประชาชนทั่วไปซึ่งสนใจการเมือง อาจไม่เหมือนพวกแรก อยากรู้ว่ากระบวนการ
 ถอดถอนถ่วงดุลทางการเมืองทั้งหมดมันเป็นยังไง โดยเฉพาะตรวจสอบโดย ส.ว. เพราะ
 ส.ส. ตรวจสอบอะไรก็เห็น ๆ กันอยู่ เช่น ออกโทรทัศน์ อภิปรายไม่ไว้วางใจ ไม่เคยมี
 ใครถูกถอดถอน จากการอภิปรายไม่ไว้วางใจเลย แต่ตอนนี้มันเป็นกระบวนการหนึ่ง
 อยากรู้กระบวนการถอดถอนทำอย่างไร หรือทำได้หรือ ก็มีแต่พวกฟุ้งมั่งไม่ฟุ้งมั่ง พวกไม่
 สนใจถอดถอนหรือไม่ถอดถอนก็ไม่เกี่ยวกับกู

.....

“คิดว่านักวิชาการทั้งหลายสนใจกันอยู่ 2-3 แบบ แบบแรก สนใจทางวิชาการจริง ๆ
 เพราะต้องศึกษาอยู่แล้ว เป็นนักวิชาการแสวงหาวิชาการเพื่อรวบรวมความรู้ทางวิชาการ
 ทั้งหลาย มาเพื่อเผยแพร่ให้ประชาชน ให้คนรู้มากที่สุด เป็นหน้าที่ของนักวิชาการ
 เหมือนครู-อาจารย์ ทำยังไงให้คนรู้มากที่สุด แดกฉาน 2) เป็นพวกกัน เขียนแบบพวกกัน
 คือ พวกคนที่อยากไล่กับคนที่อยากให้อยู่ 2 ฟังเลย 3) เขาขอมาให้เขียนจะเป็นฝ่ายไหนก็
 แล้วแต่ ขอให้เขียนทั้งฝั่งอยากให้ออกกัน ไม่ให้ออก พวกสุดท้าย สนใจทุกอย่างที่เป็น
 เรื่องปัจจุบัน วันนี้สนใจเรื่องนี้ วันหน้าสนใจเรื่องอื่นที่มา สนใจตามกระแสที่หมุนเวียน
 มา ไม่รู้จะได้ศึกษาลึกเรื่องใดหรือไม่ มันอาจได้ประโยชน์บ้าง แต่เป็นประโยชน์เชิงกว้าง
 เชิงลึกไม่ค่อยได้ เพราะไม่ได้ศึกษาอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถจะสืบได้” (สัมภาษณ์วันที่ 16
 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นอกจากนี้ รองศาสตราจารย์ จิราพรฯ ก็ได้แสดงความคิดเห็นในทำนองเดียวกัน
 คือ

“อาจารย์ว่าสนใจ โดยเฉพาะอาจารย์ อันนี้ในฐานะที่อาจารย์เป็นคนยื่นคำร้อง
 ความเห็น สื่อกี่ตาม ก็เป็นข่าว ที่เราก็อาจจะประเมิน ได้อย่างนั้น ในฐานะที่ดิฉันเองเป็นผู้
 เสนอและมีพรรคพวก พวกที่เสนอเขาก็ถาม ก็คุยกัน” (สัมภาษณ์วันที่ 10 มกราคม พ.ศ.
 2554)

นายสมัครฯ มีความเห็นในเรื่องดังกล่าวว่า

“มากเกินไป ผมเข้าใจว่ามาก เพราะมันเป็นกระบวนการถอดถอนแรกของประเทศไทย ที่ใช้กระบวนการเพราะตอนคุณจรัล ให้ที่ประชุมลงคะแนนเสียงอย่างเดียวว่าจะถอดถอนหรือไม่ถอดถอน ไม่มีกระบวนการพิจารณาแบบนี้ อันนี้เขามีกระบวนการให้ทั้ง 2 ฝ่ายแสดงเหตุและผลเต็มที่ และวินิจฉัยโดยมติที่ประชุม

ส่วนบทความทางวิชาการจะช่วยให้ประชาชนสนใจมากขึ้นหรือไม่ ผมคิดว่า ก็มีพวกหนังสือพิมพ์ ที่มีส่วน เฉพาะหนังสือพิมพ์ ถ้าเป็นบทความในหนังสือเล่ม ๆ ประชาชน ไม่ได้อ่านหรอก แต่ผมจำไม่ได้ว่าคะแนนเสียงถอดถอนจะต้องมีสูงสุดเท่าไร 3 ใน 5 ก็คือ 90 ผมว่าตรงนี้จะขึ้นอยู่กับพรรค เพราะว่ากว่าจะถึงตรงนั้นยากเหมือนกัน กฎหมายที่เราได้ดำเนินการไปแล้ว กฎหมายที่มันมีอุปสรรคก็ควรแก้ไข จะเอาให้ถึง 90 ผมว่ายาก แล้วก็ถ้าพูดจริง ๆ การบล็อกโหวตมันง่ายขึ้น” (สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

พลอากาศเอก วีรวิทฯ เห็นว่า

“ประชาชนสนใจอยู่แล้วในเมื่อประชาชนมีความสนใจ เราควรขยายขอบเขตของวิธีการ ผมจำไม่ได้ว่ามีการถ่ายทอด ถ้าไม่มี ต้องมีการถ่ายทอดวิทยุรัฐสภา

ผมคิดว่าเขาทำได้ครบถ้วน เพราะว่าจริง ๆ แล้ว กรณีคุณสมชาย ข้อกฎหมายหรือระเบียบมันบ่งชี้ ประเด็นว่า จิตสำนึกของคนที่ดำรงตำแหน่งเป็นเรื่องจริง ถวายสัตย์ปฏิญาณแล้ว ก็คือว่าไม่ต้องรับผิดชอบเลยก็สมควรแล้ว โดยสามัญสำนึกของคนที่จะเป็นผู้บริหารประเทศเวลานั้น การใช้อาวุธ ในจุดนี้คุณสมชาย ก่อนข้างขาด ไม่รู้เรื่องเลย ป.ป.ช. ก็พูดอย่างนี้กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ก่อนข้างจะชัดเจน” (สัมภาษณ์วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางรสสุคนธ์ฯ เห็นว่า

“สนใจ ทุกคนก็มาตีความว่าเขาผิดหรือไม่ อยู่ข้างนอกจะถามตามที่เราราบ เรามองตัวเองบางครั้งเรามีสิทธิถอดถอน เราก็มีวิจาร์ณญาณเองว่าเรามีหน้าที่ที่ต้องทำตามหน้าที่ แต่ ป.ป.ช. ความรู้สึกยังงี้ก็ตาม ผ่าน ป.ป.ช. ก่อนถึง ส.ว. มันเป็นความรู้สึกว่า ป.ป.ช. งานเยอะ ถ้า ป.ป.ช. ทำอีก มันไม่ใช่ทุจริต ส่วนบทความก็มีผลมากสำหรับผู้อ่านหนังสืออย่างน้อย บทความนักวิชาการอิสระ เราสามารถเอามาพิจารณาได้ส่วนหนึ่งเหมือนกัน” (สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2554)

นางสาวสมลักษณ์ฯ เห็นว่ากลุ่มประชาชนที่สนใจคือ กลุ่มที่สนับสนุนคู่กรณีแต่ละฝ่ายกล่าวคือ

“อาจารย์ว่าสนใจมาก เพราะตั้งแต่เริ่มสอบ เริ่มมีการติดตามสำนวน ป.ป.ช. ของ วุฒิสภา มีสองกลุ่มใหญ่ที่สนใจ คือ พันธมิตรฯ กับ นปช. ได้อ่านหนังสือไม่เว้นแต่ละวัน” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่า ประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งพอสมควรผู้สนใจคือผู้ที่มีแนวคิดสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ นายวิชา มหาคุณ นางสาวประภาศรี โอสถานนท์ นางสาวสุภางค์จิตต์ ไตรเพทพิสัย นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ ดังนี้

นายวิชาฯ เห็นว่า

“สนใจพอสมควร เท่าที่เห็นข่าว ที่ลงและติดตาม ผมก็ไม่ได้เก็บข่าว เท่าที่ดูสื่อก็จะลงทุกวันแล้วก็ได้มีการติดตาม มีรายการโทรทัศน์ ประชาชนก็น่าจะสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการถอดถอนได้มีการถ่ายทอด แต่ไม่ทุกครั้งทางโทรทัศน์ แต่ทางวิทยุ ผมว่าอันนี้จะสอนประชาชนด้วย สอนเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย แม้แต่นักวิชาการที่ออกมาวิพากษ์วิจารณ์ถือว่าเป็นการเผยแพร่ ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่เขาสนใจ” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

นางสาวประภาศรีฯ เห็นว่า

“ประชาชนให้ความสนใจเฉพาะผู้ที่อยู่ในแวดวง มันมีการพูดคุยกันในแวดวงที่เราอยู่ข้างนอกเราไม่ได้คุยกับวุฒิสภาอย่างเดียว อย่งไปคุยกับคนนอกเขาก็ถามถึง แต่เราไม่แน่ใจว่าสภากาแฟเองก็คิดว่าน่าจะมีคนพูดถึงเรื่องนี้ มันน้อย อาจจะเป็นเพราะว่ามันนาน เพราะเหตุเกิดตุลา 51 ระยะเวลามันมีส่วนในการที่ ถ้าสมมุติใกล้มาซักปีสองปี นี่ปี 54 ปี 53 ถูกดำเนินการถอดถอน เหตุเกิดปี 51 2 ปี ถ้าคุณทำสำนวนเร็ว มันจะเป็นเคสที่น่าสนใจมาก ๆ กระบวนการชี้มูลของ ป.ป.ช. บอกได้ว่ากระบวนการมันยาวเกินไป นานเกิน เหมือนตีเหล็กต้องตีตอนร้อน ตอนอยู่ในความสนใจของคน แต่ว่าประชาชนให้ความสนใจหรือไม่ เพราะว่าในส่วนของคนที่กลาง ๆ ให้ความสนใจ จากอะไร เหมือนกรณีศาลรัฐธรรมนูญชี้มูลความผิดใครสักคนควรให้ความสนใจเหมือนกัน วุฒิสภาก็มีอำนาจเหมือนกัน

.....

จริง ๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์คอลัมน์นิสต์มี มอว่ำนักวิชาการต่าง ๆ จะบอกถึงขั้นตอนวิธีการดำเนินการถอดถอนคน ซึ่งบางครั้งเขาจะอ้างอิงไปถึงต่างประเทศ คำว่า อินควินเมนท์ ซึ่ง

คอลัมน์นิสต์มีส่วนให้คนสนใจประเด็นด้วย สนใจในการถอดถอน เพราะถือเป็นกระบวนการใหม่ในสังคมไทย เพิ่งมีไม่กี่ปี ” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นางสาวสุภางค์จิตตฯ เห็นว่า

“คิดว่าได้ มันมีส่วน ก็คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อถอดถอนนักการเมืองตามที่กำหนด มันถือกระบวนการถอดถอนได้เริ่มแล้ว ฝันเป็นจริง ที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รัฐธรรมนูญกำหนดเพียงแค่ว่าผลมันไม่ไปสู่ที่ไม่ลงมติถอดถอน ที่อาจจะมองว่า มองประเด็นว่า คุณจะไปถอดอะไรกับเขาคือได้ ถ้าเขายังอยู่ในตำแหน่ง แล้วพฤติกรรมพอสอบแล้ว ชักถามแล้วมันตรงตามที่เขากระทำจริง ๆ การถอดถอนก็อาจจะสำเร็จได้และจะลงมติไม่ถอดถอนออกจากตำแหน่งก็ได้ คิดว่าอาจจะมีคนเห็นด้วยกับเจ้าหน้าที่อาจจะมองว่า แล้วคุณจะมาถอดอะไรคุณสมชายอีก มีส่วนหนึ่งก็ได้ ที่ลงมติไม่ถอดด้วย แต่ไม่รู้ว่าจะไปอย่างไร อันนี้คือความคิดเห็น แต่ case นี้ ก็เป็น case แรก ตั้งแต่ใช้รัฐธรรมนูญปี 40 มาแล้วสื่อก็กระตุ้นเรื่องนี้มากจริง ๆ วุฒิสภาไม่ได้ PR เรื่องนี้เท่าไร สื่อตามเองในการเสนอเรื่อง” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายวิชาญฯ เห็นว่า

“มีทั้งสองส่วน มีส่วนที่กึ่งขาของการทำหน้าที่ของวุฒิสภา ว่าทำไมไม่มีตำแหน่งแล้วยังถอดถอนอยู่ อีกส่วนเป็นเรื่องของกลุ่มการเมือง เขาพยายามจะชี้ว่ายังไงก็ต้องทำต่อ ถามว่าประชาชนสนใจหรือไม่ ผมว่ากลุ่มการเมืองสนใจมากกว่าที่ประชาชนทั่วไป” (สัมภาษณ์วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2554)

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่า ประชาชนไม่ให้ความสนใจกระบวนการถอดถอน เนื่องจากคณะกรรมการป.ป.ช. ซึ่งมีความผิดซ้ำ ทำให้ประชาชนหมดความสนใจประกอบกับผู้ถูกถอดถอนพ้นจากตำแหน่งไปแล้วได้แก่ นายจันทน์ สวมประจำ นายชนพิชญ์ มูลพฤกษ์ ศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์ นายสุทธา พิมาลัย รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย นายพิเชต สุนทรพิพิธ นางมัลลิกา ลับไพรี รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาศิริรัตน์ นายวิทยา อินาลา และนายศิระ แสงมณี ดังนี้

นายจันทน์ฯ เห็นว่า

“คิดว่าไม่ กรณีวัดจากประชาชนฟังการประชุม แต่หนังสือพิมพ์ก็อาจมีส่วนโน้มน้าวให้คนสนใจได้บ้าง แต่คิดว่าแต่คิดว่าประชาชนที่ไม่เห็นด้วยน่าจะมากกว่า ถ้าเอาไป

ลงประชามติเชื่อว่าเขาไม่ถูกถอดถอน เพราะคูมันไม่เป็นธรรมจริง ๆ” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายธนพิชญ์ฯ เห็นว่า

“เหมือนมวยต่อยแล้วนับคะแนน รู้ผลแพ้ชนะไปแล้ว คนรู้ผลแล้ว เศรษฐกิจสมชายรู้ผลไปแล้ว ถ้าถอดถอนไปแล้วไม่มีประโยชน์ไม่ได้หลุดจากตำแหน่งก็ไม่ต้องถอนก็ไม่ได้กลับขึ้นมาใหม่ไม่เกิดประโยชน์ คนสนใจน้อยฝ่ายชนะที่ไม่ถูกถอดถอนก็อาจจะพ้นแล้วถือว่าพ้นข้อกล่าวหาแล้วเพราะหลุดจากตำแหน่งไปแล้ว คำว่าถอดถอนคือถอดถอนออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่ท่านหลุดไปแล้ว ก็ไม่เกี่ยวแล้ว กระบวนการถอดถอนนายสมชายก็ใช้เวลานานเกินไป คนก็เลยไม่สนใจ” (สัมภาษณ์วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2554)

ศาสตราจารย์ ดร. สมคิดฯ เห็นว่า

“ในขณะนั้น ไม่นานก็ลืม ขณะนั้นสนใจว่าสมชายจะ โคนหรือไม่ โคน แต่คนส่วนใหญ่สนใจน้อยเพราะสมชายพ้นไปแล้ว ถ้าถามว่าสนใจในเชิงกระบวนการ ขั้นตอนหรือไม่สนใจน้อยมาก” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ฯ เห็นว่า

“ผมคิดว่าน้อย นอกจากคนที่อยู่ในแวดวงวิชาการจะสนใจ คนที่เชียร์คุณสมชายหรือคุณพดลจะสนใจมาก ๆ เนื่องจากผลไม่ค่อยมีประโยชน์แล้ว ไม่มีความหมายเพราะคุณสมชายพ้นแล้ว อันนี้เป็นครั้งแรกที่ต้องมีการกำหนดวิธีการ ขั้นตอนที่รัดกุม อย่างน้อยความพยายามเหล่านี้ก็มีความรัดกุม คนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจมากมาย ตำรวจล่าสุดมีคดีรู้เรื่องแค่ 1.8 เปอร์เซ็นต์” (สัมภาษณ์วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายสุทธา ฯ เห็นว่า

“คิดว่า ความสนใจของประชาชน ถ้าวัดจากการติดตามข้อมูลข่าวสารค่อนข้างจะน้อย ก็มีความรู้สึกเหมือนชาวบ้านว่าคุณสมชาย โคนลงโทษไปแล้วหรือว่าได้รับโทษทัณฑ์ทางการเมืองไปแล้ว เว้นวรรค 5 ปี พอเข้ามาสู่กระบวนการถอดถอนของวุฒิสภาอีกเป็นการซ้ำเติมหรือเปล่า ส่วนการดูข่าวสารของคนทั่วไปหรือบทความต่าง ๆ โดยพื้นฐานข่าวจะสะท้อนมาจากความสนใจของคนทั่วไป เพราะฉะนั้นนักวิชาการที่จะเขียน เขาคงคิดว่าการเขียนบทความแต่ละบทความชาวบ้านก็อยากจะรู้” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายพิเชต ฯ เห็นว่า

“โดยส่วนใหญ่ผมว่าไม่ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจการเมือง และคนที่ผ่านหนังสือบทความของนักวิชาการคนที่อ่านมีไม่กี่กลุ่ม ดูแล้วมีอิทธิพลต่อประชาชนน้อย อยู่ในวงคนที่สนใจเท่านั้น” (สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางมัลลิกา ฯ เห็นว่า

“ประชาชนไม่ค่อยสนใจ อย่างเราเปิดให้เข้าฟังในการไต่สวน ยังไม่ค่อยมีคนสนใจเท่าไรเลย การถอดถอน เท่าที่ผ่านมาอาจไม่ค่อยสนใจ” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ฯ เห็นว่า

“ผมคิดว่าประชาชนสนใจน้อย มันง่ายมากเพราะท่านพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ถ้าท่านยังอยู่ในตำแหน่ง การโหวตของวุฒิสภา มันมีผลคนจะสนใจมาก แต่เรื่องนี้คนสนใจน้อย เพราะพ้นตำแหน่งไปแล้ว แต่ถ้าสมมติเพิ่งพ้นตำแหน่งไป ไม่ใช่พ้นไปนานมาก ป.ป.ช. เพิ่งส่งมา ความสนใจของประชาชน ก็อาจมีเยอะ เป็นไปได้ แต่จริง ๆ ยังไม่พ้นจากตำแหน่งแน่นอน มันเท่ากับไม่พ้นจากตำแหน่งแน่นอน ไม่มีผลอะไร แต่โอเค เรื่องสด ๆ ร้อน ๆ คนอาจจะอยากฟังเข้าพูดว่าไง เป็นยังไง” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายวิฑูรย์ ฯ เห็นว่า

“ประชาชนคนทั่วไปไม่สนใจ จะสนใจเฉพาะคนมีส่วนได้เสีย แล้วผมว่าบทความต่าง ๆ ก็อาจมีอิทธิพลบ้าง แต่น่าจะเป็นส่วนน้อย” (สัมภาษณ์วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายศิวัช ฯ เห็นว่า

“ประชาชนคนทั่วไปไม่สนใจ จะสนใจเฉพาะคนมีส่วนได้เสีย แล้วผมว่าบทความต่าง ๆ ก็อาจมีอิทธิพลบ้าง แต่น่าจะเป็นส่วนน้อย น้อยมาก แล้วระยะเวลาที่เรื่องจะมาถึงวุฒิสภา คนก็ลืมกันหมดแล้ว” (สัมภาษณ์วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2554)

3.6 พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาเกี่ยวกับการเล่นพรรคเล่นพวก

พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการดำเนินการกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่ามีการเล่นพรรคเล่นพวกหรือการแบ่งเป็นกลุ่มภายในวุฒิสภา ในการดำเนินการดังกล่าวเนื่องจากเป็นเรื่องปกติธรรมดาของสภาพแวดล้อมทางการเมือง สภาพภายในวุฒิสภามีการแบ่งแยกอย่างชัดเจน ได้แก่ นางสาวประภาศรี โอสถานนท์ นายวิชา มหาคุณ รองศาสตราจารย์จรัพร ลิ้มปานานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.วรเจตน์

ภาคีรัตน์ นายสุทธา พิมาลัย นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย นางมัลลิกา ลับไพรี ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ นายจำนงค์ สวมประคำ และนายศิระ แสงมณี ดังนี้

นางสาวประภาศรีฯ ได้กล่าวถึงประเด็นการเล่นพรรคเล่นพวกภายในวุฒิสภาว่า

“แน่นอน ทักษะคดีของสมาชิกบางคนเป็นฝ่ายตรงข้าม เพราะฉะนั้นการทำงาน การตรวจสอบการถอดถอน ย่อมมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อ เป็นด้านลบกับผู้ที่ถูกถอดถอน ทำให้ผลการพิจารณาออกมา กลุ่มนี้ต้องถอดถอนแน่นอน เชื่อได้ว่าวุฒิสภาไม่ปลอดจากการเมืองแน่นอน ทั้งสองฝ่ายอย่าไปบอกว่าใครเป็นฝ่ายรัฐบาล อย่าไปบอกว่าใครเป็นฝ่ายค้าน แต่ในตัวคนของวุฒิสภาเอง การเมืองมันมีขอบเขตในวุฒิสภาอยู่แล้ว มีการเล่นพรรคเล่นพวก ปฏิเสธไม่ได้ว่ามีแน่นอน เราพูดกันอย่างยอมรับความจริงในสังคม เป็นไปไม่ได้ที่ไม่มีการเล่นพรรคเล่นพวกเรื่องการลือขบปี เป็นเรื่องธรรมดาใครบอกไม่มีอย่าไปเชื่อเด็ดขาด เหมือนกัน ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ของ ป.ป.ช. คิดว่ามันไม่บริสุทธิ์ 100 เปอร์เซ็นต์แน่นอน เพียงแต่ว่าคุณจะอย่างไร ให้ความถูกต้อง มันมีมากกว่าความไม่ถูกต้อง” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายวิชาฯ ได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า

“มันต้องมี เป็นเรื่องธรรมดา อย่างความผูกพัน โดยเฉพาะสภา ไม่ว่าจะป็นวุฒิสภา หรือสภาผู้แทนราษฎร มันเป็นเรื่องการทางการเมือง เป็นสถาบันทางการเมือง หนีไม่พ้นต้องผูกพันกับพรรคการเมือง กับผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมกันมา หรือในอดีตท่านเคยมีกิจกรรมร่วมกัน แต่จะถือว่าเล่นพรรคเล่นพวกถึงขนาดนั้นหรือไม่ ผมยังไม่สนิทใจที่จะพูดถึงขนาดนั้น แต่ว่าโดยส่วนตัว ความผูกพันในส่วนตัวของบุคคลมันต้องมีอยู่ เป็นเรื่องธรรมดา เพราะฉะนั้นข้อนี้เป็นข้อยากอันหนึ่ง ที่ว่าจะทำให้วุฒิสภาเป็นศาลทางการเมือง เพราะท่านไม่อาจเป็นกลางได้โดยสนิทใจ โดยชัดเจน” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์จิราพรฯ ได้กล่าวถึงประเด็นการเล่นพรรคเล่นพวกภายในวุฒิสภาว่า

“เท่าที่ตามข่าว มันชัดเจนในสังคมที่เห็นชัดว่าวุฒิสภามีการแบ่งฝ่าย แบ่งชัดเจน เพราะฉะนั้นมันไม่มีหลักฐานว่าเล่นพรรคเล่นพวกหรือไม่ แต่จากคนนอกที่มองเข้ามา นั้น คนที่สนใจและติดตาม ก็สามารถสรุปได้ว่ามีการเล่นพรรคเล่นพวก

มันคงพันกันหลายเรื่อง อันแรกคือเรื่อง เล่นพรรคเล่นพวก สังคมไทยเรารู้กันอยู่แล้ว เป็นสังคมอุปถัมภ์ค่อนข้างเยอะ และเชื่อว่ามันคงมีอิทธิพลในสังคมไทย และประเด็นที่

สอง เพราะกระบวนการถอดถอนของเราไม่โปร่งใส ทำให้เกิดแบบนี้ได้ ปัจจุบันนี้เป็น
ปัจจัยหลักเลย เพราะในการลงมติทุกอย่างมันลับหมด แล้วใครจะว่ายังไงก็ได้ ไม่มีใครรู้
สังคมตรวจสอบไม่ได้ ซึ่งอันนี้เป็นหัวใจ” (สัมภาษณ์วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ ดร.วรเจตน์ฯ ได้กล่าวถึงประเด็นการเล่นพรรคเล่นพวกของ
วุฒิสภาในกระบวนการถอดถอน ว่า

“แน่นอน เพราะมี ส.ว. ใกล้ชิดกับกลุ่มพันธมิตรฯ กลุ่มนี้ต้องถอดถอนอยู่แล้ว และ
ไม่เชื่อว่าจะ ลงมติโดยบริสุทธิ์ เป็นไปไม่ได้อยู่แล้ว ส่วนกรณี คนใกล้ชิดคุณสมชาย
โหวตสนับสนุน ไม่ถอดถอนอยู่แล้ว เป็นปกติ ธรรมชาติ มันเป็นธรรมชาติของการถอด
ถอน” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายสุทธาฯ ได้กล่าวถึงประเด็นการเล่นพรรคเล่นพวกของวุฒิสภาในกระบวนการ
ถอดถอนว่า

“ก็ค่อนข้างชัดเจน ที่มองเห็น ได้ชัดเจน ถ้าดูจากรายงานและบันทึกการพิจารณาของ
คณะกรรมการซักถามแล้วในการตั้งคำถามหรือว่าในการซักถามคู่กรณีมันจะมีการ
แบ่ง Section แบ่งกลุ่ม จัดกลุ่มกันชัดเจนว่ากลุ่มนี้ เอาแน่ กลุ่มนี้เห็นแตกต่างกันเหมือน
จะแบ่งกลุ่มกันชัดเจนเลยตัวบุคคล ดูจากการตั้งคำถาม ดูจากมติที่ออกมา เป็นการ เล่นพรรค
เล่นพวก

พูดตั้งแต่แรกแล้วว่า คือ มันมีเป้าประสงค์แต่แรกแล้ว มันมีอคติ คือหวังผลมาตั้งแต่
แรกแล้ว ตั้งแต่ กระบวนการต้นน้ำ

กลุ่มหนึ่งก็มีนะ กลุ่มที่เราปฏิเสธไม่ได้ว่าขณะนี้ องค์ประกอบของวุฒิสภามีทั้งสาย
สรรหาและสายเลือกตั้ง ซึ่งสายเลือกตั้งก็แน่นอนว่าจะต้องมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับพรรค
การเมืองในบางส่วนอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นการเล่นพรรคเล่นพวกต้องมีอยู่แล้ว แต่เมื่อเรา
ดูจากผลการลงคะแนน ในกลุ่มที่ไม่ให้ถอดถอน ก็จะมีในสายของ ส.ว. สรรหา รวมอยู่
ด้วยจำนวนหนึ่ง ซึ่งก็พอสมควร ไม่รู้มันมากหรือเปล่า ตอนนั้นมีการเช็กกันในทางลึก
คือ วิชาชีพนักข่าวเราก็จะมีที่มาของข้อมูลของเราพอสมควร ส่วนเหตุผลตรงนี้ ที่ไม่
ถอดถอนก็คือ จุดหนึ่งที่เราเห็นร่วมกัน 1. ช่วงนั้นคุณสมชายไม่ได้ดำรงตำแหน่งอยู่แล้ว 2.
คือ เขาอาจจะมองว่ากระบวนการมันไม่ถูกต้องมาตั้งแต่แรก” (สัมภาษณ์วันที่ 9
กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายสุรชัยฯ ได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า

“คำถามนี้ตอบยาก พูดไปก็ไม่มีหลักฐาน ถามว่ามีการลือขบบีบของคะแนนเสียง ผมว่าน่าจะไม่มี แต่มันไม่ปรากฏหลักฐานที่จะบอกว่าการเล่นพรรคเล่นพวกกันในการขอคะแนนเสียงทั้งสนับสนุนและไม่สนับสนุน แต่ในเรื่องความสัมพันธ์สมาชิกผมว่ามีส่วน” (สัมภาษณ์วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2554)

นางมัลลิกาฯ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“คิดว่าคงมี จะมีทุกเรื่อง ไม่ใช่เฉพาะเรื่องนี้ มีการลือขบบีบกัน เป็นธรรมดา” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

ศาสตราจารย์ ดร.สมคิดฯ ได้กล่าวถึงประเด็นการเล่นพรรคเล่นพวกภายในวุฒิสภาว่า

“อันนี้เป็นเรื่องธรรมดา ข้อคำหึงของวุฒิสภา คือไม่มีพวกท่าน ถ้ามีพวกเป็นเรื่องปกติ ตอนที่ร่างรัฐธรรมนูญข้อที่เราห่วงมากที่สุดคือไม่ให้วุฒิสภาสั่งกักพรรค พอไม่สั่งกักพรรคก็ต่างคนต่างลงมติ มีความพยายามในการจับกลุ่มกัน กลุ่มเอ็นจีโอ กลุ่มของรสนา โตสิตระกูล กลุ่มที่ทำเพื่ออะไรต่าง ๆ อันนี้เรื่องธรรมชาติของทางการเมือง ต้องมีการรวมกลุ่มกัน ต้องมีการลือขบบีบมันไม่เป็น *objective* มันเป็น *subjective* สภาวินิจฉัยไม่ได้คิดว่าสมชาย ผิดจริงหรือไม่จริง แต่คิดว่าสมชายเป็นพวกกันหรือไม่ ก็อาจเป็นไปได้ เป็นกันทั่วโลก ผมยกตัวอย่างกรณีคลินตันถ้าใครศึกษา พรรคของคลินตันมีเสียงในวุฒิสภา 49 เสียง พรรคของรีพับลิกัน มี 51 เสียงแต่ตอนคลินตันชนะ ชนะด้วยคะแนน 51 ต่อ 49 หมายความว่าพรรครีพับลิกัน 2 คนมาลงให้คลินตัน ชนะทั้งที่พรรคมี 49 คน ถามว่าเพราะอะไร ไม่ใช่เห็นว่าเห็นคลินตันถูกทรอกแต่ว่าลือขบบีบกัน มันเป็นกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯแบบนี้” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายจ่านักฯ ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“มีแต่บังเอิญคนเป็นกลางมีมาก พวกสนับสนุนและไม่สนับสนุนมีพอๆ กัน แต่เมื่อเจอบางคนเป็น กลางมาก แต่คนที่ข้างเลื้อยเหลืออง ลงคะแนนถอดถอนหมด ชัดเจน เราก็รู้ที่อยู่ ส.ว. ในสภา ใครเป็นใคร” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายศิระฯ ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า

“มันเรื่องธรรมดา การเมืองไทยทุกระดับมีระบบอุปถัมภ์ ระบบเครือญาติ เพื่อนฝูง เพราะงั้นในการทำงานมันหลีกเลี่ยงเรื่องการเล่นพรรคเล่นพวกไม่พ้น ซึ่งมันอาจทำให้หลัก *good governance* ต้องเสียไป จริง ๆ การลงมติของวุฒิสภาทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งที่ให้ถอด

ถอน ไม้ให้ถอดถอน การตัดสินใจมาจากระบบอุปถัมภ์ และพรรคพวกตัวเอง มีผลต่อการลงมติของวุฒิสภาพอสมควร...

คงเป็นเรื่องการทำงานที่ต้องมองสภาพสังคมนะ วุฒิสภาต้องทำความเข้าใจสภาพสังคม สภาพการเมืองตอนนี้ มันแบ่งเป็นกลุ่มชัดเจนมาก ปฏิเสธไม่ได้หรอก เรื่องความคิดของคนนี้ พุดยาก แล้วถ้าพูดกันมาก ๆ ก็กระทบการทำงาน” (สัมภาษณ์วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2554)

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่าในการดำเนินกระบวนการถอดถอนของวุฒิสภามีได้มีการเล่นพรรคเล่นพวก แต่เป็นการพิจารณาในข้อเท็จจริงตามเหตุการณ์และข้อกฎหมายเป็นหลัก คือ นายสมัคร เชาวภานันท์ นางสาวรสสุคนธ์ ฐริเดช นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ และนางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนการพล โดยรองศาสตราจารย์วุฒิสาร ต้นไชย ได้กล่าวแสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวว่ายึดโยงกับหลักกฎหมายที่ไม่เปิดช่องให้มีการสังกัดพรรคการเมือง กล่าวคือ

นายสมัครฯ ได้กล่าวถึงประเด็นการเล่นพรรคเล่นพวกภายในวุฒิสภาว่า

“ผมว่าเล่นพรรคเล่นพวกไม่มี แต่มันเป็นเรื่องความเห็นของแต่ละคน เพราะเขามีความเห็นอิสระ บางจุดอาจมองว่าเป็นเรื่อง เขาออกจากตำแหน่งแล้วไม่มีสิทธิไปถอดถอน ถึงแม้ออกจากตำแหน่งแล้วแต่ถ้ามีการพิจารณาออกจากตำแหน่ง 5 ปี เว้นวรรค 5 ปี ยังมีอยู่ เพราะฉะนั้น 5 ปี คนก็ลาออก จากตำแหน่งหมด ซึ่งตรงนี้ไม่มีคำวินิจฉัยอะไร มันก็เป็นความเห็นแตกต่างกันออกมา ซึ่งการเล่นพรรคเล่นพวกผมว่าไม่มี ในความเห็นผม เชื่อว่าไม่มี ในความเห็นที่ได้ทำคล้อยตามกันมันเป็นไปตามความเห็นของเขา กลุ่มของเขา มันเป็นการเล่นพรรคเล่นพวก คนอื่นเขามองได้

ความสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมดา ก็มี ส่วน แต่ตามหลักต้องว่ากันตามหลักการและเหตุผลของแต่ละคน ที่นี้หลักการและเหตุผลจะถูกหรือผิดอีกเรื่องหนึ่ง อันนี้เป็นอย่างนี้นักกฎหมายยังมีความเห็นที่แตกต่างกันเลย เลียงกันอยู่ แล้วแต่เหตุผลของแต่ละคนมองได้” (สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางรสสุคนธ์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นต่อการเล่นพรรคเล่นพวกของวุฒิสภาในการดำเนินกระบวนการถอดถอนว่า

“ไม่ใช่ ถ้าคนอยู่ในเหตุการณ์จะรู้เลยว่าควรถอดถอนหรือไม่ควรถอดถอน ถ้าคนอยู่ข้างนอกจะมองว่าคุณสมชายทำผิด เพราะ ส.ว. มีความเห็นต่างแต่ไม่ได้ชี้ชวนกัน ทุกคนมีวุฒิภาวะ ส่วนตัว เชื่อว่าไม่มีใครลื้อบปีไคร ความสัมพันธ์ที่รู้จักไม่รู้จักไม่มีผล

ความรู้สึกของคนที่อยู่ ในเหตุการณ์มีผลมากกว่า” (สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายวิชาญฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า

“ผมว่าน้อย ตรง ๆ คือ ผมเองรู้จักคนมาก แต่ไม่เคยคุยกันในเรื่องนี้ ตั้งแต่มีกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯถอดถอนตั้งแต่ต้นจนจบ คือ ผมมองว่า ถ้าจะมีการเล่นพรรคเล่นพวก ต้องมีการทาบทามกันบ้าง คือ ช่วยบอกพรรคพวก ลงมติไม่ถอดถอน ไม่รับเรื่องมาตั้งแต่ต้น แต่ไม่มีการคุยกัน เท่าที่ฟัง คือ ไม่น่าจะมีการมาลอบบีกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับผู้ถูกถอดถอน ก็ไม่ได้มีผลต่อการพิจารณาของสมาชิก ส่วนใหญ่ที่ลงมติไม่ถอดถอน ไม่เห็นด้วยตั้งแต่ต้นไม่ให้มีกระบวนการถอดถอนที่สุดท้ายก็ลงมติไม่ถอดถอน” (สัมภาษณ์วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2554)

พลอากาศเอก วีรวิทฯ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า

“ผมมองว่า ผมไม่ได้ข่าวว่ามีการเล่นพรรคเล่นพวก แต่บางส่วนก็อาจมีบ้าง คือ ความเอนเอียง ความคิดของแต่ละคน ผมว่ามันเป็นความลึกลับใจมากกว่า กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯมันมีปัญหาตั้งแต่ต้นคือ ตอนที่เรื่องที่ ป.ป.ช. ส่งมาที่เรา ผมพูดเลย ประเด็นที่เกิปัญหานี้ขึ้นมาคือ หลังจากที่ ป.ป.ช. ชี้มูลแล้วมีกรณีของพรรคเพื่อไทย พรรคคุณสมชาย พรรคพลังประชาชนถูกยุบ กรณีมี ทุจริตการเลือกตั้ง ยึดอำนาจผู้บริหาร ทำให้คุณสมชาย ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในเวลาใกล้เคียงใกล้เคียงกับที่ ป.ป.ช. ชี้มูล วุฒิสภามีความเข้าใจในเบื้องต้นว่าเรื่องนี้ควรจะยุติการถอดถอน เพราะว่า ประเด็นนี้ผมได้เขียนบทความว่าจะทำให้เกิดความสับสนและเกิด ปฏิบัติอันหนึ่งที่ไม่ค่อยถูกต้องในระบบของเรา และไม่สอดคล้องคือ ถ้าเรามองในครั้งแรกก็คือ เมื่อท่านประธานวุฒิสภาไม่แน่ใจท่านก็จะเอา เขียนว่าแจ้งให้ทราบ ซึ่งในรายงานการประชุมครั้งแรกก็เป็นว่าท่านรับทราบ แต่หลังจากนั้นแล้วก็มี ส.ว. ท่านหนึ่ง คือ คุณสมชาย แสวงการ ได้อ่านข้อสรุปของ ป.ป.ช. คุณสมชาย แสวงการ ก็ไปอ่านตัวเอกสารที่ ป.ป.ช. ชี้มูลแล้ว ป.ป.ช. บอกว่า กระบวนการถอดถอนนี้ไม่ยุติ ถึงแม้ว่าได้ดำเนินการแล้ว จึงจะต้องดำเนินการต่อไป ส่งเรื่องมาที่เรา เป็นประเด็นที่ทำให้เกิดความสับสนระหว่างเจ้าหน้าที่ของทุกฝ่ายประเด็นที่เกิดความลังเลว่า กรณีนี้ควรถอดถอนหรือไม่ถอดถอน เจ้าหน้าที่ควรถอดถอนหรือไม่ควรถอดถอน ผมก็เลยเอาเรื่องนี้มาหารือกับคุณสมชาย มอบให้คณะกรรมการชกถามการยุติธรรมและการตำรวจ กับคณะกรรมการชกถามอีกคณะหนึ่ง ไม่แน่ใจ 2 คณะไปศึกษา แล้วกลับมารายงาน ความเห็นตรงกันกับที่ ป.ป.ช. ว่าควรยุติการดำเนินการ แต่พอเข้าสภาแล้ว ส.ว. ให้ความเห็นที่ไม่ตรงกัน

แบ่งเป็น 2 ส่วน กลุ่มหนึ่งเห็นว่า ควรดำเนินการต่อไป กับอีกส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่า ควรจะยุติ ผลสุดท้ายเสนอให้มีการลงมติ พอลงมติแล้วมีผู้ให้ดำเนินการต่อไปเป็นฝ่ายชนะ การดำเนินการถอดถอนต้องดำเนินการต่อ แต่เรื่องนี้ถ้าเราดูในข้อกฎหมายตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 273 รัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้กำหนดให้วุฒิสภาจะรับหรือไม่รับ มันเป็นเรื่องอื่น ข้อสงสัยที่ตามมา ถ้าวินิจฉัย ส.ว. โหวตไม่รับ กระบวนการถอดถอนจะเป็นอย่างไร ถ้าวินิจฉัย ส.ว. โหวต เลือกปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 273 เพราะรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 273 กำหนดว่า เมื่อประธานวุฒิสภารับมาดำเนินการ กระบวนการต้องลากไป อันนี้เกิดประเด็นความลังเล บางคนก็เลยมีความรู้สึกว่ามันมีความไม่เป็นธรรมที่จะมีการถอดถอนประเด็นนี้ที่มีการซักถามกัน

อีกประเด็นหนึ่ง ตรงนี้ คือ ประเด็นหนึ่งที่ทำให้เป็นจุดให้ผมเขียนบทความในข้อนี้ ยังไม่มีใครที่จะชี้แจง พอ ป.ป.ช. ได้เขียนสำนวนในการซักถาม เป็นประเด็นที่กรรมการซักถาม ถามว่ากรณีนี้ ป.ป.ช. ให้เหตุผลการร้ายพิศปกติ ประเด็นการร้ายพิศปกติถึงแม้ว่าจะพ้นราชการไปแล้ว การดำเนินการใดส่วนก็จะดำเนินการต่อไป เพราะถือว่า ในกรณีนี้ข้อกฎหมาย ไม่ได้บังคับ ผมก็เลยเขียนในบทความฉบับนี้จริง ๆ แล้วในส่วนนี้ ได้พูดถึงอยู่ประเด็นหนึ่งคือ กระบวนการถอดถอน ต้องดำเนินการต่อ ถึงแม้จะออกจากราชการไปแล้วก็ตาม อันนี้เป็นประเด็นข้อกฎหมายที่หาข้อยุติไม่ได้ว่าในกรณีที่พ้นแล้วจะเป็นอย่างไร ส.ว.กลุ่มหนึ่งท่านฟังตรงเลยว่ากระบวนการนี้ต้องหยุด เพราะฉะนั้นท่านจึงเห็นว่าไม่สมควรถอดถอน อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าเมื่อกระบวนการเดินต่อไปก็สนใจในประเด็นการซักถามแล้ววินิจฉัยตามความจริงว่าสมควรถอดถอนหรือไม่ถอดถอน เสียงที่ไม่ถอดถอน จะมี 2 ส่วน คือส่วนหนึ่งอาจจะไม่ถอดถอนก็ได้หรืออีกส่วนหนึ่งเห็นว่า ไม่สมควรมีการไต่สวนเพื่อถอดถอนอันนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ผมเขียนในบทความว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญฯ ควรจะทำความเข้าใจต่อไป ผมชี้ไว้ในบทความ สมมุติว่าการลาออก ไม่ว่าจะร้ายพิศปกติ ทุจริตในหน้าที่หรือผิดศีลธรรมอย่างร้ายแรง ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ถ้าผู้นั้นขอลาออกหรือย้ายตำแหน่ง ไม่ต้องออกก็ได้ สมมุติว่าเกิดการลาออก ย้ายกระทรวง กระบวนการถอดถอนทุกสิ่งมันยุติหรือในอีกกรณีหนึ่ง ผมเดาเวลาในการดำเนินการ ในการเริ่มกระบวนการถอดถอนจนถึงวุฒิสภาลงมติ ในกรณีคุณนพคุณและของคุณสมชาย ก็เป็นคำถามว่า ถ้ากระทำผิดใน 1 ปีสุดท้ายของการดำรงตำแหน่ง ดำเนินการถึงขั้นที่จะมีการถอดถอนของวุฒิสภาแล้ว เขาพ้นตำแหน่งไปแล้วด้วยบุคคลใดก็ตามวุฒิสภาก็มีประเด็นแล้ว พอพ้นวาระคือว่าจบสิ้นหน้าที่ไป มันก็เหมือนว่า กระบวนการตรงนี้ไม่สามารถจะตอบได้ ถ้าเราคิดในแง่ลบ คนที่ชี้แจงหรือ

คนที่ทำอะไรในสิ่งที่ไม่ดี ก็ไม่มีสิทธิจะถูกถอดถอน เพราะกระบวนการถอดถอนนั้นมันจะจบ อันนี้ก็เป็นประเด็นที่ควรพิจารณา ถ้าเราไม่ตีความกระบวนการถอดถอนเราทำตามวินัยของรัฐธรรมนูญ เพราะเรามีวินัยทางราชการ แต่ไม่มีวินัยพรรคการเมือง มันก็มีประเด็นมาอีกว่า บทลงโทษของเรื่องนี้มันไปโยงถึงเรื่องของการตัดสิทธิ 5 ปี ผมชี้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 102 ได้เขียนไว้เลยว่า เป็นข้อห้ามและไม่มีระยะเวลาด้วย หมายถึงมาตรา 102 เป็นมาตราที่มันต้องห้ามของ ส.ส. ถ้าใครถูกถอดถอน ส.ส. ส.ว. แล้ว ไม่มีโอกาสดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไม่ว่าจะ เป็น ส.ส. หรือ ส.ว. เป็นไปได้โดยตรงนี่คือข้อกฎหมาย

ตรงนี้นั้นสับสนและมันเป็นประเด็นที่ยังไม่มีใครตอบได้ นึกภาพออกหรือไม่ ประเด็นตรงนี้ที่ผมมองว่ามาตรา 270 ที่บัญญัติเรื่องนี้ ให้มีการถอดถอน ไม่มีโอกาสเป็นจริงได้เลย ถ้าเรายังไม่สามารถเคลียร์ข้อกฎหมายตรงนี้ได้ว่าจะสามารถเลื่อนหรือหลบหลีกการพิจารณาถอดถอนบทลงโทษก็ไม่จบ อันนี้เป็นส่วนที่ผมคิดว่าเรื่องนี้น่าจะมีการดำเนินการเขียนให้ชัด” (สัมภาษณ์วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนการพล ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า

“เฉพาะเรื่องนี้ ไม่คิดว่าจะมีนะ ด้วยเหตุผล ทุกฝ่ายใช้ข้อเท็จจริงประกอบข้อกฎหมาย เสียงข้างน้อยก็มีเหตุผลของตนเอง โดยพิจารณาเห็นตามความเห็นของ ป.ป.ช. ตามรายงาน เสียงส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ผิด เป็นความแตกต่างความคิดทางกฎหมาย ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดา แม้ในศาลก็ยังมีความเห็นต่างในการใช้ดุลพินิจที่ต้องตัดสิน ผลตามมติที่เกิดขึ้นก็คิดว่าเป็นความเห็นต่างกันทางกฎหมายเท่านั้น ไม่ใช่การลื้อบบี๋เล่นพรรคเล่นพวกอะไร” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

ขณะที่ รองศาสตราจารย์ วุฒิสารฯ เห็นว่า การพิจารณาเรื่องการลื้อบบี๋เล่นพรรคเล่นพวกของวุฒิสภาในการดำเนินกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯดังกล่าว เป็นเรื่องละเอียดอ่อน แต่ทั้งนี้ การที่กฎหมายกำหนดมิให้สมาชิกวุฒิสภาสังกัดพรรคการเมือง ต้องถือเป็นตัวกำหนดกระบวนการที่สำคัญ กล่าวคือ

“ไม่ทราบ แต่ถ้ามองความสัมพันธ์ในแง่การเมืองผมคิดว่าเล่นพรรคเล่นพวกมันเป็นเนกาะที่พ ถ้าถามความเห็นว่าการประชุมสมาชิกวุฒิสภา มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือไม่ ผมว่ามีอยู่แล้ว มันขึ้นอยู่กับดุลพินิจว่าท่านจะวางตัวเป็นกลางแค่ไหน ความเป็นจริงของตัว เพราะฉะนั้นเป็นความรู้สึกของคนได้ทุกเรื่องว่า เล่นพรรคเล่นพวกหรือไม่ ในที่สุดต้องถามเหตุผลว่า เหตุผลของการตัดสินอยู่บนพื้นฐานของเรื่องอะไร ถ้าเป็นเหตุผลว่าคุณมองว่าผิดแต่เขาเป็นพวกจะให้อ่านนี้ถือว่าใช้ความสัมพันธ์ในทางที่

ผิด เพราะฉะนั้นผมคิดว่าเรื่องนี้ตอบไม่ได้ เรื่องนี้ผมคิดว่าทุกระบบมีเรื่องความสัมพันธ์ สมาชิกวุฒิสภามีระบบสัมพันธ์ไม่เหมือนระบบความสัมพันธ์ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาไม่มีความสัมพันธ์ระบบพรรคการเมือง อันนี้มีส่วนสำคัญ” (สัมภาษณ์ วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2554)

3.7 ข้อเสนอแนะที่จะทำให้กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคต ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องควรปรับปรุงกระบวนการพิจารณาของวุฒิสภา และกระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในเรื่องการหาและสืบพยานหลักฐานประกอบการพิจารณาให้มีความชัดเจน มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ใช้สิทธิโต้แย้งอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ให้มีความชัดเจน ระยะเวลาการทำงานของคณะกรรมการซักถามและของที่ประชุมฯ ให้ทบทวนกระบวนการใดที่เป็นอุปสรรคและปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น คือ นายจันทน์ สวมประจำ นายพิเชต สุนทรพิพิธ นางรสสุคนธ์ ภูริเดช นายวิชา มหาคุณ นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ดันไชย นายวิทยา อินาลา นางมัลลิกา ลับไพรี นายสุทธา พิมาลัย นางสาวสุภาวค์จิตต์ ไตรเทพพิสัย พลอากาศเอกวีรวิท คงศักดิ์ นายสมักร เขาวาณันท์ รองศาสตราจารย์จิราพร ลิ้มปานานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์ ศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์ นายธนพิชฌ์ มูลพฤกษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ โทณวนิก นายศิวะ แสงมณี นางประภาศรี โอสถานนท์ และนางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนการพล ดังนี้

นายจันทน์ฯ ได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ว่า “คิดว่า ป.ป.ช. ควรทำงานให้มีน้ำหนักเรื่องใด ถ้าทำแล้วชนะ จะเป็นองค์กรที่คาดคะเน แล้ววุฒิสภาไปลงมติสวนความเห็น ประชาชนจะรู้สึกว่ ส.ว. ใช้ไม่ได้ ถ้าเขาทำงานได้ขนาดนั้น เฉพาะเรื่องแรกที่เขาทำมา มันไม่ศักดิ์สิทธิ์ ในสมัย ส.ว. เลือกลง 40 ไม่มีเลย ไม่มีชกเรื่องส่งมาให้เรา ให้ ส.ว. ทั้งๆ ที่ประธานมัญญกฤต ตั้งท่ารับมาก คิดป้าย ผู้ใดสื่อว่าทุจริต เขียนติดหน้าตึก 2 ไม่มีใครโจมตีว่าวุฒิสภาชุดนี้ไม่ได้ทำหน้าที่จริง ๆ ไม่ใช่ ป.ป.ช. ก็ไม่ได้ส่งมาเลย” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายพิเชต ฯ ได้ให้ข้อเสนอแนะโดยการปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ “เราถูกคานอำนาจส่วนหนึ่งแล้ว เรามี ป.ป.ช. คานอำนาจ ส.ว. ส.ว. ไม่ได้ตัวเองว่าผิดจริงหรือไม่จริง ป.ป.ช. ทำ แต่ขั้นสุดท้ายมาที่เรา รับเรื่องแล้วส่ง ถ้าเราทำเพียงไปรษณีย์ข้างต้นก็ไม่มีคามหมายเลย สุดท้ายโหวตว่าถอดถอนหรือไม่ถอดถอน เมื่อ ป.ป.ช. ชี้มูล เราทำ ถ้า ป.ป.ช. ไม่ชี้มูลเราทำไม่ได้ อำนาจเราไม่ได้มากเลย การโหวต

ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล เสียงของสมาชิกมันไม่ใช่เป็นเรื่องของระบบเป็นเรื่องของบุคคล
วิธีการดีแล้ว รับมาส่งให้ ป.ป.ช. ดำเนินการ ซึ่ผู้ส่งมาเราคำเนินการต่อ” (สัมภาษณ์วันที่
13 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางรสสุคนธ์ ฯ เห็นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรมีการฟังพยานหลักฐาน
เพิ่มเติม เพื่อความเป็นธรรม เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ใช้สิทธิโต้แย้งเต็มที่ กล่าวคือ

“มองในลักษณะ ป.ป.ช. ซึ่ผู้มา อาจจะเป็นความรู้สึกว่าเราต้องเชื่อใน ป.ป.ช.แต่
สิทธิส่วนตัว ประเด็น 3 ใน 5 ก็ OK จบแล้ว

เห็นควรฟังพยานหลักฐานเพิ่มเติม เพราะถ้าให้ยื่นหลักฐานเพิ่มเติม อย่างน้อย ส.ว.
ได้รู้ข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้นอีก คือ เปิดโอกาสให้จำเลยหรือผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงถูกต้องแล้ว ใช่ว่า
ว่าเรามองว่าถูกต้องทั้งหมด” (สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายวิชา ฯ เสนอให้แก้ไขในขั้นตอนของวุฒิสภา คือ

“อย่างที่เรียน ว่าแก้ได้ทั้ง 2 จุด 1. อาจให้กรรมการท่านดำเนินการ ทางวุฒิสภาตั้ง
ชุดของท่านเองเลย ได้ส่วนเอง อะไรเอง ท่านจะได้ใกล้ชิด มีความรู้สึกว่าเป็นคดีของท่านเอง
ท่านจะได้รับผิดชอบเต็มที่ ผิดถูกยังงี้ก็เป็นเรื่องของท่าน ให้ประชาชนมีส่วนร่วม
อาจตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาได้ส่วนแล้วเวลากรรมการซักถามก็ให้มีกรรมการวิสามัญ
ให้มีบุคคลภายนอก อะไรอย่างนั้น หรือว่าผมเรียนไปอีกกรณีหนึ่ง หรือท่านตรวจสอบ
เบื้องต้นให้ได้ความชัดเจน ว่าเรื่องนี้สมควรที่จะไต่สวนต่อ ถ้าครี๊อปได้ท่านก็ครี๊อปไปเลย
แต่ถ้าเห็นสมควรให้ไต่สวนต่อคือหมายความว่า มีมูลเพียงพอ ก็จะเรียกได้ว่าไต่สวนมูล
ฟ้องเหมือนกรณีของศาล ถ้าได้ความว่าสมควรที่จะรับเรื่องไว้พิจารณาต่อไป มันก็จะมี
น้ำหนัก มันก็จะมีพยานชุดแรกที่ท่านได้ถามไป จะเร็วขึ้น จะเห็นช่องเร็วขึ้น

จริง ๆ รัฐธรรมนูญฯเขียนไว้ว่าให้ประธานวุฒิสภามีอำนาจตรวจสอบ คงไม่ใช่แค่
ตรวจสอบเฉพาะรายชื่อเท่านั้น ท่านบอกว่าไม่มี มาตีความกันว่าตรวจได้แค่ไหน ตรวจ
แค่ความถูกต้องแค่นั้นพอ เลยกลายเป็นว่าท่านเป็นไปรษณีย์ เมื่อรับคำร้องแล้ว
ตามมาตรา 271 ส่งเรื่องให้ป.ป.ช. ตรวจสอบโดยเร็ว มันมีกฎหมายลูก คือ กฎหมาย
ป.ป.ช. จะมีกฎหมายรับลูกกัน จะเขียนละเอียดว่า นอกจากตรวจบัตร ตรวจคำร้องเป็น
หนังสือที่เขาส่งมาแล้ว เขาบอกว่าแล้วต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาเป็นข้อ ๆ อย่าง
ชัดเจน มีพฤติกรรมอย่างนี้หรือไม่ อย่างไร และต้องระบุพยานหลักฐานหรือเบาะแสตาม
สมควร เพียงพอที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนต่อไปได้และให้ยื่นต่อ
วุฒิสภา ก็แสดงว่ากระบวนการนี้อยู่ในอำนาจของประธานวุฒิสภา ดูว่าเขาระบุ
พยานหลักฐานหรือไม่ ระบุเบาะแสมา ถ้าไม่มี ท่านสามารถดำเนินการให้ครบถ้วนได้

แล้วแต่ว่าจะตั้งชุดตรวจสอบพยานหลักฐาน หรือส่งกลับ ไปบอกว่าไม่ได้นะคุณจะต้องมีพยานมา ต้องแจ้งว่ามีใครเป็นพยาน ไม่ว่าจะพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ พยานบุคคลก็ตาม ตามมาตรา 63 เมื่อได้รับคำร้อง แล้วประธานวุฒิสภาตรวจสอบและพิจารณาคำร้องขอถูกต้องตามรัฐธรรมนูญฯ ม. 61 ม. 62 หรือไม่ ถูกต้องครบถ้วนจึงส่งมาให้เรา ไม่ใช่ตรวจแต่เพียงว่ามีแต่บัตรประชาชนครบ 20,000 รายชื่อ มันไม่ได้ ผมว่า มันน่าจะบกพร่อง” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายวิชาญ ฯ เสนอแนะว่า

“ตัวที่อยากจะเน้นคือเรื่องเวลา ว่าควรมีความชัดเจนว่าเมื่อเรื่องมาถึงสภา สภาควรพิจารณาภายในกี่วัน ส่ง ป.ป.ช. ป.ป.ช. ควรใช้เวลากี่วัน แทนที่กลับมา ประเด็นถ้าเราใช้เวลา 2 ปี มันเปลี่ยนรัฐบาลไปแล้ว คนๆ นั้นไม่ได้อยู่ในตำแหน่งแล้ว ถึงแม้จะถอดถอนไม่มีทางถอดถอนได้เลยถ้ากระบวนการเป็นอย่างนี้ ต้องมีเงื่อนไขให้ชัดเจน เช่น 3 เดือน 6 เดือน ผมเห็นด้วยประเด็นในพยานหลักฐาน มันไม่ใช่สิ่งที่หายาก คือถ้าหาไม่ได้ก็ต้องยกประโยชน์ให้จำเลย ถ้าหาได้ก็ต้องรับฟัง” (สัมภาษณ์วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์วุฒิสภาฯ ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ ว่า

“ความจริงก็เป็นสิทธิของวุฒิสภา ต้องมีการแก้ไขข้อบังคับ ซึ่งถ้าแก้ไขข้อบังคับแล้ว คำถาม คือ ข้อบังคับนั้นมันขัดหรือแย้งกับข้อกฎหมายอื่นหรือไม่ ขัดต่อความไม่เป็นธรรมของผู้เสียหายหรือไม่ ซึ่งตรงนี้ผมคิดว่า ผลกระทบมันมีสิทธิที่จะไปร้องต่อองค์กรให้พิจารณาว่า มันเป็นธรรมหรือไม่เป็นธรรม เพราะฉะนั้นถ้าตามสิทธิของกฎหมาย ข้อบังคับมันออก โดยสภา แต่ความหมายคือออกอะไรก็ได้ กระบวนการเหล่านี้ ก่อให้เกิดความเป็นธรรมจริงหรือไม่ มันควรมองที่กระบวนการที่ละเอียด ให้ ส.ว. ดำเนินการเหมาะสมแล้ว ในการให้ความเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย คือ ข้อบังคับฯเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องและผู้ร้อง ถามให้ชี้แจง และให้ชี้แจงก่อนที่วุฒิสภาจะลงมติ ซึ่งอาจเป็นขั้นตอนที่โปร่งใสและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ทั้งนี้ ถ้าจะเปลี่ยนใหม่ก็เป็นสิทธิของวุฒิสภา แต่วุฒิสภาต้องตอบกับสาธารณชนว่าคุณเปลี่ยนอย่างไร ทำไม คือ ศาลมีวิธีปฏิบัติอยู่แล้ว จะเปลี่ยนจากนี้ ยาก แม้ว่าเป็นอำนาจของศาลเอง ถ้าทำอะไรแล้วมันทำให้เกิดความสงสัยในกระบวนการยุติธรรม วุฒิสภาก็ไม่ควรทำ

ผมคิดว่ากรอบในการยื่นถอดถอนเป็นเรื่องสำคัญ การถอดถอนเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ทางการเมือง กระบวนการถอดถอนอาจต้องทำความเข้าใจ ในกรณีที่ทำนถามเรื่องข้อบังคับฯของวุฒิสภา อาจจะออกกฎหมายหรือวิธีปฏิบัติในการถอดถอนเลยให้ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรอบเวลาในการดำเนินการให้เสร็จสิ้น ทัน

ต่อเหตุการณ์ ความยุติธรรม พวกนี้จำเป็นต้องมี อันนี้ไม่เหมือนศาล เพราะเป็นการถอดถอน ที่มีผลต่อสิทธิทางการเมือง ถ้ากระบวนการไม่ยุติธรรม ทำให้คนสงสัยได้ ความชอบธรรม ลดลง ความน่าเชื่อถือลดลง การกำหนดกรอบเวลา แล้วสามารถยืดหยุ่นได้บ้างน่าจะมี ดีกว่าปล่อยแบบนี้” (สัมภาษณ์วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายวิทยาฯ ได้แสดงความเห็นว่า

“ผมว่าเรื่องนี้ อยู่ที่คุณภาพนักการเมือง เราต้องแยกระบบอุปถัมภ์กับความถูกต้อง เรา ต้องเพิ่มประสิทธิภาพนักการเมืองของเราให้มีสำนึกเรื่องจริยธรรม” (สัมภาษณ์วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางมัลลิกา ฯ ได้เสนอแนะให้มีการทบทวนกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการ กล่าวคือ

“ที่ผ่านมากระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ทั้งหมดค่อนข้างจะตรง เพียงแต่ว่า มีการนัดประชุมบ่อย ช่วงนั้นนัดประชุมถี่มากเป็นตามข้อบังคับฯ ถูกเลื่อนเวลาตามข้อบังคับฯ อยู่แล้ว ในส่วนเจ้าหน้าที่ของเรา ทำตามที่ข้อบังคับฯ กำหนด ในส่วนของเอกสาร ห้องดู เอกสารก็ไม่มีใครมาดู มีอุปสรรคเรื่องสถานที่ เจ้าหน้าที่ก็ไม่มี ในเรื่องสถานที่ที่เป็น ปัญหา ใช้ห้องนั้นได้ดูเอกสารลับในเรื่องของเวลา สมมุติว่าตั้งกรรมการ ชักถาม ทำ เดียวนั้น ข้อบังคับฯ กำหนดว่าต้องควน คือเวลามันลืตกทำให้การปฏิบัติ ทำกลางคืน แล้วอีกวันก็ส่ง คือตรงนี้เป็นเรื่องปฏิบัติ ต้องทบทวนว่าที่ผ่านมามันมีกระบวนการอะไร ที่ว่า เป็นอุปสรรคอยู่” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายสุทธาฯ ได้ตั้งข้อสังเกตเพื่อเป็นข้อเสนอแนะว่า

“อยากฝากไว้อย่างเดียวคือ การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมัน คือ เป็น เรื่องสำคัญของนักการเมือง ซึ่งนักการเมืองมีพื้นฐานมาจากการเลือกของประชาชน มันมี จุดเชื่อมโยงกันอยู่ เพราะฉะนั้นกระบวนการถอดถอนต้องทำให้บริสุทธิ์ยุติธรรมและ ความโปร่งใสอย่างแท้จริง คือ การตรวจสอบกระบวนการถอดถอน ต้องให้มี ประสิทธิภาพควบคู่ไปด้วย” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นางสาวสุภาวค์จิตต์ ฯ ได้ตั้งข้อสังเกตในการปรับปรุงเรื่องเงื่อนเวลา กล่าวคือ

“ตอบยาก คือ ระยะเวลา ถ้าพูดกันจริงๆ อย่างการซักถามเรื่องมันก็น้อย บีบให้ กรรมการซักถามพิจารณา กรรมการซักถามเขาจะกำหนด กรรมการซักถามให้มา ถามภายในเท่าไรกระบวนการซักถามที่เกี่ยวข้อง กำหนดเวลาให้น้อยมาก ซักถามเยอะ มีญาติ กรณีนายกฯสมชายเยอะ ก็เข้าใจว่า ส.ว. ทุกคนมีสิทธิตั้งคำถาม คำถามก็ต้อง

มารวมกัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการต้องมาเรียบเรียง ท่านวีรวิท ที่เป็นประธาน ท่านให้เลขานุการ ไปลำดับเหตุการณ์ คำถามนี้ถามแล้วจะเป็นอย่างไร ตั้ง 3 คำถาม อีกคนหนึ่งให้มา 5 คำถาม แล้วใน 3 คำถาม 5 คำถาม เหมือนกัน ก็ต้องมาลำดับเวลา ลำดับขั้นตอน เหตุการณ์ต่าง ๆ ท่านสุรชัย เห็นว่า เป็นเรื่องเดิม เพราะมันจะต้องรีบทำมาให้ดูว่า ที่เราลำดับถูกต้องตามที่ท่านต้องการ หรือไม่ เพราะเวลาไปตรงนั้น ก็เป็นปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่เหมือนกัน คิดว่า มันน่าจะขยายเวลา ให้กรณีที่มีคำถามมาก ๆ จะต้องมาลำดับเหตุการณ์ มารวมกลุ่มคำถาม” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

พลอากาศเอก วีรวิท ฯ ได้แสดงความเห็นในเรื่องข้อเสนอแนะว่า

“ผมว่าข้อกฎหมายต้องทำให้ชัดว่ากระบวนการถอดถอนนายสมชายฯของคนที่พ้นจากตำแหน่งแล้วต้องทำยังไงประเด็นที่ 2 เรื่องของการให้เวลาของกรรมการซักถามบ้างในการตั้งถาม ผมว่ากระบวนการถอดถอนของวุฒิสภาค่อนข้างจะชัดเจน การตั้งกรรมการซักถามใช้เวลาน้อยไป” (สัมภาษณ์วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายสมัคร ฯ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า

“การเพิ่มประสิทธิภาพถอดถอน ผมว่าเจ้าหน้าที่ของเราน่าจะมากเกินไป เข้าใจว่าพอเจ้าหน้าที่งานมากเกินไป เสนอเอกสารต่าง ๆ บางครั้งกระชั้นชิดไป ได้ข้อมูลไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย คนที่จะเป็น คนที่จะต้องอยู่ในวงการเจ้าหน้าที่ด้านกฎหมาย ของเราก็ OK ที่มา ผมว่าเจ้าหน้าที่งานมากเกินไป เจ้าหน้าที่ต้องมีความละเอียดรอบคอบในการเสนอข้อมูล ต้องหาข้อมูลให้ รวมทั้งประสิทธิภาพของส.ว. เราเลือกมาเอง

อย่างถ้ามีวุฒิสภาชุดต่อไปท่านจะไม่เอาแนวนี้ เขาจะปฏิบัติยังไงก็ได้ทั้งนั้น แต่แนวทางปฏิบัติที่ผมถือว่าเหมาะสม เป็นแนวทางที่ดีที่สุด พวกที่มาเกี่ยวข้องวางแนวทางปฏิบัติไว้แล้ว อันไหนที่ยังไม่สมบูรณ์ ยังไม่ชัดเจน ก็แก้ไขให้ถูกต้อง ชัดเจน และเอาร่างกฎหมายข้อบังคับฯมารับการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ที่มาที่หลังก็จะได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง แนวเดียวกัน ผมว่าจะแก้ไขวิธีนี้ ผมถือว่าดีที่สุดแล้ว ตัวประธานวุฒิสภาเราก็เป็นนักกฎหมาย เป็นศาล กรรมการเป็นนักกฎหมายเยอะ ก็เอามาจับข้อคิดเห็นแต่ละคนที่ปฏิบัติงานกับส่วนต่าง ๆ ว่ามันสอดคล้องกับงาน เอามาใช้กับพวกนี้ด้วย เวลาเราไปทำหน้าที่ซักถามในสภา ทุกคนยิ้มแย้มแจ่มใสไม่มีอะไร” (สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

ทั้งนี้ ได้มีการสอบถามนายสมัครฯ กรณีที่มีการเสนอให้วุฒิสภาเป็นผู้ไต่สวนเบื้องต้น ก่อนส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา นายสมัครฯ ได้แสดงความไม่เห็นด้วยในประเด็นนี้ว่าอาจเกิดข้อครหาและความไม่ยุติธรรม คือ

“ให้ทางวุฒิสภาชี้มูลก่อน ถ้าอย่างนี้ มันไม่ไหว ชี้มูลทั้งคณะหรือไม่ ประธานคนเดียวหรือ ผมว่าผมไม่เห็นด้วย ถ้าท่านประธานคนเดียวชี้มูล ถ้าชี้มูลแล้วยุติเลยหรือ ถ้าอย่างนี้ มันจะเกิดการชี้หน้าได้ ถ้าท่านประธานชี้มูลความผิดตั้งแต่แรก และค่อยส่งไป ป.ป.ช. ป.ป.ช. ยุติเลยก็จบเรื่องใช่หรือไม่

ผมไม่เห็นด้วย ต้องทำหน้าที่ ถ้าคดีมามาก ดำรวจอาจจะจัดการภายในของท่านเอง เหมือนอย่าง ศาล อุทธรณ์ ศาลฎีกา ตรงนั้นก็ มีเยอะเยอะไป คดีสั้น ป.ป.ช. มีวินิจฉัย เป็นคณะยิ่งดี เป็นความละเอียดรอบคอบด้วยดีเลย ผมว่าเป็นการดี อย่าปฏิเสธเลยว่างาน เยอะ ประธานวุฒิสภาชี้มูลคนเดียวจบเลย หากประธานจะรวบตัด ถ้าไม่มีมูลก็จบ สมมุติว่า ถูกชี้หน้า วิ่งเต็น ได้หมด พูดตรง ๆ มีคนเดียวไม่ได้..

...ทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีกำหนดเวลาเป็นช่วง ๆ ไป อย่างบางเรื่องไม่ทันเหตุการณ์ กระบวนการทุกอย่างต้องมีกำหนดเวลา เพราะฉะนั้นมีกำหนดเวลาจะทำให้การวินิจฉัย ได้ทันเหตุการณ์” (สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

รองศาสตราจารย์ จิราพร ฯ ได้พิจารณาให้มีการแก้ไขระเบียบข้อบังคับให้ชัดเจน คือ

“ต้องแก้ไขระเบียบทั้งหลายให้ชัดเจนขึ้น ถ้าพูดถึงรัฐธรรมนูญฯ ตัวแม่ไม่ใช่ตัวอย่างจริงอยู่ที่มองว่า 20,000 ชื่อ เยอะ แต่ก็โอเค ในระดับนายกรัฐมนตรี 20,000 ชื่อ ก็โอเคมันต้องเยอะประมาณนั้น ก็คิดว่ารัฐธรรมนูญฯไม่ต้องแก้ไขแต่มองว่าระเบียบเอจากรัฐธรรมนูญฯ กระบวนการการถอดถอน ในเรื่องของรายละเอียดตรงนี้อาจารย์ว่าจำเป็นมาก ๆ ” (สัมภาษณ์วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ฯ เสนอให้มีการพิจารณาแนวทางอื่นเพิ่มเติมในการดำเนินกระบวนการถอดถอน กล่าวคือ

“ผมว่าที่ทำมาก็ ok แล้วนะ ถึงระบบที่วางเอาไว้ มันก็มีเรื่องคำถาม กรรมการซักถาม อาจต้องมาทบทวนว่าควรใช้ระบบแบบนี้หรือไม่ หรือว่าควรมีระบบแบบอื่น ระยะเวลาของคนซึ่งเขาถูกถอดถอน ในการที่เขาจะต้องตอบคำถาม เพียงพอ หรือไม่ ผมคิดว่าท่านสมชายก็มีโอกาสเต็มที่” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

ศาสตราจารย์ ดร.สมคิดฯ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นข้อเสนอแนะที่ต้องการให้มีการถอดถอนนายสมชายฯมีส่วนร่วมมากกว่านี้ รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องเรื่องระยะเวลาในกระบวนการทำงานของ ป.ป.ช. ซึ่งแม้จะมีความพยายามเสนอในชั้นการยกร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับปี 2550 แต่ในชั้นการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ บทบัญญัติดังกล่าวได้ถูกตัดทอนออกไป กล่าวคือ

“ไม่ได้คิดไว้เลย แต่ที่ผมบอกไปแล้วไม่ชอบที่ที่ประชุมใหญ่ไปชักฟอกคน ผมคิดว่าต้องตั้งกรรมการ คล้าย ๆ ปาหี พุดตรง ๆ ที่ถามประชาชนสนใจหรือไม่ สนใจว่า นพดลจะพูดอะไรจะถามอะไร ถ่ายทอดด้วย กระบวนการนี้ไม่ควรมี ถ้าถามผมต้องเป็นประชุมลับ

ปัญหาของป.ป.ช. เป็นอย่างนี้ว่าเขาไม่ได้รับเฉพาะคดีถอดถอน เรื่องของเขาคือรับคดีทุจริต ทุจริต 1 บาท ถึงทุจริต 10,000 ล้าน เข้า ป.ป.ช. หมด ณ วันนี้ดีขึ้นเพราะมีปปท. แบ่งงานกันไป พุดถึงประสบการณ์อันเดิม อันใหม่ผมคิดว่าเขาจะทำเร็วขึ้น ถึงแม้ไม่กำหนดเวลา เขาจะทำเร็วขึ้น ต้องเข้าใจถอดถอนนายกฯ มันก็พิจารณาเร็วไม่ได้ ต้องดูให้รอบคอบ” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายชนพิชญ์ฯ เห็นว่า ประเด็นที่ควรปรับปรุงแก้ไขคือ ปรับกระบวนการถอดถอนให้สมบูรณ์ คิดว่าเอาของศาลมาใช้

“ผมว่าจริง ๆ ป.ป.ช. วุฒิสภามีหน้าที่รับเท่านั้นเอง จะเสียเวลาสภาพทำไม ที่วุฒิสภาก็มีประชุมแค่ 2 วันเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นผู้ที่มีหน้าที่รับและถามจริง ๆ คือ ป.ป.ช.” (สัมภาษณ์วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ฯ เห็นว่า

“ลักษณะการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การเพิ่มประสิทธิภาพประการแรกคือ ระยะเวลาต้องมีวิธีการกำหนด เช่น รวบรวมหลักฐาน 3 เดือน พิจารณา 3 เดือน มีกรอบเวลากำหนดชัดเจน อันนี้คืออันที่ 1 เรื่องขั้นตอน อันที่ 2 อย่าคิดว่าคนที่ถูกถอดถอนเป็นใคร ทำเหมือนกฎหมายที่เป็นกฎหมายพิจารณาความ เช่น กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ทำลักษณะนั้นเลย ยืนยันวิธีแบบไหน ยังไง เหมือนเช่น ฟ้องชำ ฟ้องซ้อน ต้องมีความชัดเจน เขียนรายละเอียดลงไปเพื่อที่จะใช้เป็นเกราะป้องกันการทำงาน กระบวนการทำงานต้องมีข้อกำหนดว่าจะถอดถอนอย่างไรบ้าง ตำแหน่งถอดถอนได้หรือไม่ ท่านมีเอกสิทธิ์หรือไม่ ในการมาพิจารณา ให้ปากคำ ไม่มาได้หรือไม่ ส่งผู้แทนมาได้หรือไม่ พวกนี้บอก เวลาถอดถอนพ้นจากตำแหน่งแล้วถอดถอนได้หรือไม่ ถ้าท่านลาออกนับหรือไม่ หลังจากถอดถอนเอาอะไรอีก ถ้าท่านไม่ก่อความเสียหาย เอาความผิดอีกทางแพ่งอีกหรือไม่ ทางอาญา คือให้กระบวนการสมบูรณ์ว่าถอดถอนเรื่องอะไร ผมว่าถอดถอนเพื่อถอดถอนก่อให้เกิดความเสียหาย และเป็นความเสียหายที่มันไม่น่าจะปล่อยผ่านไปได้ เช่น สมมุติมีรัฐมนตรีเผาบ้านเผาเมือง ถอดถอนปล่อยผ่านไปไม่ได้ ต้องมีกระบวนการถอดถอนต่อไปฟ้องแพ่งหรืออาญา มันเสียเวลา มันควรมีการดำเนินการทางการเมืองด้วย ” (สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายศิวะ ฯ ได้เสนอแนะให้มีการปรับปรุงกฎหมายให้ชัดเจน รวมทั้งเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้กระบวนการถอดถอนมากขึ้น กล่าวคือ

“เรื่องนี้ต้องทำให้ข้อกฎหมายที่ใช้ชัดเจน ต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ หรือกฎหมายลูกที่เกี่ยวข้องให้ชัด ไม่ต้องมาเถียงกันอีก อีกอย่างหนึ่งที่นึกออกตอนนี้ คือเรื่องการประชาสัมพันธ์ ผมว่าที่ผ่านมา วุฒิสภาอ่อนประชาสัมพันธ์ ชาวบ้านไม่รู้อะไรเลย จะทำอะไร จะทำกันอย่างไร หรือทำไมต้องทำ ต้องทำให้โปร่งใส ชาวบ้านรู้ คนจะคิดเองว่า คนนี้ควรถูกถอดถอนหรือไม่ แล้วถ้ามติของวุฒิสภาขัดกับความรู้สึก ผมหมายถึงว่า คนต้องรู้ข้อมูลนะ วุฒิสภาหรือป.ป.ช. ก็ต้องไปตอบคำถามสังคม กระบวนการถอดถอนมันก็จะดีขึ้นจนคนยอมรับ” (สัมภาษณ์วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2554)

นางสาวประภาศรี ฯ ได้เสนอแนะให้มีการปรับปรุงเรื่องการใช้พยานหลักฐานต่าง ๆ ประกอบการพิจารณาให้มีความชัดเจนมากขึ้น กล่าวคือ

“หลักฐานต้องให้ชัด สำคัญมาก ๆ พยานบุคคล พยานแวดล้อม พยานเอกสารต้องให้ชัด แล้วให้ตรงประเด็น ยึดรัฐธรรมนูญฯ เป็นหลัก ต้องแก้ ต้องตีความ ประสิทธิภาพ ถ้าแยกกันระหว่าง ป.ป.ช. กับวุฒิสภา ป.ป.ช. อย่างที่บอกหลักฐานต้องแน่ชัด มันน่าจะต้องเพิ่มเติมในส่วนที่วุฒิสภาน่าจะมีส่วนร่วม ในการให้ข้อมูลกับสมาชิก เพิ่มเติมในส่วนที่ว่าเราอาจจะมองว่าสำนวน ป.ป.ช. ที่ไม่ครบถ้วน วุฒิสภาอาจไปเสริม แต่ไม่ได้หมายความว่าเราจะเอาไปเป็นหลัก เป็นการให้ข้อมูลกับวุฒิสภาในการตัดสินใจมากกว่า หาพยานหลักฐานเพิ่มเติม ทำให้กระบวนการถอดถอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ภาพรวมการทำเรื่องนี้ยังมีเรื่องของอคติอยู่ มองแล้วมันไม่แฟร์ คดี มันไม่แฟร์ เราเห็นตั้งแต่ที่มากระบวนการถอดถอนคุณสมชาย ว่าคุณทำเพื่ออะไร แต่เราปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่มีการเมือง อคติสูง ไม่ได้ให้วุฒิสภาทำแต่ถามว่าถ้าส่ง ป.ป.ช. จะไม่เป็นการเมืองหรือ เราหวังว่ามันจะไม่เป็นการเมือง แต่ในความเป็นจริงเป็นการเมืองหมดเลย

แล้วประเด็นหลักของการถอดถอนอีกเรื่องคือ ระยะเวลา สำนวน ต้องให้เสร็จไว การดำเนินการถอดถอนต้องเสร็จไว พอทำแล้วเห็นผล ว่าคนผิดต้องได้รับผิด ประชาชนก็จะดูว่ามันมีประสิทธิภาพมากขึ้น

หมายถึงควรปรับปรุงข้อมูลกฎหมายในส่วนนี้ ไม่ใช่ฟังจากสำนวน ป.ป.ช. อย่างเดียว อาจแสวงหาหลักฐานเพิ่ม แต่ไม่ได้หมายความว่าเราจะไปรวมกับตรงนี้เป็นทางเลือก ในการลงมติ ไม่จำกัดว่าสมาชิกต้องเชื่อเป็นดุลยพินิจของสมาชิกเอง เป็นข้อมูลเพิ่มเติมขึ้นมา โดยไม่ต้องเป็นทางการ ให้ข้อมูลเพิ่มเติม น่าจะปรับปรุงกฎหมายในส่วนนี้บ้าง ให้วุฒิสภามีส่วนร่วมในกระบวนการ ใต้สวนบ้างเล็กน้อย ไม่ต้องเป็นเหมือนศาล ไม่ต้อง

ถึงขนาดนั้น มีการไต่สวนบ้างเท่าที่จำเป็นถ้าเราบอกว่านายอยากเพิ่มเอกสารก็พิจารณาเองว่าจะเพิ่มหรือไม่ เพื่อเป็นการสร้างความยุติธรรมให้กับทั้งสองฝ่าย แล้วในเรื่องการไต่สวน อย่างที่บอกแล้ว ข้อมูลยังมีข้อบกพร่องหลักฐานบางอย่างน่าจะได้รับการรับรองจากหน่วยงานนั้น ๆ ถือเป็นหลักฐานทางการมากกว่าการสัมภาษณ์บุคคลก็เป็นเรื่องที่สำคัญมาก กับข้อมูลที่ได้รับ ทนาย ศาล ต้องใช้การซักถาม ในวิธีการระบบไต่สวน แล้วพยานหลักฐาน ทั้งพยานเอกสารและพยานบุคคล เรื่องตรงนี้นับว่าน่ามาก ว่ามันน้อย ไปขณะที่ใช้เวลานานมาก และตัว ป.ป.ช. เอง ไม่ได้กล่าวหาเขา คนใน ป.ป.ช. เอง อาจจะมีธงไว้สำหรับเรื่องนี้โดยเฉพาะ

กรณีที่อยู่ครเช่นกัน ถ้าเปรียบเทียบกับกรณีนี้เหมือนกันถ้าจะต้องถามให้หมด รอบด้าน อย่าเอามาแล้วมาชี้ คุณสมชาย ผิดไหมผิดในฐานะความเป็นนายกรัฐมนตรีนี่ที่ไม่ยอมควบคุมสถานการณ์ การตัดสินใจไม่เด็ดขาด ผิด ป้อมว่าเขาผิด ไม่ปฏิเสธ แต่ว่าเขาไม่ผิดนะในฐานะผู้นำประเทศ ต้องให้บ้านเมืองอยู่ในความสงบเรียบร้อย การให้มีคนตาย เป็นสิ่งที่สำคัญ แม้แต่ประชาชนเสียชีวิตคนเดียว คุณต้องรับผิดชอบ ” (สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นางสาวสมลักษณ์ฯ ได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องกระบวนการถอดถอนว่า

“อย่างที่บอกต้องมีบทบัญญัติของกฎหมายที่ชัดเจน ใช้อำนาจประธานวุฒิสภาตรวจสอบคำร้อง ว่ามีมูลตามที่ร้องมาหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่มีมูล ก็ควรมีอำนาจไม่ส่งคำร้องมาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประการที่สอง ในคดีที่สำคัญ ๆ ต้องมีการกำหนดระยะเวลาการทำงานของผู้มีอำนาจหน้าที่ทุกขั้นตอน อันนี้จะต้องไปกำหนดในกฎหมาย ต่อไป ถ้ากรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดบุคคลใดที่จะต้องส่งให้วุฒิสภาถอดถอน ให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่ แม้จะไปอยู่ในตำแหน่งใหม่ ไม่ใช่ตำแหน่งเดิม ต้องรอมติของวุฒิสภา และประการสุดท้าย แม้ผู้ที่ถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลแล้วส่งไปยังวุฒิสภาให้ถอดถอน ก็ต้องมีบทบัญญัติให้ชัดเจนว่า ต้องมีการประชุมเพื่อถอดถอน แม้ผู้นั้นพ้นตำแหน่งไปแล้ว เพราะยังมีบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญว่าเว้นวรรคผู้นั้นดำรงตำแหน่งเป็นเวลา 5 ปี” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

3.8 ภาพรวม และสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน

ในการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับภาพรวมของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติ กลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว โดยส่วนใหญ่เห็นว่ากระบวนการถอดถอนต้องมีภาพรวมใช้ได้กระบวนการสามารถใช้เป็นบรรทัดฐานในการทำงาน แต่ต้องพัฒนาทั้งกลไกการทำงานของวุฒิสภา การตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจระหว่าง

ฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร ในด้านความละเอียดรอบคอบในการดำเนินการ ความชัดเจนแม่นยำ ในตัวบทกฎหมาย ประสิทธิภาพประสิทธิผลของการดำเนินการ ผลลัพธ์ของการทำงาน และการทำงานที่สัมพันธ์กับประชาชน

ในขณะที่อีกฝ่ายเห็นว่า การดำเนินการครั้งนี้เป็นการริเริ่ม กระบวนการทั้งหมดยังไม่เป็นที่พอใจของสมาชิกวุฒิสภา แต่ขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติคือ การเอาเรื่องนี้มาทบทวนและพัฒนา แนวทางปฏิบัติใดที่จะทำให้อีกฝ่ายนี้เป็นกลไกที่จะมีผลจริง และทำได้ แต่ส่วนที่ไม่ดีไม่ควรเป็นบรรทัดฐาน ถือว่าเป็นบทเรียนข้อดีอย่างต่าง ๆ ต้องแก้ไข รัฐธรรมนูญฯ และกระบวนการดำเนินการ ให้รวดเร็วให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย การให้ข้อมูลที่ต้องทั่วถึง ชัดเจน มีช่องทางแนะนำด้วยความรู้สึก แต่ส่วนใหญ่เห็นว่ากระบวนการมีความโปร่งใสควรที่จะให้ประชาชนได้รับทราบ ข่าวสารและมีส่วนร่วมให้มากขึ้นจะทำให้สังคมคาดหวังและเพิ่มความเชื่อถือ

แต่ส่วนหนึ่งเห็นว่าภาพรวมชัดเจน เป็นเรื่องของการเมือง มีการลှอบบี้ค่อนข้างสูงของแต่ละฝ่าย ไม่เป็นปกติของกระบวนการทำให้ประชาชนตั้งคำถาม ถึงทั้งความโปร่งใส ทั้งการเล่นพรรคเล่นพวก และเป็นผลทางการเมืองอย่างเดียว ทั้งกระบวนการป.ช.และวุฒิสภาไม่ได้ตอบคำถามที่ประชาชนหวังว่า จะกำจัดหรือลดนักการเมืองที่โกงหรือทุจริตหรือว่าใช้อำนาจรัฐจนเกินขอบเขต ประชาชนจะสามารถควบคุมนักการเมืองให้อยู่ในขอบเขตที่ถูกต้องได้ยังไง ซึ่งตรงนี้สำคัญ กระบวนการเหล่านี้ถือว่าสำคัญ

ในขณะที่ส่วนหนึ่งเห็นว่าเป็นผลลบ คือ ความคุ้มค่าในการดำเนินการที่ต้องพิจารณาว่า ความสูญเปล่าเกิดขึ้นหรือไม่เมื่อนายสมชายพ้นจากตำแหน่งไปแล้วจึงไม่มีความจำเป็นต้องทำสิ่งเหล่านี้ อาจพิจารณาเพียงแค่ผิดจริงหรือไม่

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นายจ่านงค์ สวมประจำ นายพิเชต สุนทรพิพิธ นางรสสุคนธ์ ภูมิวิเศษ นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย นายสมักร ชาวภานันท์ นางมัลลิกา ลับไพรี นางสาวสุภาภรณ์จิตต์ ไตรเทพพิสัย นายสุทธา พิมาลัย นายชนพิชญ์ มูลพฤกษ์ ศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์ รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ โทณวนิก รองศาสตราจารย์ ดร.วรเจตน์ ภาคีรัตน์ รองศาสตราจารย์ จิราพร ลิ้มปานานนท์ นายวิชา มหาคุณ และนางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนการพล ดังนี้

นายจ่านงค์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯเห็นด้วยว่าควรมี แต่ควรพิจารณาให้รอบคอบก่อน
 มาเราเห็นด้วยในวิธีการ แม้ว่าจะไม่สมบูรณ์นัก แต่ก็มองเห็นกลไกว่าวุฒิสภามีหน้าที่ที่
 จะถอดถอน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าวุฒิสภาศักดิ์สิทธิ์ แม้จะไม่ได้ถอดถอน แต่การถอด

ตอนมิได้คิดว่าพอแล้ว เราใช้เวลา 10 – 12 ปี ตั้งแต่ปี 40 ประชาชนอยากดูว่าสภา ป.ป.ช. ว่า สภาถอดถอนหรือไม่ถอดถอน มันเป็นอย่างนี้ ประชาชนเห็นตัวอย่าง เรายังก็เข้าใจมากขึ้น อยู่สภาก็จริงแต่ไม่เข้าใจ เข้าใจมากขึ้น ถามว่าพอใจหรือไม่ กระบวนการถอดถอน นายสมชายฯทั้งหมดยังไม่พอใจ แต่มันต้องค่อย ๆ พัฒนา อย่างนี้สรุปว่าเราไม่พอใจ กระบวนการแต่มันคิดว่าไม่มีเลย และสภาเราเป็นสภาค่อยเป็นค่อยไป ต่อไปคดีหน้า บทเรียนข้อค่อยต่าง ๆ ต้องแก้ไข ถ้ามีคดีเข้ามาสู่วุฒิสภาการถอดถอนก็จะดีขึ้น” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นายพิเชต ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“กระบวนการในรัฐธรรมนูญฯ เป็นขั้นตอนมีการคานอำนาจ วิธีการของเราที่ต้องปรับเปลี่ยน 1) ประชาชนควรมีโอกาสพิจารณา 2) เมื่อเรื่องชี้มูลกลับจาก ป.ป.ช. แล้ว ทำอย่างไรจึงจะให้ข้อมูลต่าง ๆ นี้กับ ส.ว. อย่างทั่วถึง ชัดเจน ไม่เช่นนั้น ส.ว. จะโหวตด้วยความรู้สึกเท่านั้น โดยไม่ต้องอาศัยข้อเท็จจริง บางทีชอบเห็นว่าผิดก็ต้องโหวตถอดถอน เมื่อเราได้ศึกษากระบวนการในช่วงหลังควรปรับปรุง” (สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางรสสุคนธ์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“โปรงใส ที่หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่ามีการลอบบี้ ไม่มีใครมาลอบบี้ดิฉัน เพราะฉะนั้นดิฉันไม่ได้รับถามคนอื่น แต่ไม่น่าจะสั่งกันได้ กระบวนการโปรงใสและเหมาะสมแล้ว ดูแล้วแต่ละคนออกเสียงมา ส่วนที่ฟังดู ก็เป็นเพราะใช้ความรู้สึกของคนที่อยู่ข้างใน จะเก็บความรู้สึกของคนที่ไม่รู้อะไร นั่งเขียนหนังสืออยู่ข้างนอก แล้วมาแสดงสิทธิ แสดงความคิดเห็น ถือว่าไม่ถูกเหมือนกัน มองว่ากระบวนการถูกแล้ว เหมาะสม” (สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายวิชาญ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“ผมมองว่าเป็นประเด็นการเมืองที่เรียนไว้ตั้งแต่ต้น ถ้ามองย้อนกลับไปสิ่งที่เห็นภาพชัดเลยคือว่าเป็นกระบวนการใช้ท่านประธานวุฒิสภาให้เป็นประโยชน์กับตนและพวกพ้องคือท่านประธานจะรู้เห็นเป็นใจหรือไม่ก็แล้วแต่ แต่นั่นคือ ความเป็นวุฒิสภาที่สังคมคาดหวัง ผมว่าเป็นส่วนใหญ่อันที่ทำให้ประชาชนลดความเชื่อถือในระดับหนึ่ง เกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนผมมองว่าตราบไคที่เรายังไม่รู้ระบบ เพื่อจะให้รัฐสภาเข้มแข็ง ใช้

อำนาจอย่างแท้จริงได้ ผมว่ายาก อาจแก้รัฐธรรมนูญฯ ทางหนึ่งที่จะแก้ได้ตามที่คุยกับสมาชิกก็ดีว่าทำอะไรให้มีการถ่ายทอดการประชุมทุกครั้งทางโทรทัศน์ ตรงนั้นมันจะช่วยให้มีการตื่นตัวของประชาชนประการที่สอง ประชาชนจะได้รับรู้รับทราบว่าผู้แทนที่เขาเลือกหรือไม่ได้เลือกก็แล้วแต่ ได้ทำอะไรบ้าง และได้ฟังการประชุมของรัฐ แล้วมาซึ่งได้ว่ารัฐมนตรีแต่ละคน ได้ทำงานเป็นอย่างไรบ้าง คือคนจะมีความเข้าใจการเมืองมากขึ้น แล้วคนซึ่งเป็นตัวแทนของเขา อยู่ในฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ สำคัญอันหนึ่งว่ารัฐบาลก็กลัวสภาพหยิบยกประเด็นขึ้นมา เช่น กระทั่งที่รัฐบาลตอบไม่ได้ ตอบไม่ชัดเจน ท่านก็รู้ จะเป็นการตรวจสอบอำนาจรัฐได้มากขึ้น ของสภา ปัญหาที่รัฐบาลไม่ยอมให้มีการถ่ายทอด” (สัมภาษณ์วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายสุรชัย ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“เมื่อมีข้อโต้แย้งในทางกฎหมายมันจำเป็น ต่อไปคิดว่าวุฒิสภาก็สามารถใช้เป็นบรรทัดฐานในการทำงานได้ว่าแม้ผู้ถูกกล่าวหาออกจากตำแหน่งไปแล้วก็ยังสามารถดำเนินการถอดถอนได้ ก็ไม่ขัดข้องที่จะมีมติตรงนั้น สำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งแรกเห็นว่าต่อไปไม่ควร แต่ต่อไปก็เห็นว่าไม่จำเป็นต้องลงมติว่ารับหรือไม่รับก่อน ส่วนกระบวนการอื่นเห็นว่าที่ออกแบบไว้มันค่อนข้างครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ยกเว้นกระบวนการซักถาม และการเสนอพยานหลักฐาน วิธีการลงมติเห็นควรแก้ไขบัตรลงมติใหม่” (สัมภาษณ์วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายสมัคร ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“ผมว่าภาพรวมใช้ได้ทีเดียว ผมถือว่าเป็นเรื่องแรก ภาพรวมถือว่าเป็น ใช้ได้เลย และคิดว่าถูกต้องที่สุด เป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอันนี้ ที่เราดำเนินการไม่มีข้อบกพร่อง เพียงแต่แบบอย่างผมใช้คำวิพิจารณาหรือระเบียบในการพิจารณาเราไปอิงมาแล้วเกิดการโต้เถียงกันที่ประชุม ข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการในอนาคตมีความชัดเจน อ่างกฎหมาย ข้อบังคับได้ถูกต้อง เรียบร้อย อันนี้เป็นส่วนหนึ่ง ผมว่าภาพรวมใช้ได้ทีเดียว เป็นแบบอย่างในอนาคต ผมยอมรับว่าเจ้าหน้าที่ใช้ได้เลย ขอชมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้เข้มแข็ง เสริมสร้างการทำงานได้ดี เอกสารครบถ้วน เอกสารเยอะเกินไป” (สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

พลอากาศเอก วีรวิท ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“จริง ๆ แล้ว มันอาจจะเป็นครั้งแรกที่ทำเรื่องนี้ ตอน ส.น.ช. ก็ไม่ได้ทำกระบวนการเท่านี้ คือไม่ได้มีขั้นตอนอย่างนี้ เพียงแต่ว่าปรับเรื่องเวลานิดหนึ่ง เพื่อให้กรรมการชกถามมีเวลาในการทำงานมากขึ้น และเรื่องของการถ่ายทอดผ่านสื่อมวลชนก็น่าจะช่วยให้เกิดความเที่ยงธรรมในการถอดถอนให้เป็นที่ยอมรับ แล้วก็เรื่องของการสูญเสียความเป็นกลาง เนื่องจากเป็นญาติเรื่องของการโหวตควรจะมี 2 ช้อยซ์ นอกจากนั้นผมคิดว่าเหมาะสมแล้ว กระบวนการถอดถอนคน เมื่อเข้ามาถึงวุฒิสภามันก็เป็นแค่สคริปต์ทางการเมือง เพราะมีกระบวนการที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการไปถึงเป้าหมายปลายทางเอาออกได้ นอกจากนี้ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนสร้างประเด็นในการชกถามแล้วก็ให้ประชาชนเข้ามาสังเกตการณ์ บ้านเรายังไปไม่ถึงระบบลูกขุน จุดอ่อนของระบบ ถ้าเรามอง อยู่ที่คน คือถ้าเราไม่เอาจริงเอาจริงก็จะเดือดร้อนในการชกถาม มีระบบการตรวจสอบการทำงาน ชกถาม ประชาชนส่งคำถามมาเพราะมันเป็นเรื่องสำคัญของการชกถาม ผมอยู่ที่ 2 กรณี ผมคิดว่ากระบวนการที่วุฒิสภำทำตรงนี้น่าจะได้ผล ความเที่ยงธรรมมากกว่า แต่ประเด็นที่เราเองอาจจะยัง อยู่ที่ความรับผิดชอบของตัว ส.ว. ส.ว. ทุกคนต้องนั่งฟังในฐานะที่เป็นลูกขุน ที่ท่านรับฟังการชกถามที่แท้จริง อันนี้คือจุดใหญ่ ถ้าไม่ได้รับฟังการชกถามกระบวนการตรงนี้” (สัมภาษณ์วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2553)

นางมัลลิกาฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“ก็โอเคนะ ถือว่าเราได้ทำตามกฎหมาย ทำตามข้อบังคับแล้ว แล้วผู้ถูกกล่าวหาทำให้ความร่วมมือจากครั้งแรกที่คิดว่าเขาจะไม่มา แต่เขาก็ให้ความร่วมมือ ทั้ง ป.ป.ช. ไม่เห็นอะไรที่เป็นอุปสรรคชัดเจนเท่าไร” (สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นางสาวสุภาวค์จิตต์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“ลุ้นว่าท่านจะ โดนถอดอีกหรือไม่ ด้วยความที่ท่านพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว รู้สึกว่าในเคสนี้ เราถอดจากอะไร รัฐธรรมนูญแล้ว ป.ป.ช. มีมติ มันต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ส.ว. จะรับเรื่องจากตรงไหน ป.ป.ช. มีมติให้ถอดขึ้นมา ผลของที่กฎหมายกำหนดวุฒิสภาให้ถอดถอน ให้ถือว่าท่านพ้นจากตำแหน่งวันนั้น แล้วถ้าไม่ถอด พ้นจากตำแหน่งอะไร ในเมื่อท่านไม่ได้เป็นนายกฯ อยู่แล้ว นายกฯ อภิสิทธิ์คือใคร มาโดยยังง ผลของกฎหมายที่ตามมา ก็เลยรู้สึกว่ถ้าเกิดถอดขึ้นมา ก็พยายามคิดว่าเออ ต้องปรับตามความเป็นจริง ถึงแม้รัฐธรรมนูญจะบอกว่ามีผลนับแต่วุฒิสภามีมติ แต่ท่านพ้นไปแล้ว จะทำอะไรไม่ได้ แล้วจะเริ่มนับหนึ่งตั้งแต่เมื่อไหร่เมื่อ โคนตัดสิทธิทางการเมืองกว่า 5 ปี

เพราะศาลรัฐธรรมนูญตัดสิทธิท่านไปก่อนแล้ว ให้พ้นและตัดสิทธิไปแล้ว 5 ปี สภากลาง
มติจะหักล้างกันหรือไม่ 5 ปีจะนับยังไง ถ้าตัดสินว่าพ้นไปจากพรรคแล้ว ตัดสิทธิการ
บริหารพรรคการเมือง 5 ปี ท่านก็ถูกตัดสิทธิตั้งแต่ตอนนั้นแล้วที่ศาลรัฐธรรมนูญ วุฒิสภากลาง
มติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง มาตัดสินทางการเมืองอีก 5 ปียังไง จะนับจากไหน”
(สัมภาษณ์วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายสุทธา ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการ
ถอดถอนว่า

“นี่ถึงผลทางการเมืองอย่างเดียว ถ้าเราติดตามในหลาย ๆ เคส โดยไม่ได้ดูเฉพาะ
เคสของคุณสมชายอย่างเดียว กระบวนการตรวจสอบของป.ป.ช. หรือของวุฒิสภาเอง มัน
เกิดคำถามคาใจกับสังคมพอสมควรว่า คุณยึดหลักอะไรในการตรวจสอบหรือยึดหลัก
อะไรในการลงโทษต่าง ๆ เพราะฉะนั้น เราจะมีคำถามว่าเราจะมั่นใจได้อย่างไรว่า
กระบวนการถอดถอนที่เรามุ่งหวังว่า จะกำจัดหรือลดนักการเมืองที่โกงหรือทุจริตหรือ
ว่าใช้อำนาจรัฐจนเกินขอบเขตเราจะควบคุมเขา ให้อยู่ในขอบเขตได้ยังไง ซึ่งตรงนี้สำคัญ
กระบวนการเหล่านี้ถือว่าสำคัญ อย่างกรณีตั้งขึ้นมาและให้มีกระบวนการนำไปสู่การ
ถอดถอนจนได้ แต่พอผลออกมา กลายเป็นว่าไม่ถอดถอน เป็นเพราะอะไร เค้ที่ตั้งขึ้นมา
เราก็เห็นกันในกระบวนการ แต่พอผลออกมา มันไม่เป็นไปตามกระบวนการที่ตั้งเอาไว้
เกิดจากอะไรครับ 1. ก็อาจจะเป็นวุฒิสภาของวุฒิสภาโดยรวมก็ได้ อาจจะเป็นสมาชิก
สายที่อยู่ตรงกลาง

มันก็จะมีการแบ่งกลุ่มหลาย ๆ section ในพรรค ส.ว. คือ กลุ่มหนึ่งที่อยู่ข้างนี้ กลุ่ม
หนึ่งที่อยู่ข้างนั้น กลุ่มหนึ่งอาจจะเป็นเคส ๆ ไป ดูเป็นกรณี ๆ ไป ว่าสิ่งไหนควรจะลงมติ
ไปทางไหน อย่างกรณีคุณสมชาย อย่างที่เราบอกว่าเค้าอาจจะมองเห็นว่ากระบวนการ
ทั้งหมด มันอาจจะมีที่มาที่ไม่ครอบคลุมเป็นข้อมูลที่เขายังได้รับข้อมูลไม่เพียงพอ
ความเห็นจึงออกไป ในแนวนั้น ก็มองว่าแท่งก๊ก็ คือ การถอดถอนบุคคลหรือลงมติใดๆ ก็
แล้วแต่ มันถือว่ามีความสำคัญ แต่ละคนก็มีวิจาร์ณญาณของตัวเองว่าเขาผิดหรือไม่ผิด ดู
จากพยานหลักฐานหรืออะไรแล้ว เขาน่าจะตัดสินใจได้ แต่พอออกเสียงก็เลยไม่รู้
ความคิดของเขาว่าคุณมีจุดยืนยังไง หลักของคุณคืออะไรกันแน่ อาจจะทำให้เกิดความลังเล
จากจุดยืนของท่านประชาชนเองก็ตาม ไม่น่าจะในข้อกฎหมาย มันก็มองได้ การเมืองก็ไม่
มีอะไรแน่นอนอยู่แล้ว วันนี้ไป พรุ่งนี้อาจจะมา แต่ทุกคนก็เชื่อกันได้” (สัมภาษณ์วันที่ 9
กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

นายชนพิชญ์ ๑ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“อย่างที่ผมเรียน เนื่องจากเป็นครั้งแรก และการทำครั้งนี้อาจมีข้อโต้แย้งหรือข้อบกพร่องในส่วนของการถอดถอน ขั้นตอน การเอาเรื่องนี้มาทบทวนและออกแนวทางปฏิบัติ ถือเป็นที่เรื่องดี จะทำให้กลไกนี้เป็นกลไกที่จะมีผลจริง และทำได้จริงกับโจทย์อันหนึ่งที่สังคมถาม คือว่า ควรใช้องค์กรใด ในการถอดถอน วุฒิสภาถอดถอนเหมาะสมหรือไม่ เพราะวุฒิสภาสรรหา จะมาถอดถอนคนที่มาจากการเลือกตั้ง แต่ผมเองกลับคิดว่าผู้พิพากษาที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นมันไม่จำเป็นว่าคนไม่มาจากการเลือกตั้ง จะมาถอดถอนคนที่มาจากการเลือกตั้ง ไม่จำเป็น เพียงแต่กลไกเหล่านี้มาจากการตรวจสอบ สอบถามได้ มีความโปร่งใสที่คนเข้าไปดูได้ว่ามีความโปร่งใสยังไง ผมคิดว่าก็เพียงพอแล้ว ไม่ว่าจะให้วุฒิสภาหรืออื่น ๆ ก็เป็นอีกเรื่อง แต่ ณ วันนี้ผมว่าไม่มีกลไกอื่นที่ต้องอาศัยวุฒิสภา แต่ถ้ามองย้อนกลับไป ผมว่ามันเป็นเรื่องการเมืองมากไป คือ เป็นเรื่องการเมืองมากไป” (สัมภาษณ์วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2554)

ศาสตราจารย์ ดร. สมคิด ๑ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“มองยาก ประสบการณ์ในการถอดถอน เพิ่งทำไป 2 เคส มันพูดยากมากเลย ซึ่งไม่ใช่สิ่งผิดปกติกอะไร เราทดลองถูกลองผิดไป คือการที่เราไม่เอาระบบอัยการมาใช้ในประเทศไทยก็ไม่ได้หมายความว่าผิด การที่เราบอกว่า ป.ป.ช. เสร็จแล้วไปวุฒิสภาเลย ความจริงวุฒิสภามี 2-3 เรื่องเท่านั้น ที่ผมเข้าใจว่า debate กัน ผมเข้าใจว่ามาถึงก็โหวตเลย มีคนพูดถึงมมนี้ก็มีคนพูดถึงตั้งกรรมการ ท้ายสุดไม่เลือกทางนี้เลย เลือกที่ประชุมใหญ่เลย ความจริง 2 ทางแรกผมรับได้หมด ผมไม่เห็นด้วยกับทางที่ 3 ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน คือเปิดที่ประชุมใหญ่ชกฟอกเขาให้เขาตั้งทนายความ ถ้ายทอดเสียงออกด้วย คล้ายป้าที่ มันเป็นการแสดงค่อนข้างมาก มันทำให้ไม่ได้ข้อเท็จจริงที่แท้จริง เหมือนเราสอบสวนคนต้องมีทนาย ก. ไร่ ทำผิดวินัย เอาร้อยคนมารุมนาย ก. ไร่ ชก เราไม่ทำขนาดนั้นหรอกอย่างเก่งก็ตั้งกรรมการ 4-5 คน ชก นี่เราทำแบบการแสดงมากไป ซึ่งผมเข้าใจแรงกดดัน คนที่ตัดสินใจคือประธานวุฒิสภา น่าจะถูกกดดัน ทำกันเงิบๆ ง่ายๆ ข้างในอาจจะโดนว่าอีก ท่านเลยต้องทำแบบนี้ ถ้าถามผมกระบวนการไม่เหมาะสม” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎ์ ๑ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“ผมคิดว่า ในภาพรวมถือเป็นเจตนาที่ดี จะพัฒนาทั้งกลไกการทำงานของรัฐสภาของวุฒิสภา กลไกของการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร ผมคิดว่ามันเป็นกระบวนการที่ดี เพียงแต่ว่าอาจจะมียุ้งบ้าง คือ 1. ความละเอียดรอบคอบในการดำเนินการ 2. ความชัดเจนแม่นยำในตัวบทกฎหมาย 3. คือ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการดำเนินการ 4. ผลลัพธ์ของการดำเนินการ อันสุดท้าย ผมว่ามันเป็นข้อดีตรงที่การทำงานที่มันมีส่วนสัมพันธ์กับประชาชน มันจำเป็นที่จะต้องลองผิดลองถูก เมื่อมันไม่มีอะไรที่เป็นบรรทัดฐานจากการลองผิดลองถูก ถ้าผิดท่านก็ต้องเดือดร้อน ถ้ามันถูกก็ดีไป ผมถือว่าเป็นการริเริ่มที่ดี

ส่วนข้อควรระวังคือ การริเริ่มที่ดี อย่าให้มันกลายเป็นบรรทัดฐาน เมื่อผลลัพธ์ออกมาไม่ดี ริเริ่มดี ถูกต้อง แต่เมื่อผลออกมาไม่ดี จะให้มันเป็นบรรทัดฐานว่าริเริ่มดีมันเป็นประโยชน์ที่ดีไม่ได้ สุดท้ายต้องริเริ่มดี ผลออกมาดีด้วย 2. ของด้านผลลบ ก็คือ ความสูญเสียเปล่าเกิดขึ้นหรือไม่ แม้จะดีถ้าทำดีแล้วเกิดความสูญเสียเปล่า เช่น ทำทุกอย่างดีหมดแต่คุณสมบัติหลุดจากตำแหน่งไปแล้วมันไม่มีความจำเป็นต้องทำสิ่งเหล่านี้ ประชุมชักรอบแล้วพิจารณาว่าคุณสมบัติหลุดจากตำแหน่งไปแล้ว เราเห็นว่าท่านผิดหรือไม่ผิด สมาชิกวุฒิสภาไปร่วมมือกับเขาหรือให้กรรมการสามัญที่ดูเรื่องความยุติธรรมไปดูหลักฐานแล้วนำมาเสนอในวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภาได้พิจารณาว่าคนที่ออกไป เป็นคนไม่ดี สมควรถอดถอน แต่คนอื่นจะถอดถอนไม่ได้ จบกระบวนการ ได้สั้น ๆ มันชัดเจน จะได้ไม่สูญเสียเปล่า” (สัมภาษณ์วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“ผมแยกเป็น 2 ส่วน ถ้าในแง่มาตรฐานของวุฒิสภาเอง ในแง่ของการให้โอกาส ผมว่าโอเค ตรงนี้ใช้ได้ ที่ผมกล่าวตอนต้นภาพรวมมันมีปัญหาตรงข้อกฎหมาย การวินิจฉัยชี้ขาดในข้อกฎหมาย อำนาจในการถอดถอนวุฒิสภามีอยู่หรือไม่ เสียข้งมาก เพราะรัฐธรรมนูญฯเขียนไว้ มีการตีความผมเข้าใจว่าการตีความดังนั้นพอมันชี้โดยความรู้สึกว่าอยากจะถอดถอน มันจึงไม่ได้เหตุผลในทางกฎหมายที่ดีที่จะดำเนินการต่อไป ภาพรวมคือมีปัญหาทางข้อกฎหมาย การตีความของวุฒิสภา ทำให้วุฒิสภาเสื่อมความเชื่อถือไปพอสมควรในสายตาคน เมื่อดำเนินการกระบวนการนี้ต่อ ไม่ตัดไป ในความเห็นผม แต่วุฒิสภาอาจจะกู้ชื่อในจุดที่สุดท้ายไม่ถอดถอน คือถ้าวุฒิสภาลงมติถอดถอนจะยิ่งถามว่าถอดถอนอะไรตามมา คุณสมบัติต้องถูกตัดสิทธิ 5 ปี ทั้ง ๆ ที่ไปดูในทางคดีอาญาไม่มีการฟ้อง” (สัมภาษณ์วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554)

รองศาสตราจารย์ จีราพร ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“ภาพรวมชัดเจน ว่ามันมีแรงคล้ายๆ การลื้อบปี๋ก่อนข้างสูงมันไม่เป็นปกติของกระบวนการอาจารย์รู้สึกว่าการพิจารณา กระบวนการถอดถอนจะเดินต่อหรือไม่เดินต่ออะไอย่างนี้ คิดว่า กระบวนการถอดถอน โดยภาพรวมมันทำให้ประชาชนตั้งคำถาม ถึงทั้งความโปร่งใส ทั้งการเล่นพรรคเล่นพวก อันนี้ชัดเจน” (สัมภาษณ์วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2554)

นายวิชา ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“ในภาพรวมคูดอกคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ ในระดับหนึ่งในเบื้องต้น มีข้อจำกัดในข้อมูล มาเริ่มต้นกันใหม่ อาจมีคลุกคลีบ้างในระยะเริ่มต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมันมีปัญหาว่า เราต้องไต่สวนตามหลักของการไต่สวนข้อเท็จจริง หรือว่าเราต้องมีรายละเอียดมากกว่านี้หรือว่ามันเป็นอีกแบบหนึ่ง เพราะในกฎหมายเขียนว่า ส่อว่า ไม่ได้เขียนว่าต้องมีความผิด เพราะฉะนั้นการที่เราลงลึกในรายละเอียดก็เพราะว่าเราไม่แน่ใจว่าวุฒิสภามองว่ายังไง เพราะวุฒิสภามองว่าต้องเอาผิดเขาให้ได้ ซึ่งผมว่ามันคงไม่ถูกตามรัฐธรรมนูญฯ อันนั้นในภาพรวมก็อาจจะมียกข้อบกพร่องอยู่บ้าง ส่วนใหญ่ถือว่าใช้ได้” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

นางสาวสมลักษณ์ ฯ ได้แสดงความคิดเห็นในภาพรวมและสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน ว่า

“ในภาพรวมคูดอกคล้อง ใช้ได้ ถ้ามีการแก้ไขกฎหมายที่มีข้อบกพร่องอย่างที่อาจารย์บอกในข้อเสนอแนะ คือ ถ้าผู้ถูกยื่นถอดถอนพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ทำช้ำหน่อยได้ แต่ถ้ายังอยู่ในตำแหน่ง ทำช้ำไม่ได้” (สัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง เรื่อง กระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี โดย วุฒิสภา ภายใต้บริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเอกสารประกอบ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาอิทธิพลของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภา และผลที่เกิดจากการนำหลักธรรมาธิบาลมาใช้ในการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จาก การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทำการศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการค้นคว้าเพื่อหาข้อสรุปใน 2 ประเด็น คือ อิทธิพลของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภา และผลที่เกิดจากการนำหลักธรรมาธิบาลมาใช้ในการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมุ่งเน้นแนวทางและรูปแบบ การดำเนินการของวุฒิสภาว่าสะท้อนการดำเนินการภายใต้หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีอย่างไร ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นในกระบวนการถอดถอน นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่งได้ส่งผลกระทบต่อเป็นแนวทางบรรทัดฐานในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตอย่างไร

จากขอบเขตการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปภาพรวมตามประเด็นดังกล่าวเรื่อง กระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี โดยวุฒิสภา ภายใต้บริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยมุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสม และความสอดคล้องในการดำเนินการของวุฒิสภาในการดำเนินการกระบวนการดังกล่าวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมาย และเจตนารมณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีความเป็นมา โดยสังเขป ดังนี้

เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2552 คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีขอให้ถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยมีความเห็นว่า การกระทำของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในการสลายการชุมนุม เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2551 เป็นความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ หรือละเว้นการ

ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 อันถือได้ว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีพฤติการณ์ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ จึงมีมติด้วยเสียงข้างมาก ให้ดำเนินกระบวนการถอดถอนบุคคลดังกล่าวออกจากตำแหน่ง ตามมาตรา 273 ของรัฐธรรมนูญฯ ต่อไป

โดยเหตุที่นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ได้พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม 2551 เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 20/2551 ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2551 ให้ยุบพรรคพลังประชาชน ตามมาตรา 237 วรรคสอง ประกอบมาตรา 68 วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญฯ เนื่องจากกรรมการบริหารพรรคกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง มีผลให้นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้าพรรคถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลา 5 ปี และเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีต้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามมาตรา 182 (5) ประกอบมาตรา 174 (4) มาตรา 102 (3) และมาตรา 101 (2) ของรัฐธรรมนูญฯ

ทั้งนี้ ประธานวุฒิสภาได้วินิจฉัยในเบื้องต้นว่า วุฒิสภาไม่อาจดำเนินการเพื่อมีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง ตามมาตรา 273 ของรัฐธรรมนูญฯ ต่อไปได้ โดยเทียบเคียงกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ กรณีที่มีการร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีของนายวิรุฬ เตชะไพบูลย์ สิ้นสุดลงเป็นการเฉพาะตัว ตามมาตรา 182 (7) เนื่องจากเป็นกระทำการต้องห้าม ตามมาตรา 267 ของรัฐธรรมนูญฯ ต่อมา นายวิรุฬฯ ได้ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีก่อนศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงสั่งให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ประธานวุฒิสภาจึงบรรจุเรื่องดังกล่าวเข้าระเบียบวาระการประชุม และแจ้งให้ที่ประชุมวุฒิสภาทราบในการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 12 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันจันทร์ที่ 19 ตุลาคม 2552

ต่อมา ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 14 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันจันทร์ที่ 2 พฤศจิกายน 2552 สมาชิกวุฒิสภาได้ยกเรื่องดังกล่าวขึ้นหารือต่อที่ประชุมว่า จะดำเนินการกรณีดังกล่าวต่อไป หรือไม่อย่างไร กระทั่งในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 1 (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ 25 มกราคม 2553 ที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณาเรื่องนี้อีกครั้ง โดยที่ประชุมได้มีการอภิปรายประเด็นดังกล่าวอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในประเด็นข้อกฎหมายว่า เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งถูกกล่าวหาให้ถอดถอนได้พ้นจากตำแหน่งแล้ว จะสามารถดำเนินกระบวนการถอดถอนต่อไปได้หรือไม่ จนกระทั่งในที่สุด ได้มีการลงมติชี้ขาดให้ดำเนินกระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่งต่อไป ซึ่งผลจากการลงมติดังกล่าว ก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงความถูกต้องตามหลักกฎหมายในการดำเนินกระบวนการ กรณีผู้ถูกยื่นคำร้องขอถอดถอนพ้นจากตำแหน่งแล้ว

ในการนี้ หากพิจารณาแนวทางการปฏิบัติที่ผ่านมา ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 53/2550 วันพุธที่ 26 กันยายน 2550 ที่ได้เคยพิจารณาถอดถอนนายจรัส ดิษฐาภิรักษ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ออกจากตำแหน่ง ซึ่งถือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งคนแรกของไทยที่ต้องพ้นจากตำแหน่งโดยกระบวนการถอดถอน อย่างไรก็ตาม การลงมติถอดถอนในครั้งนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 11¹ และไม่มีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่จะนำมาเปรียบเทียบกับกรณีการยื่นถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งได้

ทั้งนี้ ในการศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทและส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอนดังกล่าว จำนวน 22 คน จาก 3 กลุ่ม คือ

- กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทโดยตรง ได้แก่ กลุ่มสมาชิกวุฒิสภา และกลุ่มคณะกรรมการ ป.ป.ช.

- กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการถอดถอน ได้แก่ ข้าราชการรัฐสภา ในระดับผู้บริหาร

- กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทในแนวคิดหลักของกระบวนการถอดถอน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มสื่อมวลชนประจำรัฐสภาจากสำนักข่าวต่าง ๆ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา อายุ อาชีพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 72.7 โดยมีระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน คือ จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวนร้อยละ 36.4 และปริญญาโท ร้อยละ 45.5 ทั้งนี้ จากข้อมูลทั่วไปยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 45.5 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 36.4

¹ มาตรา 11 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนกรรมการออกจากตำแหน่งเพราะเหตุที่กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชน หรือไม่เป็นกลางหรือมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องทางศีลธรรมจรรยาที่อาจมีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อการดำรงตำแหน่งหน้าที่ หรือต่อการส่งเสริมหรือคุ้มครองสิทธิมนุษยชน หรือมีส่วนได้เสียในกิจการหรือธุรกิจใดๆ ที่อาจมีผลกระทบโดยตรงหรือก่อให้เกิดความเสียหายตนเองเดียวกัน หรือมีหรือเคยมีพฤติการณ์ในการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือบกพร่องต่อหน้าที่อย่างร้ายแรง

มติของวุฒิสภาตามวาระหนึ่งต้องได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

นอกจากนี้ ยังมีสัดส่วนการประกอบอาชีพที่ใกล้เคียงกัน คือ กลุ่มนักการเมืองและข้าราชการ ร้อยละ 36.4 และกลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มธุรกิจส่วนตัว และองค์กรอิสระ ร้อยละ 9.1

ส่วนที่ 2 ตัวชี้วัดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของวุฒิสภา จำนวน 6 ตัวชี้วัด คือ **หลักนิติธรรม** ได้แก่ ขั้นตอนการลงมติ และการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา ทั้งในส่วนของการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ การปฏิบัติหน้าที่ของประธานวุฒิสภา รวมถึงการจัดทำรายงานการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

หลักคุณธรรม ได้แก่ การดำเนินการที่ปลอดจากการทำผิดกฎหมาย หรือการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมหรือการทำผิดทางวินัย รวมถึงการนำหลักคุณธรรมมาใช้ในกระบวนการ

หลักความโปร่งใส ได้แก่ การพิจารณาการดำเนินการของวุฒิสภา ทั้งในเรื่องคณะกรรมการที่ต้งขึ้น การเปิดเผยข้อมูล การอำนวยความสะดวกในการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการนำหลักความโปร่งใสมาใช้ในกระบวนการ

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การรับฟังข้อมูลเพิ่มเติมจากประชาชน การประชาสัมพันธ์ของวุฒิสภา การเข้าถึงและการรับรู้ของประชาชนในกระบวนการต่าง ๆ ของวุฒิสภา

หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การมีระบบการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่มีประสิทธิภาพ เป้าหมายของคณะกรรมการซักถามในการปฏิบัติหน้าที่ การตอบข้อสงสัยของสาธารณชน การจัดทำรายงาน และการรวบรวมหลักฐาน รวมถึงการนำหลักความรับผิดชอบมาใช้ในกระบวนการ

หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การคำนึงถึงความประหยัด การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ศักยภาพในการตรวจสอบข้อเท็จจริง ความเหมาะสมของความถี่การประชุมวุฒิสภาและคณะกรรมการซักถาม รวมถึง การนำหลักความคุ้มค่ามาใช้ในกระบวนการ

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านตัวชี้วัดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของวุฒิสภา จำนวน 34 ข้อ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน พบว่า

- กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{x}=3.48$) โดยความเห็นเกี่ยวกับวุฒิสภามีการกำหนดขั้นตอนการลงมติถอดถอนอย่างชัดเจนอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือ วุฒิสภาได้ปฏิบัติหน้าที่ในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ตามที่กฎหมายกำหนดในระดับที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดทำรายงานการสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีการชี้มูลความผิดนายสมชายฯ ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด

- กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{x}=3.44$) โดยค่าเฉลี่ยของตัวชี้วัดด้านหลักคุณธรรมแต่ละตัว มี

คะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอน นายสมชายฯ ไม่มีการดำเนินการที่เป็นการละเมิดหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยในอันดับรองลงมาคือ การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาปลอดจากการฝ่าฝืน มาตรฐานทางจริยธรรม และการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปลอดจากการกระทำผิดทางวินัย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน อย่างไรก็ตาม ในแง่ของการปฏิบัติกลุ่มตัวอย่างมีความ คิดเห็นว่ามี การนำหลักคุณธรรมมาใช้ในกระบวนการถอดถอน นายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งใน ระดับปานกลาง

- กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักความ โปร่งใส อยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{x} = 3.363$) โดยค่าเฉลี่ยที่มีคะแนนสูงสุดและอันดับรองลงมา มีค่า คะแนนที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ การลงมติของวุฒิสภาในการถอดถอนนายสมชายฯ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยค่าคะแนนเฉลี่ยในลำดับรองลงมามีจำนวนเท่ากัน ได้แก่ การเปิดเผย ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ของวุฒิสภามีความโปร่งใส และมีการนำหลัก ความโปร่งใสมาใช้ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการขอข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนาย สมชายฯ อยู่ในระดับปานกลาง และเป็นตัวชี้วัดที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด

- กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักการมี ส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับ “น้อย” ($\bar{x} = 2.396$) โดยตัวชี้วัดด้านประชาชนสามารถเข้าร่วมรับ ฟังกระบวนการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ของวุฒิสภา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การที่ ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังกระบวนการสอบสวนของคณะกรรมการการชกถามที่วุฒิสภาตั้งขึ้น ทั้งนี้ ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การลงมติถอดถอนนายสมชายฯ มีการรับฟังข้อมูลเพิ่มเติมจาก ประชาชน

- กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักความ รับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{x} = 2.856$) โดยตัวชี้วัดเกี่ยวกับคณะกรรมการการ ชกถามที่วุฒิสภาตั้งขึ้นมีเป้าหมายการปฏิบัติหน้าที่ที่ชัดเจนอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยในอันดับ รองลงไป คือ วุฒิสภามีระบบสถิติ การจัดทำรายงาน และการรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ กรณีการลง มติถอดถอนนายสมชายฯ ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนตัวชี้วัดด้านการตอบข้อสงสัยของสาธารณะชน อย่างชัดเจนของวุฒิสภามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่น้อย

- กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักความ คุ่มค่าอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{x} = 2.90$) โดยตัวชี้วัดด้านการประชุมวุฒิสภาเพื่อลงมติถอดถอน นายสมชายฯ มีปริมาณความถี่ที่เหมาะสม รองลงมาคือ วุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีศักยภาพในการ

ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามรายงานการไต่สวนข้อมูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง และดัชนีตัวชี้วัดที่มีค่าต่ำที่สุด คือ การจัดเตรียมเอกสารของวุฒิสภาในขั้นตอนต่าง ๆ ในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ คำนึงถึงความประหยัด

ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อดัชนีชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีทั้ง 6 ด้าน พบว่า หลักความโปร่งใส มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ หลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม ตามลำดับ ส่วนหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด

ส่วนที่ 3 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน เกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฯ ประกอบด้วย 8 ประเด็นหลัก คือ

1. ลักษณะหรือรูปแบบการดำเนินการที่อาจถือว่าขัดต่อหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า

ในการสัมภาษณ์ความคิดเห็นดังกล่าว ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นในเรื่องการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรมแตกต่างกัน โดยมีกลุ่มที่เห็นว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักนิติธรรมและคุณคุณธรรม ขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์บางกลุ่มให้ความสำคัญกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักความคุ้มค่า ส่วนในเรื่องหลักความรับผิดชอบ จะสะท้อนจากการให้ความคิดเห็นในเรื่องการลงมติของวุฒิสภา

ทั้งนี้ กลุ่มที่เห็นด้วยจะพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมาย โดยส่วนใหญ่เห็นว่า การดำเนินการของวุฒิสภาเป็นไปตามหลักนิติธรรม เนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ มิได้เปิดช่องให้วุฒิสภางดเว้นการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอน ประกอบกับการถูกต้องสิทธิทางการเมืองของนายสมชายฯ จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญกรณีการยุบพรรคการเมือง ก่อให้เกิดผลในเงื่อนไขเวลาที่ต่างกัน แต่แม้วุฒิสภาจะมีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ตามหลักนิติธรรม หลักความยุติธรรม และมีความโปร่งใส แต่เมื่อมีการปฏิบัติโดยยึดโยงกับตัวบทกฎหมาย กลับเป็นอุปสรรคในความสำเร็จของการดำเนินการในบริบทของหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งยังมีการตั้งข้อสังเกตในเรื่องหลักความคุ้มค่า โดยกลุ่มที่เห็นว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักนิติธรรมและคุณคุณธรรม ได้แก่ นายสมภร เขาวานันท์ นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย นายพิเชต สุนทรพิพิธ นายวุฒิสาร ตันไชย นายวิชา มหาคุณ นางมัลลิกา ลับไพรี รองศาสตราจารย์ ดร. เจตน์ โทณวนิก ศาสตราจารย์ ดร. สมกิต เลิศไพฑูรย์

นายศิวะ แสงมณี และนางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนการพล ที่ได้แสดงความคิดเห็นว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภา เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง

ขณะที่บางกลุ่มเห็นว่า แนวคิดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ไม่สามารถนำมาใช้ได้จริงในสังคมไทย และบริบทของการเมืองไทย เนื่องจากระบบอุปถัมภ์ทำให้กระบวนการยุติธรรมของวุฒิสภาขัดกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และเห็นว่าการดำเนินการของวุฒิสภาในการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งมิได้เป็นไปตามหลักการบริการกิจการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักนิติธรรมและหลักความยุติธรรม เนื่องจากปัจจัยภายในของวุฒิสภาที่มีการแบ่งเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ ยังเห็นว่าการดำเนินการของวุฒิสภาเป็นการเลือกปฏิบัติ กรณีนายสมชายฯ พ้นจากตำแหน่ง ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญแล้ว วุฒิสภาจึงไม่ควรใช้อำนาจในการดำเนินการใด ๆ ต่อไป

โดยกลุ่มที่เห็นว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาไม่เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักนิติธรรมและคุณคุณธรรม ได้แก่ นายจันทน์ สวมประคำ นางรสสุคนธ์ ภูริเดช นายวิทยา อินลา นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาศิริรัตน์ นางสาวจิราพร ลิมปานานนท์

ส่วนในเรื่องหลักการมีส่วนร่วม ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดที่มีการกล่าวถึงประเด็นนี้ ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า แนวทางการปฏิบัติของวุฒิสภาไม่เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักการมีส่วนร่วม เนื่องจากมิได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้กระบวนการและขั้นตอนที่เพียงพอ และยังไม่มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในการดำเนินกระบวนการ ทำให้วุฒิสภาไม่สามารถดำเนินการในหลักการนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องหลักการมีส่วนร่วม คือ นายสมัคร เขาวภาพันธ์ นายวิทยา อินลา นางสาวสุภาวค์จิตต์ ไตรเทพพิสัย นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย นางสาวประภาศรี โอสถานนท์ นายสุทธา พิมาลัย และนายพิเชต สุนทรพิพิธ

นอกจากนี้ ยังกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่า มุมมองในเรื่องความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม มีความเชื่อมโยงกับหลักนิติธรรม หลักความยุติธรรม ซึ่งหากทั้งสองหลักไม่สอดคล้องกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ถือเป็นจุดเริ่มต้นกระบวนการของวุฒิสภาที่มีความขัดแย้งกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการทั้งหมดมิได้เป็นไปตามหลักการที่เหนือทั้งหมด

ทั้งนี้ กลุ่มที่เห็นว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภา เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักความโปร่งใส ได้แก่ นางมัลลิกา ลับไพรี นายวุฒิสาร ต้นไชย และ

กลุ่มที่เห็นว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาไม่เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักความโปร่งใส ได้แก่ นายสุทธา พิมาลัย นายชนพิชญ์ มูลพฤกษ์

ในเรื่องหลักความคุ้มค่า ได้พิจารณาจากกระบวนการที่สะท้อนการทำงานของวุฒิสภา โดยได้มีการสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องมีการเตรียมการในเรื่องเอกสาร และระยะเวลา เพื่อให้วุฒิสภาได้ดำเนินการถอดถอน

ทั้งนี้ กลุ่มที่เห็นว่าการดำเนินการของวุฒิสภาในกระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่ง มีความคุ้มค่า ได้แก่ นายสมักร เขาวภานันท์ นางมัลลิกา ลับไพรี ส่วนนายวุฒิสาร ต้นไชย ได้พิจารณาเรื่องหลักความคุ้มค่าในมุมมองของการดำเนินกระบวนการ และผลลัพธ์ ส่วนกลุ่มที่เห็นว่ากระบวนการดังกล่าวฯ ไม่มีความคุ้มค่า ได้แก่ นายวิทยา อินาลา นางสาวสุภางค์จิตต์ ไตรเพทพิสัย นายชนพิชญ์ มูลพฤกษ์ รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎ์ โทณวณิก โดยมีการเชื่อมโยงหลักความคุ้มค่า กับหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม

2. ความเหมาะสมของการใช้ดุลพินิจของวุฒิสภาในกระบวนการถอดถอน

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้ดุลพินิจของวุฒิสภาในกระบวนการถอดถอน เป็นการสอบถามความคิดเห็นในการลงมติของวุฒิสภา ทั้งในมุมมองของข้อกฎหมายและทางปฏิบัติ รวมถึงกรณีการลงมติงดออกเสียงของวุฒิสภา เนื่องจากรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 274 กำหนดให้วุฒิสภาลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน แต่ในการลงมติของวุฒิสภาในการประชุมวุฒิสภา มีการออกเสียงลงคะแนน 4 ประเภท เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย งดออกเสียง และไม่ลงคะแนน ดังนั้น มติในการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง จึงเป็น ถอดถอน ไม่ถอดถอน งดออกเสียง และไม่ลงคะแนน

- กรณีการลงมติงดออกเสียง

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นด้วยกับการลงมติที่มี 4 ประเภท คือ ถอดถอน ไม่ถอดถอน งดออกเสียง และไม่ลงคะแนน เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิทธิของสมาชิกวุฒิสภาที่จะเลือกลงมติ ประกอบกับเป็นประเพณีปฏิบัติทั่วไปของวุฒิสภาในการลงมติยุติทั่วไป รวมทั้งยังเป็นกลุ่มที่ไม่แน่ใจในข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ที่เห็นว่า การลงมติเกี่ยวกับการถอดถอนของวุฒิสภาในอนาคต สามารถลงมติงดออกเสียงได้ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์ นางรสสุคนธ์ ภูริเดช นายสมักร เขาวภานันท์ นายจ่านอง สวมประคำ ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ นางมัลลิกา ลับไพรี โดยผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่าไม่ควรมีการงดออกเสียงในการลงมติถอดถอน ได้แก่ นางสาวประภาศรี โอสถานนท์ นายวิชาญ สิริชัยเอกวัฒน์ นายพิเชต สุนทรพิพิธ เนื่องจากพิจารณาว่า กลุ่มที่งดออกเสียง คือ กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยให้มีการถอดถอน แต่ในการลงมติในเรื่องสำคัญตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนด ควรมีความชัดเจนในจุดยืนทางการเมืองและการตัดสินใจของตน

- กรณีการลงมติสองครั้งของวุฒิสภา

กรณีการลงมติสองครั้ง เป็นการดำเนินการของวุฒิสภาภายหลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีให้ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง เพื่อให้วุฒิสภาดำเนินการตามมาตรา 273 ของรัฐธรรมนูญฯ แต่เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังประชาชน ตามมาตรา 237 วรรคสองของรัฐธรรมนูญฯ ประกอบมาตรา 68 วรรคสี่ เนื่องจากนายยงยุทธ ดิยะไพรัช รองหัวหน้าพรรคพลังประชาชนและกรรมการบริหารพรรคพลังประชาชน กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ทำให้นายสมชายฯ นายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้าพรรคพลังประชาชนถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เป็นระยะเวลา 5 ปี เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว วุฒิสภาจึงไม่สามารถดำเนินการมีมติถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา 274 ของรัฐธรรมนูญฯ ต่อไปได้ ประธานวุฒิสภาจึงบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเพื่อแจ้งให้ที่ประชุมวุฒิสภาทราบ แต่ต่อมาได้มีสมาชิกวุฒิสภาขอหารือต่อประธานวุฒิสภาว่า วุฒิสภาควรดำเนินการเช่นไร หากบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องขอให้ถอดถอนมีมูล ได้พ้นจากตำแหน่งที่จะให้วุฒิสภามีมติถอดถอนไปแล้ว โดยเห็นควรให้คณะกรรมการการยุติธรรมและการตำรวจ และคณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายประธานวุฒิสภาพิจารณาเสนอความเห็นในประเด็นดังกล่าว

จากนั้น ในวันจันทร์ที่ 25 มกราคม 2553 ที่ประชุมวุฒิสภาจึงได้มีมติให้ดำเนินการกระบวนการถอดถอนต่อไป ซึ่งถือเป็นการลงมติเกี่ยวกับการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง ครั้งแรก และต่อมาในวันอังคารที่ 9 มีนาคม 2553 ที่ประชุมได้ลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวของวุฒิสภา ก่อให้เกิดการโต้เถียงอย่างมาก ทั้งในแง่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการลงมติสองครั้งดังกล่าว

ทั้งนี้ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์ นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ นายวิชา มหาคุณ นายชนพิชัญญ์ มูลพฤษภูมิ พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นางประภาศรี โอสถานนท์ นางมัลลิกา ลับไพรี รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎ์ โทณวนิก เห็นว่าการดำเนินการของวุฒิสภาในการมีขั้นตอนการอภิปรายและลงมติในที่ประชุมวุฒิสภาว่าจะมีการดำเนินการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งหรือไม่ก่อน มีความไม่เหมาะสม เนื่องจากเห็นว่ากฎหมายไม่เปิดช่องให้วุฒิสภาเลือกดำเนินการ วุฒิสภาต้องดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดจนจบกระบวนการ แม้ว่าจะเป็นดุลพินิจของวุฒิสภา แต่เห็นวามติของที่ประชุมวุฒิสภามีได้มีผลผูกพันการปฏิบัติของวุฒิสภาชุดอื่นในการดำเนินกระบวนการถอดถอนในอนาคต

3. ความเหมาะสมของมาตรการและขั้นตอนต่าง ๆ ตามกฎหมายในการลงมติถอดถอน

ประกอบด้วยการสอบถามความคิดเห็นในกระบวนการของวุฒิสภา และความเหมาะสม ถูกต้องของกระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดของ นายสมชายฯ

- กระบวนการลงมติของวุฒิสภา

ในกระบวนการลงมติของวุฒิสภา สามารถจำแนกความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องดังกล่าวได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เห็นว่ามีความเหมาะสม และกลุ่มที่เห็นว่าไม่เหมาะสม โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

กลุ่มที่เห็นว่า มาตรการและขั้นตอนต่าง ๆ ตามกฎหมายในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา มีความเหมาะสม ได้แก่ นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย นายสมักร เชาวภานันท์ นางประภาศรี โอสถานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาศิริรัตน์ นางมัลลิกา ลับไพรี นางสาวสุภางค์จิตต์ ไตรเทพพิสัย นายศิวะ แสงมณี และนางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนการ เนื่องจากได้พิจารณาจากกรอบการยื่นเอกสารเพิ่มเติม กระบวนการพิจารณาในระบบลูกขุนที่วุฒิสภานำมาปรับใช้ แต่มีบางส่วนตั้งข้อสังเกตกรณีวุฒิสภาไม่สามารถหาพยานหลักฐานเพิ่มเติม

กลุ่มที่เห็นว่า มาตรการและขั้นตอนต่าง ๆ ตามกฎหมายในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา ไม่มีความเหมาะสม ได้แก่ นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ นายวิทยา อินทาล พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นายจ่านงค์ สวมประคำ รองศาสตราจารย์ จิราพร ลิ้มปานานนท์ นายวิชา มหาคุณ นายสุทธา พิมาลัย และนายพิเชต สุนทรพิพิธ เนื่องจากเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีความไม่สมบูรณ์ ดังนั้น กระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ จึงไม่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังมีการตั้งข้อสังเกตเรื่องข้อจำกัดระยะเวลาดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา โดยเฉพาะในส่วนการดำเนินการของคณะกรรมการซักถามที่มีระยะเวลาดำเนินการน้อยเพียง 7 วัน และรูปแบบการดำเนินการมีความสับสนไม่ชัดเจนระหว่างวุฒิสภาและคณะกรรมการ ป.ป.ช.

- ความเหมาะสมในกระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดฯ

การสอบถามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์กรณีความเหมาะสมในการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่วนใหญ่มีการตั้งข้อสังเกตเรื่องระยะเวลาในการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และกระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีการใช้คณะกรรมการชุดใหญ่เป็นผู้พิจารณา ซึ่งจะก่อให้เกิดความล่าช้า อย่างไรก็ตาม ในประเด็นดังกล่าวให้ผู้ให้สัมภาษณ์บางกลุ่มกลับเห็นว่า เป็นกรณีที่มีความเหมาะสม เนื่องจากผู้ถูกยื่นเรื่องร้องเรียนเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับสูงสุดของฝ่ายบริหาร ดังนั้น องค์กรที่จะดำเนินการสอบข้อเท็จจริงเพื่อชี้มูลความผิดจึงควรเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดใหญ่ ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่แสดงความคิดเห็นว่ามี

ความล่าช้าในการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คือ รองศาสตราจารย์ จิราพร ลิ้มปานานนท์ นายชนพิชญ์ มูลพฤกษ์ นางสาวประภาศรี โอสดานนท์ นายสิทธิพิมาลัย นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย รองศาสตราจารย์ ดร. เฉยฉวี โทณวนิก นายพิเชต สุนทรพิพิธ นายจ่านงค์ สวมประคำ รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย นายวิชา มหาคุณ นางสาวสุภางค์จิตต์ ไตรเพทพิสัย พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นางมัลลิกา ลับไพรี นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาศิริรัตน์ ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ นายศิวะ แสงมณี และนางสาวสมลักษณ์ จักรกระบวนพล

4. ปัจจัยที่ส่งผลให้มีการลงมติถอดถอน และไม่ถอดถอน นายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งในการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้มีการลงมติถอดถอนและไม่ถอดถอน นายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง สามารถจำแนกผู้ให้สัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่เห็นว่ารายงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอิทธิพลต่อการลงมติของวุฒิสภา ได้แก่ นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย รองศาสตราจารย์ จิราพร ลิ้มปานานนท์ นายวิชา มหาคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. เฉยฉวี โทณวนิก พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นายสมักร เชาวภานันท์ เนื่องจากเห็นว่ารายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นการรวบรวมปรากฏพยานหลักฐานต่าง ๆ รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมภายนอก และข้อเท็จจริงที่ถูกเผยแพร่ผ่านเทคโนโลยี ซึ่งมีน้ำหนักเพียงพอที่จะวินิจฉัยชี้มูลความผิด

- กลุ่มที่เห็นว่าปัจจัยทางการเมืองอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อการลงมติของวุฒิสภา ได้แก่ นางรสสุคนธ์ ภูริเดช นางสาวประภาศรี โอสดานนท์ นายพิเชต สุนทรพิพิธ นายจ่านงค์ สวมประคำ นายสุทธา พิมาลัย นายวิทยา อินลา นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ รองศาสตราจารย์ วรเจตน์ ภาศิริรัตน์ นายชนพิชญ์ มูลพฤกษ์ นางมัลลิกา ลับไพรี นายศิวะ แสงมณี และนางสาวสมลักษณ์ จักรกระบวนพล เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ต้องติดอยู่ในรัฐสภาในวันที่ 7 ตุลาคม 2551 ทั้งยังเห็นว่าความสัมพันธ์ของสมาชิกวุฒิสภากับรัฐบาลและกลุ่มที่มีแนวคิดในการต่อต้านรัฐบาล (กลุ่มเสื้อสีต่าง ๆ) รวมทั้งระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยเป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงมติของสมาชิกวุฒิสภา

5. ความสนใจของประชาชนในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ

ในการสอบถามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อความสนใจของประชาชนในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง รวมถึงบทบาทของสื่อมวลชน นักวิชาการในการกระตุ้นความสนใจของประชาชนในกระบวนการดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีความเห็นว่าประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอน คือ นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย รองศาสตราจารย์ ดร. เฉยฉวี โทณวนิก รองศาสตราจารย์ จิราพร ลิ้มปานานนท์ นายสมักร เชาวภานันท์ พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นางรสสุคนธ์ ภูริเดช และนางสาวสมลักษณ์ จักรกระบวนพล เนื่องจากเห็นว่า

กระบวนการดังกล่าวถือเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่จะมีการถอดถอนนายกรัฐมนตรีนอกจากตำแหน่งและประชาชนที่ให้ความสนใจติดตามกระบวนการดังกล่าวของวุฒิสภา คือผู้ที่มีแนวคิดสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่า ประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งพอสมควร คือ นายวิชา มหาคุณ นางสาวประภาศรี โอสถานนท์ นางสาวสุภาภรณ์จิตต์ ไตรเพทพิสัย นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่า ประชาชนไม่ให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนฯ ได้แก่ นายจ่านิ่ง สวมประจำ นายชนพิชญ์ มูลพฤกษ์ ศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์ นายสุทธา พิมาลัย รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ต้นไชย นายสุทธา พิมาลัย นายพิเชต สุนทรพิพิธ นางมัลลิกา ลับไพรี รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาศิริรัตน์ นายวิทยา อินาตา เนื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดซ้ำ ทำให้ประชาชนหมดความสนใจและผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว

6. พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาเกี่ยวกับการเล่นพรรคเล่นพวก การแสวงหาผลประโยชน์ในการลงมติถอดถอน

ในประเด็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการดำเนินการกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่ามีการเล่นพรรคเล่นพวกหรือการแบ่งเป็นกลุ่มภายในวุฒิสภาในการดำเนินการดังกล่าว ได้แก่ นางสาวประภาศรี โอสถานนท์ นายวิชา มหาคุณ รองศาสตราจารย์จิราพร ลิ้มปานานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.วรเจตน์ ภาศิริรัตน์ นายสุทธา พิมาลัย นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย นางมัลลิกา ลับไพรี ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ นายจ่านิ่ง สวมประจำ และนายศิวะ แสงมณี เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสภาพแวดล้อมทางการเมือง วุฒิสภาซึ่งถือเป็นองค์กรทางการเมืองหนึ่ง ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภาแต่ละคน จึงย่อมมีกลุ่มที่ตนสนับสนุน รวมทั้งภาพการดำเนินงานภายในวุฒิสภาก็มีการแบ่งแยกแนวความคิดทางการเมืองของแต่ละกลุ่มชัดเจน

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่าในการดำเนินการถอดถอนของวุฒิสภามีได้มีการเล่นพรรคเล่นพวก แต่เป็นการพิจารณาในข้อเท็จจริงตามเหตุการณ์และข้อกฎหมายเป็นหลัก โดยกลุ่มนี้ เห็นว่า การลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ เนื่องจากมีการไม่เห็นด้วยตั้งแต่เริ่มต้นที่ทำให้มีการดำเนินการถอดถอน ได้แก่ นายสมัคร เขาวานันท์ นางสาวรสสุคนธ์ ภูริเดช นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนการพล และรองศาสตราจารย์วุฒิสาร ต้นไชย

7. ข้อเสนอแนะที่จะทำให้กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในภาพรวมที่เหมาะสม

ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคต ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องกระบวนการพิจารณาของวุฒิสภา และกระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คือ นายจันทน์ สวมประจำ นายพิเชต สุนทรพิพิธ นางรสสุคนธ์ ภูมิเดช นายวิชา มหาคุณ นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ต้นไชย นายวิทยา อินลา นางมัลลิกา ลับไพรี นายสุทธา พิมาลัย นางสาวสุภาภรณ์จิตต ไตรเทพพิสัย พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ นายสมักร เขาวงกนันทน์ รองศาสตราจารย์จิราพร ลิ้มปานานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาศิริรัตน์ ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ นายธนพิชญ์ มูลพฤกษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ โทณวนิก นางประภาศรี โอสถานนท์ และนางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนการผล ทั้งนี้ สามารถประมวลสรุปข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้ดังนี้

- ควรปรับปรุงกระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้มีการปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดให้ชัดเจนมากขึ้น ทั้งในเรื่องระยะเวลาการทำงาน การสืบพยาน การยื่นหลักฐานเพิ่มเติม โดยส่วนใหญ่เห็นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรมีการปรับปรุงเรื่องการหาและการสืบพยานหลักฐานต่าง ๆ ประกอบการพิจารณาให้มีความชัดเจน มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ใช้สิทธิโต้แย้งเต็มที่

- ควรปรับปรุงกระบวนการพิจารณาของวุฒิสภา รวมถึงการแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ ให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนของ การปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการซักถามทั้งเรื่องระยะเวลาการทำงาน การรวบรวมคำถาม การหาพยานหลักฐาน และรับฟังพยานหลักฐานเพิ่มเติม

- การทบทวนกระบวนการที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน

- ปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

8. ภาพรวม และสภาพปัญหาของกระบวนการถอดถอน

ในการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับภาพรวมของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติ กลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว ประกอบด้วย นายจันทน์ สวมประจำ นายพิเชต สุนทรพิพิธ นางรสสุคนธ์ ภูมิเดช นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย นายสมักร เขาวงกนันทน์ นางมัลลิกา ลับไพรี นางสาวสุภาภรณ์จิตต ไตรเทพพิสัย นายสุทธา พิมาลัย นายธนพิชญ์ มูลพฤกษ์ ศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์

รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ โทณวณิก รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์ รองศาสตราจารย์ จิราพร ลิ้มปานานนท์ นายวิชา มหาคุณ และนางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนพล

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า กระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ยังไม่อาจใช้เป็นตัวแบบการดำเนินการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตได้ของวุฒิสภาได้ เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องกฎหมายที่ยังมีความไม่ชัดเจน ก่อให้เกิดการโต้แย้งไม่ว่าจะเลือกดำเนินการในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวส่งผลอย่างสำคัญที่ทำให้กระบวนการถอดถอนของวุฒิสภาไม่สามารถนำหลักธรรมาภิบาลในบริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภากฎรัฐธรรมนูญฯ กรณีศึกษาการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตามที่ได้สรุปข้างต้น ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้และสรุปผลการวิจัย โดยจำแนกการอภิปรายออกเป็น ๒ ประเด็น ดังนี้

2.1 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภา กรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งในบริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

2.2 ผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

2.1 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภา กรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่ง ในบริบทของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ภาพรวมของตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งสามารถจัดกลุ่มตัวชี้วัดดังกล่าวได้เป็น 3 กลุ่ม ด้านหลักนิติธรรม หลักความยุติธรรม และหลักความโปร่งใส โดยเป็นกลุ่มที่มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนภาพการดำเนินการของวุฒิสภาและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งในแง่การสอบสวนข้อเท็จจริง การเปิดเผยข้อเท็จจริง มีการที่ยึดหลักกฎหมายและการเปิดเผยข้อมูลเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนด ขณะที่หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เป็นกลุ่มที่มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ ค่าระดับคะแนนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นภาพรวมของการดำเนินการของ

วุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่งว่า แม้ตัวกระทำหลักของกระบวนการ คือ วุฒิสภา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีการดำเนินการโดยยึดหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และความโปร่งใส ในการดำเนินกระบวนการ แต่การดำเนินการดังกล่าวกลับไม่สอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่มสนับสนุนหลัก สීමວລຊນ ກະແສສັງຄມหรือสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่มีการแบ่งเป็นกลุ่มเสื้อสีต่าง ๆ รวมทั้งภาคประชาชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวของวุฒิสภาไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยสามารถพิจารณาได้จากการสร้างโอกาสหรือกระบวนการที่ภาคประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการถอดถอน หรือการร่วมกำหนดกติกาการควบคุมการดำเนินการด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งค่าตัวชีวิตดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ส่วนใหญ่เห็นว่า กระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ของวุฒิสภาขาดกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมในกระบวนการตรวจสอบ และรับฟังข้อเท็จจริง รวมทั้งยังขาดการให้ข้อมูลที่เพียงพอแก่สังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการยอมรับในกระบวนการดังกล่าวของวุฒิสภาโดยเฉพาะในเรื่องหลักความคุ้มค่าและหลักการมีส่วนร่วม

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 271 ในการบัญญัติให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองผ่านกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับสุรพงษ์ มาสะวิสุทธิ (2545:4) และธีระชาติ ปางวิรุฬห์รักษ์ (2546:96) ที่เห็นว่ากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำเป็นต้องมีการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจกับประชาชนให้ชัดเจนในทุกมิติ รวมทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในส่วนของการดำเนินการถอดถอนยังขาดกลไกการตรวจสอบที่สมบูรณ์ เนื่องจากมีการบัญญัติเพียงการดำเนินการตรวจสอบของวุฒิสภา แต่ในส่วนของการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กลับมิได้มีการกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินการ ซึ่งข้อบกพร่องดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อความสนใจของประชาชน เนื่องจากหากมีการใช้ระยะเวลาการตรวจสอบที่นานเกินไป ความสนใจของประชาชนในเรื่องนั้น ๆ ย่อมจะลดลงตามไปด้วย

ทั้งนี้ ในประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกิดจากข้อจำกัดทางกฎหมายยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สัตติเลิศ เพ็ชรอาภรณ์ (2547:102) ที่พบว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่แม้จะรับรองการให้สิทธิแก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่กระบวนการและขั้นตอน รวมทั้งหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กลับเป็นอุปสรรคต่อประชาชนในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ส่งผลให้กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่อาจเกิดผลได้จริงในทางปฏิบัติ

เนื่องจากในทางปฏิบัติของกระบวนการถอดถอน ทั้งการรวบรวมเอกสารหลักฐานที่กฎหมายกำหนด ระยะเวลาของกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ยังไม่มีความชัดเจนแน่นอน ซึ่งได้มีการเสนอให้แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ มีประสิทธิภาพและเกิดผลได้จริงในทางปฏิบัติ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในกรอบแนวทางการดำเนินการถอดถอนของวุฒิสภาในบริบทของการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีตามกรณีศึกษาพบว่า มีความสอดคล้องกับวรรณกรรม กาญจนสุวรรณ (2544: 92) ที่เห็นว่า บทบาทของประชาชนในการมีวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้มีอำนาจจะเป็นผลสำเร็จได้ ประชาชนจะต้องมีสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ทั้งนี้ แม้ฐานที่มาของการดำเนินการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะสามารถริเริ่มได้จากประชาชน แต่หากกระบวนการดำเนินการยังคงจำกัดแต่เพียงองค์กรทางการเมือง โดยปราศจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การสร้างค่านิยม “ความตื่นตัวทางการเมืองเพื่อการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” ย่อมเกิดขึ้นได้ยาก

2.2 ผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

จากผลการวิจัยพบว่า ในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของไทยไม่สามารถนำหลักการดังกล่าวมาใช้ได้จริงทุกประเด็น เนื่องจากปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่มีความชัดเจน ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการว่า ควรดำเนินการถอดถอนต่อไปหรือไม่ หากผู้ถูกพิจารณาให้ถอดถอนได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ย่อมทำให้เกิดการตั้งคำถามถึงความคุ้มค่าของการดำเนินการว่า แม้วุฒิสภามีการลงมติให้มีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ผลของมติดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างไร เนื่องจากผู้ถูกถอดถอนมิได้ดำรงตำแหน่งที่ถูกถอดถอนอยู่แล้ว ทั้งนี้ ในประเด็นดังกล่าวกลุ่มที่เห็นว่าต้องดำเนินการถอดถอนต่อไป จะพิจารณาจากกลไกในการห้ามมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกถอดถอนเข้ารับตำแหน่งใด ๆ ในทางการเมืองอีกเป็นเวลา 5 ปี ซึ่งเป็นการพิจารณาจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ที่ต้องการขจัดบุคคลที่มีความไม่เหมาะสมออกจากตำแหน่ง โดยที่หากใช้กระบวนการศาลยุติธรรมตามปกติ อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมหรือสาธารณะชนได้ ดังนั้นในประเด็นดังกล่าว หากมองความคุ้มค่าในกระบวนการดำเนินการอาจมีการตั้งข้อสังเกตได้ แต่หากพิจารณาจากความคุ้มค่าในอีกมิติซึ่งสาธารณะชนจะได้ประโยชน์ จะมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฌัวณัน ศรีปีดา (2544:75-82) ที่ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำหลักการในระบบอิมพีชเมนต์ของสหรัฐอเมริกามาใช้ใน

การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญของไทย และพบว่ามีความเป็นไปได้ที่จะนำหลักการในระบบอิมพีชเมนต์ของสหรัฐอเมริกามาเป็นแนวทางในการดำเนินกระบวนการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งในประเทศไทย

ทั้งนี้ ผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาให้ความสนใจในเรื่องควบคุมการใช้อำนาจของประธานาธิบดี เนื่องมาจากภาระหน้าที่อันยิ่งใหญ่ในการบริหารประเทศ บุคคลในคณะรัฐบาลอาจจะเป็นผู้นำหรือเครื่องมือของกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลและอำนาจหน้าที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ ได้ผู้ร่างรัฐธรรมนูญจึงมีความไม่เชื่อว่าผู้บริหารจะกระทำมิได้ จึงได้สร้างระบบอิมพีชเมนต์ไว้เพื่อเป็นกลไกในการควบคุมการใช้อำนาจโดยมิชอบของฝ่ายบริหาร อย่างไรก็ดี ระบบการถอดถอนออกจากตำแหน่งอันเนื่องมาจากการกระทำอันมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องในทางการเมืองไม่ใช่เรื่องของตุลาการ เนื่องจากความเสียหายส่วนใหญ่เกิดกับทางสังคมโดยตรง และผลของคำตัดสินลงโทษจำกัดเพียงการถอดถอนออกจากตำแหน่ง มิใช่เป็นการลงโทษทางอาญา ซึ่งแนวทางการปฏิบัติดังกล่าวสอดคล้องกับกระบวนการถอดถอนของไทยตามกรณีศึกษา อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากฐานความคิดที่กล่าวหา อาจมีความแตกต่างในการริเริ่มกระบวนการ เนื่องจากกรณีของสหรัฐอเมริกา ฐานความผิดที่กล่าวหาโดยรัฐสภานั้นจึงไม่จำเป็นต้องเป็นความผิดอาญาเสมอไป และเมื่อพิจารณาเหตุผลในการถอดถอนตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาก็มีความชัดเจนโดยจำกัดไว้เพียง 3 เหตุเท่านั้น ประการแรก ความผิดฐานทรยศต่อประเทศชาติ (treason) หมายถึง การก่อสงครามกับสหรัฐ หรือเข้าข้างศัตรู โดยให้ความช่วยเหลืออำนาจความสะดวก ประการที่สอง ความผิดฐานรับสินบน (bribery) และประการที่สาม ความผิดอาญาร้ายแรง (high crimes and misdemeanors) ซึ่งแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้ 1) การใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งเกินขอบเขตเพื่อทำให้หน่วยงานอื่นของรัฐเสื่อมเสีย 2) มีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องหรือขัดตามหน้าที่อย่างร้ายแรงและไม่ตรงตามจุดประสงค์ตำแหน่ง 3) ใช้อิทธิพลทางการเมืองเหนือพฤติกรรมในการดำเนินคดี แต่กรณีการถอดถอนของไทยรัฐธรรมนูญฯ กำหนดเหตุในการถอดถอนและการลงมติในการถอดถอนว่าเพียงมีพฤติกรรมว่า “ส่อ” ก็สามารถดำเนินกระบวนการได้ ซึ่งประเด็นความแตกต่างดังกล่าว อาจก่อให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติมากกว่าในกระบวนการถอดถอนของไทย

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฯ กรณีศึกษาการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง

พบข้อบกพร่องในกระบวนการของวุฒิสภา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. และผู้วิจัยมีข้อเสนอในบริบทของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม

เพื่อให้กระบวนการดำเนินการมีการคำนึงถึงหลักการแบ่งแยกอำนาจของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังเป็นการประกันความเป็นอิสระทั้งของวุฒิสภาและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการดำเนินการ จึงควรมีการดำเนินการเพื่อให้การดำเนินการกระบวนการถอดถอนของวุฒิสภาเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักนิติธรรม ดังนี้

1. ควรมีการแก้ไขบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ กรณีวุฒิสภาจะดำเนินการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกยื่นคำร้องขอให้ถอดถอน ซึ่งพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองให้มีความชัดเจน กล่าวคือ

กระบวนการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญฯ ถือเป็นมาตรการควบคุมการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่ไม่ถูกต้อง โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ลักษณะ คือ

- วัตถุประสงค์ในเชิงป้องกัน เพื่อมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่มิชอบ ซึ่งตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ

- วัตถุประสงค์ในเชิงแก้ไข เพื่อกำจัดผู้ดำรงตำแหน่งที่ประพฤติมิชอบ มิให้อยู่ในตำแหน่ง เพื่อใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์ อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศและสังคม

ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ในเชิงแก้ไขนั้น หากพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 274 วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหรือให้ออกจากราชการ นับแต่วันที่วุฒิสภามีมติให้ถอดถอน และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดในทางการเมือง หรือในการรับราชการเป็นเวลาห้าปี” แสดงว่า กระบวนการถอดถอนมีวัตถุประสงค์เพื่อกำจัดบุคคลที่ไม่เหมาะสมมิให้อยู่ในตำแหน่ง โดยได้กำหนดผลการถูกถอดถอนไว้ 2 ประการ คือ การพ้นจากตำแหน่งที่ถูกกล่าวหา ประการหนึ่ง และการตัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง อีกประการหนึ่ง

ทั้งนี้ ควรมีการพิจารณาว่า ผลทั้งสองประการมีความเกี่ยวเนื่องกันหรือเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันหรือไม่ หากบทบัญญัติดังกล่าว กำหนดผลของการถูกยื่นถอดถอนไว้เพียงให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งประการเดียว จะสามารถตีความได้ว่า เมื่อวุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคลนั้นออกจากตำแหน่งแล้ว ในวันต่อมา บุคคลนั้นก็จะสามารถได้รับการแต่งตั้งให้กลับเข้ามาดำรงตำแหน่งได้อีก เพราะถือว่าได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ว่าด้วยการถอดถอนผู้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมืองก็จะไม่สามารถมีผลบังคับได้อย่างแท้จริง ดังนั้น เพื่อให้บรรลូវัตถุประสงค์ที่จะกำจัดบุคคลที่ไม่เหมาะสมออกจากตำแหน่ง จึงต้องมีการกำหนดว่า เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วห้ามดำรงตำแหน่งนั้นอีกชั่วระยะเวลาหนึ่ง จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า โดยหลักการของการพ้นจากตำแหน่งและการตัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งเป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกัน โดยการตัดสิทธิการดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการพ้นจากตำแหน่งเท่านั้น ดังนั้น เมื่อบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่ถูกยื่นถอดถอนพ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้ว ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ เช่น การลาออกจากตำแหน่ง หรือได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่น การดำเนินกระบวนการถอดถอนควรดำเนินการต่อไป ก็ไม่ทำให้ได้ประโยชน์เพิ่มขึ้น เนื่องจากวัตถุประสงค์ที่ต้องการกำจัดบุคคลนั้นมิให้อยู่ในตำแหน่งได้บรรลุผลไปก่อนแล้ว

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากถ้อยคำในมาตรา 274 วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ... และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี” พิจารณาได้ว่า การให้พ้นจากตำแหน่งกับการตัดสิทธิทางการเมือง เป็นผล 2 ประการที่เป็นอิสระจากกัน เพราะตัวบทให้คำว่า “ให้” กับ “และให้” คือ เมื่อบุคคลใดถูกถอดถอนจะเกิดผล 2 ประการ คือ การพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในวันที่วุฒิสภามีมติถอดถอน ถ้าผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใด ๆ ไปก่อน ถือเป็นการพ้นวิสัยที่จะให้พ้นจากตำแหน่งนั้นอีก จึงคงเหลือผลประการที่ 2 คือ การตัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี โดยไม่ควรคำนึงถึงการพ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากเป็นคนละส่วนกัน ขณะเดียวกัน หากผู้นั้นได้เสียชีวิตไปก่อนที่วุฒิสภาได้ดำเนินกระบวนการถอดถอน ผลทั้งสองประการ ก็เป็นอันพ้นวิสัยที่จะดำเนินกระบวนการถอดถอนอีก

2. วางแนวทางการปฏิบัติเพื่อแก้ไขข้อโต้แย้งกรณีการลงมติถอดถอน ที่วุฒิสภาสามารถลงมติ “ไม่ลงคะแนน” และ “งดออกเสียง”

สืบเนื่องจากในคราวการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 15 (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ ในวันอังคารที่ 9 มีนาคม 2553 ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีการลงมติไม่ถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ซึ่งผลการนับคะแนนปรากฏว่า มีสมาชิกวุฒิสภาบางส่วนออกเสียงว่า “งดออกเสียง” และบางส่วนออกเสียงว่า “ไม่ลงคะแนน”

แต่โดยที่ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551 ได้กำหนดการลงคะแนนเสียงและการนับคะแนนเสียงการดำเนินกระบวนการถอดถอนไว้เป็นการเฉพาะ ในข้อ 124 และข้อ 125ว่า

“ข้อ 124 การออกเสียงลงคะแนนถอดถอนให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ให้เลขาธิการวุฒิสภาจัดให้มีการลงคะแนนในคูหา โดยมีกล่องใส่บัตรลงคะแนน และจัดเตรียมบัตรลงคะแนนที่ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหา จากนั้น ให้เลขาธิการวุฒิสภาอ่านชื่อ

สมาชิกเพื่อรับบัตรลงคะแนนที่หน้าคูหาลงคะแนน แล้วเข้าลงคะแนนในคูหาไปโดยลำดับ โดยให้สมาชิกกาเครื่องหมายกากบาท (x) ในช่องที่กำหนดว่าออกตอนหรือไม่ออกตอน และเมื่อลงคะแนนเสร็จแล้วจึงเริ่มนับคะแนน

ข้อ ๑๒๕ ให้ประธานวุฒิสภাজัดให้มีการจับสลากเพื่อคัดเลือกสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคนเป็นกรรมการผู้ดำเนินการลงคะแนนและตรวจนับคะแนน”

การนับคะแนนให้ขานคะแนนว่ “ออกตอน” หรือ “ไม่ออกตอน” พร้อมทั้งช้บัตรลงคะแนนโดยเปิดเผยให้ผู้อยู่ในที่ประชุมได้เห็นด้วย

ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551 ว่าด้วยการออกเสียงลงคะแนนนับ ในข้อ 68 ที่กำหนดว่า

“ข้อ ๖๘ การออกเสียงลงคะแนนนับมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนนับตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด
(๒) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ ผู้เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมายถูก (□) ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้เขียนเครื่องหมายวงกลม (O)

(๓) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนนับตาม (๑) ให้ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนนับจนกว่าประธานของที่ประชุมจะได้สั่งปิดการออกเสียงลงคะแนนนับ

....”

หากวิเคราะห์ตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า การออกเสียงลงคะแนนนับเพื่อออกตอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 274 ที่แม้จะบัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการลงคะแนนนับ ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนนับ แต่เมื่อได้มีการกำหนดรูปแบบและวิธีการลงคะแนนนับเป็นการเฉพาะแล้ว ย่อมไม่อาจนำข้อบังคับฯ ข้อ 68 มาใช้ได้อีก ทั้งนี้ ความเป็นอิสระตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนด น่าจะเป็นความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องไม่ถูกรอบงำด้วยอิทธิพลใด ๆ หรือเป็นอิสระที่จะตัดสินใจเลือกภายใต้ทางเลือกต่าง ๆ เท่าที่มีอยู่

ทั้งนี้ ในกระบวนการออกตอนบุคคลออกจากตำแหน่ง วุฒิสภาเปรียบเสมือนองค์กรคณะพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาด สมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนมีฐานะเป็นเสมือนตุลาการที่มีหน้าที่พิจารณาและลงความเห็นของแต่ละคน เพื่อร่วมกันเป็นมติชี้ขาดขององค์กรคณะนั้น ซึ่งต่างกับการเลือกหรือให้ความเห็นชอบบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง หรือการลงมติทั่วไปที่ถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ ซึ่งคะแนนนับของกลุ่มที่งดออกเสียงหรือไม่ลงคะแนนนับ จะไม่มีผลเป็นการเพิ่มคะแนนนับให้กับอีกฝ่าย

หนึ่ง หากมีการให้อิสระวุฒิสภาในการไม่ลงคะแนนเสียง อาจพิจารณาได้ว่า เป็นกรณีที่ศาลปฏิเสธไม่วินิจฉัยคดี

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า เจื้อนใจในการลงคะแนนเสียงในการถอดถอนของวุฒิสภา จึงควรมีแค่ 2 ทางเลือก คือ ถอดถอน หรือ ไม่ถอดถอน ถ้าคะแนนเสียงให้ถอดถอนถึงเกณฑ์ตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนด ก็ถือว่ามิมีมติถอดถอน ถ้าไม่ถึงเกณฑ์ก็ถือว่าวุฒิสภามีมติไม่ถอดถอน โดยไม่ควรสนใจคะแนนเสียงที่ไม่ถอดถอนว่ามีมากน้อยเพียงใด เพราะแม้จะมีการลงคะแนนเสียงว่า ไม่ลงคะแนนเสียง หรืองดออกเสียง หรือทำบัตรเสีย หรือไม่อยู่ในห้องประชุมวุฒิสภา ผลของกลุ่มมติในลักษณะดังกล่าวจะมีค่าเท่ากับการไม่ถอดถอนนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ในประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับการลงคะแนนเสียง ซึ่งสามารถกำหนดให้บุคคลผู้ที่มีส่วนได้เสีย หรือคิดว่าตนเองไม่สามารถรักษาความเป็นกลางในการพิจารณาเนื่องจากเหตุผลความจำเป็นอย่างไร ยื่นความจำนงต่อที่ประชุมวุฒิสภาก่อนที่จะมีการลงมติว่า “งดออกเสียง” พร้อมทั้งไม่ควรนำกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาที่งดออกเสียงนี้ มาเป็นฐานในการพิจารณาการลงมติสองในสาม เพื่อให้การลงมติของวุฒิสภาสะท้อนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างแท้จริง

ด้านหลักคุณธรรม

เพื่อมุ่งให้เกิดความเป็นธรรมและความเสมอภาคในการปฏิบัติในกระบวนการถอดถอน โดยเสริมสร้างความเป็นธรรมผ่านคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการถอดถอน จึงควรมีการดำเนินการเพื่อให้การดำเนินการกระบวนการถอดถอนของวุฒิสภาเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักคุณธรรม ดังนี้

1. กรณีที่ยังไม่สามารถแก้ไขบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ว่าด้วยการถอดถอนให้มีความชัดเจน หากมีกรณีที่วุฒิสภาต้องดำเนินการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว หรือเสียชีวิต การดำเนินการของวุฒิสภาควรพิจารณาความตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 272 วรรคสอง ที่บัญญัติให้ “เมื่อได้ส่วนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำรายงานเสนอต่อวุฒิสภา โดยในรายงานดังกล่าวต้องระบุให้ชัดเจนว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องขอข้อใดมีมูลหรือไม่ เพียงใด มีพยานหลักฐานที่ควรเชื่อได้อย่างไร พร้อมทั้งระบุข้อยุติว่าจะให้ดำเนินการอย่างไรด้วย”

ดังนั้น แนวทางปฏิบัติที่น่าจะเหมาะสม คือ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อวุฒิสภา วุฒิสภาควรสอบถามไปที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะคู่กรณีผู้ถูกกล่าวหาว่ากรณีตามที่เกิดปัญหา เมื่อผู้ถูกยื่นถอดถอนเสียชีวิตระหว่างดำเนินการถอดถอน

คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีข้อยุติในเรื่องดังกล่าวอย่างไร พร้อมทั้งควรให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้แถลงต่อที่ประชุมวุฒิสภาขอขุดเรื่อง ในทำนองเดียวกัน หากผู้ถูกยื่นคำร้องขอถอดถอนออกจากตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว และวุฒิสภามีประเด็นข้อสงสัยว่าจะดำเนินกระบวนการถอดถอนต่อไปหรือไม่ ก็ควรสอบถามไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อมีการจัดส่งรายงาน เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ระบุข้อยุติต่อกรณีดังกล่าว

หากวุฒิสภามีมติให้ดำเนินกระบวนการถอดถอนต่อไป ผลที่เกิดขึ้นเสมือนที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติตามมาตรา 274 ของรัฐธรรมนูญฯ ไม่ถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่ง โดยที่ยังไม่มีการดำเนินการตามกระบวนการถอดถอน ทั้งยังไม่ได้มีการพิจารณาพยานหลักฐาน และเปิดโอกาสให้คู่กรณี คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. และผู้ถูกยื่นถอดถอนได้โต้แย้งและแสดงเหตุผลคัดค้าน ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาฯ ที่ต้องการให้มีการตั้งเป็นประเด็นซักถาม เพื่อรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะผู้กล่าวหา ซึ่งหากวุฒิสภาไม่เห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็สามารถลงมติไม่ถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่ง ในทำนองเดียวกัน หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยืนยันกลับมาให้ขุดเรื่อง วุฒิสภาก็ไม่ต้องดำเนินกระบวนการถอดถอนต่อไป เนื่องจาก คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นผู้กล่าวหา เปรียบเสมือนโจทก์ เมื่อโจทก์ไม่ประสงค์จะให้ดำเนินการต่อไป จึงจำหน่ายคดีออกจากสารบบ

ดังนั้น แนวทางการปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น จึงน่าจะสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 272 วรรคสอง ที่กำหนดหน้าที่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ระบุข้อยุติว่าจะให้วุฒิสภาดำเนินการอย่างไรด้วย

2. เนื่องจากกระบวนการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ถือเป็นกลไกสำคัญที่ใช้ควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร กรณีที่ปรากฏความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ขณะดำรงตำแหน่งให้พ้นจากหน้าที่ก่อนวาระ เนื่องจากหากผู้นั้นยังดำรงตำแหน่งอยู่ต่อไป อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประเทศชาติและประชาชน ดังนั้น เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ จึงต้องการให้กระบวนการดังกล่าวสามารถขับเคลื่อนได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งหากใช้กระบวนการของศาลยุติธรรมจะต้องมีขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติจากฝ่ายต่าง ๆ ที่ยุ่งยากและใช้เวลานาน

ดังนั้น จึงควรมีการรณรงค์ผ่านทางสื่อมวลชนเพื่อผลักดันให้องค์อำนาจที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน โดยตรงได้ตระหนักในความสำคัญและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ที่ต้องการสร้างกลไกให้สามารถดำเนินการขจัดผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่สังคมได้โดยเร็ว นอกจากนี้ ควรมีการดำเนินการเชิงรุกเพื่อผลักดันให้ฝ่ายการเมืองมีความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อหน้าที่ของตนเอง การแสดงความรับผิดชอบโดยการลาออกเป็นสิ่งที่ควร

ยกย่องเป็นแบบอย่างที่ดี ฝ่ายการเมืองต้องยอมรับกระบวนการตรวจสอบและถ่วงดุลจากองค์กรอื่น เช่น กระบวนการฝ่ายนิติบัญญัติตรวจสอบฝ่ายบริหาร หรือจากฝ่ายตุลาการ หรือองค์กรอิสระต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญฯ พร้อมทั้งเร่งสร้างจิตสำนึกของนักการเมืองให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ประมวลจริยธรรมของหน่วยงานตนเองกำหนด มิใช่การช่วงชิงอำนาจหรือเพื่อประโยชน์ของพรรคพวกตน แต่ต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนอันเป็นการดำเนินการตามรอยพระยุคลบาท และพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีพระราชดำรัสว่า”เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม”

ด้านหลักความโปร่งใส

เพื่อมุ่งสร้างกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และตรวจสอบ กระบวนการ พร้อมทั้งเปิดช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินการต่าง ๆ ทั้งของวุฒิสภาและคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงควรมีการดำเนินการเพื่อให้การดำเนินการ กระบวนการถอดถอนของวุฒิสภาเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักความโปร่งใส ดังนี้

1. การสร้างกลไกให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการถอดถอนมากขึ้น

หากพิจารณาว่าการดำเนินการกระบวนการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ของวุฒิสภาประสบความสำเร็จในแง่การปฏิบัติตามองค์ประกอบที่รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนด แต่การสร้างกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลที่แท้จริง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีช่องทางให้ประชาชนได้เข้าช่วยตรวจสอบ พร้อมเสนอแนะข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ แม้ในกระบวนการพิจารณาของวุฒิสภาจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงตามสำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลัก แต่การเปิดช่องทางให้ประชาชนร่วมรับรู้และตรวจสอบกระบวนการซึ่งอาจผ่านทางช่องทางคณะกรรมการชั่งถ่วง หรือการจัดตั้งสายด่วน วุฒิสภา จะทำให้การดำเนินการของวุฒิสภาและคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความโปร่งใสมากขึ้น

2. ควรมีการประสานเรื่องการเปิดเผยข้อมูลระหว่างวุฒิสภาและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้แก่ประชาชน รวมถึงผู้ที่ถูกยื่นคำร้องขอถอดถอน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีเอกภาพ

ด้านหลักการมีส่วนร่วม

เพื่อสร้างกระบวนการที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจใน กระบวนการถอดถอน รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกติกา การดำเนินการของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งวุฒิสภาและคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงควรมีการ

ดำเนินการเพื่อให้การดำเนินการกระบวนการถอดถอนของวุฒิสภาเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักการมีส่วนร่วม ดังนี้

- การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการซักถามต้องเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางการเมืองของไทย ที่มีการเนื่องจากต้องเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการซักถามคณะกรรมการ ป.ป.ช. และผู้ถูกร้องแทนวุฒิสภา รวมทั้งต้องเปิดโอกาสให้มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกวุฒิสภาอย่างรอบด้าน

ด้านหลักความรับผิดชอบ

เพื่อสร้างเข้าใจร่วมกันทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กรให้ตระหนักถึงการดำเนินการตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดให้มีความโปร่งใส เป็นที่ยอมรับของสังคม และผู้เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นให้มีการปฏิบัติหน้าที่ที่มีหลักฐาน เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อสามารถนำไปใช้ในการอ้างอิงการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการครั้งต่อ ๆ ไป จึงควรมีการดำเนินการเพื่อให้การดำเนินการกระบวนการถอดถอนของวุฒิสภาเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ควรมีการกำหนดเงื่อนไขเวลาการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อย่างชัดเจนและรวดเร็ว เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ที่ต้องการผลักดันบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกจากตำแหน่ง รวมถึงการกำหนดหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานเพิ่มเติมของผู้ถูกร้องจากรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการพิจารณาของวุฒิสภา

2. ควรมีการเปิดเผยสาเหตุการไม่ยอมรับพยานหลักฐานเพิ่มเติมของผู้ถูกร้องอย่างละเอียด เพื่อประกอบการพิจารณาของวุฒิสภา กรณีผู้ถูกร้องยื่นพยานหลักฐานเพิ่มเติมใหม่

3. ควรมีการขยายระยะเวลาการกำหนดให้มีการประชุมวุฒิสภาเพื่อซักถามผู้เกี่ยวข้องจากเดิมภายในเจ็ดวัน เป็นสิบห้าวัน เพื่อให้คณะกรรมการซักถามมีระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม

ด้านหลักความคุ้มค่า

เพื่อมุ่งสร้างพฤติกรรมในการทำงานทั้งในระดับบุคคล คือ สมาชิกวุฒิสภา เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และระดับองค์กร คือ วุฒิสภา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คำนึงถึงความประหยัดรวดเร็ว และมีคุณภาพ โดยการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการที่คุ้มค่า เหมาะสม จึงควรมีการดำเนินการเพื่อให้การดำเนินการกระบวนการถอดถอนของวุฒิสภาเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในบริบทของหลักความคุ้มค่า ดังนี้

1. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในฐานะหน่วยงานธุรการที่ต้องสนับสนุนการดำเนินการถอดถอนของวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อเท็จจริงโดยเชื่อมโยงกับข้อกฎหมาย เพื่อประกอบการตัดสินใจของสมาชิกวุฒิสภา

2. ต้องมีการปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544 อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลส่วนใดส่วนหนึ่งอันอาจก่อให้เกิดความได้เปรียบหรือเสียเปรียบของผู้ถูกกล่าวหา และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

บรรณานุกรม

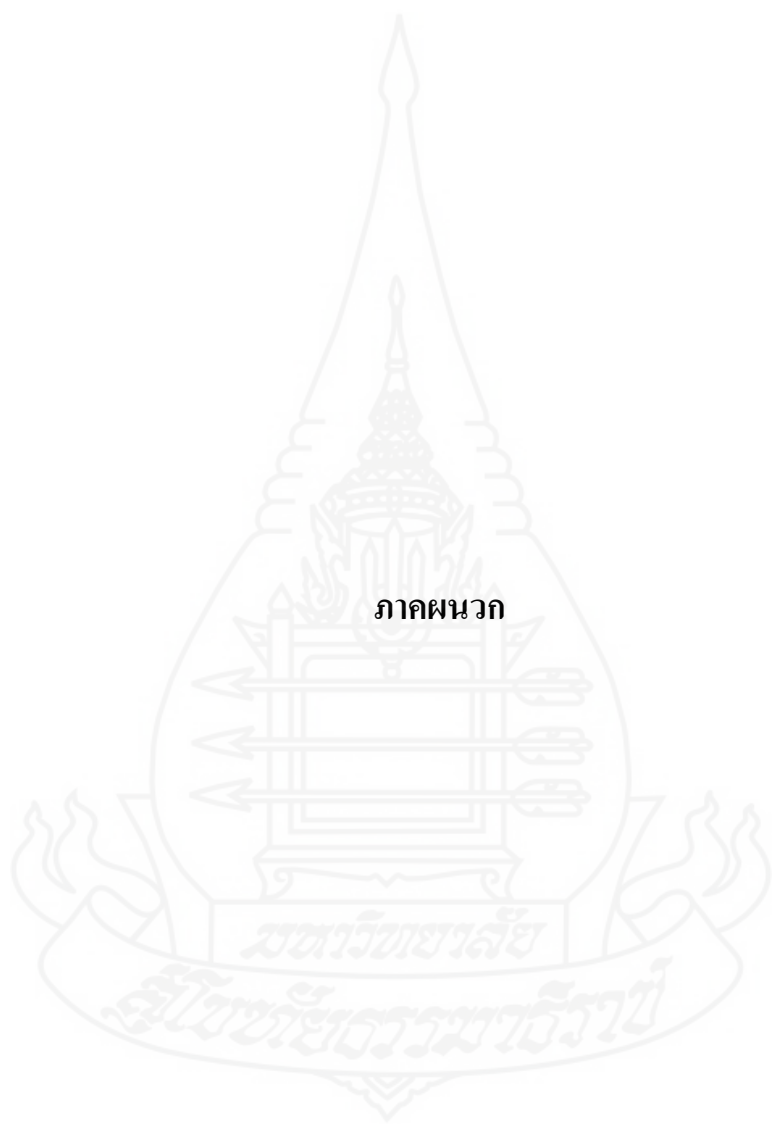
บรรณานุกรม

- กฤติกา ยูวนะเดมิย์ (2543) “การถอดถอนข้าราชการประจำจากตำแหน่งตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กานดา สิริฤทธิภักดี (2538) “การนำระบบ “อิมพีชเมนต์” มาใช้ในประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กล้า สมุทวนิช (2544) “รัฐธรรมนูญกับมิติใหม่แห่งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” *วารสารศาลรัฐธรรมนูญ* ปีที่ 4 เล่ม 10 มกราคม- เมษายน: 114-134
- โกวิท กังสนันท์ และคณะ (2545) “การพัฒนาองค์กรและเพิ่มขีดความสามารถของสำนักงาน ป.ป.ช.” รายงานวิจัยเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (อัคร์สำเนา)
- จันทนา สุทธิจารี (2544) “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ใน *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน* กรุงเทพมหานคร วิ.เจ.พรินต์ติ้ง
- จิรนิติ หะวานนท์ (2543) “การควบคุมโดยฝ่ายบริหาร” *วารสารศาลรัฐธรรมนูญ* ปีที่ 2 เล่ม 5 พฤษภาคม-กันยายน 2543: 33-45
- ฉัตรไชย รอดประเสริฐ และคณะ (2542) *การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง* กลุ่มที่ 5 โครงการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว และคณะ (2547) *การติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540* กรุงเทพมหานคร สถาบันพระปกเกล้า
- ตรีรัตน์ จุยมณี (2542) “มาตรการทางกฎหมายในการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 286” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชนศักดิ์ วรรณสุข (2544) “การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาและประชาชน” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ธีระชาติ ปางวิรุฬห์รักษ์ (2546) “ปัญหาเกี่ยวกับการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (อัคร์สำเนา)

- นพดล เสงเจริญ (2548) “กระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” *รวมบทความทางวิชาการของศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ 4 : ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพประชาชน* กรุงเทพมหานคร สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ: 241 – 282
- นพดล ช. สรพงษ์ (2548) “รัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กับการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” *รวมบทความทางวิชาการของศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ 4 : ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพประชาชน* กรุงเทพมหานคร สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ: 283 – 204
- นวนน้อย ตริรัตน์ และคณะ (2546) *การติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ เรื่อง การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ* กรุงเทพมหานคร สถาบันพระปกเกล้า
- นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2545) “การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน (พ.ศ.2540)” ค้นคืนวันที่ 1 กรกฎาคม 2545 จาก www.pub-law.net
- _____. (2542) “วิธีการถอดถอนจากตำแหน่ง” *วารสารปฏิรูปการเมือง-กระจายอำนาจสถาบันนโยบายศึกษา* (กรกฎาคม): 5-8
- นุกูล สัญญัติเสรี (2546) “การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยและเสถียรภาพของรัฐบาล” *รัฐสภาสาร* 51, 6 (มิถุนายน): 1-68
- บรรเจิด สิงคะเนติ (2545) “การควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” *รวมบทความกฎหมายมหาชนจากเว็บไซต์ www.pub-law.net* สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- บุญเสริม นาคสาร (2550) “ทฤษฎีว่าด้วยการกระทำของรัฐบาลกับคำพิพากษาของศาลไทย” *วารสารคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ* 9, 25 (2) (มกราคม – เมษายน): 51 – 76
- พิมล ธรรมพิทักษ์ (2546) “การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนดตาม มาตรา 218 ของรัฐธรรมนูญ” *วารสารศาลรัฐธรรมนูญ* 5, 15 (กันยายน-ธันวาคม)
- มานิตย์ จุมปา (2546) “การตรวจสอบพระราชกำหนดกรณีพระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิตกิจการโทรคมนาคม” *เผยแพร่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2546 และ 17 กุมภาพันธ์ 2546* จาก www.pub-law.net
- _____. (2546) *คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์นิติธรรม
- บรรศักดิ์ อูวรรณโณ (2538) *ระบบการตรวจสอบทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง* กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

- บุญเสริม นาคสาร (2547) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ผลในทางปฏิบัติเมื่อครบรอบหกปีของการปฏิรูปการเมือง” *วารสารศาลรัฐธรรมนูญ* 6, 17 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 136-158
- ไพโรจน์ โปธิไสย (2546) “การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” ใน เอกสารประกอบการสัมมนาของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โครงการสัมมนาเตรียมความพร้อมในการตรวจนับรายชื่อประชาชนที่เข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง วันที่ 15-16 กุมภาพันธ์ 2546
- _____ (2544) “แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” ใน เอกสารประกอบการอบรมโครงการส่งเสริมความรู้เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและต่อต้านการทุจริตฯ กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- เลขาธิการวุฒิสภา, สำนักงาน สำนักกำกับและตรวจสอบ (2548) *การยื่นถอดถอนบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง* กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน สำนักวิชาการ (2551) *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 : การศึกษาการบังคับใช้* กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ (2544) “วัฒนธรรมทางการเมือง” *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน* กรุงเทพมหานคร วี.เจ. פריןดิง
- วิชา ไชยสาร (2545) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับการเมืองภาคประชาชน” *รัฐสภาสาร* (พฤษภาคม): 48-82
- ศนิตรา ถาบัตร์ (2543) “การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 ในการแก้ไขปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงในสังคมไทย” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง*
- สถาพร เริงธรรม (2549) “คอร์รัปชัน : แนวคิดการต่อต้านและข้อสังเกตบางประการ” *วารสารสถาบันพระปกเกล้า* 4, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม)
- สมไบบ มุลจันที (2545) “องค์กรตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญ โครงสร้าง ที่มาและลักษณะการเข้าสู่ตำแหน่ง” *รัฐสภาสาร* 50, 1 (มกราคม): 11-77

- สังคม ศรีแก้ว (2546) “มาตรการทางกฎหมายในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” รายงานการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สำราญ นามบุตร (2550) “ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่กับมาตรการป้องกันความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม” *วารสารคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ* 9, 26 (3) (พฤษภาคม - สิงหาคม): 249 – 280
- สโรช สันตะพันธุ์ (2550) “การควบคุมการใช้อำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ: ข้อเสนอสำหรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่” รวมบทความกฎหมายมหาชนจากเว็บไซต์ www.pub-law.net. เล่ม 6 หน้า 175 – 187 กรุงเทพมหานคร สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- สุรพงษ์ มาสะวิสุทธิ (2545) “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าชื่อของประชาชนเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ” เอกสารวิจัยส่วนบุคคลลักษณะวิชาทางการเมือง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- สุธี อากาศฤกษ์ (2525) “การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- อมร จันทรสมบูรณ์ (2520) *กฎหมายปกครอง* กรุงเทพมหานคร รุ่งศิลป์การพิมพ์
- _____. (2540) *รวมบทความเกี่ยวกับโครงสร้างและกลไกทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ* กรุงเทพมหานคร สถาบันนโยบายศึกษา
- อมร รักษาศักดิ์ (2544) *รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พร้อมบทวิจารณ์* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามความคิดเห็น

โครงการวิจัย เรื่อง

กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภามาตรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 กรณีศึกษาการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่ง

แบบสอบถามนำสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ปริญญาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ (การปกครอง) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2553 เป็นการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่ม ที่มีบทบาททั้งทางตรงและทางอ้อมกับกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ของวุฒิสภามาตรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กรณีศึกษาการถอดถอน นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ว่ามีความคิดเห็นต่อเรื่องดังกล่าวอย่างไร โดยแบบสอบถามความคิดเห็นชุดนี้ ประกอบด้วย ข้อมูล 2 ส่วน คือ

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบถาม
๒. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอน

ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านตอบความเห็นของท่านอย่างแท้จริง อันจะส่งผลให้การศึกษาวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี และข้อมูลเหล่านี้จะนำไปใช้เพื่อการทำวิจัยเท่านั้น

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

นางวรรณรัตน์ อติแพทย์

นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

โปรดตอบคำถาม โดยเติมข้อความในช่องว่าง หรือเขียนเครื่องหมาย (✓) หน้าข้อความที่ท่านต้องการ

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. อายุ

() 18-30 ปี	() 31-40 ปี	☐
() 41 -50 ปี	() 51-60 ปี	
() มากกว่า 60 ปี		

3. ระดับการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี	() ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	☐
() ปริญญาโท	() ปริญญาเอก	
() อื่น		

4. อาชีพ

() นักการเมือง	() สื่อมวลชน	☐
() ข้าราชการ	() ธุรกิจส่วนตัว	
() องค์กรอิสระ		

5. การเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการถอดถอน นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง

() ทางตรง โดย.....	☐
() ทางอ้อม โดย	

ส่วนที่ 2 การปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 กรณีศึกษา การถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่ง

การดำเนินการ	ระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หลักนิติธรรม					
1. วุฒิสภามีการกำหนดขั้นตอนการลงมติถอดถอนอย่างชัดเจน					
2. การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง มีการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด					
3. วุฒิสภาได้ปฏิบัติหน้าที่ในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ตามที่กฎหมายกำหนด					
4. ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ในหมวดว่าด้วยการถอดถอนมีความถูกต้องตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ					
5. ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ในหมวดว่าด้วยการถอดถอน ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒					
6. การจัดทำรายงานการสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีชี้มูลความผิดนายสมชายฯ ถูกต้องตามที่กฎหมายบัญญัติ					
7. ท่านคิดว่าได้มีการนำหลักนิติธรรมมาใช้ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง มากน้อยเพียงใด					

การดำเนินการ	ระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หลักคุณธรรม					
8. ในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอน นายสมชายฯ ไม่มีการดำเนินการที่ละเมิดหรือฝ่าฝืน บทบัญญัติของกฎหมาย					
9. การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาปลอดจากการฝ่าฝืน มาตรฐานทางจริยธรรม					
10. การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภาปลอดจากการกระทำผิดทางวินัย					
11. ท่านคิดว่า ได้มีการนำหลักคุณธรรมมาใช้ในกระบวนการ ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งมากน้อยเพียงใด					
หลักความโปร่งใส					
12. โครงสร้างของคณะกรรมการซักถามกรณีการถอดถอน นายสมชายฯ มีความเหมาะสม					
13. การลงมติในการถอดถอนนายสมชายฯ ของวุฒิสภามี ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้					
14. วุฒิสภามีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอน นายสมชายฯ อย่างโปร่งใส					
15. มีการอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการขอ ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ					
16. ท่านคิดว่า ได้มีการนำหลักความโปร่งใสมาใช้ใน กระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง มากน้อยเพียงใด					
หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน					
17. ในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ มีการรับฟังข้อมูล เพิ่มเติมจากประชาชน					

การดำเนินการ	ระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18. วุฒิสภามีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบว่าจะมีการดำเนินกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ					
19. วุฒิสภามีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ขั้นตอนและแนวทางในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ					
20. ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังกระบวนการสอบสวนของคณะกรรมการชั่งถ่วงที่ประชุมวุฒิสภาตั้งขึ้น					
21. ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังกระบวนการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ของวุฒิสภา					
22. ประชาชนสามารถรับรู้แนวทางและขั้นตอนการสอบสวนของคณะกรรมการชั่งถ่วง					
23. ท่านคิดว่า ได้มีการนำหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง มากน้อยเพียงใด					
หลักความรับผิดชอบ					
24. วุฒิสภามีระบบการตรวจสอบข้อเท็จจริงรายงานการได้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีประสิทธิภาพ					
25. คณะกรรมการชั่งถ่วงที่วุฒิสภาตั้งขึ้นมีเป้าหมายการปฏิบัติหน้าที่ที่ชัดเจน					
26. วุฒิสภามีการตอบข้อสงสัยของสาธารณะชนอย่างชัดเจน					
27. วุฒิสภามีระบบสถิติ การจัดทำรายงาน และการรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ กรณีการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ที่มีประสิทธิภาพ					
28. ท่านคิดว่า ได้มีการนำหลักความรับผิดชอบมาใช้ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง มากน้อยเพียงใด					

การดำเนินการ	ระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หลักความคุ้มค่า					
29. การจัดเตรียมเอกสารของวุฒิสภาในขั้นตอนต่าง ๆ ในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ คำนึงถึงความประหยัด					
30. วุฒิสภาใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง					
31. วุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีศักยภาพในการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามรายงานการไต่สวนข้อมูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณี นายสมชายฯ					
32. การประชุมวุฒิสภาเพื่อลงมติถอดถอนนายสมชายฯ มีปริมาณความถี่ที่เหมาะสม					
33. คณะกรรมาธิการซักถามมีการประชุมเพื่อพิจารณาญัตติที่สมาชิกวุฒิสภาต้องการให้มีการซักถามผู้เกี่ยวข้องในปริมาณความถี่การประชุมที่เหมาะสม					
34. ท่านคิดว่า ได้มีการนำหลักความคุ้มค่ามาใช้ในกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งมากน้อยเพียงใด					

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของวุฒิสภิตามรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย

พ.ศ.2550 กรณีศึกษาการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่ง

คำชี้แจง

แบบสอบถามนำสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ปริญญาบัณฑิต
สาขารัฐศาสตร์ (การปกครอง) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2553 เป็นการสำรวจ
ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่ม ที่มีบทบาททั้งทางตรงและทางอ้อมกับกระบวนการถอด
ถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ของวุฒิสภิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
กรณีศึกษาการถอดถอน นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ว่ามีความคิดเห็น
ต่อเรื่องดังกล่าวอย่างไร ทั้งนี้ ข้อมูลของท่านที่ให้กับผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัยเป็น
ข้อเสนอแนะในภาพรวมของงานวิจัยฉบับนี้ต่อไป

คำชี้แจงแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้การสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทาง
การเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กรณีศึกษา การถอดถอนนายสมชาย
วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง

ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านตอบความเห็นของท่านอย่างแท้จริง อันจะส่งผลให้การ
ศึกษาวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี และข้อมูลเหล่านี้จะนำไปใช้เพื่อทำวิทยานิพนธ์

นางวรารัตน์ อติแพทย์

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

- ๑. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
- ๒. เพศ
- ๓. อายุ
- ๔. การศึกษา
- ๕. ตำแหน่ง
- ๖. ประสบการณ์ทางการเมือง/วิชาการ

ส่วนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กรณีศึกษา การถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง

1. ท่านคิดว่า แนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง มีหลักการที่สอดคล้อง ชัดหรือแย้งกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่า กระบวนการตั้งคณะกรรมการซักถามของวุฒิสภา มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่า การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ เป็นไปตามหลักการ ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ กับผลการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในวุฒิสภากรณีการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด

.....

.....

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด

.....

.....

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่า มาตรการทางกฎหมาย และขั้นตอนต่าง ๆ ในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภา มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่า วุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กรณีการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง

.....

.....

.....

.....

.....

10. ท่านคิดว่า ประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

11. ท่านเห็นว่า กระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดของนายสมชายฯ มีความเหมาะสม ถูกต้อง หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

12. ท่านมีข้อเสนอแนะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคต อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

13. ท่านคิดว่า ภาพรวมของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณี การถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติเป็นอย่างไร

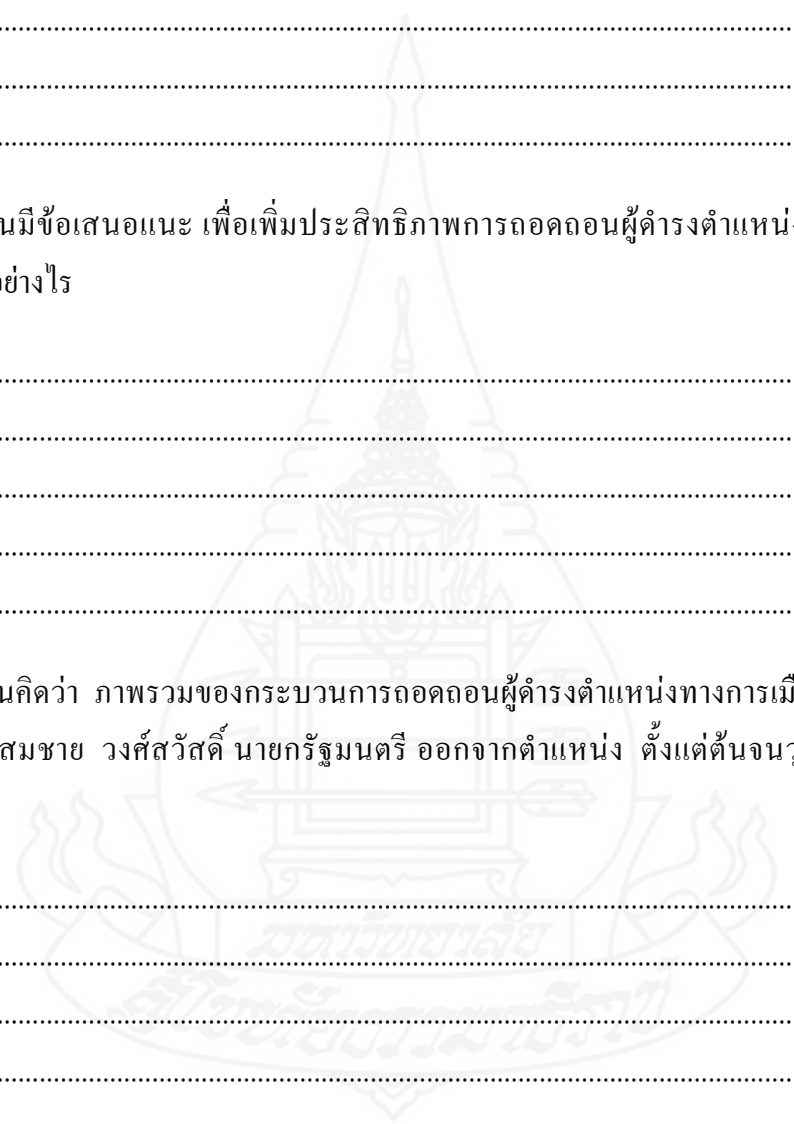
.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

การสัมภาษณ์ นายจำนงค์ สวมประจำ

ถาม : ท่านคิดว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง มีหลักการที่สอดคล้อง ชัดหรือแย้ง กับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่คืออะไร

ตอบ : การที่มีความเห็นของ ป.ป.ช. ในการถอดถอนคุณสมชาย คำแถลงของ ป.ป.ช. สำคัญคือ การสลายการชุมนุม มีเสียชีวิต ๑ คน หลักเป็นเรื่องร้ายแรง สลายแล้วมีผู้บาดเจ็บ และมีผู้เสียชีวิต มีสมาชิกยกมือไม่เห็นด้วย เห็นว่าเป็นข้อกล่าวหาที่คลุมเครือ แม้มีการเสียชีวิตก็จริง แต่ไม่ชัดเจนว่าเสียชีวิต เพราะอะไร ข้อมูลยังไม่แน่นอน ระเบิดก็ไม่รู้ว่าระเบิดยังงัย มันไม่เคลียร์ ซึ่งมันน่าจะเห็นว่าความคิดเห็นของ ป.ป.ช. น่าจะมีความไม่ยุติธรรมอยู่เบื้องหลังทั้ง ๆ ที่ คิดว่าน่าจะปกป้องรัฐบาลว่าการปฏิบัติหน้าที่ตรงนั้นยากลำบาก มีการถูกทำร้าย แต่ถ้าถามถึงวันที่ ๗ ก.พ. ๕๔ รัฐบาลสลายการชุมนุมตาย ๕๐ บาดเจ็บเป็น ๑,๐๐๐ ป.ป.ช. เมื่อคิดแล้ว ป.ป.ช. ชุดนี้ขาดความเป็นกลาง ทำการวินิจฉัยเหมือนมีใครบอกให้ทำ อย่างนี้ไม่ใช่ ตัดสินคดีไปด้วยอำนาจหน้าที่ จริงๆ คิดใจมันทำให้องค์กรไม่มีน้ำหนักในการที่จะ วินิจฉัยความผิดของผู้ถูกกล่าวหาทั้งหลาย มีน้ำหนักน้อย ถ้าเรากล่าวไม่เกรงใจ คนกลุ่มนี้ไม่ชอบธรรม ไม่น่าจะทำหน้าที่ชี้เป็นชี้ตายคนตาย คดีนี้ไม่รู้ว่าเขาคิดอะไร มันสื่อให้เห็นว่าเขาคิดอะไร ทำให้คิดว่าเขายังเป็นส่วนหนึ่งของพันธมิตร เขาไม่ใช่คนที่มาขึ้นธรรมดา เพราะมีธงอยู่แล้วว่าใครถูกใครผิด

ถาม : เรื่องหลักธรรมาภิบาล

ตอบ : มันไม่มี คำว่า ธรรมาภิบาล ที่เราพูดกัน มันต้องไม่มีอคติ ถามว่า ป.ป.ช. มีอคติหรือไม่ ตามที่ได้ศึกษาธรรมะมา เป็นคนมีอคติ มีโทสาคติ รู้สึกไม่ชอบ ตัดสินด้วยความรู้สึกไม่ชอบ ถือเป็นกลาง อีกอย่างทางธรรมที่จะมาตัดสินธรรมาภิบาลคือ พรหมวิหาร ๔ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ทำใจให้เป็นพรหม ขาดหิริ โอตตัปปะ ธรรมะที่สอบให้ละลายเมื่อทำบาปแต่ที่เห็นคือไม่อาย หลายคดีที่เกี่ยวข้องด้วยพันธมิตรถูกหมด ไม่ว่าองค์กรอิสระ รัฐบาลชุดนั้น ไม่ว่ารัฐบาลสมัคร / รัฐบาลสมชาย ผิดหมด เป็นเหตุให้การที่รักษาความยุติธรรมทั้งหลายต้องเดินขบวน ถ้าในเรื่องธรรมาภิบาลเขาไม่มีธรรมเลย

ถาม : ท่านคิดว่ากระบวนการตั้งคณะกรรมการชั่งถ่วงของวุฒิสภา มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ตอบ : คิดไม่ถึงว่ามันเป็นเรื่องที่พอปฏิบัติจริงมันถูกจำกัด เฉพาะคำถามที่สมาชิกถาม มีผู้แทนมาตอบโดยผู้ถามไม่มีโอกาสถาม ผู้ตั้งคำถามกับผู้ถามไม่เข้าใจตรงกัน ผู้ถาม คือ ตัวแทน

สมาชิก อาจไม่เข้าใจคำถามแท้จริง วาระที่ ๑ /๒ /๓ เป็นวิธีพิจารณาเพื่อความรอบคอบทำอะไรกันกรอง การที่ถามได้ที่เดียว แล้วตอบไม่เคลียร์ ผู้ตั้งคำถามไม่สามารถถามคำถามที่ ๒ เพื่อจะตอบให้เคลียร์คำถามไม่ตรงประเด็น เลยเป็นเหมือนบทละครที่ผู้ชมชมไปตามนั้น อันนี้เป็นครั้งแรก ไม่นึกถึงว่าวิธีนี้เป็นอย่างไรเอง เป็นการเปิดเวทีให้สมาชิกมีโอกาสซักถามเพื่อโต้ตอบ กรรมการ ป.ป.ช. ให้เห็นถึงเหตุและผล กรณีตอบไม่ตรงคำถาม คนอื่นควรมีสิทธิตั้งคำถาม เวลาเค้าตอบเราหมดโอกาสที่จะถามเค้าอีก ถ้าเราคิดถึงต่างประเทศ เค้าเชี่ยวชาญน่าจะเป็นบุคคลภายนอกผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทำหน้าที่แทน เหมือนการตั้ง กมธ.วิสามัญมีคนนอกเข้าร่วมด้วย

ถาม : กรณีผู้มีส่วนได้เสียมาเป็น กมธ. ด้วย เหมาะสมหรือไม่

ตอบ : เห็นด้วย แต่การเป็นคนที่มีสมาชิกเห็นว่าเป็นกลาง

ถาม : ท่านคิดว่าการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ เป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยหรือไม่ อย่างไร

ตอบ : ที่จริงน่าจะเปิดโอกาสให้ลงมติไปเลย กระบวนการไหนที่ทำได้ก็ควรจะทำ

ถาม : ในกรณีตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยบางประเทศ เช่น เยอรมัน ให้ศาลรัฐธรรมนูญไปเลย ฝ่ายนิติบัญญัติไม่ต้องมาเกี่ยวข้อง

ตอบ : ไม่เห็นด้วย เนื่องจาก ผู้ที่เชี่ยวชาญด้าน กม. องค์ประกอบที่ ๑ คือศาล ๒. ผู้เชี่ยวชาญ กม. ความเป็นข้าราชการหรือทนายความที่ไม่ใช่ผู้พิพากษา เพราะผู้พิพากษาอาจมองด้านเดียว ผู้พิพากษาซึ่งมีจิตถูกฝึกในเชิงนิติศาสตร์ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญคือศาลการเมือง บางครั้งศาลก็อาจถูกใช้ มันต้องใช้ระบบศาลในบางกรณี กรณีนี้ศาลรัฐธรรมนูญก็มีช่องทางพิจารณาตามความคิดเห็นเช่นการไปเอาพยานุกรมมา แล้วว่าผิดตามพยานุกรมที่มันสอนให้เห็นว่าการพยายามหาหลักฐานทางนิติศาสตร์ เอาเรื่องเหล่านี้ อันเป็นการชี้เป็นชี้ตาย ถอดถอนคนที่ประชาชนเลือกมาทั้งประเทศ เห็นว่าคน ๑๕๐ คน มาจากสารพัดอาชีพ ความเป็นกลางสูง ยิ่ง สว. ที่มาจากการสรรหาแล้วแต่มีผู้ใหญ่ ไม่มีพรรคการเมืองใดมาชี้นำได้ ความเป็นตัวของตัวเองสูง ซึ่งแบบนี้จะดีกว่า มาจากการเลือกตั้ง เพราะ สว. ที่มาจากการเลือกตั้งมีฐานมาจากพรรคการเมือง ซึ่งคดีจะมีทางฝ่ายค้าน ซึ่งรัฐบาลก็ชนะอยู่ดี

ถาม : ท่านเห็นด้วยหรือไม่ กับผลการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา

ตอบ : ตัวเองเป็นคนแสดงว่าไม่ถอดถอน ต้องตอบว่าเห็นเหมือนกัน

- ถาม :** ท่านคิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในวุฒิสภากรณีการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ หรือไม่อย่างไร
- ตอบ :** มีแต่บังเอิญคนเป็นกลางมีมาก พวกสนับสนุนและไม่สนับสนุนมีพอๆ กัน แต่เมื่อเจอบุคคลเป็นกลางมาก แต่คนที่ข้างเลื้อยเหลืออง ลงคะแนนถอดถอนหมด ชัดเจน เรารู้ที่อยู่ว่า สว. ในสภา ใครเป็นใคร
- ถาม :** ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด
- ตอบ :** รายงาน ป.ป.ช. ตามคำแถลงของ ป.ป.ช. ยังไม่แน่ชัดว่าผู้เสียชีวิตเสียชีวิตจากเหตุใด ส่วนใหญ่เห็นว่ารายงานของ ป.ป.ช. มีความไม่เป็นธรรม ขาดความเป็นกลางถึงบางส่วน เคยเป็นข้าราชการจึงเห็นใจ เข้าใจการทำงานของข้าราชการ
- ถาม :** ในทางกลับกัน ท่านคิดว่า ปัจจัยที่ทำให้สมาชิกวุฒิสภาลงมติถอดถอนคือเรื่องใด
- ตอบ :** เป็นความไม่ชอบกันเป็นส่วนตัว มีการตั้งธงว่าผิดไว้ตั้งแต่แรกทำให้มองว่าวุฒิสภาไม่ใช่นักกลางโดยส่วนตัวคิดว่ารายงาน ป.ป.ช. ไม่น่าจะมีผลการลงมติถอดถอนของคนกลุ่มนี้
- ถาม :** ท่านคิดว่า มาตรการทางกฎหมาย และขั้นตอนต่างๆ ในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภา มีความเหมาะสม หรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** จริง ๆ เจตนารมณ์ที่ให้ถอดถอนคือ การเอาออกจากตำแหน่ง ประสงค์อย่างนั้น ถ้าอยู่ในตำแหน่งต่อไปจะเสียหาย แต่เค้าไปแล้วมันน่าจะเลิกแล้ว ในทัศนะส่วนตัวคิดว่าไม่น่าเอาคนที่ออกมาแล้วมาขึ้น เพราะฉะนั้นจะมีเรื่องการตัดสิทธิ น่าจะเป็นประเด็นถามหาความว่าถ้าคุณคืออยู่จะถูกตัดสิทธิ คือ กระบวนการเร่งรัดให้คนออกจากตำแหน่ง และเมื่อเค้าออกจากตำแหน่งแล้วควรจะมีมติไม่ควรที่จะเอามาพิจารณาให้ออกจากอะไร ไม่มีน้ำหนักแล้ว ให้มีบทลงโทษก็มี ถ้าหากไม่เอามาพิจารณา ใครรู้ตัวว่าถูกถอดถอน ก็หนีไปก่อน เพื่อไม่ให้โดนตัดสิทธิ
- ถาม :** กระบวนการพิจารณาของวุฒิสภา เหมาะสมหรือไม่
- ตอบ :** เราน่าจะทบทวนว่ายังไงกันแน่ ที่จะต้องดำเนินการต่อ วุฒิสภาต้องทบทวนบทบาทของตัวเองใหม่
- ถาม :** พยานหลักฐาน ป.ป.ช. กรณีมีการยื่นภายหลัง วุฒิสภาไม่มีอำนาจรับฟัง เหมาะสมหรือไม่
- ตอบ :** ไม่เหมาะสม การรับฟังเพิ่มเติมได้

- ถาม :** รัฐธรรมนูญให้ลงมติ ถอดถอน / ไม่ถอดถอน เพียง ๒ อย่าง แต่วุฒิสภาใช้ประเพณีปฏิบัติมี ๔ มติ คือ เพิ่มงคออกเสียง ไม่ลงคะแนน
- ตอบ :** การเมืองน่าจะมี โดยหลักให้โอกาสที่จะลงมติ เค้าอาจไม่ยกกร่วม แค่ ๒ มติ
- ถาม :** ทุกวันนี้กรณีเข้าชื่อแล้วประธานส่งให้ตรวจสอบเหมือนไปรษณีย์ส่งให้ ป.ป.ช. ใต้สวน มีบางท่านคิดว่าท่านประธานวุฒิสภาควรมีอำนาจวินิจฉัยได้ว่าควรส่งหรือไม่ส่ง อำนาจตรงนี้เหมาะสมหรือไม่
- ตอบ :** ไม่ดี
- ถาม :** ท่านคิดว่าวุฒิสภาประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามที่กม.กำหนดหรือไม่ ในการถอดถอนครั้งนี้
- ตอบ :** กระบวนการสำเร็จ ไม่ว่าจะถอดได้หรือไม่ ก็ถือว่ากระบวนการเกิดขึ้นจริง ก็คือว่าประสบความสำเร็จในแง่ที่ทำให้กระบวนการเกิดขึ้นได้จริง
- ถาม :** ท่านคิดว่าประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** คิดว่าไม่ กรณีวัดจากประชาชนฟังการประชุม แต่หนังสือพิมพ์ก็อาจมีส่วนโน้มน้าวให้คนสนใจได้บ้าง แต่คิดว่า แต่คิดว่าประชาชนที่ไม่เห็นด้วยน่าจะมากกว่า ถ้าเอาไปลงประชามติเชื่อว่าเค้าไม่ถูกถอดถอน เพราะคูมันไม่เป็นธรรมจริงๆ
- ถาม :** ท่านเห็นว่า กระบวนการใต้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดของนายสมชายฯ มีความเหมาะสม ถูกต้อง หรือไม่ อย่างไร กระบวนการของ ป.ป.ช. ใช้ชุดใหญ่
- ตอบ :** ความจริงน่าจะมือนุๆ ส่วนเวลาไม่ไปจี๊ดเขาเพราะ ป.ป.ช. เรื่องค้างเขาเยอะ ถ้าเขานำหลักกว่าด้วยลำดับมาใช้เรื่องถอดถอนก็ไม่ได้พิจารณาใน ๕ ปี เขาไม่ได้ใช้ลำดับ ใช้ความจำเป็น ใช้กระแสพิจารณา ตรงนี้เป็นเรื่องน่าคิด ว่ามันเหมาะหรือไม่ ที่ ป.ป.ช. ไม่สนใจลำดับ เรื่องที่เกิดขึ้น ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องใหญ่พอ ๆ กัน แต่ไปหยิบเรื่องที่ตัวเห็นว่า เหมือนมีคนบอกให้เลือกเหมือนไม่ได้ทำเอง อย่างกับมีคนจี้ให้ทำ ก็เลยรู้สึกว่ ป.ป.ช. ไม่เป็นกลางไม่อิสระ
- ถาม :** ท่านมองว่าน่าจะมีกำหนดเวลาในการถอดถอน
- ตอบ :** ความจริงเรื่องเวลาก็อาจจะมีแต่อาจไม่เท่ากันบางเรื่องอาจจะยาว บางเรื่องอาจจะสั้น แต่ถ้ามีจริงว่าจะต้องทำโดยเร็วก็ไม่ควร

ถาม : ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตอย่างไร

ตอบ : คิดว่า ป.ป.ช. ควรทำงานให้มีน้ำหนักเรื่องใด ทำแล้วชนะ จะเป็นองค์กรที่คาดคะเนแล้ววุฒิสภาไปลงมติสวนความเห็น ประชาชนจะรู้สึก ว่า สว. ใช้ไม่ได้ ถ้าเค้าทำงานได้ขนาดนั้น เฉพาะเรื่องแรกที่เค้าทำมา มันไม่ศักดิ์สิทธิ์ ในสมัย สว. เลือกตั้ง ๔๐ ไม่มีเลย ไม่มีซักเรื่องส่งมาให้เรา ให้ สว. ทั้งๆ ที่ประธานมัญญกฤต ตั้งทำรับมาก ดิดป้าย ผู้ใดสื่อว่าทุจริต เขียนติดหน้าตึก ๒ ไม่มีใคร โจมตีว่าวุฒิสภาไม่ได้ทำหน้าที่จริงๆ ไม่ใช่ ป.ป.ช. ก็ไม่ได้ส่งมาเลย

ถาม : แสดงว่าถ้ารายงาน ป.ป.ช. สมบูรณ์ วุฒิสภาก็มีประสิทธิภาพไปด้วย

ตอบ : น่าจะมี ควรทำให้ความเห็น รายงาน ป.ป.ช. มีความศักดิ์สิทธิ์

ถาม : ท่านคิดว่าภาพรวมของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติเป็นอย่างไร

ตอบ : กระบวนการถอดถอนเห็นด้วยว่าควรมี แต่ควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนมาเรา เห็นด้วยในวิธีการ แม้ว่าจะไม่สมบูรณ์นัก แต่ก็มองเห็นกลัวว่าวุฒิสภาหน้าที่ที่จะถอดถอน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าวุฒิสภาศักดิ์สิทธิ์ แม้จะไม่ได้ถอดถอน แต่การถอดถอนมิได้ คิดว่าพอแล้ว เราใช้เวลา ๑๐ – ๑๒ ปี ตั้งแต่ปี ๔๐ ประชาชนอยากดูว่าสภา ป.ป.ช. ว่าถอด สภาว่าถอดถอนหรือไม่ถอดถอน มันเป็นอย่างนี้ ประชาชนเห็นตัวอย่าง เรายุติเองก็เข้าใจมากขึ้น อยู่สภาก็จริงแต่ไม่เข้าใจ เข้าใจมากขึ้น ถามว่าพอใจหรือไม่ กระบวนการทั้งหมดยังไม่พอใจ แต่มันต้องค่อย ๆ พัฒนา อย่างนี้สรุปว่าเราไม่พอใจกระบวนการ แต่มันดีกว่าไม่มีเลย และสภาเราเป็นสภาค่อยเป็นค่อยไป ต่อไปคดีหน้าบทเรียนข้อด้อยต่าง ๆ ต้องแก้ไข ถ้ามีคดีเข้ามาสู่วุฒิสภาการถอดถอนก็จะดีขึ้น

บทสัมภาษณ์ นายพิเชต สุนทรพิพิธ

ถาม : ท่านคิดว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง มีหลักการที่สอดคล้อง ชัดหรือแย้ง กับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่คืออะไร

ตอบ : ผมคิดว่ากรณีท่านสมชายไม่เหมือนกรณีอื่น ประเด็นที่ว่าท่านถูกถอดถอน โดยการยุบพรรคด้วย ถ้ากระบวนการเข้าวุฒิสภา หลังจากศาลชี้ให้ยุบพรรคแล้วท่านก็ต้องออก เล่นการเมืองไม่ได้ ๕ ปี ถ้าเป็นอย่างนั้นผมคิดว่าวุฒิสภาน่าจะรับเข้ามาถอดถอน เพราะว่าท่านไม่มีตำแหน่งอยู่แล้ว ถ้าผมจำไม่ผิด การที่วุฒิสภารับเรื่องนี้ยังไม่ได้มีคดียุบพรรค โดยข้อกฎหมายวุฒิสภาอยู่ในฐานะที่ต้องรับแล้วดำเนินการส่งไป ป.ป.ช. เมื่อ ป.ป.ช. ส่งกลับเข้ามากระบวนการศาลตัดสินชี้ไปแล้ว นายกฯ สมชายหลุดจากตำแหน่ง คดีสิทธิ ๕ ปี เป็นปัญหามากทั้งในแง่นิติศาสตร์/รัฐศาสตร์ว่าวุฒิสภาสมควรโหวตถอดถอนหรือไม่ หลังจากพูดคุยหารือกันแล้วจะเห็นว่าวุฒิสภารับเข้ามาในกระบวนการแล้ว มันจำเป็นต้องดำเนินการต่อ แต่คนที่เห็นว่าไม่ควรดำเนินการเรื่องนี้ ก็สามารถโหวตไม่ถอดถอน เพราะฉะนั้นเสียงโหวตไม่ถอดถอนถึงได้สูง ในเบื้องต้นมันถูกต้องตามหลัก แต่ในช่วงเหล่านี้ไม่ถูกหลักที่ควรจะเป็น แต่ทำไปได้เรารับไว้แล้ว

ถาม : แล้วในแง่ของหลักความโปร่งใส หรือความคุ้มค่า หรือหลักการมีส่วนร่วม

ตอบ : ผมว่าใช้ได้ ถ้าจะยกกรณีนายกฯ สมชาย เมื่อเรื่องถอดถอนเข้ามาเราพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ ปิจารณ์ทั้งหลายครบถ้วนตามกระบวนการวุฒิสภา ไม่ได้ทำโดยพลการทำตามรัฐธรรมนูญ เมื่อ ป.ป.ช. กลับมาว่ามีมูลแล้วเราจึงดำเนินการต่อ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าเราสนองตอบกระบวนการของประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ เราทำตามขั้นตอน แม้เห็นว่าไม่น่าโหวตถอดถอนอีก แต่เราก็ทำ ผมคิดว่าเราทำงานในกรอบ ส่วนในเรื่องการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของรัฐสภา มันเป็นปัญหาพื้นฐานประชาชนของเรา ๑) การศึกษาอยู่ในระดับหนึ่งไม่ถึงขั้นที่จะมาสนใจเชี่ยวชาญ หรืออยากรู้ อยากเห็น มีบทบาทมาในเรื่องของการเมือง นิติบัญญัติ และ โอกาสที่จะเข้ามามีบทบาทโดยตรงก็น้อย ถ้าผ่านผู้แทนส่วนหนึ่งวุฒิสภาสมาชิกแบบเลือกตั้งอีกส่วนหนึ่ง ของเราเองที่จะลงไปสัมผัสกับประชาชน โดยตรงน้อยในเบื้องต้นเราพยายามพบปะประชาชนแต่ก็น้อย

ถาม : มองว่าประชาชนยังไม่สนใจ

ตอบ : โดย สว. เราสนองตอบความต้องการของประชาชน สัมผัสกับประชาชนโดยตรงน้อย

ถาม : ท่านคิดว่ากระบวนการตั้งคณะกรรมการชั่งถ่วงของวุฒิสภา มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ตอบ : พูดลำบาก เพราะมีข้อจำกัดหลายประการในการทำงานของวุฒิสภา มันไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างที่เราตั้งใจ เพราะทั้งระเบียบข้อบังคับ ระยะเวลามันเป็นกรอบวุฒิสภาเองที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการชั่งถ่วงก็หลากหลาย เราไม่ค่อยมีเวลามาปรึกษาหารือกันเพื่อวางแนววงกรอบ แต่เริ่มกันเลย อาจเป็นโดยกรอบเวลาจำกัด และวุฒิสภาแต่ละท่านมีภารกิจอื่น การดำเนินงานจึงไม่ค่อยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ถาม : กรรมการสามัญ/วิสามัญ

ตอบ : ผมค่อนข้างจะเห็นด้วย แต่เรื่องจะเป็นสามัญหรือวิสามัญผมไม่ทราบความเป็นมาของระเบียบแต่กรณีชั่งถ่วง การเปิดโอกาสให้ได้มีการเข้าชี้แจงตอบได้ทั้ง ๒ ด้าน ที่เรียกมาถาม แล้วลงมติกันเลย กระบวนการยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

ถาม : ท่านคิดว่าการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ เป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือไม่ อย่างไร

ตอบ : เป็นไปตามรัฐธรรมนูญซึ่งได้มอบอำนาจหน้าที่ไว้ให้ แล้ววุฒิสภาชุดนี้ก็ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ทั้ง ๒ ครั้ง

ถาม : ในบางประเทศ กระบวนการถอดถอนอยู่ที่ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอื่นท่านมีความคิดเห็นในเรื่องนี้อย่างไร

ตอบ : ผมว่าถ้ายกประเทศไทยเป็นตัวอย่าง ระบบนี้น่าจะเหมาะสมกว่า เพราะศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลที่สรรหาและแต่งตั้งไม่เหมือนศาลธรรมดา ที่พัฒนามาตามลำดับ ศาลรัฐธรรมนูญถือว่าแต่งตั้งมาและมาจากหลากหลายด้วย ถือว่าไม่ใช่ศาลสถิตยุติธรรม ถึงได้มอบหน้าที่ถอดถอนส่วนหนึ่งมาให้ สว. ซึ่งถือเป็นผู้แทนปวงชน เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ผมว่ามันเป็นการให้อำนาจกับ ๑๕๐ คน แทนที่จะให้กับ ๕ คน มันน่าจะมีความถูกต้องเหมาะสมกว่า ยิ่งถ้าตามรัฐธรรมนูญ ไม่ได้ให้อำนาจเด็ดขาดแก่วุฒิสภา ต้องให้ ป.ป.ช. กลับถามกฎหมายก่อนเมื่อป.ป.ช. ชี้ไม่มีมูลก็จบ เพราะงั้นวุฒิสภาไม่มีหน้าที่ในการสอบสวน ตัดสิน ผมว่าเหมาะสม

ถาม : ท่านมองว่าในช่วงแรกประธานวุฒิสภาทำหน้าที่เป็นเพียงบุรุษไปรษณีย์ เหมาะสมหรือไม่

ตอบ : ผมค่อนข้างเห็นด้วย แต่มันต้องสร้างความชัดเจนเพราะวุฒิสภา คือ ประธานวุฒิสภาไม่น่าอยู่แค่บุรุษไปรษณีย์ ท่านน่าจะดูได้ว่าไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้องก็ไม่ต้องดำเนินเรื่องต่อ

หรือถ้าเห็นสมควรก็ดำเนินการต่อ แก้ไขเพิ่มเติมอะไรก็ได้ ผมถือว่าวุฒิตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน ไม่ใช่ไปรษณีย์สมัยผมเป็น มีคนผู้ตรวจการแผ่นดินร้องเรียนผ่านผมไปตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องช่วยคุณด้วย ไม่ใช่รับแล้วโยนมา ต้องดูด้วยถ้าเรื่องไม่เหมาะก็ต้องส่งไปศาลรัฐธรรมนูญ มีบางเรื่องผมไม่ส่งไปผู้ร้องเรียนโกรธมาก ผมต้องบอกว่าเป็นสิทธิ์ของผมว่าจะส่งหรือไม่ เห็นควรส่งผมก็ส่ง ไม่ควรก็ไม่ส่ง ประชานก็อย่างนี้เช่นกัน ถ้าท่านทำตัวเป็นไปรษณีย์ก็จะเป็นไปรษณีย์ ถ้าท่านเห็นควรพิจารณา ก่อนส่งไป มันมีอำนาจอยู่ในมือ ผมเห็นด้วย เพียงแต่ทำทีหรือวิธีการของเราใช้ให้นุ่มนวลแนบเนียน

ถาม : ท่านเห็นด้วยหรือไม่ กับผลการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา

ตอบ : ผมว่าเหมาะสม เห็นว่าเรื่องนี้วุฒิสภาไม่ควรนำมาลงมติถอดถอนเสียด้วยซ้ำ แต่เรารับเข้ากระบวนการแล้ว ต้องทำให้จบ ทางที่ดีคือ ลงมติไม่ถอดถอนเสียงส่วนใหญ่ก็จบ

ถาม : กรณีการลงมติ ๒ ครั้ง ที่จะให้ดำเนินการต่อหรือไม่ ท่านเห็นเป็นอย่างไร

ตอบ : ผมคิดว่ามันเข้ามาถึงขั้นนั้นแล้ว เราต้องดำเนินการต่อ โดยหาทางออกโดยมติไม่ถอดถอน

ถาม : ท่านคิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในวุฒิสภากรณีการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ หรือไม่อย่างไร

ตอบ : วุฒิสภามีกลุ่ม พอมีการลงมติในกลุ่มจะคุยกันและโน้มน้าวขอกันไป แต่ที่ผมไม่ค่อยจะชอบ คือ ในบางเรื่องไม่ใช่ต้องมีการชักซ้อม เตรียมกันมากมาย ทำไมมีคนไม่ออกเสียง ในเรื่องการลงมติในบางเรื่อง โดยเฉพาะในการพิจารณากฎหมาย ถ้าไม่เห็นชอบให้ผ่านก็ให้ลงไม่เห็นด้วย การไม่ออกเสียงเป็นการไม่ใช่สิทธิของตัวเอง เหมือนไม่มีจุดยืนไม่มีความชัดเจน เพื่อว่าคนๆ นี้ถูกหรือผิด สมควรถอดถอนหรือไม่ควรถอดถอน อันนี้สามารถไม่ออกเสียงได้ เนื่องจากเรื่องนี้ไม่ถูกต้อง กฎหมายไม่น่าจะมีงดออกเสียง การงดออกเสียงหมายถึงอะไร

ถาม : หมายความว่าท่านไม่เห็นด้วยในประเด็นการงดออกเสียง

ตอบ : ผมว่าในกรณีถอดถอนน่าจะปล่อยข้อดีให้ถอดถอนไม่ถอดถอนไม่ออกเสียง ผมว่าน่าจะเปิดเพราะบางคนเห็นว่าเรื่องนี้ไม่ควรดำเนินการ กิ่งงดออกเสียง

ถาม : ในกรณีที่วุฒิสภามีมติงดออกเสียงเยอะจำนวนมาก มีผลอย่างไรหรือไม่

- ตอบ :** ผมว่ามีนัยสำคัญเพราะเสียงให้ถอดถอนต้องเกินกึ่งหนึ่ง งดออกเสียงก็เท่ากับไม่ถอดถอน มันไปลบเสียงเห็นด้วยให้ถอด ไม่ออกเสียง就是不ถอดถอนนั่นเอง
- ถาม :** ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด
- ตอบ :** มี ๒ เหตุผล ข้อแรก เห็นว่าไม่ควรถอดถอนคุณสมชายเพราะความผิดไม่ชัดเจน ไม่สมควรถอดถอน เหตุผลคือกระบวนการนี้ไม่ควรดำเนินกระบวนการ ทำให้ดูไปเลยว่าไม่ถอดถอนกรณีท่านสมชายพูดได้ว่ามีกลุ่มใหญ่ที่ไม่ต้องดำเนินการถอดถอน
- ถาม :** ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด
- ตอบ :** ปัจจัยทางการเมือง เพราะสว. เองก็มีสี่ มีปัจจัยสนับสนุนสี่เหลือง สี่แดง ก็ผู้ที่มีปัจจัยฝั่งเหลือง ก็เห็นว่าท่านสมชายทำผิด
- ถาม :** รายงาน ป.ป.ช. มีผลต่อการพิจารณาของ สว. หรือไม่
- ตอบ :** มันมีหลายความเห็น บางกลุ่มเห็นว่า การชี้ของ ป.ป.ช. มีมูล ถูกต้อง เหมาะสม บางกลุ่มเห็นว่าป.ป.ช. ๒ มาตรฐาน ในช่วงนั้นองค์กรอิสระ ป.ป.ช. กกต. ศาลรัฐธรรมนูญ ถูกมองว่า ๒ มาตรฐาน คดีท่านสมชาย ป.ป.ช. ถูกมองว่าตัดสินช่วยอีกฝ่าย เพราะฉะนั้นมีหลากหลายความคิด
- ถาม :** ท่านคิดว่า มาตรการทางกฎหมาย และขั้นตอนต่างๆ ในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภามีความเหมาะสม หรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** ในเมื่อผมไม่ใช่ นักกฎหมายผมคิดว่ารัฐธรรมนูญมีช่องโหว่เยอะหลายประการ ง่ายๆ ๆ สว. สรรหาที่จะหมดเขตต้องอยู่ต่อไปขึ้นไหน อยู่ให้ครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือลาออกก่อนพ้นวาระได้ ไม่มีความชัดเจนเลย ผู้ร่างรัฐธรรมนูญเองหลายคน ก็พูดไม่ตรงกัน เขียนขัดกันเอง อย่างในกรณีรัฐธรรมนูญ ไม่ชัดเจน ถ้าเขียนให้ชัดเจนก็ลำบาก ไม่ควรเขียนละเอียดยิบ เมื่อไม่มีความชัดเจนก็ต้องมีศาลรัฐธรรมนูญตีความ มีแง่ขัดข้องว่าศาลรัฐธรรมนูญไม่รับ จนกว่าจะมีเรื่องเกิดขึ้นแล้ว ถึงจะให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้ เราอ่อน มันมัดมือตัวเอง ทำไมไม่ป้องกันก่อนที่จะแก้ไข ถ้าเปิดช่องในความไม่แน่ใจของตัวบทกฎหมายหรือศาลรัฐธรรมนูญได้ เพื่อปฏิบัติให้ถูกต้อง มันน่าจะดีกว่า ผมว่ากระบวนการทั้งหลายเหล่านี้มีช่องโหว่ น่าปรับปรุง การปรับปรุงต้องให้นักกฎหมายมานั่งสัมมนากัน เอาข้อกฎหมายแต่ละข้อมาเรียงกัน เช่น อายุของ สว. สรรหา มาเรียงหาข้อยุติให้ได้

- ถาม :** ท่านคิดว่า วุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กรณีการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง
- ตอบ :** สว. ชุดนี้เป็นชุดแรกที่ถอดถอน ผมว่าทำได้ดี ตามบรรทัดฐาน เราล้มไม่ถอดถอนจะเป็นปัญหาว่า สว. ไม่ทำหน้าที่ พอเราถอดถอนก็จบสิ้นไปเลย ผมคิดว่าเราทำคืออยู่ในกรอบ
- ถาม :** ท่านคิดว่าประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** โดยส่วนใหญ่ผมว่าไม่ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจการเมือง และคนที่ผ่านหนังสือบทความของนักวิชาการคนที่อ่านมีไม่กี่กลุ่ม คุณแล้วมีอิทธิพลต่อประชาชนน้อย อยู่ในวงคนที่สนใจเท่านั้น
- ถาม :** ท่านเห็นว่า กระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดของนายสมชายฯ เช่นการใช้ ป.ป.ช. คณะใหญ่เป็นผู้พิจารณามีความเหมาะสม ถูกต้องหรือไม่อย่างไร
- ตอบ :** ผมคิดว่า ป.ป.ช. มีข้อจำกัดในการทำงานอยู่หลายประการ ๑) มีเพียง ๕ คน แต่ ๕ คนต้องรับเรื่องร้องเรียนเดือนละก็เรื่อง ปีละก็เรื่อง เพราะฉะนั้นการทำงานของ ป.ป.ช. จำเป็นต้องตั้งอนุฯ ขึ้นมาช่วยเพื่อกลั่นกรองในเบื้องต้น หากไม่ตั้ง คณะใหญ่ก็ไม่มีโอกาสไปแสวงหาข้อมูลได้ในหลักการ ป.ป.ช. ต้องดำเนินการโดยอนุฯ ขึ้นมาก่อน ถึงขนาดนั้นยังทำงานไม่ทัน เรื่องค้างห่มอายุความเยอะ ในเรื่องสำคัญจริงๆ ป.ป.ช. ต้องครบองค์ หรือว่าเกือบจะครบ ต้องใช้ข้อพิจารณาของคณะอนุฯ ประกอบ อย่างที่ผมเรียนมีข้อจำกัดส่วนเรื่องระยะเวลาในการทำงานของ ป.ป.ช. มีผล กับ สว. เอง ท่านรสนา บอกว่า ป.ป.ช. ควรจับ Primary ของเรื่อง ได้ตามลำดับขั้นตอนสำคัญอาจใช้เวลามากเกินไป อาจจะช้าไม่ทันการณ์ เรื่องไหนที่กระทบต่อสังคม การบริหารราชการบ้านเมือง น่าจะต้องดูก่อน กรณีท่านสมชายผมว่าช้า
- ถาม :** ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตอย่างไร
- ตอบ :** เราถูกคานอำนาจส่วนหนึ่งแล้ว เรามี ป.ป.ช. คานอำนาจ สว. สว. ไม่ได้ตัวเองว่าผิดจริงหรือไม่จริง ป.ป.ช. ทำแต่ขั้นสุดท้ายมาที่เรา รับเรื่องแล้วส่ง ถ้าเราทำเพียงไปรษณีย์ข้างต้นก็ไม่มีคามหมายเลย สุดท้ายโหวตว่าถอดถอนหรือไม่ถอดถอน เมื่อ ป.ป.ช. ชี้มูลเราทำ ถ้า ป.ป.ช. ไม่ชี้มูลเราทำไม่ได้ อำนาจเราไม่ได้มากเลย การโหวตขึ้นอยู่กับแต่ละ

บุคคล เสี่ยงของสมาชิกมัน ไม่ใช่เป็นเรื่องของระบบเป็นเรื่องของบุคคล วิธีการดีแล้ว
รับมาส่งให้ ป.ป.ช. ดำเนินการ ซึ่มูลส่งมาเราดำเนินการต่อ

ถาม : ท่านคิดว่า วุฒิสภาควรแสวงหาข้อเท็จจริงได้บ้างหรือไม่

ตอบ : ถ้าเราแสวงหาข้อเท็จจริงอีกจะไปขัดกับ ป.ป.ช. ๒ องค์กร ถ้าป.ป.ช. ซึ่มูลเราบอกไม่ใช่
ยุ่งเลยรัฐธรรมนูญกำหนดให้เราทำแบบนี้ถูกต้อง

ถาม : การที่สำนักงานฯ ส่งคำวินิจฉัยให้สมาชิกไปศึกษาล่วงหน้า เพียงพอหรือไม่

ตอบ : ที่เราแจกคำวินิจฉัยของ ป.ป.ช. ให้สมาชิกไปศึกษา มาเป็นข้อกฎหมาย สว. มีหน้าที่อื่น ๆ
ให้ผู้ปฏิบัติงานของ สว. ไปศึกษา เราถึงมาคุย ให้ สว. ตั้งหลักให้เพียงพอเวลาศึกษาเอกสาร
ไม่มากนัก อ่านจากข่าว เปิด Website ต้องใช้เวลา

ถาม : ท่านคิดว่าภาพรวมของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีการถอด
ถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติ
เป็นอย่างไร

ตอบ : กระบวนการในรัฐธรรมนูญ เป็นขั้นตอนมีการคานอำนาจ วิธีการของเราที่ต้อง
ปรับเปลี่ยน ๑) ประธานควรมีโอกาสพิจารณา ๒) เมื่อเรื่องซึ่มูลกลับจาก ป.ป.ช. แล้ว ทำ
ยังไงจึงจะให้ข้อมูลต่างๆ นี้กับ สว. อย่างทั่วถึง ชัดเจน ไม่เช่นนั้น สว. จะโหวตด้วย
ความรู้สึกเท่านั้น โดยไม่ต้องอาศัยข้อเท็จจริง บางทีชอบเห็นว่าผิดก็ต้องโหวตถอดถอน
เมื่อเราได้ศึกษากระบวนการในช่วงหลังควรปรับปรุง

ถาม : ตามความเห็นของท่านเมื่อวุฒิสภาได้ลงมติรับมาแล้วจาก ป.ป.ช. ท่านคิดว่า เราต้อง
ดำเนินการต่อไปเพื่อให้มันจบ ที่นี้จะมีการตั้งข้อสังเกตจากบางกลุ่ม กระบวนการนี้ไม่
คุ้มค่าเพราะว่าเสียเวลาการดำเนินการของวุฒิสภาไป เสียงบประมาณส่งเอกสารที่สุดแล้ว
ก็ลงมติเพราะคะแนนเสียงส่วนหนึ่งต้องออกมาว่าไม่เห็นด้วย ท่านเห็นอย่างไร

ตอบ : อันนี้เป็นเรื่องของความไม่ชัดเจนของรัฐธรรมนูญ ต้องยอมรับถ้าศาลรัฐธรรมนูญ
กำหนดเพิ่มว่า ในกรณีที่บุคคลผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง วุฒิสภาไม่จำเป็นต้องดำเนินการต่อ
แต่ไม่มีใครชี้ชัดแน่นอน ผมว่าเราใช้วิจารณญาณของเราเอง ควรทำหรือไม่ควรทำ แล้ว
เสียงส่วนใหญ่ บอกว่าทำให้จบ จริง ๆ ผมว่าน่ามีการถามศาลรัฐธรรมนูญแต่ศาล
รัฐธรรมนูญ ไม่เปิดโอกาสให้หรือยังคิดว่าใครควรไปฟ้องร้องหรือไม่ว่าวุฒิสภาทำตาม
อำนาจหน้าที่ที่ให้ศาลรัฐธรรมนูญซึ่ มันไม่มี เราอาจเห็นว่าไม่ควรกวนน้ำให้ขุ่น ในกรณี
ท่านสมชาย อาจไม่มีกรณี ๒/๑ เพราะมันตรวจสอบกับคดียุบพรรค มันเข้าเป็น

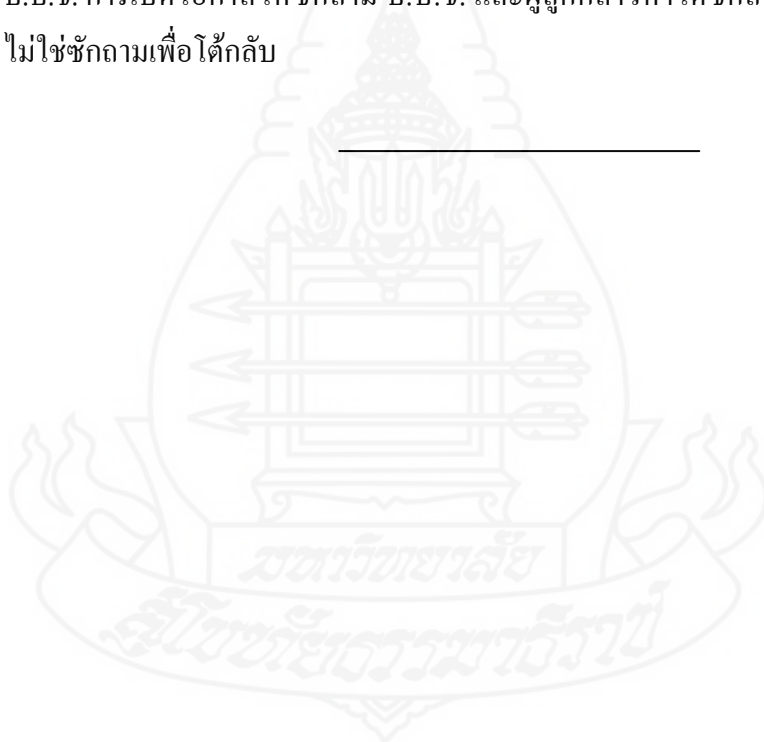
เหมือนกัน ๑) ต้องออกจากตำแหน่ง ๒) เว้นวรรค มันเข้าเกณฑ์ วุฒิสภาควรทำหรือไม่ ควรทำ

ถาม : กรณีพ้นจากตำแหน่งไป หรือลาออกเอง โดยไม่มีคำสั่งศาลให้ยุติบทบาททางการเมือง เว้นวรรค ๕ ปี กระบวนการนี้ต้องทำหรือไม่

ตอบ : ต้องทำแน่นอน การถอดถอนของวุฒิสภาคลุม ๒ เรื่อง ถ้าท่านชิงลาออก ไม่อยู่ในตำแหน่ง แต่ท่านต้องเว้นวรรคการเมือง จะต้องทำ

ถาม : กรณีท่านสมชายอ้าง เมื่อ ป.ป.ช. ปิดสำนวนว่ามีพยาน เอกสารต่าง ๆ ภายหลัง แต่วุฒิสภามีข้อจำกัดสามารถรับฟังตรงนี้ได้อีก ท่านคิดว่าเมื่อมาชี้แจงในที่ประชุมน่าจะเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายนำพยานเพิ่มเติมมาชี้แจง

ตอบ : ผมดูเจตนาของรัฐธรรมนูญ ว่าเรื่องนี้ขัดแย้งหรือไม่ กรณีมีการขัดแย้งกันโดยวุฒิสภาได้กลับ ป.ป.ช. การเปิดโอกาสให้ซักถาม ป.ป.ช. และผู้ถูกกล่าวหาได้ซักถามเพื่อการตัดสินใจ ไม่ใช่ซักถามเพื่อโต้กลับ

บทสัมภาษณ์ นายวิทยา อินาสา

ถาม : ท่านคิดว่าแนวทางของวุฒิสภาในการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่ง
จัดหรือแย้งหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ตอบ : จริง ๆ มันเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ แต่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร
โดยฝ่ายนิติบัญญัติ ผมว่าในหลักการมันดี ผมก็เห็นด้วย แต่พอมาสู่กระบวนการถอดถอน
แล้ว สังคมไทย ยังคงมีระบบอุปถัมภ์ ผมมองอย่างนั้น ทำให้การถอดถอนมันไม่ได้
เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ในสังคมไทย ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีส่วนได้เสีย
หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองเอามาใช้กับบ้านเราไม่ได้ แม้ตามทฤษฎีจะอ้างถึงการมี
ส่วนร่วมของประชาชน แต่ในทางปฏิบัติมันไม่ใช่ ผมว่าไม่เข้าหลักนี้สักข้อ นิติชน
ไทยก็เกรงใจ มีระบบซีเนียร์ ทำให้กระบวนการมันไม่เป็นตามธรรมชาติ แม้ที่มาของ
วุฒิสภาเอง ก็คือ มาจากไม่ใช่ด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี Good governance
เต็มๆ ก็คือใช้ระบบความคิด ความสัมพันธ์ส่วนตัว ระบบเกื้อหนุนกัน เอาตรงนี้มาคิด
ด้วย ไม่ใช่เอา ระบบ good governance มาทำอย่างเดียวกี่เลยทำให้การถอดถอนไม่ตรง
ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชน ผมว่า คือพูดตาม
หลักทฤษฎี บ้านเราจะให้เป็นแบบโน้นแบบนี้ แต่ในเรื่องของการปฏิบัติมันไม่ใช่ เพราะ
อะไร เพราะคนเรารู้มันยังไม่ถึงที่จะบอกว่าเรา ตามหลักสากลทั่วโลก สิ่งแวดล้อม
ต่าง ๆ มันก็ใช้ด้วยกันไม่ได้ อย่างไหนดี แต่เอาไปใช้กับการบริหารจัดการต้องคำนึงถึง
สิ่งแวดล้อมภายใน และสิ่งแวดล้อมภายนอก สิ่งแวดล้อมภายในเป็นหลักใหญ่ เราก็
อาจจะเอาสิ่งแวดล้อมใดที่ว่าดีมาใช้กับเรา มันคนละยุคคนละสมัยมันก็ใช้ไม่ได้
เพราะฉะนั้น ตรงนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทย ผมว่ามันใช้ตาม
ประเทศที่เค้าใช้ได้ประโยชน์ได้ผล มันไม่ได้

ถาม : ถ้ามองในหลักของความคุ้มค่าของกระบวนการที่มันสะท้อนการทำงานของวุฒิสภา

ตอบ : ผมบอกตรงนี้นะ ที่ทำงานอยู่ ๓ ปี ไม่คุ้มค่า โดยเฉพาะเรื่องของเอกสาร ผมบอกเอกสาร
มันไม่ใช่ ให้เอกสารไป ไปแล้วทิ้ง แล้วเอาไป คนก็ไม่อ่าน ผมถามว่า ผมเชื่อว่า คนที่
อ่านเอกสารไม่ถึง ๓๐ คน ตามเค้าขอ ผมเคยบอกเลยว่าการบริหารจัดการที่นี้มันไม่ใช่
คุณทำแบบนี้ เอกสารมาเป็นปีก ๆ เสร็จแล้วก็เหลือหรือทิ้ง พอทิ้งมันก็เป็นปัญหา ปัญหา
ที่จะทำลาย มันไม่ใช่แล้วถามว่าคอมพิวเตอร์ที่ให้มีคนใช้ ผมถามว่า ๑๕% ด้วยซ้ำใช้
แต่ว่าขอไปเค้าก็จัดให้ ที่ผมบอกว่าเป็นเอกชนที่ผมอยู่ การบริหารจัดการนะ
งบประมาณนะ มันเซฟอะไรได้เยอะ แล้วเรื่องคน ผมบอกเลยว่า ทำงานซ้ำซ้อน บางอัน
ส่งเมลล์ ส่งเอกสารไปนัดประชุม ส่งเมลล์ตาม จริงๆ มันไม่ใช่ โท.ตาม ที่จริงมันไม่ใช่

ถามว่าคุณส่งเมลล์ครั้งหนึ่งเท่าไร คุณส่งเอกสารครั้งหนึ่งเท่าไร แล้วถ้าคุณจะคิดถึงทำงานอย่างอื่น มันเสียไป ถ้าเอกชนจะบอกว่าถ้าคุณทำงาน double job นะ คุณทำงานซ้ำกันนะคุณแพ้ ผู้เค้าไม่ได้ อันนี้วิธีการแข่งขัน ที่ผมบอกว่าถ้าเราลดพวกนี้ ลด communication โดยการอะไรต่างๆ งบประมาณจะเซฟมหาศาลแล้วไปใช้เอกสารให้เป็นประโยชน์ ถ้าถามว่าอยากจะได้โน้นอยากจะได้โน้น ถามว่าได้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า หรือไม่ ได้ใช้ แต่บางทีการได้เอกสารมันก็ไม่เป็นไปตามความต้องการ

ถาม : จากที่ท่านอธิบายหมายความว่า ระบบอุปถัมภ์ทำให้กระบวนการยุติธรรมของวุฒิสภาขัดกับหลัก good governance นอกจากเรื่องนี้แล้ว ท่านคิดว่ายังมีปัญหาอุปสรรคด้านอื่น ที่มีผลให้การทำหน้าที่ของวุฒิสภา ไม่เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่

ตอบ : คงเป็นเรื่องการทำงาน ที่ทำให้วุฒิสภาไม่บรรลุเป้าหมายที่ควร ที่สังคมคาดหวัง คือ ก่อนอื่นต้องมองคนไทยก่อนนะ เค้ารู้จักอ่อน จุดแข็งของคนไทยเป็นยังไง ภาพรวมเป็นยังไง คนไทยเนี่ย คนที่เก่งกาจ คนที่อะไรเค้าอาจจะไม่ได้พูด คนไทยจะเป็น ลักษณะนี้ คนไหนที่ไม่เก่งแต่กล้าพูด กล้าอะไร คนนั้นจะได้ อย่างเช่นว่า ผมอยากได้เป็นประธาน ผมมีสิทธิ์อยากเป็น แต่ไม่พูด ไม่ลงสมัคร อย่างเศษหนึ่งขี้กิ้งของเอกสารเมื่อวาน เอกชนเค้าคิดได้ เค้าก็จะได้ คนที่ไม่กล้าคือคนเสียเปรียบ นี่คือนิสัยคนไทย อันที่ ๒ คือ นิสัยคนไทย ยังมีความเกรงใจ ระบบ ชีเนียร์ตี ยังมีอยู่ แล้วอีกอันหนึ่ง ก็คือระบบการอุปถัมภ์ยังมีอยู่ เพราะฉะนั้น เวลาจะไปอะไรต่าง ๆ ความเกรงใจมีอยู่ เมื่อไหร่ระบบพวกนี้เข้ามา มันอาจจะเกิดการแทรกแซงได้ ทำให้การเมืองของไทย ของวุฒิสภา พอมาทำเรื่องถอดถอน มันก็ขาดธรรมาภิบาลไปด้วย

ถาม : แล้วกรณี การตั้งคณะกรรมการซักถามของวุฒิสภา ท่านมองว่า มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ตอบ : คือผมมองว่าการตรวจสอบอย่างที่เราว่ามันมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การถอดถอน มีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง พอการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง การที่เราบอกว่า จะได้เอกสารอะไรมาบางทีมันไม่ได้ตามสิ่งที่ต้องการ แล้วการตั้งคำถาม เค้าจะรู้อยู่แล้วว่ามันจะเป็นยังไง มันไม่เหมือนระบบได้สวน

ถาม : ในการซักถามตามข้อบังคับฯ บอกให้ใช้กรรมการสามัญ ท่านคิดว่า การกำหนดให้ตั้งกรรมการสามัญหรือวิสามัญ ที่มีคนที่มีส่วนได้เสียเข้ามาเกี่ยวข้อง จะเหมาะสมกว่ากัน

ตอบ : ผมว่าจริง ๆ รัฐธรรมนูญบังคับไว้ ข้อบังคับกำหนดให้เฉพาะสมาชิก ผมว่าถ้ามีคนนอกเข้ามาตามหลักการ จริงๆ แล้ว มันน่าจะมีหลากหลาย แต่บ้านเรา ถ้าถามว่ามีคนนอกเข้ามาเราก็คงไม่รู้ว่าจะเป็นยังไง แต่ถ้าระบบเป็นระบบสมาชิกอย่างบ้านเรา แต่ถามว่าต่างประเทศทำไมใช้ได้ดี เมืองไทยมองว่าเราเป็นเมืองที่ค่อนข้างว่า เราสอนให้คนไทยอะไรก็หยวนๆ เพราะอะไร ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว พอเราทำงานไม่ได้ ก็กลับไปบ้านหาปลา มีข้าว พอเวลาคุณทำงานในบริษัท ในการเมืองหรือทำงานในราชการ ถ้าบังคับมาก ๆ เขาก็ไม่อยู่ เขาก็ไป แต่ประเทศอื่น ยกตัวอย่าง อย่างประเทศสิงคโปร์ เขาก็ไม่มีอะไรเลย เพราะฉะนั้น ต้องทำงานไม่อย่างนั้นอยู่ไม่ได้ ย้อนกลับไปว่าให้คนข้างนอกมา ผมว่ามันเป็นส่วนหนึ่งที่ดี ที่สามารถที่จะซักถามข้อมูลให้กับวุฒิสภา ในการที่จะตัดสินใจ ในส่วนหนึ่งเมื่อวุฒิสภาพิจารณาว่า อันนี้จะเอาอย่างไร รับหรือไม่รับ มันคือการชักนำของคนนอก และส่วนใหญ่การตั้งคำถามรู้ ๆ อยู่แล้วว่า จะตั้งแบบไหน อย่างไร เพราะฉะนั้น ตามหลักการมันน่าจะหลากหลาย แต่บางทีก็ไม่รู้ คนนอกจะเข้ากับระบบการทำงานของวุฒิสภา อาจมีปัญหา

ถาม : ท่านมองว่า การตั้งคำถามของกรรมการซักถามของวุฒิสภา มีความเหมาะสม หรือไม่

ตอบ : ผมว่าคุณสามารถเลือกได้ คุณต้องมีคำถามที่คุณตั้ง คุณจะถามอะไร ไม่จำเป็นต้องเอาคำถามนั้นก็ได้อีก ในบางมุมของผม บางทีเรื่องของสมาชิกเค้าอาจจะถามในกลุ่มเดียวกันถามเพื่อจะ support ถ้าเป็นฝ่ายของท่านก็ถามไปเพื่อตอบได้ เพราะฉะนั้นเวลาคุณเลือกคุณต้องเลือกทั้ง ๒ ฝ่าย เอาจริงๆ แล้วผมยังไม่เห็นว่าเป็นวิธีการที่ถูกต้อง มาเผยแพร่ให้กับสมาชิก มาให้สมาชิกถาม สมาชิกก็จะไม่รู้ด้วย แต่คำถามส่วนใหญ่ก็มาจากสมาชิก ผมว่ากรรมการที่ตั้งมาจากกรรมการสามัญที่สืบสวน สอบสวน จะต้องเข้าใจคำถามของสมาชิก การเลือกคำถามจาก สว. ที่แปรญัตติ ก็ไม่จำเป็น กรรมการอาจมีคำถามในใจของตัวเอง เพื่อเจาะประเด็นที่ถูกต้อง แล้วเอาเสนอให้สมาชิก ผมว่ากรรมการควรมีคำถามของตัวเองได้ ในฐานะลูกขุน และอีกอย่าง จำนวน ๑๕ คน ผมว่าอาจจะมากไป ๑๐ คน ผมยังว่ามากไปเลย

ถาม : การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชาย ท่านมองว่าเป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือไม่

ตอบ : ผมว่าเป็นไปตามกฎหมาย ต้องเป็นหน้าที่ของวุฒิสภาในการถอดถอนทางการเมือง ทำตามหน้าที่ แต่ว่าการถอดถอนจะถอดถอนหรือไม่ถอดถอนเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ในเรื่องหลักการถือว่าวุฒิสภาทำหน้าที่ตรงนี้แล้ว ตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐

ถาม : ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับผลการลงมติ ไม่ถอดถอน

ตอบ : ถ้าตามประเด็นตรงนี้เห็นด้วย หรือไม่ ก็เห็นด้วย เพราะเป็นมติแบบนี้ ไม่เกิน ๓ ใน ๕ ๓ ใน ๕ คือ ๕๐ คน ก็คือตามรัฐธรรมนูญ ก็ Ok ตามนั้น ถามว่าถ้าถอดถอน ก็เห็นด้วย หรือมติออกมาไม่ถอดถอน ก็เห็นด้วยเหมือนกัน ในเมื่อเสียงของวุฒิสภาตกลงกันไม่ถึง ๓ ใน ๕ ก็คือว่า Ok ก็ต้องถือเสียงตามรัฐธรรมนูญ ในกรณีการถอดถอนคุณสมชาย ผมว่ามันมีระบบอยู่แล้ว

ถาม : คิดว่า ปัจจัยที่ทางวุฒิสภา ลงมติไม่ถอดถอนคือเรื่องใด

ตอบ : ผมว่าปัจจัยมันยังไม่ใช่ เพราะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ แล้วข้อมูลเราก็ไม่รู้ว่าคุณจริง ๆ คืออะไร หลักฐานทำตามหน้าที่ในเคส ๗ ตุลา คุณสมชายก็ได้ทำตามหน้าที่ ถ้าในการทำตามหน้าที่ที่จะมีคนเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เพราะฉะนั้นเราจะมองว่า พันธมิตรเสื้อเหลือง สว. ที่อยู่ในกลุ่มเสื้อเหลือง ก็มีสว. ที่อยู่ตรงข้ามเสื้อเหลืองก็มี เพราะฉะนั้นส่วนหนึ่งก็คือ การตั้งข้อหา มันไม่ใช่ เพราะปฏิบัติในลักษณะ Ok ผมมองว่ามันเป็นการตัดสินใจของผู้นำ แต่คุณสมชายอาจจะไม่ตัดสินใจก็ได้ ในขณะนั้น ตัดสินใจแบบนั้น ผมคิดว่ามันก็คือสถานการณ์ แต่ถามว่าเหตุการณ์ ๗ ตุลา ไปใช้กับวันอื่นได้หรือไม่ มันอาจไม่ใช่ก็ได้ ตั้งแต่ที่เรามาตั้งแต่เดือนเมษา มันก็ตัดสินใจคนละแบบ การสูญเสียสูญเสียมากหรือสูญเสียน้อยขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจ เป็นผู้นำต้องตัดสินใจ ตัดสินใจตามเหตุการณ์ที่ คิดว่าในสถานการณ์แบบนี้ ต้องตัดสินใจแบบไหน ในข้อมูลที่มีอยู่ ถามว่าเมื่อตัดสินใจไปแล้ว แล้วมันผิดพลาดแสดงว่า ๑. ข้อมูลที่ให้คุณ ถูกต้องตามเหตุการณ์ตรงนั้น หรือไม่ ๒. ช่วงเวลาในการตัดสินใจของคุณ คุณจะตัดสินใจโดยมีข้อมูลทุกอย่างประกอบ ผมคิดว่าตรงนี้ คุณสมชายตัดสินใจตามหน้าที่ ตามข้อกฎหมาย ก็ต้องมีทั้งคนที่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และที่สำคัญคุณสมชายก็พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว

ถาม : แล้วในกลุ่มลงมติถอดถอน ท่านคิดว่ากลุ่มที่ลงมติถอดถอนมีปัจจัยเรื่องอะไร

ตอบ : ผมคิดว่า เป็นอคติ กลุ่มนี้คงอยู่แล้วว่า นายสมชายผิคนั่นอน คือคนไทยเป็นอย่างนี้ มีธงอยู่แล้ว ไม่สนใจเรื่องอื่น ใช้ความรู้สึกตัวเองตัดสินใจ นี่ก็คนไทย

ถาม : แล้วมาตรการทางกฎหมายในการลงมติถอดถอน มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร เช่น การให้ประธานวุฒิสภำทำหน้าที่เหมือนไปรษณีย์ หรือการที่วุฒิสภำทำหน้าที่รับฟังข้อเท็จจริงจาก ป.ป.ช. และการซักถามของกรรมาธิการซักถาม กระบวนการต่างๆ ของ

ขั้นตอนกฎหมาย เกี่ยวกับข้อบังคับการประชุมที่นำเอาวิธีพิจารณาคดีในศาล หรือระบบ
ถูกขุมมาใช้บางส่วน

ตอบ : อันนี้ผมไม่ค่อยเข้าใจเหมือนกัน ระบบการไต่สวนของศาล แต่ผมมองว่าถ้าเข้ามาในสภา
การถอดถอนถ้ามาถึงสภาแล้ว โอกาสที่จะถอดถอนมันยากมาก ถ้าไม่ร้ายแรงจริงๆ
เพราะฉะนั้นคนไทยมีระบบสงสาร ระบบอะไรอยู่ในต่างประเทศผู้นำจะมีความละเอียด
สังคมีระบบ sanction ที่จริงถ้าจะทำตรงนี้ได้ต้องแยกให้ได้ ผิดคือผิด ถูกคือถูก ตราบ
ใดก็ตามที่คุณแยกตรงนี้ได้ ระบบถอดถอนบ้านเราก็ไม่มีความสำเร็จจริงๆ แล้ว ผมว่า
ควรใช้ระบบศาลรัฐธรรมนูญ เช่น กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ ป.ป.ช. ไม่
เหมาะสม สังคมไทยไม่ได้แยกอำนาจ ๓ ฝ่าย ไม่ทำตามหลักการแยกอำนาจของฝ่ายนิติ
บัญญัติ กับตุลาการ แยกออกจากกันไม่ได้ เรื่องนี้ให้ฝ่ายตุลาการทำน่าจะเหมาะสมกว่า
ผมเชื่อว่าบ้านเราไม่มีการถอดถอน เหมือนนายกฯ สมัคร ถ้าเข้ามาถอดถอนในวุฒิสภาที่
ไม่มีใครถอดถอนหรือก ในต่างประเทศการถอดถอน อย่างญี่ปุ่น เกาหลี ถ้าไม่ถอดถอน
ในสังคระบุว่า ถ้าคุณทำผิดสังคจะลงโทษ ญี่ปุ่นมีการฆ่าตัวตายแต่บ้านเราไม่มีแบบนี้

ถาม : แต่ว่าข้อกฎหมายกำหนดให้วุฒิสภาเป็นผู้ดำเนินการ

ตอบ : ระบบไต่สวนของศาล มีระบบผู้กันอะไรกันต่างๆ เอาเอกสารมาได้ แต่เวลานั้นก็มีจำกัด
แล้วคนก็ไม่รู้เรื่อง แต่นี้วุฒิสภาต้องใช้เอกสารของ ป.ป.ช. แล้วป.ป.ช. ก็มีระบบเกื้อหนุน
เพราะเราก็ได้พิจารณามาแต่ต้น ว่าเราต้องพิจารณาตามนี้ พิจารณาตามเอกสาร ของ
ป.ป.ช. แต่ถ้าเป็นศาล ผมว่าระบบน่าจะดีกว่า

ถาม : ท่านคิดว่า ประชาชนให้ความสนใจในกระบวนการถอดถอนคุณสมชาย หรือไม่ หรือสื่อ
จะสามารถชี้ความสนใจได้

ตอบ : ประชาชนคนทั่วไปไม่สนใจ จะสนใจเฉพาะคนมีส่วนได้เสีย แล้วผมว่าบทความต่าง ๆ
ก็อาจมีอิทธิพลบ้าง แต่น่าจะเป็นส่วนน้อย

ถาม : ท่านคิดว่า ระบบไต่สวนที่ใช้ในกระบวนการถอดถอนทั้งของวุฒิสภาและป.ป.ช. เป็น
อย่างไร

ตอบ : ผมคิดว่า การไต่สวนมันก็ ok แต่กรณีการถอดถอนคุณสมชาย การชี้มูลความผิดมันไม่
ชัดเจน ก็เป็น case การคอร์รัปชั่น ผมว่าก็ ok แต่กรณีคุณสมชายนี้ มันไม่ชัดเจน ในแง่
ของการร้องเรียน แต่ผมว่าวิธีการทำงานของ ป.ป.ช. ก็ยัง ok แต่คนที่กล่าวหา คือ คนที่มี
อคติ

ถาม : ท่านมีข้อเสนอแนะที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการถอดถอนในอนาคตอย่างไร

ตอบ : ผมว่าเรื่องนี้ อยู่ที่คุณภาพนักการเมือง เราต้องแยกระบบอุปถัมภ์กับความถูกต้อง เราต้องเพิ่มประสิทธิภาพนักการเมืองของเราให้มีสำนึกเรื่องจริยธรรม

บทสัมภาษณ์ นางรสสุคนธ์ ภูริเดช

ถาม : ท่านคิดว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง มีหลักการที่สอดคล้อง ชัดหรือแย้งกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่คืออะไร

ตอบ : คือการถอดถอนโดยให้สว. ลงมติ ๓ ใน ๕ ก็เป็นเหตุผลที่ใช้เสียงค่อนข้างยุติธรรมกับผู้ถูกถอดถอนในการปฏิบัติของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เห็นว่า ถ้ามองในลักษณะที่ท่านเป็นนายกฯ ดิฉันเป็นผู้หนึ่งอยู่ในสภานั้นเกิดเหตุ ท่านไม่ได้ทำอะไรเกินเลยไปกว่านั้น ท่านเข้าไปเพื่อจะแถลงนโยบาย เพราะฉะนั้นท่านก็ไม่ผิดอะไร ที่นี้กรณีถอดถอนต้องผ่าน ป.ป.ช. ว่ามีมูลดิฉันมองว่าท่านสมชาย พยายามที่จะแถลงนโยบาย ขณะนั้นมีผู้หวังดีอยู่นอกสภาเกิดความวุ่นวาย ตัดน้ำตัดไฟ แล้วพวกเราต้องอยู่ในสภาใช้ไฟสอบถาม และต้องเร่งให้จบ เท่าที่ไฟสอบถามได้ วันนั้นคุณสมชาย ถ้าพูดถึงท่านทำผิดหรือไม่ หากมองว่าถ้าถอดถอนในวันนั้น ใช้เสียงเกินครึ่งก็แย่แล้ว ๓ ใน ๕ ก็ยุติธรรมแล้ว มองว่าที่ท่านไม่ถูกถอดถอน เห็นด้วย

ถาม : กรณีการถอดถอนเป็นไปตามกม.หรือไม่

ตอบ : เป็นไปตาม กม. แต่ยังมีมองว่าที่ให้อำนาจ ป.ป.ช. ซ้ำแล้ว ป.ป.ช. ซ้ำแล้วผิด แต่ดิฉันอยู่ในเหตุการณ์มองว่า ท่านสมชาย ดิฉันถูกจำกัดสิทธิเหมือนกัน ต้องปีนกำแพง ลักษณะนั้นมีการสลายมือด้วย ดิฉันมองว่า ป.ป.ช. ตัดสินคุณสมชาย ผิด ดิฉันรู้สึกว่ ป.ป.ช. ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ที่สภา ดูตามเอกสารที่กรรมการสิทธิทั้งหลายส่งไป ดิฉันเองก็ถูกจำกัดสิทธิตำรวจถูกยิงในสภาที่พาพวกดิฉันหนี แต่หนีออกไม่ได้เพราะตำรวจถูกยิง อันนี้เหตุเกิดในสภาคนที่รายงานขณะนั้นคือ คนนอกสภา ไม่ได้เห็นเหตุการณ์จริง อันนี้ควรมีการสอบถามทั้งคนในสภาและอยู่นอกสภา ไม่ใช่ถามแต่คนนอกสภาอย่างเดียว ดิฉันหนีออกไปขณะนั้นมีแก๊สน้ำตาเดินไปเกือบสะพานช้างฮี กรรมการสิทธิต้องมาดูแลดิฉันด้วย เพื่อความเป็นธรรม

ถาม : ความคุ้มค่า ของสำนักงานเลขาฯ ที่เตรียมการตามข้อบังคับฯ ตลอดจน ความยุติธรรมของกระบวนการตามรัฐธรรมนูญ

ตอบ : ในกระบวนการมองว่ายังไม่สมบูรณ์ ถามได้ข้างเดียวไม่ใช่ ๒ ข้าง สว. ยังมองว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ บางคนอยู่ข้างนอก แล้วจะมาตอบได้ไงว่าคุณมีโล่ ดิฉันอยู่ในสภาเห็นหมด ความยุติธรรมต้องมีมากกว่านี้ ต้องถามทุกฝ่าย แต่ไม่เห็นตามคนที่อยู่ในเหตุการณ์เลย

- ถาม :** การตั้งจำนวนกรรมการซักถาม จำนวน ๑๕ คน เพื่อมาถามแทนสมาชิกวุฒิสภา ๑๕๐ คน ท่านมองว่ายังไง
- ตอบ :** ๑๕ ท่าน ก็พอสมควร ถ้าถามทั้งสภาก็มากเกินไป แต่ควรมีความรู้สึกเป็นหลักการมากกว่านี้ ควรให้กรรมการได้ซักถามเพิ่มได้ เช่นถามคนที่อยู่ในสภากรณีเห็นคนกระชากสายไฟ ดึงหม้อแปลงไฟ ไม่มีการดำเนินการ กรรมการสิทธิทำหนังสือของ สว. สว. บางท่านเห็นว่าไม่ครบเช่นคุณพูดแต่กรรมการสิทธิถูกลิดรอน แต่คนที่อยู่ในสภาถูกลิดรอนสิทธิ มีการโต้แย้งกันเช่น คนในสภาถูกลิดรอนสิทธิเหมือนกัน ยังไม่ครบถ้วนที่ควรจะเป็น แต่ก็เห็นว่าไม่ควรตั้งเป็นกรรมการวิสามัญ เพราะเป็นเรื่องที่วุฒิสภาต้องตัดสินกรรมการก็ควรเป็นวุฒิสภา ไม่ใช่คนนอก แต่การถามต้องถามให้รอบด้านมากกว่านี้
- ถาม :** ท่านคิดว่าการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ เป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** เหมาะสม ทางนิติบัญญัติเป็นการถ่วงดุล ถ้าศาลรัฐธรรมนูญหมดมองว่าไม่ถ่วงดุล ศาลรัฐธรรมนูญไม่หลากหลาย
- ถาม :** กรณีการขอมติครั้งแรก ๒ มติที่ให้ดำเนินการต่อหรือไม่กับการลงมติถอดถอนหรือไม่ ถอดถอน
- ตอบ :** ตอนแรกไม่เข้าใจในวิธีการถอดถอน ทีนี้เมื่อคุณสมชายออกจากตำแหน่งไปแล้วเราก็ควรได้รับทราบ มันมีผลตรงที่ว่าท่านพ้นจากนายฯฯ ไปแล้ว แต่ถ้า สว. ถอดถอนขึ้นมาจะขัดต่อสมาชิกภาพ ๕ ปี เพราะฉะนั้นเห็นด้วยกับการลงมติ ๒ ครั้ง ไม่ใช่รับทราบเฉยๆ ถ้ามีผลกับ ๕ ปีด้วย แต่ถ้าท่านพ้นจากนายฯฯ ก็ไม่มีการถอดถอน เกิดลงมติขึ้นมาท่านสมชายจะขาดอายุความตรงนี้ ถือว่าเว้นวรรค ๕ ปี เห็นด้วย
- ถาม :** ท่านเห็นด้วยหรือไม่ กับผลการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา
- ตอบ :** เห็นด้วย คุณสมชายไม่มีเจตนาที่จะทำผิด ทุกคนอยู่ในสภาพน่าตกใจ มีคนมาวุ่นวายในสภาจริง ๆ เป็นงานของนิติบัญญัติไม่ควรมาก้าวก่าย ถือว่าสภาขาดความระมัดระวังป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ขึ้นในสภาทรงเกียรติ
- ถาม :** ท่านคิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในวุฒิสภากรณีการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ หรือไม่อย่างไร

- ตอบ :** ไม่ใช่ ถ้าคนอยู่ในเหตุการณ์จะรู้เลยว่าควรถอดถอนหรือไม่ควรถอดถอน ถ้าคนอยู่ข้างนอกจะมองว่าคุณสมชายทำผิด เพราะสว.มีความเห็นต่างแต่ไม่ได้ชี้ชวนกัน ทุกคนมีวุฒิสภาพวะส่วนตัว เชื่อว่าไม่มีใครลอบบีใคร ความสัมพันธ์ที่รู้จักไม่รู้จักไม่มีผลความรู้สึกของคนที่อยู่ในเหตุการณ์มีผลมากกว่า
- ถาม :** ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด
- ตอบ :** ดิฉันมองจากข้อเท็จจริงที่เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่มีเรื่องอื่นเลย ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด
- ถาม :** ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด
- ตอบ :** เค้าอาจมองในส่วนข้างนอก ไม่ได้เข้ามา ดิฉันยังได้รับข้อความแจ้งว่าห้ามเข้าในสภา มีการชุมนุมที่ราชภัฏสวนดุสิต ไม่ให้มาประชุม อ้างว่าประธานป่วย แต่ดิฉันก็ยังเข้ามา นี่คือข้อเท็จจริง ทำไมต้องอ้างว่าไม่มีประชุม เพราะฉะนั้นมีผู้ต่อต้านอยู่แล้วโดยไม่สุจริตใจ มีความตั้งใจไม่ให้ประชุมแน่นอน แต่ดิฉันทำหน้าที่มาดูว่าเข้าสภาได้หรือไม่ เข้าได้ก็เข้าไป คนพวกนี้ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ ไม่รู้ข้อเท็จจริง
- ถาม :** ความไม่ชัดเจนของรัฐธรรมนูญที่พ้นออกจากตำแหน่งควรจะถอดถอนหรือไม่ถอดถอน อีกประการใช้กระบวนการทางศาลระบบลูกขุนมาใช้กับวุฒิสภา
- ตอบ :** ก็ยังดี ไม่มีอะไรเกิดขึ้นก็ใช้ไปก่อน เรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญตีความอยู่แล้ว แม้จะชัดหรือไม่ชัดศาลรัฐธรรมนูญก็เป็นผู้ชี้ขาด คือฉบับ ๒๕๕๐
- ถาม :** คะแนนถอดถอนหรือไม่ถอดถอน แต่วุฒิสภา มี ๔ มติ ถอดถอน / ไม่ถอดถอน / งดออกเสียง / ไม่ลงคะแนน แบบไหนเหมาะสม
- ตอบ :** ครบทั้ง ๔ มติ เพราะคนที่ไม่เห็นด้วยก็คือไม่เห็นด้วย กรณีไม่แน่ใจถึงงดออกเสียงเป็นสิทธิของเขา
- ถาม :** เสียงงดออกเสียง ?
- ตอบ :** มีผล เพราะเค้าชั่งน้ำหนักไม่ได้ เค้าไม่รู้เรื่องถึงดไป ถ้าไม่งดก็อาจถึง ๓ ใน ๕ อันนี้ผลเหมือนกัน
- ถาม :** ท่านคิดว่า วุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กรณีการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง

- ตอบ :** ดิฉันว่าดี คนที่รู้จักจริงคือ สว. ในวันเกิดเหตุ เพราะฉะนั้นทำผิดอะไร วุฒิ ๑๕๐ ลงมติได้ว่า ถอดถอนหรือไม่ถอดถอน การถ่วงดุลอำนาจ การลือในปี ๑๕๐ คน มันยาก
- ถาม :** ท่านคิดว่าประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** สนใจ ทุกคนก็มาตีความว่าเขาผิดหรือไม่ อยู่ข้างนอกจะถามตามที่เรารวบ เรามองตัวเองบางครั้งเรามีสิทธิถอดถอน เราก็มีวิจักษณ์ญาณเองว่าเรามีหน้าที่ที่ต้องทำตามหน้าที่ แต่ ป.ป.ช. ความรู้สึกยังงี้ก็ตาม ผ่าน ป.ป.ช. ก่อนถึง สว. มันเป็นความรู้สึกว่า ป.ป.ช. งานเยอะ ถ้า ป.ป.ช. ทำอีก มันไม่ใช่ทุจริต
- ถาม :** กรณีการเสนอของสื่อมวลชนหรือการเสนอบทความทางวิชาการจะมีผลหรือไม่
- ตอบ :** บทความมีผลมากสำหรับผู้่านหนังสือ อย่างน้อย บทความนักวิชาการอิสระ เราสามารถเอามาพิจารณาได้ส่วนหนึ่งเหมือนกัน
- ถาม :** กรณีป.ป.ช. ดำเนินการโดยคณะใหญ่ ใช้เวลา ๑ ปีเศษ
- ตอบ :** มองว่ามันช้าไปนิด ถ้าเร็วๆ หน่อยก็ดี แต่ ป.ป.ช. งานท่านเยอะ ใช้คณะใหญ่ก็ดี ตั้งอนุฯ อาจยิ่งช้าเข้าไปอีก
- ถาม :** กรณีวุฒิแก่ตรวจสอบ เบื้องต้น เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องท่านต่อประธาน สว. เป็นไปรษณีย์ ท่านเห็นว่าเหมาะสมหรือไม่
- ตอบ :** เดี่ยวจะกักกันอีก ให้ป.ป.ช. ดีแล้ว จบยังงี้ สว. ก็ดูอีกทีจบ เป็นไปรษณีย์ดีแล้ว หากไปยื่นมาก่อนไม่ดี
- ถาม :** ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตอย่างไร
- ตอบ :** มองในลักษณะ ป.ป.ช. ซ้ำมูลมา อาจจะเป็นความรู้สึกว่าเราต้องเชื่อใน ป.ป.ช. แต่สิทธิ ส่วนตัวประเด็น ๓ ใน ๕ ก็ OK จบแล้ว
- ถาม :** การฟังจากสำนวนพยานหลักฐานเพิ่มเติม
- ตอบ :** เห็นควรเพราะถ้าให้ยื่นหลักฐานเพิ่มเติม อย่างน้อย สว. ได้รู้ข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้นอีก ก็เปิดโอกาสให้จำเลยหรือผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงถูกต้องแล้ว ไขว่เรามองว่าถูกต้องทั้งหมด
- ถาม :** แก้อับดับบ้างฯ กรณียื่นแล้ว ป.ป.ช. ไม่รับ พบหลักฐานภายหลังยื่นไม่ได้ ท่านมองว่า
- ตอบ :** มองให้ความเป็นธรรม ควรให้เขายื่น ถึงแม้ยื่นภายหลัง แต่ให้ผู้ถูกกล่าวหา ใช้สิทธิเต็มที่เพื่อความยุติธรรม

- ถาม :** ท่านคิดว่าภาพรวมของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติเป็นอย่างไร
- ตอบ :** โปรงใส ที่หนังสือพิมพ์ลงข่าว ว่ามีการล๊อบบี้ ไม่มีใครมาล๊อบบี้ดิฉัน เพราะฉะนั้นดิฉันไม่ได้รับถามคนอื่น แต่ไม่น่าจะสั่งกันได้ กระบวนการโปรงใสและเหมาะสมแล้ว ดูแล้วแต่ละคนออกเสียงมา ส่วนที่ฟังดู ก็เป็นเพราะใช้ความรู้สึกของคนที่อยู่ข้างใน จะเก็บความรู้สึกของคนที่ไม่รู้อะไร นั่งเขียนหนังสืออยู่ข้างนอก แล้วมาแสดงสิทธิ แสดงความคิดเห็น ถือว่าไม่ถูกเหมือนกัน มองว่ากระบวนการถูกแล้ว เหมาะสม

บทสัมภาษณ์ นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์

ถาม : ท่านคิดว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง มีหลักการที่สอดคล้อง ชัดหรือแย้ง กับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่คืออะไร

ตอบ : ในเบื้องต้นผมไม่เห็นด้วยกับวุฒิสภาที่ดำเนินการถอดถอน ในกรณีนี้ที่จริง ประธานแจ้งเพื่อทราบ เพราะตอนนั้นนายฯ สมชายสิ้นสุด คิดว่าเป็นหลักการที่ถูกต้อง คือว่า การถอดถอนออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ ไม่ต้องการให้ผู้ดำรงตำแหน่งทั้งหลายดำรงตำแหน่งต่อไปเพื่อสร้างความเสียหายให้แก่บ้านเมือง จึงให้มีกระบวนการถอดถอน แต่สว. บางส่วนไปมองที่เป้าหมายว่า ถ้าวุฒิสภาถอดถอนจะต้องถูกเว้นวรรคทางการเมือง ๕ ปี เลยเอาจุดนั้นมาเพื่อให้เกิดการถอดถอน ซึ่งผมเข้าใจว่าขัดกับหลักการของรัฐธรรมนูญที่ถอดถอนออกจากตำแหน่งขณะยังดำรงตำแหน่งอยู่ ไม่ใช่ถอดถอนออกจากตำแหน่งเมื่อพ้น ไปแล้ว ไม่เช่นนั้นต่อไปใครมีตำแหน่งแล้วพ้นไปแล้ว วันดีคืนดีวุฒิสภายกมาดำเนินการถอดถอนกระบวนการจะไม่สิ้นสุดเพราะการเอาผิดมีกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะกฎหมายอาญา กฎหมาย ป.ป.ช. เอาความผิดได้อยู่แล้ว ถ้าเป็นปัญหา แต่ไม่ใช่เรื่องการถอดถอนออกจากตำแหน่ง เพียงเพื่อหวังผลว่า ให้คนผู้นั้นเว้นวรรคจากตำแหน่ง ๕ ปี กรณีคุณสมชาย ผมเรียนในเบื้องต้นว่า ผมไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุนตั้งแต่ต้น และพยายามเสนอญัตติและเน้นย้ำในเรื่องของเงื่อนไข เพราะว่ามันคือจุดสำคัญถ้าถอดถอนควรถอดถอนออกจากตำแหน่งปัจจุบัน ผมมองย้อนกลับไป ถ้าท่านออกไปแล้ว สภาไม่ถอดถอนจะคืนตำแหน่งให้ท่านหรือไม่ ซึ่งหมายความว่า ถ้าเราไม่ถอดถอนต้องคืนตำแหน่งให้ท่าน ผมว่าตรงนี้จะเห็นความคิดเห็นส่วนตัวคือ รัฐธรรมนูญให้ถอดถอนบุคคลที่สร้างความเสียหาย ทำผิด ทำให้ประเทศชาติเสียหาย ควรไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปเพื่อสร้างความเสียหายอีก

ถาม : กรณีเรื่อง ความคุ้มค่า ตามหลักธรรมาภิบาล ท่านคิดเห็นอย่างไร

ตอบ : ผมว่าที่ผ่านมาเราไม่ได้ทำหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง คือ ทำหน้าที่แบบมีอคติต่อบุคคลที่จะเอาข้อเท็จจริง และหลักการและเหตุผลมาพิจารณา ดูได้จากเหตุการณ์ที่คล้าย ๆ กัน แต่มีวิธีดำเนินการต่างกัน ถ้าเราเทียบ ๗ ตุลา ที่เป็นต้นเหตุทำให้มีการยื่นถอดถอนคุณสมชาย ๑๐ เมษายน หรือ ๑๕ พฤษภาคม แล้วเป็นเหตุให้คนตายมากกว่า ทำไมไม่มีกระบวนการถอดถอน มันเห็นชัดว่าลักษณะไม่เป็นกลาง ไม่ว่าใครเข้ามาเป็นรัฐบาลคือที่เกิดขึ้นคือเสียงที่ฟังได้ว่าสมาชิกหรือสภาผู้แทน ตรงนั้นคือประเด็นปัญหา ถ้ามีการฟังและมีความละเอียด ยอมรับความจริงผมว่าบ้านเมืองเราไปได้ แต่ที่ผ่านมาไม่รับฟัง ภาษาชาวบ้าน

ว่าตะแบง ปฏิเสธไม่ได้ว่าวุฒิสภาแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย ดูท่าทางตอนนี้ยิ่งจะมีมากขึ้น ซึ่งตรงนี้เป็นข้อกังวลกลับมาสู่ว่าเราทำหน้าที่ถอดถอนด้วยความเป็นกลาง เป้าหมายตามรัฐธรรมนูญ คนที่จะออกจากตำแหน่งที่สร้างปัญหาให้บ้านเมืองพ้นไปแล้ว คือจบ ถ้ามีความผิดประการใดก็มีกฎหมายอาญา กฎหมายเกี่ยวกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งสามารถเอาผิดได้เว้นวรรค ๕ ปี หรือไม่ ๕ ปี ไม่มีความหมายเลยถ้าเราคนที่เว้นวรรค ๕ ปี ไปอยู่ข้างหลัง ชักไย หนักกว่าเดิมอีกสังคมไม่รู้ไม่ชี้ สังคมให้กระทำอย่างนั้น อันนี้ขึ้นอยู่กับสภาเราว่าจะตั้งหลักอย่างไร ผมมองว่าลำบาก เพราะยังสภามีความต่อเนื่อง สว. ที่จะสรรหามาใหม่ คงมีการตั้งกลุ่มขึ้นมาเยอะทีเดียว ตั้งเป็นกลุ่มการเมืองขึ้นมาในวุฒิสภา ซึ่งตรงนั้น ถ้าทำด้วยความเป็นกลางจริง ๆ ผมว่าคงจะดี แต่ท่าทางคงจะยาก มันอาจจะเริ่มตั้งแต่เลือกประธาน ผมคิดอย่างนี้

ถาม : ท่านคิดว่ากระบวนการตั้งคณะกรรมการซักถามของวุฒิสภา มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ตอบ : ดีครับ ตั้งขึ้นมา มีการดำเนินการ แต่มีประเด็นว่า คือให้เฉพาะคนที่ยื่นญัตติไว้เป็นข้อจำกัด บางท่านอาจไม่พร้อมที่จะยื่นญัตติ จะได้มีโอกาสที่จะซักถาม เมื่อซักถามแล้วมีประเด็นตามมาอีกคนอื่นมองเห็นก็สามารถที่จะซักถามได้

ถาม : จำนวนกรรมการ ๑๕ คน มีความเหมาะสมหรือไม่

ตอบ : ก็เหมาะสม แต่ประเด็นคือ ควรให้สมาชิกซักถามได้ ไม่ใช่แค่กรรมการเท่านั้น

ถาม : ท่านคิดว่า ผู้ที่จะเป็นกรรมการซักถาม ควรเป็นกรรมการสามัญ หรือกรรมการวิสามัญ

ตอบ : คือ ผมคิดว่าถ้าเป็นกระบวนการที่เริ่มจากคนภายนอกน่าจะเปิดโอกาสให้คนนอกรวมด้วยเพราะเราทำหน้าที่แทนประชาชน เราอาจทำไม่สมบูรณ์ ไม่ตรงตามใจประชาชน

ถาม : ท่านคิดว่า การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ เป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยหรือไม่ อย่างไร

ตอบ : คือเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ไม่ควรมีการตรวจสอบ เรื่องนี้มันเป็นคนละเรื่องกัน เพราะหลักการของการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย คือ เอาคนไม่ได้ออกจากตำแหน่ง

ถาม : ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการจนถึงการลงมติครั้งแรก วุฒิสภามีเสียงออกเป็น ๓ ประเภทคือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย งคออกเสียง ประเด็นการงคออกเสียงทั้ง ๒ กรณี ท่านคิดว่า กลุ่มที่งคออกเสียง มีมุมมองอย่างไร

- ตอบ :** ผมมองว่าเป็นเรื่องความเกรงใจ ส่วนหนึ่งก็ไม่เห็นด้วยแต่ไม่กล้าแสดงออก เห็นด้วยแต่ไม่แสดงออก คือทิ้งดอกเสียง จริง ๆ ถามว่ามีหรือไม่มี ผมว่ามีอยู่แล้ว อย่างที่ได้อยู่กันกับผู้งดออกเสียง ส่วนใหญ่ คือ ไม่เห็นด้วยกับกระบวนการมาตั้งแต่ต้น แต่ก็ไม่ยอมแสดงออกเพราะปัญหามันมาก กลุ่มนี้จะกังวล ต้องไม่ว่ากัน สมาชิกวุฒิสภาเป็นบุคคลสาธารณะ ส่วนใหญ่พวกงดออกเสียง คือ ไม่เห็นด้วยกับกระบวนการ ไม่ใช่ไม่เห็นด้วยกับการถอดถอนหรือไม่ถอดถอน แต่กังวลว่าจะถูกมองเป็นสื่อสีนํ้าสนี้
- ถาม :** สำหรับผลการออกเสียงลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน ท่านคิดว่าเป็นคะแนนที่ท่านพอใจ หรือไม่ คิดว่าน่าจะน้อย หรือมากกว่านี้
- ตอบ :** ผมคิดว่าไม่สามารถถอดถอนได้อยู่แล้ว เพราะตามสภาพแวดล้อมคะแนนไม่น่าจะถึง ดังนั้นผลการลงมติจึงคาดกันได้อยู่แล้ว
- ถาม :** ท่านคิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในวุฒิสภากรณีการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ หรือไม่อย่างไร
- ตอบ :** ผมว่าน้อย ตรงๆ คือ ผมเองรู้จักคนมาก แต่ไม่เคยคุยกันในเรื่องนี้ ตั้งแต่มีกระบวนการถอดถอนตั้งแต่ต้นจนจบ คือ ผมมองว่า ถ้าจะมีการเล่นพรรคเล่นพวก ต้องมีการทาบทามกันบ้าง คือ ช่วยบอกพรรคพวก ลงมติไม่ถอดถอน ไม่รับเรื่องมาตั้งแต่ต้น แต่ไม่มีการคุยกันเท่าที่ฟัง คือ ไม่น่าจะมีการมาลือขบขันกัน
- ถาม :** ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกวุฒิสภากับผู้ถูกถอดถอน มีผลต่อการพิจารณาของสมาชิกหรือไม่
- ตอบ :** คงไม่ ส่วนใหญ่ที่ลงมติไม่ถอดถอน ไม่เห็นด้วยตั้งแต่ต้นไม่ให้มีกระบวนการถอดถอนก็สุดท้ายก็ลงมติไม่ถอดถอน
- ถาม :** ประเด็นการตรวจสอบใช้อำนาจรัฐ กระบวนการถอดถอนของไทยเป็นการใช้อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ แต่บางประเทศใช้อำนาจตุลาการ ท่านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่
- ตอบ :** ประเด็นปัญหานี้มันต้องกับไปสู่กระบวนการได้มาของวุฒิสภา ผมว่าการได้มาของวุฒิสภาไม่นิ่ง ซึ่งจะส่งผลต่อ ปัญหาที่ตามมา คือ จะเข้าสามารถทำหน้าที่อย่างเป็นทางการได้หรือไม่ ถ้าทำหน้าที่อย่างเป็นทางการได้ เชื่อว่ากระบวนการถอดถอนที่นำมาสู่การตรวจสอบอำนาจรัฐ โดยรัฐสภา ผมว่าจำเป็น ถ้ามองว่าสมาชิกวุฒิสภา คือผู้แทนปวงชนชาวไทย เราใช้อำนาจแทนประชาชน ถ้าว่าจริงๆ ใช้จริงหรือไม่ รัฐบาลฟังเราหรือไม่ แม้แต่การอภิปรายของ สส. รัฐมนตรีที่เข้าสู่กระบวนการอภิปรายไม่ไว้วางใจไม่ถูกย้าย แม้เสียงไว้วางใจจะน้อย แต่ก็อยู่ต่อแสดงให้เห็นว่าระบบรัฐสภาเราไม่ทำงาน ผมเขียน

หนังสือว่าประเด็นอย่างนี้ จะไปแก้รัฐธรรมนูญ ๑๐ ครั้ง ก็แก้ไม่ได้ トラบใดที่รัฐบาลไม่มีการฟัง ไม่มีความละเอียด ใช้เสียงข้างมากวุฒิสภาก็ไม่มีอำนาจ ที่เราเสนอขออภิปรายทั่วไปโดยไม่ลงมติ ตามมาตรา ๑๖๑ รัฐบาลเตะถ่วงจนปิดสมัยประชุม อย่างวันนี้ มาตรา ๑๖๑ ยังค้างอยู่ในสมัยที่แล้ว วันนี้ยังไม่มีใครพูด ใดๆ ควรต้องตามต่อ คือ เราไม่ได้ใส่ใจ รัฐบาลเองก็ไม่ได้สนใจ ไปพูดถึงสมัยทักษิณ ผมเห็นด้วยสมัยนายกฯ ทักษิณ ท่านไม่เห็นใจสภาเลย แต่วันนี้ประชาธิปไตย ในกระบวนการแก้ไขปัญหา ถ้าเค้ายอมรับบทบาทของสภาในการตรวจสอบ มันสามารถจะทำได้ เช่น การตอบกระทู้ถามทำหนังสือไม่มาตอบ หรือตอบไม่ตรงคำถาม น้ำท่วมทุ่งจนหมดเวลา ท่านประธานบอกหมดเวลา จบถามว่าไปต่อหรือไม่ ที่ สว. ให้คำแนะนำว่าอะไรดีไม่ดี ผมไม่เชื่อว่าไปต่อ ก็จบแค่ที่ประชุมเท่านั้นเอง ตรงนี้ ประเด็นตรวจสอบถึงไม่ได้ผล ผมตามญัตติที่ผมเสนอแรก ๒๒ มี.ค. เสนอตั้งวิสามัญประมง ใช้เวลาศึกษา ๕ เดือน เสนอสภา สมัยนิติบัญญัติพิจารณา ไม่ได้เลื่อนมาจนกระทั่งพิจารณา มี.ค. ๕๒ ๑ ปีเต็มๆ ส่งเข้ากรรม. หายเข้ากลีบเมฆเลย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการตรวจสอบทั้งหลายไม่ทำงาน ตัวที่ทำให้ไม่ทำงานคือ ย้อนกลับไปฝ่ายบริหารไม่ใส่ใจ ตรงนี้คือประเด็นว่าจะทำอย่างไรกฎหมายของสภามันแก้ไม่ได้ ปัญหาอยู่ที่จิตสำนึกของแต่ละคน เขายอมให้ตรวจสอบหรือไม่ เมื่อตรวจสอบเขามีปัญหายอมหรือไม่ที่จะออก ที่จะถอน แล้วกระบวนการตรวจสอบที่วันนี้เราบอกว่าทุจริต รัฐมนตรี ถูกลายกฯ พูดอง ๓๐ เปอร์เซนต์ คนยอมรับว่าการบริหารทุจริตไม่เป็นไรหรอก ตัวเองได้ประโยชน์ด้วยก็ไม่มีไร มันสะท้อนตัวเราต้องกลับมาสร้างตรงนี้ให้เกิดขึ้น แก้รัฐธรรมนูญไม่มีประโยชน์คนก็เลียง

ถาม : ถ้าอย่างนั้น คิดว่าสิ่งที่เป็อุปสรรคในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ระหว่างระบบรัฐสภาที่ไม่เหมาะสมกับตัวคนอย่างไหนจะเป็นอุปสรรคมากกว่ากัน

ตอบ : ผมมองว่าคนเลวเปลี่ยนได้ แต่กติกาให้ดียังไงเปลี่ยนคนได้หรือไม่ ไม่มีทาง ทำยังไงเราจะสร้างคนบางส่วนต้องใช้ระบบเข้ามาช่วย แต่ยังไงสังคมต้องมานั่งที่คน ย้อนกลับไป การเลือกตั้งทุกครั้ง เราจะเห็นมี สส. เปลี่ยนหน้าเข้ามาประมาณ ๓๐ คน ผมคิดว่าถ้าเปลี่ยน ๓ - ๔ ครั้ง มีคนใหม่ทั้งสภา ก็จะไม่ดีขึ้น เพราะพอเค้ามาถึงก็มาเดินตาม พอถึงจุดที่รู้ว่าเรามาผิดทางแล้วก็เข้าไปอยู่ในกระบวนการ แล้วทุกคนก็ยอมรับ ประการที่สองที่มองคือ คุณภาพของคนถ้าเรามองปริมาณ เมื่อเลือกตั้งจะมีคนที่มีความรู้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ถามว่าสภาดีขึ้นหรือไม่ แ่ลงเรื่อย ๆ อันนี้สะท้อนอะไรบางอย่าง ผมว่าท่านรู้ดี แต่ไม่รู้จะพูดยังไง กับใคร และก็ไม่มีใครกล้าพูด เพราะเจ็บตัว แต่ถ้าพูดแล้วมันไม่แก้เจ็บตัวอีกต่างหาก ไม่อยากจะเรียกว่าเดินชนกำแพง ที่นี้ในเวลาประชุมกรรมการถามน้องๆ ที่

เข้ามาเป็นกรรมการ กรรมการทุกคณะจะเดินทางเหมือนกันหรือไม่ เหมือนกันหมด คือ ชำรอยเค็มแล้วเดินออกไป อันนี้ถามว่าภูมิใจหรือไม่ ไปทำงาน ภูมิใจ มีผลงาน มีเอกสาร มีหนังสือออกมาเพียบ ผมถามว่าชาวบ้านได้อะไร มันมี process มีoutput มันสนใจอยู่เท่านี้ ไม่ได้สนใจ outcome อันนี้คือทำให้ชาวบ้านอยู่ดีมีสุข ประเทศชาติสงบสุข แต่เราเอา outcome มาเป็นผลงาน สิ่งที่ผมเห็นในวันแรก ปฐมนิเทศ คือ เราควรจะทำหน้าที่อะไรบ้าง เราจะได้อะไรบ้าง ได้ทำไหร่ ค่ารักษาพยาบาล สายสะพายยังงี้ ผมจะทำยังงี้ ผมไม่รู้ ผมอยากรู้ตั้งกระทู้ยังงี้ ตั้งญัตติยังงี้ ผมจะอภิปรายยังงี้ ให้คนสนใจ สถาบันพระปกเกล้า ตั้งขึ้นมาควรเป็นหน่วยงานที่ให้ความรู้เอา สว. ทั้งหลายมานับ ๑ กันใหม่ ตอนนี่คงลำบากเพราะมี สว. ส่วนหนึ่งอยู่ในระบบอยู่แล้ว ผมเห็นว่าสำคัญนำ สว. ทั้งหมด มา ออกเตชั่น พร้อมกัน มานับ ๑ กันใหม่ กลับมาคิดว่าปัญหามันอยู่ตรงไหน อย่างที่เรามองว่า วุฒิสภา รัฐสภา เป็นตัวแทนประชาชน มันมีอำนาจ อย่างตรวจสอบมี ๒ ส่วน องค์การอิสระใครตรวจสอบ คืออิสระจากทุกฝ่ายตรวจสอบเขาไม่ได้ (๒) คือ ศาล โอเคเราไม่ได้ไปตรวจสอบคำพิพากษาของเขา ดูกระบวนการที่เขาใช้ถูกต้องหรือไม่ มันอาจมีปัญหาในกระบวนการ จะไปก้าวล่วงคำพิพากษาคงทำไม่ได้ แต่ปัญหาอยู่ที่กระบวนการที่เคำดำเนินการ บางครั้งมันช้า คดีหนึ่ง ๑๐ ปีกว่าจะมีออกมา ปัญหาคือความเสียหายเกิดขึ้นแล้ว อย่างนี้จะทำยังงี้ ผมว่าไม่มีใครห้ามพูดหรอก นี่คือนโยบาย แล้วเชื่อมโยงกลับมา คดียังพิจารณาช้าเท่าไหร่ คนจะยิ่งเห็นว่า ทำผิด ทำเลขขนาด ๒๐ ปี ยังอยู่ในกระบวนการไม่ฟ้องด้วยซ้ำ สิ่งเหล่านี้ต้องมีคนมารื้อระบบทั้งหลายที่เกี่ยวกับโครงสร้างเชื่อมโยงของอำนาจบริหารนิติบัญญัติกับตุลาการ จะตรวจสอบใครยังงี้มันต้องรื้อกันใหม่

ถาม : ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด

ตอบ : คงเป็นประเด็นว่า ไม่เห็นด้วยกับกระบวนการตั้งแต่ต้น

ถาม : คิดว่ามีประเด็นอื่นอีกหรือไม่

ตอบ : อาจมีส่วนหนึ่ง คือถ้ามอง วันที่ ๗ ตุลา ดูว่ามันไม่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ทั้งตอนเช้า ตอนบ่ายคนเสียชีวิตมาก ซึ่งคนคิดว่าไม่ใช่การกระทำของรัฐ ที่นำไปสู่การถอดถอน ว่าเป็นการสั่งการทำให้ประชาชนเสียชีวิต อย่างกรณีน้องโบว์ หากความชัดเจน ไม่ได้ว่า เป็นแก๊สน้ำตาของรัฐหรือว่าแก๊สน้ำตาที่พกพามาเอง ซึ่งตรงนั้นคนมองว่าไม่น่าจะใช้

- ถาม :** ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับรายงาน ป.ป.ช. กับผลการลงมติ
- ตอบ :** ไม่ครบถ้วน รายงาน ป.ป.ช. ก็เอาจากของเราไปนี่แหละ มีกระบวนการตั้งแทน ที่ผ่านไป เมื่ออาทิตย์ที่แล้ว ก็บางอย่าง ประเด็นผมตำหนิเค้าอย่างเดียว ตั้งโจทย์ แล้วเค้าตอบ ถูกต้อง อันนี้โจทย์มันผิดตั้งแต่ต้น คนก็จะถามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมันเกิดขึ้นยังไง นำไปสู่การมีคนตายแต่เนี่ยไปมุ่งอย่างเดียวผมว่ามันไม่ใช่ คือคณะกรรมการที่ไปศึกษา วันนี้โลกของเรามันหลายมิติมาก การเอามิติใดมาตั้ง แล้วหาคำตอบ กับมิติที่เชื่อมโยงกัน มันทำไม่ได้ วันนี้ถ้าจะคู่ต้องตั้งโจทย์แบบใจกว้าง หาคำตอบไปสู่คำตอบที่เราต้องการ หรือไม่เราไม่รู้ นี่เค้าไปตั้งคำตอบไว้แล้วที่ปลายทาง มันก็โอเคการนำไปสู่ตรงนั้น มันไม่ถูก
- ถาม :** แล้วกลุ่มที่ลงมติให้ถอดถอน ท่านคิดว่า ปัจจัยที่ลงมติให้ถอดถอนคืออะไร
- ตอบ :** หวังผล ๕ ปีให้ถอดถอน มันเริ่มมาตั้งแต่ต้นกลุ่ม ๔๐ สว. มีธงมาตั้งแต่ต้น ว่าต้องการ หวังผล ๕ ปี เป็นจุดที่เอามาเป็นประเด็น มากกว่ารายงานป.ป.ช. ผมว่าอิทธิพลน้อยมาก
- ถาม :** ท่านคิดว่า มาตรการทางกฎหมาย และขั้นตอนต่างๆ ในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภา มีความเหมาะสม หรือไม่ อย่างไร ในประเด็นปัญหาของรัฐธรรมนูญกับกรณีพ้นจากตำแหน่งไปแล้วหรือตามข้อบังคับชุดนี้ ที่ใช้ระบบใกล้เคียงศาล ลูกขุน
- ตอบ :** มันเป็นกระบวนการใหม่ เราไม่เคย ผมมองเรื่องนิติศาสตร์พอใช้ได้ ปัญหาในแง่ของ เรื่องกฎหมาย คือ ผมแปลกใจว่านักกฎหมาย ผมไม่ได้เรียนกฎหมาย แปลกใจว่านักกฎหมายตีความกันอย่างไร ถ้าเรามองการตีความในคดีกว้าง ๆ คดีใหญ่ ๆ ที่ผ่านมา ตีความโดยลืมนเจตนารมณ์ของกฎหมาย สมัยก่อนอาจารย์บอกว่า ต้องดูเจตนารมณ์ของกฎหมาย แล้วลงไปประเด็นมาตรา แล้วลงไปประโยค วลี แต่วันนี้ ตีความโดยไม่สนใจว่าเจตนาเป็นอย่างไร ตัดตอนเป็นส่วนๆ ปัญหาคือ การตีความกฎหมายให้เป็นประโยชน์กับตัวเอง มากกว่า ผมไม่โทษรัฐธรรมนูญ แต่ทำไมเราต้องมาตีความทุกตัวอักษร อันนี้ ปัญหาคือเราเอาความรู้สึกเข้าไปจับแล้วไม่ได้มองถึงหลักการเบื้องต้น ผมจึงว่านักกฎหมายทั้งหลายจะเอาอะไรเป็นหลัก ถ้าศาลสูงศาลรัฐธรรมนูญ อะไรต่าง ๆ มามองประเด็นเล็ก ๆ แทนที่จะมองในภาพกว้าง ผมไม่ตีกฎหมาย ผมตีเรื่องตีความ
- ถาม :** ขั้นตอนในการลงมติ เมื่อ ป.ป.ช. ชี้มูลแล้ว ข้อบังคับกำหนดระยะเวลาที่จะวางสำนวนของ ป.ป.ช. ให้สมาชิกได้ตรวจสอบ แทนการส่งเอกสารทั้งหมดให้ ท่านคิดว่าสมควรหรือไม่
- ตอบ :** ผมว่ามันพอ ผมว่าส่งไปบางคนก็ไม่อ่านหรือกั๊กไว้ในห้องถามว่ามีกี่คนที่ไป ฉะนั้น กระบวนการตรงนี้ผมไม่ห่วง

- ถาม :** ประเด็นรัฐธรรมนูญเขียนให้ลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน แต่การลงคะแนนใช้กรณีทั่วไป คือ เห็นชอบ ไม่เห็นชอบ งดออกเสียง และไม่ลงคะแนน ท่านคิดว่า ในเรื่องถอดถอนควรมีแค่ ๒ มติ คือถอดถอนหรือไม่ถอดถอนหรือไม่
- ตอบ :** ที่จริงควรมี ๒ คน ตัดสินใจจะบอกว่าฉันก็ไม่ได้หรอก กฎหมายให้ใช้สิทธิคุณก็ใช้สิทธิ ถามว่าแล้วคุณมาทำหน้าที่ตรงนี้ทำไม มันควรตัดสินใจได้ในบางกรณี บางทีงดออกเสียง แม้แต่กฎหมายแต่ละเรื่องมันไม่ควรมีงดออกเสียง ถ้าอย่างนั้นคุณก็ไม่ลงมติไปเลยตั้งแต่ต้น หรือไม่ อยู่ในห้องประชุมหรืออะไรก็ว่าไป แต่ถ้าคุณมาใช้สิทธิแล้วคุณก็ต้องตัดสินใจ จะมาบอกว่างดออกเสียง เพราะกฎหมายมีบังคับว่าจะต้องออกเสียงให้แล้วใช้มติเป็นตัวตัดสินใจคนทั้งดออกเสียงมันก็เป็นไปโดยปริยายเข้าข้างอีกฝ่ายหนึ่ง อยู่ที่ตรงที่ ตั้ง ต้องมีเสียงมากกว่าถึงหนึ่งคนทั้งดออกเสียงก็เหมือนคนที่ไม่เห็นด้วย
- ถาม :** กรณีคุณสมชาย วุฒิสภาให้ลงมติให้ดำเนินการต่อไป ท่านมองว่าวุฒิสภาชุดต่อไปควรจะมีการลงมติแบบนี้หรือไม่
- ตอบ :** ผมคิดว่าควรตั้งหลักใหม่ ให้มีการลงมติ หลายๆ อย่างที่สภาชุดนี้ทำ มันเป็นบรรทัดฐาน ยกตัวอย่างกรณีมาตรา ๑๖๑ ที่ในสมัยที่แล้วมีการยื่นกัน มีท่านเรื่องไกรย่นไปก่อน ยุติคดีสมบูรณ์แล้ว แต่ท่านประธานกลับรื้ออีกคดีหนึ่งซึ่งยังไม่ได้สำรายชื่อเลย ส่งอีกอันหนึ่งเป็นคดีซ้อน ส่งไปซัก ๒ ยุติคดี ให้รัฐบาลพิจารณา รัฐบาลก็บ้ำจ้อออกมาตอบ ๒ ยุติคดีนี้ ต่อไปนี้ผมไปรวบรวมรายชื่อ ๒ - ๓ ยุติคดี แล้วจะมีปัญหาอีกว่า การลงมติโน้นกับคดีนี้ซ้ำกันหรือไม่ ก็มันควรมีหนึ่ง เขาก็ไม่ได้ปิดกั้นการอภิปราย เรามีสิทธิอภิปรายไม่ใช่แค่จำกัดคนเสนอคดีเท่านั้น คนอื่นก็มีสิทธิอภิปราย แล้วมันเรื่องเดียวกันไม่ใช่คนละเรื่องกัน ผมมองว่าอันนี้คือสิ่งที่เกิดขึ้น เหมือนในเรื่องถอดถอน ถามว่ามาจากกลุ่มไหน มาจากกลุ่ม ๔๐ นั้นแหละ
- ถาม :** ท่านคิดว่า สมควรหรือไม่ หากประธานวุฒิมิอำนาจใช้ดุลพินิจก่อนว่า หากมีมูลจึงจะส่งสำนวนให้ ป.ป.ช.
- ตอบ :** กฎหมายไม่เปิดโอกาส คือเรามีหน้าที่แค่บุรุษไปรษณีย์เท่านั้นเองในทางกฎหมาย จะมีประเด็นก็คือตรวจสอบรายชื่อว่าเป็นรายชื่อที่แท้จริง ตอนนั้นไม่ทราบว่ามิหรือเปล่า โอเคเราไม่มีทางเลือก เราเป็นช่วงแรกบุรุษไปรษณีย์ ช่วงที่สองกลับมาพิจารณา คือตัวข้อเท็จจริงอยู่ที่ตัว ป.ป.ช. อยู่แล้ว ถ้าเราทำหน้าที่ตรงนั้นก็จะต้องส่งกับ ป.ป.ช.
- ถาม :** เมื่อ ป.ป.ช. ปิดสำนวนแล้ว ภายหลังมีพยานหลักฐานเพิ่มเติม แล้วฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สามารถยื่นพยานหลักฐานได้อีก ท่านมองประเด็นนี้ว่าน่าแก้ไขหรือไม่

- ตอบ :** ในเมื่อเราจะลงโทษเขา จะบอกว่าเขาคืนซ้ำ ทั้งที่อยู่ในกระบวนการพิจารณา ผมว่าทุกวันนี้ แม้แต่ศาลยังบอกว่ามีหลักฐานอะไรใหม่ พิพากษาไปแล้ว ตัดคุกไปแล้ว อย่างคดี เซอร์แอนสามารถพลิกคดีขึ้นมาได้ เราควรให้เวลาเขา
- ถาม :** ท่านคิดว่า วุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กรณีการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง
- ตอบ :** ผมว่าเราน่าจะทำหน้าที่ได้ดีกว่านี้ อย่างที่บอกว่ารัฐมนตรีทั้งหลายมีข่าวว่าทุจริต เขาต้องทำอะไรบ้าง มีใครหิบบกประเด็นนี้ขึ้นมาถอดถอน ถามว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ ผมมองว่ามันเป็นเรื่องของการเมือง มากกว่าการทำหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- ถาม :** ท่านคิดว่าประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** มีทั้งสองส่วน มีส่วนที่กังขาของการทำหน้าที่ของวุฒิสภา ว่าทำไมไม่มีตำแหน่งแล้วยังถอดถอนอยู่ อีกส่วนเป็นเรื่องของกลุ่มการเมือง เขาพยายามจะชี้ว่ายังไงก็ต้องทำต่อ ถามว่าประชาชนสนใจหรือไม่ ผมว่ากลุ่มการเมืองสนใจมากกว่าที่ประชาชนทั่วไป
- ถาม :** ท่านเห็นว่า กระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดของนายสมชายฯ มีความเหมาะสม ถูกต้อง หรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** ผมมองว่ากระบวนการตรวจสอบของป.ป.ช. ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ใช้เวลานานมากในการทำงาน วันนี้ ถามว่าป.ป.ช. มีคดีมากน้อยแค่ไหน คดีใหญ่ ๆ ทั้งหลายใช้เวลาเป็นปี ๆ ถ้าฉันเราจับคนโกงไม่ได้หรือ การจะทำให้คนโกงเข็ดหลาบ คือทำให้คนโกงก่อนหน้านี้ถูกลงโทษ แต่ถ้าเค้าไม่ถูกลงโทษก็จะเป็นตัวอย่างว่ากระบวนการสิ้นสุดลงแล้ว เค้าตายไปหมดแล้ว อันนี้คือปัญหาในพรรคการเมืองทั้งหลาย ถามว่ากระบวนการป.ป.ช. ช่วยอะไรเขาไม่ได้หรือ วันนี้ ป.ป.ช. ยังไม่ได้รับคดีอย่างนี้ด้วยซ้ำ เท่าที่ดู เช่น คลองด่าน มีอีกหลายคดีที่เกิดขึ้นมา ๒๐ ปีแล้ว บางคดีหมดอายุความไปแล้ว บางคดียังอยู่ ถามว่าวันนี้มีการดำเนินการยังไงบ้าง เพราะฉะนั้นจะมองแค่ปัญหาถอดถอนหรือไม่ ถอดถอนไม่ได้ มันต้องมีกระบวนการมันต้องมีกรรโรรบบการทำงาน ของ ป.ป.ช. ใหม่ เพราะเป็นหน่วยงานที่ดูในเรื่องของการตรวจสอบ
- ถาม :** เรื่องระยะเวลาการดำเนินการของ ป.ป.ช. ท่านคิดว่าเหมาะสม หรือไม่
- ตอบ :** มันต้องมีความชัดเจน มีเงื่อนไข เรามองว่ากระบวนการควรจะระยะเวลาแค่ไหน ไม่ใช่ว่าจนหมดอายุความแล้วเอามาฟ้อง จับใส่มืออัยการ อัยการบอกจะให้ผมทำยังไง ให้เวลา ๑๕ วันฟ้อง เขาก็ต้องดูเหมือนกัน มันเหมือนไม่ให้เวลาเค้าเลย ผมว่าทั้ง ป.ป.ช. ทั้ง

อัยการ ตำรวจ ศาล จะบอกว่ากระบวนการยุติธรรมทั้งหมดมันเป็นเครื่องมือที่คนทุจริตหาประโยชน์ ถ้าทำให้เร็วขึ้น ให้เกิดมีผลชัดเจนผมเชื่อว่า คนส่วนหนึ่งก็กลัวไม่ใช่ไม่กลัว แต่ประเด็น คือระบบที่มีอยู่ทุกวันนี้มันไม่ได้ทำให้เค้ากลัวเลย

ถาม : ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตอย่างไร

ตอบ : ตัวที่อยากจะเน้นคือเรื่องเวลา ว่าควรมีความชัดเจนว่าเมื่อเรื่องมาถึงสภา สภาควรพิจารณาภายในกี่วัน ส่ง ป.ป.ช. ป.ป.ช. ควรใช้เวลากี่วัน แทนที่กลับมา ประเด็นถ้าเราใช้เวลา ๒ ปี มันเปลี่ยนรัฐบาลไปแล้ว คนๆ นั้นไม่ได้อยู่ในตำแหน่งแล้ว ถึงแม้จะถอดถอนไม่มีทางถอดถอนได้เลยถ้ากระบวนการเป็นอย่างนี้ ต้องมีเงื่อนไขให้ชัดเจน เช่น ๓ เดือน ๖ เดือน ผมเห็นด้วยประเด็นในพยานหลักฐาน มันไม่ใช่สิ่งที่หายาก คือถ้าหาไม่ได้ก็ต้องยกประโยชน์ให้จำเลย ถ้าหาได้ก็ต้องรับฟัง

ถาม : ท่านคิดว่าภาพรวมของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติเป็นอย่างไร

ตอบ : ผมมองว่าเป็นประเด็นการเมืองที่เรียนไว้ตั้งแต่ต้น ถ้ามองย้อนกลับไปสิ่งที่เห็นภาพชัดเลยคือว่าเป็นกระบวนการใช้ท่านประธานวุฒิสภาให้เป็นประโยชน์กับตนและพวกพ้อง คือท่านประธานจะรู้เห็นเป็นใจหรือไม่ก็แล้วแต่ แต่นั่นคือ ความเป็นวุฒิสภาที่สังคมคาดหวัง ผมว่าเป็นส่วนใหญ่ที่ทำให้ประชาชนลดความเชื่อถือนะระดับหนึ่ง เกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนผมมองว่าตราบไคที่เรายังไม่รู้ระบบ เพื่อจะให้รัฐสภาเข้มแข็ง ใช้อำนาจอย่างแท้จริงได้ ผมว่ายาก อาจแก้รัฐธรรมนูญ ทางหนึ่งที่จะแก้ได้ตามที่คุยกับสมาชิกก็ดีว่าทำอะไรให้มีการถ่ายทอดการประชุมทุกครั้งทางโทรทัศน์ ตรงนั้นมันจะช่วยให้มีการตื่นตัวของประชาชนประการที่สอง ประชาชนจะได้รับรู้รับทราบว่าผู้แทนที่เค้าเลือกหรือไม่ได้เลือกก็แล้วแต่ ได้ทำอะไรบ้าง และได้ฟังการประชุมของรัฐ แล้วมาซึ่งได้ว่ารัฐมนตรีแต่ละคน ได้ทำงานเป็นอย่างไรบ้าง คือคนจะมีความเข้าใจการเมืองมากขึ้น แล้วคนซึ่งเป็นตัวแทนของเขา อยู่ในฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ สำคัญอันหนึ่งว่ารัฐบาลก็กลัวสภาหิบบกประเด็นขึ้นมา เช่น กระทั่งที่รัฐบาลตอบไม่ได้ ตอบไม่ชัดเจน ท่านก็รู้ จะเป็นการตรวจสอบอำนาจรัฐได้มากขึ้นของสภา ปัญหาคือรัฐบาลไม่ยอมให้มีการถ่ายทอด

บทสัมภาษณ์ นายสุรชัย เลียงบุญเลิศชัย

ถาม : ท่านคิดว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง มีหลักการที่สอดคล้อง ชัดหรือแย้ง กับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีอย่างไร

ตอบ : ผมมีความเห็นว่าเรื่องนี้ ก็มีหลักการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้วยเหตุที่ว่าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ว่าผู้ดำรงตำแหน่ง โดยเฉพาะในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี สามารถที่จะถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ ถ้าได้กระทำความผิดตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๐ ซึ่งกระบวนการถอดถอนก็จะเป็นไปตามมาตรา ๒๗๔ เพราะฉะนั้นถือว่ากระบวนการถอดถอนอดีตนายกรัฐมนตรีที่วุฒิสภาได้ดำเนินการไปแล้วก็เป็นไปตามหลักการจัดการบ้านเมืองที่ดี ทั้งนี้คือ เพื่อจะได้ให้วุฒิสภาใช้อำนาจตรวจสอบ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ เรื่องนี้เป็นข้อถกเถียงกันว่ากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมีอำนาจใช้กับบุคคลที่จะถูกถอดถอน ออกจากตำแหน่งแล้วได้หรือไม่ เป็นประเด็นซึ่งเชื่อมโยงกับคำถาม เนื่องจากว่าถ้าเรามองในหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีแล้ว จะเห็นภาพในเรื่องนี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกกล่าวหา มีพฤติกรรมในการกระทำความผิดและเข้าข่ายจะต้องถอดถอนตามรัฐธรรมนูญ ได้ออกจากตำแหน่งแล้วไปก่อนที่กระบวนการถอดถอนจะเริ่มขึ้น แล้วเราไปตีความหรือแปลความว่าวุฒิสภาไม่สามารถดำเนินการถอดถอนได้ ก็จะขัดกับหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี แปลว่าถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทราบว่าตัวเองจะถูกถอดถอน ตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จะใช้วิธีซึ่งออกจากตำแหน่งเสียก่อน มาตรการตรวจสอบโดยวุฒิสภาซึ่งออกแบบโดยรัฐธรรมนูญ ก็ไม่สามารถที่จะเอาผิดกับผู้ที่ถูกถอดถอนได้ ด้วยวิธีการง่าย ๆ เพียงแค่ออกจากตำแหน่ง ถ้าเราไปแปลความเช่นนั้น ถ้าออกจากตำแหน่งแล้วมาตรการถอดถอนจะดำเนินต่อไปได้ก็จะมีปัญหาตามมาอีกว่า การออกจากตำแหน่งนั้น ต้องออกจากทุกตำแหน่งทางการเมืองหรือออกจากเฉพาะตำแหน่งในขณะที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ก็จะยิ่งเห็นชัดเจนขึ้นว่า มีปัญหาข้อกฎหมายเพิ่มเติม ซึ่งวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับหลักบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ถาม : อย่างกรณีเรื่องหลักธรรมาภิบาลเรื่องความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือความคุ้มค่า ท่านมีความคิดเห็นในเรื่องนี้อย่างไร

ตอบ : ในเรื่องหลักธรรมาภิบาล กระบวนการถอดถอนจริง ๆ แล้วก็อิงหลักธรรมาภิบาล แต่มีได้ว่าเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ทั้งหมด เหตุผลคือ เรื่องนี้เป็นเรื่องการใช้อำนาจตรวจสอบ ภายใต้หลักการแบ่งแยกอำนาจอัยการ ๓ ฝ่าย ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ ฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมีวุฒิสภาเป็นตัวแทนฝ่ายนิติบัญญัติใช้อำนาจในเรื่องนี้ ถ้ามองเรื่องหลักธรรมาภิบาลกับกระบวนการถอดถอนโดยมีวุฒิสภา เห็นว่าเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้เพียงส่วนหนึ่ง แต่ไม่ได้เอามาใช้ทั้งหมด ส่วนที่ขาดไปกับกระบวนการถอดถอน ผมมีความเห็นว่าเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้เพียงส่วนหนึ่ง แต่ไม่ได้เอามาใช้ทั้งหมด ส่วนที่ขาดไปที่เห็นคือเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ถ้าเรามองฝ่ายนิติบัญญัติเป็นตัวแทนประชาชน ว่าวุฒิสภาซึ่งเป็น ๑ ใน ๒ สภาของฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบไปด้วยสมาชิกวุฒิสภา ๑๕๐ คน ประกอบจากการเลือกตั้งและการสรรหา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชน ถ้ามองในมุมนี้ถือว่าประชาชนมีส่วนร่วมเพียงแต่ไม่มีส่วนร่วมโดยตรง มีส่วนร่วมในการถอดถอนทางอ้อมผ่านตัวแทนของประชาชน คือ สว. ๑๕๐ คน แต่ถ้าจะมองหลักธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชน จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมของ ประชาชนโดยตรง อะไรด้วยกันทั้งหมด ถ้ามองในมุมนี้ประชาชนมีส่วนร่วม แล้วแต่ไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรง เป็นการมีส่วนร่วม โดยกระบวนการถอดถอนทางอ้อม ผ่านตัวแทนของประชาชน คือ สว. ๑๕๐ คน แต่ถ้าคนมองว่าหลักธรรมาภิบาลของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรง มันยังไม่มีในกระบวนการถอดถอน

ถาม : ท่านคิดว่ากระบวนการตั้งคณะกรรมการซักถามของวุฒิสภา มีความเหมาะสม หรือไม่อย่างไร

ตอบ : ผมมองว่า เหมาะสมระดับหนึ่ง แต่ถ้าเป็นไปได้ น่าจะมีการแก้ไขกฎระเบียบในเรื่องนี้เพิ่มเติม ยกตัวอย่างจากที่มีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการซักถาม ๒ ครั้ง จะเห็นได้ว่ากรรมการซักถามค่อนข้างมีอำนาจจำกัด คือ ต้องถามตามคำถามที่เพื่อนสมาชิกตั้งขึ้น ซึ่งบ่อยครั้งการตั้งคำถามคือการซักถาม เพื่อให้ได้ความเป็นจริง บางที่ต้องมีคำถามต่อเนื่อง บางทีถามไปแล้วผู้ถูกซักถามตอบมาแล้ว กรณีเป็นลักษณะตอบไม่ตรงคำถามแล้ว กรรมการผู้ซักถามควรมีสิทธิเปลี่ยนคำถามใหม่ได้เอง หรือตอบมาแล้วเป็นการตอบที่มีลักษณะเลี่ยงคำถาม ตอบไปแล้วเป็นการตอบที่อ้างอิงข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งกรรมการเห็นว่าเกี่ยวข้องกับคำถามเดิม กรรมการควรมีสิทธิในการใช้คำถามต่อเนื่องได้ ตรงนี้คือสิ่งที่ขาดหายไป ถ้าจะให้ตอบว่าความเหมาะสมยังไม่สมบูรณ์ ๑๐๐% ถ้าหากเป็นไปได้ มีการแก้ไขอยากให้ปรับปรุงแก้ไขในส่วนนี้เพิ่มเติม

- ถาม :** ถามในส่วนของจำนวนกรรมการ คิดว่าเหมาะสมหรือไม่ ๑๕ ต่อ ๑๕๐ ท่าน
- ตอบ :** ผมว่าเหมาะสมแล้ว
- ถาม :** ไปถามหลายท่านซึ่งเป็นคนนอก มองว่าที่จริงกรรมการซักถามน่าจะเป็นวิสามัญ ควร มีผู้มีส่วนได้เสียเข้ามาร่วมด้วย ประเด็นนี้มองว่าควรเป็นวิสามัญหรือไม่
- ตอบ :** เนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเขียนไว้มันเป็นอำนาจของวุฒิสภาในกระบวนการ ถอดถอน การเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมนั้น โดยส่วนตัว ผมไม่เห็น ด้วย เพราะว่ามันจะทำให้การแปลความค่อนข้างลำบากว่าใครคือผู้มีส่วนได้เสียบ้าง ยิ่งถ้ามองหลักที่วุฒิสภา ซึ่งตามรัฐธรรมนูญถือว่าเป็นตัวแทนประชาชนอยู่แล้ว ก็น่าจะ เพียงพอแล้วกระบวนการต่าง ๆ คือ กระบวนการพิจารณาคดีในศาล ซึ่งถ้าคนที่เข้ามา ทำหน้าที่เป็นกรรมการเป็นบุคคลภายนอกซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ในเรื่อง เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการพิจารณาในศาล จะเป็นปัญหาและอุปสรรคใน กระบวนการถอดถอนมากกว่า
- ถาม :** ท่านคิดว่าการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ เป็นไปตาม หลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** อย่างที่อธิบายแล้ว ผมว่าเป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ภายใต้การ แบ่งแยกอำนาจ ๓ ฝ่าย วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหาร จะเห็นว่าเป็นไป ตามการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐแล้ว
- ถาม :** อย่างกรณีบางประเทศ อย่างเยอรมันใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญอย่างเดียว ระบบ ปัจจุบันที่เราใช้เหมาะสมกับประเทศไทยหรือไม่
- ตอบ :** อันนี้เป็นแนวคิดของแต่ละประเทศ ของเราก็เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่คิดว่ากระบวนการฝ่าย นิติบัญญัติสามารถทำหน้าที่ในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นมาตรการ หนึ่งในการลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งโทษเป็นที่นอกเหนือทางแพ่งและทางอาญา ซึ่ง ในส่วนนั้นแน่นอนเป็นอำนาจของฝ่ายศาลที่พิจารณาดำเนินการส่วน โทษทางการเมือง เรามองว่าน่าจะเป็นอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ จะใช้อำนาจตรงนี้ได้ดีกว่าและสอดคล้องใน เรื่องหลักการ
- ถาม :** กรณีรัฐธรรมนูญ กำหนดให้ทางวุฒิสภาตรวจสอบบัญชีรายชื่อและข้อกล่าวหาแล้วส่งให้ ป.ป.ช. แต่มีบางแนวคิดบอกว่าวุฒิสภาเหมือนเป็นไปรษณีย์อย่างเดียว ควรมีการเสนอให้ ประธานวุฒิสภามีอำนาจวินิจฉัยว่าคำร้องเบื้องต้นว่ามีมูลหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ไม่ต้องส่งไป

ป.ป.ช. ท่านคิดว่าในระบบปัจจุบันที่ใช้ท่านประธานตรวจสอบคำร้องแล้วส่งเลย ป.ป.ช. เห็นไปทางเดียวกันว่า ควรให้ข้อมูลก่อน อันไหนเหมาะสมกว่ากัน

ตอบ : ตรงนี้แล้วแต่แนวคิด จริง ๆ ผมเองโดยส่วนตัว ไม่ต้องการให้ประธานวุฒิสภำทำหน้าที่ในเรื่องเหมือนเป็นแค่บุรุษไปรษณีย์แค่นั้นแล้วส่งต่อ เพราะว่าถ้ามีอำนาจแค่นั้น ท่านประธานวุฒิสภำทำหน้าที่เพียงหน่วยธุรการรับเรื่องต่อไปเท่านั้น ผมเองอยากให้มีหน้าที่กลั่นกรองถาม ตรวจสอบข้อมูลว่า คำร้องที่ยื่นมานั้นมีความถูกต้องตามกติกาท่างกฎหมายหรือไม่อย่างไร ควรที่จะให้สิทธิผู้ถูกร้องที่จะชี้แจงเบื้องต้นด้วย แต่ถ้าไม่ใช่สิทธิในการชี้แจงเบื้องต้น ผมยังไม่ค่อยมั่นใจถ้าเราออกแบบอย่างนั้น จะทำให้ประธานวุฒิสภำเข้าไปเกี่ยวข้องกับทางการเมืองมากเกินไปหรือเปล่า สุดท้ายถ้าให้ท่านเป็นคนชี้มูล มันต้องคิดต่อ ว่าที่ชี้ว่ามีมูล อาจเป็นกระบวนการที่ส่งไป ป.ป.ช. ตามรูปแบบที่ออกไว้เดิม แต่ถ้าท่านชี้ว่าไม่มีมูล แปลว่าจบเด็ดขาดใช่หรือไม่ ถ้าวาสิ้นสุด ผมว่าจะมีคนวิ่งเข้าหาประธานวุฒิสภำเยอะมาก ซึ่งตรงนี้เป็นเรื่องอันตรายที่ให้อำนาจเบ็ดเสร็จกับคน ๆ เดียวในการที่เป็นกลไกชี้ถูกชี้ผิดเสียตั้งแต่ต้นแล้วในทางกลับกัน ประธานวุฒิสภำไป ป.ป.ช. ถ้า ป.ป.ช. เห็นต่างกับประธานวุฒิสภำก็ต้องมีกระบวนการต่อไปอีกว่า จะต้องตั้งกรรมการร่วมระหว่าง ป.ป.ช. กับวุฒิสภำหรือไม่ หรือให้ถือความเห็น ป.ป.ช. เป็นหลัก ถ้าอย่างนั้นก็กระทบต่อประธานวุฒิสภำจะเป็นเพียงผู้กลั่นกรองเบื้องต้น แต่ไม่ถึงขั้นชี้มูล แต่ไม่ใช่หน่วยธุรการซึ่งทำหน้าที่เป็นคนกลางรับส่งเรื่องเท่านั้น

ถาม : ท่านเห็นด้วยหรือไม่ กับผลการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภำ

ตอบ : เรื่องนี้ตอบยาก เพราะเป็นเรื่องการลงคะแนนลับ เราต้องเคารพในมติเสียงส่วนใหญ่ ส่วนตัวบุคคลมีความเห็นเป็นยังไงก็อีกเรื่องหนึ่ง ในเมื่อเป็นมติต้องเคารพเสียงส่วนใหญ่ ไม่ว่าเราจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ต้องถือว่ายุติตามนั้น

ถาม : อย่างกรณีมีการลงมติ ๒ ครั้ง ให้ดำเนินการหรือไม่ กับดำเนินกระบวนการหรือไม่ เสียงส่วนใหญ่งดออกเสียง การงดออกเสียงเป็นผลกระทบต่อมติของวุฒิสภำหรือไม่ หรือมีผลกระทบต่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรือไม่

ตอบ : ผมดีใจที่วุฒิสภำลงมติครั้งแรกแล้วมีมติรับเรื่องไว้ดำเนินการต่อไป แม้ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะออกจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้วก็ตาม แสดงว่าเสียงส่วนใหญ่เข้าใจว่าเรื่องของมาตรการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มันมาจากหลักในเรื่องของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ บวกด้วยหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีส่วนใหญ่เข้าใจ

แม้จะออกจากตำแหน่งแล้วก็ยังเข้าสู่กระบวนการต่อไปได้ สำหรับคนงคออกเสียงนั้นจริงๆ ผมไม่อยากจะให้เป็นเช่นนั้น แต่ก็แสดงว่าอาจมาจากปัจจัยหลายเหตุ ๑) ยังไม่ชัดเจนเรื่องข้อเท็จจริงก็เลยไม่กล้าตัดสินใจว่าจะลงคะแนนเสียงแบบไหน หรือยังไม่ชัดเจนในเรื่องของหลักกฎหมายว่ามีสิทธิดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ได้ แต่ถ้างค เพราะการที่ถูกลือบปี้ จะทำให้ตัวเองเกิดความลังเลใจหรืองคออกเสียง เพราะไม่อยากจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ๒ ประเด็นหลัก มองว่าไม่ถูกต้อง

ถาม : การลงมติครั้งที่ ๒ ลงมติว่าถอดถอนหรือไม่ถอดถอน ในบัตรลงคะแนนมี ถอดถอน/ไม่ถอดถอน/งคออกเสียง เห็นว่าใช้ตามนี้ถูกต้องหรือไม่หรือควรมีแค่ ถอดถอนกับไม่ถอดถอนเท่านั้น

ตอบ : ผมว่าควรมีแค่ ๒ โหวต ถอดถอนหรือไม่ถอดถอน ไม่ควรมีงคออกเสียง เหตุผลคือสมาชิกเมื่อเป็นการให้อำนาจ สว. ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐแล้วเมื่อมีเรื่องที่เราต้องลงมติตรวจสอบ สมาชิกต้องกล้าตัดสินใจ เมื่อถูกบังคับให้ตัดสินใจ จะได้ตั้งใจฟังในช่วงของการซักถาม เพราะที่สุดแล้วตัวเองต้องตัดสินใจ การเปิดโอกาสให้งคออกเสียงทำให้เหมือนเป็นการเปิดช่องให้มีการหลีกเลี่ยงการทำหน้าที่ตรวจสอบของ สว. ได้

ถาม : ท่านคิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในวุฒิสภากรณีการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ หรือไม่ อย่างไร

ตอบ : คำถามนี้ตอบยาก พุดไปก็ไม่มีหลักฐาน ถามว่ามีการลือบปี้ของคะแนนเสียง ผมว่าน่าจะมี แต่มันไม่ปรากฏหลักฐานที่จะบอกว่าการเล่นพรรคเล่นพวกกันในการขอคะแนนเสียงทั้งสนับสนุนและไม่สนับสนุน แต่ในเรื่องความสัมพันธ์สมาชิกผมว่ามีส่วน

ถาม : ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด

ตอบ : ผมว่าส่วนหนึ่งมาจากความคิดของสว. บางส่วนว่าเมื่อออกจากตำแหน่งแล้ว ไม่ควรลงโทษอีกบางส่วนคิดว่า เมื่อออกจากตำแหน่งแล้วไม่มีตำแหน่งที่จะต้องไปถอดถอนเขาอีก เพราะฉะนั้นจะผ่านกระบวนการนี้อีกทำไม ผมว่ามันเป็นปัจจัยที่ทำให้คะแนนเสียงไม่ถอดถอนสูง นอกจากนั้นมาจากการฟังข้อเท็จจริงที่ไม่ชัดเจน การกระทำผิดไม่เกิดขึ้น ผมในส่วนตัว เชื่อว่าเป็นส่วนน้อย เมื่อไม่มีตำแหน่งก็ไม่ควรถอดถอนซ้ำอีก

ถาม : ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด

- ตอบ :** ผมเชื่อว่า ๑) เชื่อว่าแม้ลาออกจากตำแหน่งไปแล้ว ก็สามารถเข้าสู่กระบวนการถอดถอนได้อย่างมาตรการลงโทษตามมา คือ สิทธิลงโทษ ๕ ปี อีกเรื่องคือ ฟังข้อเท็จจริงแล้วเชื่อว่ามีกรกระทำผิดเกิดขึ้น
- ถาม :** สว. ทั้ง ๒ ด้าน ท่านคิดว่ารายงานของ ป.ป.ช. มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงของวุฒิสภาเพียงใดมีปัจจัยสำคัญต่อสว. ทั้ง ๒ ด้าน
- ตอบ :** อันนั้นแน่นอนที่สว. ต้องฟังข้อเท็จจริงของ ป.ป.ช./กฎหมายบังคับ ข้อเท็จจริงตามที่ ป.ป.ช. สอบสวนมา ตอนนี้จะสอบเพิ่มเติม เมื่อเป็นอย่างนี้กระบวนการได้สวนเพิ่มเติมทั้ง ป.ป.ช. ทำงานอย่างมีคุณภาพ มันเป็นข้อเท็จจริงสู่การพิจารณาตัดสินใจของวุฒิสภาแล้ว ถ้ามีการดำเนินคดีอาญาตามไปอีก ต้องการได้สวนของ ป.ป.ช. ด้วย มาตรฐานการได้สวนของ ป.ป.ช. ต้องเป็นมาตรฐานที่ดีที่สุด
- ถาม :** ท่านคิดว่า มาตรการทางกฎหมาย และขั้นตอนต่าง ๆ ในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภา มีความเหมาะสม หรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** ผมว่าเหมาะสมแล้ว คือถูกออกแบบไว้โดยมีการแบ่งแยก นอกจากกระบวนการขั้นตอนในการซักถามแล้ว ผมว่าขั้นตอนและรูปแบบที่กำหนดไว้โดยให้วุฒิสภาถอดถอนด้วย ผมเห็นด้วยกับกระบวนการตรงนี้แล้ว ไปแก้ไขในกระบวนการสิทธิ การซักถามเพิ่มเติมอย่าจำกัดให้ถามตามคำถาม ก็น่าจะทำให้กระบวนการนี้ได้ข้อมูลในรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น ทำให้กรรมการมีโอกาสในการเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์มากขึ้น ข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์ที่สุดจะเป็นประโยชน์กับสมาชิกทั้งหมด เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจโหวต และเรื่องบัตรลงมติควรเหลือแค่ ๒ อย่าง คือ ถอดถอนกับไม่ถอดถอน ไม่ควรมีงดออกเสียงเพราะเป็นหน้าที่คนที่ต้องตัดสินใจ คุณเอาตัวออกจากกระบวนการตรงนั้นโดยการไม่ออกเสียง
- ถาม :** สว. บางท่านมีประเด็นว่าควรรับประเด็นหลักฐานเพิ่มเติมจากป.ป.ช.บ้าง ฟังว่าเอกสารเพิ่มเติมไม่ปรากฏสำนวน บางท่านมองว่าน่ารับหลักฐานเพิ่มเติมที่ปรากฏภายหลัง ป.ป.ช. ความเห็น
- ตอบ :** ยื่นเพิ่มเติมคือ ไม่ควรเป็นกฎเกณฑ์เด็ดขาดตายตัวหมายความว่า กฎหมายต้องมีหลักข้อยกเว้น คือ หลักต้องมีพยานหลักฐานอะไร ต้องเสนอในชั้น ป.ป.ช. ต้องผ่านกระบวนการได้สวนใน ป.ป.ช. ทั้งหมดก่อน เนื่องจากไม่เอาหลักฐานไปเสนอในชั้น ป.ป.ช. แล้วเอามาเสนอในกระบวนการของวุฒิสภา เท่ากับว่าไม่ให้อีกฝ่ายได้ตรวจสอบว่าพยานหลักฐานอะไร ต้องเสนอให้ชั้น ป.ป.ช. ต้องผ่านกระบวนการได้สวนในป.ป.ช.

ทั้งหมดก่อน เนื่องจากว่าไม่เอาหลักฐานไปเสนอในชั้นป.ป.ช. แล้วเอามาเสนอในกระบวนการของวุฒิสภา เท่ากับว่าไม่ให้อีกฝ่ายได้ตรวจสอบว่าพยานหลักฐานนั้นมันถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องความจริงมันคืออะไร มันเป็นปัญหานำไปสู่ข้อเท็จจริงที่ยังไม่สิ้นสุด ผมว่าหลักควรเอาหลักฐานทั้งหมดไปส่งในชั้น ป.ป.ช. เพื่อให้ ป.ป.ช. มีโอกาสตรวจสอบหลักฐานจริงเท็จแค่ไหน รับฟังได้หรือไม่ได้ หรือเชื่อมโยงไปสู่คนภายนอก หรือผู้มีส่วนได้เสียกับพยานหลักฐานอ้าง จะได้เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกซึ่งมีส่วนได้เสียเข้ามานำเสนอ แต่ควรมีข้อยกเว้นว่าในหลักฐานที่เพิ่งพบ อย่างนี้เอามาเสนอได้ และต้องไม่ตัดสิทธิป.ป.ช. ที่จะหาพยานหลักฐานอื่นที่หักล้างหลักฐานที่คุณนำมาแสดงภายหลัง อย่างนี้ทำให้กระบวนการมีความเสมอภาค ทุกฝ่ายสู้คดีซึ่งกันและกัน จะทำให้ทุกฝ่ายมีโอกาสเสนอพยานหลักฐานของตัวเองได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้าให้เสนอเพิ่มเติมโดยไม่มีหลักเกณฑ์ อันตราย เพราะจะเปิดช่องให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเก็บพยานหลักฐานไว้แล้วเอามาเสนอภายหลังให้อีกฝ่ายหนึ่งตั้งตัวไม่ได้ ทางกฎหมาย เรียกว่า โจมตีกันด้วยพยานหลักฐาน ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียเปรียบกัน

ถาม : ท่านคิดว่า วุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กรณีการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง

ตอบ : ผมว่าประสบความสำเร็จค่อนข้างสูงแต่ไม่ที่สุด เพราะต้องปรับปรุง

ถาม : ท่านคิดว่าประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร

ตอบ : ให้ความสนใจเพราะมันเป็นกรณีแรกที่มีการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยวุฒิสภา เพราะรัฐธรรมนูญปี ๔๐ วุฒิตามรัฐธรรมนูญ ๔๐ ไม่เคยมีกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเลย ถอดถอนตามรัฐธรรมนูญปี ๕๐ เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของวุฒิสภา เชื่อว่าประชาชนให้ความสนใจมา แต่เนื่องจากประชาชนไม่เข้าใจกระบวนการ เลยทำให้เนื้อหาที่ประชาชนติดตาม ประชาชนจะรู้สึกว่าได้ติดตามไม่ปะติดปะต่อกันเนื่องจากคำถามเป็นคำถามที่ไม่ต่อเนื่องกัน ซึ่งถ้ามีการปรับปรุงจะดึงความของประชาชนได้

ถาม : บทความทางวิชาการมีอิทธิพลต่อความสนใจของประชาชน ว่าฝ่ายไหนถูกหรือไม่

ตอบ : ผมไม่ได้อ่าน เราอ่านได้มาประกอบข้อมูล แต่อย่าให้บทความมามีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของเรา เพราะฉะนั้นแล้ว พอมีมาตรการถอดถอนเกิดขึ้น ก็จะมีคนขี้มือนักวิชาการ โหมโรงเขียนตั้งคู่ให้ไปในทิศทางที่ตัวเองต้องการ ถ้าเราต้องทำหน้าที่ ตุลา

การไปตกอยู่ภายใต้อิทธิพลตรงนั้น เราไม่ได้มีแนวคิดที่เป็นอิสระว่าไปลงมติตามกระแส ซึ่งไม่ได้เด็ดขาด ตรงนี้เป็นหลักสำคัญของคนที่ทำหน้าที่เป็นตุลาการ เพราะตัดสินตามกระแส มันทำให้เกิดขึ้นได้

ถาม : ประชาชนถ้าดูบทความทางวิชาการมีส่วนหรือไม่

ตอบ : ผมว่ามีส่วน เพราะประชาชนตามได้ แต่เราทำหน้าที่ตรงนั้นต้องไม่คล้อยตาม

ถาม : ท่านเห็นว่า กระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดของนายสมชายฯ ที่ใช้อำนาจใหญ่ หรือระยะเวลาในการดำเนินการเหมาะสมหรือไม่

ตอบ : ของ ป.ป.ช. เชื่อว่ามีเหตุผลคือไม่ตั้งอนุ ใช้อำนาจใหญ่เพราะเป็นเรื่องสำคัญ ถ้ากรรมการชุดใหญ่เข้าไปสัมผัสเองก็จะได้ทราบข้อเท็จจริงมากกว่าการมานั่งฟังรายงานของอนุฯ ที่อยากให้ปรับปรุงคือความรวดเร็วในการไต่สวนของ ป.ป.ช. ซ้ำเกินไป เพราะต้องไม่ลืมว่าคนที่ถูกกล่าวหาต้องมลทินไปแล้ว การที่กระบวนการไต่สวนล่าช้าทำให้เค้าต้องอยู่ในมลทินเป็นเวลานาน เราต้องเคารพสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ถ้าวุฒิสภามีมติไม่ถอดถอนก็เท่ากับว่าวุฒิสภาเห็นว่าเค้าไม่ได้ทำความผิด ถามว่าใครไปเยียวยาในช่วงที่เค้าถูกกล่าวหา เพราะฉะนั้นความรวดเร็วเป็นมาตรการที่ทำให้ผู้ถูกกล่าวหา บอบช้ำน้อยที่สุด

ถาม : ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตอย่างไร

ตอบ : ไม่มี

ถาม : ท่านคิดว่าภาพรวมของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติเป็นอย่างไร เช่น การลงมติว่าจะดำเนินการหรือไม่

ตอบ : เมื่อมีข้อโต้แย้ง ในทางกฎหมายมันจำเป็น ต่อไปคิดว่าวุฒิสภาก็สามารถใช้เป็นบรรทัดฐานในการทำงานได้ว่าแม้ผู้ถูกกล่าวหาออกจากตำแหน่งไปแล้วก็ยังสามารถดำเนินการถอดถอนได้ ก็ไม่ขัดข้องที่จะมีมติตรงนั้น สำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งแรกเห็นว่าต่อไปไม่ควร แต่ต่อไปก็เห็นว่าไม่จำเป็นต้องลงมติว่ารับหรือไม่รับก่อน ส่วนกระบวนการอื่นเห็นว่าที่ออกแบบไว้มันค่อนข้างครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ยกเว้นกระบวนการซักถาม และการเสนอพยานหลักฐาน วิธีการลงมติเห็นควรแก้ไขบัตรลงมติใหม่

บทสัมภาษณ์ นายสมัคร เชาวภานันท์

ถาม : ท่านคิดว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง มีหลักการที่สอดคล้อง ชัดหรือแย้ง กับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่คืออะไร

ตอบ : แนวทางปฏิบัติก็ถูกต้อง ถือว่าถูกต้อง ได้ปฏิบัติตามมาตลอดและเราก็เป็นคนทำ นักกฎหมายเป็นพยานถูกต้องตามหลักนิติธรรม

ถาม : อันแรกเรื่องความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน

ตอบ : ถูกต้อง ในประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมตามหลักแล้วไม่ค่อยมี การดำเนินการไม่มีเป็นเรื่องแรกของเรา มันจะเป็นระบบอย่างไรในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือนายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งจะเป็นแบบอันหนึ่งซึ่งเราถือว่าเป็นการทำที่ดีที่สุด ตามแบบวิธีการที่เราคิดว่าถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ

ถาม : กระบวนการที่สำนักงาน หรือที่สำนักงานเตรียมการให้สมาชิกเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการถอดถอนเกี่ยวกับเอกสาร หรือการให้มาดูเอกสารในห้องตรวจสอบ จนจบกระบวนการ ท่านคิดว่าคุ้มค่ากับผลที่ได้

ตอบ : คุ้ม เจ้าหน้าที่ทำได้ดีด้วย ข้อมูลชัดเจนดี มีทั้งหลักกฎหมายที่เสนอมาให้ถูกต้องสมบูรณ์แบบ

ถาม : ท่านคิดว่ากระบวนการตั้งคณะกรรมการซักถามของวุฒิสภา มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ตอบ : ในกระบวนการซักถาม ตั้งกรรมการมีความเหมาะสมอยู่แล้ว ตามปกติเราควรให้กรรมการที่จะมีความสามารถและมีประสบการณ์ในด้านนี้ แต่ในช่วงที่ซักถามก็เป็นทนายมาก่อนเลยได้รับเลือก ซึ่งจะมีตัวผม สุรชัย วรินทร์ ถือว่าความจำเป็นหรือจะว่าไม่จำเป็นก็ได้ คำถามต่าง ๆ ที่ตั้งมา อาจเป็นคำถามที่ถามไป เราได้ลงมติในคณะกรรมการว่าเราจะใช้คำถามอะไรในการถามตรงนี้ ไม่จำเป็นต้องมีผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งทนาย เพราะไม่ได้ซักและถามคำถามที่ตั้งเอาไว้ ซึ่งต่างกับการใช้คำถาม ซึ่งสามารถที่จะใช้คำถามที่เนื่อง ซักถามควรให้ผู้ที่มีประสบการณ์จริง ๆ เช่น ทนายซัก ซึ่งตรงนี้ไม่มีการถามเป็นอย่างอื่นได้ เพราะมันเป็นคำถามกำหนดตายตัว

ถาม : อย่างกรณีบางทีไปสัมภาษณ์มาเห็นว่า ควรเป็นกรรมการซึ่งมีคนนอกผู้มีส่วนได้เสียด้วย ท่านเห็นเป็นอย่างไร

ตอบ : มันไปไม่ได้ เพราะกฎหมายให้กรรมการพวกนี้เป็นผู้ดำเนินการ ผมพูดตรงๆ วุฒิสภาไหนก็ได้ซัก เพราะว่าซักไปตามคำถามที่คณะกรรมการลงมติตั้ง ใครถามก็ได้ แต่เพื่อความเรียบร้อยเป็นระบบระเบียบ มันก็ควรให้กรรมการที่ตั้งเป็นผู้ซักถาม เพราะถ้าจะรู้ความเป็นมาของแต่ละคำถามว่าทำไมเขาถึงตั้งมา ประเด็นนี้เป็นเพราะอะไร คำมารับรู้ถึงเนื้อหาทั้งหมด หากใช้กรรมการอื่นหรือวิสามัญอื่นเค้าไม่รู้เลยว่าหลักการ เหตุผลที่เค้าตั้งคำถามมา เพราะอะไร และความเป็นมาเป็นอย่างไร รู้น้อยกว่าตรงนี้

ถาม : แล้วจำนวน ๑๕ ท่านต่อ ๑๕๐ ท่านว่าเหมาะสมหรือไม่

ตอบ : เหมาะแล้ว ตามธรรมดา คนอื่นไม่ควรจะตั้งมาก มากคนก็มากเรื่อง

ถาม : ท่านคิดว่า การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ เป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือไม่ อย่างไร

ตอบ : เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ตรวจสอบอำนาจรัฐ เพราะสว. มีอำนาจตรวจสอบถอดถอน

ถาม : ท่านเห็นด้วยหรือไม่ กับผลการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา

ตอบ : ก็เห็นด้วยนะ ผลการลงมติเราก็ถือตามหลักกฎหมายว่าผู้ที่ออกจากตำแหน่งไปแล้ว เราถือว่า สิ้นสภาพแล้ว แล้วเราจะไปถอดถอนอีกได้อย่างไร สภาพบุคคลนะ ส่วนวิธีจะห้าม ๕ ปี หรือไม่ห้าม ๕ ปี เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ตรงนี้ต้องบอกว่าวิทธานิพนธ์ชุดนี้อย่าเพิ่งออกมาก่อนการสรรหา นะ ถ้าหากถอดถอนไม่ได้ ป.ป.ช. เค้าหมายหัวไว้ คนไหนที่ลงมติไม่ลง มติ มันไม่รู้ มันเป็นการลงคะแนนลับ ถ้าบทสัมภาษณ์ออกไป เค้ารู้มันโดนเลย แล้วไม่ต้องไปบอกใคร มันกระทบ

ถาม : ท่านคิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในวุฒิสภากรณีการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ หรือไม่อย่างไร

ตอบ : ผมว่าเล่นพรรคเล่นพวกไม่มี แต่มันเป็นเรื่องความเห็นของแต่ละคน เพราะเค้ามีความเห็นอิสระบางจุดอาจมองว่าเป็นเรื่อง เค้าออกจากตำแหน่งแล้วไม่มีสิทธิไปถอดถอน ถึงแม้้นอกจากตำแหน่งแล้วแต่ถ้ามีการพิจารณาออกจากตำแหน่ง ๕ ปี เว้นวรรค ๕ ปียังมีอยู่ เพราะฉะนั้น ๕ ปี คนก็ลาออก จากตำแหน่งหมด ซึ่งตรงนี้ไม่มีคำวินิจฉัยอะไร มันก็เป็นความเห็นแตกต่างกันออกมา ซึ่งการเล่นพรรคเล่นพวกผมว่าไม่มี ในความเห็นผม เชื่อว่าไม่มี ในความเห็นที่ได้ทำคล้ายตามกันมันเป็นไปตามความเห็นของเขา กลุ่มของเขา มันเป็นการเล่นพรรคเล่นพวก คนอื่นเค้ามองได้

- ถาม :** อย่างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอาจจะมีส่วนหรือไม่
- ตอบ :** ความสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมดา ก็มี ส่วน แต่ตามหลักต้องว่ากันตามหลักการและเหตุผลของแต่ละคน ที่นี้หลักการและเหตุผลจะถูกหรือผิดอีกเรื่องหนึ่ง อันนี้เป็นอย่างนี้ นักกฎหมายยังมีความเห็นที่แตกต่างกันเลย เถียงกันอยู่ แล้วแต่เหตุผลของแต่ละคนมองได้
- ถาม :** ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด
- ตอบ :** ความเห็นทางด้านกฎหมายของเค้า ปัจจัยเค้ามองด้านความคิดเห็น เหตุผลของเขาด้านกฎหมายอาจมองว่าเค้าออกจากตำแหน่งแล้ว จะเอาเค้าออกยังไง ประเด็นที่ ๒ ๕ ปี รอบแรกไม่ได้ รอบต่อไปก็คงไม่ได้ แล้วแต่ความเห็น ถ้าอย่างนี้ก็ลาออกเรื่อยเลย พอลงมติก็ลาออก ใช้บังคับไม่ได้ มันก็เป็นเหตุผลแต่ละคน อันนี้มันเป็นปัจจัยหรือความเห็นของผู้ให้ข้อมูลทางกฎหมายพวกนี้
- ถาม :** รวมทั้งรายงานของ ป.ป.ช. ด้วยใช่หรือไม่ ที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ท่านสมาชิกลงมติ
- ตอบ :** รายงานไม่ว่าความคิดเห็นของแต่ละคนที่เค้าคุยกัน และด้านเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพูดเรื่องนี้ เป็นปัจจัยที่ดี ชี้นำหรือเค้าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็คือเค้าอ่านพวกนี้ ถ้าเกิดเขาเห็นด้วยก็เอกสารก็เป็นการชี้นำ เป็นการให้ ถ้าไม่เห็นด้วยเอกสารก็ถือว่าไม่ใช่เอกสารการชี้นำ ชี้นำเขาไม่ได้ ปัจจัยอยู่ที่ว่า ๑) เหตุและผลปัจจัยที่เค้าอ้างอาจจะเป็นการพบเห็นหรือฟังมาจากเอกสารต่าง ๆ แล้วมาวิเคราะห์เองว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งเราจะว่าเค้าผิด คนที่ไม่เห็นด้วยคนที่ลงว่าไม่ถอดถอน จะไปว่าเค้าผิดก็ไม่ได้ เป็นเหตุผลของเขาซึ่งไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลรัฐธรรมนูญ หรือที่วินิจฉัย ผมตอบในฐานะผมเป็นนักกฎหมาย
- ถาม :** ในตอนที่มีการพิจารณารั้งแรก มีการพิจารณากันว่าจะมีการดำเนินการต่อ คือ ดำเนินกระบวนการถอดถอนหรือไม่ถอดถอน ในครั้งนั้น มีสมาชิกวุฒิสภาจำนวนหนึ่ง งดออกเสียง ตอนแรก ท่านมีความคิดเห็นในเรื่องนี้ อย่างไร
- ตอบ :** ไอ้ที่งดออกเสียงผมเข้าใจว่าเป็นเพราะเค้าถือว่าออกจากตำแหน่งแล้ว ไม่ควรเอาเรื่องลักษณะถอดถอนเข้ามาพิจารณาอีก เค้ามองในแง่ นั้น เค้าก็งดออกเสียง ส่วนพวกที่มองว่าถึงแม้ว่าออกไปแล้วก็ต้องพิจารณาให้สิ้นกระแสก่อน แล้วขอสิ้นกระแสก็เกิดความเห็น ๒ อัน คือ ถึงแม้ออกแล้วมีพิจารณาต่อไปอีกคน ก็บอกว่าออกแล้วพิจารณาต่อไปไม่ได้ แต่กรรมวิธีต้องเป็นไปตามลำดับตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย เค้าเรียกว่ากระบวนการพิจารณาถอดถอน

ถาม : ท่านคิดว่า มาตรการทางกฎหมาย และขั้นตอนต่างๆ ในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภา มีความเหมาะสม หรือไม่ อย่างไร

ตอบ : ผมจำไม่ได้ว่ากระบวนการถอดถอนต้องมีมติเท่าไร

ถาม : ๓ ใน ๕

ตอบ : ผมคิดว่าไม่มีปัญหาเหมาะสม เพราะว่าเรื่องนี้ที่มีปัญหาและอุปสรรคคือ การตีความว่าคุณสมชายฯ ออกและตาย วันนี้ยังอยู่ที่พิจารณาไปตามนี้ แต่ปัญหาที่ว่า มันมีกระบวนการที่ว่า เล้าลาออกก่อน มาตรการทางกฎหมายจะแก้ไขยังไง ถ้าเล้าลาออกก่อน อันนั้นถูกจับไล่ล่าออกก่อน ท่านสมชายออกตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตรงนี้ในทางกฎหมาย จะไม่ให้มีปัญหาความเห็นแตกต่างกันออกไป มาตรการทางกฎหมายต้องให้ชัดกว่านี้ ไม่ว่าจะศาลตัดสินออกหรือไม่ออก พันหรือไม่พันสภาพไปแล้ว ก็ให้มีผลบังคับ ซึ่งเราต้องแก้ไขให้ชัดเจน

ถาม : ข้อบังคับกำหนดให้ในการพิจารณาของวุฒิสภา ให้ใช้กระบวนการคล้ายกับการพิจารณาของศาล และระบบลูกขุนบางส่วน ท่านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่

ตอบ : ใช้ได้นะ เพราะไม่มีส่วนไหนที่ดีกว่านี้ ระบบของศาลมีอยู่ แต่ระบบของศาลที่เราจะเอามาใช้ ควรจะใช้กฎหมายที่ชัดเจน ไม่ใช่มาใช้โดยอนุโลม ให้ระบุให้ชัดเจน คือ เมื่อออกมาแล้วกระบวนการอย่างนี้ เราต้องมีข้อบังคับให้ชัดเจน แก้ไขให้สอดคล้องกับการพิจารณาที่พูดกันตามหนังสือคือ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากชุดแรกมันควรเอาปัญหาตรงนี้มาร่างเป็นระเบียบหรือข้อบังคับให้ชัดเจน ไม่งั้นลำดับต่อไป ชุด ๒ ชุด ๓ จะมีปัญหาอีก ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เล้าวางกรอบไว้แต่กรอบไม่ชัดเจน เอาวิพากษ์มาใช้ ต้องมาจัดการให้ชัดเจน สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องมาดำเนินการ เอาส่วนที่ดีส่วนที่เสียหรือข้อบกพร่องมาดำเนินการกระบวนการพิจารณาแล้วกฎหมายที่นำมาใช้มันถูกต้องชัดเจนหรือไม่ เอามาจัดการร่างเป็นข้อบังคับให้มันเรียบร้อยไปซะ

ถาม : อย่างกรณีสมาชิกมีข้ออธิบาย การรับฟังพยานหลักฐานเพิ่มเติม ป.ป.ช. อันนี้รวมด้วยหรือไม่

ตอบ : ไม่ใช่ เมื่อรับแล้วมีสิทธิที่จะยื่นหรือไม่ เราไม่ให้ แต่ในการพิจารณาของศาลตามวรรค ๓ วรรค ๔ มาตรา ถ้าหากว่ายื่นมาเลยกำหนดเวลาที่ยื่น ก็ต้องขออนุญาตโดยทำว่าเพื่อความยุติธรรมของทั้ง ๒ ฝ่าย อย่างนี้เราก็เอาเข้ามาได้ สมมุติถ้าเกิดเอกสารชุดนี้ ผู้ถูกกล่าวหาเค้าไม่รู้ว่ามีอยู่ในชั้น ป.ป.ช. หรือว่าจะตัดสินแล้วเค้าไปเจอเอกสารที่หักล้างข้อมูลเค้าได้ทั้งหมด ไม่ควรเอาข้อห้ามของกฎหมาย เอามาห้ามเค้า เพราะใครจะไปรู้

พวกนี้ไม่ใช่ นักกฎหมายเหมือนกัน นักกฎหมายก็เชื่อว่ารู้ทุกคน เรามาเห็นว่าอันไหน ทำให้เปลี่ยนแปลงก็รับเข้ามาที่เราจะวินิจฉัยหรือไม่อยู่กับดุลพินิจของพวกเค้าเอง

ถาม : เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ในเรื่องนี้ วุฒิสภาต้องมีมติ ถอดถอน หรือไม่ถอดถอน แต่ในการลงมติจริง ๆ มีสมาชิกบางส่วน ไม่ลงคะแนน หรือคัดออกเสียง ท่านมีความคิดเห็นในเรื่องนี้ อย่างไร

ตอบ : ตามที่เราได้พิจารณา เค้ามีสิทธิถอดถอน ถอดถอนชนะมาก มันก็หรือไม่ถอดถอน มีมติว่าถอดถอนหรือไม่ถอดถอน เค้าก็ลงมติ เค้าก็ไม่กด แต่นี่มีคะแนนเข้ามาพิจารณาก็คน หรือไม่เห็นด้วยมันมี ๓ ทั้งไม่เห็นด้วย ไม่ลงมติ คัดออกเสียง อันนี้เป็นสิทธิของเค้า ควรจะมี

ถาม : ท่านคิดว่า วุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กรณีการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง

ตอบ : ประสบความสำเร็จ ผมถือว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด และคณะกรรมการที่ดำเนินการมีความเห็นเยอะ และผมคิดว่าเป็นครั้งแรกที่เราทำ เราทำด้วยความเรียบร้อย ทุกสิ่งทุกอย่างที่เข้าไปจะทำให้ถูกใจทุกคน มันเป็นไปได้ แต่เสียงส่วนใหญ่ทำแล้วเราทำเรียบร้อย ไม่มีปัญหา ผมถือว่าทุกอย่างเรียบร้อย คนที่ลงมติต้องยอมรับเหตุผลของคนที่เป็นเสียงส่วนใหญ่ เสียงส่วนใหญ่ที่ชนะก็ต้องยอมรับความคิดเห็นของส่วนน้อยด้วย ทั้งองค์กรอื่นต้องดูเหตุผลของเราเหมือนกัน จะบอกว่าองค์กรตัดสินแล้วฉันไม่เห็นด้วย แอนตี้ไม่ถูก เพราะมันเรื่องไม่จบ

ถาม : ท่านคิดว่าประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร

ตอบ : มากเลย ผมเข้าใจว่ามาก เพราะมันเป็นกระบวนการแรกของประเทศไทย

ถาม : ที่ใช้กระบวนการ เพราะตอนคุณจรัล ใ้ที่ประชุมลงคะแนนเสียงอย่างเดียวว่าจะถอดถอนหรือไม่ถอดถอน ไม่มีกระบวนการพิจารณาแบบนี้

ตอบ : อันนี้เค้ามีกระบวนการให้ทั้ง ๒ ฝ่ายแสดงเหตุและผลเต็มที่ และวินิจฉัยโดยมติที่ประชุม

ถาม : อย่างบทความทางวิชาการที่มีหลายความเห็น ช่วยให้ประชาชนมีความสนใจมากขึ้น?

ตอบ : ก็มีพวกหนังสือพิมพ์ ที่มีส่วน เฉพาะหนังสือพิมพ์ ถ้าเป็นบทความในหนังสือเล่ม ๆ ประชาชน ไม่ได้อ่านหรอก แต่ผมจำไม่ได้ว่าคะแนนเสียงถอดถอนจะต้องมีสูงสุดเท่าไร

ถาม : ๓ ใน ๕ ก็คือ ๘๐

ตอบ : ผมว่าตรงนี้จะเป็นอุปสรรค เพราะว่ากว่าจะถึงตรงนั้นยากเหมือนกัน กฎหมายที่เราได้ดำเนินการไปแล้ว กฎหมายที่มันมีอุปสรรคก็ควรแก้ไข จะเอาให้ถึง ๘๐ ผมว่ายาก แล้วก็ถ้าพูดจริง ๆ การบล็อกโหวตมันง่ายขึ้น

ถาม : กรณีแนวคิดให้วุฒิสภาดำเนินการไต่สวนเบื้องต้นก่อนว่า มีมูลหรือไม่ก่อนส่งไป ป.ป.ช. แทนที่ประธานวุฒิสภจะทำหน้าที่เป็นเพียงไปรษณีย์อย่างเดียว ท่านมีความคิดเห็นในเรื่องนี้ อย่างไร

ตอบ : ให้ทางวุฒิสภามีมูลก่อน ถ้าอย่างนี้ มันไม่ไหว มีมูลทั้งคณะหรือไม่

ถาม : มีมูลว่ามีความผิดหรือเปล่า คือท่านประธาน

ตอบ : ประธานคนเดียวหรือ ผมว่าผมไม่เห็นด้วย ถ้าท่านประธานคนเดียวมีมูล ถ้ามีมูลแล้วยุติเลยหรือ

ถาม : ไม่ผิดก็ไม่ผิดเลย

ตอบ : ถ้าอย่างนี้ มันจะเกิดการชี้หน้าได้ ถ้าท่านประธานมีมูลความผิดตั้งแต่แรก และค่อยส่งไป ป.ป.ช. ป.ป.ช. ยุติเลยก็จบเรื่องใช่หรือไม่

ถาม : ท่านป.ป.ช. เหมือน จำกัดคดีที่จะมาถึง ป.ป.ช.

ตอบ : ผมไม่เห็นด้วย ต้องทำหน้าที่ ถ้าคดีมามาก ตำรวจอาจจะจัดการภายในของท่านเอง เหมือนอย่าง ศาล อุทธรณ์ ศาลฎีกา ตรงนั้นก็มี มีเยอะเยอะไป คดีสิ้น ป.ป.ช. มีวินิจฉัย เป็นคณะยังดี เป็นความละเอียดรอบคอบด้วยดีเลย ผมว่าเป็นการดี อย่าปฏิเสธเลยว่างาน เยอะ ประธานวุฒิสภามีมูลคนเดียวจบเลย หากประธานจะรวบตัด ถ้าไม่มีมูลก็จบ สมมติว่าถูกชี้หน้า วิ่งเดินได้หมด พูดตรง ๆ มีคนเดียวไม่ได้

ถาม : เรื่องเวลา

ตอบ : ทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีกำหนดเวลาเป็นช่วงๆ ไป อย่างบางเรื่องไม่ทันเหตุการณ์ กระบวนการทุกอย่างต้องมีกำหนดเวลา เพราะฉะนั้นมีกำหนดเวลาจะทำให้การวินิจฉัย ได้ทันเหตุการณ์

ถาม : การเพิ่มประสิทธิภาพ ท่านมีข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งสองสำนักงานและของวุฒิสภา

ตอบ : การเพิ่มประสิทธิภาพถอดถอน ผมว่าเจ้าหน้าที่ของเรางานมากเกินไป เข้าใจว่าพอเจ้าหน้าที่งานมากเกินไป เสนอเอกสารต่าง ๆ บางครั้งกระชั้นชิดไป ได้ข้อมูลไม่เต็มเม็ด

เต็มหน่วย คนที่จะเป็น คนที่จะทำต้องอยู่ในวงการเจ้าหน้าที่ด้านกฎหมาย ของเราก็ OK
ที่มา ผมว่าเจ้าหน้าที่งานมากเกินไป เจ้าหน้าที่ต้องมีความละเอียดรอบคอบในการเสนอ
ข้อมูล ต้องหาข้อมูลให้ รวมทั้งประสิทธิภาพของ สว. เราเลือกมาเอง

ถาม : ท่านคิดว่าภาพรวมของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีการถอด
ถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติ
เป็นอย่างไร

ตอบ : ผมว่าภาพรวมใช้ได้ทีเดียว ผมถือว่าเป็นเรื่องแรก ภาพรวมถือว่าเป็น ใช้ได้เลย และคิดว่า
ถูกต้องที่สุด เป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอันนี้ ที่เราดำเนินการไม่มีข้อบกพร่อง
เพียงแต่แบบอย่างผมใช้คำวิพากษ์หรือระเบียบในการพิจารณาเราไปอิงมาแล้วเกิด
การโต้เถียงกันที่ประชุม ข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการในอนาคตมีความ
ชัดเจน อ่างกฎหมาย ข้อบังคับได้ถูกต้อง เรียบร้อย อันนี้เป็นส่วนหนึ่ง ผมว่าภาพรวม
ใช้ได้ทีเดียว เป็นแบบอย่างในอนาคต ผมยอมรับว่าเจ้าหน้าที่ใช้ได้เลย ขอชม เจ้าหน้าที่
ปฏิบัติงานได้เข้มแข็ง เสริมสร้างการทำงานได้ดี เอกสารครบถ้วน เอกสารเยอะเกินไป

ถาม : อย่างกรณีมีวุฒิสภาชุดต่อไปท่านจะไม่เอาแนวโน้ม เกิดมีการร่างข้อบังคับใหม่ ไม่ใช่
แนวปฏิบัติแนวโน้มท่านคิดว่าจะได้หรือไม่

ตอบ : คำจะปฏิบัติยังไงก็ได้ทั้งนั้น แต่แนวทางปฏิบัตินี้ผมถือว่าเหมาะสม เป็นแนวทางที่ดี
ที่สุด พวกที่มาเกี่ยวข้องวางแนวทางปฏิบัติไว้แล้ว อันไหนที่ยังไม่สมบูรณ์ ยังไม่ชัดเจน
ก็แก้ไขให้ถูกต้อง ชัดเจน และเอาร่างกฎหมายข้อบังคับถามรับการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ที่มาที่
หลังก็จะได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง แนวเดียวกัน ผมว่าจะแก้ไขวิธีนี้ ผมถือว่าดีที่สุดแล้ว ตัว
ประธานวุฒิสภาเราก็เป็นนักกฎหมาย เป็นศาล กรรมการเป็นนักกฎหมายเยอะ ก็เอามาจับ
ข้อคิดเห็นแต่ละคนที่ปฏิบัติงานกับส่วนต่างๆ ว่ามันสอดคล้องกับงาน เอามาใช้กับพวกนี้
ด้วย เวลาเราไปทำหน้าที่ซักถามในสภา ทุกคนยิ้มแย้มแจ่มใสไม่มีอะไร

บทสัมภาษณ์ พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์

ถาม : ท่านคิดว่าแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา มีหลักการที่สอดคล้องหรือขัดหรือแย้งกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ตอบ : พูดถึงโดยหลักการก็สอดคล้องด้านนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส ได้รับความรับผิดชอบ ก็มีความรับผิดชอบชัดเจน แล้วก็มีหลักการมีส่วนร่วม ก็ Ok ทุกอย่าง ตามนี้หมด แต่จุดที่ผมเห็นว่ามีส่วนน้อย จุดที่มีการมีส่วนร่วม เราไม่ได้เปิดถึงสาระสำคัญของประชาชน มันก็ ๕๐ / ๕๐ จริง ๆ แล้ว ใช้หลักนี้เข้ามาเราอาจได้ ประชาชนเสนอ ข้อความเห็นผ่านเว็บไซต์ของเราก็ได้ ถ้าหากจะเพิ่มเติม ส่วนมากพูดถึงหลักนิติธรรมใช้กฎหมาย มีระเบียบ มีข้อบังคับชัดเจน มีคุณธรรมปฏิบัติอยู่แล้ว มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบในแต่ละส่วนดีแล้ว และความคุ้มค่า ผมมองว่า การถ่ายทอดการประชุมสู่สาธารณะ ประชาชนสามารถแสดงข้อคิดเห็นหรือข้อซักถามในกรอบ ก็แล้วแต่กรอบ

ถาม : ในเรื่องกระบวนการตั้งคณะกรรมการชกถามของวุฒิสภา ท่านเห็นว่ามีเหมาะสมหรือไม่

ตอบ : คือกระบวนการที่เรากำหนดไว้ ให้กรรมการทั้ง ๒๓ คณะ ส่งผู้แทนเข้ามา แล้วมีการเลือกตั้งนี้มีการถอดถอน ๒ คณะ ๒ ชุด ก็เลยแบ่งเอาจับสลากคุณสมชาย กับคุณนพดลคนละส่วนซึ่งแต่ละคนก็ไม่ได้รู้ว่าใครที่แต่ละกรรมการส่งมา แล้วไปจับสลาก ๒ ชุด ซึ่งโดยปกติแล้วระเบียบของเราก็คือ ชุดเดียวแต่ครั้งนี้ ๒ ชุด คุณสมชายชุดหนึ่ง คุณนพดลชุดหนึ่ง มีกรรมการจากกิจวุฒิเข้ามาด้วย มี ๓ คน เพราะว่าคณะหนึ่งก็จะมี ซึ่งพอเปลี่ยนสายของกระบวนการตั้งแล้ว กรรมการชกถามก็จะไม่รู้ ว่าตนเป็นกรรมการของชุดใด เพราะฉะนั้น ไม่สามารถบ่งบอกได้ว่ากรรมการมีการจัดตั้ง

ถาม : หมายความว่าในหลักการมีส่วนร่วม ในกระบวนการชกถาม น่าจะมีคนนอกเข้าร่วม?

ตอบ : ในส่วนของเราขณะนี้ เราใช้คณะกรรมการสามัญ ซึ่งเป็น สว. ทั้งหมด ผมมองว่าทำให้กระบวนการไม่เสียเวลามาก แต่ถ้ามีกรรมการภายนอกก็มีคำถามต่อมาอีกว่า เราจะสรรหามาจากที่ไหน แล้วคน ๆ นั้นเราแน่ใจว่าไม่มีส่วนได้เสียกับคู่กรณีหรือไม่ ซึ่งจริง ๆ ในกระบวนการของความเป็นกลาง เราอาจจะพิสูจน์ได้ยาก ตามความเห็นของผม ใช้วิธีนี้ค่อนข้างจะดี เพราะว่า เราไม่ได้มี ในฐานะ สว. ต้องมีความเป็นกลางอยู่แล้ว แล้วเราก็ไม่ได้ระบุว่าใครจะได้เป็น ใช้กระบวนการจากผู้แทนมา คือ อันนี้ก็คือว่า สว. ทุกคนเลือกผู้แทน แต่เราเอาบุคคลภายนอกเข้ามาจะมีปัญหา ๑. คือแหล่งที่มาของบุคคลนี้มา

จากไหน ถ้าจะเอามาจากศาลก็จะเป็นอีกลักษณะหนึ่ง จากการไต่สวนตรงนี้ก็ยังมีนักกฎหมายบางส่วนที่สามารถดำเนินการได้ ในลักษณะของการไต่สวน ซึ่งบางส่วนของกระบวนการก็จะส่งคนที่จะมาไต่สวนก็สามารถทำได้ ส่วนที่เหลือก็จะใช้ความรู้ประสบการณ์ในการทำงานตั้งประเด็นซักถาม หลักการมีส่วนร่วมจะเป็นเรื่องอื่น เช่น การรับฟังความคิดเห็น

ถาม : ท่านคิดว่าการปฏิบัติงานของวุฒิสภา ในการลงมติถอดถอนคุณสมชาย ตรงกับหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรือไม่ อย่างไร?

ตอบ : โดยข้อบังคับหรือแนวทางของเรานั้นก็เป็นเรื่องของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กระบวนการตรงนี้คือ กระบวนการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แล้ว มาตรา ๒๗๐ มีการกล่าวหา มีการดำเนินการส่งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการตรวจ และเมื่อมีมูล ป.ป.ช. จะส่งกลับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ ถึง ๒๗๔ มันก็เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ที่นี้การใช้อำนาจรัฐของวุฒิสภา น่าจะถูกต้อง ไม่ใช่มีการร้องเรียนแล้ว ไต่สวนเลย เราก็มี ป.ป.ช. ไต่สวนให้แล้ว หรือกรณีจริยธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดิน คือ กระบวนการตรงนี้รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ชัดเจนให้ใช้อำนาจรัฐถูกต้อง

ถาม : ผลการลงมติการถอดถอนคุณสมชาย ที่ผลมติดอกมาไม่ถอดถอนท่านเห็นด้วยหรือไม่

ตอบ : กระบวนการตรงนี้ ศาลปกครองได้มีการวินิจฉัยมาก่อนเกี่ยวกับเรื่องการใช้อำนาจในกรณีนี้ แต่ปรากฏว่า กระบวนการในวุฒิสภามีความเห็นเป็นอีกอย่าง เพราะฉะนั้นผลที่ออกมามันเป็นสิ่งที่คาดเดาได้ในบางอย่าง ทั้งกรณีคุณนภดล และคุณสมชาย ทั้ง ๒ อันศาลรัฐธรรมนูญกับศาลปกครองลงความเห็นว่าการใช้อำนาจโดยมิชอบ ที่นี้พอเป็นอย่างนี้ก็ปรากฏว่าวุฒิสภามีความเห็น สอดคล้องกับ ตามที่ศาลปกครองชี้มูลตรงกับที่ป.ป.ช. ชี้มูล ซึ่งอันนี้ก็เลยผลการลงมติถอดถอน ค่อนข้างจะเป็นสิ่งที่แปลก จากมาตรฐานที่ผมเทียบกับกรณีของ สนช. ที่มีการถอดถอน คือ คุณจรัล ดิษฐาอภิชัย กรณีนั้น วุฒิสภาถอดถอนแล้วถอดถอนแต่ไม่ถอดถอนพุดอย่างนี้ดีกว่า

ถาม : ท่านคิดว่าการเล่นพรรคเล่นพวกในวุฒิสภา กรณีการลงมติในครั้งนี้ หรือไม่ ?

ตอบ : ผมมองว่า ผมไม่ได้เชื่อว่ามีการเล่นพรรคเล่นพวกแต่บางส่วนก็อาจมีบ้าง คือ ความเอนเอียงความคิดของแต่ละคน ผมว่ามันเป็นความลังเลใจมากกว่า กระบวนการมันมีปัญหา มาตั้งแต่ต้น คือ ตอนที่เรื่องที่ ป.ป.ช. ส่งมาที่เรา ผมพูดเลย ประเด็นที่เกิดปัญหานี้ขึ้นมาคือ หลังจากที่ ป.ป.ช. ชี้มูลแล้วมีกรณีของพรรคเพื่อไทย พรรคคุณสมชาย พรรคพลังประชาชนถูกยุบ กรณีมีทุจริตการเลือกตั้ง ยึดอำนาจผู้บริหารทำให้คุณสมชาย ต้องออก

จากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเวลาใกล้เคียง ใกล้เคียงกับที่ ป.ป.ช. ชี้มูล วุฒิสภามีความเข้าใจในเบื้องต้นว่าเรื่องนี้ควรจะยุติการถอดถอนเพราะว่า ประเด็นนี้ผมได้เขียนบทความว่าจะทำให้เกิดความสับสนและเกิดปฏิบัติอันหนึ่งที่ไม่ค่อยถูกต้องในระบบของเรา และไม่สอดคล้องคือ ถ้าเรามองในครั้งแรก ก็คือ เมื่อท่านประธานวุฒิสภาไม่แน่ใจท่านก็จะเอา เขียนว่าแจ้งให้ทราบ ซึ่งในรายงานการประชุมครั้งแรกก็เป็นว่าท่านรับทราบ แต่หลังจากนั้นแล้วก็มี สว. ท่านหนึ่ง คือ สมชาย แสวงการ ได้อ่านข้อสรุปของ ป.ป.ช. คุณสมชาย แสวงการ ก็ไปอ่านตัวเอกสารที่ ป.ป.ช. ชี้มูลแล้ว ป.ป.ช. บอกว่ากระบวนการถอดถอนนี้ไม่ยุติ ถึงแม้ว่าได้ดำเนินการแล้ว จึงจะต้องดำเนินการต่อไป ส่งเรื่องมาที่เรา เป็นประเด็นที่ทำให้เกิดความสับสนระหว่างเจ้าหน้าที่ของทุกฝ่ายประเด็นที่เกิดความลังเลว่า กรณีนี้ควรถอดถอนหรือไม่ถอดถอน เจ้าหน้าที่ควรถอดถอนหรือไม่ควรถอดถอน ผมก็เลยเอาเรื่องนี้มาหารือกับคุณสมชาย มอบให้คณะกรรมการยุติธรรมและการตำรวจ กับคณะกรรมการอีกคณะหนึ่ง ไม่แน่ใจ ๒ คณะไปศึกษา แล้วกลับมารายงาน ความเห็นตรงกันกับที่ ป.ป.ช. ว่าควรยุติการดำเนินการ แต่พอเข้าสภาแล้ว สว. ให้ความเห็นที่ไม่ตรงกัน แบ่งเป็น ๒ ส่วน กลุ่มหนึ่งเห็นว่า ควรดำเนินการต่อไป กับอีกส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่า ควรจะยุติ ผลสุดท้ายเสนอให้มีการลงมติ พอลงมติแล้วมีผู้ให้ดำเนินการต่อไปเป็นฝ่ายชนะ การดำเนินการถอดถอนต้องดำเนินการต่อ แต่เรื่องนี้ถ้าเราดูในข้อกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๓ รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดให้วุฒิสภาจะรับหรือไม่รับ มันเป็นเรื่องข้อสงสัยที่ตามมาถ้าวันนี้ สว. โหวตไม่รับ กระบวนการจะเป็นยังไง ถ้า สว. โหวต เลือกปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๓ เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๓ กำหนดว่า เมื่อประธานวุฒิสภารับมาดำเนินการ กระบวนการต้องลากไป อันนี้เกิดประเด็นความลังเล บางคนก็เลยมีความรู้สึกว่ามันมีความไม่เป็นธรรมที่จะมีการถอดถอนประเด็นนี้ที่มีการซักถามกัน อีกประเด็นหนึ่ง ตรงนี้คือ ประเด็นหนึ่งที่ทำให้เป็นจุดให้ผม เขียนบทความในข้อนี้ยังไม่มีใครที่จะชี้แจง พอ ป.ป.ช. ได้เขียนสำนวนในการซักถาม เป็นประเด็นที่กรรมการซักถาม ถามว่ากรณีนี้ ป.ป.ช. ให้เหตุผลการร้ายพิศปกติ ประเด็นการร้ายพิศปกติ ถึงแม้ว่าจะเป็นพันราชการไปแล้ว การดำเนินการไต่สวนก็จะดำเนินการต่อไป เพราะถือว่า ในกรณีนี้ข้อกฎหมาย ไม่ได้บังคับ ผมก็เลยเขียนในบทความฉบับนี้จริง ๆ แล้วในส่วนนี้ ได้พูดถึงอยู่ประเด็นหนึ่งคือ กระบวนการถอดถอน ต้องดำเนินการต่อ ถึงแม้คนจะออกจากราชการไปแล้วก็ตาม อันนี้เป็นประเด็นข้อกฎหมายที่หาข้อยุติไม่ได้ว่าในกรณีที่พ้นแล้วจะเป็นยังไง สว. กลุ่มหนึ่งท่านฟังเลยว่าการนี้ต้องหยุด

เพราะฉะนั้นท่านจึงเห็นว่าไม่สมควรถอดถอน อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าเมื่อกระบวนการเดินต่อไปก็สนใจในประเด็นการซักถาม แล้ว วินิจฉัยตามความจริงว่าสมควรถอดถอนหรือไม่ถอดถอน เสียงที่ไม่ถอดถอน จะมี ๒ ส่วน คือ ส่วนหนึ่งอาจจะไม่ถอดถอนก็ได้ หรืออีกส่วนหนึ่งเห็นว่า ไม่สมควรมีการไต่สวนเพื่อถอดถอน อันนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ผมเขียนในบทความว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ควรจะทำความเข้าใจต่อไป ผมชี้ไว้ในบทความ สมมุติว่ามีการลาออก ไม่ว่าจะร้ายวชปกติ ทุจริตในหน้าที่หรือผิดศีลธรรมอย่างร้ายแรง ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ถ้าผู้นั้นขอลาออกหรือย้ายตำแหน่ง ไม่ต้องออกก็ได้ สมมุติว่าเกิดการลาออก ย้ายกระทรวง กระบวนการถอดถอนทุกสิ่งมันยุติหรือในอีกกรณีหนึ่ง ผมเดาเวลาในการดำเนินการ ในการเริ่มกระบวนการถอดถอนจนถึงวุฒิสภาลงมติ ในกรณีคุณนภคและของคุณสมชาย ก็เป็นคำถามว่า ถ้ากระทำผิดใน ๑ ปี สุดท้ายของการดำรงตำแหน่ง ดำเนินการถึงขั้นที่จะมีการถอดถอนของวุฒิสภาแล้ว เค้าพ้นตำแหน่งไปแล้ว ด้วยบุคคลใดก็ตามวุฒิสภาก็มีประเด็นแล้ว พอพ้นวาระคือว่าจบสิ้นหน้าที่ไป มันก็เหมือนว่า กระบวนการตรงนี้ไม่สามารถจะตอบได้ ถ้าเราคิดในแง่ลบ คนที่ชี้แจงหรือคนที่ทำอะไรในสิ่งที่ไม่ดี ก็ไม่มีสิทธิ์จะถูกถอดถอน เพราะกระบวนการถอดถอนนั้นมันจะจบ อันนี้ก็เป็นประเด็นที่ควรพิจารณา ถ้าเราไม่ตีความกระบวนการตรงนี้เราทำตามวินัยของรัฐธรรมนูญ เพราะเรามีวินัยทางราชการ แต่ไม่มีวินัยพรรคการเมือง มันก็มีประเด็นมาอีกว่า บทลงโทษของเรื่องนี้มันไปโยงถึงเรื่องของการตัดสิทธิ ๕ ปี ผมชี้ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ ได้เขียนไว้เลยว่า เป็นข้อห้ามและไม่มีระยะเวลาด้วย หมายถึง มาตรา ๑๐๒ เป็นมาตราที่มันต้องห้ามของ สส. ถ้าใครถูกถอดถอน สส. สว. แล้ว ไม่มีโอกาสดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไม่ว่าจะ เป็น สส. หรือ สว. เป็นไปได้เลย ตรงนี้คือข้อกฎหมาย ตรงนี้มันสับสนและมันเป็นประเด็นที่ยังไม่มีใครตอบได้ นึกภาพออกหรือไม่ ประเด็นตรงนี้ ที่ผมมองว่ามาตรา ๒๗๐ ที่บัญญัติเรื่องนี้ ให้การถอดถอนไม่มีโอกาสเป็นจริงได้เลย ถ้าเรายังไม่สามารถเคลียร์ข้อกฎหมายตรงนี้ได้ว่าจะสามารถเลื่อนหรือหลบหลีกการพิจารณาถอดถอนบทลงโทษก็ไม่จบ อันนี้เป็นส่วนที่ผมคิดว่าเรื่องนี้ น่าจะมีการดำเนินการเขียนให้ชัด

ถาม : อันนี้เป็นคำตอบเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมาย ใช่หรือไม่

ตอบ : ใช่

ถาม : ถ้าอย่างนั้น ปัจจัยที่สมาชิกลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน คือ ?

ตอบ : ในฐานะที่ผมมาเป็นประธานกรรมการซักถาม มีคำถามหลายอันที่คุณสมชายตอบไม่ได้ ในฐานะความรับผิดชอบของนายกรัฐมนตรี ในเหตุการณ์ ๑ ตุลา คือ ในบางคำถาม ก่อนหน้านั้นคุณสมชายทราบหรือไม่ว่ามีการชุมนุมและทางสภาได้มีการขอให้เลิก แต่คุณสมชายไม่ทราบว่ามีการชุมนุม เข้าวันนั้นมีการปะทะกันแล้ว ก็มีการสอบถามว่าคุณสมชายได้รับทราบและสั่งการยังงัย คุณสมชายก็บอกว่าไม่ทราบ อยู่ระหว่างเดินทาง ไม่ได้คู่ข่าว ซึ่งผิควิสัยของคนเป็นนายกรัฐมนตรี อีกส่วนหนึ่งคือ เมื่อถึงสภาแล้ว ได้รับทราบข้อมูลการบาดเจ็บเสียหาย หรือการเสียชีวิตของประชาชนหรือไม่ ท่านบอกไม่รู้ มันเป็นไปได้ที่คนเป็นนายกรัฐมนตรีจะไม่รู้ เพราะฉะนั้นเรื่องประเด็นความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่อย่างหนึ่งอันนี้ถ้าพูดถึงในสำนวน คุณสมชายบกร่องในฐานะที่เป็นนายกรัฐมนตรี แล้วก็มีประเด็นที่ซักถามกันก็คือ เรื่องของก่อนที่จะเป็นถึงแม้ว่าได้เข้าปฏิญาณตนในขณะนั้น ในการใช้ข้อกฎหมายไม่ต้องรับผิดชอบต่อข้อเท็จจริงมันไม่ได้ในเมื่อรับปฏิญาณตนแล้ว ถึงแม้ว่าการแถลงต่อสภา ในสภาเป็นการปฏิบัติหน้าที่บริหารประเทศ ช่องว่างของการที่คุณสมชายได้เข้ารับหน้าที่แล้วคือ การปฏิญาณถวายสัตย์แล้ว แต่ก่อนที่จะเข้าแถลงนโยบายต่อสภามีเหตุการณ์บ้านเมืองถามว่าไม่ดูแลเลยหรือประเด็นนี้ก็มีส่วน แต่หลังจากที่ได้แถลงในสภาแล้ว ถือว่าหมดขั้นตอนก็แสดงว่า ได้เป็นนายกรัฐมนตรีเต็มอำนาจ เป็นนายกรัฐมนตรีเต็มตัวแล้ว ก็มีประเด็นซักถามต่อว่า คุณสมชายได้รู้และสั่งแก้ไขยังงัย คุณสมชายบอกว่า ไม่ได้สั่งการยังงัย ซึ่งขณะนั้นสิ่งที่เรากำลังซักถามคือ หลังจากที่เข้ารับหน้าที่แล้ว คุณสมชายได้สั่งให้ตรวจแก้ไขสถานการณ์อย่างไร ปรากฏว่าคุณสมชายไม่ได้ให้คำตอบที่ชัดเจนว่า คุณสมชายจะว่ายังงัย ในเรื่องที่จะหยุดการกระทำโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตอนบ่าย ตอนเย็น ที่มีการปะทะซึ่งกรณีอันนี้เป็นประเด็นที่ค่อนข้างชัดเจนว่าคุณสมชายเกี่ยวข้องในหน้าที่นายกรัฐมนตรีที่ค่อนข้างชัดเจน เพราะโดยสามัญสำนึกหรือความรับผิดชอบต่อตัวนายกรัฐมนตรีจะถือว่าควรมีความเป็นห่วง หรือความเป็นกังวลต่อชีวิตของประชาชน เป็นสิ่งที่ควรมีอยู่ในจิตสำนึกของนายกรัฐมนตรี ก็ไม่ได้ทำในช่วงแรกคือ เข้าวันที่ ๑ ก็มีการปะทะกันและมีคนบาดเจ็บแล้ว ก่อนหน้าที่คุณสมชายแถลง หลังจากแถลงแล้ว ก็สมควรจะมีแนวทางยุติปฏิบัติการใช้ความรุนแรงกับประชาชน แต่คุณสมชายก็เลือกที่จะหนีออกจากสภาและไม่ได้สนใจมองผู้ใด ผมคิดว่า ในฐานะที่ผมดูสำนวน เมื่อตั้งประเด็นซักถามผมว่า คุณสมชายมีความบกพร่องในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ในฐานะนายกรัฐมนตรีต่อประชาชน ในเรื่องของการดำเนินการหรือยังงัยก็แล้วแต่

นายกรัฐมนตรีควรดูแลทรัพย์สินของประชาชน จะอ้างว่าได้มอบไปแล้ว เป็นความรับผิดชอบของ ผบ.ตร. ไม่ได้

ถาม : มาตรการทางกฎหมายและขั้นตอนการลงมติถอดถอน ตามรัฐธรรมนูญ ในเรื่องของข้อบังคับที่นำกระบวนการต่างๆ มาใช้ในการไต่สวนของป.ป.ช. ซึ่งการไต่สวนมีข้อโต้แย้งของ สว. ที่พิจารณาได้เฉพาะสำนวนจาก ป.ป.ช. ไม่สามารถพิจารณาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับมาตรการขั้นตอนต่าง ๆ ตามกฎหมายของทั้ง ๒ ฝ่าย ทั้งรัฐธรรมนูญ ทั้งระเบียบวุฒิสภาในการถอดถอนข้อบังคับ หรือว่าทางของ ป.ป.ช. ท่านมองว่ามีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ตอบ : ปัญหาตรงนี้ ในชั้นการดำเนินการของกรรมการซักถาม ข้อจำกัดอย่างเดียวคือ เรื่องเวลากรอบของเวลาที่กำหนด เขียนไว้ในข้อบังคับ น่าจะมีเวลาให้กรรมการซักถาม เตรียมประเด็นซักถาม ๕ - ๗ วัน เพราะถ้าผมจำไม่ผิด มีเวลาแค่ ๒-๓ วัน มั้ง ซึ่งน้อยมาก เราทำทั้งวันทั้งคืนสาเหตุคือเราได้ให้เพื่อนสมาชิกจดประเด็นซักถามที่เราพยายามสรุปประเด็นซักถามที่หลากหลายของเพื่อนสมาชิกมาเป็นข้อซักถาม มาจดประเด็น ซึ่งเวลาตรงนี้ก็อาจจะมียกจำกัด คือ ในกรณีคุณสมชาย เราไม่ได้ประเด็นซักถามที่สมบูรณ์ เรามองจากสำนวนเอกสารเพิ่มเติม กรณีนี้เราสามารถที่จะมองในเรื่องของระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ส่วนที่กรรมการซักถาม ทำตามกรอบในการซักถาม เราถือว่า อำนาจนายกรัฐมนตรีจะต้องปฏิบัติตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีความรับผิดชอบของนายกรัฐมนตรี ท่านได้ดำเนินการปฏิบัติอย่างไร ตัวท่านมีเวลาเพิ่มขึ้นอีกนิดหนึ่ง เพื่อจะทำให้ความละเอียดรอบคอบของการตั้งกระบวนการซักถามให้สมบูรณ์ขึ้น แต่ยังมีอีกจุดหนึ่งคิดว่า การซักถามต่อเนื่องคือในครั้งนั้นเราตั้งเอาไว้ว่า การซักถามจะซักถามต่อเนื่องได้ มีคำถามในการปฏิบัติผู้ถูกกล่าวหาที่พยายามเลี่ยง เป็นธรรมดา เราจะสร้างสมมุติฐานว่าท่านไม่เข้าใจคำถาม เพราะฉะนั้นเราจะถามซ้ำในประเด็นเดิม ท่านเลือกที่จะตอบไม่ตรง พอท่านตอบไม่ตรง ผู้ซักถามจะถามนอกประเด็นที่ตั้งไว้ มันก็จะไม่ได้ ถ้าคนที่มีความคุ้นเคยกับการไต่สวนทางกฎหมายจะได้เปรียบเพราะรู้ข้อกฎหมายแล้วก็ก็เรียบเรียง ไม่มีแนวทางและไม่รู้เกม ก็อาจจะตอบ อันนี้เป็นจุดอ่อนในการซักถาม เพราะว่ามีข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนว่า กรรมการซักถามจะซักถามได้เฉพาะประเด็นที่เตรียมมาไม่มีความชัดเจน คือ คำซักถาม คำถาม จะเปิดให้ผู้ถูกซักถามได้รู้ก่อน ในครั้งที่ผ่านมาระยะนี้ไม่ให้รู้ แต่ในทางปฏิบัติผมสงสัยคิดว่าเราจะ list ให้ อันนี้มันจะเป็นจุดอ่อนของระเบียบว่ากรรมการซักถาม ถ้าใครหาข่าวไม่ดี ๒ ฝั่ง ระหว่างผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา คนหนึ่งรู้อีกคนหนึ่งไม่รู้ ซึ่งมันจะมีที่เกิดขึ้นในประเด็นซักถาม

เราจะให้ผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาประทับตราประเด็นคำถามที่เราจะถาม หรือไม่
กรรมการซักถามก็คิดเห็นว่าไม่มีระเบียบ ในขณะที่เดียวกันเราก็บอกว่า เรื่องนี้มันไม่เป็น
ธรรม กับฝ่ายนั้น ที่ไม่มีข้อกำหนดที่จะให้ทั้งฝ่ายทราบ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้ง ๒
ฝ่าย ถ้ากรรมการซักถามทำประเด็นซักถามเสร็จแล้ว จะได้ส่งหรือจะถือว่าเป็น
ความลับ กรณีข้อบังคับการประชุมกำหนดไว้ว่าการพิจารณาของวุฒิสภา เราต้องใช้
สำนวนของ ป.ป.ช.เป็นหลักแต่มันก็มีช่องทางที่ให้ผู้ถูกร้องคือ คุณสมชาย ยื่นเอกสาร
เพิ่มเติมได้ ซึ่งในชั้นนั้นจำได้ว่ามีการยื่นเพิ่ม และมีเสียงคัดค้าน ว่าไม่ให้ยื่นหลักฐาน
ใหม่ ซึ่ง ป.ป.ช. ไม่รับ ที่นี้จะถามต่อเนื่อง ถ้าอย่างนั้นในเมื่อวุฒิสภา การลงมติหรือการ
ตั้งกรรมการซักถาม ก็แล้วแต่ ต้องยึดสำนวนของ ป.ป.ช. เป็นหลักแต่ว่าพยานหลักฐานที่
ยื่นเข้ามาใหม่ มันไม่ได้รับการพิจารณาหรือศึกษาต่อเนื่องว่ามันมีอยู่หรือไม่ อันนี้เป็น
ข้อสังเกตจากบุคคลภายนอก ส่วนใหญ่หลักฐานเพิ่มเติมของคุณสมชายเป็นกรณีของ
วุฒิสภาเรื่องคนตาย ซึ่งเราไม่ได้มีประเด็นซักถามไปถึงจุดนั้นเพราะว่าจริงๆ แล้ว ถ้าพูด
จริงๆ แล้วทนายของท่านทราบอยู่แล้ว จริงๆ แล้วมันไม่มีเรื่องการส่งเอกสารเพิ่มเติม
เพื่อความเป็นธรรมของทุกฝ่าย เราไม่ได้พิสูจน์

ถาม : มีเสียง comment จากนักวิชาการบางส่วนบางว่าในการทำหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติ
ถอดถอนหรือไม่ถอดถอนแล้ว วุฒิสภาควรหรือควรจะไม่สอบเพิ่มเติมจาก ป.ป.ช.
ในความเห็นของท่าน

ตอบ : เราได้สวน ป.ป.ช. เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายด้วย เวลาคำถามซักถามเราถาม
ทั้ง ๒ ฝ่าย คือเราถาม ป.ป.ช. ด้วยว่า ข้อสรุปของท่านสรุปว่าอย่างไร ข้อกฎหมายด้วย
ข้อเท็จจริงที่ท่านระบุม่า ประเด็นซักถาม จะโยงไปถึงที่นั่นด้วย เพราะฉะนั้นเรื่อง
นักวิชาการเป็นห่วง คือ การเร่ง เพราะว่าการกรรมการซักถามก็จะถาม ป.ป.ช. ด้วย
กระบวนการข้อมูลในสำนวนที่ได้มา ได้มีการตรวจสอบทั่วถึงตรงนี้แล้ว เพราะฉะนั้น
ในฐานะ สว. ไม่สามารถที่จะสั่งได้ว่า กระบวนการได้สวนของ ป.ป.ช. มีความน่าเชื่อถือ
มากน้อยเพียงใด

ถาม : นักวิชาการหลายท่านอยากให้สอบพยานหลักฐานเพิ่มเติม รวมทั้งกรณีเปิดโอกาสให้
คุณสมชาย ยื่นเพิ่มเติมเอกสารที่ไม่ได้ไปยื่น ป.ป.ช. หมายถึงพยานหลักฐานใหม่ๆ

ตอบ : คือ มันมีข้อจำกัดด้านเวลา แล้วก็ต้องยอมรับว่า สว. บางส่วนไม่ได้เชี่ยวชาญในการ
สอบสวนขณะนี้ที่เราทำหน้าที่ในปัจจุบันก็คือเราจะดำเนินการตามความน่าเชื่อถือของ
กระบวนการได้สวน ขณะเดียวกันก็จะซักถามถึงการปฏิบัติของตัวผู้ถูกซักถามเอง ใน

ส่วนที่ประเด็น ป.ป.ช. ไม่รับเอกสารหลักฐานบางอย่างก็มีประเด็นซักถามเหมือนกันว่าทำไมไม่รับ แล้วทางผู้แทน ป.ป.ช. ก็ตอบว่าไม่รับด้วยเหตุผลใด สมาชิกวุฒิสภาที่ถาม ก็สามารรถที่จะวินิจฉัยได้

ถาม : ท่านคิดว่าวุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ตอบ : ผมเรียนว่า ถ้าประเมินแล้วเราไม่ประสบความสำเร็จ เพราะว่าตัวคนที่ใช้อำนาจวินิจฉัยยังมีความลังเลในข้อกฎหมาย เพราะฉะนั้นผู้ที่ตัดสินใจต่าง ๆ มีความเห็นที่แท้จริงว่าสมควรถอดถอนหรือไม่ถอดถอน แต่พวกที่ไม่ถอดถอน จะมี ๒ จุด กลุ่มหนึ่งเป็นบุคคลที่ว่า ไม่เห็นด้วยว่าจะให้ถอดถอนอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าคุณสมบัติไม่ผิด ซึ่งอันนี้ก็ไม่สามารถแยกแยะได้ว่า มีจำนวนเท่าไร เพราะว่าการลงมติเป็นเรื่องของการเมือง

ถาม : อันนี้รวมถึงสมาชิกที่ไม่ออกเสียง ?

ตอบ : ใช่ จริงๆ แล้ว ผมไม่ค่อยเห็นด้วย กรณีที่มีการงดออกเสียง คือ จริงๆ แล้วในกรณีนี้เป็นสิทธิว่าถอดถอนหรือไม่ถอดถอนเท่านั้น มันไม่ควรจะมี อันนี้ความเห็นส่วนตัวนะ กรณีนี้มันจะเลือกถอดถอนหรือไม่ถอดถอน คนที่ไม่ออกความเห็นมันตอบไม่ได้ว่า คุณไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญหรือคุณไม่สามารถปฏิบัติได้ ถ้ามีว่าผมเป็นเพื่อสนิทคุณสมชาย กรณีมีความสนิทจนไม่สามารถดำเนินการได้ น่าจะแจ้งทางวุฒิสภาว่า เนื่องจากมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดส่วนตัว เพราะฉะนั้นก็ขอสถานะสิทธิไม่อยู่ใน เพราะฉะนั้นจำนวนคนพวกนี้ ก็จะไม่มาก แล้วก็เลือกวิธีการโหวตมี ๒ ข้อยต์เท่านั้น คือ ถอดถอนหรือไม่ถอดถอน คนที่จะขอเลิกปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญก็ต้องเขียนรายงานให้เหตุผล มีเหตุผลอะไร ไม่สามารถรักษาความเป็นกลางได้เป็นญาติสนิท เพื่อน หรือว่าเป็นพี่น้องกัน ไม่สามารถรักษาความเป็นกลางได้ อันนี้เป็นกฎหมายจรรยาบรรณ น่าจะมีการชี้แจงได้ เพื่อจะลดปัญหาในการที่ไม่ออกความเห็น แล้วทางเลือกในการถอดถอนหรือไม่ถอดถอน มี ๒ ข้อยต์ ๓ ใน ๕ ของที่โหวต สมมุติว่าจำนวน ๓ ใน ๕ ที่โหวต อาจจะเขียนเพิ่มเนื่องจากบางครั้งไม่สามารถรักษาความเป็นกลางได้ เนื่องจากเป็นญาติหรือเพื่อนสนิทกับผู้ถูกถอดถอน อันนี้ผู้ร้องสามารถที่จะรายงานต่อประธานวุฒิสภาขอระงับของการใช้สิทธิ เนื่องจากไม่สามารถรักษาความเป็นกลางได้

ถาม : ท่านคิดว่าประชาชนให้ความสนใจกับกระบวนการถอดถอนหรือไม่อย่างไร?

ตอบ : ผมว่าประชาชนสนใจเยอะ ดูจากเว็บไซต์มีการโทรศัพท์มาเสนอข้อคิดเห็นกับ สว. ในการซักถาม ผมว่าน่าจะมีกระบวนการให้ประชาชนเสนอหรืออาจมีการทำโพลด์ที่หลัง

คือ ป.ป.ช. มีความเห็นอย่างนี้ คือให้ ป.ป.ช. ได้รับทราบข้อเท็จจริง กระบวนการอย่าง ศาลรัฐธรรมนูญยังเปิดให้

ถาม : ท่านคิดว่า เรื่องนี้จะกระตุ้นให้ประชาชนสนใจการเมือง โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ของ สว. มากขึ้น

ตอบ : ประชาชนสนใจอยู่แล้วในเมื่อประชาชนมีความสนใจ เราควรขยายขอบเขตของวิธีการ ผมจำไม่ได้ว่ามี การถ่ายทอด ถ้าไม่มี ต้องมีการถ่ายทอดวิทยุรัฐสภา

ถาม : กระบวนการถอดถอนของกรรมการ ป.ป.ช. ท่านเห็นว่ากระบวนการถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

ตอบ : ผมคิดว่าเค้าทำได้ครบถ้วน เพราะว่าจริงๆ แล้ว กรณีคุณสมชาย ข้อกฎหมายหรือระเบียบมันบ่งชี้ ประเด็นว่า จิตสำนึกของคนที่ดำรงตำแหน่งเป็นเรื่องจริง ถวายสัตย์ ปฏิญาณแล้ว ก็คือว่าไม่ต้องรับผิดชอบเลยก็สมควรแล้ว โดยสามัญสำนึกของคนที่จะเป็นผู้บริหารประเทศเวลานั้น การใช้อาวุธ ในจุดนี้คุณสมชาย ค่อนข้างขาด ไม่รู้เรื่องเลย ป.ป.ช. ก็พูดอย่างนี้ กระบวนการที่คุณสมชายค่อนข้างจะชัดเจน

ถาม : ประเด็นระยะเวลาที่ ป.ป.ช. พิจารณา ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

ตอบ : ยาวไป

ถาม : คือในความคิดเห็นของท่าน กรณี ป.ป.ช. ใช้องค์คณะชุดใหญ่ได้ส่วน?

ตอบ : นี่ก็ความเห็นของ ป.ป.ช. ซึ่งต้องระมัดระวัง เนื่องจากระเบียบ ป.ป.ช. มีเรื่องการตั้ง กรรมการได้ส่วน ต้องมีฐานะ วุฒิ เหมาะสมกับตัวผู้ถูกกล่าวหา ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็น นายกรัฐมนตรีมันหาใครไม่ได้ ก็ต้องใช้คณะใหญ่เป็นกรรมการได้ส่วน พอใช้คณะนี้ ท่านก็หาเวลาพร้อมกันได้ยาก กว่าจะนัดหมาย เกิดความล่าช้า กระบวนการตรงนี้จริงๆ แล้ว ประเด็นไม่น่าจะได้ พูดไปพูดมาก็ผิดหรือไม่ผิด อย่างที่ผมบอกเราใช้ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินมาปรับ จะตอบได้ว่าปฏิบัติหน้าที่ถูกต้อง ในการปฏิบัติตาม ตำแหน่งหรือเปล่า แล้วข้อกล่าวหาคุณสมชาย มันค่อนข้างหนัก

ถาม : ท่านมีข้อเสนอแนะในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ตอบ : ผมว่าข้อกฎหมายต้องทำให้ชัดว่ากระบวนการของคนที่พ้นจากตำแหน่งแล้วต้องทำยังไง ประเด็นที่ ๒ เรื่องของการให้เวลาของกรรมการซักถามบ้าง ในการตั้งถาม ผมว่า กระบวนการของวุฒิสภาค่อนข้างจะชัดเจน การตั้งกรรมการซักถามใช้เวลาน้อยไป

ถาม : ท่านมองภาพรวมของกระบวนการถอดถอนครั้งนี้ อย่างไร

ตอบ : จริงๆ แล้ว มันอาจจะเป็นครั้งแรกที่ทำเรื่องนี้ ตอน สนช. ก็ไม่ได้ทำกระบวนการเท่านี้ คือไม่ได้มีขั้นตอนอย่างนี้ เพียงแต่ปรับเรื่องเวลานิดนึง เพื่อให้กรรมการซักถามมีเวลาในการทำงานมากขึ้น และเรื่องของการถ่ายทอดผ่านสื่อมวลชนก็น่าจะช่วยให้เกิดความเที่ยงธรรมในการถอดถอนให้เป็นที่ยอมรับ แล้วก็เรื่องของการสูญเสียความเป็นกลาง เนื่องจากเป็นญาติเรื่องของการโหวตควรจะมี ๒ ซ้อยค์ นอกจากนั้นผมคิดว่าเหมาะสมแล้ว กระบวนการยื่นถอดถอนคน เมื่อเข้ามาถึงวุฒิสภามันก็เป็นแค่คิสรครคิดทางการเมือง เพราะมีกระบวนการที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการไปถึงเป้าหมายปลายทางเอาออกได้ นอกจากนี้ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนสร้างประเด็นในการซักถามแล้วก็ให้ประชาชนเข้ามาสังเกตการณ์ บ้านเรายังไปไม่ถึงระบบลูกขุน จุดอ่อนของระบบ ถ้าเรามอง อยู่ที่คน คือถ้าเราไม่เอาจริงเอาจริงก็จะเดือดร้อนในการซักถาม มีระบบการตรวจสอบการทำงาน ซักถาม ประชาชนส่งคำถามมาเพราะมันเป็นเรื่องสำคัญของการซักถาม ผมอยู่ที่ ๒ กรณี ผมคิดว่ากระบวนการที่วุฒิสภาทำตรงนี้น่าจะได้ผล ความเที่ยงธรรมมากกว่า แต่ประเด็นที่เราเองอาจจะยัง อยู่ที่ความรับผิดชอบของตัว สว. สว. ทุกคนต้องนั่งฟังในฐานะที่เป็นลูกขุน ที่ท่านรับฟังการซักถามที่แท้จริง อันนี้คือจุดใหญ่ ถ้าไม่ได้รับฟังการซักถามกระบวนการตรงนี้

ถาม : ในกรณีที่วุฒิสภาตั้งประเด็นว่าจะดำเนินการต่อไปหรือไม่ ลงมติว่าให้ดำเนินการต่อไป แต่ถ้ามี สว. ชุดใหม่มาในอนาคต เกิดลงมติไม่ดำเนินการต่อไป ท่านคิดว่าจะส่งผลกระทบ หรือไม่

ตอบ : ผมว่าจริงๆ มันผิด มันไม่ใช่หน้าที่ที่จะโหวต ผมไม่เห็นด้วย ตัวคนงคออกเสียง ไม่ใช่ไม่เห็นด้วย เปิดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๑ วันนั้นผมอภิปรายค้านว่า ในกรณีนี้ รัฐธรรมนูญไม่ได้ให้อำนาจวุฒิสภาที่จะวินิจฉัยว่าจะรับหรือไม่รับ แต่ให้ดำเนินการไปตามนั้น ผมเสนอแล้ว ผมบอกไม่เห็นด้วยในการดำเนินการ เพราะเราไม่มีอำนาจหน้าที่ ผมว่าวันนั้นหลายคนไม่อยากจะออกเสียงเยอะ เพราะว่าไม่แน่ใจ รัฐธรรมนูญไม่ได้ให้สิทธิในการลงมติ คือ บางครั้งพอเราถกเถียงกัน ก็มีคนว่าเรื่องนี้ไม่น่าถกเถียง เรื่องนี้ไม่น่าจะมาถกเถียงกันว่าจะทำยังไง เปิดรัฐธรรมนูญอย่างเดี๋ยวกคือ ประธานเปิดให้ลงมติโดยเร็ว ที่นี้ตอนนั้นท่านประธานกึ่งๆ ในข้อกฎหมาย ผมถือว่าหัวใจของปัญหาคือ ข้อกฎหมาย แล้วทุกคนก็ปฏิบัติตามนั้นกระบวนการก็คือดำเนินการ ประเด็นคือความรับผิดชอบของตัวสมาชิกในการศึกษาสำนวนเพื่อใช้วิเคราะห์ให้เกิดความเป็นธรรม

บทสัมภาษณ์ นางมัลลิกา ลับไพรี

ถาม : ท่านคิดว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง มีหลักการที่สอดคล้อง ชัดหรือแย้ง กับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่คืออะไร

ตอบ : ที่ไปโยงกับ good governance เพราะอะไร กับคำถามในเรื่องนี้ คิดว่ามันสอดคล้องกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เพราะว่าถ้าดูตามข้อบังคับการประชุมเรื่องนี้ต้องบอกว่า เอกสารทุกฉบับเช่นเอกสารที่เปิดเผย แล้วก็การพิจารณาของวุฒิสภาให้พิจารณาโดยเปิดเผยการลงมติก็ดี แม้ว่าเป็นการลงคะแนนลับก็ตาม แม้การนับคะแนนตามข้อบังคับๆ ก็มีการกำหนดวิธีการไว้ มีความโปร่งใส จะต้องนับคะแนน มีการโชว์บัตรให้ดู กระบวนการทั้งหมดถือว่าเป็นกระบวนการที่โปร่งใส

ถาม : เจ็บในเรื่องความคุ้มค่าในการที่สำนักงานดำเนินการ ถือว่าคุ้มค่าหรือไม่

ตอบ : ถ้ามองความคุ้มค่า กระบวนการของวุฒิสภา มันก็จะเริ่มจากการตรวจสอบรายชื่อ เจ้าหน้าที่ดำเนินการ นอกนั้นเป็นกระบวนการ ป.ป.ช. กลับมาที่วุฒิสภาดำเนินการตามข้อบังคับ ก็ถือว่าคุ้มค่า

ถาม : ท่านคิดว่ากระบวนการตั้งคณะกรรมการซักถามของวุฒิสภา มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร อย่างกรณี การกำหนดให้ กมธ. ซักถามเป็น กมธ. สามัญ แทนที่จะเป็น กมธ. วิสามัญหรือกรณีการเลือกคำถามการถามได้ครั้งเดียว

ตอบ : การเลือกกรรมการซักถาม ๑๕ คน โดยไม่มีคนนอก ตัวแทนจริงๆ มันเป็นการดำเนินการของสภา

ถาม : ถ้ามองในเรื่องความยุติธรรม มุมมองของผู้บริหาร

ตอบ : ก็ดีแล้ว เพราะเป็นกระบวนการของวุฒิสภา ในวุฒิสภาก็มีความเห็นหลากหลายอยู่แล้ว แล้วเรื่องคำถามก็มีคำถามจากทั้ง ๒ ฝ่ายอยู่แล้ว น่าจะเหมาะสม

ถาม : กรณีเปรียบเทียบกับระบบลูกขุนที่มีคนนอกมาด้วย ท่านคิดว่าการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ เป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือไม่อย่างไร เช่น การเสนอคำร้อง ความจริงประธานวุฒิสภาน่าจะมีอำนาจเบื้องต้นในการตรวจสอบ บางท่านบอกว่าดีแล้ว บางประเทศไม่ใช่อำนาจนิติบัญญัติ กระบวนการของไทย ในเรื่องการตรวจสอบอำนาจรัฐในส่วนนี้เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมอย่างไร

ตอบ : อำนาจสุดท้ายที่วุฒิสภาก็ดี เพราะวุฒิสภาไม่ได้เป็นคนริเริ่มถอดถอน การริเริ่มถอดถอนมาจากผู้แทนประชาชนเข้าชื่อ แล้วก็วุฒิสภาเป็นตัวแทนประชาชน ถึงแม้จะมาจาก

เลือกตั้ง สรรหาที่ตาม /เรื่องการใช้อำนาจของวุฒิสภา เป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ ตามข้อบังคับ โดยไม่ลงไปวินิจฉัยเอง ต้องส่งไป ป.ป.ช. ป.ป.ช. เป็นคนพิจารณา ประธานทำหน้าที่แค่นี้เหมาะสมแล้ว ไม่ควรต้องวินิจฉัย เพราะที่ผ่านมาก็คือครอบงำประกอบหรือไม่ ข้อกล่าวหาครบถ้วนหรือไม่ เอกสารประกอบพอเพียงหรือไม่ คิดว่าน่าจะพอ

ถาม : กรณีข้อมูลถ้าไม่ผิดก็ไม่ส่งไป

ตอบ : คิดว่าเป็นหน้าที่ของ ป.ป.ช. อยู่แล้ว เพราะสุดท้าย ถ้าประธานชี้มูลตั้งแต่แรก มันก็ไม่มีโอกาสดำเนินกระบวนการให้ ป.ป.ช. เป็นคนชี้มูลแล้วส่งมาวุฒิสภาพิจารณาว่า จะมีการถอดถอนหรือไม่คิดว่าระบบน่าจะดีแล้ว

ถาม : ท่านเห็นด้วยหรือไม่ กับผลการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา

ตอบ : ตามความเห็นส่วนตัว คิดถึงประเด็นที่เป็นข้อถกเถียงกัน ในปัญหาข้อกฎหมายว่าถอดถอนได้หรือไม่ เมื่อพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว แล้วมาดูที่ผลการลงมติ นายสมชาย ผลออกมาแบบนี้ ดูข้อกฎหมายตรงนั้นด้วย คนที่ไม่เห็นด้วยก็เลยลงมติไม่ถอดกรณีเป็น cast อื่นจะไม่มีปัญหาเศษคุณสมชายพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว จะมีปัจจัยตัวนั้นเข้ามาเกี่ยวข้องกับการลงมติด้วย

ถาม : มติของวุฒิสภาในส่วนการงออกเสียง เสียงกลางมีผลให้ไม่ถอดถอนหรือไม่

ตอบ : ใช่ มีผลการลงมติด้วย

ถาม : ท่านคิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในวุฒิสภากรณีการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ หรือไม่อย่างไร

ตอบ : คิดว่าคงมี จะมีทุกเรื่อง ไม่ใช่เฉพาะเรื่องนี้ มีการล้อมบี้กัน เป็นธรรมดา

ถาม : ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด

ตอบ : คิดว่าเป็นประเด็นข้อกฎหมาย

ถาม : รายงาน ป.ป.ช. มีส่วนหรือไม่ ให้ลงมติไม่ถอดถอน

ตอบ : ไม่แน่ใจ คือในเมื่อ ป.ป.ช. ชี้มูล น่าจะมีอิทธิพลในการลงมติบ้าง

ถาม : ในวุฒิสภามีการแบ่งฝ่าย การแบ่งฝ่ายของวุฒิสภา เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งหรือไม่ที่ทำให้ลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนของวุฒิสภา

- ตอบ :** ดูจากคะแนนก็เป็นไปตามนั้น เพราะแต่ละฝ่ายมีธงของตัวเอง
- ถาม :** ท่านคิดว่า มาตรการทางกฎหมาย และขั้นตอนต่าง ๆ ในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภามีความเหมาะสม หรือไม่ อย่างไร ตัวอย่าง การลงมติในครั้งแรกว่าดำเนินการหรือไม่ เนื่องจากวุฒิสภายังมีความไม่ชัดเจนตรงนี้ หรือกรณีคุณสมชายถูกศาลรัฐธรรมนูญให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ได้ เพราะพรรคพลังประชาชนถูกยุบ ๕ ปี เพราะเป็นประธานบริหารพรรค เลยมีปัญหา ว่าโดนคำวินิจฉัยศาลมาแล้ว เนื่องจากกรณีคุณชวยุทธ ดำเนินการต่อไปได้หรือไม่
- ตอบ :** ขั้นตอน โอเค ที่พิจารณา คือ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไปแล้ว
- ถาม :** การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหมายถึงเค้าดำรงตำแหน่งอะไรไม่ได้อยู่แล้ว ๕ ปี แล้วพอมีปัญหาในวุฒิสภาว่าต้องมีการลงมติ ๒ ครั้ง คิดว่าควรมีการแก้ไขให้ชัดเจน หรือไม่
- ตอบ :** มันเป็นเรื่องตามมติ ซึ่งวุฒิสภาได้วินิจฉัยไปแล้วว่ามันสามารถดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งตรงนี้ยังไม่แน่ว่าที่ดำเนินการ วุฒิสภาความมันถูกต้องหรือไม่ มีบางส่วนที่ไม่เห็นด้วย ส่วนในเรื่องถอนสิทธิเลือกตั้ง มันน่าจะเป็นคนละประเด็นกัน กรณียุบพรรค เป็นการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งแต่กรณีนี้เป็นการตัดสิทธิทางการเมือง ซึ่งบางส่วนเกี่ยวพันกัน แต่ก็ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมือง คือถ้าทำให้มันชัดเจน ในข้อกฎหมาย มันก็จะดีไม่มีปัญหาในภายหลัง
- ถาม :** อย่างเรื่องของวุฒิสภาลงมติครั้งแรกว่าดำเนินการถอดถอนหรือไม่ วุฒิสภาหน้า จะเป็นบรรทัดฐานหรือไม่ ว่าถ้าเกิดกรณีอย่างนี้ต้องทำอย่างไร ถ้าวุฒิสภาชุดหน้าไม่ดำเนินการ ได้หรือไม่
- ตอบ :** ตรงนี้ไม่สามารถกำหนดได้ มันก็เป็นเรื่องที่สภาแต่ละชุดจะตีความ แต่ถ้าถือตามหลักทั่วไปเมื่อมีการปฏิบัติแล้วก็ถือเป็นบรรทัดฐานได้ อย่างอาจารย์ หากมีการดำเนินการครั้งหนึ่งถือว่าเป็นประเพณีปฏิบัติได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นอยู่ที่สภาว่าจะเห็นยังไง สามารถกลับมาได้
- ถาม :** รัฐธรรมนูญให้ลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน แต่กรณีวุฒิสภาใช้ ๔ มติ ถอดถอนหรือไม่ถอดถอนงดออกเสียงหรือไม่ลงคะแนน ควรให้มี ๒ โหวต หรือไม่ หรือทำตามประเพณีของวุฒิสภาให้มี ๔ โหวต เฉพาะกรณีคุณสมชาย
- ตอบ :** รัฐธรรมนูญ มติให้ถอดถอนผู้ใดออกจากตำแหน่งวุฒิสภาต้องทำตามข้อบังคับซึ่งข้อบังคับ ๑ บอกว่าให้ประธานวุฒิสภาลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน จริงๆ รัฐธรรมนูญต้องการเฉพาะถอดถอน โดยเสียงข้างมากคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๕ ต้องการเท่านั้น เพราะฉะนั้นในการออกเสียงลงคะแนนน่าจะใช้หลักทั่วไป ไม่น่าจะว่าคน

ทำเรื่องถอดถอนหรือไม่ถอดถอนหมายความว่าอย่างไร ถ้าดูตามรัฐธรรมนูญต้องการคะแนนเสียงถอดถอน ไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๕ เท่านั้น เพราะฉะนั้น การโหวตเป็นการทั่วไปมีงดออกเสียงได้

ถาม : ท่านคิดว่า วุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กรณีการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง

ตอบ : น่าจะประสบความสำเร็จ เพราะถือว่าได้มีการดำเนินกระบวนการตามกฎหมายแล้ว

ถาม : ท่านคิดอย่างไร ในประเด็นการนำเอาระบบกระบวนการศาลมาใช้ หรือน่าจะลงมติเลยหรือไม่ต้องดำเนินกระบวนการ

ตอบ : ถ้ามองในแง่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกถอดถอนให้โอกาสได้แก้ตัวถึงแม้ยึดสำนวน ป.ป.ช. ก็ตาม ในเมื่อให้มีกรณีขึ้นหลักฐานเพิ่มแล้ว ป.ป.ช. ไม่รับ อย่างนี้ ก็สามารคนำมาแสดงในชั้นของวุฒิสภา ถือว่าให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกถอดถอน

ถาม : กรณีวุฒิสภาเปิดโอกาสให้ยื่นเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมเฉพาะที่ ป.ป.ช. ไม่รับกรณีนี้ ถ้ามีหลักฐานอื่นที่สำคัญ หลัง ป.ป.ช. พิจารณาเสร็จแล้ว ยังไม่ได้ยื่นเลย ควรแก้ไขกฎหมายตรงนี้หรือไม่ หรือว่าควรจบแค่สำนวน ป.ป.ช.

ตอบ : ถ้าเกิดกรณีเป็นหลักฐานที่หลัง อันนี้ไม่สอดคล้อง

ถาม : มีการตีความข้อบังคับฯ ให้ฟังจากรายงาน ป.ป.ช. เท่านั้น เลยตีความว่ารับหรือได้แค่นี้ แต่บางท่านตีความว่าน่าจะรวมถึงเอกสารภายหลังด้วย เช่น ให้รับฟังพยานหลักฐานพยานบุคคล ท่านคิดเห็นอย่างไร

ตอบ : ป.ป.ช. ไม่รับคือว่า ตรงนี้สามารถทราบได้ว่า ต้องนำพยานหลักฐานมาแสดงหรือไม่ ทราบว่าพยานดังกล่าวอยู่ คืออันนี้สามารถเอามาขอเข้าร่วมประชุมได้

ถาม : แต่ในชุดที่แล้วไม่ให้

ตอบ : เพราะเปิดไว้ตามช่อง ช่องแรกคือ ป.ป.ช. ไม่รับ ช่องที่สอง ตอนที่อยู่ ป.ป.ช. ก็ไม่ทราบว่าหลักฐานตรงนี้อยู่ ถ้ารับอันเดียวก็จะไม่ตรงกับข้อบังคับฯ ควรมีการแก้ไขข้อบังคับฯ ในเมื่อข้อบังคับฯ เปิดช่องให้เขา แต่เขาไม่รับต้องให้ความเป็นธรรม คือเปิดช่อง แต่เป็นไปตามมติที่ประชุม

ถาม : สมมุติว่าที่ประชุมมีมติให้รับ คิดว่าจะวุ่นวายหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่

- ตอบ :** ถ้าอย่างนี้ต้องดูเป็นกรณีไป ข้อบังคับฯ เปิดช่อง เราต้องมาคิดว่าควรแค่ไหนเพราะเค้าให้อำนาจที่ประชุมพิจารณาอยู่ดี คือเปิดช่องจริงแต่ก็ต้องแล้วแต่ที่ประชุม ถ้าที่ประชุมเห็นว่า จะวุ่นวายมากแต่ถ้าเป็นหลักฐานที่สำคัญจริงๆ อาจจะยอมก็ได้
- ถาม :** ในหลักทั่วไปของกฎหมาย สมมุติบทของกฎหมายคือการรอนสิทธิหรือมีโทษที่เป็นการร้ายแรงต่อผู้ถูกกล่าวหา ปกติข้อกฎหมายต้องเขียนให้ชัดเจนแล้วก็ฟังธงไม่มีทางบิดเป็นอย่างอื่น ถ้ามันเหมือนกับข้อบังคับของเราจะไม่เป็นไปตามหลัก good governance มองอย่างนั้นได้หรือไม่ เพราะถ้าเป็นการให้คุณให้โทษคนต้องชัดเจน ในข้อกฎหมาย ในความคิด อย่างในกฎหมายอาญาถ้าไม่มีการกำหนดโทษเอาไว้ ก็ไม่ถือเป็นความผิดยกประโยชน์ให้จำเลยไป
- ตอบ :** อันนี้มันน่าจะทำได้ เพราะเพราะสิ่งที่คุณทำให้คุณ โทษคนรุนแรงในอนาคตต่อไปแต่ละสภาก็อาจจะไม่เหมือนกันก็ได้ การพิจารณาต้องได้ความชัดเจน ถ้าหลักฐานไปไม่ถึง ก็ยกประโยชน์ให้จำเลย
- ถาม :** ท่านคิดว่าประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** ประชาชนไม่ค่อยสนใจ อย่างเราเปิดให้เข้าฟังในการไต่สวน ยังไม่ค่อยมีคนสนใจเท่าไรเลยการถอดถอน เท่าที่ผ่านมามองไม่ค่อยสนใจ
- ถาม :** ท่านเห็นว่า กระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดของนายสมชายฯ มีความเหมาะสม ถูกต้อง หรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** ไม่รู้รายละเอียดกระบวนการของเขา แต่ที่มองเขาใช้เวลามากเกินไป เกือบ ๒ ปี
- ถาม :** ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตอย่างไร ในภาพของสำนักงาน
- ตอบ :** ที่ผ่านมามีกระบวนการทั้งหมดค่อนข้างจะตรง เพียงแต่ว่า มีการนัดประชุมบ่อย ช่วงนี้นัดประชุมถี่มาก เป็นตามข้อบังคับฯ ถูกลือเวลาตามข้อบังคับอยู่แล้ว ในส่วนเจ้าหน้าที่ของเรา ทำตามที่ข้อบังคับกำหนด ในส่วนของเอกสาร ห้องดูแลเอกสารก็ไม่มีใครมาดูแล มีอุปสรรคเรื่องสถานที่ เจ้าหน้าที่ก็ไม่มี ในเรื่องสถานที่ที่เป็นปัญหา ใช้ห้องนั้นได้ดูแลเอกสารลับในเรื่องของเวลา สมมุติว่าตั้ง กมธ. ชักถาม ทำเดี๋ยวนั้น ข้อบังคับฯ กำหนดว่าต้องด่วน คือเวลายันลือทำให้การปฏิบัติ ทำกลางคืนแล้วอีกวันก็ส่ง คือตรงนี้เป็นเรื่องปฏิบัติ ต้องทบทวนว่าที่ผ่านมามีกระบวนการอะไรที่ว่า เป็นอุปสรรคอยู่

ถาม : ท่านคิดว่าภาพรวมของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติเป็นอย่างไร

ตอบ : ก็โอเคนะ ถือว่าเราได้ทำตามกฎหมาย ทำตามข้อบังคับแล้ว แล้วผู้ถูกกล่าวหา ก็ให้ความร่วมมือจากครั้งแรกที่คิดว่าเค้าจะไม่มา แต่เค้าก็ให้ความร่วมมือ ทั้ง ป.ป.ช. ไม่เห็นอะไรที่เป็นอุปสรรคชัดเจนเท่าไร

บทสัมภาษณ์ นางสาวสุภาวค์จิตต์ ไตรเพทพิสัย

ถาม : คิดว่าแนวทางปฏิบัติของสมาชิกวุฒิสภา ในกรณีถอดถอนท่านสมชายเป็นไปตามหลัก
ขัดหรือแย้งกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี อย่างไร

ตอบ : อันนี้ถามแบบกว้างๆ ตอบตามความคิดเห็น เจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญ คือต้องการเอา
คนชั่วออก เอาคนที่ไม่ดีออกมา กระบวนการออกจากตำแหน่ง แต่ต้องเป็นกรณีที่มี
พฤติการณ์กำหนดตามรัฐธรรมนูญ กรณีถ้าแยกเป็นอย่างนั้นจริงๆ เป็นหลักสอดคล้อง
กับหลักนิติธรรมการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หลักคุณธรรม คนที่มีหลัก เข้ามา
ทำงานในบ้านเมือง แต่อย่างในกรณีของบุคคลต่างๆ ไป เห็นด้วยกับที่มีการถอดถอน
บุคคลที่ตามรัฐธรรมนูญกำหนด กรณีนี้มองว่าการปฏิบัติมันก็สอดคล้อง ถ้ามองกรณีที่
นายกฯ สมชาย วงศ์สวัสดิ์ ท่านหลุดพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว จึงความรู้สึกว่า มันไม่ได้
ประโยชน์อะไรจากกรณีนี้ ประเทศชาติไม่ได้รับประโยชน์อะไร กับกรณีที่ต้องดำเนิน
กระบวนการคือ ท่านออกไปจากตำแหน่งแล้ว อีกอย่างท่านถูกตัดสิทธิทางการเมือง ๕ ปี
โดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญใช้มีัยยะ กระบวนการที่ดำเนินการกับคุณสมชาย
ของวุฒิสภา จึงมองว่าอาจจะมองว่าเสียเปล่า ในเรื่องของความคุ้มค่าอาจจะมีการ
ดำเนินการอย่างอื่นที่ดีกว่า อย่างเช่น ป.ป.ช. ส่งเรื่องไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมืองอยู่แล้ว ถ้าดูตามคดีอาญา ถ้าผิดจริง ก็ต้องได้รับโทษทางโน้น แต่
กระบวนการที่รัฐธรรมนูญกำหนดว่าถ้าเข้าหลักรัฐธรรมนูญที่ต้องถูกถอดถอน มันถูก
ไปโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ ถูกตัดสิทธิทางการเมืองไปแล้ว ถ้ามอง
เจตนารมณ์จริงๆ ไม่มาคุกรณีคุณสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ที่ถูกออกไปแล้วจากคำสั่งของศาล
รัฐธรรมนูญเสียเวลาของวุฒิสภา ควรได้ไปพิจารณาเรื่องอื่นๆ ที่สำคัญกว่ากับ
ประเทศชาติ กลุ่มนักวิชาการบางคนตีความว่า เอาผลตรงนี้ไปใช้ประโยชน์กับศาลฎีกาฯ
ตามมาตรา ๓๕๗ การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ศาลฎีกาฯ จะมาเอาสำนวนของ ป.ป.ช. ที่
ป.ป.ช. ได้สวน ถ้าพูดกันจริงๆ วุฒิสภาที่ไม่ได้มีกระบวนการอะไรที่ทำให้ได้มาซึ่ง
ข้อเท็จจริงเลย ไม่ได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เพราะวุฒิสภาต้องยึดสำนวนของ ป.ป.ช. ไม่
ได้มาขอเพิ่มเติมอะไรเลยเพียงแค่ให้ตั้งประเด็นซักถามได้ ซึ่งประเด็นซักถามคือ อ่าน
จากสำนวนที่ ป.ป.ช. เอามาเท่านั้นเอง มันก็ไม่ได้ข้อมูลเพิ่มเติมอีก มองว่าสำนวน ป.ป.ช.
มีอยู่แล้ว แม้แต่ศาลฎีกา ถ้าเห็นว่ามันพอยังไม่พออาจให้มาตั้งเพิ่ม ตั้งคณะทำงาน รู้สึกว่า
อัยการเค้าจะแย้งกับ ป.ป.ช. เค้าใช้ความเห็นของ ป.ป.ช. ฟังมองว่ามันจะมีประโยชน์

- ถาม :** แล้วในหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ตอบพิจารณาเรื่องนี้
- ตอบ :** การมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมตอนแรก ตามที่รัฐธรรมนูญ กำหนดให้ประชาชนร่วมเข้าชื่อถ้าประชาชนเห็นว่าคนนี้มีพฤติกรรมตามที่รัฐธรรมนูญ กำหนดประชาชนก็มีส่วนร่วมตรงนั้น แต่พอหลังจากตรงนั้นแล้ว ประชาชนก็ไม่ได้มีส่วนร่วมอะไรรับทราบความคืบหน้า ประชาชนไม่ได้มีบทบาท ไม่ได้มีส่วนร่วมอะไร
- ถาม :** ในเรื่องของกระบวนการซักถาม ในความคิดเห็นของผอ. คิดว่าการดำเนินการตาม กระบวนการซักถามของ ผอ. ที่กำหนดในข้อบังคับเหมาะสมเพียงใด
- ตอบ :** ในฐานะผู้ปฏิบัติคิดว่าดีแล้ว เหมาะสมแล้ว เพราะข้อบังคับฯ กำหนดให้ไม่น้อยกว่า ๑๕ คนมองว่าเหมาะสมแล้ว อย่างหนึ่ง กรรมการไม่ได้คิดประเด็นเอง เป็นการเอาประเด็น จากญาติที่สมาชิกทุกท่าน เป็นผู้เสนอ เพียงแต่การซักถาม คือ รัฐธรรมนูญกำหนด ข้อ บังคับฯ เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนสามารถที่จะซักถามได้ แต่ว่าการที่จะให้คนทั้งหมด สว. ทั้งหมดมาซักถามเป็นเรื่องยาก มันวุ่นวาย การที่ออกแบบมาว่าให้มีการซักถามโดย เลือกมาจาก สว. ท่านเลือกมา ๑๕ คน ว่าก็ดีเพราะเป็นตัวแทน แล้วกรรมการซักถามก็ ไม่ได้คิดขึ้นมาเองประมาณมาจากคำถามต่างๆ ที่สมาชิกทุกคนมีสิทธิตั้งถามมาแล้ว กรรมการซักถามก็ทำให้การซักเหมือนเป็นหลัก ไม่สามารถเอาคำถามของ สว. ทุกท่าน มาสกรีน มาดู แต่ก็ไม่ได้แก้ไขแต่ก็มาปรับถ้อยคำ เรียงลำดับความให้มันสอดคล้องกับ เหตุการณ์ ทำให้กระบวนการ ทำให้มันไปได้ดี เป็นระเบียบแล้ว จากนั้นได้ไปปฏิบัติใน ฐานะเลขานุการซักถาม
- ถาม :** แล้วจำนวนกรรมการ เหมาะสมหรือไม่
- ตอบ :** ถ้าให้ สว. ทั้งหมดมาถามมันจะวุ่นวาย ๑๕ คน ก็ดีแล้ว กรรมการซักถาม ไม่ยื่นเยื่อ ไม่ฟุ้งเฟ้อ แต่ละคนจะมีคำถามในใจของตนเอง ซึ่งถ้าหากว่ามีกรรมการจะได้กรอง คำถามมาก่อน ถ้าคนนี้ซ้ำตัดออก คล้ายคลึงกันก็เขียนให้ไปกันได้ ชัดเกล้าให้ซักถามได้ มันก็ดี
- ถาม :** กรณีในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภาลงมติรับว่าให้ยื่นหลักฐานเพิ่ม แต่ในชั้นของ กรรมการซักถามก็ไม่ได้นำมาใช้ เพราะเค้ายึดสำนวน ป.ป.ช. เป็นหลัก มันมีข้อปฏิบัติ อยู่ว่าต้องยื่นหลังจากมีเงื่อนไขที่จะเพิ่มเติมมาได้ comment ของสื่อมวลชน ว่าวุฒิสภาไป แต่ไม่ได้เอาไปพิจารณา
- ตอบ :** เรื่องเอกสารเพิ่มเติม ข้อบังคับของวุฒิสภา เขียนว่าการพิจารณาของวุฒิสภาห้ามนำ พยานหลักฐานอื่น ๆ นอกจากหลักฐานตามข้อ ๑๑๕ คือ สำนวนของ ป.ป.ช. มาสอบ

เพิ่มเติมเท่าที่ปรากฏตามที่วุฒิสภาลงมติให้เพิ่มเติมพยานหลักฐานนั้นได้ แม้ไม่ได้เข้าเงื่อนไข เท่าที่ฟังเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกกล่าวหา ท่านสมชายกับท่านนพดล ที่ได้ยื่นมา เพราะฉะนั้นไม่ได้เกี่ยวกับกรรมวิธีการซักถามโดยตรง เพราะฉะนั้นหลักฐานที่ได้เพิ่มเติมก็อยู่ในดุลพินิจของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด ที่จะเอามาพิจารณาและเอามาตั้งประเด็นซักถามหรือไม่ ประเด็นซักถามไม่ได้ตั้งประเด็นเอง เพราะข้อบังคับก็จะกำหนดว่า ควรจะมีมติซักถามประเด็นใดเพิ่มเติมก็ให้พิจารณาญัตติของสมาชิกล่วงหน้าก่อนประชุม ไม่ได้ตั้งประเด็นซักถามขึ้นมาเอง เป็นการถามสมาชิกเสนอขึ้นมาก่อน

ถาม : คิดว่า การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา กรณีถอดถอนท่านสมชาย เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลหรือไม่

ตอบ : ถ้าพูดในภาพรวมมันก็เป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างหนึ่ง เมื่อปรากฏหลักฐานว่าท่านสมชายมีความผิด ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด วุฒิสภาในฐานะที่เป็นองค์กรนิติ บัญญัติ และรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีอำนาจในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งได้ ก็เป็นกระบวนการใดหนึ่งซึ่งรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ได้ออกมาให้วุฒิสภาเป็นผู้ใช้อำนาจและใช้อำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพราะฉะนั้นถ้าพูดถึงไม่พูดถึงกรณีที่ไม่เห็นด้วย กรณีท่านสมชาย มองว่าวุฒิสภาได้ใช้อำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามที่รัฐธรรมนูญ ๕๐ เป็นต้นมาให้วุฒิสภาตรวจสอบ

ถาม : ตรงนี้มีข้อ comment จากหลายฝ่ายว่าวุฒิสภา ท่านประธานประเด็นท่านสมชาย

ตอบ : ต้นเหตุเกิดจากหนังสือพิมพ์ มีหนังสือพิมพ์ลงว่าวุฒิสภาทำไมใช้อำนาจของตัวเอง เท่าที่ได้มีอำนาจทำไมไม่ใช่เหมือนกับว่าไม่คุระเบียบวาระ ไม่มี มีแต่เรื่องแจ้ง กำหนดให้ลงมติถอดหรือไม่ถอด ท่านก็เลยยกประเด็นหนังสือพิมพ์มาหารือในที่ประชุม คุยกับท่านประธานว่าเราควรจะทำยังไงจะรับทราบเฉย ๆ หรือว่าควรจะไปเข้าสู่กระบวนการต่อไป หนังสือพิมพ์เป็นคนลงเพราะว่าคือท่านประธานมองประเด็นเดียวกับเจ้าหน้าที่มองว่าท่านพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ถูกตัดสิทธิทางการเมือง ๕ ปีแล้วด้วย เพราะฉะนั้นกระบวนการถอดถอนควรจะยุติ กรณีคุณสมชาย แต่ปรากฏว่าที่ประชุมลงมติให้มีการถอดถอนต่อไป แล้วก็เข้าสู่กระบวนการถอดถอน

ถาม : คิดว่าจะมีอุปสรรคต่อการดำเนินงานของวุฒิสภาในอนาคตต่อไปยัง

ตอบ : ถ้าแพ้โหวตตรงนั้น มันก็เป็นบรรทัดฐาน ไม่ต้องทำ หรือการลงมติของท่านสมชาย จะทำให้ต้องทำ ถึงแม้จะพ้นจากตำแหน่ง ท่านสมชายเป็นเคสแรก และเป็นครั้งแรกที่มีการล้างแล้วเริ่มใหม่จะถามในข้อนี้ว่า แนวทางปฏิบัติจริงๆ แล้วในลักษณะของการตีความการ

พิจารณาของท่านประธานว่าไม่ควรยุติ ดำเนินการต่อไป ทำให้เสียช่วงเวลาดำเนินการ ซึ่งถ้าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย คือ ต้องการให้เอาคนเลวออกไป ก็อาจมองว่าเรื่องลงมติไปก็ไม่มีผลเพราะเค้าพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว เราก็ไม่รู้ว่าเค้าคิดยังไง อาจจะแบบนั้นก็ได้ ถึงลงมติให้ถอดถอนเค้าก็พ้นไปแล้วหรือลงมติไม่ถอด เหตุการณ์ก็เลยมาจนปานนี้แล้ว ไม่รู้จะความคิดของพี่

ถาม : รัฐธรรมนูญกำหนดให้วุฒิสภามีมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนเท่านั้น กรณีงัดออกเสียหายความอย่างไร

ตอบ ใช้สิทธิตามปกติ เพราะว่าการลงมติทุกอย่างของสภา มันก็จะมีทั้งเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ออกเสียง ไม่ลงคะแนน ก็อาจจะ มันมีแบบฟอร์มการลงมติเป็นแบบนั้น สมาชิกอาจจะคุ้นเคยอาจจะไม่รู้

ถาม : ขั้นตอนหรือมาตรการทางกฎหมาย กำหนดไว้ในกรณีถอดถอน ตอบคิดว่าเหมาะสมหรือไม่

ตอบ : คิดว่าเหมาะสมแล้ว มันเป็นกระบวนการ เราเป็นผู้ปฏิบัติ เราเป็นวุฒิสภาไม่มีสิทธิที่จะมาซื้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากของ ป.ป.ช. อันนี้เป็นหลักการ ที่นี้กระบวนการก็คือการลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน แจกสำนวนไปแล้วพิจารณาสำนวนเลยว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย แล้วมันลงมติเลยได้ด้วยซ้ำ แต่ก็ยังมีกระบวนการที่วุฒิสภาคิดค้นมาเพื่อให้เกิดความยุติธรรมขึ้น คือเอาหลักความยุติธรรมมาใช้กับกระบวนการ ไม่ใช่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ใช้แล้ว ก็ใช้สำนวนในการลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนเลย ยังมีการให้ยื่นพยานหลักฐานเพิ่มเติมมาให้วุฒิสภาศึกษาเพิ่มเติม และให้ตั้งประเด็นซักถามที่คุณยังคาใจอยู่ ที่คุณอ่านแล้วมันยังไม่ครบถ้วน เป็นการออกแบบมา กระบวนกฎหมายก็มีอยู่แล้ว มันไม่เย็นช่อ ไม่ยาวเกินไป คือ ป.ป.ช. ใช้เวลาสอบข้อเท็จจริงไปแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง เกือบปีแล้ว ส่งกลับมาให้วุฒิสภา เพราะฉะนั้นการดำเนินการแค่ปลายมกราคม แล้วลงมติ คิดว่ามันสอดคล้อง ถูกต้อง

ถาม : คิดว่า วุฒิสภาประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในเรื่องตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐกรณีท่านสมชาย หรือไม่

ตอบ : มองว่าทำตามรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญให้อำนาจแล้วจะไปมองว่าลงมติถอดได้แล้วถือว่าประสบความสำเร็จ มันไม่ใช่ตรงนั้น ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ที่ต้องการ มีอำนาจในการตรวจสอบการทำงาน วุฒิสภาต้องมีหลักการ มีเหตุผลของตัวเองไม่ว่าถูก ป.ป.ช. ตรวจสอบมาแล้ว ลงมติเลย วุฒิสภาได้มาใช้อำนาจ คุณพินิจในการพิจารณาด้วยอะไร

ด้วย ถ้าพูดถึงตามหลักก็สมบูรณ์แล้ว อย่าไปมองตรงที่ว่า ถอดถอนไม่สำเร็จ กระบวนการก็ถือว่าเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ อันนี้การถอดถอนอยู่ที่ดุลพินิจของสมาชิก จากเหตุผลคำชี้แจงที่ต้องมองว่า ไม่สมควรที่จะถอดถอน

ถาม : คิดว่า ประชาชนทั่วไปให้ความสนใจ กรณีการถอดถอนนายสมชาย ออกจากตำแหน่งหรือไม่

ตอบ : คิดว่าได้ มันมีส่วน ก็คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อถอดถอนนักการเมือง ตามที่กำหนดมันถือกระบวนการมันได้เริ่มแล้ว ฝันเป็นจริง ที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รัฐธรรมนูญกำหนดเพียงแค่ผลมันไม่ไปสู่ที่ไม่ลงมติถอดถอน ที่อาจจะมองว่า มองประเด็นว่า คุณจะไปถอดอะไรกับเขาด้วยก็ได้ ถ้าเขายังอยู่ในตำแหน่ง แล้วพฤติกรรมพอสอบแล้ว ชักถามแล้วมันตรงตามที่เค้ากระทำจริงๆ การถอดถอนก็อาจจะสำเร็จได้และจะลงมติไม่ถอดถอนออกจากตำแหน่งก็ได้ คิดว่าอาจจะมีคนให้เห็นด้วยกับเจ้าหน้าที่อาจมองว่า แล้วคุณจะมาถอดอะไรคุณสมชายอีก มีส่วนหนึ่งก็ได้ ที่ลงมติไม่ถอดด้วย แต่ไม่รู้ว่าจะไร้เปล่า อันนี้คือความคิดเห็น แต่ case นี้ ก็เป็น case แรก ตั้งแต่ใช้รัฐธรรมนูญปี ๔๐ มาแล้วสื่อก็กระตุ่นเรื่องนี้มากจริงๆ วุฒิสภาไม่ได้ PR เรื่องนี้เท่าไร สื่อตามเองในการเสนอเรื่อง

ถาม : คิดว่ากระบวนการได้สวนของ ป.ป.ช. ในการตรวจสอบผู้กระทำผิด เป็นอย่างไร

ตอบ : ไม่ได้ลึกซึ้ง ไม่ได้คู่มาก แต่ก็เท่าที่อ่านคร่าวๆ เขาก็มีการดูจากพยานหลักฐาน พยานเอกสารพยานบุคคลมาสอบ มองว่าเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญตั้งขึ้นมาให้มีบทบาททางด้านนี้ มองว่าเค้าก็ต้องทำอย่างสุดฝีมือเขาเป็นพวกเลือกมาจากการสรรหา ผู้ที่ทรงคุณวุฒิทั้งหลายเพราะฉะนั้น กระบวนการก็น่าจะถูกต้อง สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพคงเกินหุนน ประเทศชาติแล้วมาท่านก็ต้องตรวจพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ กระบวนการเขาน่าจะสมบูรณ์ ถูกต้องกับหลักกฎหมาย ป.ป.ช. ใช้สำนวนของวุฒิสภา

ถาม : คิดว่า กระบวนการทำงานหรือได้สวนของ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดท่านสมชายเหมาะสมหรือไม่

ตอบ : ป.ป.ช. ต้องเห็นใจเค้า เค้ามีดีเข้ามาตั้งเยอะแยะ ไม่ใช่แค่ถอดถอนนักการเมืองออกอย่างเดียว เค้ามีคดีที่เค้าต้องรับผิดชอบอีกตั้งเยอะแยะ ยื่นทรัพย์สินเท็จ ปกปิดอะไรตั้งเยอะแยะ เพราะฉะนั้นคดีที่ร้องเรียนเข้ามา ก็เป็นเรื่องที่แบบใหญ่ ๆ ทั้งนั้น การไปกำหนดเวลาให้เค้าว่าต้องเสร็จภายในเท่านี้ มันไม่เหมาะสมเท่าไร มันต้องให้โอกาสเค้าไปแสวงหาข้อมูลข้อเท็จจริง ในการที่จะให้ได้ว่าป็นจริงตามที่ประชาชนหรือใครร้องมา

รีเปลา มีระยะเวลาในการแสวงหาข้อเท็จจริง ข้อมูลต้องใช้เวลา เช่น เวลาของวุฒิสภา คือ วุฒิไม่ต้องทำอะไรแล้ว แค่อัดสำนวนเป็นหลัก แต่ว่ากำหนดประชุมครั้งแรกทำอะไร ครั้งที่ ๒ ทำอะไร แล้วกำหนดระยะเวลาอย่างนั้น กำหนดให้ตายตัวได้ คือ มันต้องเป็นประโยชน์ของวุฒิสภา

ถาม : คิดว่าควรเพิ่มประสิทธิภาพในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีข้อบกพร่อง หรือต้องแก้ไขในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติ เช่น ข้อบังคับกำหนด

ตอบ : ตอบยาก คือ ระยะเวลา ถ้าพูดกันจริงๆ อย่างการซักถามเรื่องมันก็น้อย บีบให้กรรมการ ซักถามพิจารณา กรรมการซักถามเค้าจะกำหนด กรรมการซักถามให้มาถามภายใน เท่าไหร่กระบวนการซักถามที่เกี่ยวข้อง กำหนดเวลาให้น้อยมาก ซักถามเยอะ มียุติติกรรมของนายฯสมชายเยอะ ก็เข้าใจว่า สว. ทุกคนมีสิทธิตั้งคำถาม คำถามก็ต้องมารวมกัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการต้องมาเรียบเรียง ท่านวีรวิท ที่เป็นประธาน ท่านให้เลขานุการไปลำดับเหตุการณ์คำถามนี้ถามแล้วจะเป็นอย่างไร ตั้ง ๓ คำถาม อีกคนหนึ่งให้มา ๕ คำถาม แล้วใน ๓ คำถาม ๕ คำถาม เหมือนกัน ก็ต้องมาลำดับเวลา ลำดับขั้นตอน เหตุการณ์ต่าง ๆ ท่านสุรชัยเห็นว่า เป็นเรื่องเดิม เพราะมันจะต้องรับทำมาให้ดูว่าที่เราลำดับถูกต้องตามที่ท่านต้องการหรือไม่ เพราะเวลาไปตรงนั้น ก็เป็นปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่เหมือนกัน คิดว่า มันน่าจะขยายเวลา ให้กรณีที่มีคำถามหลายๆ จะต้องมาลำดับเหตุการณ์ มารวมกลุ่มคำถาม

ถาม : ข้อสุดท้าย ภาพรวมของกระบวนการถอดถอนท่านสมชาย คิดว่าภาพรวม ผอ. เห็นเป็น ยังไง

ตอบ : ลุ้นว่าท่านจะโดนถอดอีกหรือไม่ ด้วยความที่ท่านพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว รู้สึกว่าในเคสนี้เราถอดจากอะไร คู่รัฐธรรมนูญแล้ว ป.ป.ช. มีมติ มันต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ สว. จะรับเรื่องจากตรงไหน ป.ป.ช. มีมติให้ถอดขึ้นมา ผลของที่กฎหมายกำหนดวุฒิสภาให้ถอดถอน ให้ถือว่าท่านพ้นจากตำแหน่งวันนั้น แล้วถ้าไม่ถอด พ้นจากตำแหน่งอะไร ในเมื่อท่านไม่ได้เป็นนายกฯ อยู่แล้ว นายกฯ อภิสิทธิ์คือใคร มาโดยยังไง ผลของกฎหมายที่ตามมา ก็เลขารู้สึกว่าถ้าเกิดถอดขึ้นมา ก็พยายามคิดว่าเอา ต้องปรับตามความเป็นจริง ถึงแม้รัฐธรรมนูญจะบอกว่ามีผลนับแต่วุฒิสภามีมติ แต่ท่านพ้นไปแล้ว จะทำอะไรไม่ได้ แล้วจะเริ่มนับหนึ่งตั้งแต่เมื่อไหร่เมื่อโดนตัดสิทธิทางการเมืองกว่า ๕ ปี เพราะศาลรัฐธรรมนูญตัดสิทธิท่านไปก่อนแล้ว ให้พ้นและตัดสิทธิไปแล้ว ๕ ปี สภาลงมติจะหักล้างกันหรือไม่ ๕ ปีจะนับยังไง ถ้าตัดสินใจว่าพ้นไปจากพรรคแล้ว ตัดสิทธิการบริหาร

พรรคการเมือง ๕ ปี ท่านก็ถูกตัดสิทธิตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว ที่ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินภาคลงมติให้ถอดถอน ออกจากตำแหน่ง มาตัดสินทางการเมืองอีก ๕ ปี ยังไง จะนับจากไหน

บทสัมภาษณ์ นายสุทธา พิมาลัย

ถาม : ท่านคิดว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่ง มีหลักการสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติ หลักการบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ได้อย่างไร

ตอบ : เท่าที่ติดตามมาตั้งแต่แรก เห็นว่ากระบวนการตั้งแต่เริ่มต้น การยื่นถอดถอน มาจากกลุ่ม บุคคลที่มีลักษณะการเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองกับคุณสมชายตั้งแต่แรก เพราะฉะนั้น กระบวนการต่างๆ ที่ยื่นเข้าไป จะมีข้อสงสัยว่า อาจเป็นกระทำโดยยึดเอาตามหลักของ รัฐธรรมนูญ หรือตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่ หรือเป็นเพียงการกระทำเพื่อหวัง ผลประโยชน์ทางการเมืองกันแน่

ถาม : แล้วเฉพาะแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในกรณีนี้ ได้ดำเนินการเป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือไม่

ตอบ : โดยตามตัวบทกฎหมายมันสามารถดำเนินการตามนั้นได้ แต่ว่ากระบวนการต่าง ๆ ถ้าเรา มองให้ดีและมองให้ลึกจริง ๆ มันมีจุดเริ่มต้นมาจากวิกฤติการเมืองอยู่ช่วงหนึ่ง เพราะฉะนั้นถ้าจะบอกว่าทำโดยบริสุทธิ์ใจโดยแท้จริง ก็ยังมีคำถามค้างคาอยู่ ถ้า จุดเริ่มต้นมาจากการเมือง เป็นการก่อกวนทางการเมือง เพราะฉะนั้นกระบวนการที่จะ ดำเนินการต่อไปมันก็เป็นการเมือง กระบวนการมันก็มองว่าเริ่มต้นไม่โปร่งใส

ถาม : มองว่าการเริ่มต้นของการดำเนินการของวุฒิสภา ขัดแย้งกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ ดี?

ตอบ : ใช่ครับ ถ้าจะให้ยึดจริงๆ รวมถึง หลักความยุติธรรม คุณธรรม และความโปร่งใสด้วย ส่วนหลักนิติธรรมจะต้องยึดเอาการดำเนินการตามกฎหมาย ตามระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ควบคู่ไปกับความประพฤติกและการปฏิบัติที่ผิดกฎหมายจริง ซึ่งต้องแยกแยะว่าการสั่ง การของคุณสมชายมีกระบวนการอย่างไร การตัดสินใจมันเป็นยังไง ภาวะวิกฤตตรงนั้น มันมีหลายส่วนเป็นองค์ประกอบด้วย

ถาม : นอกจาก ๒-๓ ด้านของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีที่กล่าวมา แนวทางปฏิบัติ ของวุฒิสภาในด้านอื่น เช่น การมีส่วนร่วม ความคุ้มค่า ในแนวทางปฏิบัติในครั้งนี้เป็น อย่างไร?

ตอบ : ถ้าพูดถึงการดำเนินการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในการดำเนินการส่งไปตาม ขั้นตอนต่าง ๆ เป็นการยึดถือตามหลักการอยู่แล้ว ส่วนว่าจะคุ้มค่าหรือไม่ ตรงนี้เราตีเป็น

มูลค่าไม่ได้อยู่แล้ว ส่วนเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน กับกรณีนี้ ผมคิดว่ายังค่อนข้างน้อยไปหน่อย มันมีแค่คนกลุ่มหนึ่งที่เป็นผู้ริเริ่ม เป็นผู้คิด

ถาม : ทำไมถึงคิดว่าหลักความคุ้มค่าตีความออกมาเป็นมูลค่าไม่ได้

ตอบ : ประชาชนข้างนอกยังไม่รู้ข่าว ตรงนี้มันบอกเป็นตัวเลขมันประเมินยากว่ามันคุ้มค่ายังไง เพราะเรามองอยู่แล้วว่ามันมีจุดประสงค์มาตั้งแต่แรก มันก็เลยมองไม่ออกว่ากระบวนการถอดถอน จะทำให้สังคมหรือว่า Publish ทั้งหลาย ประชาชนได้อะไร ได้อะไรจากกรณีนี้

ถาม : เรื่องกระบวนการตั้งกรรมการซักถามของวุฒิสภา มองว่ามันมีความเหมาะสม หรือไม่

ตอบ : ถ้าโดยหลักการผมเห็นด้วย เพราะจะทำให้กระบวนการพิจารณาต่างๆ รอบคอบขึ้น แต่ตัวบุคคลที่จะเข้ามาเป็นกรรมการซักถามเท่าที่ดูจากรายชื่อแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นปฏิบัติกับบุคคลที่ถูกยื่นถอดถอน หมายถึงการเลือกของวุฒิสภาที่จะเข้ามาเป็นตัวแทนยังไม่โปร่งใส เท่าที่ควร เชื่อมันเลยว่ากระบวนการของวุฒิสภาไม่โปร่งใสเท่าที่ควร

ถาม : แล้วในเรื่องจำนวนกรรมการ ?

ตอบ : จำนวนมันไม่เกี่ยว ไม่มีผล จำนวนตัวบุคคลมันไม่เกี่ยวกับความโปร่งใสหรือไม่โปร่งใส หรือว่าข้อมูลที่จะได้รับ เพียงแต่ว่าถ้าการตั้งบุคคลเข้ามาเป็นกรรมการแล้ว โดยไม่โปร่งใสมาตั้งแต่แรก มันก็ชี้ขึ้นไปในทางใดทางหนึ่งได้

ถาม : แล้วเรื่องกรรมการชุดนี้ เหยียดเป็นกรรมการสามัญ มีแต่สมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น มองเห็นตรงนี้เป็นยังไง เหมาะสมหรือยัง ที่ให้ซักถามคู่กรณีทั้งสองฝ่าย ทั้งผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา เป็นสมาชิกวุฒิสภา

ตอบ : ถ้าอย่างนั้นต้องทำความเข้าใจว่า ถึงแม้จะเป็นกรรมการสามัญ ล้วนมีแต่สมาชิก ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าแต่ละคนมีเป้าประสงค์ทางการเมืองแตกต่างกันไป เพราะฉะนั้นปฏิเสธไม่ได้ว่าคุณเองก็คือ นักการเมือง เพราะฉะนั้นพอมันมีนักการเมืองแล้ว โดยขาดความมีส่วนร่วมจากกลุ่มองค์กร หรือ บุคคลที่เข้ามาตรวจสอบข้อมูล Double Check มันก็ไม่มี มันก็ทำให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ที่หลากหลายมันก็ขาดหายไป

ถาม : ถ้าเทียบกับระบบลูกขุนในต่างประเทศ ให้มีลูกขุนเป็นบุคคลหลากหลายที่จะเป็นตัวแทนเพื่อเข้ามาซักถาม โจทก์ จำเลย ก่อนที่จะลงโทษ แต่บังเอิญนี้ก็เหมือนกระบวนการซักถามโจทก์จำเลยเหมือนกัน แต่บังเอิญเป็นเฉพาะสมาชิกวุฒิสภา มองเรื่องนี้อย่างไร

ตอบ : ก็อย่างที่บอก คือพอมันมีเป้าหมายว่าจะเอาอย่างนี้จะเอาให้ได้ มันก็เลยทำให้การสอบสวน หรือข้อมูลที่ได้มา มันยังมีขาดตกบกพร่องแน่นอน คนที่เป็นกรรมการก็จะเลือกข้อมูลที่ตัวเองจะรับ ไม่รับข้อมูลที่ตัวเองไม่เอา แม้ว่าข้อมูลที่ตั้งมาจะเป็นคำถามจากสมาชิกวุฒิสภาทั้งหลาย ๑๕๐ คน ก็ไม่ได้หมายความว่า มันจะปลอดจากการเมืองซะทีเดียว มันก็ยังเลือกคำถามได้ ตั้งคำถามขึ้นมาได้

ถาม : คิดว่าการปฏิบัติของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนเป็นไปตามการตรวจสอบอำนาจรัฐหรือไม่ หลักการตรวจสอบ อำนาจรัฐของตุ้ม วุฒิสภามีเพียงพอในการตรวจสอบในเรื่องการถอดถอนหรือไม่

ตอบ : ถ้าพูดถึงจำนวน ผมว่า ๑๕๐ มันก็เพียงพอ อันนี้ผมได้อยู่ในกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ ปี ๕๐ มาด้วย ในบางจุดบางส่วน ซึ่งเราก็พอจะติดตามบ้าง ซึ่งโดยหลักการแล้วมันก็เป็นหลักการที่ดีมาก ๑. ฝ่ายบริหารที่มีอำนาจในการบริหารบ้านเมืองมันก็ควรที่จะมีองค์กรที่จะมา ตรวจสอบการใช้อำนาจ แล้วกรณีที่วุฒิสภาถอดถอนคุณสมชาย ก็คิดว่าถ้าโดยหลักการ มันก็ เป็นไปตามหลักการกฎหมายที่ดี คือ รัฐธรรมนูญมีการให้แบ่งแยกการตรวจสอบ หน่วยงานหนึ่งได้สวนอีกหน่วยงานหนึ่งถอดถอน เพื่อให้บรรลุถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เอาคนที่ผิดออกจากตำแหน่งให้ได้ เอาคนที่ผิดออกจากอำนาจทางการเมืองให้ได้ อำนาจของป.ป.ช. ส่งมาให้วุฒิสภา วุฒิสภาไม่ต้องทำอะไร คุณสำนวน ป.ป.ช. เป็นหลัก เสร็จแล้วตั้งกรรมการซักถาม กรรมการเท่านั้นที่ซักถามได้โดยเอาคำถามจากสมาชิกมาแล้วพิจารณาเท่านั้น แล้วลงมติ ถ้าคิดว่าแบ่งหน้าที่กันแบบนี้ ผมคิดว่าก็พอ เพียงแต่ว่าความรอบคอบ จะมีมากน้อยแค่ไหนอยู่ที่แต่ละองค์กรว่าคุณจะทำโดยโปร่งใสหรือบริสุทธิ์ยุติธรรมขนาดไหน ถ้ากระบวนการต้นน้ำมันไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม ไม่โปร่งใสเพียงพอแล้ว กระบวนการต่อ ๆ มา มันก็เดินไปไม่ได้

ถาม : ถ้าอย่างนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา แม้จะแบ่งแยกเป็นมารับสำนวนจาก ป.ป.ช. แล้วก็ OK แล้ว แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใส

ตอบ : ใช่ มันต้องเป็นว่า ป.ป.ช. ได้รับทราบข้อมูลอย่างรอบด้านมากน้อยแค่ไหน มีการตรวจสอบทั้งผู้ถูกร้องและผู้ร้อง ให้ความยุติธรรมโดยเท่าเทียมกันหรือไม่

ถาม : แล้วเห็นด้วยกับผลการลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนนายสมชาย ออกจากตำแหน่งหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ : คือการลงมติถอดถอนคุณสมชาย ในเมื่อคุณสมชายโดยเว้นวรรคทางการเมืองโดยศาลรัฐธรรมนูญ สั่งให้เว้นวรรคทางการเมืองอยู่แล้ว คุณสมชายก็ไม่ได้ดำรงตำแหน่งอยู่แล้ว

เพราะฉะนั้นกระบวนการที่จะถดถอยไป โดยอ้างว่าเพื่อให้กระบวนการถดถอย บรรลุไปจนถึงจุดสูงสุด จนถึงจุดเป้าประสงค์ของรัฐธรรมนูญที่เป็นจุดสูงสุด ผมคิดว่า มันค่อนข้างผิดพลาด การค่อนข้างที่มีอคติกับตัวบุคคลมากเกินไป เพราะฉะนั้นการลงมติ ไม่ถดถอย ก็ถูกต้องแล้ว เพราะช่วงนั้นคุณสมชายไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว

ถาม : คิดว่ามีการเล่นพรรคเล่นพวกในการลงมติถดถอยในวุฒิสภา หรือไม่

ตอบ : ก็ค่อนข้างชัดเจน ที่มองเห็นได้ชัดเจน ถ้าดูจากรายงานและบันทึกการพิจารณาของ คณะกรรมาธิการแล้วในการตั้งคำถามหรือว่าในการซักถามคู่กรณีมันจะมีการแบ่ง Section แบ่งกลุ่ม จัดกลุ่มกันชัดเจนว่ากลุ่มนี้ เอาแน่ กลุ่มนี้เห็นแตกต่างกันเหมือนจะ แบ่งกลุ่มกัน ชัดเจนเลย ตัวบุคคล ดูจากการตั้งคำถาม ดูจากมติที่ออกมา เป็นการ เล่นพรรคเล่นพวก

ถาม : การแบ่งพรรคแบ่งพวกในการลงมติคุณสมชาย มองว่ามันเกิดจากอะไร

ตอบ : พูดตั้งแต่แรกแล้วว่า คือ มันมีเป้าประสงค์แต่แรกแล้ว มันมีอคติ คือหวังผลมาตั้งแต่แรก แล้ว ตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ

ถาม : ถ้าคิดว่ามันมี ๒ ฝ่าย ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย ที่ไม่ออกเสียง ฝ่ายที่ให้ถดถอยกับไม่ถดถอย แล้วถ้ามองว่าฝ่ายที่ให้ถดถอยก็คือ ฝ่ายที่มีอคติ เล่นพรรคเล่นพวก ออกมติตั้งแต่ต้น ส่วน ฝ่ายที่ไม่ให้ ถดถอยล่ะคะ เล่นพรรคเล่นพวก?

ตอบ : กลุ่มหนึ่งก็มีนะ กลุ่มที่เราปฏิเสธไม่ได้ว่าขณะนี้ องค์กรประกอบของวุฒิสภามีทั้งสายสรรหาและสายเลือกตั้ง ซึ่งสายเลือกตั้งก็แน่นอนว่าจะต้องมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับพรรคการเมืองในบางส่วน อยู่แล้ว เพราะฉะนั้นการเล่นพรรคเล่นพวกต้องมีอยู่แล้ว แต่เมื่อเรา ดูจากผลการลงคะแนน ในกลุ่มที่ไม่ให้ถดถอย ก็จะมีในสายของสว. สรรหา รวมอยู่ ด้วยจำนวนหนึ่ง ซึ่งก็พอสมควร ไม่รู้มันมากหรือเปล่า ตอนนั้นมีการเช็กกันในทางลึก คือ วิชาชีพนักข่าวเราก็จะมีที่มาของข้อมูลของเราพอสมควร ส่วนเหตุผลตรงนี้ ที่ไม่ ถดถอยก็คือ จุดหนึ่งที่เราเห็นร่วมกัน ๑. ช่วงนั้นคุณสมชายไม่ได้ดำรงตำแหน่งอยู่แล้ว ๒. คือ เขาอาจจะมองว่ากระบวนการมันไม่ถูกต้องมาตั้งแต่แรก

ถาม : กลุ่มที่ลงมติให้ถดถอย มองว่าปัจจัยที่ทำให้เขาตัดสินใจลงมติว่าเขาจะถดถอยคุณ สมชาย ปัจจัยสำคัญที่มองว่าทำไมเขาลงมติถดถอย

ตอบ : ถ้าตามที่ผมมอง ผมมองว่าปัจจัยทางการเมืองเป็นหลัก อาจจะต้องการให้คุณสมชายถูก เว้นวรรคเพื่อที่จะไม่ให้กลับมาดำรงตำแหน่งอีก ๕ ปี หรืออาจจะบวกเวลาต่อไปอีกที่

ศาลรัฐธรรมนูญ ส่งเว้นวรรคไปแล้ว ให้บวกเพิ่มไปอีกเป็นเรื่องของการเมืองของฝ่ายที่ไม่อยากให้คุณสมชายมีบทบาททางการเมือง ทำนองนั้น เรื่องแบบนี้ มันต้องมีคดีอยู่แล้ว

ถาม : คิดว่า มาตรการขั้นตอนทางกฎหมายของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนในครั้งนี้ เหมาะสมหรือไม่ ตามที่วุฒิสภาได้มีการลงมติ ๒ ครั้ง ครั้งแรกเป็นการลงมติว่าจะดำเนินการต่อหรือไม่มีการตีความรัฐธรรมนูญก่อน แทนที่จะตามกฎหมายถอดถอนไปเลย ส่วนเรื่องที่ ๒ ขั้นตอน ก็คือเอาขั้นตอน กระบวนการทางศาลมาใช้ คิดว่าเหมาะสมหรือยัง

ตอบ : ผมว่ารูปแบบมันค่อนข้างสับสนในตัวเอง คือ ๑. รัฐธรรมนูญกำหนดอยู่แล้วแบ่งให้ ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานตรวจสอบ ใต้สวน ซึ่งมูลความผิด เพื่อส่งมาให้วุฒิสภาถอดถอน แต่ ว่าในขั้นตอนของวุฒิสภาเองก็ยังมี การตั้งขั้นตอนขึ้นมาซ้ำซ้อนกันอีก มันก็เลยกลายเป็น คือ ถ้าพูดถึงว่า ถ้าจะเอาผิดนักการเมืองที่ทุจริต จริงๆ ผมว่ามันซับซ้อนเกินไป มันหลาย กระบวนการเกินไป

ถาม : อย่างนี้กระบวนการของกฎหมายที่ให้วุฒิสภาเป็นผู้ลงมติถอดถอน ในต่างประเทศอาจจะ ส่งให้ ศาลรัฐธรรมนูญ ทำทั้งกระบวนการ ประธานวุฒิสภาหรือวุฒิสภาไม่ต้องมาอยู่ใน กระบวนการถอดถอน มองยัง ไรกับระบบของเราที่ให้ ป.ป.ช. ใต้สวน และส่งให้วุฒิสภา

ตอบ : คือ ตรงนี้เราต้องทำความเข้าใจที่อำนาจการถอดถอนออกจากตำแหน่ง บุคคลที่มาจาก การเลือกตั้งประชาชน คือคุณสมชาย ถือว่าเป็นคนที่ได้รับเลือกจากประชาชนเสียงส่วนใหญ่ ให้ดำรงตำแหน่งแต่บุคคลที่จะถอดถอนออกจากตำแหน่ง ถึงแม้ว่าจะผ่านกระบวนการ ต่าง ๆ มาแล้วก็ตาม มันก็มีส่วนหนึ่งมาจากการสรรหา มาจากการลากตั้ง คือ ถ้าภาษาสื่อ จะเรียกว่า ลากตั้ง เข้ามา ไม่ได้อิงมากับมวลชน ไม่ได้อิงมากับพื้นฐานที่มาจากประชาชน การใช้อำนาจ ถอดถอนของวุฒิสภา ผมว่ามันลึกลับกัน มีความลึกลับกันอยู่ โดย ความเห็นของผม ถ้าเห็นว่าเขาทำผิดกฎหมาย มันก็มีขั้นตอนของกระบวนการเข้าสู่ศาล ฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่แล้ว เพราะยัง ไรก็โดนลงโทษอยู่ แล้ว และมันก็จะเป็นที่ยอมรับมากกว่าด้วย

ถาม : คิดว่าวุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งอำนาจหนึ่งคือ การถอดถอน ประสบความสำเร็จหรือไม่

ตอบ : ถ้าศึกษากรณีคุณสมชาย ผมว่ามันผิดเพี้ยนไป จุดประสงค์มันผิดเพี้ยน อย่างที่บอกมา ตั้งแต่แรกว่า พอมีการตั้งเป้ามา วัดความสำเร็จไม่ได้ มีธงมาแล้ว โดยส่วนตัวก็คือ มีทั้ง ความพยายามผลักดันในหลายๆ ครั้ง ในหลายๆ วาระ ที่จะถอดถอนคุณสมชายให้ได้

ถึงแม้ว่าตัวประธานเอง จะระบุในที่ประชุมว่ากระบวนการต่างๆ ยุติแล้ว ป.ป.ช. ซึ่ข้อมูลมาแล้ว ศาลตัดสินแล้ว พอวุฒิสภาเห็นอีกส่วน ท่านประธานก็ไม่ได้ยึดหลักของตัวเองว่าตัวเองเคยมีความเห็นอย่างนี้แล้ว อย่างนี้มันทำให้คนสับสนเหมือนกัน แสดงว่ากระบวนการต่าง ๆ มีอีกฝ่ายหนึ่งตั้งธงไว้แล้วว่า จะอยู่จุดไหน แม้ผลจะเป็นยังไงมันไม่เกี่ยวกับ การผลักดันต่างๆ มองว่าไม่ประสบความสำเร็จ

ถาม : คิดว่าประชาชนให้ความสนใจการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร ขณะนั้น

ตอบ : คิดว่า ความสนใจของประชาชน ถ้าวัดจากการติดตามข้อมูลข่าวสารค่อนข้างจะน้อย ก็มีความรู้สึกเหมือนชาวบ้านว่าคุณสมชายโดนลงโทษไปแล้วหรือว่าได้รับโทษทัณฑ์ทางการเมืองไปแล้ว เว้นวรรค ๕ ปี พอเข้ามาสู่กระบวนการถอดถอนของวุฒิสภาอีกเป็นการซ้ำเติมหรือเปล่า ส่วนการดูข่าวสารของคนทั่วไปหรือบทความต่าง ๆ โดยพื้นฐานข่าวจะสะท้อนมาจากความสนใจของคนทั่วไป เพราะฉะนั้นนักวิชาการที่จะเขียน เขาคงคิดว่าการเขียนบทความแต่ละบทความชาวบ้านก็อยากจะรู้

ถาม : คิดว่า กระบวนการไต่สวนของ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิด ตั้งแต่การจะรับเรื่องจากวุฒิสภาไปทั้งเรื่อง การจะตรวจคำร้อง ระยะเวลา หรือกระบวนการของ ป.ป.ช. มองว่ากระบวนการของ ป.ป.ช. เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

ตอบ : ที่จริงระยะเวลาเกือบ ๒ ปี มันน่าจะไต่สวนได้ครอบคลุมทั้งหมด แต่ว่าการเลือกหยิบยกข้อมูลของกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งจากส่วนกลาง สอบสวนของคณะกรรมการวุฒิสภา หรือในส่วนของข้อมูลคำร้องจากกลุ่มพันธมิตร โดยที่ไม่ได้นำผลการชันสูตร หรือผลการตรวจสอบของทางตำรวจเข้ามาเป็นองค์ประกอบสำคัญ ผมว่ามันเป็นการ Debet มันไม่ค่อย Balance กันเท่าไร ที่สุดไม่ว่าจะมองมุมไหน กระบวนการไต่สวนของ ป.ป.ช. ก็ยังไม่เหมาะสม

ถาม : มีข้อเสนอแนะการเพิ่มประสิทธิภาพในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตอย่างไร

ตอบ : อยากฝากไว้อย่างเดียวคือ การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมัน คือ เป็นเรื่องสำคัญของนักการเมือง ซึ่งนักการเมืองมีพื้นฐานมาจากการเลือกของประชาชน มันมีจุดเชื่อมโยงกันอยู่ เพราะฉะนั้นกระบวนการถอดถอนต้องทำให้บริสุทธิ์ยุติธรรมและความโปร่งใสอย่างแท้จริง คือ การตรวจสอบกระบวนการถอดถอน ต้องให้มีประสิทธิภาพควบคู่ไปด้วย

ถาม : เรื่องการตรวจสอบ มองยังงัย ที่ว่าตรวจสอบการถอดถอน มองว่าควรมีการตรวจสอบอะไรเพิ่มเติม

ตอบ : มีข้อกล่าวหา มีข้อมูลเพิ่มเติม คุณสมชายได้ยื่นข้อมูลเพิ่มเติม แต่ในส่วนพิสูจนหลักฐาน ป.ป.ช. ไม่ได้หยิบยกขึ้นมา แต่ก็อ้างผลการตรวจสอบของคณะกรรมการการวุฒิสภา ซึ่งไม่มีอะไรรองรับเลย ไปเป็นข้ออ้างหลักของกรรมการสิทธิมนุษยชนซึ่งเราไม่รู้ว่ากรรมการสิทธิได้ตรวจสอบโดยรอบคอบหรือเปล่า เพราะใช้เวลาไว้มาก ตรงนี้เราก็เลยไม่รู้ว่า กระบวนการที่ ต้องการหลักฐานหรือว่ากับสภาพศพหรืออะไรมันจะเกิดความรอบคอบแค่ไหน ยังงัย ในกระบวนการตรวจสอบ ป.ป.ช. สำคัญ เพราะเป็นต้นทาง ต้นเรื่องถอดถอน เพราะเป็นตัวชี้มูล เพราะถ้าคุณชี้มูลความผิด คนๆ นั้นก็เหมือนตายไปครึ่งตัวแล้ว แล้วมันถึงจะส่งมาที่วุฒิสภาว่าจะมีมติถอดถอนหรือไม่

ถาม : คิดว่า การที่วุฒิสภาพิจารณาเฉพาะสำนวนของ ป.ป.ช. เพียงพอหรือไม่

ตอบ : ตรงนี้น่าคิด ผมอยากฝากด้วยว่า อย่างที่เคยบอกตั้งแต่ต้น คือ กระบวนการไต่สวน กระบวนการสอบสวน การแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน ก็คิดว่ามันถูกต้องแล้ว แต่ว่าพอเวลา มันเกิดความไม่รอบคอบ ความบกพร่องในจุดเหล่านี้เราควรมหาทางป้องกันและแก้ไข ช่องโหว่ตรงเราควรจะมาอุดช่องโหว่ตรงนี้ อย่างที่เสนอว่าอาจจะมีกระบวนการตรวจสอบ กระบวนการถอดถอนอีกชั้นหนึ่งหรืออย่างงัย แต่ถ้าจะให้วุฒิมิอำนาจมากกว่านี้ มากกว่าสำนวนของ ป.ป.ช. มันก็มองลำบาก ถ้าให้อำนาจมากเกินไป เราก็ไม่รู้ว่า ๑. ความเที่ยงธรรม ความบริสุทธิ์ยุติธรรมของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน ถ้าใช้อำนาจนั้น โดยเที่ยงธรรม โดยยุติธรรม มันก็ไม่มีปัญหา แต่ว่าใครจะรับรองได้ว่าใครยุติธรรม คนนี้ไม่มี คนนี้มีเป้าประสงค์ทางการเมือง ใครมีจุดมุ่งหมายอย่างไร ซึ่งในภาพรวมก็จะออกมาให้เราเห็นแล้ว

ถาม : คำถามสุดท้าย ภาพรวมของกระบวนการถอดถอนตั้งแต่ต้นจนจบ นึกถึงอะไร

ตอบ : นึกถึงผลทางการเมืองอย่างเดียว ถ้าเราติดตามในหลายๆ เคส โดยไม่ได้ดูเฉพาะเคสของคุณสมชายอย่างเดียว กระบวนการตรวจสอบของป.ป.ช. หรือของวุฒิสภาเอง มันเกิดคำถามคาใจกับสังคมพอสมควรว่า คุณยึดหลักอะไรในการตรวจสอบหรือยึดหลักอะไรในการลงโทษ ต่างๆ เพราะฉะนั้นเราจะมีคำถามว่าเราจะมั่นใจได้อย่างไรว่า กระบวนการถอดถอนที่เรามุ่งหวังว่า จะกำจัดหรือลดนักการเมืองที่โกงหรือทุจริตหรือว่าให้อำนาจรัฐจนเกินขอบเขตเราจะควบคุมเขา ให้อยู่ในขอบเขตได้ยังงัย ซึ่งตรงนี้สำคัญ กระบวนการเหล่านี้ถือว่าสำคัญ อย่างกรณีตั้งธงมาและให้มีกระบวนการถอดถอน

นำไปสู่การถอดถอนจนได้ แต่พอผลออกมา กลายเป็นว่าไม่ถอดถอน เป็นเพราะอะไร
 เค้ที่ตั้งธงมา เราก็เห็นกันในกระบวนการ แต่พอผลออกมา มันไม่เป็นไปตามกระบวนการ
 ที่ตั้งเอาไว้ เกิดจากอะไรครับ ๑. ก็อาจจะเป็นวุฒิภาวะของวุฒิสภาโดยรวมก็ได้ อาจจะ
 เป็นสมาชิกสายที่อยู่ตรงกลางมันก็จะมีการแบ่งกลุ่มหลาย ๆ section ในบรรดา สว. คือ
 กลุ่มหนึ่งที่อยู่ข้างนี้ กลุ่มหนึ่งที่อยู่ข้างนั้น กลุ่มหนึ่งอาจจะเป็นเคส ๆ ไป ดูเป็นกรณี ๆ
 ไป ว่าสิ่งไหนควรจะลงมติไปทางไหน อย่างกรณีคุณสมชาย อย่างที่เราบอกว่าเค้่าอาจจะ
 มองเห็นว่ากระบวนการทั้งหมด มันอาจจะมีความที่มันไม่ครอบคลุมเป็นข้อมูลที่เค้่ายังได้รับ
 ข้อมูลไม่เพียงพอ ความเห็นจึงออกไป ในแนวนั้น ก็มองว่าแทงกั๊ก คือ การถอดถอน
 บุคคลหรือลงมติใดๆ ก็แล้วแต่ มันถือว่ามีความสำคัญ แต่ละคนก็มีวิจารณ์ของ
 ตัวเองว่าเขาผิดหรือไม่ผิด ดูจากพยานหลักฐานหรืออะไรแล้ว เขาน่าจะตัดสินใจได้ แต่
 พองดออกเสียงก็เลยไม่รู้ความคิดของเค้่าว่าคุณมีจุดยืนยังไง หลักของคุณคืออะไรกันแน่
 อาจจะเกิดความลังเล จากจุดยืนของท่านประธานเองก็ตาม ไม่แนใจในข้อกฎหมาย มันก็
 มองได้ การเมืองก็ไม่มีอะไรแน่นอนอยู่แล้ว วันนี้ไป พรุ่งนี้อาจจะมา แต่ทุกคนก็เช้คกันได้

บทสัมภาษณ์ นางสาวประภาศรี โอสถานนท์

ถาม : คิดว่า แนวปฏิบัติของวุฒิสภาในการถอดถอนนายสมชายฯ ชัดหรือแย้งกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี อย่างไร

ตอบ : พุดถึงหน้าที่ของวุฒิสภาเอง ประการหนึ่ง คือ การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของวุฒิสภา เมื่อ ป.ป.ช. ส่งเรื่องมายังวุฒิสภา วุฒิสภาก็ต้องดำเนินการตามขั้นตอนและกระบวนการที่วางไว้ ถ้าหากวุฒิสภาเพิกเฉยถือว่าการละเว้นการปฏิบัติ หน้าที่ ซึ่งในเรื่องนี้คงไม่มีการชัดหรือแย้งกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เพราะว่า การถอดถอนเป็นหน้าที่ของวุฒิสภาอยู่แล้ว หลักอยู่ที่ว่าการถอดถอนจะมีความโปร่งใส หรือมีธรรมาภิบาลหรือเปล่า มีความยุติธรรมหรือไม่ ปราศจากอคติหรือไม่ อันนั้นขึ้นอยู่กับตัว ของวุฒิสภาเอง แต่กระบวนการถอดถอนนั้น ซึ่งยังไม่เคยมีมาก่อน วุฒิสภาไม่เคยมีการถอดถอนมาก่อนเลย เพราะฉะนั้น การดำเนินการต้องมีความชัดเจน สามารถให้สาธารณะเข้ามาตรวจสอบการถอดถอน ได้ เพราะการถอดถอนมีผลต่อผู้ที่ถูกถอดถอนและในอนาคตอาจเป็นบรรทัดฐานสำหรับการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้ามาอีกครั้งเพราะฉะนั้นความชัดเจนตรงนี้ต้องมี

ถาม : แนวทางวุฒิสภาชุดนี้ที่ปฏิบัติมา

ตอบ : ขั้นตอนที่ทำเท่าที่ดู ก็เป็นไปตามขั้นตอนที่วางเอาไว้แล้ว คือให้ผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง แลกง โดยเฉพาะ ป.ป.ช. และตัวผู้กล่าวหาเอง เพียงแต่ว่าตรงนี้ไม่เป็นที่รับรู้ในที่สาธารณะ เพราะถือเป็นขั้นตอนภายใน แต่ความจริงแล้วเห็นว่ามันควรจะมีการเผยแพร่ให้กับประชาชนผู้สนใจได้เข้าใจถึงกระบวนการถอดถอน เพราะนี่ถือเป็นครั้งแรกเลยที่วุฒิสภาดำเนินการถอดถอน วิธีการดำเนินการ ประชาชนบางคนอาจไม่เข้าใจตรงนี้ก็ได้รับประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตรงนี้ในฐานะผู้เข้าชื่อ แล้วก็ติดตาม

ถาม : หมายถึงแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาที่ผ่านมาก็เป็นการปฏิบัติภายในวุฒิสภา แต่ยังไม่ได้นำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนรับทราบหรือมีส่วนร่วม

ตอบ : ใช่ ก็หมายถึงว่า กระบวนการขั้นตอน ถ้าคนที่ไม่เกี่ยวข้องจริง ๆ จะไม่รู้เลยว่า กระบวนการหรือวิธีการที่จะดำเนินการในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น มีวิธีการ มีการดำเนินการและขั้นตอนอย่างไร เพราะถือว่าการถอดถอนมีความสำคัญมาก ผู้สนใจ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกควรจะรู้ถึงวิธีการของวุฒิสภาว่าวุฒิสภามีขั้นตอนอย่างไรบ้าง ขนาดเราคนภายในอยู่วุฒิสภามานาน บางครั้งไม่ได้รับรู้ถึงกระบวนการถอด

ถอน ขึ้นตอนมันเป็นอย่างไง อย่างเมื่อครู ก็เพิ่งรู้ว่า สำนักงานวุฒิมีการวางเอกสารไว้ให้ตรวจสอบที่ห้อง ๑๐๘ คือ มันขาดการประชาสัมพันธ์อย่างมากเลย

ถาม : แสดงว่าการที่ประชาชนไม่ทราบแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจนของวุฒิสภา มันก็ทำให้ขัดกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมาภิบาล ใช่หรือไม่

ตอบ : มันก็ไม่ถึงกับขัด ธรรมาภิบาลหมายถึงความโปร่งใส ตรวจสอบได้ แต่หมายถึงว่าเรายังไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ว่ากระบวนการนั้นคืออะไร มีขั้นตอนอย่างไรเท่านั้นความขัดหรือแย้งคิดว่าไม่น่าจะเกี่ยวกับตรงนี้ คือ พอจะรับได้ในการดำเนินการของวุฒิสภาหลักนิติธรรม ความยุติธรรม แต่ในแง่ของความโปร่งใสหรือความมีส่วนร่วมของประชาชนมันยังน้อยอยู่ เพราะฉะนั้น ต้องให้ความสำคัญกับตรงนี้มากกว่านี้ ในขณะที่การดำเนินการของวุฒิสภาตามหลักนิติรัฐ หรือหลักนิติธรรม คิดว่าไม่ผิด เป็นไปตามหลักกฎหมายที่ต้องทำอยู่แล้ว แต่ขาดการประชาสัมพันธ์ บางคนจะสนใจตรงนี้ว่าการถอดถอนมีวิธีการอย่างไร มีขั้นตอนยังไง ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กล่าวหาต้องกระทำยังไง เหมือนกับศาลมีวิธีการพิจารณาของศาล ซึ่งคนจะรู้ว่า วิธีการของศาลพิจารณากันอย่างไร ซึ่งการถอดถอนมันก็นำลักษณะอย่างนี้มาเทียบเคียงกันได้

ถาม : ในฐานะสื่อมวลชนที่ต้องเข้าเกี่ยวข้องในการเสนอข่าวการถอดถอนของวุฒิสภาเป็นครั้งแรกสื่อมวลชนมีความคิดอย่างไร ในการปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการเรื่องนี้

ตอบ : ในส่วนของหลักการก็มองว่ามันต้องเป็นไปตามนั้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดแล้ว วุฒิสภาถือเป็นสภานิติบัญญัติ ต้องอิงทางกฎหมายแล้ว วิธีการ มันทำอะไรรนอกเหนือไปจากนี้ไม่ได้แล้ว มันมีวิธีการที่กำหนดขึ้นตอนที่ชัดเจน เพียงแต่เรากำหนดรายละเอียดได้ตรงไหนได้บ้าง ถ้าถามว่าขั้นตอนที่ผ่านมา มันเป็นไปตามนั้นอยู่แล้ว ซึ่งวิธีการ กรอบ มันมีอยู่แล้ว

ถาม : ขอย้อนกลับไปที่เรื่องการขาดการประชาสัมพันธ์ คิดว่าส่วนที่ขาดการประชาสัมพันธ์เป็นตั้งแต่การแสดงตนเลยหรือว่า เฉพาะในส่วนที่วุฒิสภาพิจารณา ได้รับคำร้องมาจาก ป.ป.ช. ที่ยังขาดการประชาสัมพันธ์

ตอบ : ทั้งหมดเลย ขั้นตอนของการเสนอชื่อ เขาต้องเสนอต่อตัวประธานอยู่แล้ว ถึงไม่ต้องมีการประชาสัมพันธ์ ในฐานะสื่อมวลชนเอง ก็ต้องชวนขวยที่จะมาทำข่าวตรงนี้ แต่การตรวจสอบรายชื่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย กกต. ตรวจสอบผู้มีสิทธิเลือกตั้งถูกเพิกถอนสิทธิ คุณไปใช้สิทธิ หรือไม่ กลับไปสู่วุฒิสภา หน่วยงานตุรการที่ต้องจัดการคืบหน้าไปถึงไหนแล้ว แต่ตรงนี้ในเรื่องความคืบหน้า ควรมีการ

เผยแพร่ว่าความคืบหน้าของกระบวนการตรงนี้มีมันถึงไหนแล้ว พอเมื่อเข้าสู่กระบวนการถอดถอนจริง ๆ เช่น กรณีประธานนัดประชุมเพื่อลงมติว่าจะถอดถอนหรือไม่อย่างไร ก็น่าจะมีการประชาสัมพันธ์ให้รู้มากกว่านี้คิดว่าจริง ๆ เรื่องอื่นก็โอเค ทำตามกฎหมาย หลักคุณธรรม ความโปร่งใส แต่เรื่องการมีส่วนร่วม คิดว่ายังขาดไปนิดหนึ่ง คือ ถ้ามอบการมีส่วนร่วมให้พื้นที่สาธารณะมากขึ้น ว่ามันน่าจะครบถ้วน

ถาม : ในเรื่องกระบวนการตั้งกรรมการซักถามของวุฒิสภา มีความคิดเห็นในเรื่องนี้ เป็นอย่างไร

ตอบ : การตั้งกรรมการมันเป็นไปตามสัดส่วน สัดส่วนของกรรมการแต่ละคณะ และกรรมการกิจการวุฒิสภาเพิ่มสัดส่วนประกอบเป็นคณะกรรมการเพื่อดำเนินการซักถามอยู่แล้ว ซึ่งมันเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภาอยู่แล้ว แต่ความเหมาะสมในการคัดเลือกตัวบุคคลก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าถามความประสงค์ของขั้นตอนมันเป็นไปตามหลักเกณฑ์อยู่แล้ว แต่ในส่วนความเหมาะสมของบุคคลที่เข้ามา มันเหมาะสม หรือไม่ ในแง่ที่ว่าคนนั้นเข้ามาทำหน้าที่ด้วยความมีอคติ หรือมีธงไว้หรือไม่ มีความเป็นกลางหรือไม่อันนี้เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะกรรมการซักถาม ต้องเป็นผู้รับคำสั่งถามจากผู้ที่จะมาซักถามหมายถึงประเด็นคำถาม ก็มองว่าคนเหมาะสม หรือไม่ เรามองไม่ได้หรอก ว่าเหมาะสมหรือไม่ มันต้องดูความเป็นกลาง เขาตั้งธงกันไว้หรือไม่ แต่ถ้ามองถึงตัวขั้นตอนหรือการแต่งตั้ง มันเป็นไปตามขั้นตอนของวุฒิสภาอยู่แล้ว

ถาม : แล้วคิดว่ากรรมการตั้งกรรมการซักถามเป็นกรรมการสามัญซึ่งจะทำหน้าที่คล้ายกับคณะลูกขุนรวมถึงองค์ประกอบ หรือจำนวนกรรมการซักถาม ที่วุฒิสภาเลือกมาก ๑๕ คน มีความเหมาะสม หรือไม่

ตอบ : คิดว่าอะไรก็ได้ แต่ขอให้ยึดเรื่องความเป็นกลางไว้ อย่าเอนเอียง เพราะถือว่าการถอดถอน คนที่ถูกถอดถอน มันมีผลกระทบต่อสิทธิการดำรงตำแหน่งทางการเมือง การดำรงตำแหน่งทางราชการอีก เพราะฉะนั้นต้องทำให้มันยุติธรรมจริง ๆ ถ้าถามว่าเอาคนนอกมาได้ หรือไม่น่าจะเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ดี แต่ถามว่าถ้าเป็นคนนอกก็ต้องมากำหนดคุณสมบัติกันอีกว่าบุคคลภายนอกมีคุณสมบัติอะไรบ้าง แต่กรณีนี้เป็นเรื่องของวิธีการภายในวุฒิสภา เพราะฉะนั้นหลักเกณฑ์การซักถามมันเป็นเรื่องของมติของวุฒิสภาที่จะมีในเมื่อเขาเลือกตามข้อบังคับการประชุม ในเมื่อวิปวุฒิบอกให้อามาตามสัดส่วนของแต่ละคณะ แต่ละคณะให้ไปเลือกมา มันก็เป็นไปตามนั้นอยู่แล้ว จำนวนหรือที่มามันไม่สำคัญเท่ากับการปฏิบัติหน้าที่ มันเป็นไปตามหลักการ เพราะวุฒิสภาปฏิบัติตาม

รัฐธรรมนูญ คือมีหน้าที่ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อ ป.ป.ช. ชี้มูล และส่งเรื่องมาให้วุฒิสภาดำเนินการถอดถอนตามรัฐธรรมนูญถือว่าเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเหมือนกัน แต่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยเฉพาะการถอดถอนบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ตรงนี้ต้องยึดหลักว่าคุณตรวจสอบว่าเขาใช้อำนาจรัฐในทางที่ผิดจริงหรือไม่ ตรวจสอบข้อมูลของ ป.ป.ช. ว่าครบถ้วนหรือไม่ ว่าข้อมูลที่ ป.ป.ช. ชี้มูลมาได้มีการตรวจสอบ ชักถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ครบหรือไม่ เท่าที่คุณในการถอดถอนข้อมูลมันไม่ครบ

ถาม : แสดงว่าการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามหน้าที่ของวุฒิสภาในการถอดถอนคุณสมชายยังไม่สมบูรณ์

ตอบ : ยังไม่สมบูรณ์ เพราะยังมีเรื่องของความเป็นไปได้ในแง่ของมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับบุคคลที่ถูกถอดถอน หรือเป็นไปได้ว่าต้องการดำเนินการถอดถอน เพื่อให้เป็นที่จารึกหรือว่าวุฒิสภาชุดนี้ดำเนินการถอดถอนบุคคล ไม่ได้หวังว่าการถอดถอนจริงๆ เป็นการคิดเสียดแทงการเมืองเท่านั้น เพราะมองว่าการถอดถอนทางการเมือง มันค่อนข้างเซนซิทีฟมาก ในแง่ของลบ ในแง่บวกก็ได้ เพราะฉะนั้นตรงนี้ข้อมูลมันต้องถูกต้อง

ถาม : มันจะมียุทธวิธีช่วงหนึ่งที่ช่วงแรก ป.ป.ช. ส่งเรื่องมา มันหยุดอยู่ที่พักหนึ่ง คือ เหมือนมีการอภิปรายและคือเรื่องนี้ พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว กลับเข้ามา

ตอบ : ถูกตรงนั้นยังไม่มีความชัดเจนว่า ในรัฐธรรมนูญกำหนดว่า ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คุณสมชายตอนนั้นเขาไม่ได้มีตำแหน่งทางการเมืองอยู่แล้ว ตรงนี้ประเด็นหลักคือการสร้างความชัดเจนว่าถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ที่ถูกถอดถอนในปัจจุบันเขามีตำแหน่งหรือยัง เขาพ้นจากตำแหน่งหรือยัง เพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้เขียน กำหนดว่าพ้นแล้ว ให้ดำเนินการถอดถอนได้

ถาม : สำหรับกระบวนการถอดถอนนายสมชาย เมื่อ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด วุฒิสภามีการพิจารณาลงมติกัน ๒ ครั้ง คือ ครั้งแรกพิจารณาว่าจะดำเนินการต่อหรือไม่ ต้องมีการตีความข้อกฎหมายกันแล้วถึงมีการลงมติเพื่อถอดถอนหรือไม่ถอดถอน ในมุมมองของสื่อ มอง ๒ กระบวนการนี้อย่างไร

ตอบ : ต้องเอาให้ชัดก่อนว่าถอดถอนได้หรือเปล่า ก่อนหน้าที่วุฒิสภาเปิดประชุมเพื่อลงมติว่าจะดำเนินการตามกระบวนการถอดถอนได้หรือไม่ ท่านประธานวุฒิสภาเองในฐานะที่เคยเป็นผู้พิพากษามาก่อน ก็ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ต้องดูก่อนว่าคุณสมชาย มีตำแหน่งหรือเปล่าในขณะนั้นคุณสมชายถูกเพิกถอนสิทธิทางการเมือง เนื่องจากพรรคไทยรักไทยถูกยุบเพราะฉะนั้นคุณสมชายพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ไม่มีตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ ท่าน

ประชาชนก็มองว่า ในเมื่อไม่มีตำแหน่งคุณจะไปถอดถอนเขาในตำแหน่งอะไร ความเห็นของท่านประชาชน ซึ่งมันมีส่วนใช้เลย ถ้ามองในแง่ตรงนั้น เพราะความชัดเจนของรัฐธรรมนูญบอกว่าให้ถอดถอน ไม่ได้บอกว่าถอดถอนหรือไม่ถอดถอน มีตำแหน่งหรือไม่มีตำแหน่ง การที่รัฐธรรมนูญไม่ชัดเจน คือมันสามารถตีความเข้าข้างตัวเองหรือไม่เข้าข้างตัวเองก็ได้ แล้วขั้นตอนต่อมา ประชาชนวุฒินำเรื่องให้ที่ประชุมได้มีการแสดงความคิดเห็นและลงมติ ซึ่งคะแนนเสียงการลงมตินั้นกำลังกันมาก จำได้ในครั้งแรกว่าจะมีการถอดถอนต่อไปหรือไม่คะแนนมันไม่ต่างกันเลย และจำนวนผู้ลงออกเสียงมันเยอะ หรือว่าคุณมองตัวปัจเจกตรงนี้ ของจำนวนผู้ออกเสียง ซึ่งเขาไม่รู้เหมือนกันว่าจะเห็นยังไง ซึ่งมันมีจำนวนมากที่มันสามารถเอนเอียงไปที่ถอดถอนหรือไม่ถอดถอน เสียงกลาง เขาไม่แน่ใจว่าจะดำเนินการตามนี้หรือไม่คือ ถ้ามันไม่มีความชัดเจน เสียงกลางก็จะมีผลกระทบต่อการใช้อำนาจรัฐ

ถาม : หมายความว่า ความไม่แน่นอน ความไม่ชัดเจน ทำให้ตัดสินใจไม่ได้ ทำให้ส่งผลกระทบกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ?

ตอบ : ไม่ถึงกับตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพราะว่าการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ในส่วนของวุฒิสภามันยังไม่ถึง หมายถึงเรื่องของการสอบสวน มันไม่ใช่หน้าที่ของเราอยู่แล้ว การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มันไม่ได้เป็น แต่เราตรวจสอบสิ่งที่ ป.ป.ช. ส่งมาเพื่อดำเนินการถอดถอน ตัวเราไม่ได้เข้าไปในตัวตรงนั้น ไม่ได้มีส่วนร่วม การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในเรื่องนี้เห็นว่า มองว่าเป็นหน้าที่ของ ป.ป.ช. มากกว่า

ถาม : แล้วในส่วนของวุฒิ เรื่องการถอดถอน ?

ตอบ : วุฒิมีหน้าที่แค่ลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนเท่านั้น เพราะมันเคสของการถอดถอน ไม่ใช่การที่วุฒิสภาไปศึกษาอะไรเคสหนึ่ง ซึ่งนั่นคือการตรวจสอบโดยวุฒิ ใช้กรรมวิธีการลงไปตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การที่วุฒิรับสำนวนจาก ป.ป.ช. มาพิจารณาแล้วก็ลงมติดำเนินการและไม่ดำเนินการลงมติถอดถอน มันยังไม่ใช่การตรวจสอบอำนาจรัฐในกรณีถอดถอนของวุฒิ เพราะไม่ได้เป็นผู้ลงไปสอบสวน ถ้ามองตรงนี้ ป.ป.ช. มันแน่นอนอยู่แล้วว่าหน้าที่ของเขาก็คือ การตรวจสอบการทำสำนวนถูกต้องแล้ว ตรงนั้น มันเป็นไปตามหลักการอยู่แล้วส่วนวุฒิสภามีหน้าที่ลงมติถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มันก็ต้อง ทำตามสำนวนป.ป.ช. อยู่แล้ว ตัววุฒิไม่ได้ไปตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอะไรเลย คุณไม่ได้ตั้งกรรมวิธีการตรวจสอบ คุณไปตรวจสอบสำนวนของ ป.ป.ช. ที่เขาชี้มูลไปแล้วว่า ป.ป.ช. ชี้มูลแบบนี้เพราะฉะนั้นการที่วุฒิฟังแต่สำนวน

ป.ป.ช. แล้วพิจารณา มันยังไม่พอในความหมายของการตรวจสอบอำนาจรัฐ ที่ควรจะ
เป็นสำหรับกรณีการถอดถอน มันมีผลกระทบต่อสิทธิบุคคลค่อนข้างสูง

- ถาม :** ที่เราสัมภาษณ์ ป.ป.ช. ก็มองว่าวุฒิน่าจะใช้อำนาจมากกว่านี้ มองคนละมุมกัน
- ตอบ :** วุฒิน่าจะใช้อำนาจมากกว่าการตั้งกรรมการซักถาม เพราะถือว่าประเด็นถอดถอนคน ๆ
หนึ่งต้องจบชีวิตด้วยการเพิกถอนสิทธิการดำรงตำแหน่งถึง ๕ ปี สิทธิของดำรงตำแหน่ง
ในหน้าที่ราชการ มันน่าจะทำอะไรมากกว่าการลงมติ กดปุ่ม
- ถาม :** เห็นด้วยหรือไม่กับผลการลงมติของวุฒิสภาในการถอดถอนนายสมชายออกจาก
ตำแหน่ง
- ตอบ :** ถ้าถามตัวเอง ส่วนตัว เห็นด้วย คือไม่ถอดถอน เพราะข้อมูลของ ป.ป.ช. ยังไม่ครบถ้วน
เพียงพอไม่รอบด้าน การที่จะทำอะไรใครซักคน ข้อมูลต้องมีความรอบคอบมากกว่านี้
อย่าตั้งธง เรื่องนี้ไม่ควรมีการตั้งธง คุณใช้ผล หลักฐานบางอย่างที่ไม่ได้รับการรับรอง
จากวุฒิสภา ไปเป็นสำนวนของ ป.ป.ช. แล้วไปชี้มูลว่าทำผิด คือ ผลสอบของ
คณะกรรมการ ซึ่งไม่ได้รับการรับรองจากวุฒิสภา ไม่มีการลงมติว่าผลสอบเป็นไง คุณเอาไป
เป็นประเด็นหลักในการชี้มูลว่าเขาทำผิด คิดว่าข้อมูลตรงนี้มีครบพร้อมอยู่แล้วเท่าที่
รู้ นอกจากสำนวน ป.ป.ช. ที่ว่า วุฒิจึงมีการพิจารณาศึกษา เป็นรายงานออกมา ๓ คณะ แต่
สภาไม่ได้รับการรับรองเลย ถือว่าไม่ได้เป็นในนามวุฒิสภา แต่เอามาเป็นส่วนหนึ่งของการ
พิจารณาเลย เอาไปเป็นสำนวนหลักของ ป.ป.ช. อีกข้อที่ควรจะต้องทำก็คือ ป.ป.ช.
ได้มีการสอบถามบุคคล ที่ถูกระงับจากเหตุการณ์ ๑๓ ตุลา เช่น ข้าราชการที่อยู่ที่นี่ ถูก
กักขังหน่วงเหนี่ยว ถามเขาหรือไม่ว่าเขาถูกละเมิดสิทธิหรือไม่ สิทธิตามรัฐธรรมนูญ
เขายังว่าการชุมนุมปราศจากอาวุธจริงหรือไม่ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญหรือเปล่า การ
ชุมนุมโดยสงบโดยปราศจากอาวุธหรือไม่ เคยได้ถามผู้ที่เคยถูกระงับหรือไม่ เคยถาม
สื่อมวลชนหรือไม่ เคยถามข้าราชการหรือไม่ เคยถาม สว. สส. หรือไม่ ซึ่งเขาเป็น
ผู้ถูกระงับ ตรงนี้
- ถาม :** แล้วคิดว่า ในการลงมติของวุฒิสภาในเรื่องนี้ มีการเล่นพรรคเล่นพวก หรือไม่
- ตอบ :** แน่แน่นอน ทศนคติของสมาชิกบางคนเป็นฝ่ายตรงข้าม เพราะฉะนั้นการทำงาน การ
ตรวจสอบการถอดถอน ย่อมมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อ เป็นด้านลบกับผู้ที่ถูกถอดถอน ทำให้ผล
การพิจารณาออกมา กลุ่มนี้ต้องถอดถอนแน่นอน เชื่อได้ว่าวุฒิสภาไม่ปลอดจากการเมือง
แน่นอน ทั้งสองฝ่ายอย่าไปบอกว่าใครเป็นฝ่ายรัฐบาล อย่าไปบอกว่าใครเป็นฝ่ายค้าน แต่
ในตัวตนของวุฒิสภาเอง การเมืองมันมีขอบอวลในวุฒิสภาอยู่แล้ว มีการเล่นพรรคเล่น

พวก ปฎิเสธไม่ได้ว่ามีแน่นอน เราพูดกันอย่างยอมรับความจริงในสังคม เป็นไปไม่ได้ที่
ไม่มีการเล่นพรรคเล่นพวกเรื่องการล๊อบบี้ เป็นเรื่องธรรมดามาก ใครบอกไม่มีอย่าไปเชื่อ
เด็ดขาด เหมือนกัน ในกระบวนการของ ป.ป.ช. ป้อมว่ามันไม่บริสุทธิ์ ๑๐๐ เปอร์เซนต์
แน่นอน เพียงแต่ว่าคุณจะอย่างไร ให้ความถูกต้องมันมีมากกว่าความไม่ถูกต้อง

ถาม : การเล่นพรรคเล่นพวกตามความหมายที่พูด นอกจากว่าวุฒิสภาหลักหนีจากการเมืองไม่
พ้น ทั้งสองฝ่ายมีปัจจัยอื่นอีกหรือไม่นอกจากเรื่องของประเด็นวุฒิสภาหลักไม่พ้นเรื่อง
ของการเมือง

ตอบ : ปัจจัยอื่น ยังมองไม่ออก อาจจะมีการขอร้องกัน เป็นความใกล้ชิดส่วนบุคคล แน่นนอน
ระบบอุปถัมภ์ไม่หายไปจากประเทศไทย ไม่ว่าเรื่องการเมือง ธุรกิจ หรือที่อื่น มันมี
แน่นอนแล้วแต่ว่าจะมีมากหรือน้อยเท่านั้น การทำหน้าที่ของวุฒิสภาปราศจากอคติ
ปราศจากการเมืองเพราะว่า การถอดถอนจะเป็นเรื่องที่ดีมาก ๆ สำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง
การเมืองที่ทุจริต และทำให้การตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐมีมากขึ้น

ถาม : แล้วคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาลงมติไม่ถอดถอน คือเรื่องใด

ตอบ : วุฒิสภามองว่า คุณสมชายในขณะที่ดำเนินการถอดถอน คุณสมชายไม่มีสถานะเป็นผู้
ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งหลายคนมองว่าเขาถูกตัดสิทธิไปแล้วไม่มีตำแหน่งใด ๆ
ทั้งสิ้น แต่การที่วุฒิสภาไม่ถอดถอนก็ไม่ว่าจะถอดถอนไปทำไม ในเมื่อเขาไม่มีตำแหน่งทาง
การเมืองแล้ว ถ้ามองว่าถอดถอนแล้วถูกตัดสิทธิ ๕ ปีหรือไม่ ใช่ว่าถูกตัดสิทธิอยู่แล้ว ๕ ปี จาก
กรณีถูกขูบพรรคตามศาลรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้นประเด็นหลักที่วุฒิสภาลงมติไม่ถอด
ถอนเป็นเรื่องนี้มากกว่าความที่ไม่มีสถานะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
นายกรัฐมนตรีก็ไม่มี สส. ก็ไม่มี คือจริง ๆ แล้วเรื่องนี้ถ้าคุณสมชายยังเป็นนายกฯ อยู่
แน่นอน ไปแน่นอน แต่ว่าการไปคะแนนเสียงจะสูสีกันมาก คุณคะแนนที่ลงไปค่อนข้างจะ
เยอะนะ ในแต่ละครั้งที่ลงไป ตั้งแต่เริ่มต้นที่จะดำเนินการถอดถอนหรือไม่ถอดถอน จนลง
มติ กำกั่งกันมา เสียงพวกนี้เป็นตัวชี้วัดได้ดีที่สุดแล้วยังมีเสียงลังเล เพราะไม่มั่นใจว่าทำถูก
ตามรัฐธรรมนูญหรือเปล่า เราเป็นหนึ่งในประวัติศาสตร์ของการมีส่วนร่วมในการถอด
ถอน เคยสอบถามท่านสมาชิกหลายคน ท่านก็ไม่รู้ตัวเองต้องทำอะไรบ้าง สู้ดออกเสียง
ดีกว่า ไม่กระทบตัวเอง ไม่กระทบต่อใครด้วย ส่วนทางการเมืองก็แล้วแต่ แล้วแต่คนจะ
คิด ปัจจัยสำคัญคือเรื่องสถานะของคน

- ถาม :** แล้วอีกฝ่ายที่ลงมติถอดถอน คิดว่าปัจจัยสำคัญคืออะไร
- ตอบ :** คิดว่ามันเป็นเรื่องของกลุ่มที่ต้องการให้คน ๆ นั้นถูกตัดสิทธิทางการเมืองมากกว่า มันอาจมีเรื่องของการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยประเด็นแรก ๒. อาจเป็นการสร้างบรรทัดฐานให้วุฒิสภานี้ว่า สามารถถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ในวุฒิสภานี้ เหมือนเป็นผลงานของวุฒิสภานี้ว่า ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ เรื่องการถอดถอนเป็นเรื่องที่ยากมากยากที่สุดในการทำหน้าที่ ในบรรดาหน้าที่ ๔ อย่างของวุฒิสภา อย่างน้อยคุณต้องถูกสังคมตั้งคำถามอย่างแน่นอน ไม่ว่าจะลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน ยิงตอนนี้โลกโซเชียลจะขย
- ถาม :** ต่อจากอันนี้ ถ้าอย่างนั้นการลงมติ สมควรให้เป็นลับหรือไม่
- ตอบ :** สมควรเป็นลับ แต่ละคนมีเอกสิทธิ์ของตัวเอง คุณคิดยังไงไม่มีการตรวจสอบ การลงมติก็ลงไปเลยเพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องของการเมืองแน่นอน ถ้าลงแล้วบอกว่าผมลงมติ ผมไม่ลงมติ ต่อไปเช็คบิลทีหลังว่าไง ถูกเช็คบิลทีหลัง
- ถาม :** คิดว่า มาตรการทางกฎหมาย รวมถึงขั้นตอนในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภามีความเหมาะสมหรือไม่
- ตอบ :** มีความเหมาะสม ขั้นตอนค่อนข้างกระชับ เท่าที่อ่านในเอกสารที่ได้มา ขั้นตอนค่อนข้างกระชับ เข้าใจง่าย แม้ว่าจะเป็นครั้งแรก ที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาดำเนินการตามกระบวนการตรงนั้น คิดว่าโอเค
- ถาม :** แม้ว่าข้อบังคับฯ เราจะเอากระบวนการทางศาล ทางลูกขุนเข้ามาเกี่ยวข้อง
- ตอบ :** วิธีการที่เอาระบบลูกขุนมาเกี่ยวข้อง เป็นวิธีการที่ท่านประธานชี้แจงในห้องประชุมซึ่งถือเป็นแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่จะต้องทำ ท่านที่เป็นศาลท่านจะรู้วาระบบลูกขุนกับระบบการไต่สวนมันแตกต่างกันยังไง บอกว่าวิธีการถอดถอนต้องเป็นระบบลูกขุนก็ถูกแล้ว ที่ท่านชี้แจงแนวทางตรงนี้เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องดำเนินการตามที่ท่านเสนอ และมีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้ ถ้าเราไม่มีไค้ เราก็ทำอะไรไม่ได้ เพราะเราไม่เคยใช้ตัวนี้มาก่อน
- ถาม :** แล้วถ้าในอนาคตเกิดการถอดถอนบุคคลขึ้นมาอีก ขั้นตอนตามกฎหมาย ตามข้อบังคับตามระเบียบ หรือระเบียบที่ท่านประธานใช้แนวทางของลูกขุนมา ยังจะเหมาะสมให้ใช้ต่อไปหรือไม่ หรือว่าจะปรับปรุงเป็นการลงมติแบบธรรมดาไป

- ตอบ :** มองว่าระบบนี้น่าจะสร้างความยุติธรรมได้ ในระดับหนึ่งสำหรับผู้ที่ถูกกล่าวหาและผู้ที่ถูกกล่าวหา เพราะว่าทั้งสองฝ่ายสามารถเข้ามาชี้แจงในประเด็นซักถามของวุฒิสภาที่ได้ทำประเด็นซักถามให้กับทั้งสองฝ่าย เป็นการเปิด เหมือนสองทาง เหมือนการสื่อสารสองทาง
- ถาม :** กระบวนการทางกฎหมาย ที่ให้รับฟังจากรายงานของ ป.ป.ช. ไม่มีสิทธิแสวงหาพยานหลักฐานอื่น เห็นเป็นอย่างไร
- ตอบ :** มันควรหาหลักฐานอื่นเพิ่มเติมมากกว่า อาจไม่ได้ไปในสำนวนของ ป.ป.ช. แต่หมายความว่าไปเป็นข้อมูลในการตัดสินใจให้กับวุฒิสภา ซึ่งเราไม่ต้องไปเกี่ยวกับสำนวน ป.ป.ช. เพราะสำนวน ป.ป.ช. นั้น เป็นหน้าที่ของเขาอยู่แล้ว ในส่วนของหลักฐานเพิ่มเติม เป็นลักษณะให้ข้อมูล ให้สมาชิกได้มีการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ ข้อมูลเพิ่มเติม
- ถาม :** หมายถึงควรปรับปรุงข้อมูลกฎหมายในส่วนนี้ ไม่ใช่ฟังจากสำนวน ป.ป.ช. อย่างเดียว อาจแสวงหาหลักฐานเพิ่ม
- ตอบ :** แต่ไม่ได้หมายความว่าจะไปรวมกับตรงนี้ เป็นทางเลือกในการลงมติ ไม่จำกัดว่าสมาชิกต้องเชื่อเป็นดุลยพินิจของสมาชิกเอง เป็นข้อมูลเพิ่มเติมขึ้นมา โดยไม่ต้องเป็นทางการ ให้ข้อมูลเพิ่มเติม น่าจะปรับปรุงกฎหมายในส่วนนี้บ้าง ให้วุฒิสภามีส่วนร่วมในกระบวนการไต่สวนบ้างเล็กน้อย ไม่ต้องเป็นเหมือนศาล ไม่ต้องถึงขนาดนั้น มีการไต่สวนบ้างเท่าที่จำเป็นถ้าเราบอกว่านายอยากเพิ่มเอกสารก็พิจารณาเองว่าจะเพิ่มหรือไม่ เพื่อเป็นการสร้างความยุติธรรมให้กับทั้งสองฝ่าย แล้วในเรื่องการไต่สวน อย่างที่บอกแล้ว ข้อมูลยังมีข้อบกพร่องหลักฐานบางอย่างน่าจะได้รับการรับรอง จากหน่วยงานนั้นๆ ถือเป็นหลักฐานทางการมากกว่าการสัมภาษณ์บุคคลก็เป็นเรื่องที่สำคัญมาก กับข้อมูลที่ได้รับ ทนาย ศาล ต้องใช้การซักถาม ในวิธีการระบบไต่สวน แล้วพยานหลักฐาน ทั้งพยานเอกสารและพยานบุคคล เรื่องตรงนี้นับว่ามากกว่ามันน้อยไป ขณะที่ใช้เวลานานมาก และตัว ป.ป.ช. เอง ไม่ได้กล่าวหาเขา คนใน ป.ป.ช. เอง อาจจะมึนงงไว้ สำหรับเรื่องนี้โดยเฉพาะ
- ถาม :** เรื่องของความล่าช้า และพยานหลักฐานที่มองว่ามันไม่พอ คืออะไร
- ตอบ :** หลายเรื่อง พยานบุคคลก็เป็นเรื่องสำคัญ ถามว่า ๗ ตุลาคม มันร้ายแรงหรือไม่ ตัวป้อมเองบอกไม่เคยเจออย่างนี้มาก่อน เคยเจอในเรื่องถูกตี ถูกไล่อิง มี แต่นั่นเป็นเรื่องของความศรัทธา แต่อันนี้เป็นเรื่องของความโกรธแค้น อยากจะทำลายอย่างเดียว คือคนที่ได้รับผลกระทบจริง ๆ ตั้งแต่เข้าจวนศึก ป้อมไม่เชื่อเลยที่อ้างว่าให้ไปดูสำนวน ป.ป.ช.

การชุมนุมโดยสงบโดยปราศจากอาวุธ คุณตรวจสอบได้แค่ไหน ถ้าบอกว่าชุมนุมได้โดยสงบ โดยปราศจากอาวุธป้อมถามหน่อย มีเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ปราศจากอาวุธจริงหรือเปล่า คุณรู้ได้ใจว่าปราศจากอาวุธเราเห็นแท้ ๆ ว่ามี อย่างน้อย ๆ ไม่ต้องอะไรมา ลูกแก้วยิงเข้ามา โคนลูกตา ตามอดถามว่าเป็นอาวุธ หรือไม่ แล้วที่เห็นอยู่มีครอบครัว ถามหน่อย คุณปฏิเสธไม่ได้แม้แต่มีฉบับปัจจุบันก็เถอะ มีที่ไหนที่ปราศจากอาวุธไม่มี แล้วคุณบอกในสำนวน มีอบชุมนุมโดยสงบ นี่มันก็ผิดแล้วสำนวนก็ผิดแล้ว

ถาม : ต้องเอารายงาน ๓ ฉบับ มาอ่าน

ตอบ : ก็ไม่ผ่าน ไม่ผ่านมา ๓ ครั้งแล้ว ที่อุตร กรณีที่อุตรเช่นกัน ถ้าเปรียบเทียบกับกรณีนี้เหมือนกันถ้าจะต้องถามให้หมด รอบด้านอย่าเอามาแล้วมาชี้คุณ คุณสมชาย ผิดไหม ผิดในฐานะความเป็นนายกรัฐมนตรีนี่ ที่ไม่ยอมควบคุมสถานการณ์ การตัดสินใจไม่เด็ดขาด ผิด ป้อมว่าเขาผิด ไม่ปฏิเสธ แต่ว่าเขาไม่ผิดนะในฐานะผู้นำประเทศ ต้องให้บ้านเมืองอยู่ในความสงบเรียบร้อย การให้มีคนตาย เป็นสิ่งที่สำคัญ แม้แต่ประชาชนเสียชีวิตคนเดียว คุณต้องรับผิดชอบ

ถาม : รัฐธรรมนูญทำให้เกิดปัญหาว่า คุณสมชาย พ้นจากตำแหน่งแล้ว ต้องมาตีความว่า จะต้องดำเนินการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งหรือไม่ มีความเห็นในเรื่องนี้อย่างไร

ตอบ : น่าจะเอาให้ชัด ไม่งั้นก็จะเป็นศรีธนญชัยกันหมด ตีความเข้าข้างตัวเองทั้งหมด ตกลงมีตำแหน่งในปัจจุบันหรือเปล่า หรือว่าถูกถอดถอน หรือครอบคลุมทั้งหมด จะออกหรือไม่ออกก็ถอดถอนไป ไม่เช่นนั้นก็จะมมีปัญหาตลอด

ถาม : คิดว่า วุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่กับการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในเรื่องนี้

ตอบ : มันกำกั่ง จะว่าใช่ก็ไม่ใช่ จะว่าไม่ใช่ก็ไม่เชิง อยู่ระหว่างกึ่งกลาง มันยังไม่ชัด แต่ส่วนที่พอใช้ได้คือ กระบวนการ โอเค แต่อย่างนี้ว่ามันน่าจะมีอะไรเพิ่มเติมขึ้นมาหน่อยหนึ่ง น่าจะให้อำนาจวุฒิสภามากขึ้น เพราะการถอดถอนถือเป็นเรื่องใหญ่ ถ้าเทียบเหมือนการแต่งตั้งกรรมการสิทธิในการใช้รัฐธรรมนูญปี ๔๐ ต้องใช้เสียงเกินกึ่งหนึ่งอย่างเดียว ซึ่งทำให้มีการเลือก กสม. หลายครั้ง ซึ่งมันจะสกรีน จะทำให้ดีขึ้น มีความยากมากขึ้นมากกว่า

ถาม : ในส่วนที่บอกว่ากำกั่ง ในส่วนของกระบวนการ แล้วในส่วนที่ค่อนข้างว่าไม่ดี

ตอบ : มันไม่เชิงว่าไม่ดี แต่มันยังไม่ถึงที่สุด เช่น ตัววุฒิสภา ดำเนินการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในฐานะเป็นหน่วยธุรการมันก็โอเค ตามสภาพ ตามหน้าที่อยู่แล้ว แต่วุฒิสภาเอง

ต้องทำอะไรให้มันมีประสิทธิภาพมากกว่านี้ ก็จะบอกว่ามันเป็นเรื่องของใจ แต่ละคนไม่เหมือนกันเป็นกลางหรือไม่ มันพูดไม่ได้ เสียงที่อยู่ตรงกลาง ก็เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ ถ้าลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนก็ไม่ควรจะมีงดออกเสียง แล้วเมื่อคุณลงมติถอดถอน แต่คุณไปงดออกเสียง หรือไม่ถอดถอนทำไม ก็บอกไปเลย ถอดถอนหรือไม่ถอดถอน จบ เพราะการงดออกเสียงเราไม่รู้เขาคิดยังไง งดออกเสียงมีความหมายได้หลายทาง ใจหนึ่งอยาก ใจหนึ่งไม่อยาก ถ้าลงมติถอดถอนก็ลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนไปเลย มันจะเห็นผลเลย มันไม่มีข้อตั้งข้อสังเกตว่าการงดออกเสียงคืออะไรนี่คือการถอดถอนผู้ลงมติทางการเมือง

- ถาม :** คนที่ลงมติงดออกเสียงคือคนที่ลงมติไม่เห็นด้วย เสียงไปทางนั้น เพราะผลของคะแนน
- ตอบ :** แต่มันไม่ชัด การลงมติถอดถอนมีผลต่อบุคคล เพราะฉะนั้นการทำความชัดเจนต้องชัดไปเลยการงดออกเสียงเราเข้าใจว่าไม่เห็นด้วยใช่ ถ้าเข้าใจอย่างนั้น แต่สาธารณะเขาเข้าใจอย่างที่เรเข้าใจหรือเปล่า ถ้าคุณบอกลงมติ ๘๐ ไม่เห็นด้วย ๕๐ ต่างกัน ๑๐ เสียง ชัดเสียงข้างมากของวุฒิสภา ให้ไม่ถอดถอน การไม่ลงมติถอดถอนมันเป็นเรื่องของกฎหมายมากกว่า ตาม พรบ. คุณมีสิทธิอยู่แล้ว คุณไม่เห็นด้วย เป็นการลี้มสิทธิถอดถอนสองอย่างเลย กล้าๆ หน้อย มันกำลังว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จ
- ถาม :** ถ้ามีการงดออกเสียงจำนวนมาก ?
- ตอบ :** ถ้าเกิดคมมากๆ เช่น วุฒิมิ ๑๕๐ งด ๘๐ ที่เหลือเป็น ๓๐ / ๔๐ รับไม่ได้เลย
- ถาม :** คิดว่า ประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนครั้งนี้ หรือไม่
- ตอบ :** ประชาชนให้ความสนใจเฉพาะผู้ที่อยู่ในแวดวง มันมีการพูดคุยกันในแวดวงที่เราอยู่ข้างนอกเราไม่ได้คุยกับวุฒิสภาอย่างเดียว อย่งไปคุยกับคนนอกเขาก็ถามถึง แต่เราไม่แน่ใจว่าสภาภาพเองก็คิดว่าน่าจะมีคนพูดถึงเรื่องนี้ มันน้อย อาจจะเป็นเพราะว่ามันนาน เพราะเหตุเกิดตุลา ๕๑ ระยะเวลามันมีส่วนในการที่ ถ้าสมมุติใกล้มาซักปีสองปี นี่ปี ๕๔ ปี ๕๓ ถูกดำเนินการถอดถอน เหตุเกิดปี ๕๑ ๒ ปี ถ้าคุณทำสำนวนเร็ว มันจะเป็นเคสที่น่าสนใจมาก ๆ กระบวนการชี้มูลของ ป.ป.ช. บอกได้ว่ากระบวนการมันยาวเกินไป นานเกิน เหมือนตีเหล็กต้องตีตอนร้อน ตอนอยู่ในความสนใจของคน แต่ว่าประชาชนให้ความสนใจหรือไม่ เพราะว่าในส่วนของคนทีกลาง ๆ ให้ความสนใจ จากอะไร เหมือนกรณีศาลรัฐธรรมนูญชี้มูลความผิดใครซักคนควรให้ความสนใจเหมือนกัน วุฒิสภาก็มีอำนาจเหมือนกัน

- ถาม :** คิดว่านักวิชาการมีส่วนหรือไม่ บทวิเคราะห์ทางวิชาการเกี่ยวกับการถอดถอน
- ตอบ :** จริง ๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์คอลัมน์นิสต์มี มองว่านักวิชาการต่าง ๆ จะบอกถึงขั้นตอนวิธีการดำเนินการถอดถอนคน ซึ่งบางครั้งเขาจะอ้างอิงไปถึงต่างประเทศ คำว่า อินควิเบชั่น ซึ่งคอลัมน์นิสต์มีส่วนให้คนสนใจประเด็นด้วย สนใจในการถอดถอน เพราะถือเป็นกระบวนการใหม่ในสังคมไทย เพิ่งมีไม่กี่ปี
- ถาม :** ประสบความสำเร็จ ?
- ตอบ :** บ้างในระดับหนึ่ง ทำให้คนที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้คิดว่า ตัวคุณเองอาจมีสิทธิถูกถอดถอนได้
- ถาม :** มีข้อเสนอแนะในการดำเนินการเรื่องนี้ในอนาคตอย่างไร
- ตอบ :** หลักฐานต้องให้ชัด สำคัญมากๆ พยานบุคคล พยานแวดล้อม พยานเอกสารต้องให้ชัดแล้วให้ตรงประเด็น ยึดรัฐธรรมนูญเป็นหลัก ต้องแก้ ต้องตีความ ประสิทธิภาพ ถ้าแยกกันระหว่าง ป.ป.ช. กับวุฒิ ป.ป.ช. อย่างที่บอกหลักฐานต้องแน่นชัด มันน่าจะจะต้องเพิ่มเติมในส่วนที่วุฒิน่าจะมีส่วนร่วม ในการให้ข้อมูลกับสมาชิก เพิ่มเติมในส่วนที่ว่าเราอาจจะมองว่าสำนวน ป.ป.ช. ที่ไม่ครบถ้วน วุฒิอาจไปเสริม แต่ไม่ได้หมายความว่าเราจะเอาไปเป็นหลัก เป็นการให้ข้อมูลกับวุฒิสภาในการตัดสินใจมากกว่า หาพยานหลักฐานเพิ่มเติม ทำให้กระบวนการถอดถอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ภาพรวมการทำเรื่องนี้ยังมีเรื่องของอคติอยู่ มองแล้วมันไม่เฟรนด์ลี่ มันไม่แฟร์ เราเห็นตั้งแต่ที่มา กระบวนการ การถอดถอนคุณสมชาย ว่าคุณทำเพื่ออะไรแต่เราปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่มีการเมือง อคติสูง แล้วประเด็นหลักของการถอดถอนอีกเรื่องคือระยะเวลา สำนวน ต้องให้เสร็จไว การดำเนินการถอดถอนต้องเสร็จไว พอทำแล้วเห็นผล ว่าคนผิดต้องได้รับผิด ประชาชนก็จะรู้ว่ามันมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทสัมภาษณ์ นายธนพิชญ์ มูลพฤกษ์

ถาม : ท่านคิดว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง มีหลักการที่สอดคล้อง ชัดหรือแย้ง กับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่คืออะไร

ตอบ : ผมว่าในข้อที่ ๑ ไม่ได้เปิดโอกาสให้นายสมชายได้แถลงคัดค้าน ไม่ได้ให้คัดค้าน ชักถามว่าทำไมถึงเป็นแบบนี้ แบบนี้ ไม่มีโอกาสเหมือนเตรียมมาข้างเดียว แต่ไม่ได้ให้แถลงคัดค้านว่าแต่ละข้อๆ เป็นยังไง ซึ่งในขั้นนี้ไม่แน่ใจ ในชั้นไต่สวนของ ป.ป.ช. ได้เปิดโอกาสให้เค้าชี้แจงหรือไม่ ชี้แจงข้อกล่าวหาแต่ละข้อหรือไม่ เพราะถึงมาในสภาก็มาแถลงแค่นั้น ข้อกล่าวหาทั้งหมดคืออะไร เค้าได้มีโอกาสเหมือนศาล เหมือนการสืบพยานศาลทั้ง ๒ ฝ่ายมีโอกาสสู้กันได้เต็มที่ ในแต่ละข้ออันนี้มาแถลงดูจากสำนวน ป.ป.ช. เป็นหลัก เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าไม่น่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้ต่อสู้กันได้เต็มที่ ซึ่งเท่ากับมีความบกพร่องในหลักความโปร่งใส ตามหลักการการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ถาม : ในประเด็นเรื่องหลักนิติธรรม

ตอบ : เหมือนกัน การต่อสู้ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ต่อสู้อย่างเต็มที่ เค้าถูกกล่าวหาว่าแล้วเค้ามีโอกาสได้เตรียมตัวตั้งแต่แรกหรือไม่ ข้อกล่าวหา ถ้าเทียบเคียงกับพนักงานสอบสวน ในชั้นพนักงานสอบสวนให้การในชั้นแรกก่อน แล้วมาสู้กันในศาลอีกรอบ อย่างนั้นมันสู้กับแบบในชั้นตำรวจเข้าใจประเด็นข้อกล่าวหา แต่พอมาถึงศาล เหมือนมาสู้กันในสภาเทียบเคียงกันอย่างนั้น ซึ่งน่าจะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจง ชักถามกลับไปบ้างว่าทำไมจึงคิดอย่างนี้ คือต้องเปิดโอกาสให้ผู้สู้กันอย่างเต็มที่ และถ้าจะสรุปในเรื่องความคุ้มค่าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ดำเนินการมา รวมทั้งเกี่ยวกับกระบวนการทั้งหลายก็เหมือนกับไม่คุ้มค่าในผลที่ได้รับ

ถาม : ท่านคิดว่ากระบวนการตั้งคณะกรรมการชั่งถ่วงของวุฒิสภา มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ตอบ : คือในชั้น กมธ. ของวุฒิสภาไม่เหมือนศาล มันอยู่ที่คนเสียงข้างมาก ไม่โปร่งใสทีเดียว เพราะต้องยอมรับว่าในวุฒิสภาเองมีหลายฝ่ายที่เห็นด้วย ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับคุณสมชาย ความโน้มเอียง ต้องมีแต่ถ้าขณะเดียวกันฝ่ายของคุณสมชาย มีมากกว่า ต้องเข้าใจว่ามันไม่ใช่ศาล ถ้าศาลเรารู้ว่าเป็นกลาง แต่ในสภาคือเสียงข้างมาก มันพูดกันด้วยเสียงข้างมาก เพราะฉะนั้นเสียงข้างมากอาจไม่ได้ยืนตรงกลาง ขึ้นอยู่กับใครเป็นฝ่ายข้างมากในวุฒิสภา

- ถาม :** อย่าง กมธ. ชักถามในข้อบังคับฯ ให้เป็น ๑๕ ท่าน และเป็นสมาชิกเสนอเป็นผู้ตัดสินว่าจะถามเรื่องอะไรบ้างแล้ว กมธ. ชักถาม ๑๕ ท่าน จะมาชักถามคู่กรณี หลายคนตั้งคำถามว่าทำไมเป็น กมธ. สามัญอย่างเดียวยกเว้นทำไมไม่เอาคนนอกผู้มีส่วนได้เสียเข้ามาด้วย อีกประการหนึ่งเรื่องการเลือกประเด็นคำถาม
- ตอบ :** มันจะเหมือนกันหมด กมธ. เป็นกลาง ๑๐๐% หรือไม่ ถ้าเลือกคำถามที่สมมุติว่าเป็นปฏิปักษ์กับคุณสมชาย จะเลือกคำถามมาแบบนั้นเลย แต่ถ้าเป็นฝ่ายคุณสมชาย จะเลือกคำถามที่เปิดโอกาสให้คุณสมชายได้สู้คดี จนตัวเองพินิจให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหา มากขึ้น การเลือกคำถามแทนที่จะใช้คำถามทั้งหมด ไม่ใช่เลือกคำถาม กี่ว่ากันไป ศาลก็คุมเอง ทนายก็ว่ากันไป โจทก์ก็ถามเต็มที่อย่าง ป.ป.ช. จำเลยถามได้เต็มที่ ไม่มีการจำกัดคำถามว่ามี ๕ คำถามหรือ ๑๐ คำถามคำถามได้เปิด โอกาสเต็มที่เว้นแต่คำถามไม่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา คือ ถามอะไรที่ไม่เกี่ยวข้องกับประเด็น มันก็เสียเวลาเปล่า คนคุมคดีก็จะคุมไม่อยู่ประเด็นนี้
- ถาม :** ท่านคิดว่าการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ เป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือไม่ อย่างกรณีของประเทศไทยให้วุฒิสภาเป็นองค์กรถอดถอน แต่ในประเทศต่าง ๆ เช่น เยอรมัน จะให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ในการดำเนินการ แต่ของวุฒิสภาจะดูจากสำนวน ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณา ท่านคิดว่าระบบนี้เหมาะสมหรือไม่
- ตอบ :** ผมคิดว่าไม่เหมาะสม ในความรู้สึกของผม อย่างมองย้อนกลับไป พยานหลักฐาน พยานเอกสารพยานบุคคล ไม่ได้เข้าสู่การพิจารณาอย่างเต็มที่ ฝ่ายที่ตั้งคำถามมาก็เป็นคำถามที่คิดว่าตัวเองต้องการทราบการ grouping คำถาม ผมมองว่าอย่างนั้น ถ้าเป็นศาลรัฐธรรมนูญ คือ ประตูดังของศาลมันชัดเจน ที่จะวินิจฉัยออกมา แต่พอมาเป็นวุฒิสภาคนกลุ่มหนึ่งซึ่งไม่ได้ชัดเจนว่าเอาคนทั้ง ๑๕๐ คน มันไม่ชัดเจนเหมือนศาล ศาลมี ๕ คน เรารู้ว่าจะเป็นยังไง แต่พอบอกวุฒิสภาถอดถอน มันพูดคนเดียวไม่ได้ว่าวุฒิสภานั้น คือ เอากลุ่มมาพูดกันขึ้นอยู่กับเสียงข้างมาก
- ถาม :** อย่างกรณีวุฒิสภามีประเด็นว่าท่านสมชายพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแล้ว จะถอดถอนได้หรือไม่ วุฒิสภามีการลงมติครั้งแรกว่าวุฒิสภาจะดำเนินการหรือไม่ ปกติวุฒิสภาเสียงข้างมากให้ดำเนินการกระบวนการถอดถอนต่อไป ใช้ระบบลูกขุนของศาลมาดำเนินการกระบวนการต่อไป ในกระบวนการแบบนี้ท่านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่ ควรดำเนินการถอดถอนหรือไม่ก่อนจะไปสู่กระบวนการว่าถอดถอนหรือไม่ถอดถอน

- ตอบ :** จริงๆ แล้ว ผลมันออกมาหมดแล้ว ในเคสของคุณสมชายผลออกมาแล้ว ว่าไปแล้ว ผมว่าเสียเวลาเปล่าๆ มันเหมือนผลออกมาแล้ว แต่มองกลับไปว่าจุดมุ่งหมายเพื่อจะทำอะไร คือถ้าท่านยังไม่ถูกถอดถอน ยังไม่พ้นจากตำแหน่ง แต่นี่ถอดถอนไปแล้วมันก็มี มองมุมหนึ่งว่าซ้ำเติมว่าเค้าทำผิดจริง ฝ่ายที่ต้องการแฉอีกฝ่ายหนึ่งต้องการ สมมุติเสียงคุณสมชายมาก คือที่คุณทำไปไม่ถูกนะแต่ผลไม่เกี่ยวกับอะไร เพราะผลมันออกมาแล้ว พ้นจากหน้าที่ไปแล้ว
- ถาม :** อย่างกรณีเรื่องเสียงตั้งแต่การลงมติครั้งแรกว่าจะดำเนินการถอดถอนหรือไม่ถอดถอน จะมีเสียงส่วนหนึ่ง เสียงที่งดออกเสียง ซึ่งมีจำนวนมากทั้ง ๒ กรณี ท่านมองว่าเสียงส่วนมากเป็นยังไง
- ตอบ :** เสียงส่วนมากคิดว่าเค้าคิดเป็นเหตุเป็นผล ออกเสียงไปก็ไม่มีประโยชน์ที่จะถอดถอนหรือไม่ถอดถอน มันไม่มีประโยชน์แล้ว ผลมันออกมาแล้ว ต้องนายกรัฐมนตรี้ได้พ้นหน้าที่ไปแล้วสมมุติมีคำสั่งให้ถอดถอนก็ถอดถอนไม่ได้ เพราะพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว
- ถาม :** คิดว่าการออกเสียงดังกล่าวกระทบต่อการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
- ตอบ :** ใช่ ทุกอย่างมันจบแล้ว เราไปรื้อฟื้นไม่ได้ไม่มีประโยชน์ในการที่จะทำ ถึงแม้อีกฝ่ายบอกว่าไม่สมควรถอดถอน ทำให้มันเกิดอะไร ขณะที่ถ้าถอดถอนได้ก็ต้องย้อนไปถอดถอนได้ตั้งนานแล้ว มันทำอะไรไม่ได้
- ถาม :** ถ้าในแง่ของวุฒิสภาที่ต้องทำให้เป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจที่ กม. กำหนดท่านสมชาย พ้นจากตำแหน่ง แต่ถ้าไม่ทำมันก็ขัดกับหลักการว่า หลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรือไม่
- ตอบ :** จุดมุ่งหมายของการถอดถอนคืออะไร จุดมุ่งหมายสุดท้ายคือต้องการถอดถอนเพื่ออะไร ต้องถามก่อน ในเรื่องนี้ ป.ป.ช. ดำเนินการอยู่แล้ว เคสเดียวกันนี้ ป.ป.ช. ดำเนินคดี ส่งมาให้อัยการที่ดำเนินคดีอยู่ตอนนี้ว่าคดี ๗ ตุลา ซึ่งมันมีกระบวนการของมันอยู่แล้ว ในการพิจารณาลงโทษหรือไม่ลงโทษ ป.ป.ช. ดำเนินการแล้วส่งเรื่องให้อัยการอยู่ในขั้นตอนเรื่องการค้าเนติการของ ป.ป.ช. แล้วพิจารณาว่าอัยการอาจเห็นยังไงถ้า ป.ป.ช. ต้องการให้ฟ้อง แต่อัยการเห็นว่าหลักฐานยังไม่สมบูรณ์พอที่จะฟ้องได้ คดีนี้เป็นคดีทางการเมืองอัยการจะตั้งข้อไม่สมบูรณ์มาก ถือเป็นกระบวนการที่ทั้งอัยการและ ป.ป.ช. คานอำนาจกันแล้ว เมื่ออัยการตั้งข้อหา ทางฝ่ายอัยการจะมีข้อยุติว่าเรื่องนี้สมควรจะฟ้องหรือไม่ฟ้อง ซึ่งถ้าเราไม่ฟ้อง ป.ป.ช. จะไปฟ้องเอง ตอนนี้อยู่ในขั้นตอนที่ ๒ ทำไม่ต้องอยู่ในขั้นตอนนี้มันเหมือนซ้อน

- ถาม :** กระบวนการถอดถอนของวุฒิสภา ท่านมองว่าเป็นบทลงโทษทางการเมือง ต้องเข้ามาสู่กระบวนการของวุฒิสภาให้ประชาชนได้ทราบในการถอดถอน
- ตอบ :** มันก็ย้อนไปสู่เสียงข้างมากที่งอกออกเสียงว่าวุฒิสภาส่วนมากไม่ออกเสียง ไม่คุ้มค่าในการที่จะออกเสียงไปลงมติถอดถอน หรืออีกฝ่ายลงมติไม่ถอดถอน กระบวนการตรงนี้ที่ส่งเรื่องไปอัยการ จะพิสูจน์ว่าตกลงที่นายสมชาย ทำผิดหรือถูกเป็นการตรวจสอบอำนาจรัฐโดยตรงของ ป.ป.ช. มีอยู่แล้วในขั้นตอน อันนี้เป็นโทษทางอาญาด้วยซ้ำไป เพราะจะเป็นการพิจารณาว่าทำถูกหรือไม่ เพราะฉะนั้นกระบวนการมันซ้อนกันอยู่ การที่วุฒิสภาจากสำนวน ป.ป.ช. แล้วลงมติคิดว่าไม่ค่อยเป็นตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเต็มที่ โดยเฉพาะในเรื่องกระบวนการพิจารณา เป็นการเมืองมากเกินไป เนื่องจากคุณสมชายพ้นจากตำแหน่งแล้ว แม้จะมีการนำระบบลูกขุนมาใช้ ก็เห็นว่าเสียเวลาเปล่า
- ถาม :** ท่านเห็นด้วยหรือไม่ กับผลการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภา
- ตอบ :** บอกตั้งแต่แรกแล้วว่ามันไม่เกิดประโยชน์อะไร ทำอะไรไม่ได้ แม้จะมีการลงมติถอดถอน
- ถาม :** ท่านคิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในวุฒิสภากรณีการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ หรือไม่อย่างไร
- ตอบ :** มีพวกคุณสมชาย หรือไม่ มีข้างใดข้างหนึ่ง ได้ทั้งนั้น ระบบตามสัมพันธในวุฒิสภาก็มีผลในการลงมติในวุฒิสภาก็มีหลายกลุ่ม
- ถาม :** ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด
- ตอบ :** วุฒิสภาเป็นองค์กรทางการเมืองไม่ใช่ศาล เพราะถ้าศาลค่อนข้างชัดเจนว่ามันมีตัวอยู่แล้วศาลมี ๕ คน หรือตุลาการสมัยก่อนมีอยู่ ๕-๖ คนเท่านั้น พอมาเป็นวุฒิสภาพอมากก็ต้องมีโอกาสที่จะเป็นกลุ่ม อย่างเช่นกลุ่ม ๔๐ สว. เพราะฉะนั้น ระบบการเมือง หรือระบบอุปถัมภ์ ก็มีส่วนในการลงมติ
- ถาม :** อย่างสำนวน ป.ป.ช. ที่ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาในความคิดของท่าน คิดว่าไม่มีผลอะไรกับทั้ง ๒ ฝ่าย โดยจะพิจารณาจากสำนวน ป.ป.ช. แล้วเอามาตัดสิน
- ตอบ :** ผมคิดว่าที่ไปที่มาไม่ค่อยถูก เพราะที่บอกแต่แรกว่าในชั้น ป.ป.ช. ที่เสนอวุฒิสภา นายสมชาย ไม่มีโอกาสได้เข้าไปชี้แจง ระบบไต่สวนนี้ใช้ไม่ได้ ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาต่อสู้ได้เต็มที่

ถาม : เห็นว่าสำนวน ป.ป.ช. ไม่ใช่หลักที่ทั้ง ๒ ฝ่ายใช้ในการพิจารณา

ตอบ : จริงๆ ไม่ควรใช้ ระบบนี้ไม่ควรนำมาใช้เลย อย่างที่บอก เริ่มไม่ถูกแล้ว สุดท้ายก็ไม่ถูก

ถาม : แต่ละท่าน แต่ละฝ่ายท่านมองว่าตัดสินใจด้วยตัวเอง

ในเรื่องมาตรการกม. รัฐธรรมนูญ ที่ท่านพูดเรื่องรัฐธรรมนูญเขียนมัด เรียนถามว่า ขั้นตอนต่าง ๆ ในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภา พอดีข้อบังคับให้ใช้กระบวนการของศาล ประกอบกับท่านประธานประสพสุข ใช้กระบวนการของศาลมาใช้ ในการดำเนินการถอดถอนด้วย แล้วส่วนหนึ่งใช้ระบบลูกขุนของต่างประเทศด้วย ท่านเห็นว่ากระบวนการอย่างนี้เหมาะสมหรือไม่ทั้งกระบวนการตามรัฐธรรมนูญ ชัดเจนในการฟันตำแหน่งหรือไม่

ตอบ : ย้อนกลับไปข้อแรก ต้องมีการเปิดโอกาสให้ซักถาม ซักถามได้เต็มที่ทั้งฝ่าย ป.ป.ช. ตาม และฝ่ายคุณสมชาย ไม่มีโอกาสซักถาม แล้วลงมติมันกลายเป็นว่าคำถามถูกสกรีนอีกชั้นหนึ่งแล้ว ไม่ได้ถูกถามทั้งหมด ไม่ได้เปิดโอกาสให้สู้กันอย่างเต็มที่ ไม่น่าจะเหมาะสม

ถาม : เรื่องรัฐธรรมนูญที่ไม่ชัดเจน

ตอบ : เรื่องรัฐธรรมนูญเป็นหลักใหญ่ อยู่ที่การปฏิบัติของ สว. เอาริธีการของศาลมาใช้หรือระบบลูกขุน คือใช้เหตุผลตัดสิน สว. อาจเป็นคนตัดสิน คำถามแต่ละคำถามต้องเปิดให้หมดแล้วค่อยตัดสินกัน ไม่ใช่ตัดสินกันที่ ๑๕ ข้อ หรือ ๒๐ ข้อ แต่อีกฝ่ายไม่ได้ถามเลย ก็ไม่ถูก

ถาม : ในกรณีนี้ ในข้อบังคับให้ใช้รายงาน ป.ป.ช. เป็นหลัก แต่ว่าผู้ถูกกล่าวหาคือ นายสมชาย ส่งประเด็นหลักฐานเพิ่มเติม ป.ป.ช. ไม่รับ วุฒิสภาไม่รับท่านคิดว่าถูกต้องหรือไม่

ตอบ : ไม่ถูก ในศาลเปิดโอกาสให้จำเลยได้ต่อสู้เต็มที่ ถึงแม้ไม่ได้ให้การในชั้นการสอบสวนของศาลแล้วช่วยเต็มที่จำเลยมีโอกาสสู้เต็มที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา คือ มีขั้นตอน สมมุติถามจำเลยเสร็จ แล้วจะตัดสิน มาขอถามใหม่อย่างนี้ไม่ได้ อย่างเราใช้วิแพ่ง วิอาญา ก็ต้องถามกันให้จบตาม กม. ศาลกำหนดให้สู้กันในศาลชั้นต้น ยุติยังไงศาลอุทธรณ์ค่อยพิจารณาต่อจากนั้น ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าที่ศาลชั้นต้นทำมาไม่ได้เรื่องก็จบ เพราะฉะนั้น ก็จะเอาระบบศาลมาใช้ต้องเอามาทั้งหมด ไม่ใช่ตัดตอนมาใช้

ถาม : ท่านคิดว่า วุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กรณีการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง

ตอบ : ผมถือว่าไม่สมบูรณ์พอ เพราะใช้ไม่เต็มรูปแบบ

- ถาม :** ท่านคิดว่าประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** เหมือนมวยต้อยแล้วนับคะแนน รู้ผลแพ้ชนะไปแล้ว คนรู้ผลแล้ว เศรษฐกิจสมชายรู้ผลไปแล้ว ถ้าถอดถอนไปแล้วไม่มีประโยชน์ไม่ได้หลุดจากตำแหน่งก็ไม่ต้องถอนก็ไม่ได้กลับมาใหม่ไม่เกิดประโยชน์ คนสนใจน้อยฝ่ายชนะที่ไม่ถูกถอดถอนก็อาจจะพ้นแล้วถือว่าพ้นข้อกล่าวหาแล้ว เพราะหลุดจากตำแหน่งไปแล้ว คำว่าถอดถอนคือถอดถอนออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่ท่านหลุดไปแล้ว ก็ไม่เกี่ยวแล้ว
- ถาม :** อย่างนักวิชาการไปเขียนทั้ง ๒ ฝ่าย ท่านเห็นว่ามียผลให้ประชาชนสนใจมากขึ้นหรือไม่
- ตอบ :** น้อย เพราะกระบวนการใช้เวลาเกินไป
- ถาม :** ท่านเห็นว่า กระบวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดของนายสมชายฯ มีความเหมาะสม ถูกต้อง หรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** ผมคิดว่า ป.ป.ช. น่าจะเปิดโอกาสให้เค้าทำเต็มที่ แต่ก็ไม่ได้ทำเต็มที่ ถึงแม้จะชุดใหญ่ก็ทำเต็มที่ ผมเคยเป็นกรรมการ ป.ป.ช. รู้ว่าท่านมีภารกิจมาก กระบวนการเลยล่าช้า เพราะงานของ ป.ป.ช. มันมากเกินไปกว่าที่ควร ในรัฐธรรมนูญ จึงร่างกม.ใหม่ขึ้นมาว่าถ้าไม่ถึงเกณฑ์ให้ตั้ง ปปท. ไป
- ถาม :** ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคต อย่างไร
- ตอบ :** ผมว่าจริงๆ ป.ป.ช. วุฒิสภามีหน้าที่รับท่านนั่นเอง จะเสียเวลาสภาทำไม ที่วุฒิกี่มีประชุมแค่ ๒ วันท่านนั่นเอง เพราะฉะนั้นผู้ที่มีหน้าที่รับและถามจริงๆ คือ ป.ป.ช.
- ถาม :** ประเด็นที่น่าแก้ไขคือ ปรับกระบวนการให้สมบูรณ์ คิดว่าเอาของศาลมาใช้
- ตอบ :** ใช่
- ถาม :** ในประเด็นของกมธ.วุฒิชุดนี้มี ๒ ขั้นตอน ที่ท่านไม่แน่ใจว่าจะถอดถอนกันหรือเปล่า ทำให้เกิดเสียงปรามพอสภครณิท่านนภคธ ถ้าถามอย่างนี้ แล้วลงมติเสียงส่วนใหญ่ไม่ถอดถอน ขัดกับกรณีของท่านสมชาย จะถามว่าถ้าวุฒิสภาชุดใหม่มาควรมีการลงมติแบบนี้หรือน่าจะเป็นบรรทัดฐานว่า ถ้า ป.ป.ช. ส่งมาให้ก็ดำเนินการต่อไป
- ตอบ :** ผมว่าจบไปแล้วก็ไปเลย ไม่ต้องมาถามแล้ว ขั้นตอนของวุฒิกี่ OK ว่าสำคัญ วุฒิรับแล้วส่งให้ ป.ป.ช. ไป ป.ป.ช. มีหน้าที่ทำเรื่องไป ก็จบ แต่ถ้า ป.ป.ช. เห็นมากก็ต้องส่งวุฒิกี่ ตามสเถิบของงานไปไม่ใช่ย้อนไปย้อนมา

ถาม : วุฒิดำเนินการไปแล้วไม่ต้องมาถามอีกว่าดำเนินการได้หรือไม่

ตอบ : ใช่ เราต้องยอมรับวุฒิ ก็คือวุฒิ

ถาม : น่าจะเป็นบรรทัดฐานไปแล้ว

ตอบ : ใช่

ถาม : ท่านคิดว่าภาพรวมของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติเป็นอย่างไร

ตอบ : ก็มองย้อนกลับไป ผมว่ามันเป็นเรื่องการเมืองมากไป คือ เป็นเรื่องการเมืองมากไป

บทสัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย

ถาม : ท่านคิดว่าหลักการและแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ชัดหรือแย้งกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี อย่างไร

ตอบ : เป็นการทำตามกฎหมาย หลักนิติธรรม ความจริงในกรณีคุณสมชาย แต่ถอดถอน ๒ คน คือ คุณนพดลด้วย จริงๆ ถ้าถามว่าถูกต้องตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หรือไม่ ผมไม่แน่ใจว่าหมายถึงประเด็นไหน ถ้าถามผมหลักนิติธรรม ถูก คือ มีหน้าที่ตาม กม. ใช้อำนาจถูกหรือไม่ แม้จะมีข้อถกเถียงเรื่องคุณสมชาย ไม่ได้เป็นนายกรัฐมนตรี แล้ว ถอดถอนได้หรือไม่ ผมบอกว่าผลของการถอดถอนมีผลมากกว่าการออกจากตำแหน่ง ผมว่าการถอดถอนนั้นถูกแล้ว

ถาม : แล้วในเรื่องหลักความโปร่งใส การมีส่วนร่วม หรือความคุ้มค่า มีความคิดเห็นอย่างไร

ตอบ : บางเรื่องในหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมีการอธิบายไม่ได้ทุกประเด็น เช่น หลักความ โปร่งใส อาจจะใช่คือประเด็นการเปิดเผย และมีการอภิปรายที่เปิดเผย มีการตรวจสอบ มีกรรมวิธีการที่มีการซักถาม ตรวจสอบข้อเท็จจริง มีกระบวนการตรวจสอบ คำร้องตั้งแต่นั้น คิดว่ากระบวนการโปร่งใส แต่บังเอิญว่าเรื่องหลักการมีส่วนร่วม มีกระบวนการที่มีโอกาสให้บุคคลแสดงความคิดเห็นแค่ไหน ไม่มี แต่การมีส่วนร่วมของสมาชิกผมคิดว่าโอเค ไม่จำเป็นต้องมีส่วนร่วมทุกเรื่อง บางเรื่องก็มีส่วนร่วมไม่ได้ เพราะไม่มีองค์ความรู้ ก็ร่วมไม่ได้ แต่ว่าคำว่ามีส่วนร่วมหมายถึงทุกคน คือทุกคนมีสิทธิ์ ส่วนเรื่องความคุ้มค่า มันคุ้มค่ากับ อะไร เช่น ใช้เอกสารเยอะแต่ผลออกมาไม่สำเร็จคุ้มค่า ไม่ใช่ ความคุ้มค่าที่มีคือ เอกสารที่มีอยู่มันเพียงพอต่อการประกอบการพิจารณาที่ทำให้เกิดความโปร่งใสหรือไม่ ผมคิดว่าสำคัญ บางที่เราพูดว่าใช้เอกสารตั้งเยอะแต่ผลออกมาไม่สำเร็จ ถ้าสำเร็จแปลว่าคุ้มค่า ไม่ใช่ ความหมายคุ้มค่า คือ ใช้ทรัพยากรแล้วทำให้เกิดกระบวนการ โปร่งใสหรือไม่ คนเข้าถึงข้อมูลครบถ้วนหรือไม่ อันนั้นคือความคุ้มค่า ซึ่งผมว่าเรื่องนี้เอามาวัดไม่ได้ หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เอามาวัดไม่ได้ทุกเรื่อง มันต้องดูว่าเรื่องไหนสำคัญ กรณีนี้ ผมมองว่าเรื่องความโปร่งใสและหลักนิติธรรม เป็นประเด็นสำคัญ ไม่ใช่ว่าทุกเรื่องจะมาอธิบายกันด้วยหลักการนี้ได้

ถาม : คิดว่ากระบวนการตั้งคณะกรรมการซักถามของวุฒิสภา เหมาะสมหรือไม่

ตอบ : คือถามว่าในกรอบวุฒิสภาไม่ใช่กรรมวิธีการวิสามัญ คิดว่ามันเหมาะสม เพราะกระบวนการนี้เป็นกระบวนการท้าย ๆ ของกระบวนการถอดถอน การที่จะมีคนนอกมาให้อินโฟร์มชันข่าวสารมีได้ในกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่ ป.ป.ช. สืบความเห็น สืบข้อเท็จจริง การที่

ประชาชนเป็นผู้ริเริ่มให้ถอดถอน ผมคิดว่าเป็นเรื่องของคนนอก การดำเนินการสุดท้ายของกระบวนการถอดถอน เป็นอำนาจของสมาชิกวุฒิสภา ควรอยู่ในวงการของสมาชิกวุฒิสภา ผมเห็นอย่างนั้น ไม่น่าจะมีกลไกอื่น

ถาม : การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนครั้งนี้ คิดว่าเป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือไม่

ตอบ : ใช่ครับ เป็นไปตามกติกา ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

ถาม : แล้วเห็นด้วยหรือไม่กับกระบวนการและผลการลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง

ตอบ : ผมตอบไม่ได้ว่าเพราะคำถามนี้ เป็นคำถามที่ใช้ความรู้สึก ถ้าผมชอบคุณสมชาย ผมก็เห็นด้วย ถ้าผมไม่ชอบคุณสมชายผมก็ไม่เห็นด้วย สิ่งที่ควรจะเป็นคือเคารพผลการลงมติ ไม่ว่าจะออกมาขาวหรือดำ ก็ต้องถืออย่างนั้น เพราะเป็นกติกาที่เรากำหนด

ถาม : คิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในการลงมติครั้งนี้ของวุฒิสภา หรือไม่

ตอบ : ไม่ทราบ

ถาม : อาจจะมองความสัมพันธ์ในแง่การเมือง

ตอบ : ผมคิดว่าเล่นพรรคเล่นพวกมันเป็น เนคกะทีพ ถ้าถามความเห็นว่าการประชุมสมาชิกวุฒิสภา มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือไม่ ผมว่ามีอยู่แล้ว มันขึ้นอยู่กับคุณพินิจว่า ท่านจะวางตัวเป็นกลางแค่ไหน ความเป็นจริงของตัว เพราะฉะนั้นเป็นความรู้สึกของคนได้ทุกเรื่องว่า เล่นพรรคเล่นพวกหรือไม่ ในที่สุดต้องถามเหตุผลว่า เหตุผลของการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของเรื่องอะไร ถ้าเป็นเหตุผลว่าคุณมองว่าผิดแต่ถ้าเป็นพวกจะให้ไม่ผิด อันนี้ถือว่าใช้ความสัมพันธ์ในทางที่ผิด เพราะฉะนั้นผมคิดว่าเรื่องนี้ตอบไม่ได้ เรื่องนี้ผมคิดว่าทุกระบบมีเรื่องความสัมพันธ์ สมาชิกวุฒิสภาจะมีระบบสัมพันธ์ไม่เหมือนระบบความสัมพันธ์ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาไม่มีความสัมพันธ์ระบบพรรคการเมือง อันนี้มีส่วนสำคัญ

ถาม : ข้อบังคับกำหนดให้พิจารณาจากรายงานของ ป.ป.ช. โดยตรง แต่มีบางท่านมองว่าไม่เหมาะสม หรือกรณีการตั้งกรรมการซักถาม มีความเห็นในเรื่องนี้ อย่างไร

ตอบ : ผมคิดว่ามันไกล ถ้าสมาชิกคิดอย่างนั้น มันคือ ป.ป.ช. คือกระบวนการหนึ่งในการกั้นกรอง คือ ป.ป.ช. มาคิดถึงฐานความผิดว่าอยู่ในกรอบที่ถูกถอดถอนได้ ๒. ฐานความผิดเป็นความจริงหรือไม่ ในข้อเท็จจริง การแยกแยะระหว่างผู้มีอำนาจตัดสินกับคน

ถ่มกรองออก ผมคิดว่าจ่าเป็น วุฒิสภาไม่ควรก้าวกลับ ไปตรงนั้นอีก จะทำให้ระบบ
ความเป็นพรรคพวกไม่ถูกต้อง คือ เราแบ่งหน้าที่ชัดไปแล้ว ว่าให้ป.ป.ช. ใต้สวน สรูป
ป.ป.ช. ใช้เสียงข้างมากมีมติ เมื่อจบแล้ววันนี้ก็ต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง เท่าที่
ป.ป.ช. เสนอมา และในกระบวนการก็มี ป.ป.ช. มาให้ข้อเท็จจริงอยู่แล้วในสภา
เพราะฉะนั้นผมไม่เห็นด้วยที่วุฒิสภาต้องกลับไป ค้นหาข้อเท็จจริงอีก

ถาม : แสดงว่าการพิจารณาปัจจัยที่ตัดสินให้ถอดถอนหรือไม่ถอดถอนของสมาชิกวุฒิสภาใน
สายตาของท่านควรมองจากรายงาน

ตอบ : ใช่ แต่ถ้าใครมีข้อมูลอื่นก็โอเค แต่ไม่ใช่อยู่ในกระบวนการ

ถาม : ขอลถามโดยเชื่อมโยงกับข้อที่แล้ว ปัจจัยของทั้งสองกลุ่มเรื่องความสัมพันธ์ มีอิทธิพลกับ
การตัดสินใจลงมติหรือไม่

ตอบ : แน่แน่นอน ความสัมพันธ์ มันมีส่วนแน่ แต่เราไม่มีอะไรวาง ตกลงคนที่มีความสัมพันธ์ เรา
วัดไม่ได้ว่ามีความสัมพันธ์แล้วโหวต yes หรือ no หลักความสัมพันธ์นี้ สมมุติว่าผมรู้จัก
คุณสมชาย ผมนับถือคุณสมชาย แล้วเรื่องนี้ผมไม่เห็นด้วยกับ ป.ป.ช. ผมถือว่าเรื่องของ
คุณสมชาย เรื่อง ๗ ตุลา ผมไม่เห็นด้วย เพราะผมไม่คิดว่าจะมีนายกรัฐมนตรีคนใดสั่งให้
ยิงประชาชน

ถาม : กรณีที่ท่านสมาชิกตัดสินใจลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คิดว่าเป็น
เพราะเหตุใด

ตอบ : แน่แน่นอนเป็นการใช้ดุลพินิจของคน การตัดสินส่วนหนึ่ง ตัดสินตามข้อเท็จจริงที่สรุปมา
แต่ทุกคนก็มีสิทธิใช้ข้อมูลอื่นที่ตัวเองมี เพราะทุกคนไม่ใช่ไม่รู้อะไรเลย องค์ประกอบ
การตัดสินใจของวุฒิสภาแต่ละท่านอยู่บนพื้นฐานของการฟัง ป.ป.ช. และมีข้อมูลของตัวเอง
ที่ผมตอบไม่เห็นด้วยคือ ตรงที่วุฒิสภาไม่ควรมิกลไกในการมีระบบ ใต้สวนอีก
เพราะฉะนั้นวุฒิสภาก็จะทำเหมือน ป.ป.ช. อีก ผมคิดว่ามันก้าวล่วงบทบาทหน้าที่กัน แต่
ว่าการใช้ดุลพินิจ แน่แน่นอน คุณมีสิทธิได้ใช้ความรู้ความเห็น การที่คุณคุยกับใครต่อใคร
คุยกับข้อเท็จจริงมา หาข้อเท็จจริงเอง เป็นสิทธิของวุฒิสภา แต่ละท่านที่จะทำ

ถาม : กรณีสมาชิกวุฒิสภาจำนวนมากลงมติงดออกเสียงในเรื่องนี้ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

ตอบ : ผมมองไม่ออก เหตุผลของคนงดออกเสียงมีได้หลายอย่าง ๑. ไม่มั่นใจในข้อกฎหมาย
รัฐธรรมนูญที่มีอยู่จริง ไม่อยากตัดสินใจอะไรที่อยู่บนพื้นฐานของความไม่แน่ใจ
๒. กระบวนการลงคะแนน การลงคะแนนลับ คนกลัวว่าถ้าลงว่าใครผิด ไม่อยากมี
บทบาทตรงนั้น สำหรับคนไทยการลงงดออกเสียงเป็นเรื่อง Safe ที่สุด แต่ผมคิดว่าที่งด

ออกเสียงอันเนื่องมาจาก ๒ อย่าง การไม่มีข้อเท็จจริงเพียงพอ หรือการที่ Safe ตัวเอง เพราะงดอกเสียง มีผลต่อการตัดสินใจข้างมาก ๑ ใน ๕ ของการลงมติ เอาแค่ดอกเสียง ก็จบแล้ว เช่น การถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น ต้องมาออกเสียงเกินกึ่งหนึ่ง และมติ ๑ ใน ๕ ให้ออกเกินกึ่งหนึ่ง ถ้าคน ไม่มาออกเสียงเกินกึ่งหนึ่งก็ตกแล้ว มันเป็นเรื่อง ไช้เดียวกัน

ถาม : กลุ่มที่ดอกเสียงมีผลให้ไม่ถอดถอน ?

ตอบ : ถูกต้อง มีผลเลย เหมือนที่เราพูดถึง กกด. ต้องเอกฉันท์จะให้ใบเหลืองใบแดงต้องเอกฉันท์ แต่ถ้าคนหนึ่งไม่ออก ๑ เสียง ชนะ ๔ เสียง ๑ ว่าไม่ผิด ชนะ ๔ ที่ว่าผิด ซึ่งมัน แปลก ๑ เสียง ชนะ ๔ เสียง อันนี้ทำให้ผมคิดว่าตรงกึ่งหนึ่งคือ เสียงข้างมากของสูตร คุณ เพราะฉะนั้นการออกเสียงจริง ๆ อาจจะยากโหดว่าไม่ผิด แต่แค่ดอกเสียงก็มี ความหมายแล้ว

ถาม : แสดงว่าในการถอดถอน เห็นว่าควรรองจะใช้ข้อมูลของป.ป.ช. ไม่เห็นด้วยที่จะมีการตั้ง กลไกขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ?

ตอบ : มันมีกลไกอยู่แล้ว ตอนคุณตั้งกรรมการ ๑๕ คน ที่สอบถามข้อเท็จจริง แล้วก็ซักค้าน อันนั้นพอเพียงแล้ว

ถาม : อย่างในกรณีต่างประเทศ กระบวนการถอดถอนอาจจะอยู่ที่วุฒิสภา หรือสภาผู้แทน บางประเทศให้ศาลเลย บางประเทศตั้งเฉพาะ ของประเทศไทยมีการถ่วงดุลการใช้อำนาจ ของวุฒิสภาในเรื่องการถอดถอน โดยการตั้ง ป.ป.ช. เข้ามาคานอำนาจ คิดว่า แนวทาง แบบ ไคจะเหมาะสมกับสังคมไทยมากกว่ากัน

ตอบ : ผมคิดว่ากระบวนการนี้เป็นการถ่วงดุล คือการถอดถอนเสนอต่อวุฒิสภา โดยสมาชิก รัฐสภาที่เสนอถอดถอนได้ คือกรณีนี้เสนอโดย ป.ป.ช. ช่องทางของการถอดถอนมันมีได้ หลายช่อง กรณีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เราต้องยอมรับว่าการถอดถอนไม่ใช่ อำนาจของประชาชนโดยตรง จากการถอดถอนแบบ recall ซึ่งผมโหวตให้คุณเป็น อันนี้ ไม่ใช่ มันโดย อ้อม อันนั้นเราจึงหากลไกของการถอดถอน ผมคิดว่าการแยกหรือการ ถ่วงดุลซึ่งอาจไม่ใช่ ป.ป.ช. อาจเป็นอย่างอื่นก็ได้ อันนี้น่าจะมีประโยชน์ กรณีที่ท่านยก เรื่องสภาสูง สภาล่าง ตั้งกรรมการถอดถอน อันนั้นเป็นระบบการแยกอำนาจชัดเจน บริหาร อย่างสภาทำอะไรกันไม่ได้ อย่างดีก็แค่ยุบ แต่กรณีของประเทศไทย มันมี ความสัมพันธ์ฝ่ายบริหารกับสภามัน มีอยู่ เพราะฉะนั้นการเอาอำนาจถอดถอนที่มีอยู่ของ วุฒิสภา ไปให้สภาผู้แทนทำ เอาไว้ที่สภาผู้แทนราษฎรไม่มีทางถอดถอนได้ คือเป็นพวก เดียวกัน

ถาม : แต่ตรงนี้นั้นก็อาจสร้างเงื่อนไข ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จเพิ่มขึ้นเหมือนกัน ถ้าไม่มีการบังคับ ป.ป.ช. ให้ทำในเวลา

ตอบ : อันนั้นเป็นเรื่องของกติกาก็จะเขียนว่ากระบวนการเหล่านี้ ไม่ใช่แค่เรื่องกระบวนการถอดถอน คดีที่หมดอายุความของ ป.ป.ช. มีเยอะแยะ อยู่ที่ป.ป.ช. จะเลือกหยิบเรื่องใดมาทำก่อน นี่ก็ไม่แพร่แล้ว เรื่องบางเรื่องคุณไม่หยิบ บางเรื่องหยิบ อันนี้เป็นปัญหาของ ป.ป.ช. คดีเยอะแยะไม่หยิบ แต่เอาเรื่องนี้ อีกเรื่องไม่ทำอะไรเลย จนหมดอายุความอย่างนี้ต้องไม่ดูกระบวนการของ ป.ป.ช. ประชาชน ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกลางจริงหรือไม่

ถาม : ในกรณีมาตรการทางกฎหมายในการลงมติถอดถอนมีความเหมาะสมหรือไม่

ตอบ : ผมว่ารัฐธรรมนูญไม่สามารถจะเขียนละเอียดมาก กรณีคุณสมชายเป็นกรณีพ้นจากตำแหน่ง ไม่มีคนคิด กรณีลาออก รัฐธรรมนูญเขียนอภิปรายไม่ไว้วางใจ ถ้าคุณลาออกหรือย้ายตำแหน่งก็ยังไม่พ้น เขียนขนาดว่าถ้าอภิปรายไม่ไว้วางใจ คุณจะยุบสภาไม่ได้ เจตนารมณ์คือ ไม่ให้หนีการตรวจสอบ เพราะฉะนั้นการถอดถอนหมายถึงขั้นของกระบวนการถึงจุดที่ว่า มีหน่วยงานที่พิสูจน์ความผิดแล้วว่าเป็นเหตุแห่งการถอดถอนได้ คือ ป.ป.ช. กรณีคุณสมชาย คือ ถอดถอนการดำรงตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่งถอดถอนหรือไม่ ผมคิดว่า วันนี้ต้องถามว่าหลักทั่วไปท่านเป็นข้าราชการผิวดินและผิวดินด้วย ถ้าท่านลาออกโทษทางวินัยเลิกหรือไม่ เป็นโทษอาญาด้วย เหมือนกันผมว่าบทลงโทษมันมี ๒ เรื่อง โทษทางวินัย กับบทลงโทษทางอาญา กรณีนี้ก็เหมือนกัน

ถาม : คิดว่า การลงมติของวุฒิสภาในครั้งแรกว่า ควรดำเนินการต่อหรือไม่ เมื่อ ป.ป.ช. ชี้มูลมานั้น จะเป็นบรรทัดฐานของวุฒิสภาชุดต่อไป หรือไม่

ตอบ : ผมคิดว่าควรเป็นมาตรฐาน ไม่ควรเป็นผลของแต่ละชุด ต้องหาเหตุผลการมีมติ มตินั้นเนื่องจากที่ความเห็น ผมคิดว่าเรื่องนี้ไม่ควรลงมติ ต้องไปตามศาลรัฐธรรมนูญ ถ้าเป็นผมคิดว่าวุฒิสภาไม่ควรลงมติคือการลงมติ มันมีผลค่อนข้างผูกพัน หรือถ้ามัดจับทางว่าไม่ต้องการถอดถอน ก็จบละนะ เป็นบรรทัดฐาน ผมคิดว่า process นี้ ผมไม่ค่อยเห็นด้วยที่วุฒิสภาไปลงมติ ควรเป็นมติ ควรเป็นการตัดสินใจโดยองค์กรที่มีอำนาจในการชี้ว่าควรเป็นอย่างไร ซึ่งผมไม่แน่ใจ ถ้าไปถามศาลรัฐธรรมนูญว่าได้หรือไม่ ผมว่าได้ เป็นความเห็นที่ขัดกัน แล้วศาลรัฐธรรมนูญบอกว่าได้ อย่างนี้จะให้ถอดถอนได้หรือไม่ พอศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ให้เป็นบรรทัดฐาน แล้วผูกพัน เพราะฉะนั้นหากมีการลงมติแล้วมีการกลับมติ ปัญหาความน่าเชื่อถือของวุฒิสภาจะมีปัญหาอีก

ถาม : หากมีวุฒิสภาชุดใหม่ และมีการร่างข้อบังคับว่าด้วยการถอดถอนใหม่ และเปลี่ยนกระบวนการถอดถอน ไม่กำหนดขั้นตอนตามที่เคยปฏิบัติมา ท่านมีความคิดเห็นในเรื่องนี้อย่างไร

ตอบ : ความจริงก็เป็นสิทธิของวุฒิสภา ต้องมีการแก้ไขข้อบังคับ ซึ่งถ้าแก้ไขข้อบังคับแล้วคำถามคือ ข้อบังคับนั้นมันขัดหรือแย้งกับข้อกำหนดอื่นหรือไม่ ขัดต่อความไม่เป็นธรรมของผู้เสียหายหรือไม่ ซึ่งตรงนี้ผมคิดว่า ผลกระทบมันมีสิทธิที่จะไปร้องต่อองค์กรให้พิจารณาว่า มันเป็นธรรมหรือไม่เป็นธรรม เพราะฉะนั้นถ้าตามสิทธิของกฎหมายข้อบังคับมันออกโดยสภา แต่ความหมายคือออกอะไรก็ได้ กระบวนการเหล่านี้ก่อให้เกิดความเป็นธรรมจริงหรือไม่ มันควรมองที่กระบวนการที่ละเอียด ให้สวดำเนินการเหมาะสมแล้ว ในการให้ความเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย คือ ข้อบังคับเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องและผู้ร้อง ถามให้ชี้แจง และ ให้ชี้แจงก่อนที่วุฒิสภาจะลงมติ ซึ่งอาจเป็นขั้นตอนที่โปร่งใสและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ที่นี้ถ้าจะเปลี่ยนใหม่ก็เป็นสิทธิของวุฒิสภา แต่วุฒิสภาต้องตอบกับสาธารณชนว่าคุณเปลี่ยนอย่างรวบรัด ทำไม คือ ศาลมีวิธีปฏิบัติ มีวิธีปฏิบัติอยู่แล้ว จะเปลี่ยนจากนี้ ยาก แม้ว่าเป็นอำนาจของศาลเอง ถ้าทำอะไรแล้วมันทำให้เกิดความสงสัยในกระบวนการยุติธรรม วุฒิสภาก็ไม่ควรทำ

ถาม : มองว่าวุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ในกรณีนี้

ตอบ : ผมคิดว่าเป็นครั้งแรกอย่างน้อยก็มีการวางหลักปฏิบัติ มีความพยายามในการกำหนดวิธีการ ขั้นตอนทำให้การตรวจสอบง่ายขึ้น ให้ความยุติธรรมกับทุกฝ่าย ในแง่กระบวนการผมว่าก็ดี

ถาม : ในสายตาของท่าน คิดว่าประชาชนให้ความสนใจในเรื่องถอดถอนมากน้อยเพียงใด

ตอบ : ผมคิดว่าน้อย นอกจากคนที่อยู่ในแวดวงวิชาการจะสนใจ คนที่เชียร์คุณสมชายหรือคุณนพดลจะสนใจมาก ๆ เนื่องจากผลไม่ค่อยมีประโยชน์แล้ว ไม่มีความหมายเพราะคุณสมชายพ้นแล้ว อันนี้เป็นครั้งแรกที่ต้องมีการกำหนดวิธีการ ขั้นตอนที่รัดกุม อย่างน้อยความพยายามเหล่านี้ก็มีความรัดกุม คนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจมากมาย สัปดาห์ล่าสุด มีคนรู้เรื่องแค่ 1.8 เปอร์เซ็นต์

ถาม : กระบวนการไต่สวนของป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิด ท่านมองว่าเหมาะสมหรือไม่ มีบางกลุ่มเสนอให้วุฒิสภาชี้มูลเบื้องต้นก่อน ป.ป.ช. ถ้าไม่มีมูลก็ไม่ต้องส่งไป ป.ป.ช.

ตอบ : กฎหมายไม่ได้เขียนอย่างนั้น จริง ๆ แล้ว ในช่วงแรกวุฒิสภาควรเป็นแค่ไปรษณีย์ แต่หลังการตรวจสอบรายชื่อแล้วส่ง ผมเห็นด้วย เพราะเป็นการแยกอำนาจชัด คนรับเรื่อง

ถ้าใครตรงก่อน ก็อาจไม่ได้เป็นคนกลางในการหาข้อเท็จจริง แต่ปัญหาคือว่า การดำเนินการของ ป.ป.ช. ต้องมีกรอบเวลาคือ คุณสมชายไม่ถูกถอดถอน แต่ออกเอง แต่ใช้เวลาสี่ปี คุณสมชายหมดวาระแล้ว ไม่มีประโยชน์ กระบวนการนี้ไม่มีประโยชน์ ผมคิดว่ากระบวนการของป.ป.ช. ค้นหาข้อเท็จจริงของป.ป.ช. ต้องเร็วให้ทันการ ต้องมีระยะเวลาแน่นอนพอสมควร อย่างน้อยภายใน ๑๕๐ วัน ขยายได้ไม่เกิน ๒ ครั้ง ผมว่าต้องมีแบบนี้ ไม่งั้นมาตรการเหล่านี้ไม่เกิดประโยชน์อะไรที่สามารถถ่วงดุล ถ้าเป็นพวกผมผมก็ทำซ้ำ ๆ ถ้าไม่ใช่พวกผมก็เอาเลย ผมว่ามันไม่ได้ ต้องมีกติกาชัดเจน

- ถาม :** ท่านมีข้อเสนอแนะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการถอดถอนในอนาคตอย่างไร
- ตอบ :** ผมคิดว่ากรอบในการยื่นถอดถอนเป็นเรื่องสำคัญ การถอดถอนเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ทางการเมือง กระบวนการอาจต้องทำความเข้าใจ ในกรณีที่ท่านถามเรื่องข้อบังคับของวุฒิสภา อาจจะออกกม. หรือวิธีปฏิบัติในการถอดถอนเลย ให้ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรอบเวลาในการดำเนินการให้เสร็จสิ้น ทันต่อเหตุการณ์ ความยุติธรรม พวกนี้จำเป็นต้องมี อันนี้ไม่เหมือนศาล เพราะเป็นการถอดถอนที่มีผลตัดสิทธิทางการเมือง ถ้ากระบวนการไม่ยุติธรรม ทำให้คนสงสัยได้ ความชอบธรรมลดลง ความน่าเชื่อถือลดลง การกำหนดกรอบเวลา แล้วสามารถยืดหยุ่นได้บ้างน่าจะมีดีกว่าปล่อยแบบนี้
- ถาม :** คิดว่า ภาพรวมของกระบวนการถอดถอนท่านสมชายฯ ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติ เป็นอย่างไร
- ตอบ :** อย่างที่ผมเรียน เนื่องจากเป็นครั้งแรก และการทำครั้งนี้อาจมีข้อโต้แย้งหรือข้อบกพร่องในส่วนของการยื่นตอน การเอาเรื่องนี้มาทบทวนและออกแนวทางปฏิบัติ ถือเป็นที่ดี เรื่องดี จะทำให้กลไกนี้เป็นกลไกที่จะมีผลจริง และทำได้จริงกับโจทย์อันหนึ่งที่สังคมถาม คือว่า ควรใช้องค์กรใด ในการถอดถอน วุฒิสภาถอดถอนเหมาะสมหรือไม่ เพราะวุฒิสภาสรรหา จะมาถอดถอนคนที่มาจากการเลือกตั้ง แต่ผมเองกลับคิดว่าผู้พิพากษาที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นมันไม่จำเป็นว่าคนไม่มาจากการเลือกตั้ง จะมาถอดถอนคนที่มาจากการเลือกตั้ง ไม่จำเป็น เพียงแต่กลไกเหล่านี้มาจากการตรวจสอบ สอบถามได้ มีความโปร่งใส ที่คนเข้าไปดูได้ว่ามีความโปร่งใสยังไง ผมคิดว่าก็เพียงพอแล้ว ไม่ว่าจะให้วุฒิสภาหรืออื่น ๆ ก็เป็นอีกเรื่อง แต่ ณ วันนี้ผมว่าไม่มีกลไกอื่น ก็ต้องอาศัยวุฒิสภา

บทสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์

ถาม : ท่านคิดว่าวุฒิสภาดำเนินกระบวนการถอดถอนนายสมชาย เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลหรือไม่

ตอบ : ต้องพิจารณาดูก่อนว่าจะใช้วิธีการเช่นไร จะตั้งกรรมการมาตรวจสอบก่อนก็ได้ แล้วลงมติ หรือว่าจะไม่ตั้งก็ได้ จะใช้เต็มสภาก็ได้ ผมว่าไม่มีเกณฑ์ แล้วก็เราไม่ได้ลอกของต่างประเทศมาขึ้นตอนนี้เราต่างกับต่างประเทศเลย ต่างประเทศต้องมีอัยการอิสระ หรืออะไรก็ได้แล้วแต่

ถาม : อย่างกระบวนการลงมติ ในการลงมติครั้งแรก สมัย สนช. การถอดถอนมีครั้งเดียว คือ สนช. ทำหน้าที่รัฐสภา ถอดถอนคุณจรัล กรรมการสิทธิ ซึ่งเป็นการถอดถอนตามกฎหมายสิทธิโดยไม่มีกระบวนการใดนอกจากตั้งกรรมการไปตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว สนช. ชุดนั้น ลงมติถอดหรือไม่ถอดไปเลย แต่ชุดนี้มีการถามมติ ทั้งคุณสมชาย และคุณนภดล ว่าจะดำเนินกระบวนการถอดถอนหรือไม่

ตอบ : ผมว่าผิด เพราะเขาต้องดำเนินกระบวนการ คือ กฎหมายไม่ได้พูด แต่พูดว่าเมื่อมีคนกล่าวหาโดยเหตุดังต่อไปนี้ จะต้องมีการยื่นถอดถอนกัน รัฐธรรมนูญพูดแค่นี้ถูกมั๊ย ถามว่าแค่นี้รัฐธรรมนูญให้ถอดถอนเขาหรือไม่ ก็เป็นเรื่องตีความกฎหมาย ถ้าเป็นนักกฎหมายก็ไปค้นเจตนารมณ์ของกฎหมาย ว่ามีเจตนารมณ์ว่าไง แล้วพูดชัดว่าเรื่องนี้จะต้องถอน การลงมติจะต้องถอนหรือไม่ถอน โชคดีที่ลงมติว่าถอน ถ้าลงมติว่าไม่ถอนเค้าต้องศาลรัฐธรรมนูญ

ถาม : ดังนั้นท่านคิดว่าวุฒิสภาชุดต่อไปไม่ควรมีการลงมติแบบนี้แล้ว

ตอบ : ผมคิดว่าถูกแล้ว มันเป็นแนวทางต้องทำให้สม่ำเสมอ

ถาม : กรณีท่านสมชาย ในเรื่องของศาลรัฐธรรมนูญ ในเรื่องยุบพรรคทำให้ตัดสิทธิทางการเมืองไปแล้วกรณีนี้เกี่ยวพันกันหรือไม่ ว่าถึงจะดำเนินกระบวนการถอดถอนก็ไม่มีผลอะไรทั้งสองทาง ไม่ว่าจะการตัดสิทธิทางการเมืองก็ตัดสิทธิไปแล้วโดยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเรื่องยุบพรรค

ตอบ : คือเวลาที่ทับซ้อนกันอยู่ แต่ถูกตัดสิทธิคนละเหตุ ถ้าถามผม ผมว่ากระบวนการถอดถอนต้องดำเนินการไป คือ กระบวนการถอดถอน คล้าย ๆ กับเป็นกระบวนการตำหนิว่าคุณผิดจริงตำหนิทางการเมือง การยุบพรรค คุณสมชาย อาจไม่เกี่ยวเป็นเรื่องของคุณยุทธรติยไพรัชอะไรก็ได้แล้วแต่ การถอดถอนคือการตำหนิว่าคุณทำผิดด้วย แล้วเวลา ๕ ปี จะ

เหลื่อมกัน อาจเหลื่อมกัน ๖ เดือน หรือ ๓ เดือน มันเหลื่อมกันอยู่มันไม่ได้ตรงกัน
เปรี๊ยะๆ

ถาม : การเสนอญัตติตั้งข้อซักถาม ตัวแทนสมาชิกเลือกกรรมการซักถาม จาก ๑๕๐ คน เหลือ ๑๕
คนเลือกคำถาม ให้กรรมการซักถามถามได้ครั้งเดียว ท่านคิดว่ากระบวนการตั้ง
คณะกรรมการซักถามของวุฒิสภา มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ตอบ : ที่ถามในสภาใหญ่ ด้วยความเคารพผมไม่เห็นด้วย อย่างที่ผมบอก ต่างประเทศใช้อัยการ
อิสระ ๑ คน เมืองไทยก็ต้องการให้มีอัยการอิสระ ถ้าถามผมวุฒิสภาควรตั้งกรรมการ
ไปสอบสวนข้างนอก คือผมว่าใช้สภาทั้งสภาไปซักฟอกคน มันไม่ใช่ระบบที่ดีหรอก ตั้ง
กรรมการ ๑๐ คน วุฒิสภาตั้งเรื่องมาก่อน ๑๐ คนจะส่งคำถามมายัง ๑๕ คนนี้ แล้วไปคัด
แล้วถามก็อีกเรื่องหนึ่ง แต่ผมว่าไม่เหมาะที่จะเอาสภาทั้งสภาไปซักฟอกคนใดคนหนึ่ง
โดยเฉพาะ

ถาม : ท่านคิดว่ากระบวนการซักถามที่ว่าวุฒิสภาต้องดูจากพยานหลักฐานของ ป.ป.ช. ยกเว้น
กรณีคุณสมชาย ขึ้นแล้ว ป.ป.ช. ไม่รับ ถึงจะฟังได้ ปราบกฏที่หลังไม่รับฟังแล้ว เป็น
อย่างไร

ตอบ : ผมเข้าใจว่าเจตนารมณ์ที่เค้าเขียนอย่างนี้เข้าใจว่า ป.ป.ช. สอบสวนมาแล้ว ป.ป.ช. มีมติ
ใช้มีขั้รับ ว่าคุณสมชายผิด มีข้อเท็จจริงอะไรต่าง ๆ ตั้งแต่ในขั้นตอน ถามว่าวุฒิสภามี
สิทธิหรือไม่ที่จะตั้งกรรมการเพื่อมาสอบสวนเพิ่มเติม ผมคิดว่ามันผิด เพราะ
กระบวนการกฎหมายไม่ได้พูดชัดว่าจะทำยังไง เพราะว่าจริงๆ แล้ว ไม่ได้เขียน วุฒิสภา
ก็มีสิทธิ ที่ผมไม่เห็นด้วยคือใช้สภาทั้งสภาไปซักฟอก มันไม่ถูก แต่ถ้าถามว่าวุฒิสภาจะ
หาข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจาก ป.ป.ช. ทำได้หรือไม่ ผมว่าทำได้ ไม่ได้ตัดสิทธิที่จะทำ
กฎหมายก็ไม่ได้เขียน

ถาม : ประเด็นกรรมการซักถามท่านคิดว่าควรเป็นสามัญหรือวิสามัญ หรือควรให้ผู้มีส่วนได้
เสียเข้ามาเป็นกรรมการด้วย

ตอบ : ถ้าถามผมควรจะมีแต่วุฒิสภา ขั้นตอนมาถึงวุฒิสภาแล้ว ขั้นตอนของคนยื่นจบที่ชั้น
ป.ป.ช. การเข้าชื่อกัน จบที่ชั้นป.ป.ช. ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของวุฒิสภา

ถาม : ท่านคิดว่าการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ เป็นไปตาม
หลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือไม่

ตอบ : ถ้าพูดระบบถอดถอนต้องคิดอย่างนี้ก่อน การให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจาก
ตำแหน่งมีหลายระบบ ระบบที่เป็นการเมืองแท้ๆ ก็คืออภิปรายไม่ไว้วางใจ เอามือมายก

กัน ระบบให้พื้นที่โดยใช้ศาลฎีกานักการเมืองก็อีกระบบหนึ่ง ระบบถอดถอนอีกระบบหนึ่ง ระบบถอดถอนมีหลักการคือ ทำผิดแต่ไม่มีใบเสร็จ มาตรการถอดถอนเป็นกึ่งการเมือง กึ่งไม่ใช่การเมือง ถามว่าไม่ใช่การเมืองตรงไหน การให้ ป.ป.ช. ทำหน้าที่ไปสอบก่อน และส่งวุฒิสภา ถ้าอยู่ดี ๆ ร้องแล้วส่งวุฒิสภา เป็นกระบวนการเมืองแท้ ๆ แต่ของเราให้ ป.ป.ช. เป็นคนสอบก่อน เพื่อให้ ป.ป.ช. ไปดูขั้นตอนทั้งหลาย อย่างที่ผมคุยการอิสระ อย่างน้อยเรามี ป.ป.ช. ที่มาสอบสวนถ้าถามผมระบบนี้น่าจะถูกแล้ว ไม่ใช่ศาลแท้ ๆ ระบบกฎหมายแท้ ๆ ถ้าใช้ศาลแท้ ๆ ศาลก็ไม่มีประสิทธิภาพ ผิดก็ผิด ทุจริตก็ทุจริต ส่อทุจริต ศาลดูไม่เป็น

ถาม : กับข้อครหาของสังคม นักวิชาการบางคน ที่ว่า ป.ป.ช. เป็นองค์กรทางการเมือง เลือกข้าง หรืออาจเข้าข้างใดข้างหนึ่ง

ตอบ : ทุกองค์กรเลือกข้างหมด ทานโทษเถอะ มันอยู่ที่คนมอง ว่าทำไม ป.ป.ช. เล่นแต่คุณสมชาย อย่างอัยการอิสระเล่นงานคลินตันก็เล่นงานตลอด ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อเล่นงาน ใช่หรือไม่ เหมือนการฆ่าคน อัยการมีหน้าที่ว่าผิด อัยการไม่มีหน้าที่ว่าไม่ผิด เป็นธรรมชาติของคนทำเรื่อง แต่ที่ผมบอก อย่างน้อยเราต้องมีคนสอบสวน ถ้าเราไม่มีคนสอบสวนจะกลายเป็นว่าระบบถอดถอนมันไปคล้ายคลึงกับระบบการอภิปรายไม่ไว้วางใจ ซึ่งไม่ใช่ระบบที่เราต้องการ อันนี้การเมืองแท้ ๆ ไม่สนใจว่าถูกหรือผิดอภิปรายกัน สุดท้ายยกมือกัน ใครชนะก็ชนะไป แต่อันนี้พิสูจน์มาแล้วคุณสมชาย ผิดที่สื่อ พอมาถึงวุฒิสภาก็อาจมีเหตุผลของตัวเองว่าไม่สื่อก็ได้หรือสื่อก็ได้ ก็แล้วแต่วุฒิสภา แต่ถ้าถามว่าควรมี ป.ป.ช. หรือไม่ ผมว่าต้องมี อาจไม่ใช่ ป.ป.ช. ก็ได้ เมืองไทยเวลาจะสร้างองค์กรอะไรง่าย ๆ องค์กรที่เป็นกลางไม่มีหรอก แม้เราบอกว่าวุฒิสภาเป็นกลาง ไม่สังกัดพรรค วุฒิสภาไม่เป็นกลาง ป.ป.ช. ถามผมนะ เค้าเป็นกลางพอสมควร แต่ว่าให้ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ไม่มี คนเรามักมีอะไรต่างๆ พอสมควร มีอารมณ์ มีความรู้สึก เช่น คดีเด็กธรรมศาสตร์ ชนรถคนตายบนทางด่วน ถ้าตัดสินวันนี้ คนดูข่าวต้องตัดสินว่าคนนี้ผิดแน่มันมีอารมณ์ความรู้สึก มันก็เหมือนกัน ถ้าคุณสมชายถูกฟ้องว่าทำร้ายสื่อเหลือง ผู้พิพากษา /ป.ป.ช. เค้าก็มีความรู้สึก ก็อาจจะตัดสินไปบนพื้นฐานนั้น ถ้าถามว่ายังควรให้วุฒิสภาหรือไม่ผมว่าควร เพราะเราหาองค์กรอื่นมาแทนไม่ได้ เพราะศาลไม่มีประสิทธิภาพ ในการสื่อทุจริตสื่อทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ศาลดูไม่ได้เลย ดูไม่เป็น

ถาม : ประเด็นให้อำนาจประธานวุฒิสภา ตรวจสอบรายชื่อ /ข้อกล่าวหา เป็นเพียงไปรษณีย์ มีผู้เห็นว่าประธานวุฒิสภาควรมีอำนาจชี้มูลความผิด ถ้าไม่ผิดก็ไม่ควรส่งป.ป.ช.

ตอบ : ไม่ควร ระบบเราไม่ได้ฝากไว้ที่คนเดียว ถ้าเราจะตำหนิอาจต้องตำหนิระบบ ป.ป.ช. เหมือนกับว่าถ้ามีคนมาถามท่านรองว่า ณ วันนี้มี สว. จำนวนหนึ่ง สว. หนึ่งคน บวกกับ พรรคเพื่อไทยเข้าชื่อบอกว่ารัฐธรรมนูญที่แก้ไขแล้วขัด แก้ไม่ได้เค้าไม่ได้อ้างเลขมาตรา ในรัฐธรรมนูญมีคนถามว่าศาลรัฐธรรมนูญ ไม่รับเรื่องได้หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญ ไม่รับเรื่องเพราะไร้สาระมาก คำตอบคือศาลรัฐธรรมนูญก็จะรับ ผมย้อนกลับมาว่าระบบของเราปัจจุบันเหมือนกัน เราไม่ควรฝากไว้กับประธานวุฒิ เพราะประธานวุฒิมีโอกาสเอนเอียงในการตัดสินใจมากเค้าจึงให้ ป.ป.ช. เป็นคนชี้ ให้ประธานวุฒิเป็นไปรษณีย์ เค้ามีสิทธิอยู่ในเนื้อ ที่ว่าไม่ใช่มันชัดเจน ผมตอบ ๑) ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เค้าไม่ต้องการให้ประธานวุฒิ ๒) ควรหรือไม่ให้ประธานวุฒิ ผมไม่เห็นด้วย เพราะประธานวุฒิคนเดียวดูไม่ได้หรอกครับ

ถาม : ท่านเห็นด้วยหรือไม่ กับผลการลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งของวุฒิสภาถูกต้องหรือไม่

ตอบ : ถูกต้องไปฐานความคิด ถอดถอนเรื่องอะไร ทุกจริตไม่ใช่ ข้อเดียวที่คุณสมชาย โคนคือจงใจใช้อำนาจโดยไม่ชอบ อยู่เหนือกฎหมาย ไม่ใช่เรื่อง งดเว้น ผมว่ามันไกลเกินไป คือผมคิดว่าสถานการณ์ในการปราบเสื่อเหลียง เป็นสถานการณ์เร่งด่วน เหมือนสถานการณ์ที่อภิสิทธิ์ปราบเสื่อแดง สถานการณ์เดียวกัน คุณเป็นนายกฯ ไม่ได้ลงไปสั่งถึงขนาดปราบเขานะ อย่างเก่งนายกฯ ก็ไปสั่งว่าคุณต้องเปิดทาง โดยวิธีการไหนให้ ส.ส. สว. มาประชุมกันให้ได้ ก็แล้วแต่ผมว่าคำวินิจฉัยถูก

ถาม : ท่านคิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในวุฒิสภากรณีการลงมติถอดถอน นายสมชายฯ หรือไม่อย่างไร

ตอบ : อันนี้เป็นเรื่องธรรมดา ข้อตำหนิของวุฒิสภา คือไม่มีพวกท่าน ถ้ามีพวกเป็นเรื่องปกติ ตอนที่ร่างรัฐธรรมนูญข้อที่เราห่วงมากที่สุดคือไม่ให้วุฒิสภาสั่งกั้พรรค พอไม่สั่งกั้พรรคก็ต่างคนต่างลงมติ มีความพยายามในการจับกลุ่มกัน กลุ่มเอ็นจีโอ กลุ่มของรสนา โตสิตระกูล กลุ่มที่ทำเพื่ออะไรต่างๆ อันนี้เรื่องธรรมชาติของการเมือง ต้องมีการรวมกลุ่มกัน ต้องมีการล็อบบี้มันไม่เป็น objective มันเป็น subjective สภาวินิจฉัยไม่ได้ดูว่าสมชาย ผิดจริงหรือไม่จริง แต่ดูว่าสมชายเป็นพวกฉันหรือไม่ ก็อาจเป็นไปได้ เป็นกันทั่วโลก ผมยกตัวอย่างกรณีคลินตันถ้าใครศึกษา พรรคของคลินตันมีเสียงในวุฒิสภา ๔๕ เสียง พรรคของรีพับลิกัน มี ๕๑ เสียงแต่ตอนคลินตันชนะ ชนะด้วยคะแนน ๕๑ ต่อ

๔๕ หมายความว่าพรรคีพลับรึกัน ๒ คนมาลงให้คลินตัน ชนะทั้งที่พรรคมี ๔๕ คน ถามว่าเพราะอะไร ไม่ใช่ว่าเห็นคลินตันถูกหรือแต่ว่าลึบปีกัน มันเป็นกระบวนการแบบนี้

- ถาม :** คิดว่ารายงานป.ป.ช. หรือเรื่องอื่น ที่มีอิทธิพลในการลงมติเห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย
- ตอบ :** ด้านอื่นอยู่แล้ว ผมคิดอย่างนี้ ๑) เรามีฐานข้อมูล ๑ ฐาน คือข้อมูล ป.ป.ช. ๒) เรามีฐานข้อมูล คือการซักฟอกในสภา ๓) มีข้อมูลดิบหนึ่งฐาน คือข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมา ทั้งสิ่งเชื่อที่เขาได้รับมา ทุกคนมีข้อมูล ๓ ฐานทั้งนั้น ในการตัดสินเรื่องนี้ ขึ้นอยู่กับความมีศักดิ์ศรีของการเป็นวุฒิสภาหรือไม่ อันนี้ผมพูดตรงๆ ผมก็ไม่ได้ชอบนายฯ สมชาย ที่ทำอย่างนั้น ถามว่าผิดหรือไม่ผมว่าผิด ในฐานนี้ เหมือนกรณีเด็กธรรมศาสตร์ คนให้จำคุก ผมบอกจำคุกไม่ได้เด็กเพิ่ง ๑๕ ผม ไม่ได้ชอบเด็กคนนี้ แต่เค้าก็ถูกลงโทษในฐานที่เค้าทำความผิด ในฐานะที่เป็นเด็กอย่างเก่งก็จำคุกรอลงอาญา ไม่ได้ถูกจำคุกจริงๆ
- ถาม :** ความไม่ชัดเจนของรัฐธรรมนุญ กรณีเค้าออกจากตำแหน่งไปแล้ว ประเด็นเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วไม่ควรถอดถอนอีก รัฐธรรมนุญควรเขียนให้ชัด ๒) ขั้นตอนในการปฏิบัติของวุฒิสภา เอรระบบศาลมาใช้ อาทิเช่น อย่างที่อาจารย์ว่าน่าจะซักถามได้อีก อาจารย์คิดเห็นอย่างไรกับความไม่สมบูรณ์กับข้อวิพากษ์วิจารณ์กันของรัฐธรรมนุญควรมีการแก้ไขหรือไม่
- ตอบ :** รัฐธรรมนุญสมบูรณ์อยู่แล้ว ขนาดเขียนแค่นี้ยังยาว ๓๐๕ มาตรา ถ้าเขียนมากกว่านี้ รัฐธรรมนุญกลายเป็นกฎหมายแล้ว ละเอียดิบไปหมดเลย ปัญหาของคนไทยไม่ได้อยู่ที่ตัวกฎหมาย อยู่ที่การตีความกฎหมาย ถ้าตีความแบบเสรีชนนุชัช ตีความแบบนิติอักษรศาสตร์ เหมือนกับที่ผมไม่เห็นด้วยกับรัฐธรรมนุญที่โหวตแก้ ต้องไปอ้างอิงเลขมาตราด้วยเหตุนี้เหตุนี้ ผมมองว่าเอาเป้าหมายเป็นตัวตั้ง ตีความมา รับใช้เป้าหมายตัวเอง ถ้าทุกคนคิดอย่างนี้ก็มีปัญหาหมด ถ้าท่านรองถามผมเรื่องปัญหาในการถอดถอน ผมอาจคิดได้ ๒๐ ปัญหาในการตีความ แต่ว่าถ้าเราใช้กฎหมายในทิศทางที่ควรจะเป็นจะไม่มีปัญหา คิดกันง่ายๆ เรื่องบางเรื่องไม่มีปัญหายังคิดมีเรื่องได้ ก่อนนั้นที่มองว่า ต้องลาออกวันที่ ๑๗ หรือ ๑๘ เป็นเรื่องเลย คนทำให้เป็นเรื่อง อันนี้คือนิติอักษรศาสตร์ ตีความให้มีปัญหา นักนิติศาสตร์ที่แท้จริงต้องตีความตามธรรมชาติของมันจริง ๆ ไม่มีปัญหาอะไรหรอก ตีความง่ายๆ อย่างผมเลย ถ้าตัวบทชัดก็ว่ากันไปตามนั้น ถ้ากฎหมายไม่ชัดไปดูเจตนารมณ์ของกฎหมาย ถ้านิติอักษรศาสตร์ เจ้งหมด เช่น ถ้าผมมีสนามหญ้าแล้วบอกว่าห้ามเดินลัดสนาม ถ้านิติอักษรศาสตร์ก็ต้องว่าวิ่งลัดสนามได้ ตีความให้เกิดเรื่อง คำว่าห้ามเดินลัดสนาม ตีความว่าวิ่งก็ไม่ได้ กลิ้งก็ไม่ได้ แต่ถ้าอักษรนิติ กลิ้งได้ วิ่งได้ เพราะคุณ

เขียนว่า เดินลัด ผมถึงว่าควรตีความกฎหมายตามที่ควรจะเป็น เจตนาเค้าคือไม่ต้องการให้คนไปทำลายสนามหญ้า เหมือนที่ท่านรองถามผมว่ามันเขียนละเอียดน้อยไปหรือไม่ ต้องเขียนว่าห้ามเดิน ห้ามวิ่ง ห้ามกลิ้ง ห้ามทำทุกอย่างผ่านสนามนี้ ป้ายมันก็ยาว รัฐธรรมนูญก็จะยาว ถ้าเราเขียนทุกเรื่อง เราไม่ทำแบบนี้

ถาม : มันขึ้นอยู่กับว่าตอนนั้นใครใช้กฎหมาย

ตอบ : เปล่า มันไม่ใช่ว่ากฎหมายใครจะใช้ก็ใช้ได้นะ เหมือนผมเป็นหมอ จบนิติศาสตร์ รักษาคนไข้ได้คนใช้กฎหมายไม่คำนึงถึงการใช้นิติวิธีทางกฎหมายเลย เวลานั้นกฎหมายพูดไม่มีคน Support ผมยกอีกตัวอย่าง วุฒิสภากับ สภาผู้แทนราษฎรเพิ่งแก้รัฐธรรมนูญ ม. ๑๕๐ ให้มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนและวิธีการในการทำหนังสือสัญญา สส.เกือบทั้งสภาไปตีว่ากฎหมายฉบับนี้เขียนได้แค่วิธีการและขั้นตอนการทำหนังสือสัญญาเท่านั้น เขียนเรื่องอื่นไม่ได้เลย ผมบอกเป็นไปไม่ได้ไง ไม่งั้นคุณต้องเขียนไปเพิ่ม ไปเพิ่มอีก ๒ คำ กฎหมายกำหนดวิธีการกรอบมาตรฐานและประเภทของสัญญา ไปเพิ่มคำสองคำ ถ้าจั้นกฎหมายฉบับนี้เขียนได้สี่เรื่อง ผมบอกไม่ตีความแบบนี้เขียนได้สี่เรื่อง เรื่องที่ห้าที่หกไม่ได้เลยนะ ผมบอกไม่ใช่หรอก เค้าตั้งชื่อกฎหมายอย่างนี้ แต่เนื้อหาข้างในอาจมีเรื่องที่ห้าที่หกก็ได้ คนไม่เข้าใจวิธีการตีความกฎหมาย ไปตีความโดยใช้นิติอักษรศาสตร์ และตีความแบบศรีธนญชัย เป็นเครื่องมือทางการเมือง ผมใช้คำนี้แล้วกัน เพราะงั้นมันเกิดปัญหา คุณไม่ใช่กฎหมายอย่างที่ควรจะเป็นถ้าถามผมผมว่ากฎหมายมันครอบคลุมแล้ว แต่ว่าแล้วแต่คนตีความ ผมว่ากฎหมายมันพัฒนา เช่น กฎหมายบอกว่าผู้ใดเอาไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น ผู้นั้นมีความผิดฐานลักทรัพย์ เช่นผมเอาโทรศัพท์ไป ตั้งใจจะลักแล้ว ผมคิดแล้ว คำว่าทรัพย์ในทางกฎหมายคือสิ่งที่มีรูปร่าง ถือครองได้ มีวันหนึ่ง มีคนมาลักกระแสไฟฟ้า ซึ่งไม่มีรูปร่างและถือครองไม่ได้ ถามว่าศาลทำยังไงกฎหมายมีคำว่าทรัพย์ กับทรัพย์สิน ไม่เหมือนกัน คนลักกระแสไฟฟ้าลักทรัพย์สิน ไม่ได้ลักทรัพย์ ศาลฎีกาได้ตัดสินว่าลักกระแสไฟฟ้าถือเป็นลักทรัพย์ ศาลก็ตีความไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แล้วตีความออกไป ถ้าตีความแบบนี้คนลักกระแสไฟฟ้าไม่ผิดอะไรเลย ที่พูดอย่างนี้ คือ ต้องตีความกฎหมายให้ใช้ได้ และเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ไม่ใช่ตีความเพื่อเป็นเครื่องมือทางการเมือง แต่ถ้าตีความ เหมือนกับท่านรองเขียนหนังสือไปเสนอนาย ถ้านายเค้าว่าโอเคตามปกติ ก็เซ็นต์ออกไป แต่ถ้านายมุ่งประสงค์ไม่ดีกับท่านรอง ทำยังไงก็ไม่ดีซึกที่ ดีได้ทั้งนั้น มันใช้เป็นเครื่องมือได้หมด วันนี้นักวิจารณ์รัฐธรรมนูญ ๕๐ มันอยู่บนพื้นฐานทางการเมืองไม่ได้อยู่บนพื้นฐานทางกฎหมาย เค้าเขียนพอใช้ได้ ข้อเสนอมันมีอยู่แล้ว กฎหมายมันมีข้อเสีย ไม่มีกฎหมายฉบับไหนไม่มีข้อเสียหรอก

- ถาม :** วุฒิสภาประสบความสำเร็จในการใช้อำนาจหน้าที่ เรื่องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรือไม่
- ตอบ :** พิสูจน์ยังไม่ได้ เพราะว่าคดีส่วนใหญ่ยังไม่ถึงวุฒิสภา เพราะตั้งแต่ รัฐธรรมนูญ ๔๐ เป็นต้นมาถึงวุฒิสภา แค่ ๒-๓ เคสเท่านั้น เพราะฉะนั้นพิสูจน์ยังไม่ได้ ผมเรียนอย่างนี้ วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ ๔ อย่างใหญ่ๆ ๑) กลั่นกรองกฎหมาย ที่ผ่านมาจากสภาผู้แทนราษฎร ๒) การแต่งตั้งบุคคลตามรัฐธรรมนูญ ๓) เรื่องการถอดถอน ๔) เรื่องการตรวจสอบอำนาจรัฐ หน้าที่อื่นผมว่าวุฒิสภาทำมาหมด แต่เรื่องถอดถอนยังไม่ได้ทำ เพราะการลงมติตอนรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ยังไม่มีเรื่องมาวุฒิสภาเลย เพราะอะไร เพราะเรื่องไม่ผ่านจาก ป.ป.ช. เพราะมติ ป.ป.ช. ต้องใช้เสียง ๓ ใน ๕ หลายคนโดนมติแล้ว แต่มติไม่ถึง ๓ ใน ๕ ถ้าถามผมเรื่องนี้ ๒ เคสยังไม่พิสูจน์ยังสรุปอะไรไม่ได้ ว่าฝีมือของวุฒิสภาเป็นยังไง
- ถาม :** ท่านคิดว่าประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร
- ตอบ :** ในขณะนั้น ไม่นานก็ลืม ขณะนั้นสนใจว่าสมชายจะโดนหรือไม่โดน แต่คนส่วนใหญ่สนใจน้อยเพราะสมชายพ้นไปแล้ว ถ้าถามว่าสนใจในเชิงกระบวนการ ขึ้นตอนหรือไม่ สนใจน้อยมาก
- ถาม :** การดำเนินการของป.ป.ช. /เวลาที่ใช้ในการตรวจสอบ /การใช้คณะใหญ่ คิดว่าเหมาะสมหรือไม่
- ตอบ :** เรื่องเวลาไม่เหมาะสม มันควรจะเร็ว แต่ในเรื่ององค์คณะผมว่าไม่มีปัญหาอะไร เพราะเป็นเรื่องใหญ่ท่านรองก็คงพอทราบว่าเค้าจะมีการแบ่งงานเป็นชุด ไปดูมีคนรับผิดชอบโดยตรง ๑ หรือ ๒ คน แต่ว่า เรื่องทุกอย่างของ ป.ป.ช. เข้ามาที่กรรมการใหญ่ทั้งสิ้น ถ้าถามผม คือท่านให้ความสำคัญกับการถอดถอนนายฯ คือ เคสถอดถอนไม่ค่อยมี ส่วนใหญ่เป็นเรื่องตรวจสอบทุจริตเอาง่ายๆ ในรอบ ๔๐ – ๕๐ มาถึง ๕๓ ถามว่าเคสถอดถอนที่มาถึงป.ป.ช. มีกี่เคส เข้าใจว่าไม่เกิน ๑๐ สมัยปี ๔๐ มีช่วงรัฐบาลชุด พลเอก ชวลิต โคนด้วย เข้าใจว่าไม่เกิน ๑๐
- ถาม :** ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตอย่างไร

- ตอบ :** ไม่ได้คิดไว้เลย แต่ที่ผมบอกไปแล้วไม่ชอบที่ที่ประชุมใหญ่ไปชักฟอกคน ผมคิดว่าต้องตั้งกรรมการ คล้าย ๆ ป่าที่ พูดตรง ๆ ที่ถามประชาชนสนใจหรือไม่ สนใจว่านภคจะพูดอะไรจะถามอะไร ถ่ายทอดด้วย กระบวนการนี้ไม่ควรมี ถ้าถามผมต้องเป็นประชุมลับ
- ถาม :** ตอนร่างรัฐธรรมนูญ ๕๐ มีความพยายามจะแก้ไขข้อบกพร่องในการถอดถอน ที่ ป.ป.ช. ทำงานซ้ำพยายามกำหนดเงื่อนไขว่า ป.ป.ช. ควรทำเสร็จภายในเท่าไร แล้วที่สุ่มมันก็หายไป ตอนที่เอามาแก้ไข
- ตอบ :** ปัญหาของ ป.ป.ช. เป็นอย่างนี้ว่าเค้าไม่ได้รับเฉพาะคดีถอดถอน เรื่องของเค้าคือรับคดีทุจริต ทุจริต ๑ บาท ถึงทุจริต ๑๐,๐๐๐ ล้าน เข้า ป.ป.ช. หมด ณ วันนี้ดีขึ้นเพราะมี ปปท. แบ่งงานกันไป พูดถึงประสบการณ์อันเดิม อันใหม่ผมคิดว่าเค้าจะทำเร็วขึ้น ถึงแม้ไม่กำหนดเวลา เค้าจะทำเร็วขึ้น ต้องเข้าใจถอดถอนนายกฯ มันก็พิจารณาเร็วไม่ได้ ต้องดูให้รอบคอบ
- ถาม :** ตามรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้ถอดถอนกับไม่ถอดถอน แต่วุฒิสภา ลงตามปกติทั่วไป มีงดอกเสียงและไม่ลงคะแนนด้วย คิดอย่างไร
- ตอบ :** ผมเฉย ๆ ถ้าลงมติถอดหรือไม่ถอดคือศาล ศาลมี ๒ อย่าง แต่วุฒิสภา ซึ่งเป็นกระบวนการกึ่งการเมืองกึ่งกฎหมาย เหตุผลนี้น่าจะได้ ถ้าเค้าไม่มั่นใจว่าผิดหรือถูก งออกเสียง ผมว่ารับได้ถ้า
- ถาม :** คะแนนงออกเสียงค่อนข้างเยอะ มีผลต่อกระบวนการถอดถอน
- ตอบ :** มันว่าไปตามระบบ ถ้าคิดเร็ว ๆ หลัก ๆ คือ ผมไม่มั่นใจ ก็ไม่ควรลงคะแนน ถ้าไม่มั่นใจจากการอ่านเอกสารของ ป.ป.ช. ว่าเค้าผิดหรือถูก ฟังจากการโต้เถียงแล้วยังไม่มั่นใจ ว่าควรจะถอดถอน ผมก็งออกเสียง ผมก็โอเค ระบบคนไทยมันไม่มีระบบตรวจสอบ คือการที่วุฒิสภาลงมติงออกเสียงเห็นว่าวุฒิสภาทำการบ้านมาไม่ดีพอ คิดแบบดี ถ้าคิดแบบไม่ดี คือ คุณถูกล็อบบี้ให้งออกเสียง ถ้าคิดแบบดีคือทำการบ้านไม่ดีพอทำให้ลงมติงออกเสียงไปในทิศทางใดได้
- ถาม :** ท่านคิดว่าภาพรวมของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติเป็นอย่างไร
- ตอบ :** มองยาก ประสบการณ์ในการถอดถอน เพิ่งทำไป ๒ เคส มันพูดยากมากเลย ซึ่งไม่ใช่ถึงผิดปกติอะไร เราทดลองถูกลองผิดไป คือการที่เราไม่เอาระบบอัยการมาใช้ในประเทศไทยก็ไม่ได้หมายความว่าผิด การที่เราบอกว่า ป.ป.ช. เสร็จแล้วไปวุฒิสภาเลย ความจริง

วุฒิสภามี ๒-๓ เรื่องเท่านั้น ที่ผมเข้าใจว่า debate กัน ผมเข้าใจว่ามาถึงก็โหวตเลย มีคนพูดถึงมูมนี้อยู่มีคนพูดถึงตั้งกรรมการ ท้ายสุดไม่เลือกทางนี้เลย เลือกที่ประชุมใหญ่เลย ความจริง ๒ ทางแรกผมรับได้หมด ผมไม่เห็นด้วยกับทางที่ ๓ ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน คือเปิดที่ประชุมใหญ่ซักฟอกเค้าให้เค้าตั้งทนายความ ถ้ายกเสียงออกด้วย คล้ายปาหี่ มันเป็นการแสดงค่อนข้างมาก มันทำให้ไม่ได้ซื้อเท็จจริงที่แท้จริง เหมือนเราสอบสวนคนต้องมีทาง นาย ก ไล่ ทำผิดวินัย เอาร้อยคนมารูมนาย ก ไล่ ซัก เราไม่ทำงานนั้นหรืออย่างเก่งก็ตั้งกรรมการ ๔ - ๕ คน ซัก นี่เราทำแบบการแสดงมากไป ซึ่งผมเข้าใจแรงกดดันคนที่ตัดสินใจคือประธานวุฒิ น่าจะถูกกดดัน ทำกันเงิบๆ ง่ายๆ ช่างในอาจจะ โดนว่าอีก ท่านเลขต้องทำแบบนี้ ถ้าถามผมกระบวนไม่เหมาะ

บทสัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ โทณวณิก

ถาม : คิดว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง มีหลักการที่สอดคล้อง ชัดหรือแย้งกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่คืออะไร

ตอบ : คือ ถ้าเรามองว่าการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีที่เราบางครั้งจะเรียกว่า ธรรมภิบาล ในบริษัทจะเรียก บรรษัทภิบาล สภาจะเรียกสภาภิบาล มันเป็นเรื่องที่มันเป็น ๒ มุม เพราะว่ามุมหนึ่งเวลาที่เรายกขึ้นมาว่าเราจะใช้ธรรมภิบาลเป็นตัวตั้ง แล้วก็เอาเรื่องที่เป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาจับกับธรรมภิบาล แล้วก็เอาข้อเท็จจริงเหล่านี้มาดูว่าเข้ากับหลักถอดถอนอย่างไร เราจะต้องดูว่าสิ่งแรกที่วุฒิสภาทำในกระบวนการถอดถอน คุณสมชายฯ พิจารณาจากอะไร ถ้าหากจะพิจารณาจากการกระทำที่เกิดขึ้น ต้องดูว่าคุณสมชายฯ ทำอะไรลงไป ถ้าเพียงแต่คุณสมชายฯ เป็นนายกรัฐมนตรีในขณะที่มีการสั่งการ ให้ตำรวจยิงประชาชน หรือว่ามีการสั่งการให้กระชกพื้นที่หรือให้ใช้อาวุธ เสร็จแล้วปรากฏว่าสุดท้ายได้มีการใช้อาวุธจริง จนเสียชีวิต คำสั่งมาจากข้างบนว่าทำสิ่งนั้นไปแล้ว

ถาม : จากเหตุการณ์ ๑ ตุลาคม เป็นคำสั่งที่ท่านสมชายท่านว่าเป็นคำสั่งที่ได้มีการประชุมมาก่อน

ตอบ : ถ้าเป็นอย่างนั้นก็คือ มันมีสาเหตุ ถ้าเรามองหลักธรรมภิบาลว่ามันเกิดขึ้น ได้มีการพิจารณาแล้วว่า เรื่องมันเกิดขึ้นเป็นผลโดยตรงหรือผลธรรมดาที่ย่อมเกิดขึ้นจากคำสั่งนั้น ถ้าเรามองว่าเป็นผลโดยตรงเพราะมีคำสั่งนั้นขึ้นมา ถึงได้มีการยิงกัน ถ้าไม่มีคำสั่งนั้นเกิดขึ้น มันจะไม่มีการยิงกันตรงนั้น เป็นผลธรรมดาที่เกิดขึ้น คือ เมื่อมีคำสั่งนั้นออกมา เพราะฉะนั้นการตั้งเรื่องขึ้นมา ถือว่าสอดคล้องกับหลักธรรมภิบาล ไม่ได้ใช้ความรู้สึกส่วนตัว จะเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นความผิวน้ำ เพราะนายกรัฐมนตรีไม่ได้แสวงหามันใช่หรือเปล่า มันเป็นผลจากนายกรัฐมนตรีกระทำการใด ๆ หรือดเว้นการกระทำใด ๆ หรือเปล่าว่าใช่ มันเป็นผลโดยตรงหรือผลธรรมดาสอดคล้องกับหลักธรรมภิบาล เพียงแต่ว่าที่เราว่าสอดคล้องกับธรรมภิบาล ลำดับแรกต้องปราศจากอคติ ปราศจากความเอนเอียง ในการที่จะมีการยกเรื่องหนึ่งขึ้นพิจารณา อันที่ ๒ พิจารณาโดยรอบ แสวงหาว่ามันเกิดอะไรขึ้นตรงนั้น สมมุติว่าคุณชายสั่งไม่ให้ใช้อาวุธเด็ดขาด แต่ตำรวจเกิดอารมณ์ขึ้นมาเองแล้วไปยิง อันนี้ชัดเจนว่าจะไปถอดถอนท่านมันก็ไม่สมควร เพราะสั่งไม่ให้ทำ แต่ไม่ทำอะไรเลย แล้วมันยังกลับมาที่จุดเดิม มันเป็นผลต่อตัวเอง อันนี้เป็นผลรอบด้าน ในลักษณะการดำเนินการของวุฒิสภา ต้องโปร่งใส นอกจากโปร่งใส ต้องตรวจสอบได้ โปร่งใสคือ ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ สอบสวน สืบสวนหรือดำเนินการใดๆ ต่อคุณสมชาย ต้องเป็นที่สาธารณชนรับรู้ เมื่อสาธารณชนรับรู้ ตรวจสอบโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

อาจจะเป็นการตรวจหรือคุณสมบัติของตนเอง เป็นใครต้องสามารถตรวจสอบได้ ทำแบบนี้ได้มันก็แทบจะครบแล้ว สุดท้ายต้องเชื่อถือได้ สิ่งที่ท่านทำมาทั้งหมดท่านพิจารณา เหตุและผลว่าเกิดจากการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การละเว้นกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งจริงหรือไม่ ถ้าโปร่งใสตรวจสอบได้ ก็เป็นที่น่าเชื่อถือทั้งหมดครบถ้วน หากไม่น่าเชื่อถือมันก็ไม่สามารถ หากไม่น่าเชื่อถือมันก็ไม่สามารถเกิดธรรมาภิบาลได้ เพราะฉะนั้นกระบวนการที่ผมดูจากวุฒิสภาทำทั้งหมดแล้ว ก็ถือว่าถ้าทำตามหลักธรรมาภิบาล ท่านทำถูกต้อง เพียงแต่คิดต่อไปว่าตอนที่ท่านดำเนินการท่านสมาชิกไม่ได้อยู่ในตำแหน่งแล้ว นั่นคือมันออกไปจากหลักธรรมาภิบาลแล้ว เพราะว่าท่านทำตามหลักธรรมาภิบาล คราวนี้ต้องย้อนกลับมาดูตัวบทกฎหมาย อันที่หนึ่ง อันที่สอง ต้องพิจารณาในหลักความเป็นจริง ทางปฏิบัติกฎหมายว่ายังไง กฎหมายว่า ถอดถอนได้ กฎหมายบอกว่าถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลักษณะนั้น ท่านเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถ้าท่านไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตัวบทกฎหมายก็ตกไป เอาตามความเป็นจริง ความเป็นจริงไม่ควมว่าดำรงตำแหน่งหรือไม่ เราควรจะดูว่าคน ๆ นั้นทำจริงหรือเปล่า ย้อนกลับมาที่หลักธรรมาภิบาลที่มีไว้ ถ้าต้นเหตุคือใช่ ก็ทำไป แต่เราต้องดูประการสุดท้ายว่าหน้าที่ของวุฒิสภาอยู่ตรงไหน ถ้ายกบาทหน้าที่วุฒิสภาคือ ดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้อ ๑ ตกไปในส่วนของกฎหมาย ตกหมด แต่ถ้าดำเนินการกับใครก็ได้ที่กระทำผิดร้ายทำให้เกิดความเสียหายกับราษฎร ประการที่ ๒ ดำเนินการต่อได้ แล้วต้องดูผลลัพธ์ของการดำเนินการว่าท่านจะทำได้แค่ไหน ถ้าผลลัพธ์คือ ถอดถอนออกจากตำแหน่ง จะถอดถอนออกจากตำแหน่งยังไง ใช้วิธีในหลาย ๆ ประเทศทำ คือ ไล่หลังไปในการดำเนินการ ว่าท่านออกจากตำแหน่งไปแล้ว ถ้ายังดำรงตำแหน่งอยู่ท่านจะต้องถูกถอดถอน อย่าคิดว่าออกจากตำแหน่งสะดวกสบาย เราไล่หลังไปว่าคนๆ นี้ จะถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง บังเอิญว่าท่านพ้นจากตำแหน่งจะถูกถอดถอน นั่นคือการพิจารณาให้สาธารณชนได้รับรู้ว่า คนนี้เหมือนนักมวยต่อยกันล้มไป นับไป ๕ ระฆังดัง พี่เลี้ยงต้องรีบอุ้มขึ้นมา คติกาสมัยก่อนของมวย ระฆังช่วยเหลือ ๕ วินาที ยังไงถูกต่อยหลักก็ยังม่ีเวลาอีก ตอนพักที่จะกลับมาอีก แต่กติกาสมัยนี้ถ้าล้มไปหลักเลย นับต่อ แต่ปรากฏว่าในขณะที่ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งไปแล้ว แล้วไปไล่หลัง ถ้ามันไม่มีกรอบตรงนั้นก็ทำอะไรไม่ได้ แล้วหากไม่มีมาตรการอื่น เช่น เอาความเสียหายตั้ง วุฒิสภาที่ทำไป มันคือคำสั่ง

- ถาม :** แล้วในเรื่องหลักความคุ้มค่า
- ตอบ :** จริง ๆ โดยเฉพาะถ้าเราคิดตามหลักความคุ้มค่า และผลลัพธ์มันไม่ได้ประสิทธิภาพ ก็คนหลุดไปแล้ว แต่ถ้าเอาความเสียหายเป็นที่ตั้ง สามารถพิจารณาได้ว่าเกิดความเสียหายขึ้นจริง และเยียวยาได้ คุณสมชายต้องจ่ายค่าเสียหายให้กับญาติพี่น้องหรือใครก็แล้วแต่ที่ได้รับบาดเจ็บ แต่ถ้าสุดท้ายถอดถอน
- ถาม :** อย่างวุฒิสภาคำเนิการครั้งแรก เรื่องนี้จาก ป.ป.ช. ส่งมาครั้งแรก ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบเฉย ๆ ว่ายุติแล้ว นายกรัฐมนตรีสมชาย ออกจากตำแหน่งแล้ว ต่อมาท่านรู้ขึ้นมา ก็มีการลงมติกันว่าจะดำเนินกระบวนการถอดถอนหรือไม่ เพราะจริง ๆ รัฐธรรมนูญกำหนดให้ดำเนินการโดยเร็ว ตั้งแต่ ป.ป.ช. ส่งเรื่องมา แต่วุฒิสภามีขั้นตอนมาถามกันในที่ประชุมว่าจะดำเนินการต่อหรือเปล่า ก่อนที่จะมีมติให้ดำเนินการต่อไป คิดว่าการที่มาถามว่าให้วุฒิสภาคำเนิการต่อไป ถูกต้องหรือไม่
- ตอบ :** มันข้ามขั้นไปนิดหนึ่งว่าจะดำเนินการหรือไม่ ควรจะถามว่าทำได้หรือไม่ ถ้าหากว่าเรามาตั้งถามกันก่อนว่าดำเนินการได้หรือไม่ แล้วปรากฏว่าเสียงข้างหนึ่งบอกว่าดำเนินการได้ อีกข้างหนึ่งบอกดำเนินการไม่ได้ เรายังไม่รู้เลยว่าดำเนินการได้หรือไม่ แต่มาถามว่าดำเนินการหรือไม่ มันข้ามขั้นไป ถ้าจะมองว่าดำเนินการได้หรือไม่ แต่บอกว่าได้ครั้งหนึ่ง เทียงกันไปมา ลองโหวตดู ลงมติว่าเราเชื่อว่าดำเนินการได้ ต้องมาคุยกัน ต้องยอมรับ จะมาถามกันว่าดำเนินการหรือไม่ สมมุติดำเนินการได้เป็นเสียงข้างมาก ดำเนินการหรือไม่ ให้เสียงข้างมากมาดำเนินการต่อไป คือ ขั้นที่ ๒ พอเอาขั้นที่ ๒ มาเป็นขั้นที่ ๑ เสร็จดำเนินการ คุยกันไปจนสุดทาง ดำเนินการไม่ได้
- ถาม :** เสียงที่งัดออกเสียง คือ กลุ่มที่ล้มเล
- ตอบ :** ผมคิดว่าสายตาค้นนอก โดยเฉพาะคนที่ได้รับผลกระทบโดยตรง หรือพรรคพวกของคนที่ไม่โดนผลกระทบโดยตรงของคุณสมชาย พรรคพวกคุณสมชาย พวกนี้ก็จะเอามาพูดกันต่อได้ แล้วเวลาที่วุฒิสภำทำในเรื่องอื่น พวกนี้จะจับตามอง แต่ถ้ายังข้ามขั้นอยู่ มาโหวตกันว่าจะทำหรือไม่ ก็โดนอีกเหมือนเดิม เพราะฉะนั้นผมคิดว่าตัดขั้นตอนไปนิดหนึ่ง
- ถาม :** อย่างกรณีคุณสมชาย ที่วุฒิสภำพิจารณาในที่ประชุมก่อนว่าจะรับดำเนินการต่อไปหรือไม่ มติครั้งนั้นจะถือว่าเป็นบรรทัดฐานของวุฒิสภำ ในการดำเนินการถอดถอนในลักษณะแบบนี้ ในครั้งต่อ ๆ ไป หรือไม่ แล้วถ้าไม่ใช่จะถูกตั้งข้อสังเกตในเรื่องหลักธรรมาธิบาลหรือไม่

ตอบ : ใช้เป็นบรรทัดฐานไม่ได้ เพราะมันตอบโจทย์ไม่ได้ เพราะมันไม่น่าเชื่อถือ ถ้าเอามาเป็นเคสต่อ ๆ ไป ถ้ามีอันนี้ขึ้นมาอีก น่าจะเป็นสาเหตุ สิ่งที่เราทำคือเหตุโดยตรงก่อให้เกิดผลลัพธ์โดยตรง ทุกอย่างพิจารณาครบด้านแล้ว ตรวจสอบได้แต่ไม่น่าเชื่อถือ เคี้ยวมันจะกลับมาที่จุดเดิมสมาชิกวุฒิสภาชุดต่อไปก็ไม่แน่ว่าจะใช้วิธีนี้หรือไม่ มองเห็นว่าเป็นความคิดเห็นของกลุ่มนี้เท่านั้น มันก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง ยกตัวอย่างเช่น การดำเนินการของ กกต. กกต. ต้องไปแสวงหาข้อมูล แล้วต้องทำหน้าที่ในฐานะ กกต. ได้มาซึ่ง สว. การเลือกตั้ง สส. มติ กกต. ก็ตาม คนที่ต้องดำเนินการคือ ประธาน กกต. ต้องดำรงตำแหน่งนายทะเบียนพรรคการเมืองจริงๆ นักศึกษาถามพิจารณาอย่างไร พิจารณายากมาก ถ้าคุณมีกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับ อยู่ในมือคุณไม่ต้องทำอะไร ไปค้นหาในพรบ.พรรคการเมือง คุณเจอคำว่า ประธาน กกต. ก็คำ นายทะเบียนพรรคการเมืองก็คำ ต่างกันลิบลับ นายทะเบียน สส. สว. นายทะเบียนการเลือกตั้ง นายทะเบียนพรรคการเมืองต่างกันลิบลับ คุณจะเห็นกฎหมายหลายฉบับ คุณต้องพิจารณาสิ่งเหล่านี้ ถ้าคุณพิจารณาไม่ถึงถ้วน กกต. เขียนว่า ดำเนินการหรือไม่ดำเนินการ จะเสียหายทั้งหมด ศาลรัฐธรรมนูญก็เสียหาย วุฒิสภาก็เช่นกัน ตอนนี้กรณีคุณสมชาย อาจไม่ได้มีความเสียหายในแบบเดียวกัน แต่ถ้าเกิดวุฒิสภาต่อไปทำให้เสียหายแบบนี้เอาผิดกับเค้าไม่ได้ ในขณะที่เค้าดำรงตำแหน่งอยู่ ยิ่งไปกันใหญ่ หรือเค้าออกจากตำแหน่งไปแล้ว ก่อความเสียหายไว้มากมาย ท่านใช้วิธีอื่น เหมือน กกต. ถ้าท่านใช้วิธีแบบนี้ยิ่งไปกันใหญ่ แบบ กกต. หน้าที่ท่านสำคัญกว่ามาก ท่านเป็นผู้ตั้งองค์กระอิสระต้องเป็นคนคอยตรวจสอบ สส. ทั้งหมด ยิ่งเป็นคนตั้งเรื่องถอดถอนต้องพิจารณาให้รอบคอบ

ถาม : กรณีวุฒิสภาชุดนี้มีมติให้ดำเนินการถอดถอน ถ้าวุฒิสภาใหม่ไม่ดำเนินการถอดถอน จะเกิดคำครหาหรือไม่ว่าไม่ปฏิบัติ

ตอบ : อาจเป็นไปได้ พุดง่าย ๆ ถ้าวันนี้วุฒิสภาต้องถอดถอนคุณอภิสิทธิ์ ถ้าไม่พิจารณาแบบเดียวกัน ทำไมคุณสมชาย ซึ่งเป็นคนธรรมดา คุณอภิสิทธิ์ไม่ใช่หรือ ตายไปตั้ง ๕ คน บาดเจ็บไปอีกตั้งเท่าไร

ถาม : เรื่องของกระบวนการซักถามวุฒิสภา เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

ตอบ : ลักษณะในกระบวนการตั้งกรรมการ ท่านได้มีการพิจารณา คือ มีการคลงในรายละเอียดว่าลักษณะของกรรมการควรจะเป็นอย่างไร ลักษณะของเจ้าหน้าที่สืบสวน สอบสวน การซักถามหรืออะไร ผมคิดว่าซักถามของกรรมการถือว่าใช้ได้ อย่างตอนที่เราคิดว่าจะทำยังไงดี เราต้องไปหากฎหมายมา กรรมการทำหน้าที่ชัดเจน แล้วรู้ว่า

กรรมการทำงาน ได้หรือไม่ได้ สิ่งที่เกิดขึ้นเหมือนกรรมการ ทำงานไปโดยที่ เป็นผู้รวบรวมข้อมูลหลักฐานเฉย ๆ เพราะไม่รู้ว่ามีอำนาจทำอะไรได้บ้าง ซึ่งจริง ๆ อาจทำได้ แต่รวบรวมข้อมูลหลักฐานก็ได้ เราทำอะไรได้บ้าง จริง ๆ เราทำอะไรไม่ได้มาก นอกจากรวบรวมข้อมูลหลักฐาน

- ถาม :** สำหรับกรณีถอดถอนการตั้งกรรมการซักถามควรจะเป็นสามัญหรือวิสามัญ
- ตอบ :** ลักษณะการตั้งกรรมการ ต้องมองรอบด้านจริงๆ แต่ถ้ามองในกรอบของวุฒิสภา มัน เป็นกรรมการสำคัญ ถูกต้อง วุฒิสภาทำเอง ถ้าให้เลือกสามัญกับวิสามัญ ถ้าเป็น วิสามัญ เก็บรวบรวมข้อเท็จจริงอย่างเดียวไม่เป็นไรหรอก แต่ถ้ากรอบอำนาจหน้าที่เรา ถอดถอนได้เลย เราต้องดำเนินการในลักษณะที่รัดกุม ไม่สามารถถอดถอนได้ แต่วิสามัญ เอาคนนอกเข้ามาด้วย วุฒิสภาก็ต้องรับและ ทำแล้วส่งให้วุฒิสภาลงมติ
- ถาม :** เหมือนกับว่า กรรมการซักถามเป็นตัวแทนให้สว. ตั้งคำถามเป็นญัตติมา สมมุติว่า ๑๐ คน ตั้งมา ๖๐ คำถาม จะมีเวลาน้อยมาก เลือก ๑๕ ท่าน จาก ๑๕๐ คน แล้วมาเลือกคำถาม คือ มีเวลาแค่ ๑ หรือ ๒ วัน ก็จะได้คำถามที่กลั่นกรองมาว่าจะถามแบบนี้ จะเป็นตัวแทน ถามแทนสมาชิกทั้งหมด ทั้งฝ่ายผู้ถูกร้องและผู้ร้อง แต่ก็มีคำถามว่าทำไมถึงเลือกคำถามนี้ ทำไมไม่เอาคำถามนี้เกิดข้อกังขาตัวเอง ทั้งในหมู่สมาชิกและคนนอก
- ตอบ :** ถ้าอย่างนั้น คือในการตั้งกรรมการ ผมคิดว่าเป็นกระบวนการที่เหมาะสม การกำหนด วิธีการทำงานผมว่าไม่เหมาะสม กรณีเป็นกรรมการสามัญแล้ว คำถามแบบนี้ ปล่อยให้ กรรมการซักถาม หยิบคำถามขึ้นมา ท่านจะหยิบยังงี้ก็ได้ ผมว่าชอบกลอยู่นะ เพราะว่าสมาชิกส่งมายัง งั้นแล้วแต่ แต่ถ้าให้เลือกคำถามแบบนี้ ท่านจะเลือกวิธีไหน
- ถาม :** ท่านจะ group เอา กรรมการซักถามบางส่วนก็เสี่ยงว่ากรรมการ ๑๕ คน คนหมู่ มาก สมาชิกกลุ่มนั้นก็ีผลเหมือนกัน
- ตอบ :** อันนั้นมันเหมือนถามแทนกัน ไม่ได้ถามทุกคำถาม อยากถามก็หยิบมา ไม่งั้นจะเหมือน ระบบ SMS ทั้งหลายตามหน้าจอทีวีชัดเจน สมมุติว่าเป็นรายการของคนเสื้อเหลืองก็จะ เชียร์เสื้อเหลือง รายการของคนเสื้อแดงก็จะเชียร์เสื้อแดง มันจะกลายเป็นแบบนี้ ๑๕ คำถามนี้ คือ กรรมการคนหนึ่ง ฟังพวกเธอเลือกมา ๑๐ คำถาม ฉันเลือก ๕ คำถาม สมมุติ คำถามที่ถูกทิ้งอยู่ ๕ คำถาม เป็นคำถามที่มีประโยชน์ทั้งนั้น ก็ต้องมีวิธี ถ้าท่านจะ group คำถาม จะทำยังงี้กับ ๖๐ คำถาม ให้เหลือ ๑๕ คำถาม โดยไม่เสียเนื้อความของ ๖๐ คำถามนั้นไป ไม่ใช่เลือกคำถามนั้นไม่เอาคำถามนี้

ถาม : การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนคุณสมชาย ท่านเห็นว่าเป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจหรือไม่อย่างไร

ตอบ : ผมเชื่อมั่นว่าเป็นไปตามกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ แต่ผมไม่แน่ใจว่าลักษณะการดำเนินการมันเป็นสิ่งที่วุฒิสภาควรทำหรือเปล่า เพราะว่าโดยทั่วไป ถ้าเรากำหนดว่าวุฒิสภาทำหน้าที่ในลักษณะของการตรวจสอบ เราต้องมองแยกว่าวุฒิสภาตรวจสอบอะไร ตรวจสอบ สส. ตรวจสอบองค์กรอิสระ ที่นี้ในการตรวจสอบ สส. ตรวจสอบองค์กรอิสระไม่มีปัญหาอะไร ตรวจสอบ สส. ท่านเป็นอีกสภาหนึ่งตรวจสอบจริง ๆ สส. ก็ตรวจสอบตัวท่านด้วย เพราะเป็นสภาเหมือนกัน ตรวจสอบองค์กรอิสระ ท่านตั้งองค์กรอิสระ ท่านก็ต้องตรวจสอบองค์กรอิสระ แต่ตรวจสอบนายกรัฐมนตรี ไม่น่าจะเป็นหน้าที่ของ สภาผู้แทนราษฎร ถ้าเราดูตามหลักการ หลักการควรเป็นสภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบหรือเปล่า สภาผู้แทนราษฎรทำงานกับฝ่ายบริหารโดยตรง แต่ถ้ามองอีกหลักการหนึ่ง หลักการของประเทศไทย สภาผู้แทนราษฎรกับรัฐบาลเป็นพวกเดียวกัน มันควรให้วุฒิสภาตรวจสอบหรือไม่ ถ้ามองแบบนั้น มีหลักการซ้อนหลักการ หลักการโดยทั่วไปต้องมีว่า สส. เป็นคนตรวจสอบเพราะเป็นระบบสภา แต่การตรวจสอบของประเทศไทยเราก็ต้องให้ สว. มาตรวจสอบ ถ้าเรามองแบบนี้ การทำงานของ สว. มันตรงตามหลักการตรวจสอบ ตรงตามรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญบอกว่าตรวจสอบได้ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมถึงนายกรัฐมนตรีด้วย ท่านก็สามารถทำได้

ถาม : อย่างกรณีในต่างประเทศบางประเทศในระบบของการตรวจสอบการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ไม่อยู่กับฝ่ายนิติบัญญัติ อย่างเยอรมัน จะเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ระบบนั้น กับระบบของเราที่ให้วุฒิสภาถอดถอน ระบบไหนจะเหมาะสมกับประเทศไทยมากกว่ากัน

ตอบ : ผมคิดว่าประเทศไทยอาจจะต้องเชื่อมกันระหว่างระบบของสหรัฐอเมริกากับเยอรมัน คือใช้ตุลาการเหมือนกัน แต่ที่ใช้กระบวนการยุติธรรมไม่ได้ใช้ตุลาการอย่างเดียว อย่างเยอรมัน ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดำเนินการ สหรัฐอเมริกา คนที่ดำเนินการคือ อัยการพิเศษ อัยการพิเศษจะไปแสวงหาข้อมูลกลับเข้ามาที่วุฒิสภา แล้ววุฒิสภาจะดำเนินการว่าจะถอดหรือไม่ถอด แต่ของเราถ้าจะให้ถ่วงดุลอำนาจได้ อัยการพิเศษเวลามีปัญหาในเรื่องอาญา ที่มันเกี่ยวข้องกับแผ่นดิน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อัยการต้องทำหน้าที่อยู่แล้ว ก็แค่เข้ามาทำหน้าที่ตรงส่วนนี้ เพราะเรื่องที่ผมพูดเรื่องส่งศาลก็เช่นเดียวกัน อัยการพิเศษเข้ามาเป็นข้าราชการธรรมดาปกติ มีการจัดการความเหลื่อมล้ำ อัยการพิเศษมายังไง ถ้าเป็นสหรัฐฯ จะตั้งอัยการพิเศษขึ้นมาว่าจะให้ใครเป็น ก็ถือว่าเขาได้รับฉันทามติมาจากสภา คนให้

ฉันทามติคือฝ่ายนิติบัญญัติ ใครดำเนินการฝ่ายตุลาการ จัดการกับฝ่ายบริหาร ที่นี้ถ้าเกิดฝ่ายตุลาการทำผิดก็ต้องมีวิธีให้ฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติถ่วงตุลาการ มันก็คือคานอำนาจกัน

ถาม : ถ้าใช้ระบบอัยการแทน ก็ไม่ต้องใช้ระบบ ป.ป.ช. มากล้นกรอง

ตอบ : ป.ป.ช. ก็ไปทำเรื่องทุจริตประพตติมิชอบ ไม่ได้มาทำเรื่องถอดถอน

ถาม : ขั้นตอนยกร่างรัฐธรรมนูญ ทำไม่ สสร. จึงตั้ง ป.ป.ช. เข้ามาร่วมคานอำนาจกับฝ่ายนิติบัญญัติ

ตอบ : คือผมมองว่า ร่างรัฐธรรมนูญ ๔๐ ถึง ป.ป.ช. เข้ามา ผมเชื่อว่าความตั้งใจ ถือว่าในเรื่องของการเลือกตั้งเราใช้มหาดไทย ต่อมาเราใช้ ป.ป.ช. ตอนแรกเราให้องค์กรอิสระจัดการทุกอย่างโดยไม่ถูกผูกมัดโดยฝ่ายบริหาร โดยฝ่ายนิติบัญญัติ โดยใครเลย พอเป็นเรื่องถอดถอน เราเอา ป.ป.ช. มาเพราะเรามุ่งหวังว่า ไม่ได้เกี่ยวกับวุฒิ ไม่เกี่ยวกับ สส. ไม่เกี่ยวกับตุลาการ ไม่ได้เกี่ยวกับรัฐบาลเป็นองค์กรอิสระเลย ให้เขาเข้ามาร่วม ตามที่ท่านทำอยู่เรื่องถอดถอนไม่ต้อง ถอดถอนให้เป็นกลไกหนึ่งแต่เค้าคนประพตติทุจริต แล้วการประพตติทุจริต มีกฎหมายกำหนดไว้ด้วยว่า ทำจริงต้องถูกถอดถอน อย่างนั้น แต่ท่านต้องส่งไปที่เค้ารวบรวมข้อมูลถอดถอน เช่นส่งให้อัยการพิเศษ อัยการพิเศษก็เอาข้อมูลจาก ป.ป.ช. มาดำเนินการ เหมือนตอนรัฐประหารไปตั้ง คตส. แล้ว คตส. ต้องส่งให้ ป.ป.ช. หรือใคร ดำเนินการซักอย่าง ลักษณะเป็นแบบนี้ ป.ป.ช. ไม่ได้ทำเอง ไม่ทุจริต ท่านก็ไม่เกี่ยว ไม่เกี่ยวกับการถอดถอน แต่สุดท้ายถ้าทุจริตต้องมีโทษอาญา โทษอาญาต้องทำให้หลุดจากตำแหน่งอยู่ดี ป.ป.ช. ทุกวันนี้มาเป็นห่วงเพราะว่า ถ้าพิจารณาอำนาจหน้าที่ของท่านกว้างหลายๆ เรื่องไม่เกี่ยวกับการทุจริตประพตติมิชอบเลย ท่านก็บอกว่าคุณดำเนินการได้

ถาม : อาจารย์เห็นด้วยกับมติการไม่ถอดถอน นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่งหรือไม่

ตอบ : คืออันนั้นต้องแล้วแต่ดุลพินิจของท่าน ที่ท่านลงมติว่าถอดหรือไม่ถอด ผมคิดว่ามันเป็นไปได้ทั้ง ๒ ทาง ฝั่งที่ไม่ถอดถอนมีมากกว่า คงจะมองว่าไม่ใช่ผลโดยตรง เพื่อพิจารณาโดยรอบคอบ ไม่ว่าใครเป็นนายกรัฐมนตรี ไม่ว่าจะเป็นคุณสมชาย คุณอภิสิทธิ์ คุณทักษิณคุณชวลิต คุณบรรหารหรืออะไรก็แล้วแต่ ตำรวจเค้ายัง มันไม่ได้เกี่ยวกับนายกรัฐมนตรี และก่อนที่เราจะไปลงมติตกลงไม่ถอดถอนหรือถอดถอน ต้องมาคิดกันก่อนว่าเรื่องจะเดินไปสู่ปลายทางอย่างถูกต้อง ไม่ไปสู่ปลายทางก็ถูกต้องอยู่ดี

- ถาม :** ในวุฒิสภามีการเล่นพรรคเล่นพวกหรือไม่ ในเรื่องนี้
- ตอบ :** คือผมคิดว่ามันยากที่จะไม่ปราศจากอคติเลย ต้องมีอยู่แล้ว รัก โลก โกรธ หลง ลำเอียง ก็แล้วแต่ ในวุฒิสภาอาจจะกล่าวหาว่าไม่ได้ว่าท่านเล่นพรรคเล่นพวก แต่ผมเชื่อว่าท่านใช้ความชอบไปในทางใดทางหนึ่ง ท่านชอบคนเหล่านี้ ท่านก็พยายามช่วยเหลือ หากท่านไม่ชอบ อย่างดีที่สุดก็คือ เฉย ๆ ซึ่งไม่ได้ เราชอบใคร เราช่วยเหลือคนนั้นในฐานะเป็นผู้ประสาทความยุติธรรม การถอดถอนคือการประสาทความยุติธรรมอย่างหนึ่ง ให้กับบุคคลหรือมาในการที่กระทำความผิด ถ้าเขาเห็นควรถอดถอน ก็คือถอดถอน เพื่อความยุติธรรม ถ้ามีผลประโยชน์จะถอดถอนไม่ได้ แต่ว่าก่อนที่เราจะพิจารณาว่าถอดถอนหรือไม่ถอดถอนได้หรือไม่ได้ ถอดถอนแล้วยังไงต่อ ไม่ถอดถอนวิ่งไปกันใหญ่ ท่านทำงานมากขนาดนี้
- ถาม :** ที่ท่านคิดว่าวุฒิสภาต้องคิดก่อนว่าจะทำอะไร ถอดถอนได้หรือไม่ จริง ๆ แล้วแค่กรณีพ้นจากตำแหน่งไปแล้วหรือวุฒิสภาจะพิจารณาว่าถอดถอนได้หรือไม่ จากพฤติการณ์ที่ฟ้อง
- ตอบ :** ใช่ ถูกต้อง คือ ต้องพิจารณาทั้งข้อมูล ข้อเท็จจริงและข้อมูลเชิงลึก
- ถาม :** ท่านเห็นว่า สว. ที่ลงมติไม่ถอดถอน เพราะเหตุใด
- ตอบ :** ท่านอาจมองว่าคนที่ไปยิงประชาชนอาจยิงด้วยตนเองหรือพลการ หรือคำสั่งโดยตรงจากคุณสมชาย และไม่ได้เป็นผลกรรมดาจากคำสั่งคุณสมชาย
- ถาม :** ท่านพิจารณาด้วยเหตุผลใด
- ตอบ :** ท่านอาจจะมองว่า คนที่ไปยิงประชาชน อาจจะยิงด้วยอารมณ์ตนเอง โดยพลการ หรือด้วยเหตุผลอื่น อาจไม่ได้โดยตรงจากคำสั่งคุณสมชาย และไม่ได้เป็นผลกรรมดาจากคำสั่งคุณสมชาย ๒. ท่านมองว่าเหมือนกับศาล อาจจะเห็นว่าคุณสมชายสั่งไป ให้เกิดการยิงกันขึ้น แต่ปรากฏว่าหลักฐานต่างๆ ไม่มีมัดตัวของคุณสมชายแน่นพอ โดยข้อมูลหลักฐานทั้งหลาย ในฐานะเป็นองค์กรทางยุติธรรม ท่านเหล่านั้นก็รู้ว่าหลักฐานไม่แน่นพอจะมัดคุณสมชาย มันเลยเกิดผลหลักฐานไม่พอ ๓. ที่เป็นไปได้คือ พวกกัน พวกกันแบบพรรคพวกกันจริงๆ / พวกกันแบบชอบพอ อาจจะชอบพอคุณสมชาย คุณทักษิณ แต่ชอบพอกันเหล่านี้ / อันที่ ๓ พวกกันประมาธ อาจจะไม่ได้ชอบอะไรเท่าไร คิดต่อกันเชื่อมโยง
- ถาม :** แล้วอีกกลุ่มที่ลงมติสวนทาง
- ตอบ :** คือ ๑. ท่านพิจารณาแล้วว่ามันเป็นผลโดยตรงหรือผลกรรมดาของคำสั่งคุณสมชาย เพราะฉะนั้น คุณสมชายผิดแน่ ๒. ดูจากเหตุผลและเชื่อในใจว่าคุณสมชายไม่ได้ผิด

ไม่ได้ทำหรือแม้แต่ข้อมูลสรุปว่าคุณสมชายทำผิดจริง ท่านเลขลงมติว่าใช่ / จากสำนวน ป.ป.ช. เป็นหลักฐานที่ปรากฏ / ๓. คือ ไม่ได้เป็นพวกเดียวกัน ๑) ไม่ได้เป็นพวกเดียวกัน แบบกับกลุ่มก้อนเดียวกันกับคุณสมชายหรือคุณทักษิณด้วย/ ๒) ไม่ได้ชอบหน้ากัน /๓) ไม่ได้ขอมมา ไม่มีใครขอมมาคิดไปตาม เหตุผลของตน

ถาม : ที่เกี่ยวกับกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญหรือระเบียบ ข้อบังคับวุฒิสภา ที่ใช้ในการถอดถอน วุฒิสภาใช้กระบวนการพิจารณาในศาลระบบลูกขุนมาใช้ คิดว่ามาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ จะมีสิ่งบกพร่องหรือสมควรแก้ไขยัง ใงบ้าง

ตอบ : ถ้าเราคิดตามระบบลูกขุน ระบบลูกขุนคือการเอาคนที่ไม่รู้เรื่อง ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ คนที่น่าจะให้ความยุติธรรมได้มากที่สุดมาชี้แจง วุฒิสภาท่านนั่งพิจารณาเอง เป็นลูกขุนไม่ได้ เพราะท่านเป็นศาลเอง อย่างที่ท่านก็บอกว่า เป็นระบบไต่สวนแบบครบองค์ประชุม ลักษณะของการพิจารณากรณีการเต็มสภา ระบบตุลาการเป็นที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา คิดต่างๆ ในที่ประชุมใหญ่ อย่างนี้แหละคือที่ประชุมใหญ่ คือไม่ได้เกี่ยวกับระบบลูกขุน ถ้าท่านคิดว่าจะเอาระบบลูกขุน ท่านต้องมีกรรมาธิการวิสามัญ แต่ถ้าใช้ระบบไต่สวน โดยใช้ที่ประชุมเต็ม กรรมาธิการเต็มสภา เหมือนที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ท่านก็ต้องปรับ ตรงนั้นเป็นสามัญได้ กำหนดตามนั้น เหมือนการตั้งอนุกรรมาธิการ ของวุฒิสภา กรรมาธิการต้องเป็น สส. สว. แต่อนุกรรมาธิการ เป็นคนนอกได้ ต้องกำหนดหลักเกณฑ์ อย่างนั้น แต่ถ้าเป็นเรื่องถอดถอน ต้องตั้งกรรมาธิการวิสามัญ

ถาม : อย่างรัฐธรรมนูญที่กำหนดว่า เป็นข้อวิพากษ์วิจารณ์กันว่า การถอดถอนบุคคลดำรง ตำแหน่ง แต่กรณีท่านสมชาย รัฐธรรมนูญในประเด็นนี้ควรแก้ไขให้ชัดเจน หรือไม่

ตอบ : ผมคิดว่าจะแก้ไขได้ หรือแก้ไขไม่ได้ สามารถสรุปได้ แต่คงต้องคุยกันว่าวัตถุประสงค์ในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีข้อดีข้อเสียอย่างไรในสิ่งที่เราคิด จุดประสงค์คืออะไร สมมุติวัตถุประสงค์ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ถูกถอดออกไปจากตำแหน่ง ไม่ประสงค์ให้ผู้ถูกถอดออกจากตำแหน่งได้ หรือง่ายๆ ว่าได้อาย ให้ประชาชนได้รับรู้ ให้ถือเป็นเยี่ยงอย่างต่อไป แต่ถ้าท่านต้องกำหนดไปให้ตามหลังไป จัดการต่อไป เพื่อให้ เป็นเยี่ยงอย่างต่อไป ก็แก้รัฐธรรมนูญให้รู้กันไป แม้คดีอาญา สมมุติว่า นาย ก ยิงคนตาย ตำรวจต้องรวบรวมสำนวนส่งอัยการ ส่งศาล อาจเป็นนัดเดียวหรืออะไรก็ได้แล้วแต่ พิพากษาว่า นาย ก มีความผิดยิงคนตายมีความผิดจริง เพราะมันจะไม่เป็นการลักลั่นกับ คดีอาญา ซึ่งมีผลกับคดีแพ่ง คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา ยิงตายแล้วตายเลย พอคดีอาญา พิพากษาเพราะจบไปแล้ว ถือว่าคดีอาญาจบไป คดีแพ่งต้องไปสืบต่อว่ายังกันจริงหรือไม่

เสียเวลา แต่คดีอาญาถ้าฟังธงว่ายิ่งตาย นาย ก ยิ่งนาย ข หลักฐานพิสูจน์แล้วผิด พอคดีแพ่งพิสูจน์ตามคดีอาญาไปเลย

ถาม : ท่านคิดว่าวุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ตอบ : ผมคิดว่าประสบความสำเร็จในการเรียนรู้แต่ไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน เนื่องจากว่าเป็นกรณีแรกมันเป็น ๑ ในก้าวประสบการณ์ แต่เมื่อ ๑ ในก้าว ซึ่งไม่รู้ว่าจะก้าวไปที่ก้าวแล้ว คือ ก้าวแรกแล้วก้าวที่ ๒ ออกไปจากจุดเดิม ถือว่าประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ แต่ในการถอดถอน ท่านถอดถอนเขาไม่ได้ มาดูว่ากระบวนการถอดถอนในการทำงานถือว่าล้มเหลว ผมถือว่ามันไม่สูญเสียเปล่า มันได้เรียนรู้

ถาม : ท่านคิดว่าประชาชนให้ความสนใจกับเรื่องหรือไม่

ตอบ : ผมเชื่อว่าประชาชนให้ความสนใจ แยกประชาชนที่ให้ความสนใจเป็น ๔-๕ ประเภท ๑) ประเภทแรก ให้ความสนใจโดยหลักการ อยากรู้ว่าการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทำได้มากน้อยแค่ไหน เพราะเรื่องนี้สำคัญ เนื่องจากเราบอกว่า นายกรัฐมนตรี เป็นผู้นำฝ่ายบริหาร นายกรัฐมนตรีเทียบเท่ากับประธานรัฐสภาเทียบเท่ากับประธานศาลฎีกา แต่เมื่อเรานับโดยรวม นายกรัฐมนตรีจะถูกยกให้ความสำคัญที่สุดเพราะบริหารราชการแผ่นดิน เพราะฉะนั้นมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่เรียก วุฒิสภา เป็นที่กังขาว่า สรรหาครั้งหนึ่ง เลือกตั้งครั้งหนึ่ง มาถอดคนเป็นหัวหน้าพรรคที่ได้รับคะแนนสูงสุด ถึง ๑๗๐-๑๘๐ กว่าเสียง ทำได้ไง พวกนี้อยากรู้จริง ๆ อยากรู้โดยหลักการว่าเห็นด้วยไม่เห็นด้วย เพราะผู้พิพากษา ยังสั่งประหารชีวิตคนได้ มันต้องคิดว่ามันทำได้หรือเปล่า ๒) พวกที่เลือกพรรคไทยรักไทย พรรคพลังประชาชน สนใจมาก วุฒิสภาถอดถอนได้ยังไง ๓) พวกไม่ได้เลือก รอให้ถูกถอดถอน ต้องจัดการมันไป เป็นพวกที่อยากให้ถูกถอดถอน พวกนี้สนใจมาก ๔) พวกที่ได้รับผลกระทบโดยตรง สส.ทั้งหลาย /รัฐมนตรี จะอยู่ไหน เป็นรัฐบาลหรือไม่ วันหนึ่งถ้าเราไปนั่งอยู่ตรงนั้น เราโดนบ้าง หาทางหนียังงี้ดี หรือทำยังงี้ไม่ให้โดยทางดีหรือไม่ดี คิดได้ทั้งนั้น คิดทางดี เราต้องไม่ทำอะไรแบบนั้น สุดท้ายประชาชนทั่วไปซึ่งสนใจการเมือง อาจไม่เหมือนพวกแรก อยากรู้ว่ากระบวนการถ่วงดุลทางการเมืองทั้งหมดมันเป็นยังไง โดยเฉพาะตรวจสอบโดย สว. เพราะ สส. ตรวจสอบอะไรก็เห็นๆ กันอยู่ เช่น ออกโทรทัศน์ อภิปรายไม่ไว้วางใจ ไม่เคยมีใครถูกถอดถอน จากการอภิปรายไม่ไว้วางใจเลย แต่ตอนนี้มันเป็นกระบวนการหนึ่ง อยากรู้

กระบวนการทำแบบนี้ หรือทำได้หรือ ก็มีแต่พวกฟังมั่งไม่ฟังมั่ง พวกไม่สนใจถอดถอน หรือไม่ถอดถอนก็ไม่เกี่ยวกับกู

ถาม : ถามในฐานะนักวิชาการ มองว่า นักวิชาการที่ให้ข้อคิดเห็นต่างๆ รวมทั้งที่เขียนบทความตามหนังสือพิมพ์ ส่งผลต่อความสนใจของประชาชนบ้างหรือไม่

ตอบ : คิดว่านักวิชาการทั้งหลายสนใจกันอยู่ ๒-๓ แบบ แบบแรก สนใจทางวิชาการจริง ๆ เพราะต้องศึกษาอยู่แล้ว เป็นนักวิชาการแสวงหาวิชาการเพื่อรวบรวมความรู้ทางวิชาการทั้งหลาย มาเพื่อเผยแพร่ให้ประชาชน ให้คนรู้มากที่สุด เป็นหน้าที่ของนักวิชาการเหมือนครู-อาจารย์ ทำยังไงให้คนรู้มากที่สุด แรก (๒) เป็นพวกกัน เขียนแบบพวกกัน คือ พวกคนที่อยากไล่กับคนที่อยากให้อยู่ (๒ ฟังเลย ๓) เขาขอมาให้เขียนจะเป็นฝ่ายไหนก็แล้วแต่ ขอให้เขียนทั้งฝั่งอยากให้ออกกันไม่ให้ออก พวกสุดท้าย สนใจทุกอย่างที่เป็นเรื่องปัจจุบัน วันนี้สนใจเรื่องนี้ วันหน้าสนใจเรื่องอื่นที่มา สนใจตามกระแสที่หมุนเวียนมา ไม่รู้จะได้ศึกษาลึกเรื่องใดหรือไม่ มันอาจได้ประโยชน์บ้าง แต่เป็นประโยชน์เชิงกว้าง เชิงลึกไม่ค่อยได้ เพราะไม่ได้ศึกษาอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถจะสืบได้

ถาม : ในกระบวนการดำเนินการของ ป.ป.ช. เท่าที่ทราบมา ป.ป.ช. จะไต่สวนโดยใช้คณะใหญ่ทั้งหมด หรือระยะเวลาการพิจารณาเรื่องนี้ของ ป.ป.ช. เหมาะสมหรือไม่

ตอบ : ผมคิดว่าเวลานานไปนิดหนึ่ง องค์ประกอบหรือที่ประชุมใหญ่ ป.ป.ช. คิดว่าเหมาะสม เพราะเป็นเรื่องใหญ่ ไม่ว่าจะคดีอุกฉกรรจ์ หรือคดีใหญ่ๆ ศาลฎีกายังใช้ชุดใหญ่ ป.ป.ช. ใช้แบบนี้ถูกต้องแล้ว มันจะให้ผล ๒ ทาง ต่อภายในและภายนอก ต่อภายในไม่ต้องโทษกัน ไม่มีการได้เปรียบเสียเปรียบกัน ทุกคนทำร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบ ทุกคนได้ก็ได้หมด เสียก็เสียหมด ต่อภายนอก ชัดเจนว่าไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก หากตั้งอนุ อาจมีปัญหาอย่างเคยกินข้าวกัน เรียนจบด้วยกัน เห็นชัดว่าท่านดำเนินการตามหน้าที่ ป.ป.ช. ทั้งหมด

ถาม : ข้อเสนอแนะในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ตอบ : ลักษณะการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การเพิ่มประสิทธิภาพประการแรกคือ ระยะเวลาต้องมีวิธีการที่กำหนด เช่น รวบรวมหลักฐาน ๓ เดือน/ พิจารณา ๓ เดือน / มีกรอบเวลากำหนดชัดเจน อันนี้คืออันที่ ๑ เรื่องขั้นตอน อันที่ ๒ อย่างคิดว่าคนที่ถูกถอดถอนเป็นใคร ทำเหมือนกฎหมายที่เป็นกฎหมายพิจารณาความ เช่น กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ทำลักษณะนั้นเลย ยื่นบัญชีแบบไหน ยังไง เหมือนเช่น ฟ้องซ้ำ ฟ้องซ้อน ต้องมีความชัดเจน เขียนรายละเอียดลงไปเพื่อที่จะใช้เป็นการป้องกันการดำเนินงาน กระบวนการทำงานต้องมีข้อกำหนดว่าจะถอดถอนอย่างไรบ้าง ตำแหน่งถอดถอนได้

หรือไม่ ท่านมีเอกสิทธิ์หรือไม่ ในการมาพิจารณา ให้ปากคำ ไม่มาได้หรือไม่ ส่งผู้แทน มาได้หรือไม่ พวกนี้บอก เวลาถอดถอนพ้นจากตำแหน่งแล้วถอดถอนได้หรือไม่ ถ้าท่าน ลาออกนับหรือไม่ หลังจากถอดถอนเอาอะไรอีก ถ้าท่านไม่ก่อความเสียหาย เอา ความผิดอีกทางแพ่งอีกหรือไม่ ทางอาญา คือให้กระบวนการสมบูรณ์ว่าถอดถอนเรื่อง อะไร ผมว่าถอดถอนเพื่อถอดถอนก่อให้เกิดความเสียหาย และเป็นความเสียหายที่มันไม่น่าจะปล่อยผ่านไปได้ เช่น สมมุติว่ามีรัฐมนตรีเผาบ้านเผาเมือง ถอดถอนปล่อยผ่านไปไม่ได้ ต้องมีกระบวนการต่อไปฟ้องแพ่งหรืออาญา มันเสียเวลา มันควรมีการดำเนินการทางการเมืองด้วย

ถาม : กรณีที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้วุฒิสภาให้ลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน แต่ในทางปฏิบัติของสภาจะมีการลงคะแนนเสียง ๔ อัน คือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย งดออกเสียง ไม่ลงคะแนน มติของถอดถอนก็เลยออกมาเป็น ถอดถอนไม่ถอดถอน งดออกเสียง ไม่ลงคะแนน เห็นว่า ๒ หรือทั้ง ๔ เหมาะสม

ตอบ : ผมคิดว่างดออกเสียงกับไม่ลงคะแนน ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ด้วย มันก็เป็นข้อยกเว้น กระบวนการในการกำหนดลักษณะการลงมติแค่ ๒ อย่าง พวกนั้นคือข้อยกเว้น แต่พวกนี้อาจดูนำมาปฏิบัติก็เป็นได้ คนลงมติว่าใช่ ๕ คน ไม่ใช่ ๕ คน ก็มีคนลงงดออกเสียง ๒๐ คน แปลว่าท่านไม่ประสงค์จะให้ดำเนินการ บรรดาคะแนนที่เป็นข้อยกเว้น เช่น คนได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียง ๒๕ คะแนน คนแพ้แพ้ ๑๐ คะแนน ไม่ลงคะแนน ๕ แปลว่าเค้าไม่อยากจะเลือกใครเลย เค้าอาจไม่ประสงค์ให้ดำเนินการ ถ้าเราคิดว่าจะเอาคะแนนงดออกเสียง ไม่ลงคะแนนเข้ามากำหนดในกฎหมายให้ชัดเจน ให้ลงมติไม่หรือถอดถอน แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าวุฒิสภาให้ถอดถอนไม่มากกว่าบรรดาคนที่ไม่ลงคะแนน งดออกเสียง ถือว่า ถอดถอนไม่ได้ ต้องระวังเพราะคนจะเฮไปงดออกเสียงกัน

ถาม : จะมีปัญหาในการเลือกองค์กรอิสระ จะเป็นงดออกเสียงเยอะ ต้องมานั่งคู่อังค์ประชุมจะนับยังไง ๓ ใน ๕

ตอบ : เคยมีคนเสนอห้ามงดออกเสียง แต่มันเป็นการ ไปกีดกันเสรีภาพ ก็ไม่อยากจะออก จะออกอะไรต้องเลือกไปเลยว่าให้มีผลหรือเปล่า อย่างมาอ้างทีหลังว่าเสียงคุณน้อยกว่าเสียงผมอีก

ถาม : ระหว่างการงดออกเสียง ถึงถือว่าเป็นสิทธิของคู่กัน กับการทำหนังสือตัดตัวเองออก บอกว่าผมเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ผมไม่สามารถทำตัวเป็นกลางได้ ค่าเท่ากันหรือไม่

ตอบ : ถ้าเราบอกว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ผลที่ตามมาคือ ท่านถูกตัดไปเลย ไม่เอามานับเลย ไม่ว่ากฎหมายจะบอกมาให้เอาเสียงผู้ไม่ลงคะแนนมาคิด ระบบที่บอกว่า งคออกเสียง ไม่ลงคะแนนทิ้งไปเลย เอาออกไปเลย ถ้าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งใจต่างประเทศมีงคออกเสียง โดยทั่วไปการไม่ตัดสินใจแบบนี้ มันไม่ค่อยเกิดขึ้น ฝรั่งเศสไม่ค่อยทำ บ้านเรางคออกเสียงเยอะ ฝรั่งเศสไม่ค่อยมี ส่วนใหญ่จะลง ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง นอกจากกรณียกเว้นจริง ๆ ถึงจะงคออกเสียง ไม่ค่อยมี

ถาม : ในภาพรวมของวุฒิสภาตั้งแต่ต้นจนจบที่มองเห็นเป็นยังไง

ตอบ : ผมคิดว่า ในภาพรวมถือเป็นเจตนาที่ดี จะพัฒนาทั้งกลไกการทำงานของรัฐสภา ของวุฒิสภา กลไกของการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร ผมคิดว่ามันเป็นกระบวนการที่ดี เพียงแต่อาจจะมียูบ้ง คือ ความละเอียดรอบคอบในการดำเนินการ ๒. ความชัดเจนแม่นยำในตัวบทกฎหมาย ๓. คือ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการดำเนินการ ๔. ผลลัพธ์ของการดำเนินการ อันสุดท้าย ผมว่ามันเป็นข้อดีตรงที่การทำงานที่มันมีส่วนสัมพันธ์กับประชาชน มันจำเป็นที่จะต้องลองผิดลองถูก เมื่อมันไม่มีอะไรที่เป็นบรรทัดฐานะ จากการลองผิดลองถูก ถ้าผิดท่านก็ต้องเดือดร้อน ถ้ามันถูกก็ดีไป ผมถือว่าเป็นการริเริ่มที่ดี ส่วนข้อควรระวังคือ การริเริ่มที่ดี อย่าให้มันกลายมาเป็นบรรทัดฐาน เมื่อผลลัพธ์ออกมาไม่ดี ริเริ่มดี ถูกต้อง แต่เมื่อผลออกมาไม่ดี จะให้มันเป็นบรรทัดฐานว่าริเริ่มดีมันเป็นประโยชน์ที่ดีไม่ได้ สุดท้ายต้องริเริ่มดี ผลออกมาดีด้วย ๒. ของด้านผลลบ ก็คือ ความสูญเปล่าเกิดขึ้นหรือไม่ แม้จะดีถ้าทำดีแล้วเกิดความสูญเปล่า เช่น ทำทุกอย่างดีหมดแต่คุณสมชายหลุดจากตำแหน่งไปแล้วมันไม่มี ความจำเป็นต้องทำสิ่งเหล่านี้ ประชุมซักถามแล้วพิจารณาว่าคุณสมชายหลุดจากตำแหน่งไปแล้ว เราเห็นว่าท่านผิดหรือไม่ผิด สมาชิกวุฒิสภาไปร่วมมือกับเขาหรือให้กรรมการสามัญที่ดูเรื่องความยุติธรรมไปดูหลักฐาน แล้วนำมาเสนอในวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภาได้พิจารณาว่าคนที่ออกไป เป็นคนไม่ดี สมควรถอดถอน แต่คนอื่นจะถอดถอนไม่ได้ จบกระบวนการถอดถอนได้สั้น ๆ มันชัดเจน จะได้ไม่สูญเปล่า

บทสัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์

ถาม : ท่านคิดว่าแนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง มีหลักการที่สอดคล้อง ชัดหรือแย้ง กับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีอย่างไร

ตอบ : ผมไม่ได้ตามรายละเอียดของเรื่อง อ่านจากเอกสารเขายื่นสำนักงานเลขาฯ ปฏิบัติตามที่กำหนดเอาไว้ตามข้อบังคับในทางธุรการไม่มีอะไรบกพร่อง ทำไปตามขั้นตอนที่กำหนดเอาไว้ แต่ว่าถ้ามีปัญหาที่เป็นเรื่องของตัวบทมากกว่าในทางปฏิบัติ

ถาม : กรณีนี้เป็น ครั้งแรกที่ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด เนื่องจากวุฒิสภาไม่เคยดำเนินการตามข้อบังคับว่าด้วยการถอดถอนทั้งกระบวนการเลย แต่เคยพิจารณาลงมติถอดถอนกรรมการสิทธิฯ คุณจรัดเลย

ตอบ : ตอนนั้น ป.ป.ช. ชี้มูลหรือไม่

ถาม : ชี้ด้วย ส่งมาที่สนช. แต่ไม่ได้มีการใช้กระบวนการเต็มรูปแบบ กรณีท่านสมชายมีประเด็นเรื่องท่านพ้นจากตำแหน่งแล้ว จะดำเนินการถอดถอนอีกหรือ จึงมีการลงมติว่าจะดำเนินการหรือไม่เสียงส่วนใหญ่ให้ดำเนินการต่อ วุฒิสภาใช้ข้อบังคับที่คล้ายระบบศาล ระบบไต่สวน ระบบลูกขุนมาบางส่วน หลังจากนั้นนำไปสู่การลงมติถอดถอน มันจึงเป็น ๒ กระบวนการ ท่านคิดว่ากระบวนการทั้งหมดของวุฒิสภาสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล หลักความยุติธรรม แนวทางการมีส่วนร่วม ความคุ้มค่าที่ดำเนินโครงการหรือไม่

ตอบ : ผมเห็นว่าวุฒิสภาไม่มีอำนาจถอดถอนในทางกฎหมาย เพราะการถอดถอนออกจากตำแหน่งตัวทฤษฎีประสงค์จะใช้กับคนที่ดำรงตำแหน่งอยู่ประเด็นแรก เมื่อคุณสมชายพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ทางกฎหมายต้องถือว่าไม่มีอะไรให้ถอดถอน ถึงแม้จะมีคนบอกว่าถอดถอนจะมีเรื่องการตัดสิทธิทางการเมือง ๕ ปีด้วย แต่อันนั้นคือผลตามมา ประเด็นหลัก คือ ต้องมีตำแหน่งให้ถอดถอนก่อน เมื่อไม่มีตำแหน่งให้ถอดถอน สิ่งที่วุฒิสภาทำไป ผมจึงเห็นว่าเป็นเรื่องทางการเมืองมากกว่าเรื่องมุ่งเอาเป็นเอาตาย หรือมุ่งเอาผิดกับคนซึ่งพ้นตำแหน่งไปแล้วระบบถอดถอนไม่ใช่ระบบการลงโทษ แต่เป็นการให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม ถ้าไม่ได้ดำรงตำแหน่งอยู่แล้ว เกิดว่าใช้กระบวนการว่าออกจากตำแหน่งแล้ว ถอดถอนได้จะมีกระบวนการตามมาอีกว่า เช่น ตายแล้วจะถอดถอนหรือไม่ ลาออกไปแล้วถอดถอนหรือไม่ เรื่องนี้ในต่างประเทศ คนที่จะถูกถอดถอนคือคนที่อยู่ในตำแหน่ง เพราะฉะนั้นถ้าผู้นั้นซึ่งลาออกก็ถอดถอนไม่ได้ ผลการ

ถอดถอนคือให้ออกจากอำนาจรัฐ ผมเห็นว่ามองในแง่ธรรมาภิบาลหลักนิติรัฐหรือนิติธรรม ผมคิดว่าไม่ได้มาตรฐานในเรื่องของระบบการถอดถอน ที่นี้ในแง่ของสมมุติว่าผู้นั้นอยู่ในตำแหน่ง แล้วใช้ระบบนี้ในการถอดถอนคือมีระบบการเปิดโอกาสให้มาชี้แจง รับฟัง มีการให้นำพยานหลักฐานเข้ามาหักล้าง ปัญหาในการดำเนินกระบวนการไม่มีปัญหา แต่เรื่องนี้ดำเนินการไม่ได้ ตรงจุดนั้น ซึ่งวุฒิสภาเสี่ยงข้างมากบอกว่าถอดถอนได้ มันไม่มีอะไรถอดถอนแล้ว เพราะผู้ถูกถอดถอนต้องดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นอดีตนายกฯ อดีตรัฐมนตรี หรือ สส. ไม่ถอดถอน นี่เป็นบรรทัดฐานที่ไม่ดีต่อไปข้างหน้า ทำให้เกิดกระบวนการเล่นการเมืองมากเกินไปในระบบถอดถอน ถึงแม้เป็นกระบวนการทางกฎหมายถึงที่สุด มันเป็นการตัดสินใจโดยเกณฑ์การเมือง ไม่ใช่ตามกฎหมาย เรื่องถอดถอนถ้าถามเรื่องผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาจมีหลักฐานน้อย กฎหมายเป็นวิถีทางการเมือง มันยุ่งยากมากขึ้นอีกถ้าเป็นตำแหน่งอื่น เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมาย ปปท. เช่น ถอดถอนเลขาธิการวุฒิสภาหรือถอดถอนอัยการ ซึ่งอยู่ในระบบราชการ ถ้าเอาระบบถอดถอนนี้มาใช้ ต่อให้ดำเนินกระบวนการดียังไงก็ตาม เปิดโอกาสให้ผู้นั้นมาชี้แจง ถึงแม้จะถูกหลักธรรมาภิบาลยังไงก็ตาม ถึงที่สุดก็ใช้วิธีการยกมืออยู่ดี เป็นวิธีการพิสูจน์ความผิดด้วยวิธีการยกมือ การถอดถอนบ้านเรา คือ เราพยายามทำให้เกิดกระบวนการทางกฎหมาย ในแง่ถอดถอน แต่โดยผลลัพธ์คือ ใช้ผลทางการเมือง ถ้าเกิดใช้ระบบถอดถอน ต้องจำกัดตำแหน่งเฉพาะทางการเมือง ไม่ควรลงมาถึงข้าราชการประจำ ซึ่งควรว่ากันตามกระบวนการทางวินัย ให้สิทธินำเรื่องสู่ศาล เพราะถ้าใช้ระบบถอดถอน แล้วถอดถอนเขาไปแล้ว จะป้องกันได้ยังไง อย่างมีสมาชิกจำนวนหนึ่งไปแสดงความเห็นล่วงหน้าว่าเรื่องนี้ถอดถอนได้แน่ ในขณะที่เป็นศาลจะทำไม่ได้ อาจกลายเป็นอคติ ห้ามพูด วุฒิสภาคือการเมืองถือว่าพูดได้ ถ้าท่านถามถึงมาตรฐานมีการเปิดโอกาสมีขั้นตอนแบบนี้ อันนี้ OK แต่การมีขั้นตอนแบบนี้ มันไม่สร้างความชอบธรรมในการถอดถอนออกจากตำแหน่ง แต่สำหรับผู้ที่เป็นฝ่ายประจำ ให้กระบวนการดี ยังไงมันก็ไม่ชอบธรรม แต่ถ้าเป็นฝ่ายการเมืองก็ OK

ถาม : ท่านเห็นว่า กรณีคุณสมชายพ้นจากตำแหน่ง ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ มองว่าเป็นการลงโทษทางการเมืองแล้ว หรือไม่ เมื่อวุฒิสภามาดำเนินกระบวนการถอดถอนอีกจะเป็นการซ้ำซ้อนในประเด็นนี้ หรือไม่

ตอบ : ผมไม่ได้มองแบบนั้นว่า การพ้นจากตำแหน่งเป็นเรื่องการเมืองอยู่แล้ว ถึงท่านลาออกเอง เพราะถูกกดดันจากสาธารณชน มันเป็นผลในทางการเมืองอยู่แล้ว ถ้ามองเป็นผลลัพธ์ทางการเมืองบางทีวุฒิสภาจะเป็นเวทีประณาม คำหาญ เพราะมีหลายฝ่าย สภาพนั้นในแง่

ของความเป็นธรรมเป็นธรรมหรือไม่ ผู้ที่รับโทษไปแล้ว ออกไปแล้วเหมือนมันเป็น เรื่องดำเนินทางการเมืองเพราะถ้าผู้ทำผิดในแง่กฎหมายต้องขึ้นศาลลงโทษในทางศาล ผมจึงไม่เห็นด้วยกับวิธีการเอาคนมาประจานทางการเมือง ทำให้เกิดการแบ่งฝ่าย ไม่ควร เป็นอย่างนั้น มันไม่จำเป็น

ถาม : ท่านคิดว่ากระบวนการตั้งคณะกรรมการชกถามของวุฒิสภา มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร คือ กรรมการชกถาม ๑๕ ท่าน ต่อ สว. ๑๕๐ ท่าน ให้สว. ตั้งประเด็นชกถาม และท่านเห็นสมควรเป็นกรรมการสามัญหรือวิสามัญ

ตอบ : เรื่องการถอดถอนคือเรื่องทางการเมือง หลังจากที่กรรมการถามก็มาอธิบายได้ ในกระบวนการ เมื่อถามเสร็จก็จบ นัดลงมาลงมติ แล้วเราจะแน่ใจได้ใจว่าเป็นคำถาม ของสมาชิกที่จะออกเสียงโหวต ถอดถอนหรือไม่ถอดถอน จะมั่นใจได้ ปกติ มันเป็น กระบวนการอภิปรายคล้ายกับว่าอภิปรายไม่ไว้วางใจ ซึ่งมีการอภิปราย คน ๑๕ คน เป็น คนตัดสินใจ อันนั้น OK แต่คนตัดสินใจเป็นสมาชิก ผมเห็นว่าคำถามสำคัญมากๆ ในการ ใช้การวินิจฉัยการดำรงตำแหน่งของผู้นั้น แล้วอาจมีคำถามที่ไม่ถูกคัดไปถาม เพราะฉะนั้น การมีกรรมการอาจมีทั้งข้อเสีย และข้อดี ข้อดีคือเป็นระบบระเบียบไม่ วุ่นวาย ไม่มีการอภิปรายเลยเถิด ข้อเสีย คือความรอบด้านของการถาม คนที่เป็นสมาชิก และคิดว่าเค้าต้องรู้ข้อมูลบางอย่างในการถอดถอน แต่เค้าจะไม่ทราบ เพราะถูกจำกัดให้ นั่งฟังอย่างเดียวแล้วตัดสิน ถ้าเค้าเป็นลูกขุนเค้าจะมีสิทธิถาม เว้นแต่จะไม่ถามเอง

ถาม : ท่านมองว่าในระบบการชกถามในกรรมการชกถามควรให้ผู้มีส่วนได้เสีย เช่น ผู้ยื่นคำ ร้องถอดถอน เข้าร่วมเป็นกรรมการวิสามัญ

ตอบ : ไม่ใช่ถ้ามีคนนอกเข้ามาร่วมด้วยมันจะทำให้การถอดถอน ถึงที่สุดแม้จะมีการโหวตโดย วุฒิสภา แต่มันจะเป็นปัญหาทางรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญให้วุฒิสภาเป็นคนดำเนินการ ผมเข้าใจว่าถ้ามองตามตัวบท จะยุ่งยากเหมือนกันถ้าให้คนนอกเข้ามา เกณฑ์ในการคัดจะ เป็นปัญหามากๆ ว่าใครจะเป็นตัวแทนเข้ามาในการมาถาม ที่สุคน่าจะเป็นเรื่องของสภา เพราะเป็นการออกจากตำแหน่ง ไม่อย่างนั้นจะเหมือนอภิปรายไม่ไว้วางใจ ที่ถาม ครม. คนทั่วไปอยากถามประชาชนอยากถาม แต่ถือว่ก็คือผู้แทนของปวงชนแล้ว ไม่ควรมี ระบบทางตรงเข้ามาอีก มันจะเป็นปัญหาในแง่ของกระบวนการในการทำงาน ทำให้ ทำงานยากขึ้นกว่าเดิม ระบบให้สมาชิกถามเองน่าจะดีกว่าเพราะ ยังไงก็ตามกระบวนการ เริ่มแล้ว ประชาชนชี้มูลมาในระดับหนึ่งแล้ว

ถาม : ท่านคิดว่าการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ เป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือไม่ อย่างไร เช่น ในต่างประเทศไม่ใช่อำนาจนิติบัญญัติ ของไทยเหมาะสมหรือไม่

ตอบ : ไม่เหมาะสม คือเวลาเอาบุคคลหนึ่งออกจากตำแหน่ง เราต้องคิดก่อนว่าจะใช้เกณฑ์ทางการเมืองหรือเกณฑ์ทางกฎหมาย ให้ชัดก่อน ถ้าจะใช้เป็นเกณฑ์ทางการเมือง แบบไหน เช่น เอนายกฯ ออกจากตำแหน่ง กระบวนการทางการเมืองไม่ต้องมีเหตุผลทางกฎหมายเพียงแต่ไม่ไว้วางใจให้อยู่ในตำแหน่งก็เพียงพอแล้ว แต่หากให้ทำเป็นเรื่องของกฎหมาย ต้องให้ศาล มีพยานหลักฐานต่าง ๆ ว่าเค้าทำผิดถึงระดับในทางกฎหมาย ๒ ระดับนี้ไม่เหมือนกัน ในทางการเมือง มาตรฐานต่างกับในทางกฎหมายมันเป็นเรื่องของความเหมาะสมในทางการเมือง ถ้าเรามองว่าผู้นั้นทำอยู่ในกรอบในทางการเมือง ถ้าเราบอกผู้นั้นไม่ผิด แต่ทำเรื่องไม่เหมาะสมจะให้อยู่ในตำแหน่งต่อไป ก็น่าจะถอดถอนได้ ถ้าเป็นเรื่องกฎหมายต้องให้ศาลดำเนินการต่อไป การถอดถอนตำแหน่งสำคัญๆ ในต่างประเทศ เช่น ที่เยอรมัน ถอดถอนประธานาธิบดีเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น ถ้าเป็นเรื่องทางการเมือง เราอาจจะต้องมานั่งคิดกัน ประเด็นทางการเมืองในการถอดถอนตำแหน่งทางการเมืองคือตำแหน่งอะไรบ้าง ซึ่งผมให้ความเห็นไปแล้วว่าฝ่ายประจำไม่ควรอยู่ในระบบการถอดถอน เพราะเค้ามีวินัยอยู่ ควรเป็นทางการเมืองเท่านั้น ถ้าเป็นเรื่องการถอดถอนองค์กรเช่น ตุลาการ เค้ามีระบบอยู่แล้ว เกณฑ์จะเป็นทางกฎหมายมากกว่า การถอดถอน สส./สว./รัฐมนตรี เป็นเกณฑ์ทางการเมืองได้ เพราะมาจากการเมือง แต่ตุลาการต้องเป็นเกณฑ์ทางกฎหมาย และสร้างระบบขึ้นมา หรืออีกวิธีหนึ่งได้เกณฑ์ทางการเมืองเหมือนกัน ถอดถอนผู้พิพากษา/ตุลาการ แต่ให้สภาถอดถอนถ่วงดุลกัน เป็นสภาผู้แทนหรืออะไรก็ตามไม่ถึงกับทำผิดตามกฎหมาย แต่ต้องคำนึงถึงความอิสระ ถ้าถอดถอนโดยเกณฑ์ทางการเมืองผมคิดว่าต้องคิดถึงความชอบธรรมขององค์กรที่มาถอดถอน ตรงนี้สำคัญมาก ตำแหน่งที่ถูกถอดถอนปกติเป็นตำแหน่งในทางการเมือง ปกติมีความชอบธรรม ประชาธิปไตย ในการเข้าสู่ตำแหน่ง มาจากการเลือกตั้งโดยตรงและโดยอ้อม เพราะฉะนั้นตรงนี้อีกครั้งที่ไปถอดถอนต้องมีระดับความชอบธรรมไม่ต่ำกว่าองค์กรที่ถูกถอดถอน ถ้าคุณจะถอดถอนนายกรัฐมนตรีซึ่งมาจาก สส. มาจากการเลือกตั้ง หรือรัฐมนตรีไม่ได้รับความชอบจากเสียงข้างมากในสภาองค์กรถอดถอนต้องมีความชอบไม่น้อยกว่าการเลือกตั้งเหมือนกัน จึงจะถอดถอนได้ วุฒิสภาของเรามีปัญหาในความชอบธรรมของประชาธิปไตยอยู่แล้ว คือส่วนหนึ่งไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง จึงมีปัญหาความชอบธรรมในการถอดถอน ผมเห็นว่า ระบบการถอดถอน

ในที่สุดคือการคืนตำแหน่งให้ประชาชนโดยตรงได้หรือไม่ ไหนๆ ก็เป็นเรื่องทางการเมืองแล้ว อาจจะมีการเริ่มเรื่อง มีการตรวจสอบ ป.ป.ช. ซึ่มูล เอากลับไปให้ประชาชนเป็นคนออกเสียงถอดถอนไปหรือไม่ต้องไปยุ่งกับองค์กรพวกนี้เลย มีประชาชนเข้าชื่อถอดถอนถึงเกณฑ์ก็ตัดไปให้เค้าถอดถอน อย่างเช่น สภา สส. เขต ถ้าเกิดมีการขอคืนตำแหน่งก็ให้ประชาชนในเขตนั้นที่ออกเสียงการเลือกตั้ง เข้าชื่อกันลงมติถอดถอน ในวันลงมติถอดถอนคือวันเลือกตั้งเหมือนกัน แต่ต้องกำหนดองค์ประกอบของการถอดถอนให้ดี ไม่เช่นนั้นจะเป็นเกมการเมืองเพราะฝ่ายเลือกตั้งจะมาถอดถอนต้องมีระดับคะแนนเสียงเท่าไรหรือเข้าชื่อกัน เกณฑ์ครึ่งหนึ่งหรือ ๖๐ เปอร์เซ็นต์ เสียงข้างมากในเขตเลือกตั้ง ไม่ควรให้อยู่ในตำแหน่ง เช่น ไปทำเรื่องอื้อฉาว ซึ่งไม่ถึงขนาดผิดกฎหมาย แต่ในทางการเมืองทางเทคนิคมันรับไม่ได้ ไม่ควรให้เป็น สส. ในเขตนั้นอีก ไม่ควรให้อยู่ครบวาระหรือการถอดถอนเป็นเรื่องของการเมืองเลย พวกการถอดถอนท้องถิ่น กลับไปให้ประชาชนทั้งหมด ส่วนตำแหน่งซึ่งมันมีลักษณะเป็นระดับชาติต้องคิดให้ละเอียด เช่น สส. บัญชีรายชื่อจะกลับไปยังไง OK ต้องใช้เสียงของประชาชนทั่วประเทศ ก็จะยากพอจะมีถอดถอนออกจากตำแหน่งมีปัญหาเรื่องระบบบัญชีรายชื่อ การถอนคืนตำแหน่งจะทำได้ ต้องใช้เสียงของประชาชนทั่วประเทศ ในการถอดถอนหรือไม่ ซึ่งมันจะยาก แต่ถ้าเป็นพวกเขตเลือกตั้งถอดถอนได้ อย่างเช่นเรื่องนายฯ ใช้ระบบถอดถอนได้ เช่นกรณีคุณทักษิณ คุณแตกแยกกัน ให้เค้าไปทางการเมือง กลับไปให้ประชาชนออกเสียงถอดถอน ถ้าผิดก็ออกจากตำแหน่งไป ถ้าผิดกฎหมายก็ดำเนินการตามกฎหมายไป อันนี้เป็นทางเลือกให้องค์กรถอดถอนผสมกับประชาชนถอดถอน หรือให้ประชาชนถอดถอนโดยตรง องค์กรที่ไปถอดถอนต้องมีความชอบธรรมไม่ต่ำกว่าองค์กรที่ถูกถอดถอน และไม่ควรไปใช้เรื่องนี้กับข้าราชการประจำ เพราะเค้าถูกควบคุมโดยวินัย เพราะถ้าเข้าถูกถอดถอนจะเป็นปัญหามาก เช่น ถ้าถูกถอดถอนในทางการเมือง เค้าไม่ได้ทำผิดกฎหมาย แต่เป็นที่สนใจของสมาชิกจำนวนมาก แล้วถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง แล้วเค้าพ้นตำแหน่งหรือไม่ จะได้บำเหน็จบำนาญหรือไม่ แล้วจะกลับเข้ารับราชการหรือไม่ ปัญหาเกิดสืบเนื่องจากที่ถอดถอน ระบบรัฐธรรมนูญ ๔๐ ไม่ได้แยกความสัมพันธ์ที่มีต่อรัฐระหว่างฝ่ายประจำกับฝ่ายการเมือง ว่าระบบวินัย ระบบการควบคุมความประพฤติมันไม่เหมือนกัน เรามุ่งแต่ให้อำนาจวุฒิสภาเป็นสำคัญ แต่วุฒิสภาจากรัฐธรรมนูญปี ๔๐ มาจากการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญ ๔๐ อยากให้มีวุฒิสภาในระบบคิด พอมีวุฒิสภาก็มาจากการเลือกตั้งโดยตรง พอมาจากการเลือกตั้งต้องมาคิดเรื่องอำนาจที่หลัง ให้มีอำนาจยังไง อำนาจถอดถอนเป็นอำนาจสำคัญอย่างหนึ่ง ทำให้วุฒิสภามีพลาญภาพเยอะ ลืมนึกไปว่าข้าราชการ

ระดับสูงตกอยู่ภายใต้วินัยอีกลักษณะหนึ่ง ไม่เหมือนพวกฝ่ายการเมือง อันนี้จึงกลายเป็นปัญหา

ถาม : การโยกสลับตำแหน่งในบางกรณี พอรู้ว่าจะถอดถอนเหมือนว่าหนีเลย แต่กรณีคุณสมชาย มีผู้ยื่นคำร้องขอถอดถอนก่อน มีบัญชีรายชื่อมาแล้ว ๒ หมื่นคน

ตอบ : ต้องพิจารณา สถานะของคนที่ถูกถอดถอนในระหว่างนั้น หรือลาออกไปเท่ากับมันผ่านไป แล้ว

ถาม : ถ้ามีประเด็นให้ สส. เขตสามารถถอดถอน ได้เท่านั้นถ้ากระบวนการตรงนี้เริ่มต้น มันจะขัดแย้งกันเกินไปหรือไม่

ตอบ : ไม่ถึงขนาดนั้น มันมีเรื่องของการกำหนด เราจะให้ใครมามีส่วนร่วมแค่ไหน จริงๆ ถือว่า สส. ที่ถูกเลือกไปแล้ว เป็น สส. ของปวงชน ไม่ได้เป็น สส. แบบเขต ถ้าเป็นอย่างนั้น ในภาพรวมต้องทำในเกณฑ์เดียวกัน คือการถอดถอนยากขึ้น ที่คิดถึงระบบเขต คือการถอดถอนแบบเขตให้การถอดถอนนั้น มีผลในการเลือกกบฏตรงเข้ามาเลย ลักษณะคล้าย โนคอนฟีเด็นท์ ของนายกฯ แบบเดียวกัน เราต้องเสนอชื่อคนใหม่เข้าไป แบบอภิปรายไม่ไว้วางใจ แล้วการโหวตออก จะมีผลต่อคนใหม่ การถอดถอนแบบนี้คือจำลองเรื่องการไม่ไว้วางใจ เพียงแต่ใช้ในพื้นที่ คือ ประชาชนไม่ไว้วางใจให้คุณอยู่ใช้เสียงแทนพวกเขาอีกแล้วในช่วงเวลานั้น มีผลในการเลือกคนใหม่เข้าไป ในด้านหนึ่ง สส. ต้องคำนึงถึงว่าไม่ให้อำนาจของประชาชนหายไปในช่วง ๔ ปี ไม่ใช่คุณหายไปเลย ประชาชนในพื้นที่จับตามดูพฤติกรรมของคุณอยู่ แล้วคุณไปมีเรื่องชกต่อยแบบนี้ การชกต่อยอาจยอมความได้แต่ในพื้นที่บอกอันนี้ไม่ได้ ต้องเอาออกจากตำแหน่ง

ถาม : ในทางปฏิบัติน่าจะยุ่งยากเมื่อพิจารณาไปถึง การถอดถอนในท้องถิ่น

ตอบ : ใช่ การถอดถอนในท้องถิ่นมันยุ่งยาก แต่ถ้ามีก็จะมีคนใช้ ถ้าไม่มีเครื่องมือเราจะไม่รู้ มันคือลักษณะของการเรียนรู้ พัฒนากันไป ผมเห็นว่าผลงานที่เกิดขึ้นของ สนช. หลังรัฐประหารกับวุฒิสภาทั้ง ๒ เคส นี้ ผมมองว่าการถอดถอนเป็นเครื่องมือในทางการเมืองหรือเล่นการเมืองเสียเอง ตอน สนช. ชัดเจน การถอดถอนคุณจรัล ไม่แพร่อย่างยิ่ง คือถ้าใช้เกณฑ์นั้นในการถอดถอน ถอดถอนได้มากเลย กระบวนการนั้นไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องได้ทำอะไรเท่าไรเลย มันเป็นเรื่องของการต้องการเอาออกจากตำแหน่ง พยายามต่อสู้ว่าวุฒิสภาไม่ชอบ กฎหมายให้วุฒิดูดถอน แล้วใช้อำนาจถอดถอนตามกฎหมาย สิทธิฯ มันเป็นปัญหาว่าใช้อำนาจทางการเมืองหรือใช้อำนาจทางปกครองถาม เพราะในทางการเมืองก็เป็นเรื่องของรัฐธรรมนูญไปก็จบไป กรณีการถอดถอนกรรมการสิทธิ

มนุษย์ชน ปัญหาคือทำเอง ชงเองศาลตรวจสอบได้หรือไม่ คือโดยสภาพ เมื่อวุฒิสถิตถอนไม่ควรมีการตรวจสอบทางตุลาการเรื่องในทางการเมืองไม่ว่าถูกหรือผิดก็ต้องจบไปตำแหน่งที่ถูกถอดถอนก็เป็นตำแหน่งทางการเมือง เป็นคนละแบบกับฝ่ายประจำกับรัฐมันควรจบ แต่ระบบของเรา มัน Conflict หมด ตั้งแต่รัฐธรรมนูญลงมา มันต้องคิดว่าให้ถอดถอนตำแหน่งไหนบ้าง ประเด็นคือถ้าไม่ได้ถอดถอนตามรัฐธรรมนูญทำได้หรือไม่ หมายถึงการถอดถอนตาม พรบ. ถาออกจากกฎหมายตาม พรบ. ให้อำนาจตัวเองไปถอดถอน ถึงแม้รัฐธรรมนูญก็ตามได้หรือไม่ การถอดถอนกรรมการสิทธิฯ เป็นการถอดถอนตาม พรบ. แล้ววุฒิสถิตเริ่มกระบวนการขึ้นมาเอง ผมมองว่าไม่ให้ความเป็นธรรมกับฟ้องศาลได้หรือไม่ ถ้ามองว่าวุฒิสถิตเป็นฝ่ายปกครองถามก็ฟ้องศาลได้ศาลปกครองถามต้องตรวจสอบมติวุฒิสถิตได้ แต่โดยสภาพวุฒิสถิตเป็นองค์กรทางการเมือง ไม่ได้เป็นฝ่ายถาม การจะเอาเกณฑ์ทางปกครองถามมาตรวจสอบวุฒิสถิต มันก็ผิดฝาดผิดตัว ระบบการถอดถอนบ้านเรา มันไม่ บรรลุวัตถุประสงค์ เท่าที่ควร

ถาม : ท่านคิดว่า กระบวนการถอดถอนนั้น ถ้าให้ประธานวุฒิสถิตมีอำนาจชี้มูลเบื้องต้นก่อนส่งไป ป.ป.ช. มากกว่าเป็นแค่บุรุษไปรษณีย์

ตอบ : อันนี้เห็นด้วย คือเรื่องระบบการเขียนกฎหมายแบบนี้ ผมไม่เข้าใจว่าให้ยื่นให้ประธานวุฒิสถิตทำไมถ้าเขียนแบบนี้กำหนดให้มาตรา ๒๗๒ ให้ยื่นต่อสำนักงานเลขาธิการ ป.ป.ช. ไม่ดีกว่าหรือ ให้ ป.ป.ช. ตรวจสอบเอง เขียนแบบนี้ประธานวุฒิสถิตทำอะไรไม่ได้ หากประธานวุฒิสถิตจะเล่นการเมืองก็คือดึงเอาไว้ไม่ส่ง เพราะรัฐธรรมนูญให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการโดยเร็ว “คำว่า” โดยเร็วขยายประธานวุฒิสถิตส่งเรื่อง หรือขยายการดำเนินการของ ป.ป.ช. เพราะเขียนว่าเมื่อได้รับเรื่องตามมาตรา ๒๗๑ ให้ประธานวุฒิสถิตส่งเรื่องให้ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว อ่านแบบนี้คือ ป.ป.ช. ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว หรือประธานส่งเรื่องโดยเร็วแล้ว ป.ป.ช. ไต่สวนให้เสร็จโดยเร็ว หรือประธานวุฒิสถิตไม่ต้องเร็วก็ได้ แต่ ป.ป.ช. ต้องเร็ว เขียนแบบนี้ function ตัวประธานวุฒิสถิตไม่มีอะไร ไม่มี Material ทางกฎหมาย รัฐธรรมนูญชอบเขียนแบบนี้ ผมวิจารณ์ตั้งแต่เรื่องประธานสภา วุฒิสถิตเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสถิตส่งชื่อมาที่ประธานวุฒิสถิต แล้วประธานก็ส่งชื่อไปศาลรัฐธรรมนูญ คำถามคือส่งมาที่ประธานวุฒิสถิตทำไม มันไม่มีประโยชน์ ผมมีความเห็นว่า ถ้าเอาอย่างนี้ต้องตัดประธานวุฒิสถิตทิ้งไม่ต้องไต่สวน ถ้าประธานวุฒิสถิตไต่สวนเบื้องต้นแล้ว ป.ป.ช. ต้องทำอะไรต่อ ระดับความเข้มข้นของการไต่สวนประธานวุฒิสถิตและการชี้มูลของ ป.ป.ช. การเป็นยังไง ไม่ควรสร้างขั้นตอน ถ้าเป็นอย่างนี้ผมเห็นว่า ป.ป.ช. เป็นคนเริ่ม ประชาชนไปร้องเรียนกับ ป.ป.ช. แล้วชี้มูล

หรือไม่ก็แล้วแต่ แล้วดำเนินการต่อไป ถ้าเห็นว่ามีมูลก็ส่งมาวุฒิถ้าไม่มีมูลก็จบ ถ้ามองได้ประธานวุฒิเป็นบุรุษไปรษณีย์ ขั้นตอนตั้งแต่เริ่มเรื่อง แคร็บแล้วส่งต่อไม่ได้ต้องตรวจสอบบัญชีรายชื่อก่อน ขั้นตอนมันช้า ประธานวุฒิจะโดนตำหนิว่าส่งไปยังประธานวุฒิต้องตรวจสอบรายชื่อจะ การตรวจสอบรายชื่อทำช้าหรือเร็วก็ได้

ถาม : ข้อบังคับมีกำหนดเวลา ในการตรวจสอบบัญชีรายชื่อ

ตอบ : อันนั้นก็มีฟังก์ชันอยู่ ถ้ามีการตรวจสอบ แต่ก็ต้องมาร้องอีกว่า ปช.วุฒิตรวจสอบความจริงหรือไม่จริง มันก็เป็นประเด็นอีก ในแง่หนึ่ง เป็นกรณีที่เป็นปัญหา

ถาม : กรณีให้วุฒิชี้มูล ถ้าเป็นอย่างนั้นจริงๆ จะเป็นการเมืองมากไป หรือไม่

ตอบ : ก็ไม่ต้องมี ป.ป.ช. ก็เป็นการเมืองแล้วถามว่าถ้าส่ง ป.ป.ช. จะไม่เป็นการเมืองหรือ เราหวังว่ามันจะไม่เป็นการเมือง แต่อยู่ในความเป็นจริงเป็นการเมืองหมดเลย

ถาม : ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ที่วุฒิสภามีการลงมติ ๒ ครั้ง ในกรณีคุณสมชาย เรื่องกระบวนการดำเนินต่อไปหรือไม่ด้วยปัญหาที่คุณสมชาย พ้นจากตำแหน่งไปแล้วคับ ผลการลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง

ตอบ : เห็นด้วย ถ้าดูจากเนื้อหา เพราะเค้าเป็นนายกฯ ต้องทำยังไงมีความมาล้อมสภาวะอยู่ มันไม่มีทางอื่นแต่ ป.ป.ช. ชี้มูล ผมไม่เห็นด้วยกับป.ป.ช. ในกรณีของตำรวจด้วย คุณ พัชรวาท กับพลตำรวจโท สุชาติ เหมือนแก้ว ที่ถูกร้องให้ถอดถอนด้านวินัย คือ ป.ป.ช. ชี้แต่ผมรู้สึกว่าจะต้องเห็นใจคนที่ปฏิบัติงานในเวลานั้น มันจะทำยังไง ถ้ามีการชุมนุมแบบนั้น คือที่สุดเป็นเรื่องทางการเมือง

ถาม : ท่านคิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในวุฒิสภากรณีการลงมติถอดถอนนายสมชายฯ หรือไม่ อย่างไร

ตอบ : แน่แน่นอน เพราะมี สว. ใกล้ชิดกับกลุ่มพันธมิตร กลุ่มนี้ต้องถอดถอนอยู่แล้ว และไม่เชื่อว่า จะลงมติโดยบริสุทธิ์ เป็นไปไม่ได้อยู่แล้ว ส่วนกรณี คนใกล้ชิดคุณสมชาย โหวตสนับสนุนไม่ถอดถอนอยู่แล้ว เป็นปกติ ธรรมชาติ มันเป็นธรรมชาติของการถอดถอน

ถาม : กรณีรัฐธรรมนูญให้ลงมติ ถอดถอนหรือไม่ถอดถอน แต่วุฒิสภา ได้ธรรมเนียมปกติของการลงคะแนนที่มี ๔ มติ คือ ถอดถอน/ไม่ถอดถอน/งดออกเสียง และไม่ลงคะแนน ท่านคิดว่าควรมี ๒ โหวต หรือไม่

ตอบ : เวลาโหวตทางการเมืองยากที่จะห้ามสมาชิกงดออกเสียง จะให้มี ๒ โหวตไม่ได้ ไม่ใช่ศาลยังมีระบบกรรมวิธีการตั้งคำถามแทน ต้องยังมีงดออกเสียง เพราะบางคำถามไม่

เคลียร์ คำตัดสินใจไม่ได้ถึงออกเสียงไป การงออกเสียงเท่ากับมีผลไม่ถอดถอนอยู่แล้ว เพราะนับคะแนนถอดถอนเป็นสำคัญ จะมีงออกเสียงหรือไม่ ผมว่า ไม่ใช่เรื่องสำคัญอะไรเลย เพราะงออกเสียงคือ ไม่ถอดถอนโดยปริยาย

ถาม : ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือเรื่องใด

ตอบ : หลายอย่าง ประการแรก คือ มีความสัมพันธ์กันในการเมืองกับผู้ถูกถอดถอน ประการที่ ๒ คือ มีทัศนคติในการเมืองสอดคล้องกับผู้ถูกถอดถอน ฟังจากเนื้อหาผู้ถูกถอดถอน ไม่ได้ทำความผิด เป็นมูลเหตุในการตัดสินใจว่าไม่ถอดถอน อีกกลุ่มคือมีความสัมพันธ์กับกลุ่มทางการเมืองที่ยื่นถอดถอนหรือดูเนื้อหาและเห็นว่าผิดจริง สมควรถูกถอดถอน

ถาม : อาจารย์คิดว่า รายงาน ป.ป.ช. มีส่วนในการตัดสินใจ ของสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่

ตอบ : ผมคิดว่ามีผลบ้าง แต่ไม่คิดว่าจะมีผลถึงขนาดว่าวุฒิสภาจะชี้ว่าต้องลงแบบนั้น ป.ป.ช. ชี้มูลแล้วต้องมีการถอดถอนเสมอ พิสูจน์ได้จากกรณีคุณสมชาย เรื่องนี้ถ้า ป.ป.ช. ถอดถอนได้เอง ป.ป.ช. ถอดถอนไปแล้ว ที่ผ่านมา ผมไม่เห็นด้วยกับป.ป.ช. หลายเรื่อง ลักษณะ ป.ป.ช. ทำงานมีปัญหาในลักษณะการแสดงออก ในทัศนคติของผมซึ่งมีต่อรัฐบาลอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นอีกฟากหนึ่งตอนแถลงเรื่องคุณสมภาร เห็นได้ชัด เพราะมีเรื่องกันมา กลุ่มฝ่ายนี้เค้าว่า ป.ป.ช. ไม่ได้มาอย่างถูกต้อง ป.ป.ช. ชุดนี้มาจากรัฐประหาร กระบวนการนี้ คือองค์กรถอดถอนมันมีส่วนได้เสีย กับผู้ถูกถอดถอนหมดเลยมันจึงไม่สามารถเชื่อถือในกระบวนการถอดถอนได้ในที่สุด

ถาม : ท่านมองว่า กระบวนการทำงานของ ป.ป.ช. เป็นเช่นไร

ตอบ : กระบวนการของ ป.ป.ช. Ok แต่โดยสภาพการเมืองที่เกิดขึ้นเฉพาะกรณีคุณสมชาย มันทำให้เห็นได้ชัดว่าองค์กรที่อยู่ ในกระบวนการถอดถอน ได้กลายเป็นคนซึ่งไปพัวพันหรือมีความเกี่ยวพันอย่างใดอย่างหนึ่งในทางอ้อมกับคนที่ถูกถอดถอน เพราะคุณสมชายเชื่อมโยงกับพรรคไทยรักไทย เชื่อมโยงกับกระบวนการของคนเสื้อแดง และทางเสื้อแดงก็ว่า ป.ป.ช. มาจากฝ่ายรัฐประหาร มันเป็นไปได้เสมอในแง่ของความรู้สึกว่าจะทำอะไร เค้าอาจจะบอกว่าไม่มีอคติ แต่สภาพอย่างนี้มันยากที่จะเชื่อ แม้ในกระบวนการทำงานของ ป.ป.ช. ซึ่งกรณีใช้คณะกรรมการชุดใหม่ซึ่งมองในแง่ดีอาจเห็นว่า เป็นตำแหน่งนายกฯ อย่างไรก็ตาม เวลาในการไต่สวนถือว่านานเกินไป ดูจากสภาพข้อเท็จจริง อาจทำเสร็จภายใน ๖ เดือนด้วยซ้ำไปเนื่องจากข้อเท็จจริงมีอยู่แล้ว

- ถาม :** ท่านมีความเห็นอย่างไรกรณี มาตรการทางกฎหมายที่วุฒิสภาคำเนินการ หรือข้อวิพากษ์วิจารณ์ตามรัฐธรรมนูญ เรื่องการพ้นจากตำแหน่ง
- ตอบ :** ผมว่าเหมาะสม ดีแล้ว รัฐธรรมนูญเขียนไว้แค่นี้ วุฒิสภาต้องพยายามทำให้ระบบหรือกระบวนการมีความน่าเชื่อถือ และจะใช้น่าเชื่อถือก็ต้องหาหลักเกณฑ์ในการประกันโอกาสของคนที่ถูกถอดถอน ให้มีโอกาสได้โต้แย้ง/ชี้แจงเต็มที่ และมีกระบวนการในการรับฟัง รวมทั้งฝ่ายที่กล่าวหา กระบวนการที่เดินไปตามกฎหมายในที่สุดได้ความจริงของเรื่อง หรือทำให้ประกันสิทธิในการรับฟังมันดีทั้งนั้น แต่การแก้ไขรัฐธรรมนูญให้ชัดเจน กรณีต้องมาถอดถอนคนที่ลาออกเสียเวลา เป็นเรื่องตลก
- ถาม :** ท่านคิดว่า วุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กรณีการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง
- ตอบ :** ไม่ประสบความสำเร็จ เรื่องที่เป็นปัญหาเลยคือวุฒิสภา มีอำนาจถอดถอนหรือไม่เมื่อผู้นั้นพ้นจากอำนาจไปแล้ว วุฒิสภาอาจโง่ร้ายไปเจอเรื่องนี้ แต่ผมว่าสามารถสร้างมาตรฐานได้ง่าย ๆ ว่าเมื่อเค้าพ้นไปแล้วก็ไม่ถอดถอนจบ เพียงแต่ไปกั๊กวลกันเรื่องการตัดสิทธิทางการเมือง ๕ ปี ว่าเค้าไม่ถูกตัดสิทธิทางการเมือง ๕ ปี ซึ่งตัดสิทธิโดยตัวเองก็มีปัญหาการตัดสิทธิการเลือกตั้งไม่ควรถูกถอดถอน โดยวุฒิสภาทางอ้อมมันผิด มันเป็นส่วนหนึ่งของที่วุฒิสภามีสิทธิของพลเมือง เราอยู่แล้วระบบถอดถอนเป็นเรื่องการเมือง ตัวบทก็เขียนอย่างนั้น อย่างนี้ไม่ได้สอบจริง ความประสงค์คือไม่อยากจะอยู่ในตำแหน่งต่อไป เอาออกซะ ควรมีการตัดสิทธิ ๕ ปีการจะตัดสิทธิเลือกตั้งของใคร คุณต้องให้ศาลมีสิทธิเพิกถอน มันจะกลายเป็นเครื่องมือทางการเมือง แล้วรุนแรงมากด้วย เกินสมควรแก่เหตุ ยังไม่รู้ว่าจะเค้าทำผิดในทางกฎหมายหรือไม่ ไปตัดสิทธิเค้า ๕ ปี
- ถาม :** กรณี ที่วุฒิสภามีการโหวตให้ดำเนินการถอดถอนต่อไป แม้พ้นจากตำแหน่งแล้ว จะเป็นบรรทัดฐานในเรื่องนี้ หรือไม่
- ตอบ :** ผมว่าไม่ อาจมีคนบอก พอถึงข้างหน้าก็จะมีคนยกขึ้นมาอีก วุฒิสภาชุดนี้ชุดนั้น เคยทำมาแล้ว เห็นว่ามีเสียงวิจารณ์กันอยู่ ว่าทำไม่ได้
- ถาม :** แสดงว่าในครั้งหน้าหากมีกรณีเช่นเดียวกันนี้ วุฒิสภาอาจไม่จำเป็นต้องดำเนินการถอดถอนต่อก็ได้
- ตอบ :** ใช่ ไม่จำเป็น ชุดใหม่อาจวางแผนว่าพ้นแล้วไม่ถอดถอน ที่รัฐธรรมนูญบอกว่าตัดสิทธิ ๕ ปี ผมว่าต้องเลิก การเขียนแบบนี้ คือนึกอะไรไม่ออกก็ใส่ให้มันหนักๆ เข้าไว้โดยไม่คิดถึงระบบ/หลักการ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไปเลย มันไม่ได้คุณไม่ใช่ศาล แล้วคนที่

โหวตโหวตจากเพียงแค่ได้ฟังเฉยๆ ซึ่งไม่ใช่คนที่เข้าไปคลุกกับพยานหลักฐานจริงๆ วุฒิ
ไม่ต้องให้เหตุผลว่าถอดถอนจากอะไร ไม่ใช่ไปใช้เหตุผลทางการเมืองที่ไม่ได้มาตรฐาน
ที่นี้นัก

ถาม : กับบางความเห็นที่ว่าวุฒิน่าจะทำเหมือนศาลรัฐธรรมนูญ คือมีเหตุผลส่วนบุคคลว่าถอด
ถอนเพราะอะไร

ตอบ : ทำไม่ได้ อันนี้คือปัญหา ถามว่าการสร้างระบบ เอกล โทกกฎหมายมาใช้เป็นปัญหามาก
แล้วเพราะคิดไม่รอบด้าน รวมถึงปัญหาของฝ่ายประจำ นี่ยังคิดเลยเถิดไปถึงการแถลง
เหตุผลเหมือนการเขียนนิยายระบายนามณ์ แถลงส่วนตัว เขียนด่าเค้า คิดว่าไม่ถูกต้อง
อย่างยิ่ง แม้แต่ศาลเองยังมีปัญหาในการตัดสินคดี ทำผิดระบบ ตุลาการที่นำมาตัดสินไป
ตามกฎหมายนี้เอาคำสั่งสอนจริยธรรมมาใส่ในคำพิพากษา ผมไม่เห็นด้วย ผมเห็นว่าเรื่อง
นั้นคือการเมือง แต่ว่าคุณเป็นศาล เขาผิดตรงไหน ในทางกฎหมายเขาผิดยังไง ทำยังไง
เรียกว่าเป็นการผิด ส่วนเขาเป็นคนดีหรือไม่คือเกณฑ์อื่น คุณธรรม จริยธรรม ไม่ใช่
เกณฑ์ทางกฎหมาย เพราะทางกฎหมายคว่าดีชั่ว ถูกหรือผิดมันยกระดับมาอีกแบบหนึ่ง
เพื่อทำให้มีความแน่นอน ซึ่งผมไม่ได้ว่ารู้ดีรู้ชั่ว เดียวคนมองว่าอาจารย์ไม่รู้ดีรู้ชั่ว การ
เอาดีชั่วมาเกี่ยวจะกลายเป็นอคติทันที

ถาม : มองว่ารัฐธรรมนูญปี ๕๐ วุฒิสภาเป็นองค์กรเฝ้าระวังการทำละเมิด จริงหรือไม่

ตอบ : ก็อาจเป็นปัญหาเหมือนกันในเรื่องทางจริยธรรม คือเวลาพูดถึงศีลธรรม แน่นนอน จับต้อง
ได้ ในสังคมสมัยใหม่ มันมีความอ่อนไหว sensitive ในแต่ละเรื่อง ซึ่งเป็นปัญหาว่า
ละเมิดศีลธรรมหรือไม่ เช่น สว. บางคนเป็นเกย์ มีความสัมพันธ์ทางเพศกับ สว. อีกคน
หนึ่งที่เป็นเกย์เหมือนกัน ผมถามว่าเค้าผิดจริยธรรมหรือไม่ ก็เค้าโสดทั้งคู่ แล้วยังไง ตาม
มาตรฐานสากลบอกว่ารับไม่ได้ แต่ถามว่า ผมว่ารัฐต้องชัดเจนให้ดี อันไหนอำนาจรัฐ
เข้าไปชี้เข้าไปจัดการเรื่องไหนเป็นวัฒนธรรม อำนาจทางศีลธรรมขององค์กร องค์กร
จัดการได้แค่ไหน แต่ไม่ใช่เอาอำนาจรัฐไปชี้เสียเอง อันตราย ผมเข้าใจว่าโดยความรู้สึก
ซึ่งมันกล่อมเกลามานานนักการเมืองไม่ดีมีเยอะ มันทำให้เราไม่มีทางออก จึงพยายามเอา
ตรงนี้มาใส่เพราะเชื่อว่าเป็นทางออก แต่มันทำให้ยุ่ง เป็นการเมืองหนักกว่าเดิมอีก

ถาม : อาจารย์ท่านคิดว่าประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนนายสมชายฯ ออกจาก
ตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร

- ตอบ :** ผมคิดว่าประชาชนสนใจน้อย มันง่ายมากเพราะท่านพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ถ้าท่านยังอยู่ในตำแหน่ง การโหวตของวุฒิ มันมีผลคนจะสนใจมาก แต่เรื่องนี้คนสนใจน้อย เพราะพ้นตำแหน่งไปแล้ว
- ถาม :** ถ้าสมมุติเพิ่งพ้นตำแหน่งไป ไม่ใช่พ้นไปนานมาก ป.ป.ช. เพิ่งส่งมา ความสนใจของประชาชนจะเปลี่ยนไปหรือไม่
- ตอบ :** ก็อาจมีเยอะ เป็นไปได้แต่จริงๆ ยังไม่พ้นจากตำแหน่งแน่นอน มันเท่ากับไม่พ้นจากตำแหน่งแน่นอน ไม่มีผลอะไร แต่โอเค เรื่องสดๆ ร้อนๆ คนอาจจะอยากฟังเข้าหูคว่าไฉนเป็นยังไง
- ถาม :** อาจารย์มีข้อเสนอแนะในการถอดถอน ของวุฒิสภาว่า ควรแก้ไขเรื่องอะไรบ้าง
- ตอบ :** ผมว่าที่ทำมาก็ ok แล้วนะ ถึงระบบที่วางเอาไว้ มันก็มีเรื่องคำถาม กรรมการซักถาม อาจต้องมาทบทวนดูว่าควรใช้ระบบแบบนี้หรือไม่ หรือว่าควรมีระบบแบบอื่น ระยะเวลาของคนซึ่งเขาถูกถอดถอน ในการที่เขาจะต้องตอบคำถาม เพียงพอ หรือไม่ ผมคิดว่าท่านสมชายก็มีโอกาสเต็มที่
- ถาม :** กรณีข้อวิพากษ์ว่าสมาชิกบางท่านถามเหมือนช่วย บางส่วนถามเหมือนจะฆ่าให้ตาย แยกกลุ่มชัดเจน อาจารย์เห็นว่า กระบวนการของ ป.ป.ช. ก่อนข้างจะมีปัญหาในแง่ของการที่เป็นองค์กรต้นเรื่องที่จะส่งให้วุฒิ ในเรื่องของความน่าเชื่อถือ หรือไม่
- ตอบ :** มีคนถามเบื้องต้นเลย ว่าเรื่องนี้ไม่น่ามาถึงวุฒิ ถามว่าทำไมป.ป.ช. ซ้ำมูล ไม่ตัดเรื่องไป เพราะเค้าพ้นจากตำแหน่งแล้ว ทำไม ป.ป.ช. ซ้ำมูล หรือก่อนซ้ำมูลไม่ถามมาที่วุฒิก่อนว่าตกลง ป.ป.ช. ซ้ำมูลได้หรือไม่ หรือ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจซ้ำมูล ถ้าผมเป็น ป.ป.ช. ผมว่าผมไม่มีอำนาจซ้ำมูล เพราะเขาให้ซ้ำมูลคนอยู่ในตำแหน่ง คนที่พ้นจากตำแหน่งแล้วจะไปซ้ำมูลอะไร
- ถาม :** ประเด็นนี้เข้าใจว่าในกฎหมาย ป.ป.ช. มันมีการกำหนดไว้ แม้แต่คนที่ ป.ป.ช. สอบ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป เข้าใจว่าอันนั้นเนื่องจากวินัย แล้ววินัยร้ายแรงคือปลดออก กับไล่ออก
- ตอบ :** ใช่ เรื่องวินัยตัดสินได้ แต่เรื่องทางการเมืองวัตถุประสงค์ไม่เหมือนกัน ในเชิงกล่าวในเชิงกลไก ป.ป.ช. ไม่ใช่ลูกน้องของวุฒิ เขาทำเสร็จในตัวของเขาเอง มีอำนาจในแง่ของการเมืองโดยไม่มีการถ่วงดุลจากข้างนอก ถูกหรือไม่ ก็ถ้าเป็นอย่างนั้นต้องตัด ป.ป.ช. ทิ้ง แล้วให้วุฒิเป็นคนทำเอง สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทำเอง ส่งเรื่องเข้าที่ประชุม ชั่งน้ำหนักเอง ทำอะไรเองหมด

- ถาม :** อาจารย์คิดว่าภาพรวมของกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสภาลงมติเป็นอย่างไร
- ตอบ :** ผมแยกเป็น ๒ ส่วน ถ้าในแง่มาตรฐานของวุฒิสภา ในแง่ของการให้โอกาส ผมว่าโอเคตรงนี้ใช้ได้ ที่ผมกล่าวตอนต้นภาพรวมมันมีปัญหาตรงข้อกฎหมาย การวินิจฉัยชี้ขาดในข้อกฎหมาย อำนาจในการถอดถอนวุฒิสภามีอยู่หรือไม่ เสี่ยงข้างมาก เพราะรัฐธรรมนูญเขียนไว้ มีการตีความผมเข้าใจว่าการตีความดั่งนั้นพอมันชี้โดยความรู้สึกว่าอยากจะถอดถอน มันจึงไม่ได้เหตุผลในทางกฎหมายที่ดีที่จะดำเนินการต่อไป ภาพรวมคือมีปัญหาทางข้อกฎหมาย การตีความของวุฒิสภา ทำให้วุฒิสภาเสื่อมความเชื่อถือไปพอสมควรในสายตาคน เมื่อดำเนินการกระบวนการนี้ต่อ ไม่ตัดไป ในความเห็นผม แต่วุฒิสภาก็อยู่ในจุดที่สุดท้ายไม่ถอดถอน คือถ้าวุฒิสภาลงมติถอดถอน จะยิ่งถามว่าถอดถอนอะไรตามมา คุณสมชายต้องถูกตัดสิทธิ ๕ ปี ทั้งๆ ที่ไปอยู่ในทางคดีอาญาไม่มีการฟ้อง
- ถาม :** สาเหตุมาจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ หรือไม่
- ตอบ :** ในกรณีศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคพลังประชาชน ศาลรัฐธรรมนูญ ต้องผูกพันตามคำตัดสินของศาลฎีกา ความจริงเป็นเรื่องคนๆ เดียว ต่อให้คุณขงยุทธทำจริงนะ ผมยังลังเลอยู่ว่ามันยังไง เพราะจริงไม่ควรมายุบพรรคเขา อีรุงตุงนังจนรัฐบาลล้มไป แต่เราเข้าใจว่ามันเป็นแบบนี้ ไม่งั้นมันจะเกิดรัฐบาลใหม่ได้ยังไงมันเป็น Process ที่นำไปสู่ผลซึ่งคาดเดาได้
- ถาม :** การลงมติในกรณีคุณนพดล จากผลออกมาถ้าเป็นคนละด้านกับคุณสมชาย เพราะลงมติไม่พร้อมกัน จะเป็นเช่นไร
- ตอบ :** ผมตาม ๆ อยู่ ไม่เห็นว่าคุณนพดลทำผิดอะไรในเรื่อง
- ถาม :** ความรับผิดชอบในทางการเมือง ซึ่งแยกอำนาจกันตามระบบ มันโยงไปถึงความชอบธรรมของสภา ถ้าเรามองหลักว่าเรื่องนี้ เป็นเรื่องทางการเมือง แต่วุฒิสภาก็อาจมีปัญหาเรื่องความชอบธรรมเพราะมีทั้งมาจากการสรรหาและเลือกตั้ง วุฒิสมาชิกที่มาจากการสรรหา ไปถอดถอนคนที่มาจากการเลือกตั้งได้ยังไง มันเป็นปัญหาอยู่แล้ว ผมได้อภิปรายไปตั้งแต่ตอนแคนดิเดท รัฐธรรมนูญปี ๕๐ แล้ว
- ถาม :** อย่างนี้ถ้าจะแก้ก็ต้องไปแก้การมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นด้วย หรือให้ ส.ส. เข้าร่วมร่วมดำเนินการ

ตอบ : ต้องแก้ที่มาของวุฒิ ถ้ายังมีวุฒิอยู่ต้องแก้ที่มาของวุฒิ และการให้ สส. ทำมันก็เป็นปัญหาเหมือนกัน มันเป็นไปได้ไม่ได้ ให้ สส. ทำเรื่องถอดถอน เพราะนักการเมืองรัฐบาลมีเสียงเยอะอยู่แล้ว มันมีระบบไม่ไว้วางใจอยู่ ผมเห็นว่า มี ๒ อย่าง ไม่ให้วุฒิทำก็ประชาชนทำโดยตรง หรือใช้ระบบฟ้องศาล คือให้ สส. ทำในแง่ของ สส. เป็นคนเริ่มเรื่อง แล้วส่งศาล สมมติใช้ระบบสภาเดียว ไม่มีวุฒิ ระบบถอดถอนอาจเริ่มจาก สส. จำนวนหนึ่ง แล้วส่งศาลให้เป็นคนชี้ ถ้าเป็นกรณีศาลให้ สส. เป็นคนชี้ ถ้าจะถอดถอน สส. ให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นคนเอาออก ถ้าเอาศาลออก ให้ สส. เป็นคนเอาออก มันก็จะ Balance กันไป

บทสัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ จิราพร ลิ้มปานานนท์

ถาม : แนวคิดว่าปฏิบัติของวุฒิสภา ในการถอดถอน นายสมชาย ชัดหรือแย้งกับหลักการ บริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี อย่างไร

ตอบ : มองว่ามันขัดแย้ง เพราะการจัดการบ้านเมืองที่ดี คือ ต้องให้เกิดความโปร่งใส เกิดธรรมาภิบาลที่มันชัดเจน เพราะฉะนั้นในเมื่อมีผู้เสนอให้ถอดถอนด้วยเหตุผลใดก็ตาม ประเด็นการพิจารณาที่ต้องพิจารณาตามที่ยื่นถอดถอน ถ้าเขาทำตามกระบวนการ ถูกต้องมีผู้รับรอง มีรายชื่อครบถ้วน เพราะฉะนั้นเมื่อวุฒิสภารับแล้วนั้น ขั้นตอนต้องเดินไปจนจบ แต่ว่าขั้นตอนมาสะดุดว่าเอ๊ะจะรับพิจารณามั้ย พิจารณาจะทำหรือไม่ทำ ปัจจุบันเขาออกไปจากตำแหน่งแล้ว เป็นต้นเพราะฉะนั้นตรงนี้เป็นกรณีความที่มันขัดกับหลักการ คือถ้าเรายึดหลักการจัดการบ้านเมืองก็มีประชาชนกลุ่มหนึ่งทำตามรัฐธรรมนูญด้วย เกิดข้อข้องใจให้เห็นบรรทัดฐานว่าถ้านายกรัฐมนตรีทำแบบนี้ แล้วมันมันมีข้อมูลเหตุผลสนับสนุน ก็สมควรถอดถอนหรือไม่ถอดถอน มันก็มีออกมา ฉะนั้น คิดว่ามันขัดกับหลักการทุกประการของ good governance แล้ววุฒิสภาที่ยังไปเสียเวลาในการตีความว่าพ้นจากตำแหน่งหรือไม่พ้นจากตำแหน่ง มันเป็นตัวบล็อ

ถาม : คิดว่ากระบวนการตั้งกรรมการซักถามของวุฒิสภา เหมาะสม หรือไม่

ตอบ : ไม่มีข้อมูลละเอียดเกี่ยวกับการตั้งกรรมการของวุฒิสภา ทำยังไง เขาเลือกมาอย่างไร เนื่องจากไม่เคยได้รับการติดต่อให้มาเป็นกรรมการซักถาม ประเด็นของอาจารย์คือเมื่อมีผู้เสนออย่างน้อยหนึ่งในกรรมการซักถาม ต้องมาจากคนที่เขาเสนอ เพราะเขาเป็นคนที่รู้เรื่องดีที่สุด เขามีความขี้ใจมากที่สุด แต่ว่าในกระบวนการขั้นตอนอาจารย์ไม่ได้รับการติดต่อให้เป็นกรรมการซักถาม ซึ่งไม่รู้ว่าเป็นเพราะกฎหมายไม่กำหนดหรือว่าเป็นเพราะอะไรตรงนี้ถ้ากฎหมายไม่กำหนดมันคงต้องแก้

ถาม : เหตุที่ไม่ได้มีการเรียนเชิญอาจารย์ หลักเกณฑ์การตั้ง มีการถกเถียงกันในหมู่สมาชิกก่อนตั้งกรรมการหลายครั้ง ว่าบุคคลภายนอกมีโอกาสที่จะได้เป็นกรรมการซักถามหรือไม่ มีประเด็นบ้างหรือไม่ ในกรณีท่านอาจารย์เสนอเรื่องนี้ ที่สุดด้วยระเบียบข้อบังคับ ทำให้ไม่สามารถตั้งบุคคลภายนอกได้ หลักเกณฑ์การตั้งกรรมการ หลักเกณฑ์การตั้งกำหนดให้กรรมการไม่เกิน ๑๕ คน โดย ๓ คน มาในส่วนของกิจการวุฒิสภา เลือกกันเอง ที่เหลือ อีก ๑๒ เลือกจากกรรมการสามัญ ๒๒ คณะ ส่งรายชื่อมาแล้วให้ที่ประชุมใหญ่วุฒิสภาลงมติว่าจะเลือกใคร

- ตอบ :** อย่างนั้นอาจารย์ว่าคงต้องแก้ หรือต้องกำหนดเพิ่มในโควตาว่าผู้เสนอคุณจะต้องมีส่วนในกรรมการซักถาม เพื่ออย่างน้อยผู้ที่ยื่นคำร้อง ผู้เสนอเรื่อง จะต้องทราบจุดประสงค์ของผู้เสนอเรื่อง
- ถาม :** คิดว่า การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติครั้งนี้ เป็นไปตามหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรือไม่
- ตอบ :** ก็คงตอบเหมือนข้อแรก เพราะกระบวนการขั้นตอนมันสะดวก แล้วก็พอลงมติปีบนั้น เนื่องจากตีความกันในวุฒิสภา และไม่ได้เป็นฉันทามติร่วมกันว่าถูกต้องเราต้องทำกระบวนการต่อเพราะมีอีกฝ่ายหนึ่งที่บอกว่าทำอีกฝ่ายบอกว่าไม่ทำ มัน ๒ ฝ่ายชัดเจน เพราะฉะนั้นพอลงมติมันก็เป็น ๒ ฝ่าย เหมือนกัน อีกฝ่ายไม่แน่ใจ อีกฝ่ายก็ไม่วู้ เหมือนกันว่ามันเป็นเพราะอะไรตรงนี้ ซึ่งทำให้สงสัยได้ว่าความโปร่งใสไม่มี คือ จริง ๆ แล้ว ในเรื่องเหล่านี้กำลังมองว่าวุฒิสภาเองก็มีความรับผิดชอบ และในมติที่ลงก็คงเหมือนศาล ว่าลงด้วยเหตุผลอะไร และต้องเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพราะว่าเป็นกรณีใหญ่ นะ การถอดถอนผู้มีตำแหน่ง โดยเฉพาะนายกรัฐมนตรีที่บริหารประเทศนั้น มันต้องเขียนเลย ว่าความเห็นส่วนตัวของตัวเองจากที่ผ่านมา ป.ป.ช. ผ่านมาแล้ว นั้น ในฐานะวุฒิสภา ต้องมีความเห็นว่าเพราะอะไร ทำไมถึงให้ถอดถอน หรือไม่ถอดถอนเพราะอะไร เพื่อเป็นกรณีศึกษาต่อไป ให้กระบวนการนี้โปร่งใสจะได้เกิด ความเชื่อถือ นี้ไม่โปร่งใส พอลงมติจบ เป็นความลับด้วย
- ถาม :** อาจารย์เห็นว่าควรเปิดเผยมติ และมีเหตุผลประกอบ เหมือนคำวินิจฉัยของศาล
- ตอบ :** ใช่ พอเป็นลับมันไม่โปร่งใสมันไม่ชัดเจน จะลับปีก็ได้ จะอะไรก็ได้
- ถาม :** ถ้าฟังเจตนาเหมือนว่าการลงมติโดยเฉพาะในขั้นตอนของลงว่าต้องเป็นลับ มันเป็นตัวที่มีอิทธิพลต่อการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพราะการเอาคนออกหรือไม่เอาคนออกต้องเปิดเผยชัด
- ตอบ :** ใช่ หรือ รับทราบ เห็นด้วย ต้องรับผิดชอบต่อความเห็นของเขา ด้วยเหตุผลด้วยผล
- ถาม :** ถ้าคะแนนเปิดเผย การตรวจสอบก็จะโปร่งใสขึ้น คนลงก็ต้องคิด
- ตอบ :** ต้องคิดแล้วว่าด้วยเหตุผลอะไร ต้องคิดแล้วและมีเหตุมีผลจริง ๆ
- ถาม :** เห็นด้วย หรือไม่ กับผลการลงมติ ไม่ถอดถอนของวุฒิสภา
- ตอบ :** ไม่เห็นด้วย เพราะดิฉันเป็นคนเสนอ เหตุผลของตัวเอง กระบวนการพิจารณาของวุฒิสภา ผิด วุฒิสภาไม่ได้พิจารณาตามที่ผู้ยื่นคำร้องเพราะยื่นเข้า แต่พ้นตำแหน่งตอนบ่าย

- ถาม : คิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในวุฒิสภาในผลการลงมติถอดถอน ครั้งนี้ หรือไม่
- ตอบ : เท่าที่ตามข่าว มันชัดเจนในสังคมที่เห็นชัดว่าวุฒิสภามีการแบ่งฝ่าย แบ่งชัดเจน เพราะฉะนั้นมันไม่มีหลักฐานว่าเล่นพรรคเล่นพวกหรือไม่ แต่จากคนนอกที่มองเข้ามา นั้น คนที่สนใจและติดตาม ก็สามารถสรุปได้ว่ามีการเล่นพรรคเล่นพวก
- ถาม : คิดว่า ปัจจัยที่ สว. ลงมติไม่ถอดถอน ท่านสมชาย คือเรื่องใด
- ตอบ : มันคงพันกันหลายเรื่อง อันแรกคือเรื่อง เล่นพรรคเล่นพวก สังคมไทยเราก็รู้กันอยู่ว่าเป็น สังคมอุปถัมภ์ค่อนข้างเยอะ และเชื่อว่ามันคงมีอิทธิพลในสังคมไทย และประเด็นที่สอง เพราะกระบวนการของเราไม่โปร่งใส ทำให้เกิดแบบนี้ได้ ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยหลักเลย เพราะในการลงมติทุกอย่างมันลับหมด แล้วใครจะว่ายังไงก็ได้ ไม่มีใครรู้ สังคม ตรวจสอบไม่ได้ ซึ่งอันนี้เป็นหัวใจ
- ถาม : แล้วปัจจัยที่ทำให้ลงมติถอดถอนนายสมชาย คือเรื่องใด
- ตอบ : มันชัดเจน คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สมัยใหม่มันมีสื่อที่ตามได้ง่าย มีหลักฐานค่อนข้างชัดเจนเนื่องจากเทคโนโลยีด้วย คือถ้าเป็นสมัยก่อนมันจะไม่ชัดเท่านี้ เราจะเห็นว่าไม่ว่า เหตุการณ์ตุลา หรือเหตุการณ์อะไรก็ตามตรงนั้นไม่ชัด เพราะสื่อไม่ทันสมัย เดียวนี้กล้อง เล็ก ๆ มันก็มีหมดแล้วการชี้มูลของ ป.ป.ช. ก็มีผลต่อการลงมติ
- ถาม : หมายความว่ากลุ่ม ๔๗ ท่านที่ลงมติ ให้พ้นจากตำแหน่งเป็นกลุ่มที่รับอิทธิพลจากปัจจัย ภายนอกมากกว่ารับในเรื่องเทคโนโลยีอะไรพวกนี้ มีอิทธิพลต่อการลงมติของท่าน
- ตอบ : คืออาจารย์คิดว่าเพราะว่ามันมีหลักฐาน แต่ว่าหลักฐานมันเกิดเนื่องจากเทคโนโลยี เพราะ มันไม่สามารถปิดบังได้ และเชื่อว่าวุฒิสภาทั้งหลายก็ตามแน่นอน ไม่มีใครไม่ตาม แต่ อิทธิพลที่เห็นคือการตัดสินใจ ที่ข้อเมื่อก็ไม่ลงมติคือเรื่องของพรรคพวก เรื่องของ กระบวนการไม่โปร่งใสแม้ว่าจะอาจจะมีหลักฐานหรือมีอะไรก็ตาม เพราะฉะนั้นเหตุผลที่ อ่าง ก็มักจะบอกว่าเขาพ้นจากตำแหน่งไปแล้วเอาอะไรมากมาย ไปดูเหมือนไปทำอะไร มากมาย
- ถาม : อาจารย์เห็นว่าท่านที่ลงมติท่านลงจากหลักฐานของสื่อหลักฐานเอกสารต่าง ๆ แล้วเห็น จริงจึงลงมติ
- ตอบ : ใช่ อาจารย์เชื่อว่าอย่างนั้น ทั้ง ๆ ที่มีอิทธิพล อะไรกดดันพอควร ไม่ใช่ไม่กดดัน หลักฐานชัดเจนมากและ ป.ป.ช. ก็ชี้ด้วย มันชัดเจน ในส่วนของ ป.ป.ช. มีผล
- ถาม : ท่านคิดว่า ขั้นตอนทางกฎหมาย ในการลงมติถอดถอนของวุฒิสภามีความเหมาะสม

ตอบ : อย่างที่บอกไปแล้ว ไม่เหมาะสม ไม่โปร่งใสเท่าไร อาจารย์ว่ามาตรการทางกฎหมาย มันเปิดโอกาสให้ตีความ และในระเบียบบางเรื่อง เช่น การตั้งกรรมการซักถามหรืออะไรก็ตามทำให้ขั้นตอนไม่โปร่งใส หรือระเบียบ การที่มันรวมอยู่ในนี้ ตามข้อบังคับการประชุมว่า มันต้องเป็นความลับ ลงมติลับอะไรอย่างนี้ วุฒิสภาไปตีความรัฐธรรมนูญ แต่ไม่เข้าใจว่าต้องไปตีความทำไม ไม่ควรต้องไปตีความ เพราะเมื่อคุณรับเรื่องมาแล้ว ไม่เช่นนั้น คุณต้องไม่รับเรื่องเขา รัฐธรรมนูญเขียนชัดมาก คุณรับเรื่องเขา มา วันนั้นเขายังเป็นนายกฯ อยู่ ถ้าอย่างนั้น คนอื่นจะใช้วิธีนี้ ถ้าอย่างนั้นฉันไม่อยากจะถอดถอน พอรับเรื่อง ถัดลาออก จบ

ถาม : คิดว่าประชาชนให้ความสนใจการถอดถอนนายสมชาย ของวุฒิสภามากน้อยเพียงไร

ตอบ : อาจารย์ว่าสนใจ โดยเฉพาะอาจารย์ อันนี้ในฐานะที่อาจารย์เป็นคนยื่นคำร้อง ความเห็นสื่อก็ตาม ก็เป็นข่าว ที่เราก็อาจจะประเมินได้อย่างนั้น ในฐานะที่ดิฉันเองเป็นผู้เสนอและมีพรรคพวก พวกที่เสนอเขาก็ถาม ก็คุยกัน

ถาม : กระบวนการไต่สวนของ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิด ของท่านสมชาย มีความเหมาะสมหรือไม่

ตอบ : อาจารย์ไม่ได้ไปดูในรายละเอียด แต่ว่าจากที่ตามข่าวจากภายนอก เขาก็เปิดโอกาสให้ส่งหลักฐานทางฝ่ายของผู้ถูกร้อง เชื่อว่ากระบวนการนั้น มันก็เปิดโอกาสให้ทั้งผู้ถูกกล่าวหาที่ชัดเจน ทั้งสองฝ่าย

ถาม : มีข้อเสนอแนะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคตอย่างไร

ตอบ : ต้องแก้ระเบียบทั้งหลายให้ชัดเจนขึ้น ถ้าพูดถึงรัฐธรรมนูญ ตัวแม่ไม่ใช่ตัวอย่าง จริงอยู่ที่มองว่า ๒๐,๐๐๐ ชื่อ เยอะ แต่ก็โอเค ในระดับนายกรัฐมนตรี ๒๐,๐๐๐ ชื่อ ก็โอเคมันต้องเยอะประมาณนั้น ก็คิดว่ารัฐธรรมนูญไม่ต้องแก้ แต่มองว่าระเบียบเอาจากรัฐธรรมนูญ กระบวนการของการถอดถอน ในเรื่องของรายละเอียดตรงนี้อาจารย์ว่าจำเป็นมาก ๆ

ถาม : คิดว่า ภาพรวมของกระบวนการถอดถอน นายสมชายฯ ตั้งแต่ต้นจนวุฒิสกาลงมติ เป็นอย่างไร

ตอบ : ภาพรวมชัดเจน ว่ามันมีแรงคล้าย ๆ การลือข่าวก่อนข้างสูง มันไม่เป็นปกติของกระบวนการอาจารย์รู้สึกว่าการพิจารณา กระบวนการจะเดินต่อหรือไม่เดินต่อ อะไรอย่างนี้ คิดว่า กระบวนการโดยภาพรวมมันทำให้ประชาชนตั้งคำถาม ถึงทั้งความโปร่งใส ทั้งการเล่นพรรคเล่นพวก อันนี้ชัดเจน

บทสัมภาษณ์ นายวิชา มหาคุณ

ถาม : แนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย ออกจากตำแหน่ง สอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี อย่างไร

ตอบ : โดยภาพรวมก็เป็นภารกิจที่เป็นหลักสากล ที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีข้อสงสัยหรือมีข้อที่ถือว่าทำผิดจริยธรรม หรือทำผิดรัฐธรรมนูญ ต้องดำเนินการ นอกจากดำเนินการคดีอาญาแล้วก็ต้องดำเนินกระบวนการถอดถอน ก็เป็นปกติ แต่หน้าที่หรืออำนาจในการถอดถอนค่อนข้างว่ากันว่ามันจะเป็นอำนาจของใคร เพราะบางประเทศให้สภาผู้แทนฯ วุฒิสภา หรือให้ศาลพิเศษ อะไรทำนองนี้ ที่ได้มีการจัดตั้งขึ้น อันนี้ก็เป็นการให้พ้นจากตำแหน่ง ซึ่งไม่เกี่ยวกับความผิดทางอาญา ก็จะตรงตามหลักเกณฑ์ของธรรมาภิบาล การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ถ้าผู้บริหารหรือผู้ปกครองทำผิดต่อหน้าที่ที่พ้นจากตำแหน่งได้

ถาม : คิดว่าการตั้งกรรมการซักถามทางวุฒิสภา ในการดำเนินการเรื่องนี้ เหมาะสมหรือไม่

ตอบ : มันไปเข้าสู่ระบบปกติ เป็นเหมือนกรรมการชุดหนึ่งของสภา ซึ่งที่จริงแล้วกระบวนการนี้ต้องเป็นของลูกขุน ลูกขุนคือเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกขึ้นมา อาจไม่ได้มาจากวุฒิสภาทั้งหมดแต่กระบวนการของเราเข้าสู่ระบบปกติ จริง ๆ ควรตั้งกรรมการพิเศษขึ้นมา วิสามัญ ในความเห็นผม น่าจะมีคนนอกเข้ามา เพราะจะได้เห็นภาพเปิดกว้าง ให้ประชาชนมีส่วนร่วมถ้าจะพูดถึง good governance จริง ๆ ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ถาม : คิดว่า การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนครั้งนี้ เป็นไปหลักการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ หรือไม่อย่างไร

ตอบ : นอกจาก good governance แล้ว ก็ตรงกับการตรวจสอบการใช้อำนาจทางรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว ก็ตรง เพิ่มอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาที่เป็นตัวแทนของประชาชนให้เป็นผู้ตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ กำหนดครบถ้วน

ถาม : เห็นด้วยหรือไม่กับผลการลงมติถอดถอนนายสมชาย ออกจากตำแหน่ง

ตอบ : อันนี้จะถามว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย คงไม่สามารถที่จะไปมีส่วนแทนวุฒิสภาได้ เพราะเพียงแค่เป็นผู้นำเสนอข้อมูลให้ทางวุฒิสภาตัดสินใจ เราก็คล้ายๆ กับอัยการที่นำคดีขึ้นสู่ศาลถ้าศาลตัดสินไม่ตรงใจ จะบอกว่าเห็นด้วยก็คงไม่ได้ ในความเห็นของผมว่ามันยาก กระบวนการถอดถอนมันค่อนข้างจะยาก ที่วางระบบไว้ต้องได้คะแนนเสียงเป็นพิเศษ ส่วนว่าท่านจะเห็นด้วยกับเราหรือไม่ หรือว่าเห็นเป็นอย่างอื่น ก็ต้องปล่อยให้มันเป็น

อิสระ เป็นความคิดของท่าน แต่ที่ผมเห็นว่าวุฒิสมาชิกยังไม่ลงเอย ยังไม่ลงตัว คือ ท่านคิดว่าพ้นจากตำแหน่งแล้วถอดถอนไม่ได้ ซึ่งน่าจะยุติ ซึ่งถ้าข้อนี้ยุติผมว่าผลของการลงมติจะต่างออกไป จะชัดเจนกว่านี้สมาชิกที่ไม่ออกเสียง ก็อาจตัดสินใจได้

ถาม : ได้ฟังจากสมาชิกหลายท่าน ท่านঙ্গেในประเด็นนี้ จึงงคออกเสียงหลายท่าน

ตอบ : ท่านเห็นว่าไม่ถูกต้องหรือ เขาพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ไปถอดถอนเขาได้อย่างไร พอตีผมพยายามชี้แจง แต่อาจเป็นช่วงสั้น ท่านอาจยังไม่เข้าใจเต็มที่บางท่านไม่มั่นใจในการออกเสียงของท่าน เลงงคออกเสียง

ถาม : คิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในการลงมติถอดถอนคุณสมชาย ในครั้งนี้หรือไม่

ตอบ : มันต้องมี เป็นเรื่องธรรมดา อย่างความผูกพันโดยเฉพาะสภา ไม่ว่าจะเป็นวุฒิสภา หรือสภาผู้แทนราษฎร มันเป็นองค์กรทางการเมือง เป็นสถาบันทางการเมือง หนีไม่พ้นต้องผูกพันกับพรรคการเมือง กับผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมกันมา หรือในอดีตท่านเคยมีกิจกรรมร่วมกัน แต่จะถือว่าเล่นพรรคเล่นพวกถึงขนาดนั้นหรือไม่ ผมยังไม่สนิทใจที่จะพูดถึงขนาดนั้น แต่ว่าโดยส่วนตัว ความผูกพันในส่วนตัวของบุคคลมันต้องมีอยู่ เป็นเรื่องธรรมดา เพราะฉะนั้นข้อนี้ เป็นข้อยากอันหนึ่ง ที่ว่าจะทำให้วุฒิสภาเป็นศาลทางการเมือง เพราะท่านไม่อาจเป็นกลางได้โดยสนิทใจ โดยชัดเจน

ถาม : คิดว่าปัจจัยที่วุฒิสภาลงมติไม่ถอดถอน นายสมชาย ออกจากตำแหน่งคือเรื่องใด

ตอบ : ผมว่าเรื่องเห็นตามที่พูดมาแล้ว คือท่านไม่ชัดเจนในเรื่องว่าท่านเห็นด้วยในเรื่องพ้นจากตำแหน่งไปแล้วท่านถอดถอนได้หรือไม่ จะเรียกว่าบางท่านไม่เห็นด้วย บางท่านยังลังเลใจไม่ชัดเจน เนื่องจากว่า ส่วนใหญ่ที่เราเสนอไปเพื่อถอดถอน เป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้วทั้งนั้นเลย มันเป็นไปได้เลยว่าจะถอดถอนในขณะที่ดำรงตำแหน่ง เพราะใช้เวลานานในกระบวนการถอดถอนบางทีการเมืองไทยมีอุบัติเหตุก่อน การที่เสนอไปเพื่อถอดถอนเขาถึงมีข้อให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ๕ ปี ข้อนี้ที่พวงไว้ เพราะว่ายังงให้หลุดจากตำแหน่งคงเป็นไปได้ แต่ผลที่ตามมาคือเรื่องใหญ่ ที่ให้หยุดปฏิบัติหน้าที่พ้นจากหน้าที่ไป กว่าจะกลับมาได้ ๕ ปี รู้สึกว่ามันนานมาก เขาจะคืนรนในข้อนี้ค่อนข้างมาก ข้อที่ ๒ คือ ระบบอุปถัมภ์ เรายังหนีไม่พ้นการครอบงำในทางการเมือง ความผูกพันในทางการเมือง จริงอยู่ วุฒิสภา พยายามให้ปลอดจากการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งที่ไม่มีพรรคการเมืองหนุนหลัง แต่เป็นไปได้เลยที่ไม่มีพรรคการเมืองเป็นฐานอยู่ดี ๆ ท่านไปสมัคร แล้วบอกโคคเดียว ไม่มีพรรคการเมืองหนุนหลัง มันเป็นไปได้ ต้องมีฐานการเมือง ต้องมีทีมที่ให้การสนับสนุนอยู่ แล้วที่อยู่สมัยเดียว พอ

หลุดจากตรงนี้ไปบางท่านไปเป็น สส. บางท่านเป็น สส. เก่า แล้วให้คนอื่นเป็นทายาทแทน มันก็พัวพันอยู่ มันค่อนข้างยาก ผมว่าข้อใหญ่ใจความจริง ๆ คือ มันเป็นเรื่องที่เป็นความขัดแย้งทางการเมืองที่ค่อนข้างจะรุนแรง กรณี ๗ ตุลา คือมันเริ่มต้นมาจากการที่ไม่ใช่กรณีชุมนุมอย่างบริสุทธิ์จริง ๆ มันผิดชุมนุมตั้งแต่เริ่มต้น ชัดขวางไม่ให้เขาเข้าสภามีการล้อมสภาไว้ ทำให้ภาพของนายกฯ เสีย ทำให้เห็นอกเห็นใจนายกฯ มาก คุณสมชายได้รับความเห็นอกเห็นใจมาก ต้องหนีไป แต่เขาไม่มองกระบวนการต่อมาว่า แล้วต่อมาสลายการชุมนุม ต้องยิงใส่กันถึงขนาดว่าบาดเจ็บ คนต้องแขนขาด ขาขาด ถึงตายกันขนาดนั้นหรือ แต่มองว่ามันสมกันแล้ว คุณไปล้อมเขาขนาดนั้นทำให้เขาต้องอับอายขายหน้า ต้องหนีไป เพราะฉะนั้นกระบวนการ ๗ ตุลา ทำให้คนไม่อาจเห็นด้วย อย่างเต็มที่ ก็มียุทธวิธีที่เห็นด้วย ว่าทำไมต้องทำรุนแรงขนาดนั้น แต่คนทั่ว ๆ ไปจะมองจุดแรกว่าเป็นการชุมนุมที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ

ถาม : กลายเป็นมีอำนาจที่ดำเนินการได้ตามรัฐธรรมนูญ

ตอบ : ทำนองนั้น

ถาม : แจ้งในกลุ่มสมาชิกที่ลงมติให้ถอดถอนคิดว่ามีปัจจัยในเรื่องใด

ตอบ : การสลายการชุมนุมมันรุนแรง มันไม่ถูกต้อง มันผิดตามหลักรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลปกครองชี้ขาดไว้แล้วว่าขั้นตอนมันเป็นยังไง ในการสลายการชุมนุม ถึงแม้จะไม่ได้ชุมนุมโดยชอบ แต่ก็ไม่ได้มีอำนาจไปฆ่าเขาได้ ทำร้าย หรือทำอันตรายเขาได้ แล้วท่านก็เห็นต่อว่า หยุดได้ทำไมไม่หยุด อย่างกรณีท่านอภิสิทธิ์ เข้าดำรงตำแหน่ง ไม่ได้แถลงนโยบายที่สภา แต่ไปแถลงนโยบายที่กระทรวงต่างประเทศ ทำไม่ได้ แล้วก็ไม่มีใครว่าอะไร คือหมายความว่า เป็นการเอาชนะกันในการแก้ไขสถานการณ์มันไม่สอดคล้อง ทางฝ่ายนี้เห็นว่ามันน่าจะถอดถอน

ถาม : สมาชิกคงดูรายงานของท่าน ป.ป.ช. ด้วย

ตอบ : ใช่ ก็ค่อนข้างละเอียด เราให้ข้อมูลค่อนข้างละเอียด ถ้าไม่ได้อ่านจะเข้าใจ โอ๊ยทาง ป.ป.ช. ใต้สวนให้ ทำไมจึงไปสนับสนุนคนผิด อะไรทำนองนี้ คือสนับสนุนมือบี่มาชุมนุม โดยไม่ถูกต้องซึ่งเราก็พูดว่าถึงชุมนุมไม่ถูกต้องก็ไม่ได้หมายความว่ามีความผิดทำเกินเลยไป

ถาม : คิดว่ามาตรการทางกฎหมายหรือขั้นตอนต่าง ๆ ในการถอดถอนของวุฒิสภา มีความเหมาะสมหรือไม่

ตอบ : มันจะมีกระบวนการที่เราต้องถือว่าที่มอบอำนาจให้ทาง ป.ป.ช. ใต้สวนต้องใช้เวลาอันมันนานเกินไป ผมว่าข้อนี้ น่าจะทำให้มันขาดความเหมาะสม เพราะมันพ่วงอยู่กับ

กระบวนการถอดถอนได้มีการถ่ายทอด แต่ไม่ทุกครั้งทางโทรทัศน์ แต่ทางวิทยุ ผมว่าอันนี้จะสอนประชาชนด้วย สอนเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย แม้แต่นักวิชาการ ที่ออกมาวิพากษ์วิจารณ์ถือว่าเป็นการเผยแพร่ ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่เขาสนใจ

ถาม : คิดว่ากระบวนการไต่สวนของ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดของคุณสมชายฯ เหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ตอบ : ในแง่ของการไต่สวนเราทำเต็มที่แล้ว ครบถ้วน แต่มันล่าช้า ผมมีความรู้สึกที่น่าจะเร็วกว่านี้แต่เราไม่สามารถเร็วได้ เพราะ ป.ป.ช. งานมากอยู่แล้ว ป.ป.ช. ต้องนับหนึ่งใหม่ เราได้รับเรื่องมาจากวุฒิสภา ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องมาให้เรา ไม่มีอะไรอยู่ในมือเลย ไม่มีข้อมูล ไม่มีอะไรทั้งนั้น แจกว่ามีรายชื่อครบ ๒๐,๐๐๐ รายชื่อ ตรวจสอบดูแล้ว ให้ช่วยมาดำเนินการต่อไปแต่ไม่มีข้อมูลอะไรเลย เพราะฉะนั้นผมว่าถ้ามีการตรวจสอบข้อมูลซักถามข้อมูลทางด้านสภามาตั้งแต่แรก มันก็จะทำให้งานของเรามันเร็วขึ้น คือในแง่ของเหมาะสม ถูกต้อง แต่อาจจะไม่เร็วเท่าที่ควร ก็ยังไม่มีประสิทธิภาพพอคิดว่ามาตรการทางกฎหมายต้องปรับปรุงแก้ไข เราต้องยอมรับ เมื่อกระบวนการทางกฎหมายเป็นอย่างนี้ มันส่งมา เราต้องนับหนึ่งใหม่ ต้องรวบรวมพยานหลักฐาน ต้องเรียกมาไต่สวนตามปกติ ก็ระบบไต่สวนก็ใช้ระบบปกติคือ เรียกพยานแต่ละคน แต่ละคนมา พยานเป็นร้อยปากใช้เวลานานมาก แล้วก็มีปัญหาว่าประชาชนไม่ทันออกทันใจ ว่าทำงานช้าเหลือเกิน โคนค้ำตลอดเรื่องนี้

ถาม : ท่านมีข้อเสนอแนะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการถอดถอนในอนาคตอย่างไร

ตอบ : อย่างที่เรียน ว่าแก้ไขทั้ง ๒ จุด ๑. อาจให้กรรมการท่านดำเนินการ ทางวุฒิสภาตั้งชุดของท่านเองเลย ไต่สวนเอง อะไรเอง ท่านจะได้ใกล้ชิด มีความรู้สึกว่าเป็นคดีของท่านเอง ท่านจะได้รับผิดชอบเต็มที่ ผิดถูกยังไงก็เป็นเรื่องของท่าน ให้ประชาชนมีส่วนร่วม อาจตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาไต่สวนแล้วเวลากรรมการซักถามก็ให้มีกรรมการวิสามัญให้มี บุคคลภายนอก อะไรอย่างนั้น หรือว่าผมเรียนไปอีกกรณีหนึ่ง หรือท่านตรวจสอบเบื้องต้นให้ได้ความชัดเจน ว่าเรื่องนี้สมควรที่จะไต่สวนต่อ ถ้าครบได้ท่านก็รีบไปเลย แต่ถ้าเห็นสมควรให้ไต่สวนต่อคือหมายความว่า มีมูลเพียงพอ ก็จะเรียกได้ว่าไต่สวนมูลฟ้องเหมือนกรณีของศาล ถ้าได้ความว่าสมควรที่จะรับเรื่องไว้พิจารณาต่อไป มันก็จะมีน้ำหนัก มันก็จะมีพยานชุดแรกที่ท่านได้ถามไป จะเร็วขึ้น จะเห็นช่องเร็วขึ้นจริง ๆ รัฐธรรมนูญเขียนไว้ว่าให้ประธานวุฒิสภามีอำนาจตรวจสอบ คงไม่ใช่แค่ตรวจสอบเฉพาะรายชื่อเท่านั้น ท่านบอกว่าไม่มีมาตีความกันว่าตรวจได้แค่ไหน ตรวจแค่ความถูก

ต้องแค่นั้นพอ เลยกลายเป็นว่าท่านเป็นไปรษณีย์ เมื่อรับคำร้องแล้ว ตาม ม. ๒๗๑ ส่งเรื่องให้ป.ป.ช. ตรวจสอบโดยเร็ว มันมีกฎหมายลูก คือ กฎหมาย ป.ป.ช. จะมีกฎหมายรับลูกกัน จะเขียนละเอียดว่า นอกจากตรวจบัตร ตรวจคำร้องเป็นหนังสือที่เขาส่งมาแล้ว เขาบอกว่าแล้วต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาเป็นข้อ ๆ อย่างชัดเจน มีพฤติกรรมอย่างไร หรือไม่ อย่างไร และต้องระบุพยานหลักฐานหรือเบาะแสตามสมควร เพียงพอที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนต่อไปได้และให้ยื่นต่อวุฒิสภา ก็แสดงว่ากระบวนการนี้อยู่ในอำนาจของประธานวุฒิสภา ว่าเขาจะระบุพยานหลักฐานหรือไม่ ระบุเบาะแสมา ถ้าไม่มี ท่านสามารถดำเนินการให้ครบถ้วนได้ แล้วแต่ที่จะตั้งชุดตรวจสอบพยานหลักฐาน หรือส่งกลับไปบอกว่าไม่ได้นะคุณจะต้องมีพยานมา ต้องแจ้งว่ามีใครเป็นพยาน ไม่ว่าพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ พยานบุคคลก็ตาม ตาม ม. ๖๑ เมื่อได้รับคำร้อง แล้วประธานวุฒิสภา ตรวจสอบและพิจารณาคำร้องขอถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ม. ๖๑ ม. ๖๒ หรือไม่ ถูกต้องครบถ้วนจึงส่งมาให้เรา ไม่ใช่ตรวจแต่เพียงว่ามีแต่บัตรประชาชนครบ ๒๐,๐๐๐ รายชื่อ มันไม่ได้ ผมว่า มันน่าจะบกพร่อง

ถาม : คิดว่า ภาพรวมของกระบวนการถอดถอนกรณี นายสมชาย ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ เป็นอย่างไร

ตอบ : ในภาพรวมดูสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญในระดับหนึ่งในเบื้องต้น มีข้อจำกัดในข้อมูลมาเริ่มต้นกันใหม่ อาจมีคลุกคลีบ้างในระยะเริ่มต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมันมีปัญหาว่า เราต้องไต่สวนตามหลักของการไต่สวนข้อเท็จจริง หรือว่าเราต้องมีรายละเอียดมากกว่านี้ หรือว่ามันเป็นอีกแบบหนึ่ง เพราะในกฎหมายเขียนว่า ส่อว่า ไม่ได้เขียนว่าต้องมีความผิด เพราะฉะนั้นการที่เราลงลึกในรายละเอียดก็เพราะว่าเราไม่แน่ใจว่าวุฒิสภามองว่ายังไง เพราะวุฒิสภามองว่าต้องเอาผิดเขาให้ได้ ซึ่งผมว่ามันคงไม่ถูกตามรัฐธรรมนูญ อันนั้นในภาพรวมก็อาจจะมียกข้อบกพร่องอยู่บ้าง ส่วนใหญ่ถือว่าใช้ได้

บทสัมภาษณ์ นางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนพล

ถาม : แนวทางปฏิบัติของวุฒิสภาในการดำเนินการถอดถอนนายสมชาย ออกจากตำแหน่ง สอดคล้องหรือขัดแย้งกับหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี อย่างไร

ตอบ : โดยภาพรวมก็คิดว่าสอดคล้อง ในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แบ่งอำนาจออกเป็น 3 ฝ่าย คือ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ แต่ก็ยังไม่ใช่การแบ่ง อำนาจเด็ดขาด แต่ละอำนาจควบคุมกันและกัน การถอดถอนฝ่ายบริหารจึงควรอยู่ใต้ อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ แต่ถ้าให้ ส.ส. ทำ มีอำนาจถอดถอน ก็ต้องมีการแทรกแซง เพราะ นายกรัฐมนตรีมาจาก ส.ส. เพราะฉะนั้น การที่กำหนดให้วุฒิสภานำหน้าที่ถอดถอนก็ ถูกต้องแล้ว

ถาม : คิดว่าการตั้งกรรมาธิการซักถามทางวุฒิสภา ในการดำเนินการเรื่องนี้ เหมาะสมหรือไม่

ตอบ : มันก็เหมาะสมนะ เพราะเป็นการให้โอกาสผู้ถูกยื่นถอดถอน และผู้ที่ดำเนินกระบวนการ ได้ตอบคำถาม ได้มีโอกาสชี้แจงข้อเท็จจริง เหตุผลต่าง ๆ ตามที่ถูกกล่าวหาพอสมควร

ถาม : คิดว่า การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนครั้งนี้ เป็นไปหลักการ ตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ หรือไม่อย่างไร

ตอบ : เห็นว่าเป็นไปตามหลักการตรวจสอบแล้ว เพราะได้มีการส่งสำนวนให้วุฒิจำลองตรวจสอบ ข้อเท็จจริงก่อนการลงมติ และได้มีการดำเนินการมาตรา 271 272 273 และการลงมติ เป็นไปตามมาตรา 274 คือ มีการลงคะแนนโดยวิธีลงคะแนนลับ และเมื่อวุฒิมติด้วย คะแนนเสียงน้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในวุฒิสภา ก็ไม่ถอดถอน ก็ถือว่าถูกต้อง

ถาม : เห็นด้วยหรือไม่กับผลการลงมติถอดถอนนายสมชาย ออกจากตำแหน่ง

ตอบ : อันนี้เห็นด้วย เพราะถ้าร้องตามมาตรา 157 ในเรื่องการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนายกฯ รองนายกฯ หรือนครบาล ต้องไม่ดำเนินการอะไร แต่การสลายการชุมนุมมีขั้นตอน ชัดเจน ขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนด ตามแผนกรกฎ 48 เมื่อมีการชุมนุมปิดล้อมรัฐสภา นายกฯ สั่งเปิดทาง ไม่ได้ เป็นการใช้อำนาจผิดจากแผนกรกฎ 48 ไม่เข้าเจตนาตอนแถลง นโยบายเหมือนกัน เริ่มจากการตั้งคำถามว่าเลื่อนการแถลงนโยบายได้หรือไม่ ตกลง เลื่อนไม่ได้ เปลี่ยนสถานที่ประชุมได้หรือไม่ เปลี่ยนไม่ได้ เพราะฉะนั้น ต้องถือว่าไม่มี เจตนาพิเศษที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ชุมนุม เป็นเหตุเกิดก่อน มีคนถามว่า จะเปิดทางได้ หรือไม่ ถ้าเปิดทางจะเกิดการปะทะ นายกฯ จึงให้มีการประสานกับสำนักพระราชวัง ขอ เปิดทางด้านหลังแล้ว นายกฯ ก็ออกจากสภาทางวิมานเมฆ ให้ส. มารับ คิดว่าเสียงของวุฒิ

ส่วนใหญ่จะมองตรงนี้ มีเหตุผล มีน้ำหนัก เสียงข้างมากจึงไม่เห็นด้วยกับการลงมติให้ ถอดถอน

ถาม : คิดว่า มีการเล่นพรรคเล่นพวกในการลงมติถอดถอนคุณสมชาย ในครั้งนี้หรือไม่

ตอบ : เฉพาะเรื่องนี้ ไม่คิดว่าจะมีนะ ด้วยเหตุผล ทุกฝ่ายใช้ข้อเท็จจริงประกอบข้อกฎหมาย เสียงข้างน้อยก็มีเหตุผลของตนเอง โดยพิจารณาเห็นตามความเห็นของ ป.ป.ช. ตาม รายงาน เสียงส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ผิด เป็นความแตกต่างความคิดทางกฎหมาย ซึ่งเป็นเรื่อง ธรรมดา แม้ในศาลก็ยังมีความเห็นต่าง ในการใช้ดุลพินิจที่ต้องตัดสิน ผลตามมติที่เกิดขึ้น ก็คิดว่าเห็นความเห็นต่างกันทางกฎหมายเท่านั้น ไม่ใช่การลื้อบปีเล่นพรรคเล่นพวกอะไร

ถาม : ท่านคิดว่า ปัจจัยที่สมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติไม่ถอดถอนนายสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง คือ เรื่องใด

ตอบ : จากข้อเท็จจริงมีเหตุผลเข้าใจได้ว่า คนที่ลงมติไม่เห็นด้วย เห็นว่า ทำไมไม่สั่งให้หยุดยั้ง ทั้ง ๆ ที่เกิดความเสียหาย อาจารย์เห็นตรงกันว่า ท่านนายกเป็นคนสั่งการ ถ้าจะมองว่า เหตุใดเมื่อเกิดความเสียหายแล้ว ทำไมไม่สั่งระงับการดำเนินการ ทำไมปล่อยให้เกิดความเสียหาย ต้องมองว่า คนเป็นนายกเป็นคนสั่งการ คนดำเนินการคือผู้บัญชาการนครบาล และเป็นผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ ที่เกิดเหตุ ซึ่งก็มีหลายที่ หลายจุด คนที่ไม่อยู่ใน เหตุการณ์ ไม่เห็นภาพปัญหาทั้งหมด แต่ต้องรักษาชีวิตของคนที่อยู่ในที่ชุมนุม ทั้ง เจ้าหน้าที่ด้วย จึงยังสั่งให้หยุดไม่ได้ เพราะไม่เห็นอารมณ์ของคนตอนนั้นว่าเป็นอย่างไร ไม่มีอะไรจะประกันได้ว่า จะไม่มีการทำลายรัฐสภา เพราะก็เคยเกิดเหตุเผากองสลากร เรา ต้องรักษาชีวิตทรัพย์สินคนที่ปฏิบัติหน้าที่ คนที่อยู่นอกสภาเป็นคนที่ทำผิดกฎหมาย การถ่ายถอดทีวีก็เป็นจุด ๆ คนที่จะสั่งการไม่สามารถเลี้ยงได้ แต่ละจุดสภาพปัญหาที่ไม่ เหมือนกัน การสั่งการโดยผ่านการดูทีวีอย่างเดียว มันทำไม่ได้ การทำงานตามแผนกรกฎ ๔๘ มันเป็นการมอบอำนาจ เมื่อเกิดเหตุการณ์ต้องตัดสินใจว่าจะรักษาสมบัติ รักษา ชีวิตคนที่ปฏิบัติหน้าที่ กับผู้กระทำความผิด คนที่มีอำนาจสั่งการต้องเลือก เพราะฉะนั้น กลุ่ม ที่ลงมติไม่ถอดถอนก็จะมองว่า ท่านสมชายไม่ผิดตามข้อกล่าวหา ไม่มีเจตนาพิเศษ

ถาม : แล้วในกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติให้ถอดถอน คิดว่ามีปัจจัยในเรื่องใด

ตอบ : ก็ต้องข้ามกับกลุ่มแรก กลุ่มนี้จะเห็นว่าคำสั่งการของท่านสมชายมีเจตนาพิเศษ เป็น นายก สั่งการได้ สั่งให้หยุดยั้งได้ เรื่องนี้อยู่ที่การมองคนละมุม ซึ่งไม่ใช่เรื่องแปลก

ถาม : คิดว่ามาตรการทางกฎหมายหรือขั้นตอนต่าง ๆ ในการถอดถอนของวุฒิสภา มีความเหมาะสมหรือไม่

- ตอบ :** มันก็เหมาะสมนะ แต่ไม่แน่ใจเรื่องเงื่อนไขตามกฎหมายว่ามีการส่งสำนวนให้ สว. ตรวจสอบแล้วไหน เพราะจริง ๆ เรื่องนี้เอกสารเยอะมาก แล้วผู้ถาม มีการเปิดกว้างให้ส่งสำนวนเพิ่ม
- ถาม :** คิดว่า วุฒิสภาประสบความสำเร็จหรือไม่ในการทำหน้าที่ถอดถอนตามรัฐธรรมนูญ กรณี ท่านสมชายฯ
- ตอบ :** ก็เห็นว่าเป็นการทำตามขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนด แต่ใช้เวลานานเกินไปตั้งแต่ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้ เรื่องนี้เป็นคดีใหญ่ เพราะว่าเป็นการถอดถอนผู้มีอำนาจ ป.ป.ช. ก็ใช้เวลามาก ทำให้ถูกโจมตีมาก ทำไมไม่ทำกระบวนการถอดถอนในช่วงที่อยู่ในความสนใจของประชาชน แต่ถ้ากฎหมายกำหนดไว้ก็จำเป็น
- ถาม :** คิดว่าประชาชนให้ความสนใจกระบวนการถอดถอนในครั้งนี้ หรือไม่
- ตอบ :** อาจารย์ว่าสนใจมาก เพราะตั้งแต่เริ่มสอบ เริ่มมีการติดตามสำนวน ป.ป.ช. ของวุฒิสภา มีสองกลุ่มใหญ่ที่สนใจ คือ พันธมิตรกับปช. ได้อ่านหนังสือไม่เว้นแต่ละวัน
- ถาม :** คิดว่ากระบวนการไต่สวนของ ป.ป.ช. ในการชี้มูลความผิดของคุณสมชายฯ เหมาะสมหรือไม่อย่างไร
- ตอบ :** เรื่องนี้ต้องบอกก่อนว่า ไม่มีมีความมุ่งร้ายต่อท่าน แม้ตัวเองจะเป็นเสียงข้างน้อย แต่เป็นความแตกต่างกันทางความเห็น คือว่า 8 ท่าน ให้เกียรติ ในการสอบข้อเท็จจริงเรื่องนี้มาก ไม่เคยมีท่านใดพูดให้อาจารย์ต้องรู้สึกถึงความแตกต่างเลย หรือใช้คำพูดที่ทำให้อาจารย์ต้องคิดมากหรือเสียใจเลย คือมันเป็นข้อแตกต่างทางกฎหมาย คือคดีใหญ่ ๆ อย่างนี้ จะต้องใช้คณะกรรมการชุดใหญ่ ซึ่งก็ต้องมีเจ้าหน้าที่ช่วย แต่เจ้าหน้าที่ที่ประสบการณ์น้อยสู้อัยการ ผู้พิพากษาไม่ได้ เมื่อรวบรวมสำนวนเสนอเข้ามาที่ป.ป.ช. ก็มีเวลาน้อย ในฐานะเคยเป็นผู้พิพากษา คดีใหญ่ ๆ ต้องใช้เวลาตัวเอง เว้นมอบที่ปรึกษาตรวจสอบ กรณีท่าน พัชรวาทส่งมาหลายสำนวน บางครั้งไว้ใจเจ้าหน้าที่เกินไป เจ้าหน้าที่ก็ตรวจไม่ละเอียด บางเรื่องส่งเกินระยะเวลาที่กำหนด เป็นข้อมูลใหม่ มีการถกเถียงกันในกรรมการ อาจารย์ไม่เห็นด้วย เพราะคดีใหญ่ ๆ ต้องใช้เวลา กฎหมายวิ.อาญา แม้เลยเวลา ยังมีข้อยกเว้นเพื่อประโยชน์ของความยุติธรรม ถ้าโอกาสตรวจเองมีน้อย อาจพลาด เวลาในการถกเถียงมาก ทำงานหนัก แต่ต้องประจบข้อเท็จจริงให้ชัดเจน ไม่อย่างนั้นจะพลาดได้ ความที่เคยเป็นผู้พิพากษา ต้องอ่านสำเนาเอง 3-4 ครั้ง เพราะบางครั้งสถานการณ์ข้อเท็จจริงเปลี่ยนหรือมีเงื่อนไขอะไรซ่อนอยู่ ต้องดูลึกซึ้ง หลายครั้งข้อมูลเปลี่ยน การตรวจสำนวนต้องละเอียดและไว้ใจในการพิจารณาข้อกฎหมายของ ป.ป.ช. ขณะนี้ อาจารย์ได้

เสนอประธานว่า ถ้าไม่มีเวลา ให้ส่งกลับคณะป.ป.ช.ชุดใหญ่ เพราะป.ป.ช. คือกิ่งตุลาการ ขณะนี้ ทุกศาลคู่สำนวน ป.ป.ช. เพราะฉะนั้นเพื่อความเป็นธรรมต้องใช้เวลาดูสำนวนให้รอบคอบ ก็มีข้อท้วงติง คือ เวลาการอ่านสำนวนของ ป.ป.ช. มีไม่มาก แต่ข้อเท็จจริง หากไม่ละเอียด อาจทำให้เกิดข้อผิดพลาด ถ้าในแง่ของประชาชน จะมองว่ากระบวนการทำงานของ ป.ป.ช. ใช้เวลานาน แต่อาจารย์เห็นว่า กระบวนการของ ป.ป.ช. ต้องตรวจสอบเพื่อทำให้กระบวนการเกิดความเป็นธรรม ขณะนี้ มีการตั้งสถาบันพัฒนาบุคลากร ต้องมีการพัฒนางานบุคคล ต้องสร้างพวกนี้ขึ้นมา เพื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ถ้าคนมีความสามารถแต่ประสบการณ์น้อยจะแก้ปัญหาอย่างไร และบางครั้งสำนวนจำนวนมากก็มีเงื่อนไขจำกัดด้านเวลา และเจ้าหน้าที่คนเดียวรับหลายสำนวน เป็นเรื่องการบริหารงานบุคคล ที่ต้องแก้ไข รวมทั้งความแตกต่างเรื่องค่าตอบแทน เพราะ ป.ป.ช. รับผิดทางกฎหมายมากกว่า และได้รับความน่าเชื่อถือมากกว่า แต่ค่าตอบแทนน้อยกว่า จึงควรตั้งกองผู้ช่วย เหมือนศาลฎีกา เพื่อตรวจสอบข้อกฎหมาย ข้อเท็จจริง ก่อนเสนอกรรมการ ป.ป.ช. จะทำให้เกิดความผิดพลาดน้อย เพราะการทำงานของป.ป.ช. ถือเป็นบรรทัดฐานที่ต้องยึดถือ

ถาม : ท่านมีข้อเสนอแนะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการถอดถอนในอนาคตอย่างไร

ตอบ : อย่างที่บอกต้องมีบทบัญญัติของกฎหมายที่ชัดเจน ใช้อำนาจประธานวุฒิสภาตรวจสอบคำร้อง ว่ามีมูลตามที่ร้องมาหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่มีมูล ก็ควรมีอำนาจไม่ส่งคำร้องมาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประการที่สอง ในคดีที่สำคัญ ๆ ต้องมีการกำหนดระยะเวลาการทำงานของผู้มีอำนาจหน้าที่ทุกขั้นตอน อันนี้อาจต้องไปกำหนดในกฎหมาย ต่อไป ถ้ากรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดบุคคลใดที่จะต้องส่งให้วุฒิสภาถอดถอน ให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่ แม้จะไปอยู่ในตำแหน่งใหม่ ไม่ใช่ตำแหน่งเดิม ต้องรอมติของวุฒิสภาและประการสุดท้าย แม้ผู้ที่ถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลแล้ว ส่งไปยังวุฒิสภาให้ถอดถอน ก็ต้องมีบทบัญญัติให้ชัดเจนว่า ต้องมีการประชุมเพื่อถอดถอน แม้ผู้นั้นพ้นตำแหน่งไปแล้ว เพราะยังมีบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญเว้นวรรคผู้นั้นดำรงตำแหน่งเป็นเวลา 5 ปี

ถาม : คิดว่า ภาพรวมของกระบวนการถอดถอนกรณี นายสมชาย ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ เป็นอย่างไร

ตอบ : ในภาพรวมดูสอดคล้อง ใช้ได้ ถ้ามีการแก้ไขกฎหมายที่มีข้อบกพร่องอย่างที่อาจารย์บอกในข้อเสนอแนะ คือ ถ้าผู้ถูกยื่นถอดถอนพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ทำซ้ำน้อยได้ แต่ถ้ายังอยู่ในตำแหน่ง ทำซ้ำไม่ได้

บทสัมภาษณ์ นายศิวัช แสงมณี

ถาม : ท่านคิดว่าแนวทางของวุฒิสภาในการถอดถอนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่ง ขัดหรือแย้งหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ตอบ : จริง ๆ ผมคิดว่าอาจไม่ครบทุกข้อนะ มันก็อาจสอดคล้องในบางเรื่องแต่บางเรื่องมันก็ไม่ใช่ อย่างเช่น หลักนิติธรรมหรือความยุติธรรมหรือหลักคุณธรรม ผมก็ว่าใช่ วุฒิจี้ดำเนินการตามที่กฎหมาย ป.ป.ช. รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับของตนกำหนด ส่วนเรื่อง คุณธรรม แม้ว่าโดยภาพรวมจะอธิบายค่อนข้างยาก เพราะเป็นเรื่องของรูปธรรม เห็นความสำเร็จยาก แต่ถ้าถามโดยความรู้สึก ผมว่าก็ใช่ นะ เพราะการทำงานของวุฒิปวยึด โยงกับหลักกฎหมาย มันก็ไม่ออกนอกกรอบ ก็ตอบคำถามเรื่องการมีคุณธรรม พอสมควร เว้นแต่ถ้ามีการตั้งธงก่อน กลุ่มใครกลุ่มใคร ตรงนี้ของวุฒิจี้จะทำให้หลักนิติธรรมเสียไป ที่นี้พอมาดูเรื่องเอกสาร จำนวนของ ป.ป.ช. หรือคำร้อง อะไรพวกนี้ ก็คิดว่ามันมีการเปิดเผยที่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด แต่ถ้าดูเอกสารของกรรมาธิการซักถาม ผมว่ารายละเอียดมันไม่เอื้อให้เปิดเผย เพราะอาจไปคิดว่าเป็นการได้เปรียบเสียเปรียบอะไรไป ก็ว่าในเรื่องความโปร่งใสก็ดี ไม่มีอะไรบกพร่อง แต่ส่วนที่ผมกังวลคือ เรื่องกระบวนการของวุฒิตามที่กฎหมายกำหนด มันปิด มันไม่เปิดช่องหรือดึงให้คนหรือสังคมเข้ามามีส่วนตรวจสอบ ตรงนี้ในอนาคตก็ฝาก หากมีการปรับปรุงอะไรข้อบังคับหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง น่าจะเสนอให้ทบทวน ยังขาดไป ซึ่งมันก็ตอบคำถามต่อไปถึงเรื่องความรับผิดชอบ ถ้าถามว่ารับผิดชอบต่อใคร ดูจากอะไร ก็คิดว่ากระบวนการแม้จะถูกต้องตามที่กำหนด แต่ก็ยังไม่ตอบคำถามของประชาชนให้ชัดเจน คนก็ยังงง ๆ อยู่

ถาม : ถ้ามองในหลักของความคุ้มค่าของกระบวนการที่มันสะท้อนการทำงานของวุฒิสภา

ตอบ : ผมบอกตรงนี้นะ ด้านความคุ้มค่า ผมว่ามันโยงกับเรื่องเมื่อก็คือพอกระบวนการมันอาจไม่ตอบคำถามสังคม ผลที่ออกมาคือ ต้องทำอะไรถอดถอน ทั้งที่ไม่รู้จะถอดถอนไปเพื่ออะไร ก็เลยไม่แน่ใจว่า ที่วุฒิต้องเสียเวลาประชุมไปดูเรื่องนี้ มันจะคุ้มค่าหรือไม่

ถาม : แล้วการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาในการลงมติถอดถอนนายสมชาย ท่านมองว่าเป็นไป หลักการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือไม่

ตอบ : ก็กฎหมายกำหนดให้วุฒิมิอำนาจหน้าที่เป็นผู้ลงมติถอดถอนเอาคนออกจากตำแหน่ง แล้วเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญก็ต้องการให้มีการคานอำนาจด้วย ไม่ใช่วุฒิใช้อำนาจเกินขอบเขต การทำหน้าที่นี้ ก็ต้องพิจารณารายงานของ ป.ป.ช. เป็นหลัก ต้องมีคนที่ทำ

หน้าที่ในกระบวนการได้ส่วนให้วุฒิ วุฒิจำต้องพิจารณาตามการชี้มูลของ ป.ป.ช. ผมว่าที่
ทำมาก็เป็นไปตามหลักการนี้ ก็ถูกต้อง

ถาม : เห็นด้วยหรือไม่กับผลการลงมติ ไม่ถอดถอน

ตอบ : อย่างที่ผมบอกเมื่อครู่ ถ้ามองแค่อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ก็คิดว่าปฏิบัติชอบแล้วตามที่
กฎหรือ รัฐธรรมนูญกำหนด แล้วที่สำคัญคนที่พ้นตำแหน่งไปแล้ว ถ้ามติดอกมาให้ถอด
ถอน ต้องมตอบคำถามอีก ถอดถอนอะไรจากอะไร เพราะคนที่พ้นตำแหน่งไปแล้ว ผล
ของมติดอกมาแบบนี้ คือไม่ถอดถอนก็โอเคนะ แล้วถ้ามาดูสำนวนของป.ป.ช. ผมว่า
กระบวนการก็ยังไม่ชัดเจนว่าเปิดโอกาสให้คู่กรณี คนที่ถูกกล่าวหา อย่างเต็มที่ การที่ต้อง
มายื่นเอกสารเพิ่มเติมให้วุฒิจำพิจารณาก็สะท้อนอะไรออกมาเหมือนกัน

ถาม : คิดว่า ปัจจัยที่ทางวุฒิสภา ลงมติไม่ถอดถอนคือเรื่องใด

ตอบ : ผมว่าระบบอุปถัมภ์ที่บ้านเราก็น่ามีส่วนสำคัญนะ มันต้องมีอยู่แล้วเรื่องเพื่อนฝูง พรรค
พวก แล้วอีกอย่างว่าคนที่ไม่เห็นด้วย คือไม่เห็นด้วยกับรายงานของ ป.ป.ช. คือ มองว่า
มันไม่เชื่อถือ กระบวนการไม่ครบถ้วนอะไรพวกนี้ แล้วที่ชัดที่สุดจะเป็นเรื่องของวุฒิ
เอง ที่ยังไม่ชัดเจนว่าจะลงมติถอดถอนไปทำไม เพราะท่านสมชายท่านก็พ้นตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรีไปก่อนแล้ว

ถาม : แล้วในกลุ่มลงมติถอดถอน ท่านคิดว่ากลุ่มที่ลงมติถอดถอนมีปัจจัยเรื่องอะไร

ตอบ : ผมว่าก็เหมือนกับคำถามเมื่อกี้ คือ กระบวนการอุปถัมภ์เหมือนกัน แล้วก็ต้องเป็นกลุ่มวุฒิที่เชื่อ
ว่ารายงานของ ป.ป.ช. ถูกต้อง ต้องเข้าใจก่อนว่า จริง ๆ มันเป็นเรื่องของกลุ่มนะ

ถาม : คิดว่า วุฒิสภามีการเล่นพรรคเล่นพวกในการลงมติถอดถอนครั้งนี้ หรือไม่

ตอบ : มันเรื่องธรรมดา การเมืองไทยทุกระดับมีระบบอุปถัมภ์ ระบบเครือญาติ เพื่อนฝูง เพราะ
งั้นใน การทำงานมันหลีกเลี่ยงเรื่องการเล่นพรรคเล่นพวกไม่พ้น ซึ่งมันอาจทำให้หลัก
good governance ต้องเสียไป จริง ๆ การลงมติของวุฒิทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งที่ให้ถอดถอน ไม่ให้
ถอดถอน การตัดสินใจมาจากระบบอุปถัมภ์ และพรรคพวกตัวเอง มีผลต่อการลงมติของ
วุฒิจำพอสมควร

ถาม : จากที่ท่านอธิบายหมายความว่า ระบบอุปถัมภ์ทำให้กระบวนการยุติธรรมของวุฒิจำขัด
กับหลัก good governance นอกจากเรื่องนี้แล้ว ท่านคิดว่ายังมีปัญหาอุปสรรคด้านอื่น ที่มี
ผลให้การทำหน้าที่ของวุฒิจำ ไม่เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี
หรือไม่

- ตอบ :** คงเป็นเรื่องการทำงานที่ต้องมองสภาพสังคมนะ วุฒิต้องทำความเข้าใจสภาพสังคมสภาพการเมืองตอนนี้ มันแบ่งเป็นกลุ่มชัดเจนมาก ปฏิเสธไม่ได้หรอก เรื่องความคิดของคนนี้ พุดยาก แล้วถ้าพูดกันมาก ๆ ก็จะกระทบการทำงาน
- ถาม :** แล้วมาตรการทางกฎหมายในการลงมติถอดถอน มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร เช่น การให้ประธานวุฒิสภำทำหน้าที่เหมือน ไปรษณีย์ หรือการที่วุฒิสภำทำหน้าที่รับฟังข้อเท็จจริงจาก ป.ป.ช. และการซักถามของกรรมาธิการซักถาม กระบวนการต่างๆ ของขั้นตอนกฎหมาย เกี่ยวกับข้อบังคับการประชุมที่นำเอาวิธีพิจารณาคดีในศาล หรือระบบลูกขุนมาใช้บางส่วน
- ตอบ :** อันนี้ผมว่ายังไม่เหมาะสมเท่าไร วุฒียังมีปัญหาว่าจะเอาอย่างไรกับกระบวนการ ยังไม่ตกผลึกเลย ปัญหาข้อกฎหมายแบบนี้ ผมว่าถ้าไม่แก้อนาคตก็เกิดปัญหาต้องมาเถียงกันอีกว่าจะเอาแบบใด แล้วพอดำเนินกระบวนการ คือมันถูกต้องที่กฎหมายกำหนดต้องยึดสำนวน ป.ป.ช. แต่ถ้าคิดว่ารายงานยังไม่ครบถ้วนน่าจะให้หาข้อมูลเพิ่มเติมได้ แต่กฎหมายไม่เปิดช่องให้หาเอง แต่ก็เป็นตามหลักการคานอำนาจนะ ตอนยกร่างก็คิดกันแบบนี้ แต่พอเอามาทำจริง ก็อาจถูกถาม อีกอย่างระบบลูกขุนที่วุฒิใช้ ก็ไม่ค่อยชัดเจน เพราะถ้าเป็นลูกขุนจริงต้องเปิดกว้างมากกว่านี้ แต่นี่เป็นวุฒิหมด
- ถาม :** ในการซักถามตามข้อบังคับฯ บอกให้ใช้กรรมาธิการสามัญ ท่านคิดว่า การกำหนดให้ตั้งกรรมาธิการสามัญหรือวิสามัญ ที่มีคนที่มีส่วนได้เสียเข้ามาร่วมด้วย จะเหมาะสมกว่ากัน
- ตอบ :** ผมว่าจริง ๆ ข้อบังคับก็ไม่เปิดนะ
- ถาม :** แล้วท่านมองว่า การตั้งคำถามของกรรมาธิการซักถามของวุฒิสภำ มีความเหมาะสมหรือไม่
- ตอบ :** ยังต้องปรับปรุง โดยโครงสร้างที่กำหนดให้มีกรรมาธิการไว้ซักถาม ก็โอเค เพื่อไม่ให้ยุ่งยากเป็นระเบียบ แต่กรรมาธิการต้องสามารถรับฟังความคิดเห็นจากข้างนอกได้ ไม่ใช่ดูแค่รายงานป.ป.ช. หรือฟังว่าวุฒิสงสัยอะไร ชาวบ้านก็อาจสงสัยได้ ช่วยวุฒิพิจารณาตรงนี้ คนจะตั้งคำถามกับวุฒิได้ พุดง่าย ๆ คือ ความเคลือบแคลงของประชาชน ไม่มีการให้ข้อมูล มันไม่กระจ่าง ...
- คือผมมองว่า กระบวนการเรื่องนี้ยังไม่ค่อยเหมาะสมนะ เพราะทำกันเฉพาะแค่กลุ่มวุฒิแล้วก็ซักถามกันเฉพาะในเรื่องที่ ป.ป.ช.เสนอรายงานมาใช้หรือไม่ ประชาชนที่เขาสนใจเขาอาจมีคำถามในใจ ทำไมไม่อย่างนั้น ทำไมเป็นอย่างนี้ มันก็เคลือบแคลง ไม่กระจ่าง แล้วที่ฟังนะ บางช่วงคำถามก็ไม่ต่อเนื่อง ผมว่าบางที่การทำงานของกรรมาธิการก็มีกรอบกำหนดแคบเกินไป

- ถาม :** คิดว่าการดำเนินการของวุฒิสภาในการถอดถอนท่านสมชายฯ ออกจากตำแหน่ง ประสบความสำเร็จหรือไม่ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ
- ตอบ :** ก็ประสบความสำเร็จในแง่ได้ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญกำหนดเรื่องการถอดถอนคน ออกจากตำแหน่ง แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จในแง่การดำเนินการนะ ขั้นตอนแต่ละ ขั้นตอนทำให้การตัดสินใจของสมาชิกวุฒิสภาเอง ยังไม่มีความมั่นใจว่า สามารถลงมติ ดำเนินกระบวนการได้ ทำให้ต้องมานั่งตีความกฎหมาย เพราะฉะนั้นมติในการถอดถอน ส่วนหนึ่งมาจากความไม่แน่ใจของวุฒิสภาเอง
- ถาม :** ท่านคิดว่า ประชาชนให้ความสนใจในกระบวนการถอดถอนคุณสมชาย หรือไม่ หรือสื่อ จะสามารถชี้นำความสนใจได้
- ตอบ :** ประชาชนคนทั่วไปไม่สนใจ จะสนใจเฉพาะคนมีส่วนได้เสีย แล้วผมว่าบทความต่าง ๆ ก็ อาจมีอิทธิพลบ้าง แต่น่าจะเป็นส่วนน้อย น้อยมาก แล้วระยะเวลาว่าเรื่องจะมาถึงวุฒิสภา คนก็ลืมกันหมดแล้ว
- ถาม :** ท่านคิดว่า กระบวนการในส่วนที่ใช้ในกระบวนการถอดถอน ของป.ป.ช. เป็นอย่างไร
- ตอบ :** ผมคิดว่า การดำเนินการของ ป.ป.ช. ใช้เวลานานมาก ก็เข้าใจนะ ภารกิจของ ป.ป.ช. เยอะ มาก อนาคตต้องทำให้ชัดเจน อะไรที่ป.ป.ช. ควรทำ อะไรที่สามารถให้คนอื่นทำ แล้ว จากที่ฟังการแถลงของ ป.ป.ช. ผมว่ารับฟังหลักฐานด้านเดียวมากเกินไป
- ถาม :** ท่านมีข้อเสนอแนะที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการถอดถอนในอนาคตอย่างไร
- ตอบ :** เรื่องนี้ต้องทำให้ข้อกฎหมายที่ใช้ชัดเจน ต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายลูกที่ เกี่ยวข้องให้ชัด ไม่ต้องมาเถียงกันอีก อีกอย่างหนึ่งที่นึกออกตอนนี้ คือเรื่องการ ประชาสัมพันธ์ ผมว่าที่ผ่านมา วุฒิสภาประชาสัมพันธ์ ชาวบ้านไม่รู้อะไรเลย จะทำอะไร จะทำกันอย่างไร หรือทำไมต้องทำ ต้องทำให้โปร่งใส ชาวบ้านรู้ คนจะคิดเองว่า คนนี้ ควรถอดถอนหรือไม่ แล้วถ้ามติของวุฒิสภาขัดกับความรู้สึก ผมหมายถึงว่า คนต้องรู้ ข้อมูลนะ วุฒิสภาหรือป.ป.ช. ก็ต้องไปตอบคำถามสังคม กระบวนการมันก็จะดีขึ้นจนคน ยอมรับ
- ถาม :** ประเด็นสุดท้าย ท่านคิดว่าภาพรวมของกระบวนการถอดถอนครั้งนี้ของวุฒิสภา ตั้งแต่ ต้นจนจบเป็นอย่างไร
- ตอบ :** ก็เป็นเรื่องที่วุฒิสภาดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ กำหนดเท่านั้น มันก็ไม่ได้มีผลกระทบต่ออะไร

การสัมภาษณ์ นายเจริญ ภักดีวานิช

ถาม : ช่วยกรุณาเล่าภาพรวมของกระบวนการถอดถอนของวุฒิสภา กรณี นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

ตอบ : ชั้นที่หนึ่ง ภาพรวมของกระบวนการถอดถอน ก็นี่เป็นครั้งแรกในการถอดถอน ภาพรวมของการถอดถอน อันที่ ๒ กระบวนการที่ทำมาทั้งหมด ค้นพบข้อบกพร่องอะไรบ้าง และประการที่ ๓ เมื่อค้นพบแล้วสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะต้องเข้าไปช่วยอะไรได้บ้าง เข้าไปช่วยก็อย่างเช่น ข้อมูล ข้อมูลในการประกอบการถอดถอน ซึ่งในขณะนี้ที่เราเตรียมไว้เป็นข้อกฎหมาย เป็นข้อเท็จจริง แต่ยังขาดเชิงวิเคราะห์ เพราะฉะนั้นต้องเอาข้อกฎหมายโยงเข้าว่า ควรจะตัดสินใจอย่างไร โดยใช้ข้อมูลเหล่านี้ ข้อมูลเชิงวิเคราะห์แบบนี้ น่าจะต้องปรับปรุงเพราะกระบวนการถอดถอนนั้น มันเป็น โทษหนักที่สุดทางการเมืองด้วย ดิดคุดได้ด้วย พอผ่านวุฒิสภามันเป็นน้ำหนักที่ศาลจะรับฟัง เพราะฉะนั้น สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเหมือนเสนาราชการ โดยเอาเรื่องของสมชายมาเป็นตัวตั้งว่าการที่เอกสารหลุดลอดไปยังวุฒิสมาชิกเป็นข้อหนึ่งที่ต้องไปผ่านภาพรวมเสีย ๒. กระบวนการตั้งกรรมการและอนุกรรมการศึกษาเรื่องนี้ ถ้ามีการศึกษาที่จริงจังอาจจะไม่เกี่ยวกับเรื่องนี้ก็ได้ ถ้ามี กระบวนการตั้งอนุกรรมการ มันมีเอกสาร เราต้องพิถีพิถัน ในคณะอนุกรรมการเรื่องพวกนี้ ทีนี้ ประการแรกต้องทบทวนกันบ้าง ประการที่สอง ข้อมูลที่ใช้ในการถอดถอน ตอนนี้เป็นข้อมูลแบบ ๒ ส่วน คือ ข้อมูลที่เป็นข้อกฎหมาย และข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง แต่จริงๆ แล้ว กระบวนการถอดถอนก็เหมือนกึ่ง ๆ ศาล เพราะฉะนั้น วุฒิสภาต้องมีข้อมูลกว้างกว่า มากกว่าที่ปรากฏในพยานหลักฐาน แต่ส่วนที่ผมพบคือ ประเด็นในการซักถาม ซักค้าน จะแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มแรก ถ้าเป็นกลุ่มที่เห็นใจ หรือความเป็นพวก เคยฟังพวาอาศัยกับผู้ถูกถอดถอน พยายามซักค้านที่เป็นคุณ ลองตามไปดูของวิชาญ นี่ผมก็เจาะลึกไปอีกด้วยความส่วนตัว เอ๊ะทำไม พี่วิชาญทำอย่างนี้ ก็สืบได้ทางลับ เพราะทนายพวกนี้หรือ คุณวิชาญนี่นะ มีความผูกพันกับ คุณสมชาย ทีนี้กระบวนการนี้ เราบอกเหมือนศาล ฉะนั้น เราจะใช้ความรู้สึกหรือ ความสัมพันธ์ส่วนตัวไม่ได้ เป็นข้อที่ควรระวังและเป็นข้อค้นพบ กลุ่มที่สอง ถ้าพวกอีกฝ่ายถาม อย่างพวกค่านูณพวกนี้ ก็เหมือนจะเอาให้ตาย เหมือนกลั่นแกล้ง ถ้าไปดูข้อซักถาม ซักค้านพยาน อันนี้ไปค้นพบว่าควรเป็นข้อสังเกตในการถอดถอนต่อไปว่า คำถามเหล่านี้ต้องปราศจากเรื่องเหล่านี้ ปราศจากเรื่องอะไร เรื่องการถูกรอบว่าหรือ ความผูกพันส่วนตัว ท่านไปเขียนหรือจะเอาต่อก็ได้ เรื่องนี้ไปใส่ตรงไหนก็ได้แต่เรื่องนี้คือ ค้นพบในการวิจัยนะ

ถาม : หมายความว่า สำนักงานต้องบูรณาการข้อมูลด้านกฎหมายและข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเข้าด้วยกัน ?

ตอบ : ควรไปสรุปข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์เพื่อให้ สว. ใช้เป็นคู่มือได้โดยที่กระบวนการถอดถอดต่าง ๆ กระบวนการทั้งหมดต้องทบทวนอะไร แม้ศึกษาก็เป็นกระดาษเปล่า ๆ ไม่มีประโยชน์ ต้องทำ ๑. เป็นประโยชน์ต่อสำนักงาน ๒. เป็นการศึกษาที่เป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อเป็นการศึกษาครั้งแรก เานี้เป็นตัวอย่างเพื่อนำไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันที่ ๒ นำไปสู่ความเป็นธรรมยิ่งขึ้น อันที่ ๓ เป็นการเสริมบทบาทของสว. ในอันที่ในเรื่องกระบวนการถอดถอดที่มีทั้งความเที่ยงธรรม ไปดูว่าเรื่องบทบาทหน้าที่ของ สว. คือต้องเป็นกลาง OK ครั้งเดียวเลย ไปเขียนเปเปอร์ทั้งหมดมาให้ผม ไปผูกกับปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ต้องทำอะไร ๒. สว. ต้องทำอะไรเพิ่มเติม เช่น กระบวนการถอดถอด อันที่ ๓ คือ ระบบสภาของเรา ระบบสภาเท่าที่ผมดู ผมก็ไม่ค่อยเข้าใจนัก ท่านก็ใช้ชีวิตได้สวน กระบวนการได้สวน แล้วท่านก็ไปอ้าง ทักท้วงในสภาท่านบอกว่าระบบลูกขุน คนที่ทักท้วงก็น่าสนใจ เพราะท่านประธานมาตอบเรื่องอธิบาย ท่านเล่าเรื่องกระบวนการ โดยยกตัวอย่างคนคนหนึ่ง แต่ผมยังไม่ค่อยเข้าใจ รู้สึกว่ามันไม่ถูก มันคนละเรื่องกัน คือถ้าเราไม่โยงได้ว่า ๑. นี้เค้าถูกตัดสิทธิทางการเมือง ๒ เรื่องพิพากษาชีวิตทางการเมือง อันที่ ๒ เอกสารมาตรา ๑๕๐ ในการละเว้นต่อหน้าที่ก็เป็นเอกสารสำคัญ เป็นพยานเอกสารสำคัญในคดีความอีกคดีหนึ่ง ซึ่งโทษเค้าทางอาญา อันสุดท้าย เวลาซัก ที่กรรมการซัก ป.ป.ช. กระบวนการซักถามอยากได้ตรงนี้เพิ่ม เาจากคนแรกที่เค้าซักหรือ เพราะว่าเราตั้งคำถามไป ถามเฉพาะ ไปถามเพิ่มเติมไม่ได้ เหมือนอ่านหนังสือให้เค้าตอบ แต่ว่าคนมาชี้แจงสามารถถาม เพราะงั้นซักได้ ๓ แบบ คือ ๑. คำถามที่ให้สว. ไปถาม ข้อบังคับที่เท่าไร ก็ไปดู หลังข้อบังคับที่เหลือ มีแค่นี้ ตั้งญาติขึ้นมาก่อน มีผู้รับรอง การตั้งซัก ลองดู ประเด็นที่เค้าซัก คูวิชาญ แล้วดูอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อดูประเด็นที่ซักว่ามันเบี่ยงเบน หรือไม่ เป็นกลางหรือไม่ การซักต้องเป็นกลางด้วย คำถามบางคำถาม เ้าถามเหมือน คือเค้าเป็นทนาย คือถามเหมือนจะให้ตอบมาแล้วในส่วนของคดี คือคำถามเหล่านี้ถามเพื่อหลอกให้อีกฝ่ายเป็นผู้ผิด แต่ว่าผมไม่รู้กฎหมาย อาจจะเป็นสิทธิ หรืออาจจะทำได้ หรืออาจจะเป็นอันที่ ๒ อาจจะผิดจริง แล้วต้องการรู้เพื่อพิสูจน์ความจริง อันนี้ต้องเคารพกัน ไปรู้ไม่ได้ บางส่วนก็เป็นประโยชน์ เพราะฉะนั้น เวลาดู ต้องดูประเด็นในการซัก ๒. เมื่อซักแบบนี้ เราควรเอาเป็นตัวอย่างว่า เวลาตอบคนจะตอบแบบ ตอบตรง ตอบแล้วหักล้าง หรือไม่ เพื่ออะไร เพื่อเมื่อเราศึกษาเสร็จ เราจะได้รู้ว่ากระบวนการซัก ควรจะต้องทบทวนอะไร ทั้งญาติในกรณีทั้งญาติ

ซักถามเพิ่มเติม ต้องไปดูที่วิชาญ เจ้าชักร วรินทร์ คำคุณ อนุรักษ์ หมออนุศักดิ์ ซักด้วย อ่านไม่ยากหรอก ดูประเด็นว่า มันมีผลอะไรกับเรื่องการซัก อ่านผ่านๆ เพราะว่าหัวข้อเรื่อง วิจัยมันค่อนข้างยาก แล้วมันเป็นครั้งแรก แล้วมันเป็นประโยชน์ถ้าเราทำแนวไว้ดี เป็นประโยชน์ ก็คือ แล้วมันเป็นครั้งแรก แล้วมันเป็นประโยชน์ถ้าเราทำแนวไว้ดี เป็นประโยชน์ก็คือ ๑. เป็นการศึกษาที่เรียน นิติศาสตร์ก็ตาม กระบวนการถอดถอนกึ่งๆ ศาล สว. ๑๕๐ คน ต้องทำตัวเป็นศาลด้วย ๒. คณะลูกขุน ท่านประธานก็เก่งเรื่องซักคนเหล่านี้ คุณต้องทบทวนอะไร ๓. คนที่นำมาชี้แจงประกอบ คุณสมชาย นำ ๒ – ๓ คนมา มันชัดเจนหรือยัง หรือถูกต้องมันมีอะไรต้องทบทวน ทำได้ตามข้อบังคับ ให้ไปดูข้อบังคับ เรื่องการถอดถอนตามรัฐธรรมนูญบอก ถ้ามันดีแล้วก็ไม่เป็นไร ถ้าเป็นสิทธิของเขาก็ไม่เป็นไร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางวรารัตน์ อติแพทย์

วัน เดือน ปีเกิด วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๐๐

ที่อยู่ ๑๑๒/๑๑๕ ซอยเรวัติ ๘ ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง
นนทบุรี ๑๑๐๐๐

โทรศัพท์ ที่ทำงาน ๐๒ ๘๓๑ ๕๔๒๔
บ้าน ๐๒ ๕๕๑ ๔๓๑๕
มือถือ ๐๘๒ ๓๔๑ ๕๕๑๑

ประวัติการศึกษา มัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
ปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

การอบรม หลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูงรัฐสภา รุ่นที่ ๑
หลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน สถาบันพระปกเกล้า รุ่น ๔
หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหาร
ระดับสูง สถาบันพระปกเกล้า รุ่น ๑๒

ประวัติการทำงาน นิติกร สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
หัวหน้าสายคดีอาญา สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง กระทรวงยุติธรรม
นิติกร สำนักกฎหมาย กระทรวงแรงงาน
เลขานุการเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ผู้อำนวยการกลุ่มงานพระราชบัญญัติ สำนักงานการประชุม
ผู้อำนวยการกลุ่มงานรองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง สำนักงานเลขาธิการ
วุฒิสภา
ผู้อำนวยการสำนักงานประธานวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ตำแหน่ง รองเลขาธิการวุฒิสภา ระดับ ๑๐
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ป.ม. ป.ช. เหรียญจักรพรรดิมาลา